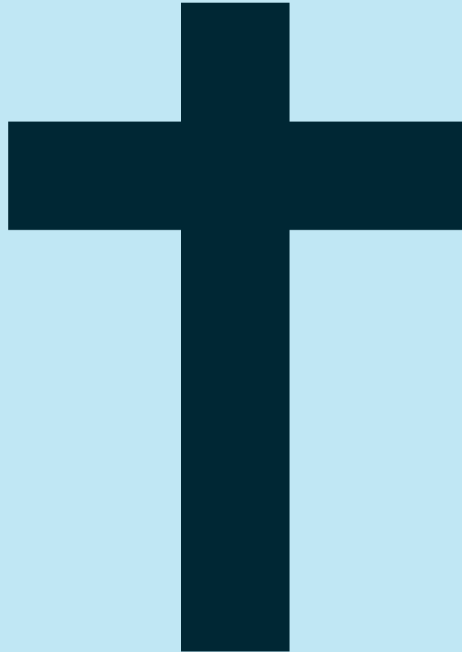

Leb-Thur

Thur: Leb-Thur (New Testament+) for Uganda

Leb-Thur
Thur: Leb-Thur (New Testament+) for Uganda

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc. and SIL Uganda

Language: (Thur)

Translation by: SIL Uganda

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0. You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 2 Jul 2025
61e7f4da-dc0f-50a1-9dae-64ee1b392d80

Contents

Acaki	1
Nwönö Cík	60
Matayo	100
Marako	141
Luka	167
Jon	213
Jö Roma	245
1 Korinti	263
2 Korinti	280
Jö Galatia	291
Jö Epeco	298
Jö Pilipi	304
Kolocai	309
1 Jö Tecalonika	314
2 Jö Tecalonika	318
1 Timoteo	320
2 Timoteo	325
Tito	329
Pilemon	332
Yakobo	334

Buk më Acaki

Köp na tye i buk më Acaki

Buk ni titö köp i kom acaki ka jami kibëc. Cura 1-11 titö kite n'Obanga ocweo ki lobo thükül ëka ki jami kibëc na tye ië, naka thon ki jii. Buk ni thon titö kite na bal, can ëka thöo öcakërë ködë. Cë titö thon köp i kom abwal pii. Nyutho thon kite na lëb na papath ëka kaka öcakërë gini ködë.

Cura 12-50 titö kite n'Obanga öyëro ki dhanö acël, Abraam, ëka ëkwaë mërë gini jö Icarael më bedo jögë na pîrgi tæk. Ki kom kaka më Icarael, Obanga onwongo nyuthere. Cë jö Icarael onwongo nyutho tækö ëka adyer k'Obanga both jö nökenë. Cura ni gini kobo köp i kom Abraam, wode Icaka ëka Jakob wod ka Icaka, ëthino ka Jakob apar ariö, rwök mërë Yocepu. Kadï bed ni gin onwongo obedo jö mörö na nönok ëka jö na wöro obanga nökenë gini onwongo ögürögi, Obanga ögwökögi. Buk ni thon nyutho kite n'Obanga mitö ni jögë öwör ën ködë.

Cweno lobo

¹ I acaki Obanga ocweo polo ëka lobo.

² Lobo onwongo obedo atata na gin mörö ope ië, piny na cöl onwongo oumo pii na tye i nam ëka Tipo k'Obanga onwongo olyero i wi pii.

³ Cë Obanga okobo ni, “Ëk tar obed na tye,” ëka tar obedo na tye.

⁴ Obanga önënö ni tar onwongo bër, ëka ën opoko tar ki i kom piny na cöl.

⁵ Obanga öcakö nying tar ni “kiceng,” ëka piny na cöl ni “kiwor.” Piny ocido ëka piny oru—manön ninö më acël.

⁶ Cë Obanga okobo ni, “Ëk gin n'öpëdhërë obed na tye i dyere pii na poko pii ki i kom pii.”

⁷ Obanga ocweo gin n'öpëdhërë na poko pii na tye piny ki i kom pii na tye malö. Ëka obedo ni kömanön.

⁸ Obanga öcakö nying gin n'öpëdhërë na poko pii ni “polo.” Piny ocido ëka piny oru—manön ninö më ariö.

⁹ Cë Obanga okobo ni, “Ëk pii na tye i thë polo ögürë kanya acël i kabedo acël ëk ngöm n'öthwö onen.” Ëka obedo ni kömanön.

¹⁰ Obanga öcakö nying ngöm n'öthwö ni “lobo” ëka pii n'ögürë kanya acël öcakö nyingë ni “nam.” Ëka Obanga önënö onwongo ni bër.

¹¹ Cë Obanga okobo ni, “Ëk gin na mar otuu i wi lobo: gin n'ëpidhö na nyakö nyig-gi ëka yen na tye i lobo na nyakö nyig-gi na kodhi tye ië, na lübërë ki kothgi.” Ëka obedo ni kömanön.

¹² Gin na mar öcakö tuu i wi lobo: gin n'ëpidhö na nyakö nyig-gi na lübërë ki kothgi ëka yen na nyakö nyig-gi na kodhi tye ië na lübërë ki kothgi. Ëka Obanga önënö onwongo ni bër.

¹³ Piny ocido ëka piny oru—manön ninö më adek.

¹⁴ Cë Obanga okobo ni, “Ëk jami na miö tar obed na tye i wi polo më poko kiceng ki i kom kiwor, ëk gin obed na calö anyuth më poko karë, ninö ëka mwaka,

¹⁵ ëk obed gini tar na ryëny ki i wi polo më mënyö wi lobo.” Ëka obedo ni kömanön.

¹⁶ Obanga ocweo jami ariö na thwon na ryëny—mana thwönë më löönö kiceng, ëka mana tidi më löönö kiwor. Ën thon oketho cër.

¹⁷ Obanga okethogi i wi polo më mënyö lobo,

¹⁸ më löönö kiceng ëka kiwor, ëka më poko tar ki i kom piny na cöl. Ëka Obanga önënö onwongo ni bër.

¹⁹ Piny ocido ëka piny oru—manön ninö më angwën.

²⁰ Cë Obanga okobo ni, “Ëk gin na kwö opong i pii më nam, ëka winy öngwëc gini malö i wi polo.”

²¹ Obanga ocweo leeni na thwon më nam, gin na kwö kibëc na bedo i nam, na lübërë ki kothgi, ëka ki winy na bwomgi tye na lübërë ki kothgi. Ëka Obanga önënö onwongo ni bër.

²² Obanga ömïögi gum ëka okobo ni, “Nywöl inya unu, ipong unu i pii na tye i nam, ëka winy thon önya i wi lobo.”

²³ Piny ocido ëka piny oru—manön nünö më abic.

²⁴ Cë Obanga okobo nï, “Ëk gin na kwö obed tye i wi lobo na lübërë kï kothgï: leeni më pacö, leeni na wotho i wi ngöm kï korgï, ëka leeni më thim, acëlacël kï kothe.” Ëka obedo nï kömanön.

²⁵ Obanga ocweo leeni më thim na lübërë kï kothgï, leeni më pacö na lübërë kï kothgï, ëka leeni na wotho i wi ngöm kï korgï na lübërë kï kothgï. Ëka Obanga önönö onwongo nï bër.

²⁶ Cë Obanga okobo nï, “Eru ecweu dhanö na cal kï onu, ëka ëmüigï ölöö rëc më i nam, wïny na ngwëcö kï malö, leeni më pacö, wi lobo thükül, ëka leeni na wotho i wi ngöm kï korgï.”

²⁷ Cë Obanga ocweo dhanö i cal mërë kikokome,

Obanga ocweogï i cal mërë,
ocweo ëcwö ëka dhakö.

²⁸ Obanga ömïögï gum ëka okobo nï, “Nywöl ïnya unu, ipong unu lobo ëka ilöo unu. Löo unu rëc na tye i nam, wïny na ngwëcö kï malö, ëka gin na kwö kibëc na wotho i wi ngöm.”

²⁹ Cë Obanga okobo nï, “An amïöwu kodhi kibëc më wi lobo thükül na nyakö nyig-gï ëka yen kibëc na nyakö nyig-gï na kodhi tye i igï. Un ibino camögï.

³⁰ Ëka leeni kibëc më thim, wïny kibëc na ngwëcö malö, leeni kibëc na wotho i wi ngöm—jami kibëc na yweo na kwö tye i komgï—an amïö jami kibëc na mar më acamagï.” Ëka obedo nï kömanön.

³¹ Obanga önönö jami kibëc na ën ocweo, ëka onwongo nï bër rwök. Piny ocido ëka piny oru—manön nünö më abicël.

2

¹ Cë Obanga otyeko cweno polo ëka lobo kï jami kibëc na tye ië.

² I nünö më abirö, Obanga onwongo otyeko tic mërë na ën obedo ka timö, ëka oyweo kï i kom tic mërë kibëc.

³ Ëka Obanga ömïö gum i kom nünö më abirö cë ömïö ödökö na leng, piën i nünö

nön ën oyweo kï i kom tic mërë kibëc më cwec na ën otio.

Adam ëka Eba

⁴ Man ënë kite na polo ëka lobo öcakërë ködë i karë n'ecweogï.

I karë na Rwoth Obanga ocweo lobo ëka polo—

⁵ yath mörö më thim onwongo bara tye i wi lobo ëka kit lum mörö më thim onwongo bara otuu, piën Rwoth Obanga onwongo bara ömïö köth ocwe i wi lobo ëka dhanö mörö onwongo ope na myero opur ngöm,

⁶ ëntö pii öcakö cwer kï i ngöm i wi lobo ëka obido wi ngöm kibëc—

⁷ cë Rwoth Obanga ocweo dhanö kï i apua më ngöm, öküdhö yamö më kwö i ume, ëka dhanö ödökö gin na kwö.

⁸ Rwoth Obanga oketho pwodho i Eden, kï kukidë, ëka oketho dhanö na ën ocweo kunön.

⁹ Ëka Rwoth Obanga oketho koth yen kibëc më tuu kï i ngöm—yen n'onwongo bër kï i wang jö ëka bër më acama. Yath më kwö ëka yath më ngeo gin na bër ëka gin na rac onwongo tye i dyere pwodho.

¹⁰ Kulo onwongo molo yaa kï i Eden na kelo pii i pwodho, ëka kï kany nön pokere i kulo angwën.

¹¹ Nyïng kulo më acël ënë Picon, ën möl rimo lobo Kabila kibëc, kanya gol nwongere ië.

¹² (Gol më lobo nön bër; odok yath n'ecwodo nï bedola ëka kite na welgï tæk n'ecwodo nï onik tye thon kunön.)

¹³ Nyïng kulo më ariö ënë Gikon, ën möl rimo lobo Kuc kibëc.

¹⁴ Nyïng kulo më adek ënë Tigiric, ën möl dök yo kukidë Aciria. Ëka kulo më angwën ënë Euparate.

¹⁵ Rwoth Obanga ökwanyö dhanö cë oketho i pwodho më Eden ëk ën opur ëka ögwökï.

¹⁶ Ëka Rwoth Obanga öcikö dhanö nï, “In itwërö camö nyig yath mörö kékën na tye i pwodho,

¹⁷ ëntö yath më ngeo gin na bër ëka gin na rac, in myero kür icam, piën i nünö na in

ibino camö nyig yath nön, ënë in ibino thöö ködë.”

¹⁸ Cë Rwoth Obanga dökï okobo nï, “Ba bër nï dhanö myero obed kënë. Pï manön, an abino cweno ngat na kõnyö ën n'opore pïrë.”

¹⁹ Cë Rwoth Obanga onwongo dong ocweo leeni më thim kibëc kï kom ngöm ëka wïny kibëc na ngwëcö kï malö. Ën okelogi both dhanö ëk önën kite na myero öcak kï nyïng-gï ködë, ëka nyïng mörö na dhanö öcakö kï gin na kwö acëlacël, manön dökö nyïngë.

²⁰ Dhanö öcakö nyïng leeni më pacö kibëc, wïny na ngwëcö kï malö ëka leeni më thim kibëc.

Ëntö ngat na myero ököny Adam n'opore pïrë onwongo pod ope.

²¹ Cë Rwoth Obanga ömïö nïnö ömakö wang dhanö rwök, i karë na ën tye ka nïnö, Obanga ökwanyö cogo lak nget dhanö acël ëka ömwönö kakarë kï ringo.

²² Cë Rwoth Obanga ocweo dhakö kï i kom cogo lak nget na ën ökwanyö kï i kom dhanö, ëka okelo dhakö both dhanö.

²³ Cë Dhanö okobo nï, “Man ënë cogo më cogona ëka ringo më ringo koma, ebino cwodo ën nï ‘dhakö,’ pïën ëkwanyö ën kï i kom dhanö.”

²⁴ Pï tyën köp nï ëcwö bino wëkö apap mërë ëka aya mërë cë ribërë kï dhakö mërë ëka jö ariö bino dökö kom acël.

²⁵ I karë nön ëcwö kï dhakö mërë onwongo tye gïni kotula ëka lewic onwongo ba makögi.

3

Acaki më bal

¹ Thwol onwongo obedo lee na ryëk n'obedo jö ököra kï kin leeni më thim na Rwoth Obanga onwongo ocweo. I nïnö mörö acël, thwol obino cë okobo both dhakö nï, “Adyer Obanga okobo nï, ‘Un myero kür icam nyig yath mörö kënë kï i pwodho?’”

² Dhakö okobo both thwol nï, “Wan ëtwërö camö nyig yen kibëc na tye i pwodho,

³ ëntö Obanga okobo nï, ‘Kür icam unu nyig yath na tye i dyere pwodho, ëka kür igud unu; ka icamö unu, ibino unu thöö.’”

⁴ Ëntö thwol okobo both dhakö nï, “Adyer un ba ibino thöö.

⁵ Pïën Obanga ngeo nï ka icamö unu, wangwu bino yabërë, ëka ibino bedo unu calö Obanga, nakun ingeo unu gin na bër ëka gin na rac.”

⁶ I karë na dhakö önënö nï nyig yath onwongo bër më acama, nen na bër kï i wang jö ëka thon twërö miö ryëkö, dhakö öpüdö ëka öcamö. Ën thon ömïö nökenë both cwörë n'onwongo tye ködë kanya acël cë öcamö.

⁷ Cë gïn jö ariö kibëc wang-gï öyabërë ökö, ëka onge gïni nï etye gïni kotula, gïn öcakö kwönö pot ölam kanya acël më umo komgi.

⁸ Cë gïn owinyo Rwoth Obanga ka tye ka woth i pwodho i caa na pïny okwe, ëka opono gïni ökö kï both Rwoth Obanga i kin yen na tye i pwodho.

⁹ Ëntö Rwoth Obanga ocwodo Adam nï, “In itye kwene?”

¹⁰ Dhanö ögamö nï, “An awinyo ka in itye ka woth i pwodho ëka an abedo na lwor pïën onwongo atye kotula, cë an apono.”

¹¹ Ëka Rwoth Obanga okobo nï, “Nga n'okobo nï in itye kotula? In icamö nyig yath na an acikö nï kür icam?”

¹² Dhanö okobo nï, “Dhakö na in imïö botha ënë ömïa nyig yath ëka acamö.”

¹³ Cë Rwoth Obanga openyo dhakö nï, “Ngö ene na in itimö?”

Dhakö ögamö nï, “Thwol öbwöla ëka acamö.”

¹⁴ Rwoth Obanga okobo both thwol nï, “Pïën in itimö man, “In elami na löö kï kin leeni më pacö kibëc, ëka leeni më thim kibëc!

In ibino ywari kï i
ëka ibino camö apua i karë më kwöni kibëc.

¹⁵ An abino ketho adagë i kin in ëka dhakö, ëka i kin ëkwaëni ëka ëkwaë mërë, akwarë bino göönö wi, ëka in ibino tongo opunye.”

¹⁶ Cë ën okobo both dhakö nï, “An abino mëdö arem na thwönë rwök i karë më nywöl;

in ibino nywölö ëthïnö k'arem.
Mitini bino bedo i kom cworì,
ëka ën bino löönöni."

¹⁷ Ëka okobo both Adam nì, "Piën in
iwinyo köp ka dhaköni ëka ìcamö nyig yath
n'onwongo aciki nì, 'In myero kür ìcam,'

"Èlamö ngöm ökö piri
ibino tic na tèk k'arem ëka ibino cem
pì karè mè kwöni kibëc.

¹⁸ Ngöm bino cëgö okudhi ëka öcöcök,
ëntö in ibino camö ngwedo mè thim.

¹⁹ In ibino camö cem
kì kwok na cwer kì i terinyimi,
naka ka ibino dök i ngöm,
kite na yam ekwanyì kì i apua,
piën in ibedo apua,
ëka ibino dök i apua."

²⁰ Adam öcakö nyïng dhakö mërë Eba,
piën ën bino dökö aya ka jö na kwö kibëc.

²¹ Rwoth Obanga öyübö lör lee, ömiö
both Adam ëka dhakö mërë cë oruko gini.

²² Ëka Rwoth Obanga okobo nì, "Dhanö
dong ödökö ngat na cal kì onu, nakun ngeo
poko gin na bër ëka gin na rac. Kür dökì
ëmii öryë cingë mè püdö nyig yath mè kwö
ëka öcam cë ökwö pì naka naka."

²³ Pì manön Rwoth Obanga öryëmögì ökö
kì i pwodho mè Eden mè cìdhö puro ngöm
na yam ekwanyö ën kì ië.

²⁴ Kinge na dong öryëmö dhanö ökö, ën
oketho cerubim yo kukidë mè pwodho mè
Eden. Ëka oketho pala abadë na lyël mac,
wìrë tungi ëka tungi, mè gwökö yoo na
cìdhö yo yath mè kwö.

4

Kain ëka Abel

¹ Adam obedo kì dhakö mërë Eba, cë
öyac ëka önywölö Kain, nakun kobo nì,
"Rwoth ökönya ömiö anwongo athin
n'ëcwö."

² Kinge ën önywölö ömìn mërë Abel.
Abel ödökö akwath, ëka Kain ödökö apur
pwodho.

³ Kinge karè mörö, Kain okelo cem mörö
kì i pwodho mërë ömiö both Rwoth na calö
mïc.

⁴ Ëntö Abel okelo ëthïn rom mërë
n'obedo kaö kì dwologì. Rwoth cwinye
obedo na yom i kom Abel ëka oyeo mïc
mërë,

⁵ Ëntö Rwoth ba oyeo Kain kì mïc mërë.
Cë man ömiö Kain ökëcö na cwinye ba
yom.

⁶ Cë Rwoth openyo Kain nì, "Pìngö in
ikëcö? Pìngö cwinyi ba yom?

⁷ Ka in itimö gin na tye atir, ba ebino
yeeno? Ëntö ka in ba itimö gin na tye atir,
bal buto i dholokek na calö lee na ger mè
kürö nekoni, ëntö in myero ilöo ën."

⁸ Kain okobo both ömìn mërë Abel nì,
"Èrö ëcìdhì i pwodho." Ëka i karè na gin tye
i pwodho, Kain öcakö lwëny i kom ömìn
mërë Abel ëka oneko ökö.

⁹ Cë Rwoth okobo both Kain nì, "Omeru
Abel tye kwene?"

Èn ögamö nì, "An ba angeo, an abedo
ngat na gwökö ömëra?"

¹⁰ Rwoth okobo both Kain nì, "Ngö na in
itimö? Winy kany! Remo k'omeru tye ka
kok botha kì i ngöm.

¹¹ Kobedi dong elami ëka eryemi ökö kì i
ngöm, n'ongamo dhögë mè madhö remo
k'omeru na in iönyö.

¹² Ngöm ba dök bino cëgö cem nini ka
ipuro. In ibino bedo ngat na lathö alatha
na parë ope wi lobo."

¹³ Cë Kain okobo both Rwoth nì, "Pwod
na in imia pëk na ba arömö dangö.

¹⁴ Nën! Tin dong itye ka ryëmöna ökö kì i
pwodho, ëka an ba dök abino nen i nyimi.
An abino bedo ngat na lathö alatha i wi
lobo, ëka ngat mörö kékën na bino
nwongona bino nekona."

¹⁵ Ëntö Rwoth okobo bothe nì, "Pathi nì
kömanön, ka ngat mörö oneko Kain, ebino
cülö kwor i kome wang abirö." Cë Rwoth
oketho alama i kom Kain ëk ka ngat mörö
onwongo ën kür oneki.

¹⁶ Kain öya ökö kì i nyim Rwoth cë öcìdhö
obedo i lobo Nod na tye kukidë mè Eden.

¹⁷ Kain obedo kì dhakö mërë, ëka öyac cë
önywölö Enoka. Kain ögërö pacö na dit ëka
öcakö kì nyïng wode Enoka.

¹⁸ Enoka önywölö Irad, Irad önywölö
Mekujael, Mekujael önywölö Metuacael, ëka
Metuacael önywölö Lamek.

¹⁹ Lamek önyömö mon ariö, acël nyïngë
Ada ëka nökenë ca nyïngë Jila.

²⁰ Ada önywölö Jabal, ën onwongo obedo kwarö ka jö na bedo gini i këma ëka gwökö leeni më pacö.

²¹ Ömîn mërë nyîngë onwongo ecwodo nî Jubal, ën onwongo obedo kwarö ka jö kibëc na göö adungu ëka küdhö oletu.

²² Jila thon önywölö wode, Tubal Kain, na ënë obedo athedh jami më tic kibëc më mola ëka nywenyo. Amin Tubal Kain onwongo ecwodo nî Naama.

²³ I nînö mörö acël, Lamek okobo both mon mërë nî,
“Winya unu,

un mon-na, winy unu köpna.

An aneko dhanö n'ömîa ret,
aneko awobi pî wanöna.

²⁴ Ka ebino cülö kwor ka Kain wang abirö,
cë më ka Lamek bino bedo wang pyer
abirö wie abirö.”

²⁵ Adam obedo kî dhakö mërë dökî, ëka önywölö wode cë öcakö nyîngë Ceth, nakun kobo nî, “Obanga ömîa athîn nökenë dökî n'oleo kakar Abel na Kain oneko.”

²⁶ Ceth thon önywölö wode ëka öcakö nyîngë Enoc.

I karë nön jîi öcakö wörö Rwoth nakun etio kî nyîngë.

5

Ëkwaë k'Adam

¹ Man ënë cöc na nyutho ëkwaë k'Adam.

I karë n'Obanga ocweo dhanö, ën ocweo na cal ködë.

² Ën ocweogî ecwö ëka dhakö cë ömîögî gum. Ëka i karë na ën ocweogî, öcakö nyîng-gî “Dhanö.”*

³ I karë na dong Adam obedo i wi lobo pî mwaka 130, ën önywölö wode na cal ködë kikokome, ëka öcakö nyîngë Ceth.

⁴ Kinge na dong önywölö Ceth, Adam obedo i wi lobo pî mwaka 800 nakun onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

⁵ Adam obedo i wi lobo pî mwaka 930 kibëc ëka öthöö.

⁶ I karë na dong Ceth obedo i wi lobo pî mwaka 105, ën obino önywölö Enoc.

⁷ Ëka kinge na ën dong önywölö Enoc, Ceth obedo i wi lobo pî mwaka 807 nakun

onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

⁸ Ceth obedo i wi lobo pî mwaka 912 kibëc ëka öthöö.

⁹ I karë na dong Enoc obedo i wi lobo pî mwaka 90, ën obino önywölö Kenan.

¹⁰ Ëka kinge na ën dong önywölö Kenan, Enoc obino obedo i wi lobo pî mwaka 815 nakun önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹¹ Enoc obino obedo i wi lobo pî mwaka 905 kibëc ëka öthöö.

¹² I karë na dong Kenan obedo i wi lobo pî mwaka 70, ën obino önywölö Malalel.

¹³ Ëka i karë na ën dong önywölö Malalel, Kenan obino obedo i wi lobo pî mwaka 840 nakun onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹⁴ Kenan obino obedo i wi lobo pî mwaka 910 kibëc ëka öthöö.

¹⁵ I karë na dong Malalel obedo i wi lobo pî mwaka 65, ën obino önywölö Jared.

¹⁶ Ëka kinge na ën dong önywölö Jared, Malalel obino obedo i wi lobo pî mwaka 830 nakun onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹⁷ Malalel obino obedo i wi lobo pî mwaka 895 kibëc ëka öthöö.

¹⁸ I karë na dong Jared obedo i wi lobo pî mwaka 162, ën obino önywölö Enoka.

¹⁹ Ëka i karë na ën dong önywölö Enoka, Jared obino obedo i wi lobo pî mwaka 800 nakun onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

²⁰ Jared obino obedo i wi lobo pî mwaka 962 kibëc ëka öthöö.

²¹ I karë na dong Enoka obedo i wi lobo pî mwaka 65, ën obino önywölö Methucela.

²² Ëka kinge na ën dong önywölö Methucela, Enoka obino ökwö i nyim Obanga i yoo n'opore pî mwaka 300 nakun onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

²³ Enoka obino obedo i wi lobo pî mwaka 365 kibëc.

²⁴ Enoka ökwö i nyim Obanga i yoo n'opore ëka obino orwenyo, piën Obanga otero ën ökö.

* **5:2 5:2 Dhanö** kî lëb Iburu gönyö nî Adam.

²⁵ İ karë na dong Methucela obedo i wi lobo pi mwaka 187, en obino önywölö Lamek.

²⁶ Eka kinge na en dong önywölö Lamek, Methucela obino obedo i wi lobo pi mwaka 782 nakun onwongo önywölö awope nökenë eka anyira.

²⁷ Methucela obino obedo i wi lobo pi mwaka 969 kibëc eka öthöö.

²⁸ İ karë na dong Lamek obedo i wi lobo pi mwaka 182, en obino önywölö wode.

²⁹ Cë öcakö nyینگë Noa[†] eka okobo ni, “En bino kelo niwa yweo ki i tic më cingwa na wan eyelere ië i kom ngöm na Rwoth ölamö.”

³⁰ Kinge na dong önywölö Noa, Lamek obino obedo i wi lobo pi mwaka 595 nakun onwongo önywölö awope nökenë eka anyira.

³¹ Lamek obino obedo i wi lobo pi mwaka 777 eka öthöö.

³² Kinge na dong Noa tye ki mwaka 500, en obino önywölö Cem, Kam eka Yapec.

6

Abwal pii

¹ İ karë na dhanö öcakö nya i wi lobo eka önywölö gini anyira,

² awope k'Obanga önönö ni anyira ka dhanö bëcö, eka öcakö gini nyömö mökö ki i kin-gi na gin öyëro.

³ Cë Rwoth okobo ni, “Tipona ba bino bedo i kom dhanö pi naka naka, piën en obedo kom na thöö, ninö më kwögi bino bedo mwaka 120 këkën.”

⁴ Jö Nepili* onwongo tye gini i wi lobo i karë nonu—eka kinge—i karë n'awope k'Obanga obedo gini k'anyira ka dhanö eka önywölö ködgi ëthinö. Gin ënë onwongo jö na tük i karë na cön, eka jö na ngere.

⁵ Rwoth önönö ni bal ka jö na tye i wi lobo ödökö na thwönë rwök, eka thama më cwinigi kibëc opong më timö gin na reco këkën i karë kibëc.

⁶ Rwoth cwinye ba obedo na yom pi cweno dhanö i wi lobo, cë cwinye ocwer rwök.

⁷ Eka Rwoth okobo ni, “Abino tyeko dhanö na yam acweo i wi lobo—dhanö eka

leeni, eka gin n'ecweo kibëc na wotho i wi ngöm, eka winy na ngwëcö ki malö—piën cwinya ba yom ni acweogi.”

⁸ Entö Rwoth onwongo tye ki cwiny na bër i kom Noa.

⁹ Man ënë ëkwaë ka Noa.

Noa onwongo obedo dhanö na kite atir abonge bal mörö ki i kin jii i karë mërë, eka obedo kwö i nyim Obanga i yoo n'opore.

¹⁰ Noa onwongo tye ka awope mërë adek: Cem, Kam eka Yapec.

¹¹ Lobo onwongo öbal ökö ki i nyim Obanga eka opong ki tim më gero.

¹² Obanga önönö kite na lobo öbal ködë, piën jö kibëc na tye i wi lobo onwongo öbalö kwögi ökö.

¹³ Cë Obanga okobo both Noa ni, “An amoko thamana më tyeko gin na kwö kibëc na tye i wi lobo, piën gin ömöö lobo opong ki tim më gero. An abino tyekogi ökö kanya acël eka ki wi lobo.

¹⁴ Pi manön yüb dong yeya ki bao më yath caiprac; pok ië na papath, eka ipu ië eka kungee k'odok lam.

¹⁵ Man ënë kite na myero in iyüb ködë: Bor ka yeya myero obed mita 135, lac mërë mita 22 eka bor mërë yo malö myero obed mita 13.

¹⁶ Gër wi yeya eka ityek ökö nakun iwëkö malö mërë dong nucu mita. Keth dholokek i kom yeya kucël eka ipok ië kör adek—piny, dyere eka malö.

¹⁷ An abino kelo abwal pii i wi lobo më tyeko gin na kwö kibëc na tye i thë polo, gin n'ecweo kibëc na tye ki kwö i komgi. Gin na kibëc na tye i wi lobo bino thöö ökö.

¹⁸ Entö an abino ketho cikërëna kodi, eka in ibino dönyö i yeya—in eka awopeni, dhaköni eka mon k'awopeni.

¹⁹ In myero ikel i yeya jami kibëc na kwö ka ariö ariö, lee n'obedo ëcwö eka lee n'obedo dhakö, ëk obed gini na kwö kanya acël kodi.

²⁰ Koth winy na papath ariö ëcwö ki dhakö, koth leeni na papath ariö ëcwö ki dhakö eka gin n'ecweo kibëc na wotho i wi ngöm bino gini bino bothi ëk igwökgi obed na kwö.

[†] 5:29 5:29 **Noa** ki lëb İburu gönyö ni yweo. * 6:4 6:4 **Nepili** Gönyö ni jö na boco.

²¹ Ter koth cem na papath më acama ëk igwöki më acamani ëka pî leeni kibëc.”

²² Noa ötīmō gin na kibëc kite n'Obanga öcikö ën ködë.

7

¹ Cë Rwoth okobo both Noa nî, “Cidh i öd yeya, in ëka jö më odi kibëc, piën an anwongo nî in ënë kiteni atîr kî i kin rok më karë nî.

² Ter koth leeni n'ëcamō abirō ka ariō ariō, lee n'obedo ëcwō ëka lee n'obedo dhakō, ëka koth leeni na ba ëcamō ka ariō ariō, lee n'obedo ëcwō ëka lee n'obedo dhakō,

³ ëka thon koth wîny abirō, wînyü n'obedo ëcwō ëka wînyü n'obedo dhakō, më gwökō kothgî bedo na kwō i wi lobo kibëc.

⁴ Cakërë kobedini kinge nîno abirō, an abino miō köth cwe i wi lobo pî nîno pyer angwën kiceng ëka kiwor, ëka an abino tyeko gin na kwō kibëc na tye i wi lobo na an acweo.”

⁵ Ëka Noa ötīmō gin na kibëc na Rwoth öcikö ën më tîmō.

⁶ Noa onwongo dong tye kî mwaka 600 i karë n'abwal pii opong i wi lobo.

⁷ Ëka Noa, awope mërë, dhakō mërë ëka mon k'awope mërë ödönyö gîni i yeya më bwöth kî i abwal pii.

⁸ Leeni n'ëcamō ëka leeni na ba ëcamō ka ariō ariō, wîny ëka gin n'ecweo kibëc na wotho i wi ngöm,

⁹ n'obedo ëcwō ëka n'obedo dhakō obino gîni both Noa ëka ödönyö gîni i yeya, kite n'Obanga öcikö Noa ködë.

¹⁰ Ëka kinge nîno abirō abwal pii opong i wi lobo.

¹¹ I mwaka 600 më kwō ka Noa, i nîno dwe apar abirō më dwe më ariō—i nîno nön wang pii kibëc omwoc ëka polo thon öyabërë.

¹² Ëka köth ocwee i wi lobo pî nîno pyer angwën, kiceng ëka kiwor.

¹³ I nîno nön kikokome Noa ëka awope mërë, Cem, Kam ëka Yapec, kanya acël kî dhakō mërë ëka mon k'awope mërë adek, ödönyö gîni i yeya.

¹⁴ Gîni ödönyö kanya acël kî leeni më thim kibëc na lübërë kî kothgî, leeni më pacö kibëc na lübërë kî kothgî, gin n'ecweo

kibëc na wotho i wi ngöm na lübërë kî kothgî ëka wîny kibëc na lübërë kî kothgî, gin na kibëc na tye kî bwomgî.

¹⁵ Gin n'ecweo kibëc na tye kî yweo më kwō i komgî obino gîni both Noa ëka ödönyö gîni i öd yeya ka ariō ariō.

¹⁶ Leeni na papath n'obedo cwō ëka mon, kite n'Obanga öcikö ën ködë obino ödönyö gîni i yeya both Noa. Cë Rwoth ocegogî i öd yeya.

¹⁷ Köth obedo cwee i wi lobo pî nîno pyer angwën, ëka abwal pii opong i wi lobo naka otingo yeya malö kî i kom lobo.

¹⁸ Köth ocwee ëka ömiō pii ömëdërë rwök i wi lobo naka yeya olyero i wi pii.

¹⁹ Köth ocwee rwök i wi lobo naka ömiō pii oumo kite na boco kibëc na tye i thë polo.

²⁰ Köth ömëdërë kî cwee i wi lobo naka pii ömwönyö wi kite na kadhö puti pyer ariō.

²¹ Gin mörö kékën na kwō n'onwongo wotho i wi lobo—wîny, leeni më pacö, leeni më thim, gin n'ecweo kibëc na wotho i wi ngöm ëka kî jîi kibëc öthöo gîni ökö.

²² Gin na kibëc na tye i wi ngöm n'onwongo tye kî yweo më kwō i kome öthöo ökö.

²³ Gin na kwō kibëc n'onwongo tye i wi lobo etyekogî ökö; dhanö, leeni, gin n'ecweo kibëc na wotho i wi ngöm ëka wîny kibëc na ngwëcö kî malö etyekogî ökö kî i wi lobo. Noa ëka jö n'onwongo tye ködë i yeya kékën ënë odong.

²⁴ Abwal pii opong i wi lobo pî nîno 150.

8

Abwal pii odwon ökö

¹ Ëntö Obanga opo i kom Noa kî leeni më thim kibëc, ëka kî leeni më pacö n'onwongo tye kanya acël ködë i yeya, ëka ooro yamö i wi lobo, cë pii öcakö dwon ökö.

² Wang pii na thuth kî i ngöm ëka pii na yaa kî i polo ocung ökö, cë köth kî i polo ocok ökö.

³ Pii ömëdërë më dwon kî i wi lobo. Kinge nîno 150, pii onwongo odwon ökö.

⁴ I nîno dwe apar abirō më dwe më abirō, yeya obino ocung i wi kite më Ararat.

⁵ Pii ömëdërë më dwon naka i dwe më apar, ëka i nîno më acël më dwe më apar, wi kite na boco öcakö gîni nen.

⁶ Kinge nîno pyer angwën, Noa öyabö wang derica n'onwongo ën otuco i kom yeya,

⁷ ëka ooro akürük yökö, cë öcakö ngwëc, nakun wirë tungi ki tungi, naka pii öthwö ökö ki i wi lobo.

⁸ Cë Noa ooro amam më nënö ka pii dong odwon ökö ki i wi ngöm.

⁹ Ëntö amam ba onwongo kanya myero epye ië, piën pii onwongo pod tye i wi lobo kibëc. Cë amam öcakö dök cen both Noa i yeya. Noa olyao cingë ëka ögamö amam cë odwongo yo bothe i yeya.

¹⁰ Ën ökürö pi nîno abirö nökenë, ëka dökü ooro amam yo yökö ki i yeya.

¹¹ I karë n'amam ödök bothe i yeya kothyeno, amam onwongo otingo pot yath jeituni na thic i dhögë na ën öpüdö. Cë Noa öniang ni pii dong otyeko dwon ökö ki i wi lobo. ¹² Cë Noa ökürö pi nîno abirö nökenë, ëka dökü ooro amam, ëntö amam ba dök odwogo bothe.

¹³ I karë na Noa onwongo dong tye ki mwaka 601, i nîno më acël më dwe më acël më mwaka na nyen, pii onwongo dong odwon ökö ki i wi lobo. Noa öcakö pudho wi yeya ökö, cë önënö ni wi ngöm onwongo öthwö ökö.

¹⁴ I nîno dwe pyer ariö wie abirö më dwe më ariö, wi lobo kibëc onwongo öthwö ökö.

¹⁵ Cë Obanga okobo both Noa ni,

¹⁶ “Donyi yökö ki i yeya, in ëka dhaköni, awopeni ëka mon-gi.

¹⁷ Kel gin na kwö kibëc na tye gîni kanya acël kodi yökö—wîny, leeni ëka gin na kibëc na wotho gîni ki korgi i wi ngöm—ëk önya gîni i wi lobo, önywöl gîni ëka ömëdërë na pol i wi lobo.”

¹⁸ Cë Noa odonyo yökö, kanya acël k'awope mërë, dhakö mërë, ëka mon k'awope mërë.

¹⁹ Leeni kibëc, gin na kibëc na wotho ki korgi i wi ngöm, ëka wîny kibëc—gin na kibëc na wotho i wi lobo—odonyo gîni yökö ki i yeya, na lübërë ki kothgi.

²⁰ Cë Noa ögërö keno tyër both Rwoth ëka ökwanyö koth leeni ki wîny n'ëcamögi, ëka ötyërö tyër awanga i wi keno tyër.

²¹ Rwoth ongweo gin na ngwece kur na yomo cwinye, cë Rwoth okobo ki i cwinye kënë ni, “An ba dökü abino lamö lobo pi dhanö, kadï bed thama më cwinye opong ki bal cakërë ki i karë më thino mërë. An ba dökü abino neko gin na kwö kibëc kite na yam atimö.

²² “Ka lobo pod tye, karë më cwöc ëka kac, ngicö ëka lyetho, oro ëka cwir, kiceng ëka kiwor, ba bino jik na twal.”

9

Cikërë k'Obanga ki Noa

¹ Cë Obanga ömiö gum i kom Noa ëka ëthinö awope mërë nakun kobo bothgi ni, “Nywöl inya unu, ëka ipong unu lobo.

² Leeni kibëc më thim bino gîni lworoni, naka thon wîny kibëc na ngwëcö ki malö, gin na wotho gîni ki korgi i wi ngöm, ëka ki rëc kibëc na tye i nam; etyeko miögi i cingwu.

³ Gin na kibëc na kwö ëka na wotho, bino bedo cem na mewu. Kite na calö amiö bothwu ngwedo, kobedi dong an amiöwu jami kibëc.

⁴ “Ëntö kür icam unu ringo na remo pod tye ië, piën remo obedo kwö mërë.

⁵ Ëka ka ëönyö remowu, an abino miö pwod both lee mörö kékën. Ëka both dhanö acëlacël thon, an abino miö pwod pi kwö k'awodhe.

⁶ “Ka ngat mörö öönyö remo ka dhanö, dhanö thon bino önyö remo mërë; piën Obanga ocweo dhanö i cal mërë.

⁷ Ëntö pi un, nywöl unu, mëdërë unu na pöl, ëka inya unu i wi lobo.”

⁸ Cë Obanga okobo both Noa ëka awope mërë ni,

⁹ “Nën! An amoko cikërëna kodwu ëka k'ëkwaëwu na bino lübö körwu

¹⁰ ki gin na kwö kibëc n'onwongo tye gîni kodwu—wîny, leeni më pacö ëka ki leeni më thim kibëc, gin na kibëc n'odonyo

yökö kî i yeya kodwu—kî gin na kwö kibëc na tye i wi lobo.

¹¹ An amoko cîkërëna kodwu nî abwal pii ba dökî bino neko gin na kwö; abwal pii ba dökî bino bedo na tye më tyeko wi lobo.”

¹² Èka Obanga okobo nî, “Man ënë anyuth më cîkërëna na an aketho i kin an kodwu ëka kî gin na kwö kibëc na tye kodwu, cîkërë na bino bedo na twal i rok kibëc.

¹³ An aketho lüth köth na mëga i edou, ëka bino bedo anyuth më cîkërëna i kin an ëka kî wi lobo.

¹⁴ Ka an akelo edou i wi lobo ëka lüth köth orire i edou,

¹⁵ an abino po i kom cîkërëna na tye i kin an kodwu ëka kî gin na kwö kibëc kî kothgî. Abwal pii ba dökî bino bedo na tye më tyeko gin na kwö kibëc.

¹⁶ Ka lüth köth orire i edou, an abino nënö, cë abino po i kom cîkërë na ba jik i kin Obanga ëka koth gin na kwö kibëc na tye i wi lobo.”

¹⁷ Cë Obanga okobo both Noa nî, “Man ënë anyuth më cîkërë na an aketho i kin an kî gin na kwö kibëc na tye i wi lobo.”

Awope ka Noa

¹⁸ Awope ka Noa n'odonyo gîni kî i yeya ënë Cem, Kam ëka Yapec. (Kam ënë obedo apap ka Kanaan.)

¹⁹ Man ënë awope adek ka Noa, ëka kî i kin-gî ënë jö n'obino ökëth gîni i wi lobo thükül.

²⁰ Kinge abwal pii, Noa obino ödökö apur ëka opuro pwodho ölok.

²¹ I nîno mörö acël ën ömadhö köngö ölok cë ömër ökö, ëka obuto kotula i öd këma mërë.

²² I karë na Kam, apap ka Kanaan, önënö apap mërë na tye kotula, ën öcîdhö okobo both omego mërë n'onwongo tye gîni yökö.

²³ Cë Cem ëka Yapec otero gîni böngü cûka n'otingo i wi baagi, cë öcakö woth gîni ayongec, ëka oumo gîni kom apapgi n'onwongo tye kotula. Terinyimgî onwongo nënö yo kanya path, naka ba dök önënö gîni kom apapgi n'onwongo tye kotula.

²⁴ I karë na Noa oco kî i wang nîno na köngö ölok dong othum ökö kî i wie, cë opo i kom gin na wode na tîdi ötimö i kome,

²⁵ ën okobo nî,
“Cen obed i kom Kanaan!

Ën obed opii na rwöm mërë tîdi i kin opii k'omego mërë.”

²⁶ Ën thon okobo nî,
“Pak obed both Rwoth, Obanga ka Cem!
Ëk Kanaan obed opii mërë.

²⁷ Èk Obanga ömîi wang lobo ka Yapec obed na lac
ëk Yapec obed i këma ka Cem
ëka Kanaan obed opii mërë.”

²⁸ Kinge n'abwal pii opong i wi lobo,
Noa obedo i wi lobo pî mwaka 350.

²⁹ Noa obino obedo i wi lobo pî mwaka 950, cë dong öthöö.

10

Ëkwaë ka Noa

¹ Man ënë cöc na nyutho ëkwaë ka Cem, Kam ëka Yapec awope ka Noa n'obino önywölö gîni ëthîno na pol kinge abwal pii.

Ëkwaë ka Yapec

² Awope ka Yapec gîni ene:
Gomer, Magog, Madai, Jaban, Tubal,
Mecak ëka Tirac.

³ Awope ka Gomer gîni ene:
Acikenaj, Ripat ëka Togarma.

⁴ Awope ka Jaban gîni ene:
Elica, Tarcic, Kitim, ëka Rodanim.

⁵ Jö na tye i dhö nam opokere gîni ökö kî i kom jö nön. Man ënë ëkwaë ka Yapec kî lobogî, nakun ngat acêlacêl twakö lëbgî, na calö kakagi kî rokgî tye ködë.

Ëkwaë ka Kam

⁶ Awope ka Kam gîni ene:
Kuc, Ejip, Put ëka Kanaan.

⁷ Awope ka Kuc gîni ene:
Ceba, Kabila, Cabta, Raama ëka
Cabteca.

Awope ka Raama gîni ene:
Ceba ëka Dedan.

⁸ Kuc onwongo obedo apap ka Nimrod, n'öcakö bedo alwëny na tæk kî i wi lobo.

⁹ Ën onwongo obedo thwön adwar na tæk i nyim Rwoth, ënë ömîö ekobo nî, “Calö Nimrod n'obedo thwön adwar na tæk i nyim Rwoth.”

¹⁰ Acaki më löc mërë onwongo obedo i Babel, Ereka, Akad ëka Kalne, na tye i lobo Cinar.

¹¹ Cakërë ki i lobo nön, ën öcïdhö naka i Aciria, kanya ën ögërö ië Ninebe, Rekobot Ir, Kala,

¹² ëka Recen, n'obedo kabedo na tye i kin Ninebe ki Kala, manön ënë pacö na dit.

¹³ Ejip* onwongo obedo apap ka jö Lud,† jö Anam, jö Leab, jö Naptuk,

¹⁴ jö Patruc, ëka jö Kacluk (man ënë kaka na Pilicitain öya gini ki ië) ëka jö Kaptor.

¹⁵ Kanaan onwongo obedo apap ka Cidon athin kaö mërë, ëka jö Kit,

¹⁶ jö Jebuc, jö Amor, jö Girgac,

¹⁷ jö Kibi, jö Arka, jö Cin,

¹⁸ jö Abad, jö Jemar, ëka jö Kamat.

Kinge, kaka ka jö Kanaan ökëth gini ökö.

¹⁹ Wang lobo ka jö Kanaan öcakërë ki i Cidon odok ködë yo kutung Gerar, më thuno ködë naka i Gaja, ëka dök ködë yo Codom, Gomora, Adma ëka Jeboim më thuno ködë naka yo Laca.

²⁰ Man ënë awope ka Kam na lübërë ki kakagi ëka lëbgï, i kabedogï ëka i rokgï.

Jö Cemiti

²¹ Cem ömïn Yapec na dit obino önywölö awope thon, Cem ënë onwongo obedo kwarö k'awope ka Eber kibëc.

²² Awope ka Cem gin ene:

Elam, Acur, Arpakcad, Lud ëka Aram.

²³ Awope ka Aram gin ene:

Uj, Kul, Geter ëka Mac.

²⁴ Arpakcad onwongo obedo apap ka Cela,

ëka Cela onwongo obedo apap ka Eber.

²⁵ Eber obino önywölö awope ariö:

Ngat acël ebino ëcakö nyingë Peleg, piën i karë mërë ënë jö më lobo obino opokere, ömïn mërë ebino ëcakö nyingë Yokotan.

²⁶ Yokotan onwongo obedo apap ka Almodad, Celep, Kajarmabet, Jera,

²⁷ Adoram, Ujal, Dikla,

²⁸ Obal, Abimael, Ceba,

²⁹ Opir, Kabila ëka Jobab. Man ënë onwongo obedo gini awope ka Yokotan.

* 10:13 10:13 Ejip onwongo thon ecwodo ni Micraim.

³⁰ Lobo na gin onwongo obedo gini ië öcakërë ki i Meka, ödök ködë yo kutung Cepar i lobo n'otingere malö na tye yo kukidë.

³¹ Man ënë awope ka Cem, na lübërë ki kakagi ëka lëbgï na tye i lobogi ëka rokgï.

³² Man ënë kaka k'awope ka Noa, na lübërë k'ëkwaëgi, i kin rokgï. Rok öcakö këth i wi lobo thükül kinge abwal pii.

11

Gedo na bor më Babel

¹ Yam cön jö më wi lobo thükül onwongo twakö gini lëb acël ëka köp acël.

² I karë na jii öcakö woth nakun ëdök yo kukidë, gin onwongo kany mörö n'obedo bar i Cinar ëka obedo gini kunön.

³ Gin öcakö twak kën-gi ni, “Bin unu, ëk ëgöö birik ëka ewang na bër.” Gin otio ki birik nakaka kidi, ëka odok lam më mwönö kin-gi.

⁴ Cë gin dökï okobo ni, “Bin unu, ëk ëgër pacö onu, ki gedo na bor na thuno malö i wi polo, ëk ëmii nying onu ongere ëka kür ökëth ata i wi lobo kibëc.”

⁵ Entö Rwoth oidho piny më nönö pacö ëka gedo na bor na jii onwongo tye ka gërö.

⁶ Cë Rwoth okobo ni, “Ka gin na calö jö n'örübërë acël na twakö gini lëb acël öcakö gini timö ni köman, cë gin mörö na gin bino yübö më timö ba bino löönögï.

⁷ Bin unu, ëcïdh piny erurubo lëbgï ëk kür ngat acëlacël öniang i lëb awodhe.”

⁸ Cë Rwoth ökëthögï ki kunön i wi lobo thükül, ëka öwëkö gini gërö pacö nön.

⁹ Manön ënë ömïö ëcakö nyingë ni Babel—piën kany nön ënë Rwoth orurubo ki lëb më wi lobo thükül, ëka ki kunön ënë Rwoth ökëthögï ködë i wi lobo kibëc.

Ëkwaë ka Cem

¹⁰ Man ënë ëkwaë ka Cem.

I karë na Cem onwongo dong tye ki mwaka 100, ën önywölö Arpakcad, kinge mwaka ariö n'abwal pii opong ködë i wi lobo.

¹¹ Eka kinge na ën önywölö Arpakcad, Cem obedo i wi lobo pi mwaka 500, ëka ën

† 10:13 10:13 Jö Lud obedo jö Lidia.

onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹² Ì karë n'Arpakcad obedo i wi lobo pi mwaka 35, ën obino önywölö Cela.

¹³ Ìka kinge na ën önywölö Cela, Arpakcad obedo i wi lobo pi mwaka 403 ëka ën onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹⁴ Ì karë na Cela obedo i wi lobo pi mwaka 30, ën önywölö Eber.

¹⁵ Ìka kinge na ën önywölö Eber, Cela obedo i wi lobo pi mwaka 403 ëka ën onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹⁶ Ì karë n'Eber obedo i wi lobo pi mwaka 34, ën önywölö Peleg.

¹⁷ Ìka kinge na ën önywölö Peleg, Eber obedo i wi lobo pi mwaka 430 ëka ën onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

¹⁸ Ì karë na Peleg obedo i wi lobo pi mwaka 30, ën önywölö Reu.

¹⁹ Ìka kinge na ën önywölö Reu, Peleg obedo i wi lobo pi mwaka 209 ëka ën onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

²⁰ Ì karë na Reu obedo i wi lobo pi mwaka 32, ën önywölö Cerug.

²¹ Ìka kinge na ën önywölö Cerug, Reu obedo i wi lobo pi mwaka 207 ëka ën onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

²² Ì karë na Cerug obedo i wi lobo pi mwaka 30, ën önywölö Nakor.

²³ Ìka kinge na ën önywölö Nakor, Cerug obedo i wi lobo pi mwaka 200 ëka ën onwongo önywölö awope nökenë ëka anyira.

²⁴ Ì karë na Nakor obedo i wi lobo pi mwaka 29, ën önywölö Tera.

²⁵ Ìka kinge na ën önywölö Tera, Nakor obedo i wi lobo pi mwaka 119 ëka ën onwongo dong önywölö awope nökenë ëka anyira.

²⁶ Kinge na Tera obedo i wi lobo pi mwaka 70, ën onwongo dong önywölö Abram, Nakor ëka Aran.

²⁷ Man ënë ëkwaë ka Tera.

Tera önywölö Abram, Nakor ëka Aran. Ìka Aran önywölö Lot.

²⁸ Ì karë na Tera apap k'Aran pod kwö, Aran obino öthöö i Ur n'obedo lobo ka jö Kaldaya.

²⁹ Abram ëka Nakor obino onyomo gini. Nying dhakö k'Abram onwongo ecwodo ni Carai ëka nying dhakö ka Nakor onwongo ecwodo ni Milca, ën onwongo obedo nyaka Aran, apap ka Milca ëka Icika.

³⁰ Ëntö Carai onwongo ope k'athin mörö piën onwongo ba nywöl.

³¹ Tera ökwanyö wode Abram, akwarë Lot wod ka Aran, ëka cii wode Carai, dhakö ka Abram. Gin kibëc öya ökö ki i Ur n'obedo pacö ka jö Kaldaya më cidhö yo lobo Kanaan. Ëntö i karë na gin othuno i Aran, cë gin kono obedo kany nön.

³² Tera obedo i wi lobo pi mwaka 205, ëka öthöö i lobo Aran.

12

Obanga ocwodo Abram

¹ Rwoth okobo both Abram ni, “Yaa ökö ki i lobo thurwu, ki i kin jöwu ëka jö më öt k'apapni ëk icidh i lobo na an abino nyutho nini.

² “An abino miöni ibedo rok na dit, ëka abino miöni gum; An abino miö nyingi bedo na dit, ëka in ibino bedo dhanö më gum both jö nökenë.

³ An abino miö gum both jö na bino miöni gum, ëka ngat mörö këken na bino lamöni an thon abino lamö; ëka rok kibëc na tye i wi lobo bino nwongo gini gum na yaa ki bothi.”

⁴ Cë Abram öya, kite na Rwoth okobo ninë ködë, ëka Lot thon owotho ködë. Abram onwongo tye mwaka 75 i karë na ën yaa ki i lobo Aran.

⁵ Abram owotho ki dhakö mërë Carai, Lot wod k'ömin mërë, ki jamigi kibëc n'onwongo gin tye ködë ëka ki jii na gin onwongo ki i lobo Aran. Gin öya öcidhö, ëka othuno gini i lobo Kanaan.

⁶ Abram owotho i lobo naka othuno i kabedo na tye i Cekem. Kany nön ën oketho këma mërë i nget yath na thwönë

më More. Ī karë nön jö Kanaan onwongo tye gini ĩ lobo nön.

⁷ Cë Rwoth onen both Abram ëka okobo ni, “An abino miö lobo ni both ëkwaëni.” Cë ën ögërö keno tyër both Rwoth n'onen bothe.

⁸ Ki kany nön, ën öcakö dak ökö nakun dök yo kukidë lobo n'otingere më Betel ëka oguro këma mërë ië, Betel nwongo tye ki kuthö ëka Ai nwongo tye ki kukidë. Ën ögërö keno tyër kany nön both Rwoth ëka öwörö nyïng Rwoth.

⁹ Cë Abram ömëdërë ki woth mërë na cidhö yo Negeb.*

Abram ĩ lobo më Ejip

¹⁰ Kec onwongo opodho ĩ lobo Kanaan, ömiö Abram öcidhö yo Ejip më bedo kunön pi karë mörö, piën kec onwongo rac rwök.

¹¹ Ī karë n'Abram onwongo dong cwök dönyö ĩ Ejip, ën okobo both dhakö mërë Carai ni, “An angeo ni in ibedo dhakö na leng rwök.

¹² Ka jö më Ejip oneni gini, gin bino kobo ni, ‘Man ënë dhakö mërë.’ Cë gin bino nekona ökö, ëntö ebino wëköni na kwö.

¹³ Kob bothgi ni in ibedo amëra, ëk ömügi obed koda na bër pi in ëka kwöna ba ebino neko.”

¹⁴ Ī karë n'Abram obino ĩ Ejip, jö Ejip onwongo önënö dhakö mërë ni leng rwök.

¹⁵ Ī karë n'edite ka Parao önënö Carai, gin öpakö ën both Parao,† ëka etero ĩ pacö ka Parao.

¹⁶ Parao ögwökö Abram na bër pi Carai. Abram ögamö rom, dhok, kene n'obedo cwö ëka kene na mon, etic n'obedo cwö, etic n'obedo mon, ëka kinaga.

¹⁷ Ëntö Rwoth ooro two na reco ĩ kom Parao ëka ki jö më ödë pi Carai dhakö k'Abram.

¹⁸ Cë Parao ocwodo Abram ëka okobo ninë ni, “Ngö na in itimö ĩ koma? Pingö in ba ikobo nina ni Carai obedo dhaköni?”

¹⁹ Pingö in ikobo ni ën obedo ameru, ëka imiö atero ën na calö dhaköna? Dhaköni dong ene, kwany ën ëka icidhö ökö ki kany!”

²⁰ Cë Parao ömiö twërö both jögë ĩ kom Abram, ëka gin ömiö ën öcidhö ki dhakö

mërë ëka ki jami kibëc n'onwongo ën tye ködë.

13

Abram ëka Lot opokere

¹ Abram öya ökö ki Ejip gin ki dhakö mërë, ëka ki jami kibëc n'onwongo ën tye ködë më cidhö ĩ Negeb, ëka Lot thon owotho ködë.

² Ī karë nön, Abram onwongo ölöny ki leeni më pacö, ki ryal ëka ki gol.

³ Ën obedo ka mëdërë ki wowotha nakun yaa ki ĩ Negeb naka othuno ĩ Betel, kanya ën onwongo oguro këma mërë ië cön, ĩ kabedo na tye ĩ kin Betel ëka Ai.

⁴ Man onwongo obedo kabedo na ën öcakö gërö keno tyër ië, ëka kany nön ënë Abram öwörö Rwoth ië dök.

⁵ Lot, n'onwongo wotho gin k'Abram onwongo thon tye ki rom, dhok ëka këma.

⁶ Ëntö ngöm onwongo ope na römö miögi bedo kanya acël, piën limgi onwongo dwong rwök na miögi ba römö bedo kanya acël.

⁷ Dhaa öçakërë ĩ kin ëkwath k'Abram ëka më ka Lot. Ī karë nön jö Kanaan ëka jö Periji onwongo thon bedo gini ĩ lobo nön.

⁸ Abram okobo both Lot ni, “Ba amitö ni dha mörö obed na tye ĩ kin in ki an, onyo ĩ kin ëkwathni ëka mëga, piën onu ebedo utmego.

⁹ Lobo kibëc tye n'omere ĩ nyimi. Kobedini myero in ipokiri ökö ki botha. Ka in idök yo kucam, an abino dök yo kucem, ka in idök yo kucem an abino dök yo kucam.”

¹⁰ Cë Lot öcakö tingo wangë ëka önënö ni lobo n'opwodere më Jordan onwongo opong ki pii na bër, calö pwodho ka Rwoth, ëka calö lobo më Ejip na dök yo Joar. (Man ötimërë na bara Rwoth otyeko Codom ëka Gomora.)

¹¹ Lot öyërö gire kënë, lobo kibëc n'opwodere ĩ Jordan ëka ödök yo kukidë. Man ömiö jö ariö ni opokere.

¹² Abram obedo ĩ lobo më Kanaan, nakun Lot obedo ĩ kin taun na döngö n'opwodere ëka oguro këma mërë na cwök ki Codom.

* 12:9 12:9 **Negeb** gönyö ni kukwap lobo. † 12:15 12:15 **Parao** obedo nyïng n'ecwodo ki rwoth më lobo Ejip

¹³ Jö Codom onwongo obedo gini jö na kitegi reco ëka balgi onwongo dwong rwök both Rwoth.

¹⁴ Kinge na dong Lot opokere ki both Abram, Rwoth okobo both Abram ni, “Ting wangi malö ki kanya in itye ië ëka inën kukuju ëka kukwap, kukidë ëka kuthö.

¹⁵ Lobo kibëc na in itye ka nënö an abino miöni ëka both ëkwaëni na twal.

¹⁶ An abino miö ëkwaëni bedo calö kwo më dhö nam, ëk ka ngat mörö twërö kwanö kwo më dhö nam, cë ëkwaëni bino kwanërë.

¹⁷ Yaa malö, icak lübö bor mërë ëka arii mërë, piën an abino miöni.”

¹⁸ Cë Abram ökwanyö këma mërë ëka öcïdhö obedo i nget yath na thwönë më Mamre na tye i Kebron, kanya ën ögërö keno tyër ië both Rwoth.

14

Abram ölarö Lot

¹ I karë nön rwoth Amrapel më Cinar, rwoth Ariok më Elacar, rwoth Kedorlaomer më Elam, ëka rwoth Tidal më Goim,

² öcïdhö gini më lwëny i kom rwoth Bera më Codom, rwoth Birca më Gomora, rwoth Cinab më Adma, rwoth Cemeber më Jeboim, ëka rwoth më Bela (manön, Joar).

³ Rwodhi ni kibëc öribö gini acikarigi kanya acël i Ora më Cidim (Nam më Kadö).*

⁴ Gin onwongo obedo i thë löc ka Kedorlaomer pi mwaka apar ariö, ëntö i mwaka më apar adek gin öcakö jem ökö.

⁵ I mwaka më apar angwën, rwoth Kedorlaomer ëka ki rwodhi n'onwongo öribërë ködë obino öcakö lwëny ëka ölöö gini jö Repa ki i Aciterot Karnaim, jö Jujim ki i Kam, jö Emim ki i Cabe Kiriataim

⁶ ëka jö Kori ki i kite më Ceir, naka i El Paran na cwök ki thim.

⁷ Cë ödök gini cen ëka öcïdhö gini yo En Micipat (manön, Kadec). Gin öcïdhö ölöö lobo ka jö Amalek, ëka jö Amor n'onwongo bedo gini i Ajajon Tamar.

⁸ Cë rwoth më Codom, rwoth më Gomora, rwoth më Adma, rwoth më

Jeboim ëka rwoth më Bela (manön, Joar) öya ëka öyübërë gini më lwëny i Ora më Cidim

⁹ i kom rwoth Kedorlaomer më Elam, rwoth Tidal më Goim, rwoth Amrapel më Cinar ëka rwoth Ariok më Elacar—rwodhi angwën ölwënyö i kom rwodhi abic.

¹⁰ Ora më Cidim onwongo opong ki bur odok lam na cöl, ëka i karë na rwodhi më Codom ëka Gomora ngwëcö gini, jö mökö opodho gini ië cë jö nökenë n'odong öngwëcö gini ökö yo wi kite.

¹¹ Cë rwodhi angwën n'ölöö, öyakö jami kibëc na pïrgi tük ki cem ka jö Codom ëka Gomora, cë öcïdhö gini ökö.

¹² Gin thon obino otero gini Lot wod k'ömin Abram ki jami mërë, piën ën onwongo bedo i lobo Codom.

¹³ Ngat acël n'onwongo öbwöth obino otero köp ni both Abram dhanö më Iburu. Abram onwongo bedo na cwök ki yen na thwon ka Mamre dhanö më Amor, ömin Ecikol ëka Aner, gin kibëc onwongo ribërë k'Abram.

¹⁴ I karë n'Abram owinyo ni Lot wod k'ömin mërë ëmakö ökö, ën ocwodo jö 318 n'opwonyere, n'ënywölögi i parë ëka öcïdhö ölübö ki kör lang naka i Dan.

¹⁵ I kiwor, Abram opoko etic mërë më lwëny i komgi ëka ölöögï nakun ryëmögï naka yo Koba, kukuju më Damaciko.

¹⁶ Abram odwongo jami kibëc ëka okelo Lot wod k'ömin mërë ki jami mërë, kanya acël ki mon ëka ki jö nökenë.

¹⁷ Kinge n'Abram odwogo ki kanya ën ölöö Kedorlaomer ëka rwodhi n'onwongo öribërë ködë, rwoth më Codom obino më romo k'Abram i Ora më Cabe (manön, Ora ka Rwoth).

¹⁸ Cë rwoth Melkijedek më Calem okelo ogati ëka köngö ölöök. Ën onwongo obedo alamdhök k'Obanga na Malö Rwök,

¹⁹ ëka ömiö gum both Abram nakun kobo ni,

“Gum k'Obanga na Malö Rwök obed i kom Abram,

Obanga n'ocweo polo ëka lobo.

²⁰ Ëka pak obed both Obanga na Malö Rwök, n'ömiö langni i cingi.”

* **14:3 14:3 Nam më kadö** manön Nam na gin mörö ba kwö ië.

Cē Abram ömïö acël më apar më jami kibëc bothe.

²¹ Rwoth më Codom okobo both Abram nî, “Mia jîi ëka in igwök jami obed megî.”

²² Ëntö Abram okobo both rwoth më Codom nî, “An atyeko tingo cinga nakun acikara both Rwoth, Obanga na Malö Rwök, n'ocweo polo kî lobo

²³ nî ba abino gamö gin mörö kî bothi, kadî thon wicu, onyo del wör, ëk kür ibin ikob nî, ‘An ënë amiö Abram ölöny.’

²⁴ An ba abino gamö gin mörö ëntö ngö n'awopena öcamö ëka jami n'obedo më ka jö n'owotho köda yo both Aner, Ecikol ëka Mamre. Mîigî oter jamigî n'epoko nîgî.”

15

Cikërë k'Obanga k'Abram

¹ Kinge man, Rwoth ötwak k'Abram i wang lek, nakun kobo nî, “Abram, kür ibed na lwor!

An abedo kwot na megî,
cül na megî bino bedo na thwönë.”

² Ëntö Abram ögamö nî, “Rwoth Obanga Won Twër, ngö na in ibino miöna nakun ape k'athîn mörö ëka dhanö na bino leeno jamina ënë Eliejer më Damaciko?”

³ Abram döki okobo nî, “In ba imia athîn mörö, ëka atic ni n'enywölö i öda ënë bino leeno jamina.”

⁴ Cē Rwoth döki ötwak ködë nî, “Dhanö ni ba bino leeno jamini, ëntö wodi kikokome na in inywölö ënë bino leeno jamini.”

⁵ Cē Rwoth okelo Abram yökö ëka okobo nî, “Nën malö i wi polo ëka ikwan wel cër—ka adyer in irömö kwanögî.” Cē ën okobo nî, “Ëkwaëni thon bino bedo na pol kömanön.”

⁶ Abram oketho yee mërë i kom Rwoth, ëka ömïö ëkwanö ën nî kite atir.

⁷ Cē Rwoth döki okobo nî, “An abedo Rwoth na ënë okeli yökö kî i Ur na tye i lobo ka jö Kaldaya, më miöni lobo ni ëk obed megî.”

⁸ Ëntö Abram ögamö nî, “Rwoth Obanga Won Twër, an atwërö ngeno ningö nî lobo ni bino bedo mëga?”

⁹ Rwoth okobo both Abram nî, “Kel nîna nya raa mörö më mwaka adek, nya dyël më mwaka adek, thwön römö më mwaka adek, akur ëka athîn amam.”

¹⁰ Ën okelo jami ni kibëc both Rwoth, cē ongunguno igî ariö ariö ëka öcanögî na dul acëlacël kemo awodhe, ëntö wîny ën ba ongungunogî.

¹¹ Ka acuth obino më camö ringogî, Abram ryëmögî ökö.

¹² I karë na ceng dong cwök dönyö, nîno ömakö wang Abram rwök, ëka pîny na cöl cuc oumo ën ökö.

¹³ Cē Rwoth okobo nî, “Myero inge atir nî ëkwaëni bino bedo Erok i lobo na pathi mëgî. Ebino miögî bedo opii ëka ebino yelogî pî mwaka 400.

¹⁴ Ëntö an abino miö pwod i kom jö na bino yelogî, ëka kinge gin bino yaa ökö kî kunön nakun nwongo tye gîni kî lim na pol.

¹⁵ Ëntö in ebino ikoni kanya acël kî kwereni kî kuc. Ebino ikoni na dong itii.

¹⁶ Kinge rok më angwën, ëkwaëni bino dwogo gîni cen kany pîen bal ka jö Amor bara römö ketho can i komgî.”

¹⁷ I karë na ceng dong ödönyö, ëka pîny ödökö na cöl, agulu na iro dung kî ië kî mac na lyël i raa onen ëka owok i dyere ringo n'engunguno kî kom lee acëlacël.

¹⁸ I nîno nön ënë Rwoth oketho cikërë mërë k'Abram nakun kobo nî, “An amiö lobo ni both ëkwaëni, cakërë kî i kulo më Ejip thuno ködë naka i kulo na thwönë më Euparate,

¹⁹ lobo ka jö Keni, jö Keniji, jö Kadmon,

²⁰ jö Kit, jö Periji, jö Repa,

²¹ jö Amor, jö Kanaan, jö Girgac ëka jö Jebuc.”

16

Agar ëka Icimael

¹ Carai dhakö ka Abram ba önywölö nî, ëthînö mörö. Ëntö onwongo tye k'atic mërë n'obedo nya jö Ejip na nyîngë Agar.

² Carai okobo both Abram nî, “Rwoth öjüka ökö më nwongo ëthînö, cidhi ibed k'aticna gwök onyo abino nwongo athîn mörö kî bothe.”

Abram oyeo ngö na Carai okobo.

³ Cē kinge na dong Abram obedo i Kanaan pî mwaka apar, Carai ökwanyö atic mërë Agar n'obedo nya jö Ejip ëka ömïö both Abram më bedo dhakö mërë.

⁴ Abram obedo k'Agar, ëka öyac.

İ karë n'Agar ongeo ni dong ëyac, ën öcakö caö adit mërë Carai.

⁵ Cë Carai okobo both Abram ni, “Can na an atye ka nwongo myero obed i wi. An amiö aticna i cingi ëka kobedini ën ongeo ni ën dong ëyac, cë öcakö caöna. Ëk Rwoth öngöl i kin ön nga na rac.”

⁶ Abram ögamö ni, “Aticni tye i cingi, tim gin mörö kékën na in ithamö ni bër i kome.” Cë Carai öcakö yelo Agar rwök naka ömiö öngwécö ökö ki bothe.

⁷ Malaika ka Rwoth onwongo Agar i nget kulo na tye i thim na cidhö yo Cur.

⁸ Malaika okobo ninë ni, “Agar, atic ka Carai, in ibino ki kwene, ëka icidhö yo kwene?”

Ën ögamö ni, “An atye ka ngwéc ökö ki both Carai.”

⁹ Cë Malaika ka Rwoth okobo ninë ni, “Dök cen both Carai ëka ibed i thë löc mërë.”

¹⁰ Cë malaika ömëdërë më kobo ninë ni, “An abino mëdö ëkwaëni bedo na pol na ba kwanërë.”

¹¹ Malaika ka Rwoth okobo ninë thon ni, “In kobedini dong i yac
ëka ibino nywölö athin n'ëcwö.

Ibino cakö nyingë Icimael,*
piën Obanga owinyo koko më cwer cwinyi.

¹² Ën bino bedo calö kana na ger,
ën bino bedo na ger nakun lwënyö i kom jö kibëc
ëka jö kibëc bino lwëny i kome,
ëka ën bino bedo kënë
ki both utmego mërë kibëc.”

¹³ Agar ömiö nying ni both Rwoth n'ötwak ködë ni, “In ibedo Obanga na nëna,” piën okobo ni, “An dong anënö Obanga na nëna.”

¹⁴ Ënë ömiö kulo nön ecwodo ni Beer Lakai Roi.† Kulo nön nwongere i dyere Kadec ëka Bered.

¹⁵ Agar önywölö n'Abram athin n'ëcwö ëka Abram öcakö nyingë Icimael.

¹⁶ Abram onwongo dong tye ki mwaka 86 i karë na Agar önywölö ninë Icimael.

17

Cikërë më lirë

¹ İ karë n'Abram dong othuno mwaka 99, Rwoth onen bothe ëka okobo ni, “An Obanga Won Twër kibëc, kwö i nyima i yoo n'opore abonge bal mörö.

² An abino moko cikërëna i kin an ki in ëka abino miö ëkwaëni bino bedo na pol.”

³ Abram oryebere piny i ngöm i nyim Obanga, ëka Obanga okobo ninë ni,

⁴ “An amoko cikërëna kodi. In ibino bedo kwarö ka rok na pol.

⁵ Nyingi ba dök ebino cwodo ni Abram, ëntö Abraam, piën an amii idökö kwarö ka rok na pol.

⁶ An abino miö ëkwaëni bedo na pol; an abino miöni idökö rok na pol, ëka rwodhi bino yaa ki bothi.

⁷ An abino moko cikërëna kodi ëka ëkwaëni na bino lüböni, ëka ëkwaëgi kibëc obed cikërë na bino bedo na twal pi run kibëc. An abino bedo Obangani ëka Obanga k'ëkwaëni na bino lüböni.

⁸ An abino miö lobo Kanaan kibëc bothi—lobo na in kobedini itye ië na calö arok ëk obed meg i na twal ëka ëkwaëni na bino lüböni. An abino bedo Obangagi.”

⁹ Cë Obanga okobo both Abraam ni, “In myero igwök cikërëna, in ëka ëkwaëni na bino lüböni i run më anyim.

¹⁰ Man ënë cikërëna kodi ëka ëkwaëni na bino lüböni, cikërë na myero igwöki: Cwö kibëc na tye i kinwu myero ëlir.

¹¹ Un myero ilir wi del komwu më cwö, ëka man bino bedo anyuth më cikërë i kin an ëka un.

¹² Pi rok na tye ka bino, ëthünö awope kibëc na tye ninö aboro myero ëlir, naka thon ëthünö awope n'ënywölö i kinwu onyo ewilö ki ciling ki both Erok na ba ënywölögi i kin ëkwaëni.

¹³ Kono kad i ënywölö i odi onyo iwilö ki cilingni, myero ëlirgi. Cikërëna na tye i del komwu myero obed cikërë na bino bedo na twal.

¹⁴ Dhanö mörö n'obedo ëcwö na ba ëlirö del wi kome më cwö, ebino kwanyö ökö ki i kin jögë, piën nwongo ën ötürö cikërëna.”

* 16:11 16:11 **Icimael** gönyö ni Obanga winyo. † 16:14 16:14 **Beer Lakai Roi** gönyö ni Kulo ka ngat na kwö n'önëna.

¹⁵ Obanga thon okobo both Abraam ni, “Dhaköni, in ba dök ibino cwodo ën ni Carai; nyïngë bino bedo Cara.

¹⁶ An abino miö gum bothe ëka abino miöni athin n'ëcwö na yaa ki bothe. Abino miö gum both Cara ëk obed aya ka rok na pol, rwodhi ka jii bino yaa ki bothe.”

¹⁷ Abraam oryebere piny i ngöm, önyëro ëka ötwak këne ni, “Dhanö na tye ki mwaka 100 twëro nywölö athin? Cara twëro nywölö athin nakun ën dong tye ki mwaka pyer abungwën?”

¹⁸ Ëka Abraam okobo both Obanga ni, “Öma miï Icimael olee jami na in icikö!”

¹⁹ Cë Obanga okobo ni, “Pe, ëntö dhaköni Cara bino nywölö nini athin n'ëcwö, ëka ibino cakö nyïngë Icaka.* An abino moko cikërena ködë na bino bedo na twal ëka ëkwaë mërë na bino lübö ën.

²⁰ Ëka pi Icimael, an awinyo kwacni, adyer an abino miö ën gum, abino miö ën nywöl nya na pol rwök. Ën bino bedo kwarö ka rwodhi apar ariö ëka abino miö ën dökö rok na dit.

²¹ Ëntö an abino moko cikërena ki Icaka, athin na Cara bino nywölö nini i koth karë ni i mwaka na bino.”

²² I karë na ën dong otyeko twak k'Abraam, Obanga öya ökö ki bothe.

²³ I ninö nön kikokome Abraam ökwanyö wode Icimael kanya acël ki jö kibëc n'ënywölö i pacö mërë, onyo n'öwilö ki ciling mërë, jö kibëc n'obedo cwö na tye i pacö mërë ölrögï kite n'Obanga okobo ninë.

²⁴ Abraam onwongo dong tye ki mwaka më dit mërë 99 i karë n'ëlirö ën,

²⁵ ëka wode Icimael onwongo dong tye ki mwaka apar adek i karë n'ëlirö ën.

²⁶ Abraam ëka wode Icimael ëlrögï i ninö nonu kikokome.

²⁷ Cwö kibëc n'onwongo tye i pacö mërë, ëka cwö kibëc n'ënywölö i pacö onyo n'ëwilö ki both arok, ëlrögï kanya acël ködë.

18

Rwoth öcökö pi nywölö Icaka

* **17:19 17:19 Icaka** gönyö ni ën önyëro.

¹ Rwoth dökï onen both Abraam i nget yen na thwon na tye i Mamre, n'onwongo ën obedo i dholokek më këma mërë i karë na piny lyeth.

² Ën otingo wangë, ëka cücüth önënö jö adek n'ocung ginï ki cecen. I karë na ën önënögï, öringö ki i dhö këma mërë më romo ködgï, cë oryebere piny i ngöm.

³ Abraam okobo ni, “Rwothna, ka itye ki cwiny na bër i koma, kür ikadh aticni akadha.

⁴ Ëk ekel pii mörö na nönök, ilwök unu ki tyënwu, ëka dong iywe unu i thë yath ni.

⁵ Ëk acidh akel niwu gin mörö më acama, ëk ömii inwong unu tükö mörö, ëka dong imëdërë unu ki wothwu—kite n'onwongo ibino unu ködë botha.”

Gin ögamö ni, “Eyo, tim kite na in ikobo ködë.”

⁶ Cë Abraam öbünyö cidhö yo both Cara i këma, okobo ninë ni, “Kwany mökö ngano na römö agweti adek piöpïö ëk inyöbi, ëka ited k'ogati mörö.”

⁷ Cë Abraam öringö i öd okul dhok, öyëro wod thwön na ringo mërë pod yom na bër, ëka ömiö both atic mërë, n'öyübö piöpïö.

⁸ I karë na cem dong öcëk, Abraam okelo cak na wac, cak na libü, ringo na gin otedo, ëka oketho i nyimgi. Ën ocung i nget yath nakun kürögï na gin tye ka cem.

⁹ Cë gin openyo ni, “Dhaköni Cara tye kwene?”

Abraam ögamö ni, “Ën tye i këma.”

¹⁰ Cë Rwoth okobo ni, “Adyer an abino dwogo bothi i mwaka na bino i koth karë ni, ëka dhaköni Cara nwongo dong tye ki wode.”

Cara onwongo tye ka winyo köpgï ki i dholokek më këma, n'onwongo tye i nge Abraam.

¹¹ I karë nön Abraam gin ki Cara onwongo dong otii ginï ökö ëka mwakagi onwongo thon thwönë, mwaka ka Cara thon më nywölö athin onwongo dong opoth ökö.

¹² Cara önyëro këne, nakun kobo ni, “Kinge na dong an atii, ëka adwongna thon dong otii ökö, pod dökï atwëro bedo ki miti më nywölö athin?”

13 Cē Rwoth okobo both Abraam nī, “Pīngō Cara önyērō nakun kobo nī, ‘Adyer an dōkī atwērō nywölō athīn, na dong atii ökō?’

14 Tye gin mörō na tēk na löö Rwoth? An abino dwogo bothi i karē n'opore i mwaka na bino, nwongo Cara dong tye kī wode.”

15 Ēntō Cara obedo na lwor ēka okobo twodo nī, “An gira ba anyērō.”

Ēntō Rwoth ögamō nī, “Eyo, in inyērō.”

Abraam ökwaö pī Codom

16 I karē na wele öya mē cīdhō ökō, gīn ödök yo kutung Codom, ēka Abraam ökwangögi mē nyuthigi yoo.

17 Cē Rwoth okobo nī, “Myero an amüng n'Abraam gin na an acwök tīmō?”

18 Adyer Abraam bino bedo rok na thwönē, ēka na tēk, na rok kībēc na tye i wi lobo bino nwongo gum na yaa kī bothe?

19 Pīen an dong atyeko yērō ēn, ēk onyuth n'ēthīnō mērē ēka jō mē ödē na bino lübō körē mē lübō yoo ka Rwoth nakun tio gīnī gin na tye atīr. Cē Rwoth bino mīō Abraam gin na yam ēn öcīkō.”

20 Cē Rwoth okobo nī, “Koko i kom Codom ēka Gomora ödökō na thwönē rwök, ēka balgi dong rac rwök.

21 An abino cīdhō bothgi ēk acīdh anēn ka adyer gin na gīn tye ka tīmō, na koko mērē othuno botha. Cē ka pe, an abino ngeno.”

22 Cē jō arīō ölökerē ēka öcakō gīnī woth mē cīdhō yo Codom, ēntō Abraam odong nakun ocung i nyim Rwoth.

23 Abraam önyīkō na cwök yo bothe ēka okobo nīnē nī, “In ibino tyeko jō na kitegi atīr kanya acēl kī jō na reco?”

24 Cē ka jō na kitegi atīr bino nwongērē pyer abic i pacō nōn? Adyer in ibino tyeko kabedo nōn ökō ēka ba ibino wēkö pacō nōn pī jō pyer abic na kitegi atīr na tye gīnī iē?

25 Adyer ba opore in mē tīmō nī kömanōn—mē neko jō na kitegi atīr kanya acēl kī jō na reco, nakun imīō jō na kitegi atīr thon bedo na rom kī jō na reco. Adyer ba opore in mē tīmō nī kömanōn! Angöl-köp mē lobo kībēc ba bino tīmō gin na tye atīr?”

26 Rwoth ögamō nī, “Ka an anwongo jō na kitegi atīr pyer abic na tye gīnī i Codom, an abino wēkö kabedo nōn kībēc pīrgī.”

27 Cē Abraam dōkī ötwak nī, “Kite na dong an atwak both Rwoth kī tēk cwiny, kadī bed nī an ba abedo gin mörō ēntō apua ēka buru.

28 Cē ka jō na kitegi atīr tye pyer angwēn wie abic? In ibino tyeko pacō nōn kībēc pī jō abic n'orem?”

Ēn ögamō nī, “Ka an anwongo jō pyer angwēn wie abic, an ba abino tyeko.”

29 Ēka Abraam okobo dōkī nī, “Cē ka ibino nwongo jō pyer angwēn kēkēn kunōn?”

Ēn ögamō nī, “Pī jō pyer angwēn an ba abino tīmō gin mörō.”

30 Ēka dōkī okobo nī, “Kür akēmō omaki, in Rwoth, an abino twak dōkī. Ka cē ibino nwongo kunōn jō pyer adek kono?”

Cē ēn ögamō nī, “Ba abino tīmō ka cē abino nwongo jō pyer adek kunōn.”

31 Abraam dōkī okobo nī, “Kite na dong an atwak both Rwoth kī tēk cwiny, cē ka jō pyer arīō kēkēn ēnē bino nwongere kunōn?”

Ēn ögamō nī, “Pī jō pyer arīō, an ba abino tyeko pacō nōn.”

32 Mē ajiki Abraam okobo nī, “Rwoth, kür akēmō omaki i koma, ēk atwak kīcēl kēkēn. Cē ka in ibino nwongo jō apar kēkēn kunōn?”

Ēn ögamō nī, “Pī jō apar nōn, an ba abino tyeko pacō nōn.”

33 I karē na dong Rwoth otyeko twak k'Abraam, ēn öya ökō ēka Abraam ödök i kabedo mērē.

19

Etyeko Codom ēka Gomora

1 I karē n'emalaika arīō othuno gīnī i Codom kothyeno, gīn onwongo Lot obedo i dhō wangkac mē pacō. I karē na Lot önēnögī, ēn öya malō mē romo ködgī, ēka oryebere pīny i ngöm.

2 Ēn okobo nī, “Editena, akwaöwu an aticwu ēk ibin unu i pacōna. İlwök tyēnwu ēka inin unu kany, cē dong iya unu kodiko cōn mē mēdērē kī woth na mewu.”

Gin ögamö ni, “Pe, wan ebino ninö i dyere pacö.”

³ Ëntö Lot ödöögä rwök, cë gin öläkärë ödönyö gini i ödë. Ën otedo cem nigä, otedo ogati abonge thöbi, ëka öcamö gini.

⁴ Na gin bara öcïdhö i kabuto, cwö kibëc na tye i pacö më Codom—jö na thünö ëka jö n'otui—obino cë ögürö gini öt.

⁵ Gin öcakö redo ki nyïng Lot ni, “Jö n'obino gini bothi woro kothieno tye gini kwene? Kelgi yökö bothwa kany, ëk ebut ködgi.”

⁶ Lot ödönyö yökö bothgi, ëka oloro dholokek ökö,

⁷ nakun kobo bothgi ni, “Akwaöwu, utmegona, kür itim unu tim më kipyädë.

⁸ Nën, an atye k'anyirana ariö na bara ongere gini ki cwö. Ëk akelgi bothwu, itim unu gin na un imitö ködgi. Ëntö kür itim unu gin mörö i kom jö ni, piën gin dong tye i the gwök na mëga.”

⁹ Gin oredo ni, “Yaa ökö ki i nyimwa!” Ëka okobo gini dökä ni, “Nyeri obino kany na calö arok ëka kobedini mitö bedo angöl-köp! Wan ebino timö gin na rac i komi na löö gin.” Gin ömädärë më diö Lot, nakun cïdhö gini më türö dholokek.

¹⁰ Ëntö emalaika ariö olyao cing-gi yökö, cë öywaö gini Lot i öt ëka oloro gini dholokek ökö.

¹¹ Cë gin öbörö wang jö na dito ëka jö na thünö n'onwongo tye gini i dholokek më öt ki thöo wang, ëk kür onwong gini dholokek.

¹² Emalaika ariö okobo both Lot ni, “In itye ki jö mörö nökenë kany n'onyomo i pacöni, awope, anyira onyo ngat mörö n'obedo watni? Yaa unu ködgi ökö ki kany,

¹³ piën wan ëcwök tyeko kabedo ni ökö. Kokö na tye i kom jö na tye ië ödökö na thwönë i nyim Rwoth, ëka ën oorowa ni ëk etyekgi ökö.”

¹⁴ Cë Lot ödönyö yökö, ëka ötwak ki jö n'onwongo mitö nyömö anyira mërë. Ën okobo ni, “Yaa unu ökö piöpiö ki i kabedo ni, piën Rwoth cwök tyeko pacö ni ökö.” Ëntö jö n'onwongo mitö nyömö anyira mërë, öthamö gini ni ën onwongo woco awoca.

* 19:22 19:22 Joar gönyö ni tidi.

¹⁵ Kodiko na piny dong ruu, emalaika ariö öbünyö gini Lot, nakun kobo gini ni, “Yaa ökö! Kwany dhaköni ëka anyirani ariö na tye gini kany, ëk kür etyekwu ökö ka ebino pwodo pacö ni.”

¹⁶ I karë na ën obedo galërë, emalaika ömakö cingë ëka cing dhakö mërë, cing anyira mërë ariö cë öpëögä yökö ki i pacö, piën Rwoth onwongo tye ki kica i komgi.

¹⁷ I karë na dong ekelogi yökö, malaika acël okobo ni, “Rïng ilar unu kwöwu! Kür inën unu ngewu, ëka kür icung unu kany mörö i ora! Rïng unu i wi kite, ëk kür ithöo unu!”

¹⁸ Ëntö Lot okobo bothgi ni, “Pe, adwongna.

¹⁹ An aticni anwongo cwiny na bër rwök i nyimi, ëka inyutho kica na thwönë rwök pi larö kwöna. Ëntö ba atwërö rïngö yo wi kite, pëkö ni bino podho i koma cë abino thöo ökö.

²⁰ Nën, pacö na cwök na an arömö rïngö yo ië, ëka tidi mörö. Ëk arïng yo ië ëntö pacö nön tidi rwök. Pathi ni kömanön? Cë kwöna twërö bwöth.”

²¹ Malaika okobo ninë ni, “Bër, an awinyo kwacni, ba abino tyeko pacö nön.

²² Ëntö rïng yo kunön piöpiö, piën an ba abino timö gin mörö na bara ithuno kunön.” (Manön ënë ömiö pacö nön ecwodo ni Joar.)*

²³ I karë na Lot othuno i Joar, ceng onwongo dong odonyo.

²⁴ Cë Rwoth ooro mac ëka calpa na lyël ki i polo n'ocwe piny calö köth i kom Codom ëka Gomora.

²⁵ Ën otyeko taun na döngö nön gini kanya acël ki ngömgä, ëka jö kibëc na bedo gini i taun na döngö, ëka thon gin na mar n'otuu ki i ngöm.

²⁶ Ëntö dhakö ka Lot ogwilo nge, ëka öläkärë ödökö kadö n'ocung kamë wir.

²⁷ Kodiko mërë Abraam öya cön, cë öcïdhö i kabedo na ën onwongo ocung ië i nyim Rwoth.

²⁸ Ën önënö Codom ëka Gomora, cë önënö iro na dung ki i kabedo kibëc na tye i lobo nön na cal ki mac na lyël ki i keno.

²⁹ I karë n'Obanga otyeko peci na tye i kabedo na Lot onwongo bedo ië, ën opo i kom cikërë mërë gîn k'Abraam ëka ölarö Lot ki i kom can na thwönë rwök.

Lot ëka anyira mërë

³⁰ Lot ëka anyira mërë öya gîn ökö ki i Joar, cë öcïdhö obedo gîn i wi kite, piën onwongo lworo gîn bedo i Joar. Ën ëka anyira mërë ariö obedo gîn i rwo.

³¹ I nîno mörö acël, nyarë na dit öcakö kobo both amîn mërë na tidi nî, "Apap ön dong otii ökö, ëka ëcwö mörö ope i wi lobo na myero obed ki ön kite na cik më wi lobo kibëc mitö.

³² Bin, ëmii apap ön ömadh köngö ölöc, ëk ebed ködë ëka enwong ëthînö."

³³ I kiwor nön gîn ömïö apapgï ömadh köngö ölöc, ëka anyaka na dit ödönyö i öt cë obedo k'apap mërë. Lot ba ongeo caa na nyarë obedo ködë, ëka caa na ën öya ködë malö.

³⁴ Kodiko mërë nyarë na dit okobo both amîn mërë na tidi nî, "Woro kiwor abedo k'apap ön. Ëk dökï ëmii köngö ölöc tin kiwor, ëka in dökï icïdh ibed ködë, ëk enwong ëthînö n'aya ki both apap ön."

³⁵ Cë gîn ömïö apapgï ömadh köngö ölöc i kiwor nön thon, ëka nyarë na tidi öcïdhö obedo ködë. Ën dökï ba ongeo caa na nyarë obedo ködë ëka caa na ën öya ködë malö.

³⁶ Manön kite n'anyira ka Lot ariö öyac gîn k'apapgï ködë.

³⁷ Nyarë na dit önywölö athîn n'ëcwö, ëka öcakö nyïngë Moab. Ënë obedo kwarö ka jö Moab më tin.

³⁸ Nyarë na tidi thon önywölö athîn n'ëcwö, ëka öcakö nyïngë Ben Ami. Ënë obedo kwarö ka jö Amon më tin.

20

Abraam ëka Abimelek

¹ Abraam öcakö woth më cïdhö i lobo më Negeb cë ën obedo i dyere Kadec ëka Cur. Ën obedo i Gerar pi karë mörö na nönök na calö arok,

² ëka ki kunön Abraam öcakö kobo both jö kibëc nî, "Cara obedo amëra." Cë Abimelek, rwoth më Gerar, ooro jögë më cïdhö ömö Cara bothe.

³ Ëntö i kiwor mörö acël, Obanga onen both Abimelek i wang lek ëka okobo nîne nî, "In iterö dhakö na dong ënyömö ökö, ëka pi manön in ibino thöö."

⁴ Abimelek onwongo bara obedo ködë ëka ën okobo nî, "Rwoth, in ibino neko rok mörö na ba öbalö?"

⁵ Abraam okobo nîna nî Cara obedo amîn mërë, ëka Cara thon okobo nî Abraam obedo ömîn mërë. An atimö man na cwinya leng, ëka cinga thon ba ötimö gin mörö."

⁶ Cë Obanga dökï okobo bothe i wang lek nî, "Eyo, angeo nî itimö kömanön na cwinyi leng, ëka manön ënë ömïö an ajuki ki i timö bal i nyima. Manön ënë gin n'ömïö an ba amii ibedo ködë.

⁷ Kobedini dong dwök dhakö ni both cwörë, piën cwörë obedo adwarpiny, ëka ën bino lëgö piri cë ibino kwö. Ëntö ka ba idwökö, adyer myero inge nî in kanya acël ki jö më pacöni kibëc ibino unu thöö."

⁸ Kodiko mërë cön, Abimelek ocwodo etic mërë kibëc, ëka i karë na ën okobo bothgi ngö n'ötimërë, gîn obedo ki lworo na thwönë rwök.

⁹ Cë Abimelek ocwodo Abraam bothe ëka okobo nîne nî, "Ngö na in itimö i komwa? Ngö na an abalö nini, n'ömïö in ikelo bal na thwönë i koma ëka i kom kerna? In itimö gin n'onwongo myero kür itim i koma."

¹⁰ Ëka Abimelek openyo Abraam nî, "Ngö n'ömïö itimö gin ni?"

¹¹ Abraam ögamö nî, "Piën an athamö nî, 'Ngat mörö ope na lworo Obanga i kabedo ni, ëka gîn bino nekona ökö pi dhaköna.'

¹² Adyer ën obedo amëra kikokome, nyaka apapna kadï bed ba obedo athîn k'ayana, ëka ën ödökö dhaköna.

¹³ I karë n'Obanga ökwanya ökö ki i pacö k'apapna, akobo nîne nî, 'Man ënë kite na myero in inyuth nîna marni: Kabedo kibëc na ön ebino cïdhö ië, ibino kobo nî, "Ën obedo ömëra." ' "

¹⁴ Cë Abimelek okelo rom ëka dyegi, dhok, opii na cwö ëka opii na mon cë ömïögï both Abraam, ëka Abimelek ödwökö Cara yo both Abraam.

¹⁵ Ëka Abimelek okobo nî, "Nën, lobona ene kibëc; bed kany mörö na in imitö."

¹⁶ Ën okobo both Cara nĩ, “Nën, an amiö omeru cêkël na römö elip acël. Man obedo më cülöni pĩ bal mörö kékên na an atimö i komi ëka më nyutho both jö kibêc nĩ in ba ibalö gin mörö.”

¹⁷ Cê Abraam ölegö both Obanga, ëka Obanga öcangö Abimelek, dhakö mërë, ëka opii mërë na mon, ëk dökĩ önywöl gini ëthinö,

¹⁸ piën Rwoth onwongo oloro öd nyodo kibêc kĩ i öt ka Abimelek pĩ köp i kom Cara, dhakö ka Abraam.

21

Nywölö Icaka

¹ Rwoth ömïö gum both Cara kite na ën onwongo okobo cön, ëka Rwoth ötimö kite n'onwongo ën öcïkö.

² Cara öyac ëka önywölö athin awobi both Abraam i karë më tio mërë, i karë n'Obanga öcïkö ën ië kikokome.

³ Abraam öcakö nying athin na Cara önywölö nĩ Icaka.

⁴ I karë na wode Icaka onwongo dong tye ninö aboro, Abraam ölrö ën kite n'Obanga onwongo öcïkö ën ködë.

⁵ Abraam onwongo dong tye kĩ mwaka mia acël i karë n'önywölö wode Icaka.

⁶ Cara okobo nĩ, “Obanga ömïa anyerö kĩ yom cwiny ëka jö kibêc na bino winyo köp ni bino nyerö gini köda kĩ yom cwiny.”

⁷ Ëka ömëdö dökĩ na kobo nĩ, “Nga n'onwongo bino kobo both Abraam nĩ Cara bino dödhö ëthinö? Nën, an anywölö ninë athin awobi i karë më tio mërë.”

Ëryëmö Agar ëka Icimael

⁸ Icaka ödöngö ëka ëkwanyö ökö kĩ i cak. Abraam öyübö karama na thwönë rwök i ninö n'ëkwanyö ën kĩ i cak.

⁹ Kinge na karama othum, Cara önënö awobi na Agar n'obedo dhanö më Ejip önywölö gin k'Abraam tye ka nywarö Icaka.

¹⁰ Cê Cara okobo both Abraam nĩ, “Ryëm dhakö ni n'obedo opii gin kĩ wode ökö piën wod ka dhakö ni ba bino nywakö gin më alea kĩ woda Icaka.”

¹¹ Köp ni ocwero cwiny Abraam rwök piën Icimael onwongo thon obedo wode.

¹² Ëntö Obanga okobo both Abraam nĩ, “Kür imïi cwinyi ocwer rwök i kom awobi ëka opiini Agar. Tim gin na kibêc na Cara kobo nini, piën ëthinö ka Icaka ënë ebino cwodogĩ nĩ ëkwaëni.

¹³ An abino müö wod ka dhakö n'obedo opii dökö rok thon, piën ën thon obedo wodi.”

¹⁴ Abraam öya kodiko cön, ökwanyö cem mörö ëka ocwe* më pii cê ömïögĩ both Agar. Ën okethogĩ i wi baë, ömïö athin bothe ëka ömïögĩ öcïdhö. Agar öcïdhö kĩ yore ëka obedo ka lath i thim më Beerceba.

¹⁵ I karë na pii othum ökö kĩ i ocwe, ën ocibo athin i thë bunga mörö acël.

¹⁶ Cê ën öcïdhö ëka obedo piny na cwök, na bor mërë röm kĩ kanya athërö jik ië k'eyuo, piën ën onwongo öthamö nĩ, “Ba amitö nënö athin-na ka thöö.” Ëka ën obedo kany nön na bobor ködë, cê ën öcakö koko.

¹⁷ Obanga owinyo athin ka kok, ëka malaika k'Obanga ocwodo Agar kĩ i polo cê okobo ninë nĩ, “Agar, ngö na rac? Kür ibed kĩ lworö, Obanga owinyo koko k'athin kĩ kanya obuto ië.

¹⁸ Yaa malö, iting athin ëka imak cingë, piën an abino müö ëkwaë mërë dökö rok na dit.”

¹⁹ Cê Obanga öyabö wang Agar ëka önënö kulo na pii tye ië. Ën öcïdhö ötwömö pii cê öpikö pong ocwe ëka ömïö athin omodho.

²⁰ Obanga onwongo tye k'athin ni na ën tye ka döngö. Ën obedo i thim ëka ödökö adwar.

²¹ Ën obedo i thim më Paran, ëka aya mërë önyömö ninë nyakö kĩ i lobo më Ejip.

Abraam öcïkërë gin k'Abimelek

²² I karë nön Abimelek ëka Pikol adit acikari mërë öcïdhö gini both Abraam ëka okobo nĩ, “Obanga tye kodi i gin na kibêc na in itimö.

²³ Kobedini kwongiri botha kany i nyim Obanga nĩ ba ibino bwölöna onyo ëthinöna onyo ëkwaëna. Nyuth nina ëka lobo na in itye kabedo ië na calö arok, gin na bër na an thon atimö bothi.”

²⁴ Abraam okobo nĩ, “An akwongara.”

²⁵ Cē Abraam okok both Abimelek pī kulo na pii tye iē n'onwongo etic k'Abimelek ocere gīnī ökō iē.

²⁶ Ēntō Abimelek okobo nī, “An ba angeo nga n'ötīmō gin ni. In ba ikobo nīna, ēka an awinyo köp ni tin.”

²⁷ Cē Abraam ökwanyō rom ēka dhok cē ömīögī both Abimelek, ēka jō ariō ni öcīkērē i kin-gī.

²⁸ Abraam öyērō nyirom abirō okethogī path,

²⁹ ēka Abimelek openyo Abraam nī, “Pīngō in iketho rom abirō na path kī kom rom nökēnē?”

³⁰ Ēn ögamō nī, “Gam rom abirō ni kī i cīnga, na calō caden nī an yam akünyō kulo ni.”

³¹ Manōn enē ömīō ecwodo kabedo nōn nī Beerceba,† piēn jō ariō okwongere gīnī kunōn.

³² Kinge na cīkērē ötīmērē i Beerceba, Abimelek ēka Pikol adit acikari mērē ödök gīnī i lobo ka jō Pilicitain.

³³ Abraam öpīdhō yath tamarik‡ i Beerceba, ēka kany nōn enē en öwörō Rwoth, Obanga na Bedo Naka.

³⁴ Ēka Abraam obedo i lobo ka jō Pilicitain pī karē na lac.

22

Obanga ötēmō Abraam

¹ Kinge karē mörō, Obanga ötēmō Abraam. Ēn okobo nīnē nī, “Abraam!”
Abraam ögamō nī, “An enene.”

² Cē Obanga okobo nī, “Kwany wodi acēl kēkēn Icaka, na in imarō, ēka icīdh i lobo mē Moria, ēk ityēr en kunōn na calō tyēr awanga i wi kidi mörō acēl na an abino kobo nini.”

³ Kodiko cōn Abraam öya ēka otweo then mē bedo i wi kana mērē. Ēn ökwanyō etic mērē ariō ēka wode Icaka. I karē na en dong otongo yen mē tyēr awanga, en öcakō woth mē cīdhō i kabedo n'Obanga onwongo okobo nīnē.

⁴ I nīnō mē adek Abraam otingo wangē malō ēka önēnō kabedo nōn kī kanya bor.

⁵ Cē Abraam okobo both etic mērē nī, “Bed unu kany kī kana nakun an ēka awobi ni ecīdhō yo tung ca mē wörō Obanga ēka ebino dwogo bothwu.”

⁶ Abraam ökwanyō yen mē tyēr awanga cē oketho i wi wode Icaka, nakun en ömakō mac ēka pala i cīngē. I karē na jō ariō ni tye ka woth kanya acēl,

⁷ Icaka okobo both apap mērē Abraam nī, “Apap!”

Apap mērē ögamō nī, “Eyo woda.”

Icaka ögamō nī, “Mac ēka yen tye kany, ěntō römō mē tyēr awanga tye kwene?”

⁸ Abraam ögamō nī, “Woda, Obanga kikokome bino mīō römō mē tyēr awanga.” Ēka jō ariō ni ömēdērē gīnī mē woth kanya acēl.

⁹ I karē na gīn othuno i kabedo n'onwongo Obanga okobo nīnē, Abraam ögērō keno tyēr kany nōn ēka öcanō yen i wie. Ēn otweo wode Icaka ēka opyelo i wi keno tyēr, i wi yen.

¹⁰ Cē Abraam ökwanyō pala ēka otingo cīngē malō mē neko wode.

¹¹ Ēntō malaika ka Rwoth ocwodo Abraam kī i polo nī, “Abraam! Abraam!”

Ēn ögamō nī, “An enene.”

¹² Ēn okobo nī, “Kür iketh cingi i kom awobi nōn. Kür itīm gin mörō i kome. Kobedi dong an angeo nī in ilworo Obanga, piēn in ba itwona wodi, wodi acēl kēkēn.”

¹³ Abraam otingo wangē, cē önēnō römō tye yo kungee na tunge omoko ökō. Ēn öcīdhō cē ökwanyō römō ēka ötyērō na calō tyēr awanga nakaka wode.

¹⁴ Abraam öcakō nyīng kabedo nōn nī “Rwoth enē bino mīō.” Ēka naka tin ekobo nī, “I wi kidi ka Rwoth ebino mīō.”

¹⁵ Malaika ka Rwoth ocwodo Abraam wang mē ariō kī i polo.

¹⁶ Cē okobo nī, “Rwoth okobo nī, ‘An akwongara kī nyīnga kēna, piēn in itīmō gin ni ēka ba itwona wodi, wodi acēl kēkēn,

¹⁷ an abino mīōni gum, ēka an abino mīō ēkwaēni bedo na pol calō cēr na tye i wi polo ēka na calō kwo na tye i dhō nam.

† 21:31 21:31 *Beerceba* nyīng ni gönyō nī kulo mē abirō onyo kulo mē cīkērē. ‡ 21:33 21:33 *Yath tamarik* obedo yath na bor n'orii mērē dönyō na thuth yo pīny, na tipo mērē thwōnē ēka mītō pii na nōnōk.

Ēkwaëni bino löönö jami më pacö ka lang-gi,

¹⁸ Ēka ki kom ĕkwaëni, rok kibëc na tye i wi lobo bino bedo ki gum, piën in ibedo ki winy i koma.’ ”

¹⁹ Cë Abraam odwogo both etic mërë, ĕka öcakö cïdhö ginï yo Beerceba kanya Abraam obedo ië.

Awope ka Nakor

²⁰ Kinge karë mörö, ekobo both Abraam ni, “Milca thon önywölö ëthïnö k'omeru Nakor:

²¹ Uj obedo athïn kaö, ömïn mërë Buj, Kemuel (apap k'Aram),

²² Keced, Kajo, Pildac, Jidlap ĕka Betuel.”

²³ Betuel önywölö Rebeka. Milca önywölö ëthïnö aboro ki Nakor ömïn Abraam.

²⁴ Nakor onwongo thon tye ki dhakö nökenë n'ecwodo ni Reuma, n'önywölö thon awope: Teba, Gaam, Taac ĕka Maaca.

23

Thöö ka Cara

¹ Cara obedo i wi lobo pi mwaka 127.

² Ēn öthöö i Kariat Arba (na kobedini ecwodo ni Kebron) na tye i lobo Kanaan. Abraam ödönyö i këma më kumo pi Cara ĕka okoko ën.

³ Cë Abraam öya ki i nget lyël ka dhakö mërë ĕka öcïdhö okobo both jö Kit ni,

⁴ “An abedo welo ĕka arok i kinwu. Cadh nina unu kany mörö më ik ĕk aik dhanöna n'öthöö ië.”

⁵ Jö Kit ögamö dhö Abraam ni,

⁶ “Adwong, winywa. In ibedo ngat na dit i kinwa kany. Ik kom athööni i bur lyël mörö na bër na in iyërö ki kin bur lyenewa ni. Ngat mörö ope na bino kwërö nini i bur lyënë më iko athööni ië.”

⁷ Cë Abraam öya ĕka oryebere piny i nyim jö Kit.

⁸ Ēn okobo bothgi ni, “Ka un iye më miöna iko athööna, cë winya unu ĕka kwa unu nina Epron wod ka Joar

⁹ ĕk öcadh nina rwo më Makpela, n'obedo mëgë na tye i ajiki më pwodho mërë. Peny unu ën ĕk öcadh nina i wel mërë kikokome na römö wilö ĕk obed na calö kabedo më ik na tye i kinwu.”

* **23:15 23:15 Cëkël** man obedo ciling më karë nön; n'ëyübö ki ryal. obedo kwong n'ekwongo na ba lökërë na twal.

¹⁰ I karë nön Epron onwongo obedo i kin jö Kit ĕka ën ögamö dhö Abraam na jö Kit kibëc tye ka winyo, n'onwongo obino ginï i kabedo më athuko na tye i dhö wangkac më pacö mërë.

¹¹ Ēn okobo ni, “Pathi ni kömanön rwothna, winy köpna. An amiö pwodho bothi, ĕka amiö rwo na tye ië. An amii i nyim jö na mëga. Ik jö na meg ië.”

¹² Abraam dök i oryebere i nyim jö Kit

¹³ ĕka okobo both Epron na gin tye ka winyo ni, “Winy unu köpna, ka un iye. An abino cülö wel më pwodho. Yee unu nina ĕk aik dhaköna n'öthöö kunön.”

¹⁴ Epron ögamö dhö Abraam ni,

¹⁵ “Winy köpna, rwothna, wel lobo nön römö cëkël* më ryal 400, ëntö ngö ënön na tye i kin an ki in? Ik jö na meg i n'öthöö ië.”

¹⁶ Abraam oye köp ka Epron, cë opimo wel ryal i nyim jö Kit na römö cëkël më ryal 400, nakun pimo ki kidi ratili n'ëcath pimo ki jami i karë nön.

¹⁷ Pwodho ka Epron na tye i Makpela, n'onwongo tye kukidë më Mamre—pwodho ĕka rwo na tye ië, ĕka yen kibëc na tye i wang abakëth më pwodho—onwongo ëmiö ökö

¹⁸ both Abraam na calö mëgë i nyim jö Kit n'onwongo obino ginï i dhö wangkac më pacö.

¹⁹ Kinge manön Abraam oiko dhakö mërë Cara i rwo na tye i pwodho më Makpela na tye kukidë më Mamre (manön, Kebron) na tye i lobo më Kanaan.

²⁰ Jö Kit ömiö pwodho ĕka rwo n'onwongo tye ië both Abraam na calö kabedo më ik.

24

Dhakö ka Icala

¹ Abraam onwongo dong otii ĕka mwaka mërë më tio onwongo pol. Rwoth onwongo ömiö ën gum i gin na kibëc.

² Abraam okobo both atic mërë na dit na tye i ödë n'onwongo ënë löö gin na kibëc n'onwongo ën tye ködë ni, “Keth cingi i kin ema.*

* **24:2 24:2 Keth cingi i kin ema** man onwongo

³ An amütö nî in ikwongiri kî nyîng Rwoth, Obanga n'ocweo polo kî lobo, nî in ba ibino nyömö nî woda dhakö kî i kin anyira ka jö Kanaan, na an atye i kin-gî.

⁴ Ëntö ibino cîdhö i lobo n'ënywöla ië ëka both wedena kikokome cê ñnyöm dhakö nî woda Icaka."

⁵ Atic k'Abraam openyo ën nî, "Cê ka dhakö ënë ba oyeo më bino köda i lobo nî? An myero ater wodi i lobo na yam in iya kî ië?"

⁶ Abraam ögamö nî, "Gwokiri, kür iter woda yo kunön.

⁷ Rwoth, n'obedo Obanga n'ocweo polo, n'ökwanya kî i öt k'apapna, kî i lobo n'ënywöla ië ëka n'ötwak köda cê öcîkërë botha kî kwong nî, 'Abino miö ëkwaëni lobo nî,' ën bino oro malaika mërë më cîdhö anyim nini ëk in ñnyöm dhakö nî woda kî kunön.

⁸ Ëntö ka dhakö ënë ökwërö më bino kodi, cê in ibino bedo agönya kî kom kwongna nî. Ëntö kür iter woda yo kunön."

⁹ Cê atic k'Abraam oketho cîngë i kin em adwong mërë ëka okwongere bothe na lübërë kî köp nî.

¹⁰ Cê atic k'Abraam ökwanyö jami kibëc na bëcö n'adwong mërë ömiö bothe ëka otweogî inge kinaga apar k'adwong mërë cê öcakö woth më cîdhö yo Aram Naaraim, i pacö kanya Nakor onwongo bedo ië.

¹¹ I karë na ën othuno kunön, ën ömiö kinaga orumo cöng-gî pîny i nget kulo na tye i nge pacö. Pîny onwongo dong kothyeno caa na mon bwörö ködë yo kulo më cîdhö twömö pii.

¹² Cê ën ölögö nî, "Rwoth, Obanga k'adwongna Abraam, müi gin na abino ië ocobere, ëka inyuth kîcani both adwongna Abraam.

¹³ An enene, acung i nget kulo, ëka anyira ka jüi na bedo gîni i pacö ni tye ka bino më twömö pii.

¹⁴ An abino kobo both nyakö mörö acël nî, 'Mîa pii amodhi,' cê okobo nî, 'Modhi, ëka an abino miö kinagani thon modho,' müi ën obed nyakö na in iyerö pî aticni Icaka. Ëka manön miö an angeo nî in dong inyutho kîcani both adwongna."

¹⁵ Na bara ën otyeko lëga, nyakö mörö obino n'otingo agulu mërë i wi baë.

Nyîngë onwongo ecwodo nî Rebeka. Ën onwongo obedo nyaka Betuel wod ka Milca n'onwongo obedo dhakö ka Nakor ömîn Abraam.

¹⁶ Nyakö nî onwongo leng rwök, nyakö na bara ongeö ëcwö, na ngat mörö bara obedo ködë. Ën öcîdhö yo kulo, cê ötwömö pii i agulu mërë ëka odwogo cen.

¹⁷ Atic k'Abraam öbünyö woth më romo ködë ëka okobo nîne nî, "Öma müa pii mörö kî i aguluni amodhi."

¹⁸ Nyakö ögamö nî, "Eyo adwongna, modh pii." Cê ën ökwanyö agulu ökö kî i wi baë otingo atinga i cîngë nakun atic k'Abraam tye ka modho.

¹⁹ Kinge na ën dong ömiö pii më amodha, nyakö okobo nî, "An abino twömö pii pî kinagani thon, naka ka gîn otyeko modho."

²⁰ Cê pîöpîö ën öönyö pii i öd pwa, ëka öringö ödök cen më twömö pii kî i kulo pî kinaga mërë kibëc.

²¹ Atic k'Abraam öling ba okobo gin mörö, ëntö ën obedo ka nënö Rebeka aliling, pîen ën onwongo mitö ngeo ka cê Rwoth ömiö woth mërë ocobere onyo pe.

²² I karë na kinaga otyeko gîni modho, atic k'Abraam ökwanyö gwîlû um n'obedo gol ëka atëgö ariö cê ömiögî bothe.

²³ Cê ën openyo nî, "In ibedo nyaka nga? Öma kob nîna, kabuto mörö tye i öt k'apapni na wan ëtwërö nînö ië i kiwor?"

²⁴ Nyakö ögamö nîne nî, "An abedo nyaka Betuel, wod ka Milca n'önywölö both Nakor."

²⁵ Ën ömëdërë nî, "Wan etye kî cem na römö, ëka kabuto pî un më nînö i kiwor."

²⁶ Cê atic k'Abraam okulo wie pîny ëka öwörö Rwoth,

²⁷ nakun kobo nî, "Pak obed both Rwoth, Obanga k'adwongna Abraam, n'ögwökö mar ëka gen mërë na ba lökërë i kom adwongna. Rwoth ötëla i wothna yo öt ka wede k'adwongna."

²⁸ Cê Rebeka öringö ëka okobo gin n'ötîmërë kibëc both jö na tye i öt k'aya mërë.

²⁹ Rebeka onwongo tye k'ömin mërë n'ecwodo nî Laban, n'öringö më romo k'ëcwö nön i kulo.

³⁰ Cücüth na en önönö gwilü um, atëgö ki i ngut cing amün mërë, ëka owinyo gin n'onwongo Rebeka ötwakö i kom ngö n'atic k'Abraam okobo ninë, en öcïdhö both atic k'Abraam n'onwongo ocung i nget kinaga na cwök ki kulo.

³¹ Laban okobo ninë ni, “Bin, in na Rwoth ömïö gum i komi! Pingö in icung kany? An ayübö öt nini ëka kabedo pi kinaga.”

³² Atic k'Abraam öcïdhö yo pacö gin ki Laban, ëka ëgönyö yec ki nge kinaga cë ëmiögï cem ëka kabuto. Ëmiö pii both atic k'Abraam ëka jö na en owotho ködë ëk ölwök gini tyen-gi.

³³ I karë n'ekelo cem i nyime, en okobo ni, “An ba acemo naka ka an akobo gin na myero akob.”

Cë Laban okobo ni, “Kob niwa.”

³⁴ Atic k'Abraam okobo ni, “An abedo atic k'Abraam.

³⁵ Rwoth ömïö gum na thwönë rwök both adwongna, ëka en ödökö alönyö. Rwoth ömïö en rom ëka dhok, ryal ëka gol, etic n'obedo cwö ëka etic na mon, kinaga ëka kene.

³⁶ Cara, dhakö k'adwongna, önywölö ninë athin n'ëcwö i karë më tio mërë, ëka Abraam ömïö jami kibec n'obedo mëgë bothe.

³⁷ Ëka adwongna ömïö an akwongo kwong, ëka okobo ni, ‘In myero kür inyöm dhakö ni woda ki i kin anyira ka jö Kanaan, i lobo ni na an akwö ië,

³⁸ ëntö cidh i öt k'apapna ëka yo both kakana, cë inyöm dhakö ni woda.’

³⁹ “Cë an apenyo adwongna ni, ‘Cë ka dhakö ökwërö woth köda?’

⁴⁰ “Adwongna ögamö ni, ‘Rwoth na an abedo kwö i nyime i yoo n'opore, bino oro malaika mërë wotho kodi ëka miö wothni cobere, ëk in inyöm dhakö ni woda ki i kakana kikokome ëka ki i öt k'apapna.

⁴¹ Cë ka in icïdhö i kakana, in ibino bedo agönya ki kom kwongna kadï bed gin bino kwërö më miöni—in ibino bedo agönya ki kom kwongna.’

⁴² “I karë na an abino i kulo tin, an akobo ni, ‘Rwoth, Obanga k'adwongna Abraam, ka in imitö, müi wothna ocobere.

⁴³ An enene, an acung i nget kulo ni; ka nyakö mörö obino më twömö pii ëka an akobo ninë ni, “Öma mia pii mörö amodhi ki i aguluni,”

⁴⁴ cë ka en okobo nina ni, “Modhi, ëka an abino twömö pii amïö kinagani thon modho,” ëk en obed nyakö na Rwoth öyëro pi wod k'adwongna.’

⁴⁵ “Na an bara atyeko lëga ki i cwinya, Rebeka obino n'otingo angulu i wi baë. En ödönyö i kulo cë ötwömö pii, ëka an akobo ninë ni, ‘Öma mia pii mörö amodhi.’

⁴⁶ “Rebeka ökwanyö agulu ki i wi baë piöpiö ëka okobo ni, ‘Modhi, an abino miö kinagani thon modho.’ Cë an amodho ëka en ömïö kinaga thon omodho.

⁴⁷ “An dong apenyo Rebeka ni, ‘In ibedo nyaka nga?’

“En ögamö ni, ‘An abedo nyaka Betuel wod ka Nakor, na Milca önywölö ninë.’

“Cë an aketho gwilü i ume ëka atëgö i ngut cingë,

⁴⁸ cë arumo cönga piny ëka awörö Rwoth. An apakö Rwoth, Obanga k'adwongna Abraam, n'ötëla i yoo n'atir më nwongo akwar nyaka ömün adwongna pi wode.

⁴⁹ Kobedini dong ka ibino nyutho marni ëka kicani both adwongna, kob nina; ëka ka pe, kob nina, ëk ange gin na myero an atim.”

⁵⁰ Laban ëka Betuel ögamö gini ni, “Man obedo yüb ka Rwoth; wan ba ërömö kobo gin mörö bothi.

⁵¹ Rebeka ene; ter en ëk öcïdh obed dhakö ka wod k'adwongni, kite na Rwoth onyutho nini ködë.”

⁵² I karë n'atic k'Abraam owinyo ngö na gin okobo, en orumo cöngë piny i nyim Rwoth.

⁵³ Cë atic k'Abraam ökwanyö gol, ryal ëka böng cë ömïö both Rebeka; en thon ömïö mic na welgi tek both ömün nyakö ëka aya ka nyakö.

⁵⁴ Kinge man, atic k'Abraam ëka jö na en owotho ködë ocemo cë önönö gini kunön.

I karë na gin oco kodiko mërë, atic k'Abraam okobo ni, “Yee nina adök cen both adwongna.”

55 Ĕntö ömîn nyakö k'aya ka nyakö
ögamö gîni nî, “Ĕk nyakö obed bothwa pî
nîno na römö apar; cê ên twërö cîdhö.”

56 Ĕntö atic k'Abraam okobo bothgî nî,
“Kür ijûka unu, kite na Rwoth dong ömîö
wothna ocobere na bër. Wêka unu acîdh êk
adök cen both adwongna.”

57 Cê gîn okobo nî, “Eru ecwod nyakö êk
epeny ngö na ên römö kobo.”

58 Cê gîn ocwodo Rebeka êka epenyo ên
nî, “In ibino woth k'êcwö nî?”

Rebeka ögamö nî, “An abino cîdhö.”

59 Cê gîn oye n'amîn-gî Rebeka kanya
acêl k'atic mërê na dhakö n'ögwökö ên î
karê na ên pod tîdî mē cîdhö k'atic
k'Abraam êka kî jö na ên owotho kôdê.

60 Ölamö gîni gum î kom Rebeka êka
ekobo nîne nî,

“Amînwa, in myero ibed
aya ka jö na pol;†

êkwaëni myero obed na tēk
êka ölöö gîni lang-gî.”

61 Cê Rebeka k'etic mërê n'obedo anyira
öyübërê cê obedo gîni î wi kînaga êka
owotho gîni k'atic k'Abraam.

62 Î karê nön Icaka onwongo obino kî î
Beer Lakai Roi, piên ên onwongo bedo î
Negeb.

63 Î kothyeno mörö acêl, Icaka onwongo
tye ka lath î bar, î karê na ên otingo wangē
malö, ên önênö kînaga na pol ka tye ka
bino.

64 Rebeka thon otingo wangē malö cê
önênö Icaka. Rebeka opye pîny kî î wi
kînaga mërê

65 êka openyo atic k'Abraam nî, “Ĕcwö
mênê ca na tye î bar nakun tye ka bino mē
romo kod onu?”

Atic k'Abraam ögamö nî, “Manön
adwongna.” Cê Rebeka ökwanyö atam êka
oumo kî terinyime.

66 Atic k'Abraam okobo gin na kibêc na
ên êtimö both Icaka.

67 Cê Icaka okelo Rebeka î kēma k'aya
mërê êka obedo kôdê, ödökö dhakö mërê
na ên ömarö. Cwiny Icaka okwe kinge thöo
k'aya mërê Cara.

† 24:60 24:60 Jö na pol gönyö nî elip kî elip.

25

Ĕkwaë k'Abraam

1 Abraam dökî obino önyömö dhakö
nökênê na nyîngê Ketura.

2 Ĕn obino önywölö nîne Yimran,
Yokocan, Medan, Midian, Icibak êka Cuak.

3 Yokocan önywölö Ceba êka Dedan.
Ĕkwaë ka Dedan ênê jö Acurit, jö Letuc, êka
jö Leum.

4 Awope ka Midian ênê Epa, Eper, Anok,
Abida, êka Elda. Man kibêc onwongo
obedo gîni êkwaë ka Ketura.

5 Abraam ömîö gin na kibêc na ên
onwongo tye kôdê both wode Icaka.

6 Ĕntö î karê na ên onwongo pod kwö, ên
obino ömîö mîc both êthîno na mon mërê
nökênê önywölö êka ömîögi öcîdhö ökö kî
both Icaka yo ngöm na tye yo kukîdê.

7 Abraam obino obedo î wi lobo pî
mwaka 175.

8 Cê öthöo na mwaka mërê dong dit, na
dong otengo rwök cê eiko ên kanya acêl kî
kwere mërê.

9 Awope mërê Icaka êka Icimael, oiko
gîni ên î rwo mē Makpela na cwöcwök kî
Mamre, î pwodho ka Epron wod ka Joar
n'obedo dhanö mē Kit,

10 kunön ênê pwodho na yam Abraam
öwîlô kî both jö Kit êka eiko ên kî dhakö
mërê Cara iê.

11 Kinge na dong Abraam öthöo, Obanga
obino ömîö wode Icaka gum, cê Icaka
obedo na cwöcwök kî Beer Lakai Roi.

Ĕkwaë ka Icimael

12 Man ênê êkwaë ka Icimael wod
k'Abraam, na Agar, atic ka Cara n'obedo
nya jö Ejip, önywölö both Abraam.

13 Man ênê nyîng awope ka Icimael, na
lübërê kî kite n'enywölögi kôdê körê kî
körê. Nebayot ênê obedo kaö ka Icimael
êka dong Kedar, Adbel, Mibcam,

14 Micma, Duma, Maca,

15 Adad, Tema, Jetur, Napic êka Kedema.

16 Man ênê awope ka Icimael,
n'onwongo obedo gîni rwodhi mē kaka
apar ariö na Lübërê kî peci êka kēmagî.

¹⁷ Icimael obino obedo i wi lobo pi mwaka 137 cē dong ōthōō, ēka eiko ēn kanya acēl ki kwere mērē.

¹⁸ Lobo ka jō ka Icimael ōcakērē ki i Kabila thuno kōdē naka yo Cur, na cwōk ki wang lobo mē Ejip na dōk yo Aciria. Ēka gīn onwongo bedo na dagērē gīnī ki utmegogī nōkēnē kibēc.

Ēnywölō Ecau ēka Jakob

¹⁹ Man ēnē ēkwaē ka Ica ka wod ka Abraam.

Abraam ōnywölō Ica ka.

²⁰ Ica ka onwongo dong tye ki mwaka pyer angwēn i karē na ēn nyōmō Rebeka nyaka Betuel n'obedo dhanō mē Aram na tye i Paddan Aram, ēka amīn Laban dhanō mē Aram.

²¹ Ica ka obino ōlēgō both Rwoth pi dhakō mērē, piēn Rebeka onwongo obedo alūr. Rwoth ōgamō lēga mērē cē dhakō mērē Rebeka obino ōyac.

²² Ēthīnō obedo ka twomere kēn-gī ki iē, cē Rebeka okobo nī, “Pīngō gīn nī tye ka tīmērē i koma?” Cē ēn openyo Rwoth.

²³ Ēka Rwoth okobo nīnē nī, “Rok ariō tye i ii, ēka rok ariō ki bothi bino pokere gīnī ōkō, rok acēl bino bedo na tēk na lōō awodhe, ēka athīn na dit bino tic pi athīn na tīdī.”

²⁴ I karē na caa mērē mē nywöl dong ōrōmō, Rebeka obino ongeō nī adyer etye ki rudi i iē.

²⁵ Athīn n'ēcakō nywölō onwongo kwar ēka kome opong yer, cē gīn obino ōcakō nyīngē Ecau.*

²⁶ Kinge, ebino ēnywölō ōmīn mērē n'ōmakō opuny tyēn Ecau, cē gīn obino ōcakō nyīngē Jakob†. Ica ka onwongo dong tye ki mwaka 60 i karē na Rebeka nywölō ēthīnō mērē.

²⁷ Ēthīnō awope ōdōngō ēka Ecau obino obedo adwar na tye ki dīrū, ēn onwongo marō woth i lum, ēntō Jakob onwongo obedo dhanō na līng alīnga na marō bedo pacō.

²⁸ Ica ka onwongo marō Ecau rwōk piēn onwongo marō camō ringo leeni na ēn neko, ēntō Rebeka onwongo marō Jakob.

²⁹ I nīnō mōrō acēl Jakob onwongo tye ka tēdo dēk, cē Ecau obino ki i lum na kec onekō.

³⁰ Ēn okobo both Jakob nī, “Mīa dēk nōn mōrō acam piēn kec oneka rwōk.” (Ēnē ōmīō onwongo ecwodo ēn thon nī Edom.)

³¹ Jakob ōgamō nī, “An abino mīōnī ka in imīa twērōnī mē bedo kaō.”

³² Ecau ōgamō nī, “Nēn, an dong acwōk thōō, ngō na twērō mē bedo kaō tīmō nīna?”

³³ Ēntō Jakob okobo nī, “Kwongiri botha kono.” Cē Ecau okwongere nakun cadhō twērō mērē mē kaō both Jakob.

³⁴ Cē Jakob ōmīō Ecau kwon ēka dēk. Ēn ocemo ēka omodho cē ōya ōcīdhō.

Manōn ēnē kite n'Ecau ōcadhō ki twērō mērē mē kaō.

26

Ica ka ēka Abimelek

¹ I karē mōrō kec na rac rwōk obino opodho i lobo n'onwongo Ica ka bedo iē na path ki kec na yam opodho i karē k'Abraam. Ica ka obino ōcīdhō i pacō mē Gerar both Abimelek rwoth mē Pilicitain.

² Cē Rwoth onen both Ica ka ēka okobo nī, “Kūr i cīdh yo Ejip, bed i lobo na an akobo nī ibed iē.

³ Bed i lobo nī pi karē mōrō na nōnōk, ēka an abino bedo kodi ēka amii gum. Pi in ēka ēkwaēni an abino mīōwu lobo nī kibēc ēka abino cobo kwong na an acikara kōdē both apapni Abraam.

⁴ An abino mīō ēkwaēni bedo na pol calō cēr na tye i wi polo ēka abino mīōgī lobo nī kibēc, ēka pi ēkwaēni, jō kibēc mē lobo bino nwongo gīnī gum,

⁵ piēn Abraam obedo ki winy i koma, ōtīmō gīn na an akobo nīnē nī ōtīm, ōgwōkō kōpna ēka cikna.”

⁶ Cē Ica ka obino obedo i Gerar.

⁷ I karē na cwō mē kabedo nōn openyo ēn pi dhakō mērē, ēn okobo nī, “Ēn obedo amēra,” piēn ēn onwongo tye ki lworō mē kobo nī, “Ēn obedo dhakōna.” Ēn ōthamō nī,

* 25:25 25:25 Ecau rōmō gōnyō nī Opong yer ēn thon onwongo ecwodo nī Edom, na gōnyō nīkwar: † 25:26 25:26 Jakob gōnyō nī ōmakō opuny tyēn.

“Cwö më kabedo ni twërö nekona pī Rebeka piën ën leng rwök.”

⁸ İ karë na Icaka obedo kunön pī karë na lac, Abimelek rwoth më Pilicitain önönö Icaka kī i wang derica ka tye ka tuko kī dhakö mërë Rebeka.

⁹ Cë Abimelek ocwodo Icaka ëka okobo nīnë nī, “Ën obedo dhaköni adyer! Pīngö in ikobo nī ën obedo ameru?”

Icaka ögamö nīnë nī, “Piën athamö nī ërömö nekona ökö pīrë.”

¹⁰ Cë Abimelek okobo nī, “Ngö na in itimö i komwa? Ngat mörö acël onwongo römö bedo ökö kī dhaköni, ëka in onwongo irömö kelo bal ni i wiwa.”

¹¹ Cë Abimelek öcikö jö kibëc nī, “Ngat mörö n'ogudo ecwö ni onyo dhakö mërë ebino neko ökö.”

¹² İ karë na Icaka opuro i mwaka nön, ën ökaö kac na thwönë na kadhö wang mia acël na ën öcwö ökö, piën Rwoth ömiö gum bothe.

¹³ Icaka obino ölöny, ëka lönyö mërë ömedërë naka obino obedo thwön alönyö.

¹⁴ Ën onwongo tye kī rom ëka dyegi, dhok ëka etic na pol naka ömiö jö Pilicitain nyeko ömakögi ökö i kome.

¹⁵ Cë kulo kibëc na yam etic k'apap mërë Abraam ogolo i karë k'Abraam, jö Pilicitain obino öcülö ökö, nakun eumo ökö kī lobo.

¹⁶ Cë Abimelek okobo both Icaka nī, “Yaa ökö kī bothwa piën in dong idökö na tæk rwök na lööwa ökö.”

¹⁷ Cë Icaka öya ökö kī kany nön ëka öcïdhö oguro këma mërë i ora më Gerar ëka ën obedo kunön.

¹⁸ Cë Icaka dökï ogolo kulo na yam egolo i karë k'apap mërë Abraam, na jö Pilicitain obino öcülö kinge thöö k'Abraam, ëka öcakö nyīng-gī kite na yam apap mërë Abraam öcakö ködë.

¹⁹ Etic ka Icaka ogolo kulo i öd ora ëka onwongo gīnī pii na mīt na möl.

²⁰ Ëntö ëkwath më Gerar ödhaa gīnī k'ëkwath ka Icaka nakun kobo gīnī nī, “Pii ni obedo mëwa!” Cë Icaka öcakö nyīng kulo nön Ecek,* piën gīn ödhaa ködë.

²¹ Cë etic mërë dökï ogolo kulo nökenë ëntö manön thon ödhaa ködgi ië, cë ën öcakö nyīngë Citina.†

²² Ën öya kī kunön ëka ogolo kulo nökenë, cë ngat mörö ba dökï ödhaa ködgi ië. Ën öcakö nyīng kulo nön Rekobot‡ nakun kobo nī, “Kobedini Rwoth dong ömiöwa kabedo na lac ëka onu ebino löny i lobo ni.”

²³ Icaka obino öcïdhö naka yo Beerceba.

²⁴ İ kiwor nön, Rwoth onen bothe ëka okobo nīnë nī, “An abedo Obanga k'apapni Abraam. Kür ibed na lwor piën an atye kodi. An abino miöni gum ëka abino miö wel ëkwaëni nya dökö na pol pī aticna Abraam.”

²⁵ Icaka ögërö keno tyër kunön ëka öwörö Rwoth. Ën ögërö këma mërë ëka etic mërë ogolo kulo nökenë kunön.

²⁶ Cë Abimelek öya kī i Gerar kanya acël k'amii thama mërë Aujat ëka Pikol n'obedo adit wi acikari mërë cë obino gīnī yo both Icaka.

²⁷ Icaka openyogi nī, “Pīngö ibino unu botha nakun idaga unu ëka iryëma unu ökö?”

²⁸ Gīn ögamö nī, “Wan ënönö kanyalër nī Rwoth onwongo tye kodi, cë ömiö wan ekobo nī, ‘Myero wan ebed kī kwong i kinwa ëka in.’ Ëk wan emok cükërë kodi

²⁹ ëk kür itim gīn mörö na rac i komwa, kite na wan thon ba ebino ëtimö gīn mörö na rac i komi, ëntö emii icïdhö kī kuc. Ëka kobedini Rwoth dong ömiö gum bothi.”

³⁰ Icaka dong öcakö yübö nīgī karama cë gīn ocemo ëka omedho.

³¹ Kodiko mërë cön gīn okwongere both ngat acëlacël. Cë Icaka ömiögi öcïdhö kī yorgi ëka gīn öwëkö ën kī kuc.

³² İ nīnö nonu etic ka Icaka obino ëka okobo gīnī both Icaka köp i kom kulo na gīn ogolo. Gīn okobo nī, “Wan enwongo pii!”

³³ Ën öcakö nyīng kulo nön Ciba, ëka naka tin nyīng pacö nön ecwodo nī Beerceba.

³⁴ İ karë n'Ecau dong tye kī mwaka pyer angwën, ën obino önyömö Judit nyaka Beeri dhanö më Kit ëka thon Bacemat nyaka Elon dhanö më Itite.

* 26:20 26:20 Ecek gönyö nī dha. † 26:21 26:21 Citina gönyö nī adagë. ‡ 26:22 26:22 Rekobot gönyö nī kabedo na lac.

³⁵ Gĩn obino ömĩö cwer cwiny both Icaka ěka Rebeka rwök.

27

Jakob ökwälö gum k'Ecau

¹ Ī karē na dong Icaka otii ěka wangē ödökö na görü, na ba dökĩ römö nēnō pĩny, ěn ocwodo wode na dit Ecau ěka okobo nĩnē nĩ, “Woda.”

Ecau ögamö nĩ, “An enene apap.”

² Icaka okobo nĩnē nĩ, “An dong atii ökö, ěka ba angeo nĩnō mē thööna.

³ Kobedini dong, kwany jamini mē dwar—ocwe athērö ěka atum ěk ĩcĩdh ĩ lum ĩdwar lee mörö nĩna.

⁴ Yũb nĩna koth cem na mĩt na an amarö ěka ĩkel nĩna acam, ěk amii gumna na bara athöö.”

⁵ Ī caa nön Rebeka onwongo tye ka winyo ka Icaka twak kĩ wode Ecau. Ī karē n'Ecau dong öcĩdhö ĩ lum mē dwarö lee ěk ekel,

⁶ Rebeka okobo both wode Jakob nĩ, “Nēn, an awinyo apapni kobo both omeru Ecau nĩ,

⁷ ‘Kel nĩna ringo lee mörö ěka ĩyũb nĩna na mĩt mē acama, ěk an amii gumna ĩ nyim Rwoth na bara athöö.’

⁸ Dong, woda, winy na bër ěka ĩtĩm gin na an akobo nini.

⁹ Cĩdh ĩ kin rom kĩ dyegi ěk ĩkel nĩna nyi dyegi ariö n'öcwēē ěk ayũb n'apapni na mĩt kite na ěn marö ködē.

¹⁰ Cē ĩter both apapni öcam ěk omii gum mērē na ěn bara öthöö.”

¹¹ Jakob okobo both aya mērē Rebeka nĩ, “Ĕntö ömēra Ecau kome opong yer, ěka an koma pwöth.

¹² Cē ka apapna oguda? Arömö nen calö ngat na bwölö ěn ěka römö kelo cen nakaka gum.”

¹³ Aya mērē okobo nĩnē nĩ, “Woda, ěk cen obin ĩ koma. Tĩm gin na an akobo nini kēkēn, cĩdhĩ ěka ĩkelgĩ nĩna.”

¹⁴ Cē Jakob öcĩdhö ěka onwongo dyegi cē okelo both aya mērē, cē Rebeka öyũbö cem na mĩt kite na Icaka marö ködē.

¹⁵ Cē Rebeka ökwanyö böng na bēcö ka wode na dit Ecau n'onwongo tye ĩ öt, ěka ömĩö wode na tĩdĩ Jakob oruko.

¹⁶ Ĕn thon oumo cĩngē ěka kanya yer ope ĩē kĩ ĩ ngute k'adēla dyegi.

¹⁷ Cē ěn ömĩö cem na mĩt ěka kwon na ěn öyũbö both wode Jakob.

¹⁸ Jakob öcĩdhö both apap mērē ěka okobo nĩ, “Apapna!”

Icaka ögamö nĩ, “Eyo woda, nga ěnön?”

¹⁹ Jakob okobo both apap mērē nĩ, “An abedo Ecau athĩn kaöni. An atĩmö kite na ĩn ikobo nĩna ködē. Yaa malö ibed abeda ěka ĩcam ringo leena ěk ĩmĩa gumni.”

²⁰ Icaka openyo ěn nĩ, “Woda! Inwongo nĩngö pĩöpĩö?”

Jakob ögamö nĩ, “Rwoth Obangani ömĩa anwongo.”

²¹ Cē Icaka okobo both Jakob nĩ, “Woda, bin na cwök ěk agudi, ěk ange ka ĩn ibedo woda Ecau adyer onyo pe.”

²² Jakob öcĩdhö na cwök both apap mērē Icaka, cē Icaka ogudo ěn ěka okobo nĩ, “Dwoni cal kĩ dwön Jakob, ěntö cingi obedo cĩng Ecau.”

²³ Ĕn ba ongeö Jakob pĩēn cĩngē onwongo obedo yer calö cĩng ömĩn mērē Ecau, cē Icaka ömĩö Jakob gum.

²⁴ Icaka dökĩ openyo ěn nĩ, “Adyer ĩn ibedo woda Ecau?”

Jakob ögamö nĩ, “An ěnön.”

²⁵ Cē ěn okobo nĩ, “Woda, kel ringo leeni nön mörö acam, ěk amii gumna.”

Jakob okelo bothe cē ěn öcamö ěka okelo thon köngö ölökö mörö cē Icaka ömadhö.

²⁶ Cē apap mērē Icaka okobo nĩnē nĩ, “Bin kany, woda, ěk ĩnödh lema.”

²⁷ Cē ěn öcĩdhö, ěka önödhö lem apap mērē. Ī karē na Icaka ongweo ngwec böng mērē, ömĩö ěn gum nakun kobo nĩ, “Eyo, ngwece ka woda

cal kĩ ngwece pwodho
na Rwoth dong ömĩö gum.

²⁸ Ĕk Obanga omii thoi mē polo
ěka lönyö mē lobo
bēl na büp ěka pig ölökö na nyen.

²⁹ Ĕk rok otii nini
ěka jĩĩ oryebere pĩny mē wöröni.

Bed rwoth ĩ nyim utmegoni,
ěk awope ka ayani oryebere pĩny mē
wöröni.

Ĕk jö na lami, ělamgĩ
ěka jö na mii gum, ěmĩigĩ gum.”

³⁰ Kinge na Icaka dong otyeko miö gum ëka Jakob dong öcïdhö ökö kî bothe, ömîn mërë Ecau othuno kî i dwar.

³¹ Ën thon öyübö cem na mit ëka otero both apap mërë. Cë okobo n'apap mërë nî, “Apapna, yaa malö ibed abeda ëka icam ringo leena ëk imia gumni.”

³² Apap mërë Icaka openyo ën nî, “In inga?”

Ecau ögamö nî, “An wodi Ecau, kaöni.”

³³ Icaka kome ömyël rwök i karë na ën onwongo nî Ecau ënön cë okobo nî, “Nga kara n'ödwarö ringo lee ëka okelo nîna? An pod acamö acama ëka amiö gum na bara in ibino ëka dong adyer bino bedo kî gum!”

³⁴ I karë n'Ecau owinyo köp k'apap mërë, ën oredo kî koko rwök na cwinye cwer nakun kobo both apap mërë nî, “Apapna, mia an thon gum!”

³⁵ Ëntö Icaka okobo nîne nî, “Omeru obino öbwöla ëka otero gumni ökö.”

³⁶ Ecau okobo nî, “Pathi Jakob ënön adyer?* Ën dong öbwöla wang ariö. Ën otero twëröna na calö kaö, ëka kobedini döki otero gumna!” Cë ën openyo apap mërë nî, “Ba iwëkö nîna gum mörö?”

³⁷ Icaka ögamö dhö Ecau nî, “An amiö ën obedo rwoth i nyimi ëka amiö wede mërë kibëc obedo etic mërë. Amiö ën kal ëka pig ölok na nyen. Dong ngö na an arömö timö nini, woda?”

³⁸ Ecau okobo both apap mërë nî, “Apapna, in itye kî gum acël kékën? Apapna, mia an thon gum!” Cë Ecau okok rwök.

³⁹ Apap mërë Icaka ögamö dhögë nî, “Kabedoni bino bedo na bor kî lobo na cëgö cem, na bor kî thoi më polo na malö.

⁴⁰ In ibino kwö kî pala abadëni ëka ibino tic pi omeru.

Ëntö ka in ibino jëm nîne, in ibino bedo agönya kî bothe.”

Jakob öliüü yo both Laban

⁴¹ Ecau obedo k'adagë i kom Jakob piën apap mërë ömiö ën gum mërë ökö. Cë okobo ën kënë nî, “Ninö më kumo pi thöo

ka apapna dong cwök, cë abino neko ömëra Jakob ökö.”

⁴² I karë n'ekobo both Rebeka ngö na wode na dit Ecau okobo, ën ocwodo Jakob wode na tidî ëka okobo nîne nî, “Omeru Ecau ödiö cwinye kî thama më nekoni.

⁴³ Kobedini dong, woda, tim gin na an akobo. Lüü ökö yo both ömëra Laban na tye i Aran.

⁴⁴ Bed bothe pi karë mörö naka ka omeru cwinye dong okwe.

⁴⁵ Ka omeru cwinye dong okwe ëka wie dong owil ökö kî i kom ngö na in itimö i kome, cë an abino oro köp bothi ëk idwogi cen kî kunön. Pingö an amitö rwenyo un jö ariö i ninö acël?”

⁴⁶ Cë Rebeka okobo both Icaka nî, “An dong adhero kî kit kwö k'anyira ka jö Kit ökö. Ka Jakob bino nyömö dhakö kî kin mon më lobo nî, kî i kin mon ka jö Kit calö man, cë kwöna dong bino bedo na kõny mërë ope.”

28

¹ Cë Icaka ocwodo Jakob bothe, ëka omotho nakun cikö ën nî, “Kür inyöm dhakö mörö kî kin anyira më Kanaan.

² Yaa ökö piöpiö icïdh yo Paddan Aram i öt ka kwaröni Betuel n'obedo apap k'ayani, ëk inyöm dhaköni kî kunön kî kin anyira ka Laban n'obedo ömîn ayani.

³ Obanga Won Twër kibëc omii gum, ëk omii inya unu na pol, ëka omii ëkwaëni na pol, ömëd welwu naka ibed unu jö na pol.

⁴ Ëk Obanga omii ëka ëkwaëni gum na ën ömiö both Abraam, ëk in igam lobo na kobedini ibedo ië na calö arok, lobo na yam Obanga ömiö both Abraam!”

⁵ Cë Icaka ooro Jakob yo Paddan Aram both Laban, wod ka Betuel më Aram, n'obedo ömîn Rebeka n'onwongo obedo aya ka Jakob ëka Ecau.

⁶ I karë nön Ecau öniang nî Icaka ömiö gum both Jakob, ëka ooro ën më cïdhö yo Paddan Aram ëk önyöm dhakö kî kunön. Ëka i karë na ën ömiö gum both Jakob, ën öcikö Jakob nî, “Kür inyöm dhakö mörö n'obedo dhanö më Kanaan.”

* 27:36 27:36 Jakob gönyö nî ömakö opunye (i carolok, ën bwölö jö).

⁷ Jakob owinyo köp k'apap mërë ëka aya mërë, cë öcïdhö yo Paddan Aram.

⁸ Cë Ecau öniang nï kite k'anyira më Kanaan ba oyomo cwiny apap mërë Icaka,

⁹ cë Ecau öcïdhö both Icimael, ëka önyömö Makalat, amïn Nebayot ëka nyaka Icimael wod k'Abraam, ömëdö i kom mon mërë n'onwongo ën tye ködë cön.

Lek ka Jakob

¹⁰ Jakob öwëkö Beerceba ëka öcakö cïdhö yo Aran.

¹¹ I karë na ën othuno i kabedo mörö, öcakö buto kany nön piën pïny onwongo dong ocido ökö. Ën otingo kidi mörö acël ëka otheno ki wie, cë öninö ökö.

¹² Lek obino i wie, nakun tye ka nënö madala më idho na tyënë ocung pïny i ngöm, na wie othuno malö i wi polo, ëka emalaika k'Obanga onwongo idho pïny ëka idhö gïni malö.

¹³ Ën önenö Rwoth ocung yo kuwie malö, nakun kobo ninë nï, “An abedo Rwoth, Obanga k'apapni Abraam, ëka Obanga ka Icaka. An abino mïöni ëka ëkwaëni ngöm na in ibuto ië.

¹⁴ Ëkwaëni bino bedo calö kwo më dhö nam, ëka un ibino mëdërë yo kuthö, yo kukidë, yo kukuju, ëka yo kukwap. Jö kibëc më wi lobo bino nwongo gïni gum na yaa ki bothi ëka ëkwaëni.

¹⁵ An atye kanya acël kodi ëka abino gwököni kanya in ibino cïdhö ië kibëc, ëka an abino dwongoni cen i lobo ni. An ba abino wëköni ata naka ka acobo gin n'onwongo akobo bothi.”

¹⁶ I karë na Jakob ocoo ki i wang ninö mërë, ën okobo nï, “Adyer Rwoth tye i kabedo ni, ëka an onwongo ba angeo.”

¹⁷ Cë lworö ömakö, nakun kobo nï, “Kabedo ni opodho cwinya! Man ënë öt k'Obanga kikokome. Man ënë dholokek më polo.”

¹⁸ Kodiko cön Jakob öya malö, otingo kidi n'onwongo otheno ki wie, cë ocibo na calö wir, ëka öönyö möö i wie.

¹⁹ Ën öcakö nyïng kabedo nön nï Betel,* kadï bed nyïng pacö nön onwongo ecwodo nï Luj.

* 28:19 28:19 **Betel** gönyö nï Öt k'Obanga.

²⁰ Cë Jakob okwongo kwong nakun kobo nï, “Ka Obanga bino woth köda, nakun gwöka i woth ni, ëka bino mïöna cem më acama ki böng më aruka,

²¹ ëka adwogi naka i öt ka apapna ki kuc, cë Rwoth bino bedo Obangana.

²² Cë kidi ni na an acibo malö na calö wir bino bedo öt k'Obanga, ëka gin na kibëc na in ibino mïöna, an abino mïöni acël më apar.”

29

Jakob othuno i pacö ka Laban

¹ Cë Jakob ömëdërë ki woth mërë, ëka othuno i lobo ka jö më kukidë.

² I karë na ën othuno i kabedo nön, ën önenö kulo na tye i pwodho, ëka öthïpan rom adek n'obuto gïni pïny na cwök ki nget kulo nön, piën rom onwongo modho pii ki i kulo nön. Kidi më dhö kulo onwongo thwönë rwök.

³ I karë n'öthïpan rom kibëc güre gïni kunön, ëkwath kwanyö gïni kidi ökö ki i dhö kulo ëka cakö mïö gïni rom modho pii. Cë kinge na dong öthïpan rom omodho pii, gin dwökö kidi kakarë i dhö kulo.

⁴ Jakob openyo ëkwath nï, “Utmegona, un iya unu ki kwene?”

Gin ögamö nï, “Wan ëya ki i Aran.”

⁵ Jakob okobo bothgi nï, “Un ingeo Laban n'obedo akwar Nakor?”

Gin ögamö nï, “Eyo, wan engeo ën.”

⁶ Cë Jakob openyogi nï, “Ën tye na bër?”

Gin ögamö nï, “Eyo, ën tye na bër. Nën, nyarë Racel ëca tye ka kelo rom.”

⁷ Cë Jakob okobo nï, “Ceng pod tye malö, ëka man ba obedo caa më güro öthïpan rom kanya acël. Mii unu rom pii ëk omodhi, ëka itergi i kwath doki.”

⁸ Gin ögamö nï, “Wan ba ëtwërö mïögï pii, naka wang na rom kibëc ögüre gïni kanya acël, ëka nwongo ëkwanyö kidi ökö ki i dhö kulo. Cë wan dong ëcakö mïö rom modho pii.”

⁹ I caa n'onwongo ën pod tye ka twak ködgi, Racel obino ki rom k'apap mërë, piën ën onwongo obedo akwath.

¹⁰ I karë na Jakob önenö Racel nyaka Laban, n'obedo nero mërë, ëka ki rom ka

nero mërë Laban, Jakob öcakö cïdhö anyim cë ökwanyö kidi ökö kï i dhö kulo ëka ömïö rom ka nero mërë omodho pii.

¹¹ Cë Jakob önödhö lem Racel, ëka öcakö kok rwök kï yom cwinye.

¹² I karë na Jakob okobo both Racel nï ën ebedo wat k'apap mërë ëka wod ka Rebeka, cë ën öringö okobo both apap mërë.

¹³ Cücüth na Laban owinyo köp i kom Jakob wod k'amïn mërë, ën öbünyö ngwëc më cïdhö romo ködë. Öthünö kore ëka önödhö leme, cë otero ën naka i ödë. Kï kunön Jakob okobo kite na ën ebedo ködë wat both Laban.

¹⁴ Cë Laban okobo ninë nï, “Adyer in ibedo koma kikokome ëka remona.” Cë obedo gïni kanya acël ködë pï dwe acël.

Jakob önyömö Lea ëka Racel

Kinge na Jakob obedo bothe pï dwe acël,

¹⁵ Laban okobo both Jakob nï, “Myero in itii nïna tic abonge cül piën ön ebedo wat? Kob nïna, kite na myero an aculi ködë.”

¹⁶ Laban onwongo tye k'anyira mërë ariö, nyarë n'adit nyïngë onwongo ecwodo nï Lea, ëka nyarë na tidi nyïngë onwongo ecwodo nï Racel.

¹⁷ Lea onwongo wangë görü,* ëntö Racel onwongo tïr ëka leng rwök.

¹⁸ Jakob onwongo marö Racel rwök, cë okobo nï, “An abino tio tic nini pï mwaka abirö pï nyari na tidi Racel.”

¹⁹ Laban ögamö nï, “Bedo na bër ka an amïö ën bothi, nakaka mïö both ëcwö mörö nökenë. Pï manön, bed botha kany.”

²⁰ Cë Jakob obino otio tic pï mwaka abirö ëk ëmië ënyöm Racel, ëntö karë nön onwongo obedo calö ninö mörö na nönök kï bothe piën cwinye onwongo ömarö Racel rwök.

²¹ Cë Jakob okobo both Laban nï, “Mia dong dhaköna ëk abed ködë, piën karë na ön emoko dong othum ökö.”

²² Cë Laban öyübö karama më nyom ëka ocwodo lwak kibëc më kabedo nön.

²³ Ëntö kothyeno na pïny dong ocido, ën okelo nyarë Lea ömïö both Jakob, ëka Jakob obedo ködë.

²⁴ (Laban ömïö atic mërë na nyakö na nyïngë Jilpa both nyarë Lea më bedo calö atic mërë.)

²⁵ Kodiko mërë na pïny dong oru, Jakob önënö nï Lea ënë onwongo tye kanya acël ködë. Cë Jakob okobo both Laban nï, “Man ngö na in itimö i koma? An onwongo ba abedo ka tic bothi pï Racel? Pingö in ibwöla?”

²⁶ Laban ögamö nï, “Ba obedo thëkwaröwa kï kany më mïö nyakö na tidi më anyöma na bara ënyömö nyakö na dit.

²⁷ Tyek kono yüb më nyom më cabit ka nyara nï, cë wan ebino mïöni nyakö na tidi thon, ëntö in myero itii tic nïna pï mwaka abirö nökenë.”

²⁸ Ëka Jakob obino ötimö nï kömanön. I karë na Jakob otyeko cabit acël kanya acël kï Lea, Laban obino ömïö nyarë Racel bothe më bedo dhakö mërë.

²⁹ (Laban obino ömïö atic mërë na nyakö na nyïngë Bila both nyarë Racel më bedo calö atic mërë.)

³⁰ Jakob obino obedo kï Racel thon. Ën ömarö Racel rwök na löö Lea, cë ën obino otio tic both Laban pï mwaka abirö nökenë.

Ëthünö ka Jakob

³¹ I karë na Rwoth önënö nï Jakob ba marö Lea, cë öyabö öd nyodo mërë, ëntö Racel onwongo obedo alür.

³² Lea öyac, ëka önywölö athïn n'ëcwö, cë ën öcakö nyïngë Reuben,† nakun ën okobo nï, “Piën Rwoth önënö can na mëga, adyer dong cwöra bino maröna.”

³³ Ëka ën dökï ögamö ië, cë önywölö athïn n'ëcwö, ëka okobo nï, “Piën Rwoth owinyo nï an ba ëmara, ömia dökï man thon.” Cë ën öcakö nyïngë Cimeon.‡

³⁴ Kinge dökï ën ögamö ië, cë önywölö athïn n'ëcwö, ëka okobo nï, “Kobedini dong cwöra bino moko i koma, piën anywölö ninë awope adek.” Manön ënë ömïö ëcakö nyïngë Lebi.§

* **29:17 29:17 Lea onwongo wangë görü** tyën köp mërë i Lëb Iburu ba ngere. † **29:32 29:32 Reuben** nyïng nï cal kï nyig köp më Iburu na kobo nï *ën önënö pëköna* nyïng nï gönyö nï *nën, wod*. ‡ **29:33 29:33 Cimeon** nyïng nï cal kï nyig köp më Iburu na kobo nï *owinyo*. § **29:34 29:34 Lebi** nyïng nï cal kï nyig köp më Iburu na kobo nï *moko*.

³⁵ Ëka dōkī ögamö ië, cë önywölö athîn n'ëcwö, ëka okobo nî, “Man ënë karë na an abino pakö Rwoth ië.” Ën öcakö nyïngë Yuda.* Cë ën ocung kono ökö.

30

¹ Ì karë na Racel önënö nî ba dök ëtwërö nywölö ëthînö both Jakob, cë nyeko öcakö makö ën ì kom amîn mërë. Ëka ën okobo both Jakob nî, “Mia anwong ëthînö, ka ope cë abino thöö ökö.”

² Cë akëmö ömakö Jakob ì kom Racel, ëka okobo nî, “An adökö Obanga, n'ojuki nywölö ëthînö?”

³ Cë Racel ögamö nî, “Aticna na nyakö Bila ene, bed ködë ëk önywölö ëthînö mörö nîna, ëk an thon anwong ëthînö na yaa kî bothe.”

⁴ Cë Racel ömïö atic mërë Bila both Jakob na calö dhakö mërë, ëka Jakob obedo ködë.

⁵ Bila ögamö ië, ëka önywölö athîn n'ëcwö kî Jakob.

⁶ Cë Racel okobo nî, “Obanga otyeko ngölö nîna köp n'atîr; ën owinyo kokona, ëka ömïa athîn n'ëcwö.” Manön ënë ömïö ën öcakö nyïngë Dan.*

⁷ Bila atic ka Racel ögamö ië dökî, cë önywölö kî Jakob athîn mē ariö n'obedo ëcwö.

⁸ Cë Racel okobo nî, “An abedo yelara k'amëra rwök, ëka alöö ën ökö.” Cë ën öcakö nyïngë Naputali.†

⁹ Ì karë na Lea önënö nî ba dök ëtwërö nywölö ëthînö, ën ökwanyö atic mërë na nyakö Jilpa, ëka ömïö both Jakob na calö dhakö mërë.

¹⁰ Jilpa, atic ka Lea, önywölö athîn n'ëcwö kî Jakob.

¹¹ Cë Lea okobo nî, “Gum na bër ömaka!” Ëka ën öcakö nyïngë Gad.‡

¹² Jilpa, atic ka Lea, dök önywölö athîn mē ariö n'ëcwö kî Jakob.

¹³ Cë Lea okobo nî, “Kobedini dong an cwinya yom! Ëka mon bino cwodona gîni nî ngat na cwinye yom,” cë ën öcakö nyïngë Acer.§

¹⁴ Ì karë n'ëcökö cem kî ì pwothi, Reuben öcîdhö ì pwodho cë onwongo mandurek* ëka okelo both aya mërë Lea. Ì karë na Racel obino both Lea, okobo nî, “Mia mandurek ka wodi mörö.”

¹⁵ Ëntö Lea ögamö nî, “In ìmaö cwöra ökö kî botha, in ìthamö nî köp nön onwongo tîdî mörö? Ëka kobedini ìmitö kwanyö mandurek ka woda ökö thon?”

Racel okobo nî, “Eyo, ën twërö bedo kodi tin kiwor nakaka mandurek ka wodi.”

¹⁶ Ì karë na Jakob odwogo kî ì pwodho kothyeno nön, Lea öcîdhö mē romo ködë ì yoo, cë okobo nî, “Myero tin idöny ì öda, piën atyeko pangoni kî mandurek ka woda.” Cë Jakob öcîdhö obedo ködë ì kiwor nön.

¹⁷ Obanga owinyo lëga ka Lea ëka ögamö ië cë önywölö athîn mē abic n'obedo ëcwö kî Jakob.

¹⁸ Cë Lea okobo nî, “Obanga dong otyeko cülöna pî mïö aticna na nyakö both cwöra.” Pî manön ën öcakö nyïngë Icakar.†

¹⁹ Lea dökî ögamö ië ëka önywölö athîn mē abicël n'obedo ëcwö kî Jakob.

²⁰ Cë Lea okobo nî, “Obanga dong otyeko mïöna mïc na bër. Kobedini dong cwöra bino mïö wörö botha, piën an anywölö nî, ëthînö na cwö abicël.” Ën öcakö nyïngë Jabulon.‡

²¹ Kinge karë mörö, ën obino önywölö nyarë, cë öcakö nyïngë Dina.

²² Cë Obanga opo ì kom Racel; owinyo lëga mërë ëka öyabö öd nyodo mërë.

²³ Ën ögamö ië, cë önywölö athîn n'ëcwö, ëka okobo nî, “Obanga ökwanyö lewic ökö kî botha.”

²⁴ Cë öcakö nyïngë Yocepu,§ ëka okobo nî, “Rwoth myero ömïa athîn n'ëcwö nökënë.”

Jakob ëka Laban

²⁵ Kinge na dong Racel önywölö Yocepu, Jakob okobo both Laban nî, “Yee nîna ëk acîdh dong yo lobo thurwa.

* **29:35 29:35 Yuda** nyïng nî cal kî nyig köp mē Iburu na kobo nî pak. * **30:6 30:6 Dan** nyïng nî gönyö nî ën öngölö nîna köp n'atîr. † **30:8 30:8 Naputali** gönyö nî lwëny. ‡ **30:11 30:11 Gad** gönyö nî gum na bër onyo mwony. § **30:13 30:13 Acer** gönyö nî ngat na ië yom. * **30:14 30:14 Mandurek** man onwongo obedo yath mē mïö dhakö nywöl. † **30:18 30:18 Icakar** nyïng nî cal kî nyig köp mē Iburu na kobo nî cül. ‡ **30:20 30:20 Jabulon** gönyö nî wörö. § **30:24 30:24 Yocepu** gönyö nî myero ën ömëdî.

²⁶ Mīa mon-na k'ēthīnōna, na an atio bothi pīrgī, ēk dong acak cīdhō. In ingeo tic na tēk na an atio bothi.”

²⁷ Ēntō Laban okobo nīnē nī, “Ka in īnēnō nī an atye kī cwiny na bēr bothi, akwai nī ibedi. An anīang ōkō cōn nī piri ēnē ōmīō Rwoth ōmīa gum.”

²⁸ Ēn ōmēdērē mē kobo nī, “Kob nīna wel ōcarani, ēka an abino cūlō gin mōrō kēkēn na in īmītō.”

²⁹ Jakob okobo nīnē nī, “In ingeo kite na an atio tic nini ēka kī kite na an agwōkō kī līmni kōdē.”

³⁰ Adyer līmni onwongo nōnōk ī karē na an bara abino, ēntō kobedini dong ōmēdērē ōdōkō na pol rwōk. Rwoth ōmīō gum bothi ī kom jami kībēc na an atīmō. Ēntō kobedini, naka awene na an myero atīm gin mōrō pī jō mē ōda?”

³¹ Laban openyo nī, “In īmītō nī an amii ngō?”

Jakob ōgamō nī, “Kūr īmīa gin mōrō. Ēntō ka in ibino yee mē tīmō nīna gin mōrō acēl, cē an abino mēdara mē gwōkō līmni.

³² Yee nīna tin ēk acīdh awoth ī kin līmni kībēc, ēka ayēr rom n'obedo omer onyo okomol kī ī kin-gī, ēka k'ēthīnō rom na cōl gīnī kībēc, kanya acēl kī dyegi n'omer gīnī. Man bino bedo ōcara na mēga.

³³ Ēka adwogi ka gen-na bino nen ī karē mē anyim, ka in ibino mē nēnō nī an atero ōcarana na ōn eyere iē. Ka in ibino nwongo dyēl mōrō kēkēn na ba obedo omer onyo okomol onyo rōmō mōrō na kome ba cōl, manōn ebino kwanō nī gin n'ēkwālō.”

³⁴ Cē Laban oye ēka okobo nī, “Bēr, ebino tīmō nī kōmanōn kite na in ikobo kōdē.”

³⁵ Ī nīnō acēl nōn, Laban obino ōkwanyō nywogi dyegi n'omer onyo n'okomol, megī dyegi kībēc n'amer onyo n'akomol (man onwongo ōlīnga na tar kībēc) ēka k'ēthīn rom na cōl kībēc, cē ōmīōgī ī cīng awope mērē nī ēk ōgwōkgī.

³⁶ Cē ēn obino ōyūbō woth mē nīnō adek ī kin ēn kī Jakob, nakun Jakob odong mē mēdērē mē gwōkō līm ka Laban n'odong.

³⁷ Cē Jakob obino otongo jang yen na thīc na mar kī kom yen adek na papath, ēka ōpwōcō pōkgī ēk korgī na tar onen.

³⁸ Cē Jakob oketho jang yen n'ēpwōcō ī kabedo kībēc na rom modho pii kī iē, ēk

obed ī nyim rom ka bino gīnī modho. Ī karē na rom wapere ka bino gīnī modho pii,

³⁹ gīn wapere ī nyim jang yen, ēka mīō nywōlō ēthīnōgī n'obedo okomol, ēka n'omer onyo ōlīnga.

⁴⁰ Jakob opoko ēthīnō rom na path, ēntō ōmīō rom nōkēnē kībēc okemo rom ka Laban n'okomol ēka man acōl. Cē opoko līm mērē na path nakun ba rībō kī līm ka Laban.

⁴¹ Ka karē na megī rom na komgī tēk karēgī ōrōmō mē kwarogī, Jakob pyelo jang yen ī pii na tye ka mōl ī nyimgī ēk gīn owapere na cwōk kī jang yen.

⁴² Ēntō ka rom na gōrū tye ka wapere, ēn ba pyelo jang yen kany nōn. Cē rom na gōrū bedo mē ka Laban ēka rom na komgī tēk bedo mē ka Jakob.

⁴³ Manōn ōmīō Jakob ōdōkō thwōn alōnyō na tye kī rom na pol ēka dyegi, etic na mon ēka etic na cwō, kīnaga ēka kene.

31

Jakob ōlūū ōkō kī both Laban

¹ Jakob owinyo nī awope ka Laban onwongo tye ka kobo nī, “Jakob otero jami kībēc n'onwongo apapwa tye kōdē ēka onwongo lōnyō nī kībēc kī ī kom līm k'apapwa.”

² Ēka Jakob thon ōnēnō nī Laban ba dōkī nēnē na bēr kite n'onwongo tye kōdē cōn.

³ Cē Rwoth okobo both Jakob nī, “Dōk ōkō cen ī lobo ka kwereni ēka wedeni, cē an abino woth kodi.”

⁴ Cē Jakob ooro dhanō mōrō mē cwodo Racel ēka Lea mē bino ī bar kanya līm mērē onwongo tye iē.

⁵ Ēn okobo bothgī nī, “An atye ka nēnō nī apapwu ba tye ka nēnōna na bēr kite na cōn, ēntō Obanga n'apapna wōrō obedo ka gwōkōna.

⁶ Un ingeo nī an atio tic both apapwu kī tēkōna kībēc,

⁷ ēka apapwu obedo ka bwōlōna nakun lōkō ōcarana wang apar twal. Ēntō Obanga ba oyeo nīnē mē tīmō gin mōrō na rac ī koma.

⁸ Ī karē kībēc ka ēn okobo nī, ‘Leeni n'enywōlō n'obedo ōlīnga bino bedo cūlni,’

cē leeni kibēc nywölö ëthïnögi n'obedo ölinga; ëka ka ën okobo nī, 'Leeni n'ënywölö n'obedo omer bino bedo cūlni,' cē leeni kibēc nywölö ëthïnögi n'obedo omer.

⁹ Manön ënë kite n'Obanga ökwanyö līm k'apapwu cē ömïögi botha.

¹⁰ "İ karë më wapere ka rom kī dyegi, an anënö kī i lekna nywogi na tye ka kwaro megī dyegi ëka megī rom na komgi obedo omer ëka okomol onyo ölinga.

¹¹ Malaika k'Obanga ocwoda i wang lek nī, 'Jakob.' An agamö nī, 'An ene.'

¹² Cē malaika okobo nīna nī, 'Ting wangi malö ëka inën nī nywogi kibēc na tye ka kwaro megī dyegi obedo omer, okomol onyo ölinga, piën an anënö gin na kibēc na Laban obedo ka timö i komi.

¹³ An abedo Obanga më Betel, kanya in iwiro möö ië i wi kidi ëka kanya in ikwongo kwong ködë botha. Kobedini dong yaa ökö piöpiö kī i lobo nī ëka idök cen yo lobo kanya enywoli ië.' "

¹⁴ Cē Racel ëka Lea okobo both Jakob nī, "Wan pod etye kī gin mörö më alea kī i öt k'apapwa?

¹⁵ Ën ba bino nënöwa na calö Erok? Ën ba öcadhöwa kékën, ëntö öcamö thon līm n'onwongo imiö bothe pīrwa.

¹⁶ Adyer līm kibēc na dong Obanga ökwanyö ökö kī both apapwa obedo mëwa ëka ëthïnöwa. Dong itīm gin na kibēc n'Obanga okobo nini."

¹⁷ Cē Jakob oketho ëthïnö mërë ëka mon mërë i ngee kīnaga,

¹⁸ ën ökölö leeni mërë më pacö kī jami kibēc na ën onwongo kī i Paddan Aram, ëka öcakö cidhö më dök cen i lobo Kanaan kanya apap mërë Icaka ökwö ië.

¹⁹ İ karë na Laban onwongo öcidhö më nyarö yer rom mërë, Racel ökwälö cal obanga k'apap mërë gīnī kī i öt.

²⁰ Jakob thon öbwölö Laban dhanö më Aram nakun ba okobo nīnë woth mërë.

²¹ Ën ölüü kī līm kibēc n'onwongo ën tye ködë, ëka öngölö kulo Euparate, nakun dök yo lobo n'otingere më Gilead.

Laban öryëmö kör Jakob

²² Kinge nīnö adek, ekobo both Laban nī Jakob ölüü ökö.

²³ Laban ökwanyö wede mërë ölübö kī kör Jakob pī nīnö abirö ëka ëmakö ën i lobo n'otingere më Gilead.

²⁴ Ëntö i kiwor Obanga obino both Laban dhanö më Aram i wang lek ëka okobo nīnë nī, "Gwokiri, kür icidh ikob gin mörö na bër onyo na rac both Jakob."

²⁵ Jakob onwongo dong oguro këma mërë i lobo n'otingere më Gilead i karë na Laban ömakö ën. Laban ëka wede mërë thon oguro këmagi kany nön.

²⁶ Cē Laban okobo both Jakob nī, "Ngö na in itimö? In ibwöla, ëka itero anyirana na calö jö n'ëmakögi kī i dhö lwëny.

²⁷ Pingö in ilüü alüa imüng na ba inlānga? Pingö ba ikobo nīna ëk amii icidh unu kī yom cwiny nakun iwero unu wer kī bul ëka adungu?

²⁸ In thon ba imia amotho ëkwaëna ëka anyirana. In itimö gin mörö më mingö.

²⁹ An atye kī twër më wanöwu kibēc, ëntö i kiwor n'opoth Obanga k'apapni okobo nīna nī, 'Gwokiri, kür icidh ikob gin mörö na bër onyo na rac both Jakob.'

³⁰ Man dong iya ökö, piën imitö dök i öt k'apapni. Ëntö pingö in ikwalö obangana gīnī?"

³¹ Jakob ögamö dhö Laban nī, "An onwongo alwor, piën an athamö nī in itwërö gamö anyirani ökö kī botha tëtëk.

³² Ëntö ka in inwongo ngat mörö na tye k'obangani gīnī, ngat nön ba bino kwö. Rang gin mörö kékën n'obedo megī i nyim wede onu ëka ikwany icidh ködë." Jakob ba ongeö nī Racel onwongo ökwälö cal obanga k'apap mërë gīnī.

³³ Laban ödönyö i këma ka Jakob, i këma ka Lea ëka i këma ka mon ariö n'obedo etic, ëntö ën ba onwongo gin mörö. Kinge na ën odonyo yökö kī öd këma ka Lea, ën ödönyö i këma ka Racel.

³⁴ Ëntö Racel onwongo ökwanyö cal obanga k'apap mërë gīnī, cē okethogi i gin më bedo i ngee kīnaga ëka obedo i wie. Laban örangö jami kibēc na tye i öd këma, ëntö ba onwongo gin mörö.

³⁵ Racel okobo both apap mërë nī, "Adwongna, kür akëmö omaki i koma ka inënö nī ba atwërö yaa malö i nyimi, piën an atye kī two dwena." Cē Laban ömëdërë

kī rangö cal obanga mërë gini ëntö ba onwongo.

³⁶ Akëmö ömakö Jakob, cë öcakö twak kī Laban nakun kobo nī, “Ngö na rac na an atimö?” Ën openyo Laban nī, “Bal ngö na an atimö na miö in itye ka lübö kōra rwök?”

³⁷ Kobedini na dong in irangö i jamina kibëc, inwongo gin mörö n'obedo megī? Keth i nyim wedeni ëka mëga, cë imügi öngöl köp i kin ön jö ariö.

³⁸ “An abedo bothi pī mwaka pyer ariö. Megi rom ëka megī dyegini igi ba ööny. An thon ba acamö nywogini mörö.

³⁹ Ka lee më thim oneko romni onyo dyegini an ba akelo bothi, an kikoma ënë acülö. Ëka, in imia acülö pī lee mörö n'orwenyo, kadī bed nī ëkwalö kiceng onyo kiwor.

⁴⁰ Man ënë kite n'onwongo an atye ködë: Ceng wanga kiceng ëka koyo neka kiwor, cë ninö kwërö wanga ökö.

⁴¹ Pī mwaka pyer ariö na an abedo ködë i pacöni, an atio bothi mwaka apar angwën pī anyirani ariö, ëka pī mwaka abicël pī limni. In ibedo ka lökö öcarana wang apar külül!

⁴² Ka Obanga k'apapna, Obanga k'Abraam ëka Obanga n'apapna Icaka wörö, onwongo ba ögwöka, in onwongo itwërö ryëmöna kī cinga nono. Ëntö Obanga önönö kite na an limö kī can ködë, tic na tēk na an atimö, ëka ocoki i kiwor n'opoth.”

⁴³ Laban okobo both Jakob nī, “Lea ëka Racel obedo gini anyirana, ëthnögī obedo gini ëkwaëna, ëka lim kibëc obedo mëga. Gin na in itye ka nönö kibëc obedo mëga. Ëntö ngö na an atwërö timö i kom anyirana tin, onyo ëthnönö na gin önywölö?”

⁴⁴ Bin dong, ëk emok cikërë, in ëka an, ëk obed caden i kin ön.”

⁴⁵ Cë Jakob ökwanyö kidi ëka oketho na calö wir.

⁴⁶ Ën okobo both wede mërë nī, “Cök unu kite mörö.” Gin öcökö kite ëka eurogi i athuketh, cë ocemo gini i nget athuketh.

⁴⁷ Laban öcakö nyëng kabedo nön nī Jegar Caduta,* ëntö Jakob öcakö nyëngë nī Galeed.

⁴⁸ Laban okobo nī, “Kite n'euro ni obedo caden më cikërë tin, i kin in kī an.” Manön ënë gin n'ömio ecwodo nī Galeed.

⁴⁹ Onwongo thon ecwodo nī Mijpa,† piën ën okobo nī, “Ëk Rwoth ögwök kin ön i karë na ngat acëlacël bino bedo na bor kī both awodhe.

⁵⁰ Ka in ibino yelo anyirana onyo ka in ibino nyömö mon nökenë më mëdö i kom anyirana, kadī bed nī ngat mörö ope kod onu, myero ipo nī Obanga obedo caden i kin in kī an.”

⁵¹ Cë Laban dökī okobo both Jakob nī, “Athuketh më kidi ni ene, ëka an aketho wir ni i kin in kī an.

⁵² Athuketh ni obedo caden, ëka wir ni obedo caden, na an ba abino kadhö më bino bothi më wanöni, ëka in ba ibino kadhö athuketh më kidi ni ëka wir ni më bino wanöna.

⁵³ Ëk Obanga k'Abraam ëka Obanga ka Nakor,‡ Obanga k'Apapgi, öngöl köp i kin ön.”

Cë Jakob okwongo kwong kī nyëng Obanga n'apap mërë Icaka wörö.

⁵⁴ Jakob oneko lee ëka ötyërö na calö tyër awanga i wi kidi, cë ocwodo wede mërë më bino cem. Kinge na gin otyeko cem, gin öninö i wi kidi kunön.

⁵⁵ Kodiko cön na piny dong oru, Laban omotho ëkwaë mërë ëka anyira mërë kī nödhö lemgī, ëka ölamö nigī gum. Cë opokere ködgi ëka ödök yo pacö mërë.

32

Jakob öyübërë më romo k'Ecau

¹ Jakob ömëdërë kī woth mërë, ëka emalaika k'Obanga oromo ködë.

² I karë na Jakob önönögi ën okobo nī, “Man ënë kabedo k'Obanga!” Cë ën öcakö nyëng kabedo nön nī Makanaim.*

³ Cë Jakob ooro ëkwëna anyim both ömīn mërë Ecau na tye i lobo më Ceir, lobo më Edom.

* **31:47 31:47 Jegar Caduta** gönyö nī *athuketh më caden*. † **31:49 31:49 Mijpa** gönyö nī *pem më kürö piny*.

‡ **31:53 31:53 Obanga ka Nakor** Abraam onwongo wörö Obanga n'atir ëka Nakor onwongo wörö obanga nökenë gini. * **32:2 32:2 Makanaim** gönyö nī *kabedo ariö*.

⁴ Ën öcökögî nî, “Man ënë ngö na un ïcïdhö kobo both adwongna Ecau: ‘Aticni Jakob okobo nî: An abedo both Laban ëka an abedo bedo kunön naka tin.

⁵ An atye kî dhok, kene, rom ëka dyegi, etic n'obedo cwö ëka etic n'obedo mon. Kobedini an aoro köp nî yo bothi adwongna, ëk ibed kî cwiny na bër i koma.’ ”

⁶ I karë n'ëkwëna odwogo gîni both Jakob, gîni okobo nî, “Wan ëcïdhö both omeru Ecau, ëka ën tye ka bino kî jö mia angwën më romo kodi.”

⁷ Lworo ömakö Jakob rwök, ëka cwinye thon opodho. Ën opoko jö n'onwongo tye bothe, rom kî dyegi, dhok, ëka kînaga i gurup ariö.

⁸ Ën öthamö nî, “Ka Ecau obino ëka ocelo kabedo acël, cë mana odong twërö bwöth.”

⁹ Cë Jakob ölägö nî, “Aa Obanga k'apapna Abraam, Obanga k'apapna Icaak, Aa Rwoth n'okobo nîna nî, ‘Dök cen yo loboni ëka both wedeni, cë an abino gwököni,’

¹⁰ an ba apora kî marni kibëc ëka gen-ni na in inyutho both aticni. An onwongo atye kî lüdha më woth i karë na an angölö kulo Jordan, ëntö kobedini an dong atye kî lîm na pol n'opokere i gurup ariö.

¹¹ An alëgö nî ilara kî kom ömëra Ecau, piën an atye kî lworo nî ën twërö bino më celona ëka thon mon-na k'ëthïnögî.

¹² Ëntö in ikobo nî, ‘An abino gwököni ëka abino miö ëkwaëni bedo calö kwo më dhö nam, na ba bino kwanërë.’ ”

¹³ Jakob önönö kunön, ëka kî kom ngö na ën onwongo tye ködë, ën öyërö ëka ooro both ömîn mëre Ecau na calö mîc:

¹⁴ megi dyegi mia ariö ëka nywogi pyer ariö, megi rom mia ariö ëka thwoni rom pyer ariö,

¹⁵ megi kînaga k'ëthïnögî pyer adek, megi dhok pyer angwën ëka thwoni apar, megi kene pyer ariö ëka thwoni kene apar.

¹⁶ Jakob ömïögî both etic mëre, nakun poko gîni i ëthïpan, cë okobo both etic mëre nî, “Apë unu anyim nîna ëka kin ëthïpan myero obed na lalac.”

¹⁷ Ën öcökö atic acël na tëlö wigi nî, “Ka ömëra Ecau oromo kodwu ëka openyo nî, ‘Un ibedo jö ka nga? Ìcïdhö unu yo kwene? Leeni ka nga ene na un itye ka kölö?’

¹⁸ Cë un myero ikob nî, ‘Obedo më aticni Jakob. Ëmïö na calö mîc both adwongna Ecau, ëka ën tye odong cen i ngewa.’ ”

¹⁹ Jakob thon ömïö cîk nî both atic më ariö, më adek, ëka both jö nökenë kibëc n'onwongo tye ka lübö kör ëthïpan, nakun kobo nî, “Myero ikob unu köp na röm aröma both Ecau ka iromo unu ködë.

²⁰ Myero thon ikob unu nî, ‘Aticni Jakob tye i ngewa tye ka bino.’ ” Piën ën öthamö nî, “An abino yomo cwinye kî mîc na an atye ka oro anyim. Kinge, ka an anënö ën, cë onyo twërö jölöna.”

²¹ Cë Jakob ooro mîc öcïdhö anyim nîne, nakun ën kikome önönö ökö kanya onwongo ën tye ië i kiwor nön.

Jakob ögamërë k'Obanga

²² I kiwor nön Jakob öya malö cë otero mon mëre ariö, etic mëre ariö n'obedo mon, awope mëre apar acël, ëka öngölö i kulo Jabok yo löka tung ca.

²³ Ën oterogî ëka ömïögî öngölö i kulo kanya acël kî jami mëre kibëc.

²⁴ Jakob onwongo odong kënë. Cë ëcwö mörö ögamërë ködë naka i caa na pîny dong cwök ruu.

²⁵ I karë n'ëcwö önönö nî ba ërömmö löönö Jakob, ën otwomo wi bam Jakob ëka öwîl ökö nakun pod gamërë ködë.

²⁶ Cë ëcwö nön okobo nî, “Wëka acïdh ökö, piën pîny dong cwök ruu.”

Ëntö Jakob ögamö nî, “An ba abino wëköni ïcïdhö naka wang imia gum.”

²⁷ Ëcwö nön openyo nî, “In nyingi nga?”

Ën ögamö nî, “Jakob.”

²⁸ Cë ëcwö nön okobo nî, “Nyingi ba dökî ebino cwodo nî Jakob, ëntö Icarael,† piën in igamiri k'Obanga ëka kî jîi naka ilöö.”

²⁹ Jakob okobo nî, “Öma kob nîna nyingi.”

Ëntö ën ögamö nî, “Pîngö ipenyo nyînga?” Cë ömïö Jakob gum kî kany nön.

† 32:28 32:28 *Icarael* gönyö nî ögamërë k'Obanga. ‡ 32:30 32:30 *Peniel* gönyö nî terinyim Obanga.

³⁰ Jakob okobo ni, “An anënö Obanga wang ki wang, ëka an pod akwö.” Cë ën öcakö nyïng kabedo nön ni Peniel.‡

³¹ Ceng oduyo malö n'onwongo Jakob tye ka yaa ki i Peniel, ëntö ën onwongo kömö pi bamë n'öwël.

³² Man ömiö naka tin jö Icarael ba camö gini ler ringo bam, piën bam Jakob onwongo etwomo na cwök ki ler.

33

Jakob oromo k'Ecau

¹ I karë na Jakob tye ka yaa ki kany nön, ën otingo wangë ëka önënö Ecau tye ka bino ki jögë mia angwën. Cë ën öcakö poko ëthinö i kin Lea, Racel ëka etic na mon ariö.

² Ën oketho etic na mon k'ëthinögi anyim, Lea k'ëthinö mërë ölübö körgi, ëka Racel ki Yocepu odong anged.

³ Jakob kikome öcïdhö anyim ëka oryebere piny wang abirö na ën tye ka cïdhö na cwök k'ömin mërë.

⁴ Ëntö Ecau öringö më romo ki Jakob ëka öthünö ngute cë önödhö leme. Cë utmego ariö öcakö gini koko.

⁵ I karë n'Ecau otingo wangë ëka önënö mon k'ëthinö, ën openyo ni, “Ëthinö ka nga ene?”

Jakob ögamö ni, “Man ëthinö n'Obanga ömiö both aticni pi kica mërë.”

⁶ Cë etic na mon k'ëthinögi othuno ëka oryebere gini piny.

⁷ Cë Lea k'ëthinö mërë obino ëka oryebere gini piny. Më ajiki Yocepu ëka Racel obino gini anyim cë gin thon oryebere piny.

⁸ Ecau openyo Jakob ni, “Gurup na an aromo ködgi thërë ningö?”

Jakob ögamö ni, “Ëk ibed ki cwiny na bër i koma, adwongna.”

⁹ Ëntö Ecau okobo ni, “An dong atye ki leeni na pol ömëra. Wëk gin na in itye ködë obed megì.”

¹⁰ Ëntö Jakob ökwërö nakun kobo ni, “Ka in inënö ni an ayomo cwinyi, cë igam mïc na an amii. Piën adyer, ka an anënö

terinyimi, röm ni anënö terinyim Obanga. Pi koth cwiny na bër na in ijöla ködë.

¹¹ Öma gam mïc ni na an akelo bothi, piën Obanga onyutho kica mërë i koma ëka an atye ki mëga na röma.” Jakob ömëdërë ki diö Ecau naka oye më gamö mïc.

¹² Cë Ecau okobo ni, “Eru ewothu kanya acël, ëka an abino tëlö yoo.”

¹³ Ëntö Jakob okobo ninë ni, “Adwongna ngeo ni ëthinö pod thithinö, ëka an myero agwök rom ki dhok na dödhö ëthinögi. Ka imiögi owotho na bor rwök kadì pi ninö acël, leeni kibëc bino thöö ökö.

¹⁴ Ëk adwongna öcïdh anyim n'atic mërë, nakun an awotho momoth n'oporo woth ka leeni n'ötëlö yoo ëka më k'ëthinö, naka ka an abino thuno both adwongna i Ceir.”

¹⁵ Cë Ecau okobo ni, “Ëk awëk jö na mëga mökö bothi.”

Ëntö Jakob ögamö ni, “In kür itim ni kömanön. Adwongna bed ki cwiny na bër i koma, iwëk dong obed ni kömanön.”

¹⁶ Cë i ninö nön Ecau öcakö woth mërë më dök cen yo Ceir.

¹⁷ Ëntö Jakob öcïdhö yo Cukot kanya ën ögërö öt ië ëka öyübö okul pi leeni mërë. Manön enë ömiö ecwodo kabedo nön ni Cukot.*

¹⁸ Kinge na Jakob öya ökö ki Paddan Aram, ën othuno na bër i pacö më Cekem na tye i Kanaan ëka obedo na cwök ki pacö.

¹⁹ Jakob öwölö ngöm na ën oguro këma mërë ië ki both ëthinö ka Kamor, apap ka Cekem, i wel më ciling mia acël.†

²⁰ Kany nön enë ën ögërö keno tyër ëka öcakö nyïngë ni El Eloë Icarael.‡

34

Ebedo ki Dina tètëk

¹ I ninö mörö acël Dina, nyaka Lea na ën önywölö ki Jakob, öcïdhö më limö mon më lobo nön.

² I karë na Cekem wod ka Kamor dhanö më Kibi, rwoth më kabedo nön, önënö ën cë ömakö obedo ködë tètëk.

³ Cwinye onwongo ömarö Dina nyaka Jakob. Ën ömarö nyakö nakun twak ködë ki mar.

* 33:17 33:17 *Cukot* gönyö ni okul. † 33:19 33:19 *Ciling mia acël* onwongo obedo wel ciling na pëk ëka tükö mërë ba ngere. ‡ 33:20 33:20 *El Eloë Icarael* gönyö ni Obanga më Icarael

⁴ Cekem okobo n'apap mërë Kamor nī, “Nyöm nīna nyakö nī obed dhaköna.”

⁵ İ karë na Jakob owinyo nī nyarë Dina ebedo ködë tètëk, awope mërë onwongo tye gīnī kī leeni më pacö i thim. Jakob öling alinga ba okobo gin mörö naka k'awope mërë odwogo pacö.

⁶ Cë Kamor, apap ka Cekem, öcīdhö më twak kī Jakob.

⁷ İ karë n'awope ka Jakob owinyo gīnī kī i thim ngö n'ötīmērë i kom Dina, odwogo gīnī ökö. Gīn onwongo ökēcö rwök ëka akēmö thon ömakögī piën Cekem ötīmö gin më lewic na ba bër i İcrael nakun bedo kī nyaka Jakob tètëk—gin mörö na myero kür ötīmērë.

⁸ Ēntö Kamor okobo bothgī nī, “Woda Cekem tye kī mar gīn kī nyari. Öma mīi önyöm nyari obed dhakö mërë.

⁹ Wëk nyom obed tye i kinwa kodwu, mīi unu anyirawu bothwa, ëka un thon İnyöm anyirawa obed monwu.

¹⁰ Un İtwërö bedo i kinwa, ibino bedo unu i lobo ni kite na un İmītö. Bed unu İë, cadh unu cath İë, ëka İnwong unu jami kī İë.”

¹¹ Cë Cekem okobo both apap ka Dina ëka utmego mërë nī, “Bed unu kī cwiny na bër i koma, ëka an abino mīöwu līm kībëc na un ibino ngölö.

¹² Ngöl unu wel līm kite na un İmītö ködë, ëka an abino mīö gin mörö kēkēn na un ibino penyona. Ēntö mīa unu nyakö ni ëk anyöm obed dhaköna.”

¹³ Awope ka Jakob ögamö gīnī kī yoo më bwöl i karë na gīn ötwak kī Cekem ëka apap mërë Kamor piën Cekem obedo k'amīn-gī Dina tètëk.

¹⁴ Gīn okobo bothgī nī, “Wan ba ëtwërö mīö amīnwa both ëcwö na ba ëlirö piën bino bedo më lewic bothwa.

¹⁵ Wan ëtwërö yee pī tyēn köp acël: Ka un İtwërö yee më bedo kamë wan nakun İlirö unu cwö kībëc.

¹⁶ Cë wan ebino mīö anyirawa ëka wan ebino kwanyö anyirawu më bedo mëwa. Wan ebino bedo i kinwu ëk ebed wat.

¹⁷ Ēntö ka un ba ibino yee më līrë, wan ebino kwanyö amīnwa ëka ëcīdhö ködë ökö.”

¹⁸ Köpgī oyomo cwiny Kamor ëka wode Cekem.

¹⁹ Cekem n'onwongo obedo dhanö n'ëwörö kī i pacögī ba ögalërë më tīmö gin n'ekobo nīnë piën ën onwongo mītö Dina nyaka Jakob rwök.

²⁰ Cë Kamor ëka wode Cekem öcīdhö gīnī i dhö wangkac* më pacögī ëka ötwak gīnī both jö më pacögī nī,

²¹ “Jö ni tye gīnī na bër kod onu. Eru ewekugī obed i lobo onu ëka öcadh gīnī cath İë, piën lobo tye na lac na römögī. Onu ëtwërö nyömö anyiragī ëka gīn thon twërö nyömö anyira onu.

²² Ēntö gīn twërö bedo kod onu na calö wat ka cwö kībëc na tye both onu oye më līrë na calö gīn.

²³ Ēntö ka onu ëtīmö man, leenigī ëka kī līmīgī kībëc ba twërö bedo më onu? Gīn na myero onu ëtīm ënë më yee, ëka gīn twërö bedo kanya kod onu.”

²⁴ Cwö kībëc n'öcökërë i dhö wangkac oye gīnī köp ka Kamor ëka wode Cekem. Cwö kībëc n'öcökërë gīnī i dhö wangkac ëlirögī.

²⁵ Kinge nīnö adek, n'ajemegī onwongo pod lith, awope ka Jakob ariö, Cimeon ëka Lebi, utmego ka Dina, ökwanyö gīnī pala abadëgī cë öcīdhö gīnī i pacö na wegī mërë ba ngeo ëka oneko gīnī cwö kībëc.

²⁶ Gīn oneko Kamor ëka wode kī pala abadë, ökwanyö gīnī Dina kī i öt ka Cekem ëka öcīdhö gīnī ködë ökö.

²⁷ İ karë n'awope ka Jakob nökēnë obino gīnī kanya lyene tye İë, gīn öyakö jami kī i pacö piën amīn-gī onwongo ebedo ködë tètëk.

²⁸ Gīn otero rom kī dyegi, dhok, kene ëka jami kībëc n'onwongo tye i pacö ëka i pwothi.

²⁹ Gīn otero līmīgī kībëc, mon-gī kībëc, ëthīnögī ëka jami kībëc na gīn öyakö kī i udigī.

³⁰ Cë Jakob okobo both Cimeon ëka Lebi nī, “Un İkelo pëkö i koma ëka İmīa unu adökö dhanö na rac both jö Kanaan ëka jö Periji—both jö na bedo gīnī i lobo ni. Wel onu nök, ëka ka gīn örībërë më lwēny köda, an ëka jö më öda ebino tyeko ökö.”

* 34:20 34:20 *Dhō wangkac* obedo kanya jīi cökërë İë më larö köp.

³¹ Ëntö gïn ögamö nî, “Onwongo pore më miö ën bedo k'amînwa calö ölaya?”

35

Jakob ödök yo Betel

¹ Kinge karë mörö, Obanga okobo both Jakob nî, “Yaa malö icidh yo Betel ëk ibed kunön, ëka igër keno tyër kunön both Obanga, n'obino onen bothi i karë na in itye ka ngwëc ökö ki both omeru Ecau.”

² Cë Jakob okobo both jö më ödë ëka both jö kibëc n'onwongo wotho ködë nî, “Yuu unu obanga nökenë gîni na tye bothwu ökö. Lönyërë unu ëka ilök unu böngwu.”

³ Kinge onu ebino yaa ëcidhö yo Betel, kanya an abino gërö keno tyër both Obanga, n'owinyo lëgana i karë na an atye i pëkö ëka n'obedo gwököna ki kanya an abedo ka woth ië.”

⁴ Cë gîn ömiö Jakob obanga nökenë gîni kibëc n'onwongo gîn tye ködë ëka gwilü n'onwongo tye i ithgî. Jakob oikogî i thë yath na thwönë na cwök ki Cekem.

⁵ Cë gîn öcakö woth, ëka lworö n'öya ki both Obanga opodho i kom peci kibëc na cwök n'ögürögî ëk ngat mörö kür ölüb körgî.

⁶ Kinge ninö na nönök, Jakob ëka jö më ödë kibëc othuno gîni yo Luj (manön, Betel) na tye i lobo Kanaan.

⁷ Ën ögërö keno tyër kunön, ëka öcakö nyïng kabedo nön El Betel,* piën kany nön ënë Obanga onyuthere ködë bothe i karë na ën tye ka lüü ki both ömîn mërë.

⁸ I karë na gîn tye kunön, Debora apidi ka Rebeka na dhakö n'ögwökö ën öthöö ökö ëka eiko ën i thë yath na thwönë na tye i Betel cë ebino öcakö nyïngë Allon Bacut.†

⁹ Kinge na Jakob odwogo ki i Paddan Aram, Obanga dökî onen both Jakob ëka ömiö gum.

¹⁰ Obanga okobo bothe nî, “Nyingi obedo Jakob,‡ ëntö in ba dökî ebino cwodoni nî Jakob; nyingi bino bedo Icarael.§” Cë Obanga öcakö nyïngë Icarael.

¹¹ Cë Obanga okobo bothe nî, “An abedo Obanga Won Twër kibëc, nywöl ëka ïnya i wel na pol. Rok ëka jö më rok kibëc bino yaa ki bothi, ëka rwodhi bino bedo i kin ëkwaëni.

¹² Lobo na an amiö both Abraam ëka Icaka an thon amiö yo bothi, ëka an abino miö lobo ni yo both ëkwaëni ki kori.”

¹³ Cë Obanga öya ökö ki bothe ki i kabedo n'onwongo ën ötwak ködë ië.

¹⁴ Jakob oketho kidi n'obedo wir i kabedo kanya Obanga onwongo ötwak ködë ië. Ën öönyö mic amadha ië, ëka öönyö thon möö ië.

¹⁵ Jakob öcakö nyïng kabedo n'Obanga onwongo ötwak ködë ië nî Betel.*

Thöö ka Racel ëka Icaka

¹⁶ Kinge manön, Jakob ki jö më ödë öya gîni ökö ki i Betel. I karë na gîn pod tye na bobor ki i Eparat, rem më nywöl ögöö Racel ëka rem mërë onwongo tæk.

¹⁷ I karë na ën tye ki rem nywöl na tæk, acöl mon okobo bothe nî, “Kür ibed ki lworö, piën in ïnywölö awobi nökenë.”

¹⁸ Ëntö Racel onwongo cwök thöö, ëka na bara öthöö, ën öcakö nyïngë Ben Oni.† Ëntö Jakob öcakö nyïngë nî Benjamin.‡

¹⁹ Cë Racel öthöö ëka eiko i yoo n'onwongo etye ka cidhö yo Eparat (manön, Bethalem).

²⁰ Jakob oketho kidi i wi lyël ka Racel, ëka kidi nön pod tye kany nön naka i ninö ni.

²¹ Jakob, n'ecwodo thon nî Icarael, ömëdërë ki woth mërë ëka oguro këma mërë yo nge Migdal Eder.

²² I karë na Jakob tye i lobo nön, Reuben obedo ki Bila n'obedo dhakö k'apap mërë nökenë, ëka Jakob owinyo köp nön.

Jakob onwongo tye k'awope apar ariö:

²³ Awope ka Lea onwongo obedo: Reuben, athîn kaö ka Jakob, Cimeon, Lebi, Yuda, Icarakar ëka Jabulon.

²⁴ Awope ka Racel onwongo obedo:

* **35:7 35:7 El Betel** gönyö nî Obanga më Betel. † **35:8 35:8 Allon Bacut** gönyö nî yath na thwönë më kumo. ‡ **35:10 35:10 Jakob** gönyö nî ömakö opunye. § **35:10 35:10 Icarael** gönyö nî ën ögamërë k'Obanga. * **35:15 35:15 Betel** gönyö nî öt k'Obanga. † **35:18 35:18 Ben Oni** gönyö nî awobi më pëköna. ‡ **35:18 35:18 Benjamin** gönyö nî awobi më cinga kucem.

Yocepu ëka Benjamin.

²⁵ Awope ka Bila atic ka Racel onwongo obedo:

Dan ëka Naputali.

²⁶ Awope ka Jilpa atic ka Lea onwongo obedo:

Gad ëka Acer.

Man onwongo obedo awope ka Jakob n'enywölögi kî i Paddan Aram.

²⁷ Jakob obino odwogo both apap mërë Icaka n'onwongo tye i Mamre, na cwök kî Kiriati Arba (manön, Kebron), kanya Abraam ëka Icaka onwongo obedo gîni ië.

²⁸ Icaka obedo i wi lobo pî mwaka 180.

²⁹ Cë öthöo na mwaka mërë dong dit, na dong otengo rwök cë eiko ën kanya acël kî kwere mërë. Awope mërë Ecau ëka Jakob oiko ën.

36

Ëkwaë k'Ecau

¹ Man ënë ëkwaë k'Ecau (ecwodo thon nî Edom).

² Ecau önyömö mon mërë kî both jö Kanaan: Ada nyaka Elon n'obedo dhanö më Kit, ëka Okolibama nyaka Ana akwar Jibeon dhanö më Kibi—

³ ën thon önyömö Bacemat nyaka Icimael ëka amîn Nebayot.

⁴ Ada önywölö n'Ecau Elipaji, Bacemat önywölö Reuel,

⁵ ëka Okolibama önywölö Jeuc, Jalam ëka Kora. Man awope k'Ecau n'enywölögi kî i lobo Kanaan.

⁶ Ecau otero mon mërë, ëthînö awope ëka anyira, jö kibëc më ödë, leeni mërë, ëka jami kibëc na ën onwongo kî i lobo Kanaan, cë öcîdhö ködë i lobo nökenë kî both ömîn mërë Jakob.

⁷ Piën jamigî onwongo pol rwök na gîn ba römö bedo kanya acël; lobo n'onwongo gîn bedo ië onwongo ba römögi piën leenigî onwongo pol.

⁸ Cë Ecau (manön, Edom) öcîdhö obedo i Ceir i lobo n'otingere malö.

⁹ Man ënë ëkwaë k'Ecau, kwarö ka jö Edom na bedo gîni i lobo n'otingere më Ceir.

¹⁰ Man ënë nyîng awope k'Ecau:

Elipaji, wod ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Ada, ëka Reuel, wod ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Bacemat.

¹¹ Awope ka Elipaji onwongo obedo:

Teman, Omar, Jepo, Gatam ëka Kenaj.

¹² Wod k'Ecau n'ecwodo nî Elipaji, onwongo thon tye kî dhakö nökenë n'ecwodo nî Timna n'önywölö nî Amalek. Man onwongo obedo ëkwaë ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Ada.

¹³ Awope ka Reuel onwongo obedo:

Nakat, Jera, Camma ëka Mija. Man onwongo obedo ëkwaë ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Bacemat.

¹⁴ Awope ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Okolibama nyaka Ana akwar Jibeon, na ën önywölö n'Ecau ënë:

Jeuc, Jalam ëka Kora.

¹⁵ Man ënë ëkwaë k'Ecau n'obino ödökö gîni rwodhi:

Awope k'Elipaji n'obedo kaö k'Ecau: rwoth Teman, rwoth Omar, rwoth Jepo, rwoth Kenaj,

¹⁶ rwoth Kora, rwoth Gatam ëka rwoth Amalek. Man onwongo obedo rwodhi n'öya kî both Elipaji kî i lobo Edom; gîn onwongo obedo ëkwaë ka Ada.

¹⁷ Man ënë awope ka Reuel wod k'Ecau: rwoth Nakat, rwoth Jera, rwoth

Camma ëka rwoth Mija. Man ënë onwongo obedo rwodhi n'öya kî both Reuel kî i lobo më Edom. Gîn onwongo obedo ëkwaë ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Bacemat.

¹⁸ Awope ka dhakö k'Ecau n'ecwodo nî Okolibama:

rwoth Jeuc, rwoth Jalam ëka rwoth Kora. Man ënë onwongo obedo rwodhi n'öya kî both dhakö k'Ecau Okolibama nyaka Ana.

¹⁹ Man ënë onwongo obedo awope k'Ecau (manön, Edom) ëka man ënë onwongo obedo rwodhigî.

²⁰ Man ënë onwongo obedo awope ka Ceir dhanö më Kori, n'onwongo bedo gîni i lobo nön:

Lotan, Cobal, Jibeon, Ana,

- ²¹ Dicon, Ejer ëka Dican. Man ënë onwongo obedo rwodhi ka jö Kori, ëkwaë ka Ceir më lobo Edom.
- ²² Awope ka Lotan onwongo obedo: Kori ëka Emam. Timna onwongo obedo amïn Lotan.
- ²³ Man ënë onwongo obedo awope ka Cobal: Alban, Manaas, Ebal, Cepo ëka Onam.
- ²⁴ Man ënë onwongo awope ka Jibeon: Aia ëka Ana. Man Ana n'obino onwongo pii na lyeth ki i thim i karë na ën tye ka kwaö kene k'apap mëre Jibeon.
- ²⁵ Man ënë onwongo ëthinö ka Ana: Dicon ëka Okolibama nyaka Ana.
- ²⁶ Man ënë onwongo obedo awope ka Dicon: Kemdan, Eciban, Itran ëka Keran.
- ²⁷ Man ënë onwongo obedo awope ka Ejer: Bilan, Jaaban ëka Akan.
- ²⁸ Man ënë onwongo obedo awope ka Dican: Uj ëka Aran.
- ²⁹ Man ënë onwongo obedo rwodhi ka jö Kori: rwoth Lotan, rwoth Cobal, rwoth Jibeon, rwoth Ana,
- ³⁰ rwoth Dicon, rwoth Ejer, ëka rwoth Dican. Man ënë onwongo obedo rwodhi ka jö Kori, na lübërë ki kite na kakagi tye ködë i lobo Ceir.

Rwoth më Edom

- ³¹ Man ënë rwodhi n'ölöö gini löc i lobo më Edom na bara rwoth mörö më Icarael ölöo löc.
- ³² Bela wod ka Beor obino ödökö rwoth më Edom. Pacö mëre ebino ëcakö nyingë Dinkaba.
- ³³ I karë na Bela öthöö, Jobab wod ka Jera n'öya ki i Bojra oleo ka tyënë na calö rwoth.
- ³⁴ I karë na Jobab öthöö, Kucam n'öya ki i lobo ka jö Teman oleo ka tyënë na calö rwoth.
- ³⁵ I karë na Kucam öthöö, Kadad wod ka Bedad, n'ölöö Midian i lobo më Moab, obino oleo ka tyënë na calö rwoth. Pacö mëre ebino ëcakö nyingë Abit.
- ³⁶ I karë na Kadad öthöö, Camla n'öya ki i Macireka oleo ka tyënë na calö rwoth.

- ³⁷ I karë na Camla öthöö, Caul n'öya ki i Rekobot na tye i dhö kulo më Euparate oleo ka tyënë na calö rwoth.
- ³⁸ I karë na Caul öthöö, Baal Kanan wod ka Akbor oleo ka tyënë na calö rwoth.
- ³⁹ I karë na Baal Kanan wod ka Akbor öthöö, Kadad oleo ka tyënë na calö rwoth. Pacö mëre ebino ëcakö nyingë Pau, ëka nying dhakö mëre onwongo ecwodo ni Meketabel nyaka Matred, nyaka Mejaab.

- ⁴⁰ Man ënë rwodhi n'öya ki both Ecau, ki nying-gi, na lübërë ki kakagi ëka lobogi: rwoth Timna, rwoth Alba, rwoth Jetet,
- ⁴¹ rwoth Okolibama, rwoth Ela, rwoth Pinon,
- ⁴² rwoth Kenaj, rwoth Teman, rwoth Mibjar,
- ⁴³ rwoth Magdiel ëka rwoth Iram.
- Man ënë onwongo obedo rwodhi më Edom, na lübërë ki kite na gin obedo ködë i lobo n'obedo mëgi.
- Man ënë Ecau akwar jö Edom.

37

Yocepu ëka utmego mëre

- ¹ Jakob obedo i lobo Kanaan, kanya onwongo yam apap mëre obedo ië.
- ² Man ënë köp më thëkwarö më öt ka Jakob.

I karë na Yocepu dong othuno mwaka apar abirö, ën onwongo kwaö rom ëka dyegi kanya acël ki utmego mëre, awope ka Bila ëka më Jilpa, n'obedo gini mon k'apap mëre Jakob. Ën okelo köp na rac i kom utmego mëre both apap mëre.

³ Jakob onwongo marö Yocepu rwök na löo awope mëre nökenë piën ënywölö ën i karë na ën dong otii. Ën öyübö ninë böngü na bor na badë boco.

⁴ I karë na utmego mëre önönö ni apapgi marö Yocepu rwök löögi ökö, gin öcakö dagö ën ëka onwongo ba doki ëtwak ködë ki yom cwiny.

⁵ I kiwor mörö acël Yocepu oleko lek cë okobo both utmego mëre, gin ömëdërë ki dagö ën rwök.

⁶ Ën okobo nîgî nî, “Winy unu lek na an aleko:

⁷ Aleko nî onu onwongo etye ka rîdhö kal kî i pwodho, cê kal na an atweo öya malö ocung atîr, ëka kal na un itweo obino ögürö mëga dyere cê oryebere gîni pîny i nyim mëga.”

⁸ Utmego mërë öcakö gamö nîné nî, “In ithamö nî ibino lööwa? In ibino lööwa adyer?” Cê utmego mërë öcakö mëdërë gîni amëda më dagö ën rwök pî lek mërë nön ëka pî köp na ën ötwakö.

⁹ Cê Yocepu dökî oleko lek nökenë, ëka okobo both utmego mërë nî, “Winy unu, aleko lek nökenë dökî nî ceng, dwe ëka cêr apar acël oryebere gîni pîny i nyima.”

¹⁰ Ì karë na ën okobo lek mërë nön both apap mërë ëka utmego mërë, apap mërë ocoko ën nakun kobo nî, “Koth lek ngö na in ileko nön? In ithamö nî ayani, an ëka utmegoni adyer ebino ryeberë pîny i nyimi?”

¹¹ Adînga öcakö makö utmego mërë rwök i kome, ëntö apap mërë ökanö köp nön kibëc i cwinye.

Ëcadhë Yocepu ëka etero i lobo Ejip

¹² Ì nîno mörö acël, utmego ka Yocepu öcîdhö gîni kwaö rom ëka dyegi k'apapgi na cwök kî Cekem,

¹³ Icarael okobo both Yocepu nî, “Utmegoni öcîdhö gîni yo kukwath na cwök kî Cekem. Bin ëk aori bothgi.”

Ën ögamö nî, “An enene.”

¹⁴ Apap mërë okobo nîné nî, “Cîdh inën ka utmegoni ëka rom kî dyegi tye gîni na bër ëk idwogi ikob nîna.” Ën ooro Yocepu më yaa kî i ora më Kebron.

Ì karë na Yocepu othuno i Cekem,

¹⁵ Ëcwö mörö onwongo ën tye ka lath i dye bar, cê openyo Yocepu nî, “Ngö na in îrangö?”

¹⁶ Ën ögamö nî, “An arangö utmegona. In îrömö kobo nîna kanya gîni kwaö kwath ië?”

¹⁷ Ëcwö nön ögamö nîné nî, “Gîni dong öya ökö kî kany. An awinyo ka gîni kobo nî, ‘Eru ëcîdh unu yo Dotan.’ ”

Yocepu öcakö lübö körgi cê onwongogi na cwök kî Dotan.

¹⁸ Ëntö i karë na utmego mërë önënö ën kî kanya bobor, gîni öcakö yübö köp më neko ën ökö.

¹⁹ Cê ötwak i kin-gi kën-gi nî, “Won lek ëca tye ka bino!

²⁰ Bin unu enek ën ökö ëk ebol i bur mörö acël kany, ëk ekob nî lee mörö na ger ënë omwodo. Cê dong ebino nënö kite na lek mërë gîni bino cobere ködë.”

²¹ Ì karë na Reuben owinyo köp nî, ën ötëmö më larö Yocepu ökö kî i cîng-gi nakun kobo nîgî nî, “Eru kür enek ën.

²² Kür iöny unu remo mörö. Eru ebol ën i bur mörö kany i thim, ëntö kür eketh cîng onu i kome.” Reuben okobo köp nî piën ën onwongo öyübërë më kwanyö ën ökö kî öd bur ëk ëdwök ën cen both apap mërë.

²³ Ì karë na Yocepu othuno both utmego mërë, gîni ögönyö böngü mërë na ën oruko n'onwongo bor ëka badë onwongo boco.

²⁴ Gîni ömakö ën cê obolo gîni i bur. Ì bur onwongo tye nono, pii onwongo ope ië.

²⁵ Cê gîni öcakö bedo pîny më cem, i karë na gîni önënö gurup ka jö Icimael n'öya gîni kî i Gilead. Kîmagagi onwongo öyëö odok, möö na kur ëka müra nakun tye ka cîdhö gîni yo Ejip.

²⁶ Yuda öcakö kobo both utmego mërë nî, “Ngö na onu ebino nwongo ka eneko ömîn onu ëka ëmüngö thöö mërë ökö?”

²⁷ Bin, ëk ëcadh unu ën ökö both jö Icimael, ëk kür eketh cîng onu i kome, piën ën obedo ömîn onu, kom onu kikokome.” Utmego mërë oyeo.

²⁸ Cê i karë n'ëcadh wîl më Midian owok gîni na cwök, utmego mërë öywaö Yocepu ökö kî öd bur ëka öcadh gîni ën ökö both jö Icimael pî cëkël* më ryal pyer ariö cê jö më Icimael otero Yocepu naka yo Ejip.

²⁹ Ì karë na Reuben odwogo cen i bur ëka onwongo Yocepu ope ië, ën öyëcö böng mërë ökö kî i kome pî cwer cwiny.

³⁰ Ën ödök cen both utmego mërë ëka okobo nî, “Awobi ni ope kunön! Ngö na an abino tîmö kobedini?”

³¹ Cê gîni ökwanyö böngü ka Yocepu ëka öngënö gîni kî remo ka dyël na gîni oneko.

* **37:28 37:28 Cëkël** man obedo cîlîng më karë nön; n'ëyübö kî ryal.

³² Otero gini both apapgi eka okobo gini ni, “Wan enwongo bongu ni. Nen ka obedo bongu ka wodi onyo pe.”

³³ I karé na en onenö, okobo ni, “Man bongu k'athin-na kikokome. Lee na ger omwodo en. Adyer lee okidhö Yocepu na thithinö.”

³⁴ Cé Jakob ocakö yecö bong méré ökö ki i kome eka otweo bong cola i pyeré, cé okoko wode pi karé na lac.

³⁵ Awope eka anyira méré kibéc obino gini mé kweo cwinye, entö en ökwéro ökö ni kür ekwe cwinye. Nakun kobo ni, “Pe, ba obedo ni komanön. An abino lübö kör athin-na ki koko naka thon i bur.” Apap méré obedo koko en komanön.

³⁶ Jö Midian otero gini Yocepu yo Ejip eka ocadhö gini en both Potipa n'obedo adit etic ka Parao nakun ené löö acikari kibéc na kürö piny.

38

Yuda eka Tamar

¹ I karé nön, Yuda öya ökö ki both utmego méré eka ocidhö mé bedo both ecwö mörö mé Adulam na nyingé Kira.

² Ki kunön, Yuda onenö nyaka Cua dhanö mé Kanaan, cé önyömö eka obedo ködö.

³ Dhakö nön obino öyac eka önywölö wode cé ocakö nyingé Er.

⁴ En döki öyac eka önywölö wode cé ocakö nyingé Onan.

⁵ En obino öyac döki eka önywölö wode nökené cé ocakö nyingé Cela. Gin onwongo bedo i Kejib i karé na en nywölö Cela.

⁶ Yuda obino onwongo dhakö na nyingé Tamar, cé önyömö ni kaö méré Er.

⁷ Entö Er kaö ka Yuda, kwö méré onwongo rac ki i wang Rwoth, cé Rwoth obino oneko en ökö.

⁸ Cé Yuda okobo both Onan ömín Er ni, “Cidh iter dhakö k'omeru eka icob ticni na calö ömín cwöré, ek inywöl éthinö ka wi omeru.”

⁹ Entö Onan ongeö ni éthinö ba bino bedo mégé, cé i karé na en bedo ki dhakö k'ömín méré, en wékö remo méré öny ökö piny mé jükö ek kür énywöl éthinö ka wi ömín méré.

¹⁰ Gin na en ötimö onwongo rac ki i wang Rwoth, cé ömíö Rwoth oneko en ökö thon.

¹¹ I karé na en dong öthöö, Yuda okobo both Tamar, dhakö ka wode ni, “Cidh ibed i öt k'apapni na calö dhakö na cwöré öthöö naka ka woda Cela ödöngö.” En okobo ni komanön pién en onwongo tye ki lworö ni Cela thon bino thöö ökö kamé utmego méré. Cé Tamar ödök yo pacögi mé bedo i öt k'apap méré.

¹² Kinge karé mörö, dhakö ka Yuda n'obedo nyaka Cua öthöö. I karé na Yuda otyeko ninö mé kumo pi dhakö méré eka cwinye dong okwe, en ocakö yaa mé cidhö yo Timna both cwö mörö n'onwongo nyarö yer rom méré. En owotho kanya acél k'okone méré Kira dhanö mé Adulam.

¹³ Cé ekobo both Tamar ni, “Kwaröni tye ka cidhö yo Timna mé nyarö yer rom méré.”

¹⁴ Tamar ögönyö bong méré mé cola ökö, oumo wangé k'atam ek ömii kür enge en, eka ocidhö obedo piny i nget dhö wangkac na cidhö yo Enaim, na tye i yoo na cidhö yo Timna. Pién en ongeö ni Cela dong ödöngö ökö entö ba emiö ölakö en calö dhakö méré.

¹⁵ I karé na Yuda onenö en i nget yoo, en öthamö ni ködö obedo ölaya mörö, pién onwongo oumo wangé ökö ki bongu.

¹⁶ Yuda ba ongeö ni dhakö ka wode enön cé ocidhö bothe i nget yoo eka okobo niné ni, “Wék abed kodi.”

Tamar openyo en ni, “Ngö na in ibino miöna ka an abedo kodi?”

¹⁷ Yuda ögamö ni, “An abino oro nini athin dyél ki i kin dyegina.”

Tamar döki openyo en ni, “Ngö na in ibino jengo pi tutunu naka ka ioro athin dyél?”

¹⁸ Yuda ögamö ni, “Ngö na in imitö ni ajeng nini?”

En ögamö ni, “Mia agith na nyingi tye ié ki thöl méré, eka lüth na in imakö i cingi.” Yuda ömögí bothe cé en obedo ködö eka Tamar öyac ökö ködö.

¹⁹ Kinge manön, Tamar ödök cen pacö, ökwanyö bong nön ökö ki i kome, eka ocakö ruko bong cola mé dha thöö.

²⁰ Yuda ocidhö eka ooro okone méré Kira dhanö mé Adulam k'athin dyél, ek okel cé

ögam jami mërë na ën ejengo both dhakö, ëntö Kira ba obino onwongo ën.

²¹ Cë ën openyo cwö mörö n'onwongo bedo gini kany nön ni, "An atwëro nwongo ölaya mörö n'onwongo bedo i nget yoo na cidhö yo Enaim kwene?"

Gin ögamö ni, "Ölaya mörö ope na bedo kany."

²² Ën ödök cen both Yuda ëka okobo ni, "An ba anwongo ën, ëka cwö na bedo kany nön okobo nina ni, 'Ölaya mörö ope kany.' "

²³ Cë Yuda okobo ni, "Ëk ën dong ögwök ngö na ën tye ködë, onyo onu ebino dökö gin më anyëra. Ka kömanön, an aoro ninë athin dyël ëntö ba inwongo ën."

²⁴ Kinge dwethe adek, ekobo both Yuda ni, "Cii wodi Tamar obedo tic calö ölaya, ëka öyac ökö."

Yuda ömiö twëro ni, "Kel unu ën yökö ëka iwang unu ën naka i thöo!"

²⁵ Ëntö i caa n'etye ka kelo ën yökö, ën ooro köp both kwarö mërë Yuda ni, "An ayac k'ëcwö won jami ni. Nën ka irömö ngeo won agith, thöl ëka lüth ni?"

²⁶ Yuda ongeö ëka okobo ni, "Ën obedo dhanö na kite atir na löa ökö, piën an ba amiö woda Cela më nyömö ën." Kinge manön, Yuda ba dökü obedo ködë.

²⁷ I karë na ninö më nywöl ka Tamar örömö, ebino enwongo ni ën bino nywölö rudi.

²⁸ I caa na ën tye ka nywöl, athin acël okelo cingë yökö, cë acöl mon ökwanyö thöl na kwar cë otweo i ngut cing athin ëka okobo ni, "Man ënë öcakö bino."

²⁹ Ëntö i caa na ën ödwökö cingë ökö, ömîn mërë odonyo ëka dhakö na cölö Tamar okobo ni, "Man ënë kite na in idonyo ködë yökö!" Ëka ëcakö nyingë Perej.*

³⁰ Cë ömîn mërë dong ënywölö ki i nge na thöl na kwar tye i ngut cingë, cë ëcakö nyingë ni Jera.†

39

Yocepu ëka dhakö ka Potipa

¹ I karë n'etero Yocepu yo Ejip, Potipa, dhanö më Ejip n'onwongo obedo adit etic ka Parao na löö wi acikari na kürö piny,

öwilö Yocepu ki both jö Icimael n'otero ën kunön.

² Rwoth onwongo tye ki Yocepu ëka ömiö jami kibëc na ën timö wotho na bër. Ën onwongo bedo i öt k'adwong mërë n'obedo dhanö më Ejip.

³ I karë n'adwong mërë önënö ni Rwoth tye ki Yocepu, ëka Rwoth ömiö jami kibëc na ën timö wotho na bër,

⁴ Ën obedo ki cwiny na bër rwök i kom Yocepu nakun ketho ën më bedo atic mërë, ëka ömiö ën më löönö ödë ëka jami kibëc na ën tye ködë.

⁵ Cakërë i karë na ën oketho Yocepu më löönö ödë ëka jami kibëc na ën tye ködë, Rwoth ömiö gum i öt ka Potipa pi Yocepu. Gum ka Rwoth onwongo tye i kom jami kibëc na Potipa onwongo ut ködë, ki i öt ëka ki i pwothi thon.

⁶ Manön ömiö Potipa öwëkö jami mërë kibëc na ën tye ködë i thë twëro ka Yocepu. Bedo ka Yocepu i ödë ömiö ën ba dökü parö gin mörö kékën na path ki cem na ën camö.

Yocepu onwongo ödöngö na bër ëka leng rwök.

⁷ Kinge karë mörö, dhakö k'adwong mërë önirö Yocepu cë okobo ninë ni, "Bin ibed köda!"

⁸ Ëntö Yocepu ökwëro ökö nakun kobo ni, "Nën, bedona kany ömiö adwongna ba dökü parö pi gin mörö kékën na tye i ödë, ëka thon ën dong ogena ki jami mërë kibëc na ën tye ködë.

⁹ Ngat mörö ope na dit ki i öt ni na löa. Adwongna ömîa twëro i kom jami kibëc na ën tye ködë na path ki in kékën, piën in ibedo dhakö mërë. An dökü arömö timö thwön gin na rac köman ëka abalö i nyim Obanga?"

¹⁰ Kono kadî dhakö nön obedo ka diö ën ninö ki ninö, Yocepu obino ökwëro cidhö ködë ökö i wi ka buto ëka thon më bedo ködë kanya acël.

¹¹ I ninö mörö acël, n'etic më öt kibëc onwongo ope gini i öt, Yocepu öcidhö i öt më tio tic mërë.

¹² Cë dhakö ka Potipa ömakö böngü mërë nakun kobo ni, "Bin ibed köda!" Ëntö Yocepu ömwömërë yökö nakun wëkö böngü mërë dong i cingë.

* 38:29 38:29 *Perej* gönyö ni donyo yökö. † 38:30 38:30 *Jera* gönyö nikwar.

¹³ Ī caa na ɛn ɔnɛnɔ nɪ Yocepu ɔmwɔmɛrɛ yɔkɔ nakun wɛkɔ bɔngɔ mɛrɛ dong i cɪngɛ,

¹⁴ ɛn ocwodo etic na tio i ɔdɛ ɛka okobo nɪgɪ nɪ, “Nɛn cwɔra okelo dhanɔ mɛ Iburu kany mɛ nywarɔ onu! ɛn ɔdonyo i ɔt kany mɛ bedo kɔda tɛtɛk, ɛntɔ an aredo rwɔk.

¹⁵ Cɛ na ɛn ɔwinyo nɪ an aredo rwɔk, ɛn ɔmwɔmɛrɛ yɔkɔ nakun wɛkɔ bɔngɔ mɛrɛ botha.”

¹⁶ ɛn ɔgwɔkɔ bɔngɔ ka Yocepu bothe naka adwong mɛrɛ obino pacɔ.

¹⁷ Cɛ ɛn okobo gin n'ɔtɪmɛrɛ nɔn both cwɔrɛ nɪ, “Opɪi mɛ Iburu na in ikelo kany obino i ɔda ɛka ɔtɛmɔ mɛ nywarɔna.

¹⁸ ɛntɔ i caa na an aredo rwɔk, ɛn ɔmwɔmɛrɛ yɔkɔ ɛka ɔwɛkɔ bɔngɔ mɛrɛ botha.”

¹⁹ Ī karɛ n'adwong ka Yocepu ɔwinyo ngɔ na dhakɔ mɛrɛ okobo nɪnɛ, nakun kobo nɪ, “Man ɛnɛ kite n'opiini ɔtɪma kɔdɛ,” ɛn ɔngɔ rwɔk.

²⁰ Cɛ ɔmakɔ Yocepu otero i buc kanya etweo emabuc ka rwoth iɛ.

ɛntɔ i karɛ na Yocepu tye i buc kunɔn,

²¹ Rwoth onwongo tye kɔdɛ, onyutho kɪca mɛrɛ bothe ɛka ɔmɪɔ ɛn obedo kɪ cwiny na bɛr i nyim ngat na lɔɔ buc.

²² Ngat na lɔɔ buc oketho Yocepu mɛ bedo adit na lɔɔ emabuc kɪbɛc ɛka kɪ jami kɪbɛc n'ɛtɪmɔ i buc.

²³ Ngat na lɔɔ buc onwongo ba dɔkɪ parɔ pɪ gin mɔrɔ kɛkɛn na tye i thɛ gwɔk ka Yocepu, piɛn Rwoth onwongo tye kɪ Yocepu ɛka ɔmɪɔ jami kɪbɛc na ɛn tɪmɔ wotho na bɛr.

40

Yocepu ɔgɔnyɔ kɔr lek

¹ Kinge karɛ mɔrɔ, adit na lɔɔ poko kɔngɔ ɔlɔk ɛka adit na lɔɔ tɛdo ogati ka rwoth mɛ Ejip ɔtɪmɔ gɪnɪ bal both adwong-gɪ n'obedo rwoth mɛ Ejip.

² Parao onwongo ɔngɔ i kom edite tic mɛrɛ arɪɔ, adit na lɔɔ poko kɔngɔ ɔlɔk, ɛka adit na lɔɔ tɛdo ogati,

³ cɛ oterogɪ i buc i ɔt k'adit na kɪrɔ pɪny, kanya Yocepu onwongo etweo iɛ.

⁴ Adit na lɔɔ acikari na kɪrɔ pɪny ɔmɪɔgɪ both Yocepu cɛ ɛn ɔgwɔkɔgɪ.

Kinge na gɪn dong obedo i buc pɪ karɛ mɔrɔ,

⁵ ngat acɛlacɛl—adit na lɔɔ poko kɔngɔ ɔlɔk ɛka adit na lɔɔ tɛdo ogati ka rwoth mɛ Ejip n'onwongo etweogɪ i buc—oleko lek mɛrɛ i kiwor acɛl nɔn, nakun kɔr lek ka ngat acɛlacɛl path.

⁶ Ī karɛ na Yocepu obino bothgɪ kodiko mɛrɛ, ɛn ɔnɛnɔgɪ na cwinygɪ ba yom.

⁷ Cɛ ɛn ɔpenyo edite tic ka Parao n'onwongo etweogɪ i buc kɔdɛ i ɔt k'adwong mɛrɛ nɪ, “Pɪngɔ cwinywu tin ba yom?”

⁸ Gɪn ɔgamɔ nɪ, “Wan kɪbɛc tin eleko lek, ɛntɔ ngat mɔrɔ ope na rɔmɔ gɔnyɔ nɪwa thɛrɛ.”

Yocepu okobo nɪgɪ nɪ, “Pathɪ Obanga ɛnɛ gɔnyɔ kɔr lek? Kob nɪna unu lekwu.”

⁹ Adit na lɔɔ poko kɔngɔ ɔlɔk ɔcakɔ kobo lek mɛrɛ both Yocepu nakun kobo nɪ, “Ī lekna, an anɛnɔ yath ɔlɔk i nyima,

¹⁰ ɛka i kom yath onwongo tye iɛ jangɛ adek, cɪcɪth na pod odhugo mɛ cakɔ thuro, cɛ ɔnyakɔ nyige ɛka ɔcɛk ɔkɔ.

¹¹ Okopo ka Parao onwongo tye i cɪnga, cɛ apɪdɔ nyig ɔlɔk ɛka abɪɔ i okopo ka Parao cɛ amɪɔ i cɪngɛ.”

¹² Yocepu okobo nɪnɛ nɪ, “Lek nonu ene, jang ɔlɔk adek nyutho nɪnɔ adek.

¹³ Ī kin nɪnɔ adek, Parao bino gɔnyɔnɪ ɛka bino dwɔkɔnɪ i dhɔ ticni cɛ in ibino mɪɔ ɛn okopo i cɪngɛ, kite na yam itɪmɔ kɔdɛ cɔn i karɛ na in ibedo adit na lɔɔ poko kɔngɔ ɔlɔk mɛrɛ.

¹⁴ ɛntɔ myero ipo pɪra ka jami kɪbɛc bino woth na bɛr kodi, akwai nɪ in thon itɪm nɪna kɪca ɛka itɪham pɪra, ɛk ikob both Parao kɔp i koma ɛk ɛn thon ɔgɔnya ɔkɔ kɪ i ɔd buc nɪ.

¹⁵ Piɛn an ɛkwala akwala tɛtɛk kɪ both jɔ Iburu ɛka thon etwea i buc kany nono na ba abalɔ gin mɔrɔ.”

¹⁶ Ī caa n'adit na lɔɔ tɛdo ogati ɔnɛnɔ nɪ ɛgɔnyɔ lek k'awodhe na bɛr, ɛn thon okobo both Yocepu mɛgɛ nɪ, “An thon aleko lek nɪ onwongo adoko aditi adek mɛ ogati i wia.

¹⁷ Ī adɪta na malɔ onwongo tye iɛ kwa ogati na papath pɪ Parao, ɛntɔ wɪny onwongo tye ka camɔ ogati kɪ i adɪta na an ayɛɔ i wia.”

¹⁸ Yocepu ɔgamɔ nɪ, “Lekni nɔn thɛrɛ ene: Aditi adek nyutho nɪnɔ adek thon.

¹⁹ I kin ninö adek Parao bino gönyöni ökö ëka nguno nguti cê ngabö komi i wi yath ëka winy bino camö ringo komi ökö.”

²⁰ I ninö më adek onwongo obedo ninö na yam ënywölö Parao ië, ëka ën öyübö karama pi edite mërë kibëc. Ën öcakö kelo adit na löö poko köngö ölöc ëka adit na löö tedo ogati i nyim edite mërë.

²¹ Ën ödwökö adit na löö poko köngö ölöc i tic mërë, ëk ën dökï ömedërë ki miö okopo i cing Parao,

²² ëntö ën öngabö adit na löö tedo ogati kite na Yocepu ögönyö ki lek mërë.

²³ Adit na löö poko köngö ölöc ba dökï opo pi Yocepu; wie obino owil ökö i kome.

41

Lek ka Parao

¹ Kinge mwaka ariö, Parao rwoth më Ejip oleko lek ni ën onwongo ecung i lak kulo më Nail.

² Cê dhok abirö n'oluk ëka n'öcwëë odonyo ginï yökö ki i kulo ëka öcakö ginï camö lum.

³ Cê dhok abirö nökenë n'ölübö körgi odonyo ki i kulo më Nail na komgi rarac ëka omogere obino ocung ginï i nget dhok n'onwongo tye i lak kulo.

⁴ Cê dhok n'onwongo rarac ëka omogere öcamö dhok abirö n'oluk ëka n'öcwëë ökö. Cê Parao öcakö coo ökö ki i wang ninö.

⁵ Ën dökï öninö cê oleko lek më ariö mërë. Oleko ni ënenö wi kal abirö na komgi yot ëka bë, öcëc nakun tye ka döngö i kom tyen kal acël.

⁶ Kinge manön, wi kal abirö nökenë n'oner ödöngö na rarac ëka yamö na lyeth më oro onerogi ökö.

⁷ Cê wi kal abirö na rarac öcakö mwönyö wi kal na bëcö ökö. Parao ocoo ki i wang ninö cê onwongo ni eleko lek dökï.

⁸ Kodiko na piny dong oru, cwinye onwongo ba yom, cê ömiö ën ooro köp më cwodo ajwogi ëka ëryëkö kibëc më Ejip. Parao öcakö kobo nigï lek mërë, ëntö ngat mörö ope n'onwongo twërö gönyö ninë lek nön.

⁹ Cê adit na löö poko köngö ölöc okobo both Parao ni, “An tin dong apo i kom balna.

¹⁰ I karë n'onwongo Parao cwinye öwang i kom etic mërë, cê otweowa k'adit na löö tedo ogati i öt k'adwong na löö kürö piny.

¹¹ Cê i ninö mörö acël wan kibëc ebino eleko lek i kiwor acël, ëka lek acëlacël onwongo tyen köp mërë papath.

¹² Awobi mörö më Iburu onwongo tye ködwa i buc. Ën onwongo obedo atic k'adit na kürö piny. Wan ebino ekobo ninë lekwa ëka ën obino ögönyö niwa, nakun gönyö lek ka ngat acëlacël n'opore ki lek mërë.

¹³ Ëka kite na ën ögönyö ki lekwa, obino ocobere kömanön. An ebino ëdwöka i dhö ticna, ëka adit na löö tedo ogati ebino ëngabö kome i wi yath.”

¹⁴ Parao öcakö oro më cwodo Yocepu, cê ekelo ën piöpiö ki i buc. Ëmiö ölyëlö wie, ölöcö böng mërë ëka obino i nyim Parao.

¹⁵ Parao okobo both Yocepu ni, “An aleko lek ëka ngat mörö ope na twërö gönyö tyen köp mërë. Ëntö an awinyo köp i komi ni in ka iwinyo lek itwërö gönyö tyen köp mërë.”

¹⁶ Yocepu ögamö dhö Parao ni, “Pathi an, ëntö Obanga bino miö Parao agam na yomo cwinye.”

¹⁷ Cê Parao okobo both Yocepu ni, “I lekna, an onwongo acung i lak kulo më Nail,

¹⁸ ëka dhok abirö n'öcwëë na komgi oluk odonyo ki i kulo ëka öcakö ginï camö lum.

¹⁹ Ki körgi, dhok abirö nökenë dökï odonyo ki i kulo na komgi rarac, ëka n'omogere rwök. Koth dhok na rarac nön anaka yam bara anënö i lobo më Ejip.

²⁰ Dhok n'onwongo omogere na komgi rarac, öcakö camö dhok abirö n'öcakö donyo n'öcwëë na komgi oluk.

²¹ Ëntö kadï kinge na gin dong öcamö dhok n'öcwëë nön, gin mörö ope na nyutho ni gin öcamö dhok n'öcwëë nön ökö, piën onwongo gin pod omogere ëka komgi rarac calö kite n'onwongo gin tye ködë cön. Na dong atyeko lek nön, cê acoo ökö ki i wang ninö.

²² “An thon anënö wi kal abirö n'ödöngö i tyen kal acël n'öcëc na bë.

²³ Ki körgi, anënö wi kal abirö na reco, n'önweng na yamö na lyeth më oro onero.

²⁴ Wi kal n'önwäng ömwönyö wi kal abirö na bécö ökö. Akobo lek ni both ajwogi, ëntö ngat mörö onwongo ope na twërö gönyö tyën köp mërë nina.”

²⁵ Cë Yocepu okobo both Parao nī, “Lek ka Parao tye acël kékën. Obanga onyutho both Parao gin na ën cwök timö.

²⁶ Dhok abirö na bécö nyutho mwaka abirö ëka wi kal abirö na bécö nyutho thon mwaka abirö. Lek nön tyën köp mërë tye acël kékën.

²⁷ Dhok abirö n'omogere na komgī rarac n'obino kī kōrgī, ëka wi kal abirö na yamö na lyeth më oro onero nyutho mwaka abirö më kec.

²⁸ “Obedo kite na an akobo both Parao: Obanga otyeko nyutho both Parao ngö na ën ëcwök timö.

²⁹ Pī mwaka abirö, cem bino cëk na бүп i lobo Ejip kibëc.

³⁰ Ëntö kinge manön, mwaka abirö nökenë bino lübö na kec bino bedo na tye ië, wi jī bino wil ökö i kom cem na yam öcëk nīgī i Ejip. Ëka kec nön bino balö lobo rwök.

³¹ Cem na бүп n'onwongo öcëk i lobo ba dökī ebino po ië, piën kec na bino lübö manön bino bedo na rac rwök.

³² Lek ka Parao na ën oleko ariö nön nyutho nī Obanga ënë omoko köp nön ëka Obanga bino miö cobere i karë na cwöcwök.

³³ “Dong pī manön, Parao myero örang dhanö mörö na ryëk na nīang ëk oketh ölöo lobo Ejip kibëc.

³⁴ Parao myero oketh edite na löo lobo, ëk gīn öcök acël më abic më cem na bino cëk i lobo Ejip pī mwaka abirö na cem bino cëk na бүп.

³⁵ Myero gīn öcök cem kibëc i mwaka na cem bino cëk ië na бүп, ëk ëgwök i dere më kanö cem na tye i thë löc ka Parao.

³⁶ Cem nön ebino gwökö pī loboni, më kürö mwaka abirö na kec bino podho i Ejip, ëk kür kec onek jö më lobo ni ökö.”

³⁷ Parao ëka edite mërë kibëc önënö nī thama ni bër.

³⁸ Parao okobo both etic mërë nī, “Ëtwërö nwongo dhanö nökenë na cal kī dhanö ni, na tye kī cwiny k'Obanga?”

³⁹ Cë Parao okobo both Yocepu nī, “Kite na dong Obanga onyutho köp ni kibëc

bothi, ngat mörö ope na ryëk ëka na wie tio calö in.

⁴⁰ In ënë ibino löönö öda ëka jöga kibëc bino bedo i thë löcni. An abino löönöni pī then na an atye ië kékën.”

Yocepu ödökö alöc më Ejip

⁴¹ Parao okobo both Yocepu nī, “An kobedini dong akethi më bedo alöc më Ejip kibëc.”

⁴² Cë Parao öwödhö agith mërë n'eketho anyuth ië kī i nya cingë ëka örepö i nya cing Yocepu. Ën thon oruko Yocepu kī böng na mīmīla na bécö ëka ömiö oruko nyör n'ëyübö kī gol i ngute.

⁴³ Parao ömiö Yocepu öngwécö kī gadigadi na calö alübkörë më ariö kī löc, nakun jī kibëc wöö kī redo i nyime nī, “Rum cöngwu pīny!” Manön ënë kite n'eketho kī Yocepu më bedo alöc më lobo Ejip kibëc.

⁴⁴ Cë Parao okobo both Yocepu nī, “An Parao, dhanö mörö ope na bino tingo cingë onyo tyënë i lobo Ejip kibëc abonge twëröni.”

⁴⁵ Parao ömiö nyīng both Yocepu nī Japenat Panea ëka ömiö ën önyömö Acenat nyaka Potipera, n'onwongo obedo alamdhök më On, më bedo dhakö mërë. Cë Yocepu öcakö wowotha më rimo lobo Ejip kibëc.

⁴⁶ Yocepu onwongo dong tye kī mwaka pyer adek i karë na ën dönyö i tic ka Parao rwoth më Ejip. Ëka Yocepu öya ökö kī i nyim Parao cë öcakö wowotha i lobo më Ejip kibëc.

⁴⁷ I mwaka abirö, cem obino öcëk na бүп rwök.

⁴⁸ Yocepu öcökö cem n'öcëk i lobo Ejip pī mwaka abirö nonu cë ökanö i dërö më kanö cem na tye i kabedo kibëc i peci. I pacö acëlacël, ën oketho cem n'öya kī i pwothi kibëc n'ögürö kany nön.

⁴⁹ Yocepu ökanö cem na бүп rwök i dere më kanö cem, naka onwongo dong cal kī kwo na tye i dhö nam, cë ömiö ën öwëkö pimo ökö piën onwongo dwong rwök na ba römö pimere.

⁵⁰ Na mwaka më kec bara othuno, Yocepu onwongo dong tye k'ëthinö awope

ariö n'Acenat nyaka Potipera, alamdhök
më On, önywölö.

⁵¹ Yocepu öcakö nyïng kaö mërë
Manace* nakun kobo nï, “Piën Obanga
ömiö wia owil ökö kï i can-na ëka kï i öt
k'apapna kibëc.”

⁵² Athïn më ariö ën öcakö nyïngë Epraim,
nakun kobo nï, “Piën Obanga ömia anywöl
i lobo na an anënö can ië.”

⁵³ I karë na mwaka abirö më cem na büp
dong ojik i lobo Ejip,

⁵⁴ cë mwaka abirö më kec öcakërë, kite
na Yocepu yam okobo ködë. Kec onwongo
ömakö lobo kibëc, ëntö i lobo më Ejip kibëc
cem onwongo tye ië.

⁵⁵ I karë na dong cem othum ökö kï i
lobo Ejip kibëc, jïi öcakö koko both Parao pï
cem. Cë Parao okobo both jö më Ejip kibëc
nï, “Cïdh unu both Yocepu ëk itim unu ngö
na ën bino kobo niwu.”

⁵⁶ I karë na kec onwongo örömo lobo
kibëc, Yocepu öyabö dere më kanö cem ëka
öcakö cadhö cem both jö më Ejip, piën kec
onwongo dong tye na rac i lobo Ejip kibëc.

⁵⁷ Jö më lobo nökenë thon obino gïni yo
Ejip më wilö cem kï both Yocepu piën kec
onwongo dong tye na rac rwök i wi lobo
thükül.

42

Utmego ka Yocepu öcïdhö yo Ejip

¹ I karë na Jakob owinyo nï cem tye i
Ejip, ën okobo both awope mërë nï, “Pïngö
inënërë unu anëna kenwu?”

² Cë ën okobo nï, “An awinyo nï cem tye i
Ejip. Cïdh unu yo kunön ëk iwil unu cem
mörö pï onu ëk ëkwö ëka kür ëthöö.”

³ Cë utmego ka Yocepu apar öcïdhö gïni
yo Ejip më wilö cem.

⁴ Ëntö Jakob ba ooro Benjamin ömïn
Yocepu ködgï, piën ën onwongo tye kï
lworö nï onyo gin mörö na rac römö timërë
i kome.

⁵ Cë awope ka Jakob onwongo tye i kin
jö n'öcïdhö gïni wilö cem, piën kec
onwongo thon tye i lobo më Kanaan.

⁶ Yocepu onwongo dong obedo alöc më
lobo Ejip ëka ënë onwongo cadhö cem
both jögë. Cë i karë na utmego mërë

othuno, gin oryebere gïni pïny i nyime na
terinyingï gudo ngöm.

⁷ I karë na Yocepu önënö utmego mërë,
ën ongeogï ëntö ötimö na calö ën ebeto
arok ëka ötwak ködgï kï gero nakun
penyogï nï, “Un iya kï kwene?”

Gïn ögamö nï, “Wan ëya kï i lobo Kanaan
më bino wilö cem.”

⁸ Utmego ka Yocepu ba ongeogï gïni ën,
ëntö Yocepu ongeogï.

⁹ Cë ën opo i lek mërë i komgï ëka okobo
nïgï nï, “Un ibeto ëröth pïny! Un ibino unu
më nënö kanya ba etye ka gwökö kï i
lobowa.”

¹⁰ Gïn ögamö nï, “Pe, adwongna, eticni
obino më wilö cem.

¹¹ Wan kibëc ebeto awope ka dhanö
acël. Eticni obeto jö na genere, pathï ëröth
pïny.”

¹² Yocepu okobo nïgï nï, “Pe, Un ibino
unu më nënö kanya ba etye ka gwökö kï i
lobowa.”

¹³ Ëntö gïn ögamö nï, “Eticni onwongo tye
utmego apar ariö, awope ka dhanö acël,
na bedo i lobo më Kanaan. Athïn na tïdï
odong both apapwa, ëka acël dong ope.”

¹⁴ Yocepu okobo nïgï nï, “Obeto kite na
an akobo niwu ködë: Un ibeto ëröth pïny!

¹⁵ Ëka man ënë kite n'ebino tëmöwu ködë:
An akwongara kï nyïng Parao, un ba ibino
wëkö kany naka ka wang n'ömïnwu na tïdï
obino kany.

¹⁶ Or unu ngat acël öcïdh ööm ömïnwu,
un jö kibëc ebino gwököwu i buc, ëk köpwu
ëtëm më nënö ka ikobo unu köp adyer. Cë
ka ope, adyer ka Parao pod kwö, un ibeto
ëröth pïny!”

¹⁷ Ëka ën okethogï kibëc i buc pï nïnö
adek.

¹⁸ I nïnö më adek, Yocepu okobo nïgï nï,
“An abeto ngat na lworo Obanga, tim unu
köman ëk ibed unu na kwö.

¹⁹ Ka un ibeto jö na genere, wëk unu
ömïnwu acël odong kany i buc ëk un kibëc
iter unu cem pacö pï jöwu na kec tye ka
nekogï.

²⁰ Ëntö myero ikel unu ömïnwu na tïdï yo
botha, ëka ëniang i köpwu ëk ömïi kür ithöö
unu.” Cë gïn ötimö kite na ën okobo ködë.

* **41:51 41:51 Manace** nyïng ni calö ëkwanyö kï kom köp më Iburu pï wia owil.

²¹ Gĩn öcakö twak i kin-gĩ kën-gĩ nĩ, “Adyer onu etye ka nwongo pwod pĩ ömĩn onu. Onu ěněnō pĕkō n'onwongo ěn tye kōdē i caa na ěn dweko onu pĩ kwō mĕrē, ěntō onu ba ewinyo; ěnē ömĩō pwod ni tye ka bino i kom onu.”

²² Reuben ögamō nĩ, “An ba akobo niwu ni kür itĩm unu bal i kome? Ěntō un ba iwinyo! Kobedini dong onu myero ěcũl remo mĕrē.”

²³ Gĩn ba ongeō ni Yocepu onwongo rōmō nĩang i kōpgĩ, piĕn onwongo ěgōnyō kōp mĕrē agōnya.

²⁴ Cē Yocepu öya ökō ödōnyō yōkō kĩ bothgĩ ěka öcakō koko, cē odwogo cen bothgĩ ěka dōk ötwak kōdgi. Ěn ömĩō ěmakō Cimeon kĩ i kin-gĩ ěka etweo i nyimgĩ na gĩn nĕnō.

²⁵ Yocepu ömĩō twērō nĩ ěpĩk cem pong puku ka ngat acĕlacĕl, ědwōk cĩlĩng ka ngat acĕlacĕl i puku mĕrē, ěka myero ěmĩũgi gĩn mōrō mē acama i yoo. Manōn kibĕc ětĩmō nĩgi.

²⁶ Gĩn otweo cem i nge kenegĩ ěka öcakō gĩnĩ woth.

²⁷ I karē na gĩn othuno kanya gĩn mītō buto iē, ngat acĕl kĩ i kin-gĩ öyabō wi puku ěk ěkwany cem nĩ kana mĕrē, ěn önĕnō cĩlĩng mĕrē ut i puku i wi cem.

²⁸ Cē okobo both utmego mĕrē nĩ, “Cĩlĩngna edwongo! Enene tye i pukuna.”

I caa na gĩn owinyo, cwinygĩ opodho rwōk nakun ngat acĕlacĕl lōkĕrē both awodhe na kome myĕl amyēla nakun kobo nĩ, “Ngō ene n'Obanga tye ka tĩmō i kom onu?”

²⁹ I karē na gĩn othuno both apapgĩ Jakob i lobo mē Kanaan, gĩn okobo nĩnē ngō n'ötĩmĕrē kibĕc i komgĩ nĩ,

³⁰ “Ěcwō n'obedo rwoth mē Ejip ötwak kōdwa kĩ gero ěka oterowa na calō jō na tye ka rōthō pĩny.

³¹ Ěntō wan ekobo nĩnē nĩ, ‘Wan ebedo jō na genere, wan ba ebedo ěrōth pĩny.

³² Onwongo wan etye utmego apar ariō, awope ka dhanō acĕl. Acĕl dong ope, ěka athĩn na tidĩ odong both apapwa i lobo mē Kanaan.’

³³ “Cē ěcwō n'obedo rwoth mē lobo nōn okobo nĩwa nĩ, ‘Man ěnē kite na an abino ngeō ka onyo un ibedo jō na genere: Wĕk

ömĩnwu acĕl odong botha kany, ěk iter unu cem mē kōnyō jō mē pacōwu na kec tye ka nekogĩ.

³⁴ Ěntō kel unu ömĩnwu na tidĩ yo botha, ěk ömĩi an ange ka un ba ibedo ěrōth pĩny ěntō jō na genere. Cē abino mĩō ömĩnwu cen bothwu, ěka un ibino woth i lobo ni abonge ayela mōrō.’ ”

³⁵ I karē na gĩn öōnyō cem kĩ i pukigĩ, ngat acĕlacĕl onwongo ocwe mĕrē mē cĩlĩng n'eketho i puku mĕrē. I karē na gĩn ěka apapgĩ önĕnō ocwe kĩ cĩlĩng iē, lworo ömakōgi.

³⁶ Cē apapgĩ Jakob okobo nĩgi nĩ, “Imĩa unu arwenyo ěthĩnōna ökō. Yocepu dong ope, Cimeon dong ope ěka kobedini dōkĩ imītō unu tero Benjamin. Man kibĕc can mĕrē bino podho i koma!”

³⁷ Cē Reuben okobo both apap mĕrē nĩ, “Ibino neko ěthĩnō awopena ariō ökō ka ba adwongo ěn cen bothi kany. Wĕk an agwōk ěn, ěka an abino dwongo ěn cen bothi.”

³⁸ Ěntō Jakob okobo nĩ, “Woda ba bino cĩdhō kunōn kodwu, piĕn ömĩn mĕrē dong öthōō ökō ěka ěn kĕkĕn ěnē dong odong. Ka gĩn mōrō na rac bino tĩmĕrē i kome i wothwu, cwer cwiny na un ibino mĩōna bino nekona ökō.”

43

Utmego ka Yocepu ödök yo Ejip kĩ Benjamin

¹ Kec onwongo pod tye na rac i lobo Kanaan.

² I karē na gĩn otyeko camō cem n'onwongo ěwĩlō kĩ i Ejip ökō, apapgĩ okobo nĩgi nĩ, “Dōk unu yo Ejip ěk iwĩl unu cem mōrō nĩwa.”

³ Ěntō Yuda okobo nĩnē nĩ, “Dhanō ca öcĩkōwa nĩ, ‘Ba ibino unu nĕnō wanga ka ömĩnwu ope i kinwu.’

⁴ Ka onwongo irōmō oro ömĩnwa kōdwa, wan ebino cĩdhō mē wĩlō cem nini.

⁵ Ěntō ka ba ioro ěn kōdwa, wan ba ebino cĩdhō, piĕn dhanō ca okobo nĩwa nĩ, ‘Ba ibino unu nĕnō wanga ka ömĩnwu ope i kinwu.’ ”

⁶ Jakob ögamō nĩ, “Pĩngō ikelo unu pĕkō ni i koma mē kobo both dhanō nōn nĩ itye unu k'ömĩnwu nōkĕnē?”

⁷ Gĩn ögamö nĩ, “Dhanö nön openyowa peny na pol na makö komwa ëka kĩ jö mē pacōwa. Ēn openyowa nĩ, ‘Apapwu pod kwō? Itye unu k'ömĩnwu nökēnē?’ Wan ēgamö peny mērē. Cē wan onwongo ētwērō ngeo nĩngō ka ēn bino kobo nĩ, ‘Kel unu ömĩnwu kany?’”

⁸ Cē Yuda okobo both apap mērē Icarael nĩ, “Or awobi nĩ kōda ëka wan ebino cĩdhō ökö piöpiö, ëk wan, in ëka ëthĩnōwa ebed na kwō ëk kür ëthöö.

⁹ An kikoma abino gwökō ēn; in ibino makōna iē ka ba akelo ēn bothi i nyimi kany. Cē bal mērē bino bedo i wia i karē mē kwōna kibēc.

¹⁰ Kite na tye kōdē, kono wan ba ēgalērē, kono wan dong ëcĩdhō ëka edwogo wang kĩrĩö.”

¹¹ Cē apapgĩ Icarael okobo nĩgĩ nĩ, “Ka onwongo twērē, cē tĩm unu kōman. Keth unu nyig yen mōkō na bēcō na un iyērō mē lobowa kany i pukiwu, ëka iter unu both dhanö nön calō mĩc. Ter unu möö na kur na nönök ëka möö kic na nönök, odok yath kĩ mūra ëka nyig yen mōkō n'ēcamö.

¹² Ter unu thon cĩling na römō wĩlō wĩl wang ariö, piēn myero idwök unu cĩling n'onwongo eketho i wi pukiwu. Caa nökēnē onwongo ba öthēna gĩnĩ athēna.

¹³ Ter unu ömĩnwu thon ëka idök unu piöpiö both dhanö nön.

¹⁴ Ëka wēk Obanga Won Twēr kibēc ömĩwu kica i nyim dhanö nön ëk öwēk ömĩnwu nökēnē ca ëka Benjamin odwog cen kodwu. Na calō kĩ botha, ka abino rwenyo ëthĩnōna, cē wēk obed nĩ kōmanön.”

¹⁵ Gĩn öcakö yaa mē woth nakun nwongo tero gĩnĩ mĩc ëka cĩling na römō wĩl wang ariö, kanya acēl kĩ Benjamin. Öcĩdhō gĩnĩ naka yo Ejip ëka ocung gĩnĩ i nyim Yocepu.

¹⁶ I karē na Yocepu önēnō Benjamin kanya acēl kĩ utmego mērē, ēn okobo both atic mērē na gwökō ödē nĩ, “Ter jö nĩ i öda, ngöl lee ëka iyüb cem, piēn gĩn bino cem kōda tin kiceng.”

¹⁷ Atic ötĩmō kite na Yocepu okobo nĩnē kōdē ëka oterogĩ i öt ka Yocepu.

¹⁸ Lworo ömakö utmego mērē rwök i caa n'ekelogĩ i öt ka Yocepu. Gĩn öthamö nĩ, “Ekelo onu kany pi cĩling n'onwongo eketho i puki onu i karē na onu öcakö bino

kany. Ēnē ömĩö ekelo onu i öt nĩ, ëk enwong köp mörö i kom onu, ëmak onu ëk ebed opii mērē ëka ëma kene onu ökö.”

¹⁹ Cē gĩn öcĩdhō naka both atic na gwökō öt ka Yocepu ëka ötwak gĩnĩ kōdē kĩ i dholokek nĩ,

²⁰ “Öma adwong, wan ebino kany i nĩnō mē acēl mē wĩlō cem.

²¹ Ēntö i kabedo na wan ëcĩdhō ecung mē buto iē, ngat acēlacēl öyabö puku mērē ëka onwongo wel cĩling mērē kikokome i wi puku mērē. Cē wan edwongo.

²² Wan thon ekelo cĩling nökēnē i kom manön mē wĩlō cem. Wan ba engeo nga ēnē oketho cĩlingwa i pukiwa.”

²³ Atic ka Yocepu ögamö nĩ, “Ayela ope, kür ibed unu kĩ lworo. Obangawu, n'obedo Obanga k'apapwu, ēnē oketho cĩlingwu i pukiwu. An abino agamö cĩlingwu.” Cē ēn okelo Cimeon yökō yo bothgĩ.

²⁴ Atic na gwökō öt otero utmego i öt ka Yocepu, ömĩögĩ pii mē lwökō tyēn-gĩ ëka ömĩö kenegĩ cem.

²⁵ Gĩn öyübö mĩcgĩ mē miö both Yocepu ka bino dwogo kiceng, piēn onwongo ekobo nĩgĩ nĩ gĩn bino cem kanya acēl kōdē.

²⁶ I karē na Yocepu obino pacö, gĩn ömĩö ēn mĩc na gĩn okelo ëka oryebere gĩnĩ pĩny i nyime.

²⁷ Ēn openyogĩ kite na gĩn tye kōdē ëka dōkĩ openyogĩ nĩ, “Apapwu na un ikobo nĩ otii tye nĩngō? Ēn pod tye na kwō?”

²⁸ Gĩn ögamö nĩ, “Aticni apapwa pod kwō ëka tye na bē.” Ëka gĩn oryebere pĩny mē nyutho wörö bothe.

²⁹ I karē na Yocepu önēnō ömĩn mērē Benjamin, wod ka aya mērē kikokome, cē openyo nĩ, “Man ēnē ömĩnwu na tĩdĩ na un ikobo nĩna?” Cē ēn okobo nĩ, “Ëk Obanga omii gum, woda.”

³⁰ Yocepu ödönyö yökō piöpiö, piēn cwinye onwongo myēl i kom ömĩn mērē. Ēn öcĩdhō örangö kany mörö na myero ekok iē. Cē ödönyö i öt kabuto mērē ëka okok iē.

³¹ Kinge ēn ölwökō wangē, oduonyo yökō ëka ödiö cwinye cē okobo nĩ, “Wēk epok cem.”

³² Epoko cem i mēja mērē kēnē, mē utmego mērē i mējagī kēn-gī. Jō Ejip na cemo kōdē thon i mējagī kēn-gī. Jō Ejip ba cemo kanya acēl kī jō Iburu piēn manōn obedo gin mē kwer both jō Ejip.

³³ Utmego mērē obedo i nyime na lübērē kit n'enywölōgī kōdē, cakērē kī both kaō naka both athīn na tīdī; ēka ngat acēlacēl obedo nēnō awodhe kī ur.

³⁴ I karē n'epoko nigī cem kī i mēja ka Yocepu, epoko mē ka Benjamin na kadhō mē ka jō nōkēnē kibēc wang abic. Gīn ocemo ēka omedho gīnī abonge ayela mōrō kōdē.

44

Ekopo ryal ka Yocepu

¹ Kinge na karama othum, Yocepu ocikō atic mērē na gwōkō ödē nī, “Pik cem opong puki ka jō nōn na gīn twērō tingo, ēka iketh cīlīng ka ngat acēlacēl i dhō puku mērē.

² Cē iketh ekopo ryalna i dhō puku k'awobi na tīdī, kanya acēl kī cīlīng mē wīlō cem mērē.” Ēn otīmō kite na Yocepu okobo nīnē kōdē.

³ Kodiko mērē na pīny dong oru, ēmiōgī ocīdhō kī yorgī yōkō kanya acēl kī kenegī.

⁴ Gīn onwongo bara ocīdhō na bor kī i pacō i karē na Yocepu okobo both atic na gwōkō jami mērē nī, “Lüb kör jō nōn piōpiō, ēka ka imakōgī, cē ikob bothgī nī, ‘Pīngō un icūlō gin na bēr kī gin na rac?’

⁵ Pathī ekopo ni ēnē adwongna modho kōdē ēka thon tio kōdē mē thyeth? Un itīmō gin na rac rwōk.’ ”

⁶ I karē n'atic ka Yocepu omakōgī i yoo, ēn onwō kōp ni bothgī.

⁷ Gīn okobo nīnē nī, “Adwongwa, ngō n'omīō in itwakō koth kōp nōn? Wan ebedo eticni myero kūr etīm koth tīm na calō manōn!

⁸ Nēn, cīlīng na wan enwongo i dhō pukiwa, wan edwongo ökō bothi anaka kī i lobo Kanaan. Cē pīngō wan myero ekwal ryal onyo gol kī i ot k'adwongni?

⁹ Ka ebino nwongo tye both ngat mōrō kī i kinwa, ēk ēnē othōō. Wan kibēc ebino bedo opii k'adwongni.”

¹⁰ Ēn ogamō nī, “Wēk unu obed nī kōmanōn kite na un ikobo kōdē. Ngat

n'ebino nwongo ekopo bothe ēnē bino bedo opiina; jō nōkēnē ebino wēkōgī cīdhō.”

¹¹ Cē ngat acēlacēl ocakō cibo puku mērē pīny piōpiō ēka oyabō dhōgē.

¹² Cē atic ka Yocepu ocakō rangō i puki cakērē kī both ngat na dit naka both ngat na tīdī. Ekopo ebino enwongo i puku ka Benjamin.

¹³ Utmego ka Yocepu oyēcō bōng-gī pī cwer cwiny. Cē gīn kibēc otweo yēcgi i nge kenegī ēka ödōk gīnī yo pacō.

¹⁴ I karē na Yuda ēka utmego mērē obino gīnī i ot ka Yocepu, gīn onwongo ēn pod tye kany nōn, cē opodho gīnī pīny oryebere i nyime.

¹⁵ Yocepu okobo bothgī nī, “Man ngō na un onwongo imītō tīmō? Un ba ingeo unu nī dhanō na calō an twērō ngeo jami ni kī thyeth?”

¹⁶ Ēka Yuda okobo nī, “Onu ebino kobo ngō both adwongna? Ngō na onu ebino twakō? Onu ebino kwanyō bal kī kom onu nīngō? Obanga otyeko nwongo bal i kom aticni. Wan dong ödōkō opii k'adwongna—onu ēka ngat n'enwongo okopo kī bothe.”

¹⁷ Ēntō Yocepu okobo nī, “An ba atwērō tīmō nī kōmanōn! Ēntō ngat n'enwongo ekopo bothe, ēnē bino bedo opiina. Un jō nōkēnē kibēc itwērō unu dōk both apapwu kī kuc.”

¹⁸ Cē Yuda ocīdhō bothe ēka okobo nīnē nī, “Akwai adwongna, ēk an atwak kōp mōrō kodi. Kūr iwēk akēmōni obed na lyeth i koma, piēn in irōm kī Parao kikokome.

¹⁹ Adwongna openyo etic mērē nī, ‘Un itye k'apapwu, onyo omīnwu nōkēnē?’

²⁰ Ēka wan ekobo both adwongna nī, ‘Wan etye k'apapwa na dong otii ēka omīnwa na tīdī n'enywölō i karē n'apapwa onwongo dong otii ökō. Omīn mērē othōō ökō, ēka ēn kēkēn ēnē wod k'aya mērē n'odong, ēka apap mērē marō ēn rwōk.’

²¹ “Cē in ikobo both eticni nī, ‘Kel unu botha, ēk anēn ēn kī wanga.’

²² Wan ekobo both adwongna nī, ‘Awobi ni ba twērō wēkō apap mērē. Ka ēn owēkō; apap mērē bino thōō ökō.’

²³ Ëntö in ikobo both eticni nî, ‘Ka ömînwu na tîdî ba owotho kodwu kanya acël, un ba ibino nënö wanga dökî.’

²⁴ Ì karë na wan ëdök yo both aticni, apapna, wan ebino ekobo nîné köp n'adwongna okobo.

²⁵ “Cë apapwa okobo nî, ‘Dök unu yo Ejip ëk iwîl unu cem mörö nîwa.’

²⁶ Ëntö wan ekobo nî, ‘Wan ba ebino cîdhö yo kunön. Ka ömînwu na tîdî bino cîdhö ködwa, cë wan ebino cîdhö yo kunön, piën wan ba ebino nënö wang dhanö ca, thwara ka ömînwu na tîdî tye i kinwa.’

²⁷ “Apapna okobo nîwa nî, ‘Un ingeo nî dhaköna önywölö ëthînö awope ariö.

²⁸ Acël kî kin-gî öwëka ökö, cë an akobo nî, “Adyer lee na ger ökidhö ën ökö na thîthînö.” An ba dök anënö ën na twal.

²⁹ Ka ikwanyö unu man ökö kî botha, ëka gin na rac opodho i kome, cë cwer cwiny na un ibino mîöna bino nekona ökö.’

³⁰ “Pî manön adwongna, an ba arömö dök both apapna abonge awobi ni. Kwö k'apapwa ocung i kom kwö k'awobi ni.

³¹ Ka ën önënö nî awobi ni ope i kinwa, cwer cwiny bino mîö apapwa thöö ökö.

³² Adwongna, an abino acîkara both apapna nî an abino gwökö awobi ni. An akobo nîné nî, ‘Ka an ba abino dwongo ën bothi, cë bal mërë bino dwogo i wia i nyim apapna i karë më kwöna kibëc.’

³³ “Cë kobedini akwai nî itîm bër iye aticni odong kany na calö opii k'adwongna nakaka awobi ni, ëk imîi awobi ni ödök pacö kanya acël kî utmego mërë.

³⁴ An atwërö dök both apapna nîngö ka awobi ni ba owotho köda? An ba amitö nënö gin na rac ka podho i kom apapna.”

45

Yocepu onyuthere both utmego mërë

¹ Cë Yocepu ba dök ödîö cwinye i nyim etic mërë kibëc n'onwongo ocung i ngete, ëka oredo kî koko nî, “Mîi unu jö kibëc öya öcîdh gîni ökö kî botha!” Ngat mörö onwongo ope both Yocepu i karë na ën nyuthere both utmego mërë.

² Ëka ën oredo kî koko rwök naka jö më Ejip owinyo gîni. Jö më öt ka Parao owinyo gîni thon.

³ Yocepu okobo both utmego mërë nî, “An ënë Yocepu! Apapna pod tye na kwö?” Ëntö utmego mërë onwongo ba twërö gîni gamö köp mërë, piën onwongo tye gîni kî lworo i nyime.

⁴ Yocepu okobo both utmego mërë nî, “Bin unu na cwök botha.” Cë gîni obino na cwök bothe ëka okobo nîgî nî, “An ënë ömînwu Yocepu, ngat na un yam icadhö i Ejip!

⁵ Kür dong ibed unu kî cwer cwiny, kür ikëc unu i komwu kenwu pî cadhöna kany, piën Obanga ënë yam oora kany i nyimwu ëk alar kwö ka jîi.

⁶ Pî mwaka ariö n'opoth këc onwongo tye i lobo, ëka pî mwaka abic na tye ka bino, pur kî kac ba bino bedo na tye.

⁷ Ëntö Obanga oora i nyimwu ëk agwök jö na bino dong i wi lobo, ëka më larö kwöwu kî yoo më aura ni.

⁸ “Pî manön, pathî un ënë iora unu kany, ëntö Obanga. Ën ömîö an adökö amîi thama ka Parao, adwong na löö ödë kibëc ëka alöc më Ejip kibëc.

⁹ Kobedini dong dök unu both apapna ëka ikob unu nîné nî, ‘Man ënë ngö na wodi Yocepu ököbö: Obanga ömîö abedo ngat na löö Ejip kibëc. Bin botha kany; kür iru.

¹⁰ In ibino bedo i lobo Gocen, ëka ibino bedo na cwök köda—in, ëthînöni ëka ëkwaëni, romni ëka dhok, ëka jami kibëc na in itye ködë.

¹¹ An abino gwököni kî kunön piën mwaka abic më kec pod odong anyim, ëk in kî jö më pacöni, ëka jö kibëc na tye bothi kür onwong gîni can.’ ”

¹² Cë Yocepu okobo nî, “In ëka ömëra Benjamin itwërö unu nënö kî wangwu nî an ënë atye ka twak kodwu.

¹³ Myero un ikob both apapna wörö kibëc n'eketho i koma i Ejip ëka gin na kibëc na un inënö. Ëntö kel unu apapna kany piöpîö.”

¹⁴ Cë ën öthünö ngut ömîni mërë Benjamin ëka okok. Benjamin thon öthünö ngute ëka öcakö koko.

¹⁵ Cë Yocepu önödhö lem utmego mërë kibëc nakun kok. Kinge manön utmego mërë ötwak ködë.

16 Ī karē na köp owinyere ĩ pacö ka Parao nĩ utmegö ka Yocepu obino gĩnĩ, Parao ěka etic mēre obedo gĩnĩ kĩ yom cwiny rwök.

17 Parao okobo both Yocepu nĩ, “Kob both utmegoni nĩ, ‘Tĩm unu ni kōman: Twe unu yēc ĩ nge kenewu, ěka ĩdök unu ĩ lobo Kanaan,

18 ěk ikel unu apapwu kĩ jöwu obin gĩnĩ botha. An abino mĩöwu lobo na bērwök na tye ĩ Ejip ěka ibino unu camö cem na bērw na tye ĩ lobo.’

19 “In thon cĩkgĩ nĩ, ‘Tĩm unu nĩ kōman: Ter unu gadigadi kĩ ĩ Ejip pĩ ěthĩnöwu ěka monwu, ěk ikel unu apapwu obin.

20 Kũr ĩpar unu pĩ jamiwu, piēn gin na bēcö kibēc mē lobo Ejip bino bedo mewu.’ ”

21 Awope ka Icarael ötimö gĩnĩ kite na ěn okobo ködē. Yocepu ömĩögĩ gadigadi kite na Parao öcĩkö, ěka ömĩögĩ jami na mĩterē mē wothgĩ.

22 Ömĩö both ngat acēlacēl böng na nyen mē aruka. ěntö ömĩö Benjamin böng na bēcö abic mē alöka ěka cēkēl* mē ryal mia adek.

23 ěn ooro n'apap mēre jami ni: Kene apar n'öyēö gĩnĩ jami na bēcö mē Ejip, kene na mon apar n'öyēö kal kĩ cem, ěka jami nökēnē na mĩterē pĩ woth k'apapgĩ.

24 Cē ěn ömĩö utmegö mēre öcĩdhö. Na gĩn dong tye ka yaa, ěn okobo nigĩ nĩ, “Kũr ĩbed unu ka dha ĩ yoo.”

25 Cē gĩn öya ökö kĩ ĩ Ejip, cē odwogo gĩnĩ ĩ lobo Kanaan both apapgĩ Jakob.

26 Gĩn ököbö bothe nĩ, “Yocepu pod tye na kwö, ěka ěnē obedo alöc mē Ejip kibēc.” Cē twak ölöö Jakob ökö piēn ba oye ngö na ěn owinyo.

27 ěntö ĩ karē n'ekobo nĩnē gin na kibēc na Yocepu okobo, ěka na ěn önēnö gadigadi gĩnĩ na Yocepu ömĩö mē tingo ěn, cē tipo kom apapgĩ Jakob öcakö dwogo.

28 Cē Jakob okobo nĩ, “Adyer an dong aye! Woda Yocepu pod tye na kwö. An abino cĩdhö mē nēnö ěn na pod bara athöö.”

* 45:22 45:22 Cēkēl man obedo cĩlĩng mē karē nōn; n'ēyübö kĩ ryal.

46

Jakob öcĩdhö yo Ejip

1 Cē Icarael öcakö woth kĩ jami mēre kibēc. Ī karē na ěn othuno ĩ Beerceba, ěn ömĩö tyēr awanga both Obanga k'apap mēre Icaka.

2 Obanga ötwak kĩ Icarael ĩ wang lek ĩ kiwor nakun kobo nĩ, “Jakob, Jakob!”

ěn ögamö nĩ, “An enene!”

3 Obanga okobo nĩ, “An Obanga, Obanga k'apapni, kũr ilwor cĩdhö yo Ejip, piēn an abino mĩöni ĩdökö rok na dit kĩ kunön.

4 An abino cĩdhö kodi naka ĩ Ejip, ěka an abino dwököni cen dökĩ. Cē Yocepu bino önyö ngöm ĩ wii.”

5 Cē Jakob öcakö woth kĩ ĩ Beerceba, ěka awope mēre otero apapgĩ, ěthĩnögĩ ěka mon-gĩ ĩ gadigadi na Parao ooro mē tero ěn.

6 Gĩn otero leenigĩ kĩ jami na gĩn onwongo kĩ ĩ lobo Kanaan. Jakob ěka ěthĩnö mēre kibēc öcĩdhö gĩnĩ yo Ejip.

7 ěn öcĩdhö ĩ Ejip k'awope mēre ěka anyira mēre—k'ėkwaē mēre kibēc.

8 Man ěnē nyĩng awope ka Icarael (Jakob ěka ěkwaē mēre) n'öcĩdhö gĩnĩ yo Ejip:

Reuben athĩn kaö ka Jakob.

9 Awope ka Reuben gĩn ene:

Kanok, Pallu, Kejeron ěka Karmi.

10 Awope ka Cimeon gĩn ene:

Jemuel, Jamin, Okad, Jakin, Jokar ěka Caul (n'obedo wod ka dhakö mē Kanaan).

11 Awope ka Lebi gĩn ene:

Gercon, Kokat ěka Merari.

12 Awope ka Yuda gĩn ene:

Er, Onan, Cela, Perej ěka Jera (ěntö Er ěka Onan obino öthöö gĩnĩ ökö ĩ lobo Kanaan).

Awope ka Perej gĩn ene:

Kejeron ěka Kamul.

13 Awope ka Icarak gĩn ene:

Tola, Puwa, Jacob ěka Cimron.

14 Awope ka Jabulon gĩn ene:

Cered, Elon ěka Jaleel.

15 Man ěnē onwongo awope ka Lea na ěn önywölö kĩ Jakob ĩ Paddan Aram, kanya

acël kî nyarë Dina. Awope ëka anyira mërë kibëc onwongo tye pyer adek wie adek.

¹⁶ Awope ka Gad gîn ene:
Jipon, Kagi, Cuni, Ejibon, Eri, Arodi
ëka Areli.

¹⁷ Awope ka Acer gîn ene:
Imna, Iciba, Icibi ëka Beria.
Amin-gi onwongo nyingë Cera.
Awope ka Beria gîn ene:
Keber ëka Malkiel.

¹⁸ Man ënë onwongo awope ka Jilpa na
ën önywölö kî Jakob, na Laban ömïö both
nyarë Lea. Ën önywölö ëthïnö apar abicël
kibëc.

¹⁹ Awope ka Racel dhakö ka Jakob gîn
ene:
Yocepu ëka Benjamin.

²⁰ Ì lobo Ejip, Yocepu önywölö Manace
ëka Epraim kî Acenat, nyaka Potipera
alamdhök më On.

²¹ Awope ka Benjamin gîn ene:
Bela, Beker, Acibel, Gera, Naaman,
Eki, Roc, Mupim, Kupim ëka Arud.

²² Man ënë awope apar angwën kibëc na
Racel onwongo önywölö kî Jakob.

²³ Wod ka Dan ene:
Kucim.

²⁴ Awope ka Naputali gîn ene:
Jajeel, Guni, Jejer ëka Cilem.

²⁵ Man ënë onwongo awope ka Bila na
Laban ömïö both nyarë Racel. Ën önywölö
kî Jakob ëthïnö abirö kibëc.

²⁶ Jö kibëc n'öcïdhö kî Jakob yo Ejip
n'onwongo obedo ëkwaë mërë kikokome,
na ba ëkwanö mon k'awope mërë,
onwongo tye pyer abicël wie abicël.

²⁷ Ka ëkwanö awope ariö na Yocepu
onwongo önywölö ì Ejip, wel jö më öt ka
Jakob n'öcïdhö gîni yo Ejip onwongo tye
pyer abirö kibëc.

²⁸ Jakob ooro Yuda më cïdhö anyim nïnë
both Yocepu ëk onyuth nïnë yoo na cïdhö
yo Gocen. Ì karë na gîn othuno ì lobo më
Gocen,

²⁹ Yocepu onwongo öyübö gadigadi
mërë më cïdhö romo k'apap mërë Icarael ì
Gocen. Ì karë na Yocepu othuno bothe, ën

öthünö ngut apap mërë ëka okok pî caa na
lac.

³⁰ Icarael okobo both Yocepu nî, “An
dong atwërö thöö, piën dong anënö wangi
ëka aniang nî in pod ìkwö.”

³¹ Cë Yocepu okobo both utmegö mërë
ëka jö më öt k'apap mërë nî, “An abino
cïdhö both Parao ëk akob nïnë nî,
‘Utmegona ëka jö më öt k'apapna
n'onwongo bedo gîni ì lobo Kanaan obino
gîni botha.

³² Jö ni obedo gîni ëkwath ëka gwökö gîni
leenî. Gîn okelo rom kî dyegi ëka dhok kî
gîn na kibëc na gîn tye ködë.’

³³ Ka Parao ocwodowu ëka openyowu
nî, ‘Tic ngö na un itio?’

³⁴ Un myero igam nî, ‘Wan eticni ebeto
ëkwath cakërë ì karë më thinowa thuno
ködë naka tin, kite na kwerewa onwongo
timö ködë.’ Cë ebino yeo niwu më bedo ì
lobo më Gocen, piën ëkwath kibëc obeto
gîni gîn më kwer both jö më Ejip.”

47

¹ Yocepu öcïdhö ëka okobo both Parao nî,
“Apapna ëka utmegona obino gîni kî ì lobo
më Kanaan kî rom kî dyegigi ëka dhok kî
jamigi kibëc na gîn tye ködë. Kobedini
dong gîn tye ì lobo më Gocen.”

² Ën öyërö utmegö mërë abic ëka
onyuthogî both Parao.

³ Parao openyo utmegö ka Yocepu nî,
“Tic ngö na un itio?”

Gîn okobo both Parao nî,
“Wan, eticni, ebeto ëkwath kite na
kwerewa onwongo obeto ködë.”

⁴ Gîn thon okobo both Parao nî, “Wan
ebino më bedo kany pî karë na nönök, piën
kec tye na rac rwök ì Kanaan ëka lum ope
pî rom k'eticni. Kobedini dong wan ëkwaö
nî ìmïi eticni obed gîni ì lobo më Gocen.”

⁵ Parao okobo both Yocepu nî, “Apapni
ëka utmegoni obino gîni bothi.

⁶ Lobo Ejip tye ì cingi; keth apapni ëka
utmegoni ì lobo na bër. Mïigî obed ì lobo
Gocen, ëka ka ingeo jö mörö kî kin-gî na
ryëk, cë ikethgî më bedo jö na löö leenina.”

⁷ Cë Yocepu okelo apap mërë Jakob ëka
onyutho ën ì nyim Parao. Kinge Jakob
ölamö gum ì kom Parao.

⁸ Parao openyo ën nĩ, “In itye kĩ mwaka adi?”

⁹ Ëka Jakob okobo both Parao nĩ, “An dong akwö i wi lobo pĩ mwaka mia acël kĩ pyer adek. Ëntö mwaka më wowothana obedo na nönök ëka opong kĩ pëkö; mwaka më kwöna ba röm kĩ mwaka më wowotha ka kwerena.”

¹⁰ Cë Jakob ölamö gum i kom Parao dökĩ, ëka öya ökö kĩ i nyime.

¹¹ Cë Yocepu ömiö apap mërë ëka utmego mërë kabedo i lobo Ejip ëka ömiögi jami i ngöm na bër na tye i Ramecec, kite na Parao okobo nĩnë ködë.

¹² Yocepu thon opoko cem both apap mërë ëka utmego mërë kĩ jö kibëc më öt k'apap mërë, nakun lübö wel ëthnögĩ.

Löc ka Yocepu i karë më kec

¹³ I karë nön cem onwongo ope i lobo kibëc piën kec onwongo rac rwök; jö më lobo Ejip kĩ jö më lobo Kanaan ödökö gini na görü pi kec n'ödiögĩ.

¹⁴ Yocepu öcökö ciling kibëc n'onwongo tye i lobo Ejip ëka Kanaan më cülö cem n'onwongo gin wilö ëka okelo i pacö ka Parao.

¹⁵ I karë na ciling ka jö më Ejip ëka Kanaan dong othum, jö Ejip kibëc öcïdhö gini both Yocepu ëka okobo gini nĩ, “Miiwa cem, pingö in imitö nĩ wan ëthöo i wangi? Cilingwa dong othum ökö.”

¹⁶ Cë Yocepu ögamö nĩ, “Kel unu leeniwu, an abino cadhö niwu cem nakun alökö kĩ leeniwu, kite na dong cilingwu othum ökö.”

¹⁷ Cë gin okelo leenigi both Yocepu. Ën ömiögi cem nakun ëlökö k'angolegi, romgi, dyegigi, dhokgi, ëka kenegi. Ën ömiögi cem pi mwaka nön nakun ëlökö kĩ leenigi kibëc.

¹⁸ Kinge na mwaka nön othum, gin obino both Yocepu i mwaka nökenë ëka okobo gini nĩ, “Wan ba ëtwëro kanö köp mörö kĩ bothi adwongwa, kite na cilingwa dong othum ökö kibëc ëka leeniwa obedo megĩ. Gin mörö ope n'odong pi adwongwa na path kĩ komwa ëka ngömwa.

¹⁹ Pingö imitö nĩ wan ëthöo i wangi na in inënö, wan kanya acël kĩ ngömwa? In iwilwa ökö kanya acël kĩ ngömwa nakun ilökö kĩ cem, ëk wan ëka ngömwa ebed opii

ka Parao. Miiwa kodhi ëk ebed na kwö kür ëthöo ëka ngöm kür odong nono.”

²⁰ Pi manön Yocepu öwilö lobo kibëc më Ejip pi Parao. Jö Ejip kibëc öcadhö gini pwothigi ökö piën kec onwongo rac rwök bothgi. Cë lobo ödökö më ka Parao.

²¹ Yocepu ömiö jö kibëc ödökö opii cakërë kĩ ajiki lobo më Ejip kucël, naka othuno ködë yo kucël.

²² Ëntö ën ba öwilö lobo k'ëlamdhök piën gin onwongo nwongo cemgi kĩ both Parao. Manön ënë ömiögi ba öcadhö ngömgi.

²³ Yocepu okobo both lwak nĩ, “Kobedini dong kite na an dong awilöwu ëka ngömwu pi Parao, kodhi dong ene. Gam unu ëk ipur unu.

²⁴ Ëntö ka icökö unu cem, mii unu acël më abic both Parao. Angwën më abic bino bedo mewu më kodhi më apura ëka më acamawu kanya acël kĩ jö më udiwu.”

²⁵ Gin okobo nĩ, “In ilarö kwöwa, adwong, ëk ebed kĩ cwiny na bër i nyimi. Wan ebino bedo opii ka Parao.”

²⁶ Cë Yocepu oketho n'obedo cik na makö ngöm i lobo Ejip—naka tin pod tye—nĩ acël më abic më cem, obedo më ka Parao. Ngöm k'ëlamdhök këkën ënë ba ödökö më ka Parao.

Jakob öcökö Yocepu më ajiki

²⁷ Jö Icarael obedo gini i Ejip, i lobo më Gocen. Gin onwongo jami kĩ kunön, önywöl gini ëka welgi ömedërë na pol rwök.

²⁸ Jakob obedo i lobo më Ejip pi mwaka apar abirö, ëka mwaka më kwö mërë onwongo mia acël kĩ pyer angwën wie abirö.

²⁹ Na karë më thöo ka Jakob onyingo na cwök, ën ocwodo wode Yocepu, ëka okobo nĩnë nĩ, “Ka an atye kĩ cwiny na bër i nyimi, cë iketh cingi, i kin ema ëka icikiri nĩ in ibino nyutho nina kica ëka gen-ni. Kür iika i lobo Ejip,

³⁰ ëntö an amitö nĩ eika kanya kwerena tye ië; tinga ökö kĩ i Ejip, cë iika i kabedo n'eikogi ië.”

Yocepu okobo nĩ, “An abino timö kite na in ikobo ködë.”

³¹ Jakob okobo nĩ, “Kwongiri botha nĩ in ibino timö nĩ kömanön.” Cë Yocepu

okwongere bothe ëka Jakob okulo wie piny
i wi kabuto mërë.

48

Jakob ölamö gum i kom Epraim ëka Manace

¹ Kinge karë mörö ekobo both Yocepu ni,
“Apapni two.” Cë ën otero awope mërë
ariö, Manace ëka Epraim.

² I karë n'ekobo both Jakob ni, “Wodi
Yocepu obino bothi,” Icarael öcükërë öya
malö ëka obedo i wi kabuto mërë.

³ Jakob okobo both Yocepu ni, “Obanga
Won Twër kibëc onen botha i Luj i lobo
Kanaan, ëka ki kunön ën ömïa gum.

⁴ Ën okobo nïna ni, ‘An abino miöni inya
ëka abino mädö welwu. An abino miöni
idökö rok ka jö na pol, ëka an abino miö
lobo ni both ëkwaëni na bino lüböni mē
bedo mēgi na twal.’

⁵ “Ëka kobedini, awopeni ariö na in
inywölögi i lobo Ejip n'onwongo bara
abino bothi kany, ebino cwodogi ni mēga.
Epraim ëka Manace bino bedo mēga kite
na Reuben ëka Cimeon obedo gini mēga.

⁶ Ëthünö mörö kēkēn n'ebino nywölögi ki
korgi ebino cwodogi ni meg; ebino
kwanögi ki nying utmegogi i karë na gin
poko lobo mē alea.

⁷ I karë n'onwongo an atye ka dwogo ki i
Paddan, gin n'ocwero cwinya ënē ni ayani
Racel öthöo nïna ökö i lobo Kanaan na pod
etye i yoo, n'onwongo dong acwök ki
Eparata. Cë aiko ën kunön i nget yoo na
cüdö yo Eparata” (manön ënē Bethelēm).

⁸ I karë na Icarael önönö awope ka
Yocepu, ën openyo ni, “Man jö mēnē?”

⁹ Yocepu okobo n'apap mërë ni, “Gin ënē
awopena n'Obanga ömïa ki kany.”

Cë Icarael okobo ni, “Kelgi botha kany,
ëk alam gum i komgi.”

¹⁰ I karë nön Jakob onwongo ba dök
nönö piny na bër piën onwongo dong otii.
Cë Yocepu okelo awope mërë na cwök
bothe cë önödö lemgi ëka öthünögi.

¹¹ Jakob okobo both Yocepu ni,
“Onwongo athamö ni ba dök abino nönö
wangi, ëka kobedini Obanga ömïa anönö
ëthünöni thon.”

¹² Cë Yocepu ökwanyögi ki i cöng apap
mërë Icarael ëka oryebere piny cë okulo
wie i ngöm.

¹³ Yocepu otero gin kibëc, Epraim i cingē
kucem n'okemo cing Icarael kucam, ëka
Manace i cingē kucam n'okemo cing
Icarael kucem, ëka okelögi na cwök bothe.

¹⁴ Ëntö Icarael olyao cingē kucem ëka
oketho i wi Epraim, n'obedo athün na tidī,
ëka olyao cingē kucam arii cë oketho i wi
Manace n'obedo kaö.

¹⁵ Cë ölamö gum i kom Yocepu ëka okobo
ni,

“Ëk Obanga na kwaröwa

Abraam ëka Icaka obedo gini ka lübö
cik mërë,

Obanga n'onwongo obedo akwathna
i kwöna kibëc naka tin,

¹⁶ malaika n'ölara ki kom gin na rac
—ömii gum both awope ni.

Ëk ecwodgi ki nyinga,

ëka ki nying kwaröwa Abraam ëka
Icaka,

ëka gin myero ömädärë na pol rwök
i wi lobo.”

¹⁷ I karë na Yocepu önönö ni apap mërë
oketho cingē kucem i wi Epraim, cwinye
ba obedo na yom. Cë ökwanyö cing apap
mërë ökö ki i wi Epraim ëka oketho i wi
Manace.

¹⁸ Yocepu okobo nünē ni, “Pathi ni
kömanön apapna, man ënē obedo kaö;
keth cingi kucem i wie.”

¹⁹ Ëntö apap mërë ökwärö ökö ëka okobo
ni, “An angeo, woda, an angeo. Ën thon
bino bedo rok, ëka ën thon bino bedo na
dit. Ëntö ömün mërë na tidī bino bedo na
dit na löö ën, ëkwaë mërë bino dökö rok na
pol.”

²⁰ Ölamö gum i komgi i nünö nön, nakun
kobo ni,

“Jö Icarael bino lamö gum ki nyingi ni,

‘Ëk Obanga omii ibed calö Epraim ëka
Manace.’ ”

Cë Jakob oketho nying Epraim i nyim
nying Manace.

²¹ Cë Icarael okobo both Yocepu ni, “An
dong acwök thöo, ëntö Obanga bino bedo
kodwu, ëka ën bino dwököwu i lobo ka
kwerewu.

²² Na calö ngat acël na löö utmegoni, an amïö bothi kor kidi na an amaö ki both jö Amor ki pala abadë ëka atumna.”

49

Jakob ölamö gum i kom awope mërë

¹ Cë Jakob ocwodo awope mërë ëka okobo nï, “Cökërë unu kanya acël, ëk akob niwu ngö na bino timërë i komwu i karë mē anyim.

² “Gürë unu ëka iwiny unu, un awope ka Jakob;
winy unu apapwu Icarael.

³ “Reuben, in ënë ibedo athin kaöna, tēkōna, ëka acaki tēkō koma, in ënë ilöö ki wörö, ëka ki tēkō kom.

⁴ In ical ki pii na kelo bal, ëka ba ibino döngö,
piën in ibuto i kabuto k'apapni, ibedo ki dhakōna ëka ilino kabutona.

⁵ “Cimeon ëka Lebi obedo gini utmego—pala abadëgi ënë obedo jami mē lwëny.

⁶ Ba abino bedo i athukogi,
ëk an kür aribara i athukogi,
piën oneko gini jii k'akëmögi,
ëka otongo gini odon thwoni kite na igi mitö.

⁷ Myero cen obed i kom akëmögi, piën ger,
ëka akëmögi, gwaü rwök!
An abino këthö ëkwaëgi i kin jö ka Jakob
ëka abino këthögi ökö ki i Icarael.

⁸ “Yuda, utmegoni bino paköni;
cingi bino makö ngut langni;
awope k'apapni bino ryebere gini piny i nyimi.

⁹ Yuda, in ical k'athin kibwor,
iya ki mwodo lee, athin-na.
Calö kibwor n'önywöngö ëka obuto piny,
calö min kibwor—nga na twërö ero ën?

¹⁰ Lüth mē löc ba bino yaa ki both Yuda,
onyo lüth k'alöc ba bino yaa ki kin tyënë,

naka ka won mërë obino,
ëka rok kibëc bino wörö ën.

¹¹ Ën bino tweno kana mërë i kom yath ölok,
ëka athin kana i kom jang ölok n'ëyëro;

ën bino lwökö böng mërë i kom köngö ölok,
böng mërë i köngö ölok na kwar.

¹² Wangë bino bedo na cöl na löö köngö ölok,
lakë bino bedo na tar na löö cak.

¹³ “Jabulon bino bedo i dhö nam,
ëka ën bino bedo ka cungo ka mel,
wang lobo mërë bino mēdërë yo Cidon.

¹⁴ “Icakar cal ki kana na tēk,
buto piny i dyere aditi mē yēc.

¹⁵ Ka ën önënö kite na ka yweo mërë bër,
ëka ki kite na lobo mërë yomo cwinye,
ën bino lökö ngee i kom yēc na pēk
ëka dökö opii i kom tic na tēk.

¹⁶ “Dan bino ngölö köp n'atir pi jögë
na calö kaka acël mē Icarael.

¹⁷ Dan cal ki thwol na tye i nget gudo,
ororo na tye i nget yoo,
na tongo opuny angole gini,
cë miö ngat na ngwëcö ködë podho piny.

¹⁸ “An akürö lar na megì, Aa Rwoth.

¹⁹ “Ëyak bino yakö Gad,
ëntö ën bino lökërë ëka ryëmö körgi.

²⁰ “Cem ka Acer bino cëk na bër;
ën bino miö cem na mit n'opore pi rwoth.

²¹ “Naputali cal ki lee thim na ngwëcö
abonge gin mörö na jükö,
na ië opong ki köp na bëcö.

²² “Yocepu obedo jang ölok na nyak,
jang ölok na cwök ki wang pii,
na jangë idhö kor öt malö.

²³ Lang bino lwëny i kome,
gin bino celo ën ëka ëlwënyö i kome.

²⁴ Ëntö atum mërë bino cung na ba yengere,
cingë ödökö na tēk,

piën pi cing ngat na Thwönë ka Jakob,
piën pi Akwath, Kidi mē Icarael,

²⁵ piën pi Obanga k'apapni na konyi,
piën pi gum na Won Twër ënë mii,
ki gum na yaa ki malö i polo,

gum na yaa kī kanya thut na tye pīny,
gum mē thuno ēka īc.

26 Gum k'apapni lōō
gum ka kite na bedo na twal,
nakaka mwaka mē kite na pol.

Ēk man kībēc obed ī wi Yocepu,
ī kom terinyime, n'obino ödökō atēla
ka utmego mērē.

27 “Benjamin cal k'orudi na ger,
ēn camō lee n'oneko kodiko,
kothyeno ēn poko gin na ēn öyakō.”

28 Man ēnē kaka apar arīō mē Icarael.
Man ēnē köp n'apapgi okobo bothgī ī karē
na ēn lamō gum ī komgī. Ēn ölamō gum
n'opore both ngat acēlacēl.

Thöö ka Jakob

29 Cē ēn ömīögī cik ni: “An dong acwök
cīdhö ökō both jōga. Iika unu kī kwerena ī
öd rwo na tye ī pwodho ka Epron dhanō
mē Kit.

30 Rwo na tye ī pwodho mē Makpela, na
cwök kī Mamre ī Kanaan, n'Abraam öwīlō
mē bedo ngöm mē ik kī both Epron dhanō
mē Kit, kanya acēl kī pwodho.

31 Kunön ēnē eiko Abraam kī dhakō
mērē Cara, ēka Icaika kī dhakō mērē
Rebeka iē. Kany nön ēnē an thon aiko Lea
iē.

32 Pwodho ēka kī rwo na tye iē onwongo
ēwīlō kī both jō Kit.”

33 Ī karē na Jakob otyeko cīkō awope
mērē, ēn ödölō tyēnē malō ī wi kabuto, cē
öthöö ēka ödök both jögē.

50

1 Cē Yocepu opodho ī kom apap mērē,
okok ēka önödhö leme.

2 Cē Yocepu okobo both etic mērē
n'obedo daktae mē wiro kom apap mērē
kī yath ēk kür öbal, cē daktae owiro kom
Icarael.

3 Gīn otyeko nīnō pyer angwēn, pīen
manön ēnē nīnō na mītērē pī wiro kom
dhanō kī yath mē talō kome. Jō Ejip okoko
gīnī Jakob pī nīnō pyer abirō.

4 Ī karē na nīnō mē kwero cōla opoth
ökō, Yocepu okobo both edite ka Parao nī,
“Ka itye unu kī cwiny na bē ī koma, twak

unu both Parao na kakara. Kob unu nīnē
nī,

5 ‘Apapna ömīa akwongo kwong ēka
okobo nī, “An dong acwök thöö. Ter koma
ī lobo Kanaan ēka iika ī bur lyēl na an
akünyö pī lyēna.” Kobedini dong ēk acīdh
aik apapna; cē an abino dwogo.’ ”

6 Parao okobo nī, “Cīdh iik apapni, kite
na ēn omīi ikwongo kwong.”

7 Cē Yocepu öcīdhö mē iko apap mērē.
Edite ka Parao kībēc owotho ködē—edite
mē öd pido ēka edite kībēc mē lobo Ejip—

8 kanya acēl kī jō kībēc mē öt ka Yocepu,
utmego mērē ēka jō mē öt k'apap mērē.
Ēntō öwēkö gīnī ēthīnögī kēkēn, rom kī
dyegi ēka dhok ī lobo mē Gocen.

9 Yocepu öcīdhö kī gadigadi ēka wegi
angole. Ēn owotho kī jō na pol rwök.

10 Ī karē na gīn othuno ī larū moo mē
Atad, na tye na cwök yo löka Jordan, cē gīn
okok kunön kī cwer cwiny ēka kī kumo na
thwönē. Yocepu okwero cōla k'apap mērē
pī nīnō abirō.

11 Ī karē na jō Kanaan n'onwongo bedo
gīnī ī lobo nön önēnögī kwero cōla ī larū
moo mē Atad, gīn okobo nī, “Man ēnē
kwero cōla mē cwer cwiny na thwönē
rwök both jō Ejip.” Manön ēnē ömīō
kabedo nön na cwök kī Jordan ecwodo nī,
Abel Micraim.*

12 Cē awope ka Jakob obino ötīmō gīnī
kite n'ēcīkögī ködē.

13 Gīn otingo lyēnē yo lobo Kanaan, ēka
eiko ī öd rwo na tye ī pwodho mē Makpela,
na cwök kī Mamre, n'Abraam onwongo
öwīlō na calō kabedo mē ik kī both Epron
dhanō mē Kit kanya acēl kī pwodho.

14 Kinge iko apap mērē, Yocepu ödök yo
Ejip kanya acēl kī utmego mērē, ēka kī jō
nökēnē kībēc na ēn onwongo öcīdhö ködgi
mē iko apap mērē.

Yocepu okweo cwiny utmego mērē

15 Ī karē na utmego ka Yocepu önēnō gīnī
nī apapgi dong öthöö ökō, gīn okobo nī,
“Gwök onyo Yocepu bino kelo köp mörō ī
kom onu, ēka cülō kwor pī gin na rac kībēc
na onu etīmō ī kome.”

* 50:11 50:11 *Abel Micraim* gönyö nī kwero cōla ka jō Ejip.

¹⁶ Cë gîn ooro dwön-gi both Yocepu nakun kobo gîni nî, “Apapni öcîkôwa kî cîk ni n'onwongo ën bara öthöo:

¹⁷ ‘Man ënë ngö na myero ikob unu both Yocepu: An akwai më tîmö kîca both utmegoni pî bal ëka tîm na rac na gîn ötîmö i komi.’ Öma tîm kîca i kom bal k'etic k'Obanga k'apapni.” I karë na köp ni othuno bothe, Yocepu okok.

¹⁸ Cë utmego mërë thon obino ëka oryebere gîni pîny i nyime nakun kobo gîni nî, “Wan enene, ebedo opiini.”

¹⁹ Ëntö Yocepu okobo nîgi nî, “Kür ibed unu kî lworö. An atye nakaka Obanga?

²⁰ Un ithëna unu athëna më tîmö gin na rac i koma, ëntö Obanga ömîö man ötîmërë pî larö kwö ka jö na pol, na calö un itye ka nënö tin.

²¹ Pî manön, kür ibed unu kî lworö. An abino gwököwu k'ëthînöwu kîbëc.” Cë ën okweo cwinygi ëka ötwak kî mwolo bothgi.

Thöö ka Yocepu

²² Yocepu obedo i Ejip, kanya acël kî jö më öt k'apap mërë kîbëc. Ën obedo i wi lobo pî mwaka mia acël k'apar.

²³ Yocepu önënö ëkwaë ka Epraim naka othuno ködë i kom ëkwaë më run më adek mërë. Ën thon önënö ëthînö ka Makir wod ka Manace; n'onwongo etero na calö obedo mëgë.

²⁴ Cë Yocepu okobo both utmego mërë nî, “An dong acwök thöö. Ëntö Obanga bino könyöwu, ëka bino kwanyöwu ökö kî i lobo ni, dwököwu yo lobo na ën onwongo okwongo both Abraam, Icaka ëka Jakob.”

²⁵ Ëka Yocepu ömîö ëthînö ka Icarael okwongo gîni kwong ëka okobo nî, “Obanga bino könyöwu. Cë un myero iting cogona ökö kî kany.”

²⁶ Cë Yocepu öthöo na mwaka më dit mërë tye mia acël k'apar. Kinge na gîn owiro kî yath më talö kom ëk kür öbal, ebino epyelo kome i canduk lyël kî i Ejip.

Buk më Nwönö Cík

Köp na tye i Buk më Nwönö Cík

Buk ni Muca ënë öcöö.

Buk më Nwönö cík obedo buk më abic ka Muca. Buk ni Muca ënë öcöö i kin mwaka 1440 b.c., kadï jö nökenë thamö ni ëcöö i mwaka 1260 b.c.

Köp na tye i buk ni:

Buk ni tye ki köp na pol na Muca ötwakö both jö Icarael na bara gin öya ki i bar më Moab, më ngölö kulo Jordan ëka më dönyö i Kanaan. Köp ni makö wothgi na bor i thim, ëka köp ni gini obedo më po wigi i kom gen k'Obanga. Nwönö Cík po wi jii i kom gin na mitëre i cikerë n'Obanga oketho ki jö Icarael: ka jii bino winyo cík ka Rwoth, gin bino nwongo gum i lobo na nyen, ëntö ka gin ba bino winyo, ebino ngölö nigï köp ëka ebino ryëmögi ökö ki i lobo (cura 4:1-40, cura 8 ëka 27-30). Muca öcükö cwiny jii më ketho gen-gi ëka më winyo Obanga ëka më mire i kom tic n'Obanga ömiö bothgi. En ötelögi i wöro Obanga ëka ki wero wer. Muca oketho Yocua më leeno kakarë ëka dong öcïdhö malö i wi kidi Nebo, ki kunön en öripö lobo n'Obanga öcükö më miögi. Muca öthöo kunön i wi kidi na mwaka märe tye 120, ëka eiko en i Moab.

Köp na pïrë tük i buk ni obedo gen k'Obanga, tükö märe më larö ëka më gwökö jögë. Obanga onwongo tye kanya acël ködgi naka thon i karë na kwö tük, ëka i dyere më pëkögi, en ömiögi gen pi karë më anyim. Jö k'Obanga myero öyer gini nga na gin bino lübö ëka më mire kën-gi dökï më geno ëka më winyo Obanga. Köp na Yecu okobo cön ni (cük na pïrë tük) na nwongere i cura 6:5: “Mar Rwoth Obangani ki cwinyi kibëc, ki tiponi kibëc ëka ki tüköni kibëc.”

Cík më yaa ki i Koreb

¹ Man ënë köp na Muca ötwakö both jö Icarael kibëc i löka kulo Jordan ki kukidë i karë na gin tye i thim, i Araba n'opimere ki Cup, i kin Paran ki Topel, Laban, Kajerot ëka Dijabu.

* **1:6 1:6 Koreb** man ënë nying nökenë më kidi Cinai.

² (Tero ninö apar wie acël më woth, yaa ki i Koreb më cïdhö yo Kadec Barnea nakun ewok ki i yoo më Kidi Ceir.)

³ I ninö dwe acël më dwe më apar wie acël, i mwaka më pyer angwën, ënë Muca okobo both jö Icarael cík kibëc n'onwongo Rwoth ömiö bothe na makö komgi.

⁴ Man ötimëre kinge na en ölöo Cikon rwoth ka jö Amor, n'onwongo löö löc i Kecbon, ëka Og rwoth më Bacan, n'onwongo löö löc i Acitarot ëka Edrei.

⁵ I löka kulo më Jordan ki kukidë më lobo më Moab, Muca öcakö gönyö tyën cík ni nakun kobo ni:

⁶ Rwoth Obanga onu ötwak kod onu ki i Koreb* ni, “Un dong ibedo i thë kidi ni pi karë na lac.

⁷ Yaa unu ëk icak unu wothwu, icïdh unu yo lobo n'otingere ka jö Amor, ëka jö kibëc na cwök ködgi na tye i Araba, i kite, ki kuthö thë kite, i Negeb ëka i lobo n'ögürö dhö nam, i lobo ka jö Kanaan ëka i Lebanon, naka i kulo na thwönë, n'obedo kulo më Euparate.

⁸ Nën! An dong atyeko miöwu lobo ni. Cïdh unu ëk igam unu lobo na Rwoth okwongere ni ebino miö both kwaröwu Abraam, Icaaka, Jakob ëka ëkwaëgi na bino lübögi.”

Muca oketho ëngöl-köp

⁹ I karë nön, Muca okobo bothgi ni, “An ba dökï arömö cobo pëköwu këna.

¹⁰ Rwoth Obangawu dong ömiö inya unu na pol rwök, enë ömiö tin ipol unu calö cër na tye i polo.

¹¹ Èk Rwoth, Obanga ka kwerewu, ömiöwu imëdëre tyën elip acël ëka ömiöwu gum kite na en öcükö ködë!

¹² Èntö an atwëro cobo pëköwu këna ningö nakun dong idökö unu yëc na pëk rwök, ëka ki köp kibëc na tye i kinwu?

¹³ Yër unu jö mökö na ryëk, na niang ëka jö n'ëwörögi ki i kom kakawu acëlacël, ëka an abino kethogi na calö ëtëlawu.”

¹⁴ Un ibino igamö nina ni, “Gin na in ikobo tye na bër na wan myero ëtim.”

15 Cē an akwanyō ētēla mē kakawu, erylēkō ēka jō n'ewōrōgī. An akethogī mē bedo kī lōc ī komwu na calō edite ka jō elip, edite ka jō mia acēl, edite ka jō pyer abic, edite ka jō apar ēka na calō ētēla mē kaka.

16 Ī karē nōn an acikō ēngöl-kōpwu nī: Winy unu pido na tye ī kin utmegowu ēka ingöl unu kōp n'atir, kadī kōp tye ī kin omeo n'obedo dhanō mē Icarael onyo arok mōrō na bedo bothe.

17 Kür ilengere unu ī ngölō-kōp; un ibino winyo kōp ka ngat na tidi ēka mē ka ngat na dit na rōm arōma. Kür ibed unu kī lworō ī kom ngat mōrō, piēn ngölō-kōp obedo mē k'Obanga. Kel unu kōp mōrō na tēk rwōk kī bothwu ēka an abino winyo.

18 Ī karē nōn an acikōwu ī kom jami kibēc na un onwongo myero itīm.

Eoro ērōth pīny (Wel 13:1-33)

19 Cē wan ēya ökō kī ī Koreb kite na Rwoth Obangawa öcikōwa ködē. Wan ewok ī thim na lac na un inēnō ēka ecidhō yo lobo n'otingere ka jō Amor cē ethuno ī Kadec Barnea.

20 Cē an akobo bothwu nī, “Un ithuno ī lobo ka jō Amor n'otingere, na Rwoth Obanga onu tye ka miō both onu.

21 Nēn, Rwoth Obangawu ömiōwu lobo. Cidh unu ek igam unu lobo kite na Rwoth Obanga, Obanga ka kwerewu, okobo niwu. Kür ibed unu kī lworō; kür cwinylwu thon opodhi.”

22 Cē un kibēc ibino unu botha ēka ikobo unu nī, “Eru eor cwō mōrō mē cidhō anyim ek öcidh örōth gīnī lobo nī onu ēka odwongi gīnī kōp both onu ī kom yoo na onu myero elübī ēka peci na onu ebino dōnyō iē.”

23 An athamō nī man obedo thama na bē; cē an ayērō jō apar arīō, ecwō acēl kī ī kaka acēlacēl.

24 Gīn obino öya ēka öcidhō gīnī ī lobo n'otingere, cē obino gīnī naka ī ora mē Ecikol ēka örōthō gīnī.

25 Gīn ökwanyō nyig yen mökō mē lobo nōn ēka okelo gīnī bothwa. Gīn odwongo kōp bothwa nakun kobo gīnī nī, “Lobo na Rwoth Obanga onu cwōk miō both onu obedo lobo na bē.”

Jō Icarael öjem ī kom Rwoth

26 Ēntō un onwongo ba imitō unu cidhō yo malō; un ijēm ī kom cik ka Rwoth Obangawu.

27 Un ingüngüta kī ī kēmawu nakun ikobo unu nī, “Rwoth dagwa; ēn ökwanyōwa kī ī Ejip mē miōwa ī cing jō Amor ek otyekwa ökō.

28 Wan ebino cidhō yo kwene? Utmegowa ömiōwa erwenyo genwa ökō. Gīn kobo nī, ‘Jō mē lobo nōn tēk ēka boco gīnī na löōwa ökō; peci tye na dōngō, na cēl mērē tye naka malō ī wi polo. Wan thon enēnō jō Anak kunōn.’ ”

29 Cē an akobo bothwu nī, “Kür ibed unu kī myēl kom; kür ilwor unugi.

30 Rwoth Obangawu, na enē tēlō nyimwu, enē bino lwēny pīrwu, kite na un inēnō en ötimō ī Ejip,

31 ēka ī thim. Kunōn un inēnō kite na Rwoth Obangawu ögwökōwu ködē, na calō kite n'apap tingo kī wode. Ēn ötimō man ī kabedo kibēc na un icidhō yo iē naka ithuno unu ī kabedo nī.”

32 Ēntō kī kom gin na kibēc n'Obanga ötimō un pod ikwērō mē bedo kī gen ī kom Rwoth Obangawu,

33 n'obino ötēlō nyimwu ī wothwu, kī mac ī kiwor ēka kī pöl ī kiceng, mē nwongo kabedo niwu ek ibed unu iē ēka mē nyutho niwu yoo na myero ilüb unu.

34 Ī karē na Rwoth owinyo kōp na un ikobo, en obedo k'akēmō ēka okwongo kwong nī:

35 “Ngat mōrō mē run nī na rac ope kadī k'acēl na bino nēnō lobo na bē na an akwongara mē miō both kwerewu,

36 na path kī Kaleb wod ka Jepune. Ēn bino nēnō lobo nōn. An abino miō en ēka ekwaē mērē lobo na en bino nyōnō kī tyēnē, piēn en obedo ka lübō Rwoth kī cwinylwe kibēc.”

37 Akēmō obino ömakō Rwoth thon ī koma pīrwu. Ēn okobo nīna nī, “In thon ba ibino dōnyō kunōn.

38 Ēntō Yocua wod ka Nun n'obedo alüb kori enē bino dōnyō. Dīi cwinylwe, piēn en bino tēlō jō Icarael mē gamō lobo nōn.”

39 Cē Rwoth okobo both onu kibēc nī, “Ēthīnōwu na pod thīthīnō gīnī na un ikobo nī ebino terogī ī opii ēka na bara ngeo gīnī poko gin na bē kī kom gin na rac, gīn enē

bino dönyö kunön. An abino miögi ëka gin bino gamö.

⁴⁰ Ëntö un, lökëre ëka idök unu i thim i yoo na cidhö yo Nam na Kwar.”

⁴¹ Cë un igamö nina ni, “Wan ëbalö i nyim Rwoth. Wan ebino cidhö ëka ëlwënyö kite na Rwoth Obangawa öcököwa ködë.” Cë ngat acëläcël oruko jami më lwëny nakun thamö ni cidhö yo lobo n'otingere obedo gin na yot.

⁴² Ëntö Rwoth okobo nina ni, “Kob niggi, ‘Kür icidh unu malö më lwëny piën an ba abino woth kodwu ëka langwu bino löönöwu.’ ”

⁴³ An atwak kodwu, ëntö un ba iwinyo. Un ijëm i kom cik ka Rwoth ëka pi awakawu un icidhö i lobo n'otingere.

⁴⁴ Jö Amor n'onwongo bedo gini kanya otingere nön obino i komwu; gin öryëmö körwu calö kic ëka ölwënyö i komwu ki i Ceir naka othuno i Korma.

⁴⁵ Cë un idwogo ëka ikok unu i nyim Rwoth, ëntö ën ba owinyo kokowu ëka ba olengo ithe i köpwu.

⁴⁶ Pi manön, un idong i Kadec ninö na pol—pi karë kibëc na un ibedo kunön.

2

Karë na jö Icarael obedo ködë i thim

¹ Cë wan ëlökëre ëka ëcidhö i thim, i yoo na dök yo Nam na Kwar, kite na Rwoth öcika ködë. Wan ebido ka wirë i lobo më Ceir n'obedo lobo n'otingere pi karë na lac.

² Cë Rwoth okobo nina ni,

³ “Un dong ibedo ka wirë i lobo ni n'otingere pi karë na lac; kobedini dong lökëre unu yo kukuju.

⁴ Mii jii cik ni gini: ‘Un icwök unu wok i lobo ka utmegowu n'obedo ëkwaë k'Ecau, na bedo gini i lobo Ceir. Gin bino bedo ki lworo i komwu, ëntö myero igwökëre unu rwök.

⁵ Kür icak unu lwëny i komgi, piën an ba abino miö lobogi mörö bothwu, kadï thon kany mörö na dhanö twërö cung ië. An amiö lobo n'otingere më Ceir both Ecau na calö mëgë.

⁶ Un ibino wilö cem më acama ëka pii më amodha ki bothgi.’ ”

⁷ Rwoth Obangawu ömiöwu gum i kom tic kibëc më cingwu. Ën ögwököwu i wothwu i thim ni na lac. I mwaka pyer angwën ni Rwoth Obangawu obedo ka gwököwu, ëka gin mörö ope n'orem ki bothwu.

⁸ Cë wan ëcidhö ëkadhö utmegowa n'obedo ëkwaë k'Ecau, na bedo gini i Ceir. Wan ëlökëre ki i yoo më Araba na yaa ki i Elat ëka Ejion Geber, cë ëcidhö i yoo na dök yo thim më Moab.

⁹ Cë Rwoth okobo nina ni, “Kür icidh unu both jö më Moab ki gero onyo icak unu lwëny i komgi, piën an ba abino miöwu lobogi mörö. An atyeko miö Ar both ëkwaë ka Lot na calö mëgi.”

¹⁰ (Jö Emim onwongo bedo gini kunön cön; gin obedo jö na tük ëka pol gini rwök nakun boco gini calö jö Anak.

¹¹ Jö ni ëkwanögi i kom jö Repa calö jö Anak, ëntö jö Moab cwodogi ni jö Emim.

¹² Jö Kori onwongo cön bedo gini i Ceir, ëntö ëkwaë k'Ecau obino öryëmögi ökö. Gin otyekogi ökö kibëc ki i nyimgi ëka obedo gini i kabedogi kite na jö Icarael ötimö ködë i lobo na Rwoth ömiögi na calö mëgi.)

¹³ Ëka Rwoth okobo ni, “Kobedini dong yaa unu malö, ingöl unu ora më Jered.” Cë wan ëngölö ora.

¹⁴ Cakëre i karë na wan ëya ködë ki i Kadec Barnea naka ëngölö i ora më Jered, onwongo dong römö mwaka pyer adek wie aboro. I karë nön cwö kibëc më run nön n'onwongo obedo gini ëlwëny obino öthöö gini ökö, kite na Rwoth onwongo okwongere ködë bothgi.

¹⁵ Cing Rwoth onwongo tye i komgi naka otyeko jö më run nön kibëc ki i kabedogi.

¹⁶ I karë na jö kibëc n'onwongo obedo gini ëlwëny öthöö othum ökö,

¹⁷ Rwoth okobo nina ni,

¹⁸ “Tin myero iwok unu ki i wang lobo më Moab na cwök ki pacö më Ar.

¹⁹ Ëntö ka ibino unu na cwök ki jö Amon, kür icidh unu bothgi ki gero onyo icak unu lwëny i komgi, piën an ba abino miöwu lobo mörö n'obedo më ka jö Amon. An dong atyeko miö both ëkwaë ka Lot na calö mëgi.”

²⁰ (Manön thon onwongo ecwodo ni lobo ka jö Repa, n'onwongo bedo gini

kunön; èntö jö Amon cwodogì nì jö Jamjumim.

²¹ Gìn onwongo obedo jö na tèk èka pol gini rwök nakun boco gini calö jö Anak. Rwoth obino otyekogì kibëc kì i nyim jö Amon, n'öryëmögì ökö èka obedo gini i lobogì.

²² Man ènè kite na Rwoth ötimö ködè thon i kom èkwaë k'Ecau n'onwongo obedo gini i Ceir, i karè na èn otyeko jö Kori ökö kì i nyimgì. Cè èkwaë k'Ecau ögamö lobogì èka oleo gini na pod bedo gini iè naka tin.

²³ Èka pì jö Abi n'obedo gini i peci na thithinö naka othuno i Gaja, jö Kaptor n'obino gini kì i Kaptor otyekogì ökö èka obedo gini i kabedogì.)

Èlöö Cikon rwoth më Kecbon

²⁴ “Kinge na dong onu ewok i Moab, Rwoth okobo both onu nì, ‘Yaa malö, ìcak unu dong ngölö ora më Arnon. Nën! An atyeko miö Cikon dhanö më Amor, rwoth më Kecbon, kanya acël kì lobo mërè i cingwu. Cidh unu anyim èk ilwëny unu i kome èka igam unu lobo.

²⁵ I ninö na tin, an abino miö koyo öny i kom rok kibëc na bedo i wi lobo nakun lworo makögì. Gìn bino winyo köp i komwu èka komgì bino myël nakun cwinygì podho pirwu.’

²⁶ “Cè an aoro jii i thim më Kedemot both Cikon rwoth më Kecbon kì köp më kuc, nakun akobo ninè nì,

²⁷ ‘Yee niwa më wok i loboni. Wan ebino wok nakun èlübö yoo kèkën. Wan ba ebino lökërè yo kucem onyo yo kucam.

²⁸ Cadh niwa cem më acama èka pii më amodha kì wel më ryal. Yee niwa ewok kì tyënwa kèkën—

²⁹ kite n'èkwaë k'Ecau na bedo gini i Ceir èka jö Moab na bedo gini i Ar ötimö ködè—naka wan èngölö kulo Jordan yo lobo na Rwoth Obangawa tye ka miöwa.’

³⁰ Èntö Cikon rwoth më Kecbon ökwërö ökö nì wan kür ewok na cwök ködè piën Rwoth Obanga onwongo ömiö èn obedo kì cwiny na nwang èka kì cwiny na tèk èk èmii èn i cingwu kite na dong ötimö ködè.

³¹ “Rwoth okobo nina nì, ‘Nën, an dong acakö miö Cikon èka kì lobo mërè bothwu. Cak unu dong gamö lobo mërè na calö mewu.’ ”

³² I karè na Cikon èka acikari mërè kibëc obino gini më lwëny i komwa kì i Jakaj,

³³ Rwoth Obangawa öcakö miö èn i cingwa èka eneko èn kanya acël k'awope mërè èka k'acikari mërè kibëc.

³⁴ I karè nön wan ègamö peci mërè kibëc. Etyekogì—cwö, mon èka èthinë. Ngat mörö ope n'öbwöth na kwö.

³⁵ Wan etero lim na kwö na wan èyakö èk ödök mëwa, kanya acël kì jami nökenè n'èyakö kì i peci kibëc na wan èmaögì.

³⁶ Cakërè kì i Aroer na tye i nget ora më Arnon èka kì i pacö na tye i ora, më thuno ködè naka i Gilead, pacö mörö ope na tèk n'ègërö malö rwök na maö ölööwa. Rwoth Obangawa ömiögì kibëc i cingwa.

³⁷ Èntö un ba ibino iwok unu na cwök kì lobo ka jö Amon, kadì lobo na tye i dhö kulo më Jabok onyo peci mörö na tye i lobo n'otingere, onyo kanya Rwoth Obangawa öjüköwa kì iè.

3

Èlöö Og rwoth më Bacan (Wel 21:31-35)

¹ Cè wan dökì èlökërè, èdök malö i yoo na cidhö yo Bacan; Og rwoth më Bacan obino i komwa k'acikari mërè kibëc më bino lwëny ködwa i Edrei.

² Èntö Rwoth okobo nina nì, “Kür ibed kì lworo i kome, piën an atyeko miö èn bothi k'acikari mërè kibëc èka kì lobo mërè. In ibino timö i kome kite na yam itimö i kom Cikon rwoth ka jö Amor n'onwongo löö Kecbon.”

³ Cè Rwoth Obanga onu thon ömiö Og rwoth më Bacan k'acikari mërè kibëc i cingwa. Wan enekogì kibëc na ngat mörö ba öbwöth na kwö.

⁴ I karè nön wan èmaö peci mërè kibëc. Pacö mörö ope kì i peci pyer abicël na wan ba èmaö kì bothgì—lobo kibëc më Argob na tye i thè löc ka Og rwoth më Bacan.

⁵ Peci ni kibëc onwongo ècëlö kì cël na tèk n'otingere malö rwök èka dhö wangkac gini n'eloro kì lote n'obedo nyweny, mëd kì peci na thithinö na pol na ba ècëlögì.

⁶ Wan ebino etyeko peci kibëc, kite na wan ebino ètimö i kom Cikon rwoth më Kecbon—neko cwö kibëc, mon èka èthinë.

⁷ Ëntö lim na kwö ëka jami kibëc na wan ëyakö ki i pecigi, wan eterogi ëk obed mewa.

⁸ Cë i karë nön wan ëkwanyö lobo nön ki i cing rwodhi ariö ka jö Amor na tye kukidë më kulo Jordan, cakërë ki i ora më Arnon naka othuno ködë i kidi më Kermon.

⁹ (Jö Cidon cwodo Kermon ni Cirion; ëka jö Amor cwodo ni Cenir.)

¹⁰ Wan ëmaö peci kibëc na tye i lobo n'otingere malö n'öpëdhërë, lobo Gilead kibëc ëka Bacan naka othuno ködë yo Caleka ëka Edrei, peci na tye i thë löc ka Og rwoth më Bacan.

¹¹ (Og rwoth më Bacan ënë onwongo odong kënë ki kin jö Repa. Ëka ëtana mërë onwongo ëyübö ki nywenyo. Bor mërë tye mita angwën ëka lac mërë mita ariö. Pod tye i Raba i pacö ka jö Amon.)

Poko lobo na tye kukidë kulo Jordan (Wel 32:1-42)

¹² I karë nön na onu ëmaö lobo ni, an abino amiö lobo na tye kukuju më Aroer both jö Reuben ëka jö Gad, na tye i ora më Arnon, ki nucu lobo n'otingere më Gilead, kanya acël ki peci mërë.

¹³ Lobo Gilead n'odong ëka lobo Bacan kibëc, na ënë lobo ka rwoth Og, an abino amiö both nucu kaka ka Manace. (Lobo kibëc më Argob na tye i Bacan n'onwongo ecwodo ni lobo ka jö Repa.

¹⁴ Jair, akwar Manace, ökwanyö lobo Argob kibëc na cïdhö naka i wang lobo ka jö Gecur ëka jö Maakat; ebino ëcakö ki nyïngë, ëk naka tin Bacan ecwodo ni Kabot Jair.*)

¹⁵ Ëka an amiö Gilead both Makir.

¹⁶ Ëntö both jö ka Reuben ëka jö ka Gad amiö lobo n'öcakërë ki i Gilead cïdhö ködë naka i ora më Arnon (dyere kulo ënë obedo wang apoki mërë) naka othuno ködë i kulo më Jabok, na ënë wang apoki lobo ka jö Amon.

¹⁷ Wang apoki mërë ki kuthö onwongo tye i kulo Jordan na tye i Araba, cakërë ki i nam më Kineret† naka othuno ködë i nam më Araba (nam më Kadö) na tye i lobo na tye i kor kidi më Piciga na tye ki kukidë.

¹⁸ I karë nön an aciköwu nakun akobo ni: “Rwoth Obangawu ömiöwu lobo ni ëk igam unu obed mewu. Ëntö jö na mewu kibëc na tük i lwëny myero öngöl gini Jordan nakun nwongo orukere gini ki jami lwëny më cïdhö ködë löka i nyim utmegowu jö Icarael.

¹⁹ Ëntö monwu, ëthïnowu, ëka limwu na kwö na pol twërö dong gini i peci na an amiöwu.

²⁰ Myero ilwëny unu naka ka Rwoth ömiö utmegowu yweo kite n'ömiöwu ködë, na gin thon onwongo lobo na Rwoth Obangawu bino miögi i löka kulo Jordan. Kinge manön, ngat acëlacël twërö dök cen i lobo mërë na dong amiöwu.”

Ëjükö Muca kür öngöl kulo Jordan

²¹ I karë nön, an acikö Yocua ni, “In inënö ki wangi gin na kibëc na Rwoth Obangani ötimö i kom rwodhi ariö ni. Rwoth bino timö ni kömanön thon i kom löc kibëc na un ibino thuno ië ka ipoth unu yo kanya un itye ka cïdhö ië.

²² Kür ilworgi; Rwoth Obangawu kikokome bino lwëny pïrwu.”

²³ I karë nön an akwaö Rwoth ni,

²⁴ “Rwoth Obanga Won Twër, in icakö nyutho both aticni dit na megï ëka ki tüköni. Obanga mënë na tye i wi polo onyo i wi lobo na twërö tio tic më aura kite na in itio ködë?

²⁵ Wëk acïdh anën lobo na bër na tye yo löka kulo Jordan, lobo na bër n'otingere ëka kite më Lebanon.”

²⁶ Ëntö Rwoth ökëcö i koma pïrwu ëka onwongo ba dök twërö winyona. Cë Rwoth okobo ni, “Manön örömö, kür dök i itwak köda i kom köp ni.

²⁷ Apë iïdh malö i wi kidi më Piciga, cë inën yo kuthö ëka kukuju, kukwap ëka kukidë. Nën lobo ki wangi, piën in ba ibino ngölö kulo Jordan.

²⁸ Ëntö cïk Yocua, iïi cwinye ëka imiï ën tük cwin; piën ënë bino poth yo löka ca nakun tëlö jö ni, cë bino miögi gamö lobo na in ibino nënö.”

²⁹ Cë wan ebëdo i ora na cwök ki Bet Peor.

* 3:14 3:14 **Kabot Jair** gönyö ni peci më Jair. † 3:17 3:17 **Nam më Kineret** ecwodo thon ni Nam më Galilaya.

4

Muca öcükö cwiny jö Icarael më gwökö cík

¹ Kobedini un jö Icarael, winy unu cík kibéc na an abino pwonyowu. Gwökgi ëk ibed unu na kwö ëk idöny ëka igam unu lobo na Rwoth, Obanga ka kwerewu, tye ka miöwu.

² Kür imëd unu köp mörö i kom cík na an aciköwu ëka kür ikwany unu köp mörö ki ië, ëntö gwök unu cík ka Rwoth Obangawu kite na an amiöwu ködë.

³ Un inënö ki wangwu gin na Rwoth ötimö i Baal Peor. Rwoth Obangawu obino otyeko jö kibéc na wörö Baal më Peor ki i kinwu.

⁴ Ëntö un kibéc na pod iketho genwu i kom Rwoth Obangawu pod itye unu na kwö naka tin.

⁵ Nën! An dong atyeko pwonyowu cík kibéc kite na Rwoth Obangana öcika ködë, ëk igwök unugi i lobo na un icwök dönyö ië më gamö dökö mewu.

⁶ Gwök unu na bër, piën manön ënë bino nyutho ryëkö ëka ngecwu both rok, na bino gini winyo cík ni kibéc cë kobo ni, “Adyer, rok na dit ni obedo gini jö na ryëk rwök ëka niang gini.”

⁷ Rok mënë na dit na tye k'obangagi na cwök ködgi, kite na Rwoth Obanga onu bedo na cwök kod onu i karë kibéc na onu ëlëgö bothe?

⁸ Rok mënë nökenë na dit, na tye ki cík n'atir gini na calö man na tin an atye ka ketho i nyimwu?

⁹ Ëntö gwökërë unu na bër, kür imii wiwu owil ökö ki kom gin na un inënö ki wangwu, onyo kür imiigi orweny ökö ki i cwinywu pi karë më kwöwu kibéc. Pwony unu cík ni both ëthinöwu ëka both ëthinögi thon.

¹⁰ Po unu i kom ninö na un icung i nyim Rwoth Obangawu i Koreb, i karë na ën okobo nina ni, “Gür lwak i nyima ëk owiny gini köpna ëk opwony gini kite më wöröna pi karë na gin pod tye na kwö i wi lobo ëk opwony gini both ëthinögi.”

¹¹ Un ibino na cwök ëka icung unu i tyen kidi, nakun wi kidi lyël ki mac naka i polo, k'edou n'ocido na cöl ëka piny na cöl cuc.

¹² Cë Rwoth ötwak kodwu ki i mac. Un iwinyo köp ëntö ba inënö unu kome; dwön këkën ënë owinyere.

¹³ Ën okobo niwu cikerë mërë, cík apar, na ën öciköwu më gwökö ëka öcöög i kom kite ariö n'apada.

¹⁴ Ëka Rwoth öcika i karë nön më pwonyowu ki cík kibéc na ën öcika ködë, ëk igwök unu i lobo na un icidhö gamö më bedo mewu.

Cík na makö cal jwogi

¹⁵ Myero igwökërë unu rwök piën ba inënö unu cal gin mörö i karë na Rwoth ötwak kodwu i Koreb ki i mac na lyël.

¹⁶ Kür ibal unu më yübö cal jwök pirwu kenwu, cal gin mörö këkën na un iyübö, kad i eyübö na cal k'ecwö onyo dhakö,

¹⁷ onyo na cal ki lee mörö na bedo i wi lobo onyo winyü mörö na ngwecö malö i wi yamö,

¹⁸ onyo gin mörö na kwö na wotho i wi ngöm onyo rëc mörö na tye i öd pii piny.

¹⁹ Ëka ka itingo wangi malö i polo cë inënö ceng, dwe ëka cër—ki jami kibéc na tye i polo—kür imii gin mörö öywa thamawu më ryebere piny i nyimgi ëka më wörö jami na Rwoth Obangawu ömiö pi rok kibéc nökenë na tye i thë polo.

²⁰ Ëntö Rwoth ölaröwu ëka ökwanyöwu ökö ki i lobo Ejip, n'onwongo cal ki keno theth, më bedo jögë na piri tük kite na un itye ködë kobedini.

²¹ Akëmö ömakö Rwoth i koma pirwu, cë okwongere ni an ba abino ngölö kulo Jordan ëka dönyö i lobo na bër na Rwoth Obangawu bino miöwu më bedo mewu.

²² An abino thöö i lobo ni; an ba abino ngölö kulo Jordan; ëntö un icwök ngölö kulo yo löka ëka ibino unu gamö lobo na bër më bedo mewu.

²³ Gwökërë unu ëk kür wiwu owil ki cikerë ka Rwoth Obangawu na ën öcikerë kodwu. Kür iyüb unu cal jwök mörö pirwu na cal ki gin mörö na yam Rwoth Obangawu öcikö ni kür itim unu.

²⁴ Piën Rwoth Obangawu cal ki mac na wangö piny, ën obedo Obanga na nyek.

²⁵ I karë më anyim, ka dong inywölö unu ëthinö ëka ëkwaëwu cë ibedo unu i lobo pi karë na lac, kür ibal unu ki yübö cal jwök

mörö kékén. Man obedo gin na rac i wang Rwoth Obangawu éka bino miö akémö makö én i komwu.

²⁶ An tin acwodo polo éka lobo më bedo cadén i komwu ni ibino unu thöo piöpiö ki i lobo na un itye ka ngölö kulo Jordan më gamö. Un ba ibino bedo kunön pi karé na lac éntö ebino tyekowu ökö.

²⁷ Rwoth bino kethöwu ökö i kin rok na papath. Jö na nönök kékén éné bino dong na kwö i kin rok na Rwoth bino terowu ié.

²⁸ Ki kunön un ibino wörö obanga na dhanö öyübö ayüba ki cingé ki i kom yen éka kite, na ba römö neno, ba winyo köp, ba cemo éka ba ngweo gin mörö.

²⁹ Éntö ibino unu rangö Rwoth Obangawu ki kunön, ibino unu nwongo én ka irangö unu ki cwinywu kibéc éka ki tipowu kibéc.

³⁰ Ka itye unu i pëkö na jami ni kibéc ötimërë i komwu, cë kingé, ibino unu dwogo both Rwoth Obangawu éka ibino bedo unu ki winy i kome.

³¹ Piën Rwoth Obangawu obedo Obanga na nyakica; én ba bino wëkö onyo tyekowu onyo wie ba bino wil ki cikërë mërë ki kwerewu, na én omoko bothgi ki kwong.

Rwoth éné Obanga

³² Kobedini peny unu pi karé n'opoth anged, na bara énywölöwu, cakërë i karé n'Obanga ocweo dhanö i wi lobo; cak penyö ki i acaki lobo naka i ajiki. Tye gin mörö na dit rwök na calö man n'ötimërë, onyo gin mörö na cal ködë n'obino owinyere?

³³ Tye rok mörö na yam owinyo dwön Obanga na twak ki i mac kite na un iwinyo ködë éka pod tye gini na kwö?

³⁴ Onyo obanga mörö tye n'ötëmö kwanyö rok mörö më bedo mëgë kënë, ki i kin rok nökenë nakun tëmö cwinygi k'anyuth më tango éka gin më aura gini, ki lwëny, ki tükö éka ki twërö, ki thwön lworö na dwong na röm ki gin na Rwoth Obangawu ötimö niwu i lobo Ejip nakun un itye ka nënö ki wangwu?

³⁵ Enyutho jami ni bothwu ëk inge unu ni Rwoth éné Obanga; ba dök tye Obanga mörö nökenë.

³⁶ Én ömïö iwinyo unu dwönë ki i polo ëk opwonywu. Éka onyutho niwu mac mërë na thwönë i wi lobo cë iwinyo unu köp mërë ki i mac.

³⁷ Piën én ömarö kwerewu éka öyërö ëkwaëgi na gin önywölö, én ökwanyögi ökö ki lobo Ejip ki tükö mërë na dit nakun én kikome tye kodwu.

³⁸ Én öryëmö rok na döngö éka na tük lööwu ökö ki i nyimwu, ëk ekelwu i lobogi më miö lobogi bedo mewu kite na tye ködë tin.

³⁹ Tin dong myero inge unu éka iketh unu i cwinywu ni Rwoth éné Obanga na tye i wi polo éka piny i wi lobo. Ba dök tye obanga mörö nökenë.

⁴⁰ Pi manön, myero igwök unu cik mërë kibéc na an atye ka ciköwu ködë tin, ëk nyimwu éka ëkwaëwu obed na leng, ëk ikwö unu pi karé na lac i lobo na Rwoth Obangawu bino miöwu pi karé kibéc.

Peci n'epono ié

⁴¹ I karé nön Muca opoko peci adek yo kukidë kulo Jordan

⁴² ëk ka ngat mörö oneko dhanö öring yo kunön, ka ba öthëna athëna më neko awodhe akaka, na köp mörö ope i kin-gi cön. Én twërö ringö i pacö mörö acël éka gwökö kwö mërë.

⁴³ Peci nön gin enene: Bejer na tye i thim n'otingere malö n'öpëdhërë, pi jö ka Reuben; Ramot na tye i Gilead pi jö ka Gad, éka Golan na tye i Bacan pi jö ka Manace.

Acaki më nwönö Cík

⁴⁴ Man éné cik na Muca ömïö both jö Icarael.

⁴⁵ Man éné cik kibéc na Muca ömïö bothgi i karé na gin öya ki i lobo Ejip.

⁴⁶ Gin onwongo tye i ora na cwök ki Bet Peor na tye kukidë më kulo Jordan, na tye i lobo ka Cikon rwoth ka jö Amor, n'onwongo löö Kechon na Muca éka jö Icarael obino ölöö i karé na gin dong öya ökö ki i lobo Ejip.

⁴⁷ Gin ögamö lobo mërë éka lobo ka Og rwoth më Bacan, rwodhi ariö ka jö Amor na bedo gini i löka kulo Jordan yo kukidë.

⁴⁸ Lobo ni öcakërë kî i pacö Aroer na tye i lak kulo më Arnon cîdhö ködë naka i kidi Cirion (manön, Kermon),

⁴⁹ kanya acël k'Araba kibëc na tye kukidë më Jordan, na dök ködë yo nam më Araba na tye i the kidi më Piciga.

5

Cík Apar (Yaa 20:1-17)

¹ Muca ocwodo jö Icarael kibëc cë okobo bothgî nî:

Un jö Icarael, winy unu cîk kibëc na an acwök kobo niwu tin. Pwony unu ëka igwökërë unu më lübögî.

² Rwoth Obanga onu öcîkërë kod onu i Koreb.

³ Ën ba oketho cîkërë ni kî kwere onu ëntö oketho cîkërë kod onu kibëc, na pod etye na kwö tin.

⁴ Rwoth ötwak kodwu wang kî wang kî i mac i wi kidi.

⁵ I karë nön, an acung i kin Rwoth ëka un më kobo niwu köp ka Rwoth, piën un onwongo ilworo mac ëka ba icîdhö unu malö i wi kidi. Ëka ën okobo nî:

⁶ “An ënë Rwoth Obangawu n'okelowu kî i lobo Ejip, lobo më opii.

⁷ “Kür ibed unu k'obanga nökenë na path köda.

⁸ “Kür iyüb cal jwök mörö na megî, onyo cal gin mörö na tye malö i wi polo, onyo na tye piny i wi lobo onyo na tye i the pii.

⁹ Kür iryebiri piny i nyimgî më wörögî. Piën an, Rwoth Obangani, abedo Obanga na nyek, ëka abino pwodo ëkwaë ka jö na daga pi bal ka kweregî naka thuno ködë i kom ëkwaë më adek kî më angwën.

¹⁰ Ëntö an abino nyutho mar na ba lökërë both jö elip kî elip na mara ëka gwökö cîkna ginî.

¹¹ “Kür icwod nyïng Rwoth Obangani atata, piën Rwoth bino miö köp löö ngat na cwodo nyïngë atata.

¹² “Gwök ninö më Cabît ëk obed na leng, kite na Rwoth Obangani ociki ködë.

¹³ Tii tic pi ninö abicël nakun ityeko ticni kibëc,

¹⁴ ëntö ninö më abirö ënë Cabît* ka Rwoth Obangani. Ninö nön kür igud tic mörö, kadî in kikomi, onyo wodi onyo nyari, onyo aticni n'ëcwö onyo na dhakö, onyo thwoni pur, onyo kanani onyo leenini mörö këkën, onyo arok mörö na bedo i peciwu, ëk aticni n'ëcwö onyo na dhakö myero oywe thon calö in.

¹⁵ Po unu nî un onwongo ibedo opii i Ejip ëka Rwoth Obangawu ënë ökwanyöwu ökö kî kunön kî thwön tükö. Manön ënë ömiö Rwoth Obangawu öcîkö nî igwök unu ninö më Cabît.

¹⁶ “Wör apapni ëka ayani, kite na Rwoth Obangani ociki ködë, ëk ibed i wi lobo pi karë na lac ëka nyimi obed na leng i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu.

¹⁷ “Kür ineki.

¹⁸ “Kür idöny i elomi.

¹⁹ “Kür ikwal.

²⁰ “Kür ikob köp më twodo i kom ngat mörö.

²¹ “Kür inir dhakö ka ngat nökenë. Kür inir öt ka ngat mörö, onyo ngöm, onyo etic mërë na cwö onyo na mon, thwön më pur onyo kana mërë, onyo gin mörö këkën n'obedo më ka ngat nökenë.”

²² Man ënë cîk na Rwoth ötwakö kî dwön na longo i athukowu kibëc kî i mac na lyël i wi kidi, kî i edou ëka piny na cöl cuc cë ën ba ömedö köp mörö nökenë. Ën öcö cîk ni ginî i kom kite n'apada arïö ëka ömiögî botha.

²³ I karë na un iwinyo dwön n'odonyo kî i piny na cöl, nakun wi kidi tye ka lyël kî mac, ëtëla kibëc më kakawu ëka edongwu obino ginî botha.

²⁴ Ëka un ikobo nî, “Rwoth Obanga onu onyutho nî onu dheo ëka dit mërë cë onu ewinyo dwönë kî i mac. Tin onu ënënö nî dhanö twerö bedo na kwö kadî bed nî Obanga twak ködë.

²⁵ Ëntö kobedini, pingö onu myero ëthöö? Mac na thwönë nön bino camö onu ökö ëka onu ebino thöo ka ëmedërë më winyo dwön Rwoth Obanga onu.

²⁶ Ngat mörö tye na tye kî kom na naka yam owinyo dwön Obanga na kwö nakun

* **5:14 5:14 Cabît**gönyö niyweo.

twak kî ì mac, kite na onu ewinyo kòdè, èka pod tye na kwö?

²⁷ In ìcìdh na cwök èk iwiny köp kîbèc na Rwoth Obangawa kobo. Cè ikob nîwa gin mörö kèkèn na Rwoth Obangawa bino kobo nini. Wan ebino winyo èka èlübö.”

²⁸ Rwoth owinyo köp na un ikobo botha cè okobo nîna nî, “An awinyo köp kîbèc na lwak okobo bothi, köp kîbèc na gîn okobo tye kakarè.

²⁹ Ka onwongo gîn mädèrè mè bedo kî cwiny n'obedo nî kômanön ì karè kîbèc, mè lworona èka mè gwökö cîkna kîbèc, èk jami kîbèc owoth na bër ködgî èka èkwaëgî na twal.

³⁰ “Cìdh ikob nîgî nî ödök gîni ì kèmagî.

³¹ Èntö in idong botha kany èk an akob nini cîkna kîbèc, na in myero ipwonygî kòdè, èk öcìdh ölüb gîni ì lobo na an atye ka miögî mè bedo mëgî.”

³² Pî manön, gwökèrè unu èk itîm unu kite na Rwoth Obangawu öcîkôwu kòdè; kür îngèl unu yo cîngwu kucem onyo kucam.

³³ Lüb unu yoo kîbèc na Rwoth Obangawu öcîkôwu, èk ibed unu na kwö, nyimwu obed na leng èka ibed unu pî karè na lac ì lobo na un ibino gamö mè bedo mewu.

6

Cík na dit na löö kîbèc

¹ Man ènè cîk kîbèc na Rwoth Obangawu öcîka nî èk apwonywu mè lübö ì lobo na un ìcìdh ngölö kulo Jordan mè gamö bedo mewu,

² èk un, èthînöwu èka èkwaëgî na bino lübögî obed gîni kî wörö ì kom Rwoth Obangawu pî karè mè kwöwu na un igwökö cîk mërè kîbèc na an amïöwu. Man bino miöwu bedo na kwö pî karè na lac.

³ Pî manön, winy unu jö Icarael, gwökèrè unu mè lübögî èk nyimwu obed na leng èka thon ìnya unu na pol rwök ì lobo na mio na cak kî möö kic mól kî ië, kite na calö Rwoth, Obanga ka kwerewu, öcîkô kòdè.

⁴ Winy unu jö Icarael, Rwoth Obangawa, èn kènè ènè Rwoth.

⁵ Mar Rwoth Obangani kî cwinyi kîbèc, kî tiponi kîbèc èka kî tüköni kîbèc.

⁶ Cík ni gîni na an tin acîkôwu kòdè myero obed ì cwinywu.

⁷ Pwony unu èthînöwu kî cîk nön gîni. Twak unu pîrgî ka ibedo unu pacö èka ka iwotho unu ì yoo, ka ibuto unu pîny èka ka iyaa unu malö.

⁸ Twegî na calö anyuth gîni mè po wiwu ì ngut cîngwu èka ì ter nyimwu.

⁹ Cöögî ì kom yen dholokek mè udiwu èka ì kom dhö wangkacwu.

¹⁰ Rwoth Obangawu bino kelowu ì lobo na èn öcîkèrè kî kwong both kwaröwu Abraam, Icaka èka Jakob. Lobo nön tye kî peci na lac na bër rwök, na pathî un ènè igèrö,

¹¹ udi n'opong kî jami kîbèc na bécö na un ba iketho gin mörö ië, kulo na un ba igolo, pwothi ölök èka yen jeituni na un ba ipìdhö cè ka icamö unu èka iyeng unu,

¹² gwökèrè unu èk kür wiwu owil ökö ì kom Rwoth n'okelowu kî ì Ejip, lobo mè opii.

¹³ Wör Rwoth Obangawu, tii unu nînè kèkèn èka ikwong unu kwong na mewu kî nyîngè.

¹⁴ Kür iwör unu obanga nökènè, obanga ka rok na tye ì ngetwu,

¹⁵ piën Rwoth Obangawu, na tye ì kinwu, obedo Obanga na nyek èka akëmö mërè bino podho ì komwu cè bino tyekowu ökö kî ì wi lobo.

¹⁶ Kür itèm unu Rwoth Obangawu kite na un itîmö kòdè kî ì Maca.

¹⁷ Myero igwök unu cîk ka Rwoth Obangawu kîbèc na èn öcîkôwu.

¹⁸ Tîm unu gin na tye atîr èka na bër ì nyim Rwoth èk nyimwu obed na leng èka ìcìdh igam unu lobo na bër na Rwoth yam öcîkèrè kî kwong both kwerewu,

¹⁹ èka Rwoth bino ryëmö langwu ökö kî ì nyimwu kite na èn okobo.

²⁰ Ì karè mè anyim, ka èthînöwu openyowu nî, “Pîngö Rwoth Obangawa öcîkôwa mè lübö cîk ni kîbèc?”

²¹ Un ibino kobo both èthînöwu nî, “Wan onwongo ebedo opii ka Parao ì lobo mè Ejip, èntö Rwoth ökwanyöwa ökö kî kunön kî tükö mè cîngè.

²² Rwoth obino otio anyuth mè tango èka gin mè aura gîni—na döngö èka na reco

rwök—i kom jö Ejip, i kom Parao ëka i kom jö më ödë kibëc na wan ënënö ki wangwa.

²³ Ëntö ën obino ökwanyöwa ökö ki kunön më kelowa kany, ëk ëmliwa lobo na ën okwongere ni ebino miö both kwerewa.

²⁴ Rwoth öcököwa më lübö cik ni kibëc ëka më wörö Rwoth Obanga onu, ëk ebed na bër i karë kibëc ëka ebed na kwö, kite na tye ködë tin.

²⁵ Ka onu ëgwökërë më wörö cik ni kibëc i nyim Rwoth Obangawa, kite na ën öcökö onu ködë, cë ebino bedo jö na kitegi atir.”

7

Ryëmö Erok ökö

¹ Ka Rwoth Obangawu bino kelowu i lobo na un itye ka dönyö ië më gamö bedo mewu, nakun ryëmö rok na pol ökö ki i nyimwu—jö Kit, jö Girgac, jö Amor, jö Kanaan, jö Periji, jö Kibi ëka jö Jebuc—rok abirö na pol ëka tæk gini na lööwu ökö

² ëka ka Rwoth Obangawu ömliögi i cingwu cë ilöo unugi, myero ityek unugi ökö. Kür imok unu cikërë ködgi, ëka kür thon inyuth kica mörö bothgi.

³ Kür inyömërë unu ködgi. Kür imli anyirawu both awopegï më anyöma onyo kür inyöm unu anyiragi n'awopewu,

⁴ piën gin bino miö ëthinöwu lökërë ökö ki botha cë cakö gini wörö obanga nökenë, ëka akëmö ka Rwoth bino bino i komwu cë tyekowu ökö piöpiö.

⁵ Man ënë gin na myero un itim i komgi: Tütürö unu keno tyërgi ökö piny, rëdh unu kite na gin ocibo më awöra ökö piny, tong unu yen n'ëpidhö kanya gin wörö obangagi na dhakö ië n'ecwodo ni Acera ëka iwang unu cal jwogigi ökö ki mac.

⁶ Piën un ibedo jö na leng both Rwoth Obangawu. Rwoth Obangawu otyeko yëröwu ki kin lwak kibëc na tye i wi lobo më bedo jögë na pigi tæk.

⁷ Rwoth ba oketho mar mërë i komwu ëka öyëröwu, pathi ni un onwongo ipol unu na löö rok nökenë, piën un ënë onwongo itye unu na nöök na löö ki kin rok kibëc.

⁸ Ëntö piën Rwoth onwongo ömaröwu ëka ögwökö kwong mërë na ën okwongo both kwerewu, ënë ömliö ën ökwanyöwa ökö ki

tëkö më cingë ëka ökököwu ki i lobo më opii, ki i tækö ka Parao rwoth më Ejip.

⁹ Myero dong inge unu ni Rwoth Obangawu ënë Obanga; ën obedo Obanga na genere, na gwökö cikërë mërë më mar both wang rok elip ki elip na marö ën ëka gwökö gini cik mërë.

¹⁰ Ëntö jö na dag Rwoth, ën bino cülö kwor i komgi ki tyekogi; ën ba bino galërë më cülö kwor i kom jö na dag ën.

¹¹ Pi manön, myero igwökërë unu më lübö cik kibëc na an amliöwu tin.

¹² Ka iwinyo unu cik ni gini ëka ilübö unu na bër, cë Rwoth Obangawu bino mëdërë më gwökö cikërë më mar mërë kodwu kite na ën okwongo ködë both kwerewu.

¹³ Ën bino maröwu, miöwu gum ëka mëdö welwu. Ën bino miö gum both ëthinö na un ibino nywölö, gin na bino cëk i pwothiwu—kalwu, köngö ölok na nyen ëka möö jeituni—ëthin dhok na mewu ëka ëthin rom ki dyegiwi i lobo na ën yam okwongere both kwerewu ni ebino miöwu.

¹⁴ Ebino miöwu gum na löö rok nökenë; ngat mörö ope ki i kin cwö onyo mon na mewu na bino bedo abonge athin, onyo leeniwu mörö ope na bino bedo abonge athin mërë.

¹⁵ Rwoth bino gwököwu ki i kom two kibëc. Ën ba bino miö two na reco na un ingeo ki i lobo Ejip maköwu, ëntö ën bino miö makö jö kibëc na dagwu.

¹⁶ Myero ityek unu rok kibëc na Rwoth Obangawu bino miö i cingwu. Kür kica ömakwu i komgi ëka kür iwör unu obangagi gini, piën manön bino bedo calö pawaka më maköwu.

¹⁷ Ka un ithamö kenwu ni, “Rok ni tæk lööwa ökö. Wan ebino ryëmögi nängö?”

¹⁸ Ëntö kür ibed unu ki lworo i komgi; po unu i gin na Rwoth Obangawu ötimö i kom Parao ëka jö më Ejip kibëc.

¹⁹ Un inënö ki wangwu atëmatëma na döngö, anyuth më tango ëka gin më aura gini, cing na tæk ëka ki twërö mërë na Rwoth Obangawu okelowu ködë. Rwoth Obangawu bino timö ni kömanön i kom rok kibëc na un kobedini ilworo.

²⁰ Rwoth Obangawu bino oro lworó ì kin-gĩ naka thon jò n'òkwò n'opono gĩnĩ kì bothwu ebino tyekogĩ òkò.

²¹ Kür ibed unu kì lworó ì komgĩ, piën Rwoth Obangawu na tye ì kinwu, èn obedo Obanga na dit èka ngat na myero elwor.

²² Rwoth Obangawu bino ryëmò rok nòn gĩnĩ òkò kì ì nyimwu momoth. Ba ebino yeo niwu mè tyekogĩ òkò wang acël, piën wel leeni na ger römò mēdērē èka twērō yelowu.

²³ Èntò Rwoth Obangawu bino miögĩ ì cingwu, èn bino miögĩ rubere rwök naka ibino unu tyekogĩ òkò.

²⁴ Èn bino miö rwodhigĩ ì cingwu, èka ibino unu rwenyo nying-gĩ òkò kì ì wi lobo. Ngat mörö ope na bino cung ì nyimwu; ibino unu tyekogĩ òkò.

²⁵ Myero iwang unu cal obangagĩ gĩnĩ kì mac. Kür inir unu ryal onyo gol na tye ì komgĩ, èka kür ikwany mè bedo mewu onyo bino dökò pawaka mè maköwu, piën obedo gin mè kwer both Rwoth Obangawu.

²⁶ Kür ikel unu gin mörö mè kwer ì udiwu na miö etyekowu òkò calö gĩn. Myero ikwēr èka idag unu gin nòn, piën obedo gin na myero etyek òkò.

8

Kür wiwu owil ì kom Rwoth

¹ Gwökērē unu mè lübö cík kibēc na an atye ka miöwu tin, èk ibed unu na kwö èka inya unu na pol, ičidh idöny unu ì lobo na Rwoth öcikerē kì kwong both kwerewu.

² Myero ipo unu kite na Rwoth Obangawu ötölöwu ködē kì ì thim pì mwaka pyer angwën, mè miöwu bedo na mwol èka mè tēmöwu èk enge gin n'onwongo tye ì cwinywu, ka onyo ibino unu gwökö cík mērē onyo pe.

³ Èn ömïö idökö unu na mwol, ömïö kec onekowu, cē öpidhöwu kì mana, na un onyo kwerewu onwongo ba ongeö, mè pwonyowu nĩ dhanö ba kwö kì cem kēkēn èntö kwö kì köp kibēc na donyo kì ì dhö Rwoth.

⁴ Böngwu ba obino otii kì ì komwu èka tyēnwu ba obino okwot ì mwaka pyer angwën ni kibēc.

⁵ Myero dong inge unu kì ì cwinywu nĩ kite na calö dhanö pwonyo athin mērē, Rwoth Obangawu thon pwonyowu.

⁶ Myero igwök unu cík ka Rwoth Obangawu, nakun iwotho unu ì yoo mērē èka ilworo unu èn.

⁷ Piën Rwoth Obangawu tye ka kelowu ì lobo na bër—n'opong kì ora, kulo mè pii èka wang pii na möl ì ora èka wi kite;

⁸ lobo na tye kì ngano èka cayiri, öläk èka yen ölam, okwer pomegranat, lobo na möö jeituni èka möö kic möl kì ië;

⁹ lobo na cem ba nönök ië èka gin mörö ope na bino rem kì bothi; lobo na kite mērē obedo nywenyo èka itwērö künyö mola kì ì kite.

¹⁰ Ka icemo èka iyeng unu, pak unu Rwoth Obangawu pì lobo na bër na èn ömïöwu.

¹¹ Gwökērē unu èk kür wiwu owil òkò ì kom Rwoth Obangawu, na nwongo ba igwökö unu cík mērē kibēc na an atye ka miöwu tin.

¹² Ka icemo èka iyeng unu, ka igērö unu udi na bēcö mè bedo ië,

¹³ ka dhok, rom kì dyegiwu önya ödökö na pol, ka ryalwu èka gol ömēdērē èka kì jami kibēc na un itye ködgĩ önya,

¹⁴ cē cwinywu cakö wakērē èka wiwu bino wil òkò ì kom Rwoth Obangawu n'ökwanyöwu kì ì lobo Ejip, lobo mè opii.

¹⁵ Èn ötölöwu kì ì thim na lac èka na lik, lobo mè öriö na pii ope ië, na thwone èka ith tye gĩnĩ ië. Èn ömïöwu pii n'öya kì ì lēla.

¹⁶ Èn öpidhöwu kì mana kì ì thim, gin mörö na kwerewu ba ongeö anaka yam, mè miöwu bedo na mwol èka mè tēmöwu èk ì ajiki nyimwu obed na leng.

¹⁷ Gwökērē unu èk kür ikob kenwu nĩ, “Tēkōna èka twērö mè cinga ènē ömïa anwongo lönyö nĩ.”

¹⁸ Èntö po unu ì kom Rwoth Obangawu, piën ènē miö tēkö mè nwongo lönyö, èk omok cikerē mērē na èn okwongo both kwerewu, kite na tye ködē tin.

¹⁹ Ka wiwu bino wil òkò ì kom Rwoth Obangawu, cē ilübö unu obanga nökēnē, iwörö èka iryebere unu piny ì nyimgĩ, an akobo köp mè caden bothwu tin nĩ ebino tyekowu òkò.

²⁰ Ebino tyekowu ökö calö rok nökenë na Rwoth otyekogî ökö kî i nyimwu, cê ebino tyekowu ökö pî kwërö winyo dwön Rwoth Obangawu.

9

Tyën köp na Rwoth bino könyö kî jö Icarael

¹ Winy unu, jö Icarael. Un kobedini icwök unu ngölö kulo Jordan yo löka, êk icidh unu më ryëmö rok na tye kunön, jö na tæk na lööwu ökö, na tye kî peci na lac kî cël na thuno naka i polo.

² Jö nön tæk ëka boco gîni, jö Anak! Un ingeo köp i komgî, ëka iwinyo unu ka ekobo ni: “Nga na twërö cung i nyim jö Anak më lwëny ködgî?”

³ Èntö myero inge unu tin ni Rwoth Obangawu ënë ngat na tye ka woth i nyimwu na calö mac na wangö pîny. Èn kikome ënë bino tyekogî, ën bino löönögi ökö kî i nyimwu. Un ibino ryëmögi ëka ibino nekogî pîöpîö, kite na Rwoth öcîkërë ködë bothwu.

⁴ Kinge na Rwoth Obangawu öryëmögi ökö kî i nyimwu, kür ikob kî i cwinywu ni, “Rwoth okela kany më gamö lobo ni piën an kitena atîr.” Manön obedo pî tim na reco më rok ni ënë ömîö Rwoth bino ryëmögi ökö kî i nyimwu.

⁵ Pathî pî kite atîrwu onyo pî leng cwinywu ni un icidhö më gamö lobogî; èntö pî tim na reco më rok ni gîni, Rwoth Obangawu bino ryëmögi ökö kî i nyimwu, êk ocob gin na ën okwongo both kwaröwu Abraam, Icaaka ëka Jakob.

⁶ Myero inîang unu ni pathî pî kite atîrwu ënë ömîö Rwoth Obangawu tye ka miöwu lobo ni na bër êk igam unu obed mewu, piën un jö na ngutwu nwang.

Wod thwön n'obedo gol

⁷ Po unu i köp ni ëka kür imîi wiwu owil kite na un imîö akëmö ömakö Rwoth Obangawu kî i thim. Cakërë i nîö na un iya kî Ejip naka ithuno unu i kabedo ni, un ibedo jem i kom Rwoth.

⁸ I kidi më Koreb, un imîö Rwoth obedo k'akëmö, cê ömîö akëmö ömakö ën rwök i komwu më tyekowu.

⁹ I karë na an aïdhö malö i wi kidi më gamö kite n'apada, kite n'apada më cîkërë

na Rwoth oketho kodwu, an abino abedo i wi kidi pî nîö pyer angwën kiceng ëka kiwor, nakun ba acemo ëka ba amodho pii.

¹⁰ Rwoth ömîa kite ariö n'apada n'Obanga onwongo öcöo kî cîngë. Cík kibëc onwongo tye i komgî na Rwoth ötitö bothwu kî i mac na lyël i wi kidi i nîö më athuko.

¹¹ Kinge nîö pyer angwën kiceng ëka kiwor, Rwoth ömîa kite ariö n'apada, kite n'apada më cîkërë.

¹² Cê Rwoth okobo nîna ni, “Yaa malö kî kany icidh yo pîny pîöpîö, piën jogi na in ikelogî kî i Ejip ötimö gîni bal. Gîn ölökerë gîni ökö pîöpîö kî i kom gin na an acîkögî ëka öyübö gîni cal jwök n'obedo nywenyo.”

¹³ Rwoth okobo nîna ni, “An anënö jö ni ëka obedo gîni jö na ngutgî nwang rwök!

¹⁴ Wëka an këna, êk atyekgî ëka ajwa nyîng-gî ökö kî i thë polo. An abino miöni idökö rok na tæk ëka inya unu na pol na löögî.”

¹⁵ Cê an alökara, aidho yo pîny kî i wi kidi, nakun kidi tye ka lyël kî mac. Èka kite ariö n'apada më cîkërë onwongo tye i cînga gîni.

¹⁶ I karë na an anënö, anënö ni ibalö unu i kom Rwoth Obangawu; un iyübö cal jwök na cal kî wod thwön pîrwu. Un ilökërë ökö pîöpîö kî i yoo na Rwoth onwongo öcîköwu.

¹⁷ Cê an amakö kite ariö n'apada ëka abologî ökö pîny kî i cînga gîni, angënyö ökö na thîthînö i nyimwu.

¹⁸ Kinge dökî abuto pîny aryeba cwiny i nyim Rwoth pî nîö pyer angwën kiceng ëka kiwor; an ba acemo ëka ba amodho pii piën pî bal kibëc na un itimö, nakun itimö unu gin na rac i wang Rwoth n'ömîö akëmö ömakö ën.

¹⁹ An abedo kî lworo i kom akëmö ka Rwoth na tæk, piën akëmö onwongo ömakö ën rwök i komwu më tyekowu ökö. Èntö Rwoth dökî obino owinya.

²⁰ Akëmö ömakö Rwoth rwök i kom Aron më neko ën, èntö i caa nön an alëgö pîrë thon.

²¹ An thon akwanyö gin më balwu nön, wod thwön na un iyübö, cê awangö ökö kî mac. Cê angîngînyö ëka amîö ödökö buru na pwöth calö apua, cê aönyö apua mërë i kulo na möl pîny kî i wi kidi.

²² Un thon imiö akemö ömakö Rwoth ki i Tabera, i Maca ëka i Kibrot Ataaba.

²³ Ëka i karë na Rwoth oorowu ki i Kadec Barnea ën okobo ni, “Cidh unu malö ëka igam unu lobo na an amiöwu,” ëntö un ibino ijëm unu i kom Rwoth Obangawu. Un ba ibedo ki gen i kome ëka ba iwinyo unu ën.

²⁴ Un ibedo jëm i kom Rwoth anaka i ninö na an angeowu ködë.

²⁵ An abuto aryeba cwiny i nyim Rwoth pi ninö pyer angwën nön kiceng ëka kiwor piën Rwoth onwongo okobo ni ebino tyekowu ökö.

²⁶ Cë an alëgö both Rwoth ëka akobo ni, “Rwoth Obanga Won Twër, kür ityek jogi, jö na megì na pìrgì tèk na in ikökögì ki tèkoni ëka ikwanyögì ki i Ejip ki tèkö më cingi.

²⁷ Po i kom aticni Abraam, Icaaka, ëka Jakob. Kür ibed ka thamö pi ngut na nwang, timgì na reco ëka balgi.

²⁸ Pi manön lobo na in ikwanyöwa ki ië bino kobo ni, ‘Rwoth onwongo ba römö terogì i lobo na ën öcikerë ködë bothgi, ëka piën ën onwongo dag-gi, ën ökwanyögì ëk enekgi ökö i thim.’

²⁹ Ëntö gin obedo jogi na pìrgì tèk na in ikwanyögì ki tèkoni ëka ki twëroni.”

10

*Muca dökì ögamö cìk
(Yaa 34:1-10)*

¹ I karë nön Rwoth okobo nina ni, “Yüb kite ariö n'apada calö më acël ca ëka ibin yo botha i wi kidi malö. Yüb thon canduk më bao.

² An abino cöönö i kom kite n'apada köp n'onwongo tye i kom kite n'apada më acël ca, na in ibino ingënyögì ökö. Cë in myero ikethgi i canduk.”

³ Cë an ayübö canduk ki i kom yath alwii ëka an ayübö kite ariö n'apada calö më acël ca gini. Ëka an acidhö malö i wi kidi ki kite ariö n'apada i cinga gini.

⁴ Rwoth öcöo i kom kite n'apada ni ngö na ën onwongo öcöo cön, cìk apar na ën onwongo ötitö bothwu ki i mac, i ninö na un icökërë i tyën kidi. Rwoth ömiögì botha.

⁵ Cë an adwogo piny ki i wi kidi ëka aketho kite n'apada i canduk n'onwongo an ayübö kite na Rwoth öcika ködë ëka pod tye gini kunön.

⁶ (I karë nön jö Icarael öya gini ki i Beerot Bene Jakan* cë öcìdhö gini i Mocera. Ki kunön Aron öthöo ëka eiko, cë wode Eleajar oleo ka tyënë na calö alamdhök.

⁷ Gin öya ki kunön, cë öcìdhö gini yo Gudugoda ëka yo Jotbata, lobo na pii dwong ië.

⁸ I karë nön Rwoth opoko kaka ka jö Lebi path më tingo canduk më cìkërë ka Rwoth, më cung i nyim Rwoth më tio tic ëka më lamö gum ki nyingë, kite na gin pod timö ködë tin.

⁹ Manön ënë ömiö jö Lebi ba tye gini ki dul lobo mörö n'obedo mëgi i kin utmegogi; Rwoth ënë obedo gin n'epoko nigì kite na Rwoth Obangawu okobo bothgi ködë.)

¹⁰ An abedo i wi kidi pi ninö pyer angwën kiceng ëka kiwor, kite na an abedo ködë i më acël ca. Rwoth obino owinyo lëgana i karë nön thon cë Rwoth oyeo ni ba ebino tyekowu.

¹¹ Rwoth okobo nina ni, “Yaa malö, itël wi jii ëk ödöny ëka ögam gini lobo na an akwongara më miö both kweregi.”

Lwor Rwoth

¹² Kobedini dong, un jö Icarael, ngö na Rwoth Obangawu mitö ki bothwu? Gin na Rwoth Obangawu mitö ki bothwu ënë ni lwor unu Rwoth Obangawu, ilüb unu yodhi mërë kibëc, imar unu ën, ëka itii unu both Rwoth Obangawu ki cwinywu kibëc ëka ki tipowu kibëc.

¹³ Gwök unu cìk ka Rwoth kibëc na an atye ka miöwu tin pi bër bedowu.

¹⁴ Nën, kadì jami kibëc na tye malö i wi polo rwök, lobo ëka jami kibëc na tye ië obedo më ka Rwoth Obangawu.

¹⁵ Ëntö Rwoth oketho cwinye i kom kwerewu ëka ömarögì cë obino öyërowu, ëkwaëgi, ki i kin rok kibëc, kite na tye ködë tin.

¹⁶ Pi manön, bed unu ki winy both Rwoth ëka iwëk unu bedo jö na ngutgi nwang.

* 10:6 10:6 Beerot Bene Jakan gönyö ni kulo k'awope ka Jakan.

¹⁷ Piën Rwoth Obangawu ënë obedo Obanga na löö obanga nökenë gini ëka Rwoth ka rwodhi nökenë. Ën obedo Obanga na dit, na tye ki tükö ëka Obanga na myero elwor. Ën ba lengere i ngölö-köp ëka ba wilërë ki lim.

¹⁸ Ën ngölö köp n'atir i kom athin kic ëka i kom dha thöo. Nyutho mar mërë both Erok ëka miögi cem ki gin më aruka.

¹⁹ Un myero imar Erok, piën un thon onwongo ibedo unu Erok i lobo Ejip.

²⁰ Wör Rwoth Obangawu, tii unu ninë këkën ëka ikwong unu kwong na mewu ki nyingë.

²¹ Ën obedo Obanga na myero ipak unu; ën obedo Obangawu, n'otimö niwu jami na döngö ëka tango më aura na un inënö ki wangwu.

²² Kwerewu n'obino öcïdhö gini i Ejip onwongo tye pyer abirö kibëc, ëka Rwoth Obangawu ömiöwu idökö na pol na calö cër na tye i polo.

11

Gin na döngö na Rwoth otimö pi jögë

¹ Myero imar unu Rwoth Obangawu ëka itim unu gin na ën mitö; gwök unu cik mërë kibëc, ëka gin na ën öcikö i karë kibëc.

² Po unu tin i kom pwony na Rwoth Obangawu opwonyowu ködë, an ba atye ka twak k'ëthnöwu ëntö kodwu piën un ingeo ëka inënö unu dit mërë, cingë na tük ëka twërö mërë.

³ Gin ba önënö tango ëka gin më aura na ën otimö i Ejip both Parao rwoth më Ejip ëka i lobo mërë kibëc;

⁴ gin na ën otimö i kom acikari më Ejip, i kom angole ëka gadigadigi, i karë na ën ömiö pii më Nam na Kwar ömwönyögi ökö nakun onwongo gin tye ka ryëmö körwu, ëka ki kite na Rwoth otyekogi ködë.

⁵ Gin ba önënö gin na ën otimö niwu i thim na un bara ithuno i kabedo ni,

⁶ onyo gin na ën otimö i kom Datan ëka Abiram, ëthnö k'Eliab wod ka Reuben, i karë na Rwoth ömiö ngöm öyabërë ki kanya jö Icarael onwongo bedo ië, cë ömwönyögi ökö ki jö kibëc më dholokekgi,

këmagi ëka gin na kwö kibëc n'onwongo obedo mëgi.

⁷ Ëntö un ënë inënö ki wangwu jami na döngö ni kibëc na Rwoth otio.

⁸ Pi manön, myero igwök unu cik kibëc na an atye ka miöwu tin, ëk ibed unu ki tükö më cidhö dönyö ië ëka gamö lobo na un itye ka ngölö kulo Jordan më bedo mewu,

⁹ ëk ibed unu pi karë na lac i lobo na Rwoth okwongo më miö both kwerewu ëka both ëkwaëgi, lobo na mio na cak ki möö kic möl ki ië.

¹⁰ Lobo na un itye ka dönyö ië më gamö ba obedo calö lobo Ejip, ki kanya un iya unu ki ië, kanya un ipidhö kodhiwu ëka iönyö unu pii ië ki cingwu calö pwodho ngwedo.

¹¹ Ëntö lobo na un itye ka cidhö më ngölö kulo Jordan më gamö ëk obed mewu, obedo lobo n'obedo kitekite ëka ora gini, lobo na köth dwong ië.

¹² Obedo lobo na Rwoth Obangawu gwökö; wang Rwoth Obangawu tye ië i karë kibëc, cakërë i acaki mwaka naka i ajiki mërë.

¹³ Cë ka un ibino lübö unu cik kibëc na an atye ka miöwu tin—më marö Rwoth Obangawu ëka më tic ninë ki cwinywu kibëc ëka ki tipowu kibëc—

¹⁴ cë ën bino miö köth cwe i lobowu i karë mërë kikokome, köth më cwir ëka köth më oro, ëk icök unu cemwu, köngö ölok na nyen ëka möö jeituni.

¹⁵ Ën bino miö lum pi dhok na mewu, ëka ibino unu cem cë iyeng unu.

¹⁶ Gwökërë unu ëk kür imiï thamawu öbwölwu më lökërë ökö më wörö obanga nökenë gini ëka ryebere piny i nyimgi.

¹⁷ Ka itimö unu ni kömanön, akëmö bino makö Rwoth i komwu, cë jükö köth ökö ëka miö köth ba cwe. Lobo ba bino cëgö cem ëka ebino tyekowu ökö ki i lobo na bër na Rwoth tye ka miöwu.

¹⁸ Keth unu köpna ni i cwinywu ëka i thamawu; twe unugi na calö anyuth i ngut cingwu ëka irukugi i terinyimwu.

¹⁹ Pwony unu ëthnöwu ki cik nön, twak köp nön bothgi ka in itye pacö, ka in itye iwoth i yoo, ka ibuto piny ëka ka in iya malö ki i kabuto.

²⁰ Cöögi i kom yen dholokek më udiwu ëka i kom dhö wangkacwu,

²¹ ëk ninöwu ëka më k'ëkwaëwu obed na pol i lobo na Rwoth okwongere më miö both kwerewu, pi karë kibëc na polo pod bino bedo ködë malö i wi ngöm.

²² Ka igwökö unu cík ni kibëc na an atye ka miöwu ëk ilüb unu—më marö Rwoth Obangani, ilüb unu yodhi mërë kibëc ëka më moko i kome—

²³ cë Rwoth bino ryëmö rok ni kibëc na tye i nyimwu ëka un ibino ryëmö rok na dito ëka na tük na lööwu.

²⁴ Kabedo kibëc na tyënwu bino nyönö bino bedo mewu. Wang lobowu bino cakërë ki i thim thuno ködë yo Lebanon ëka cakërë ki i kulo më Euparate naka yo nam Mediterenian.

²⁵ Ngat mörö ope na bino cung i nyimwu. Rwoth Obangawu bino miö jii podho cwiny ëka lworö pïrwu i kom lobo kibëc na un ibino cidhö yo ië, kite na ën öcökö ködë.

²⁶ Nën, tin an atye ka ketho i nyimwu gum ëka cen—

²⁷ gum ka ilübö unu cík ka Rwoth Obangawu na an atye ka miöwu tin;

²⁸ ëntö cen bino maköwu ka un ikwërö lübö cík ka Rwoth Obangawu ëka ilökërë unu ki i yoo na an aciköwu tin nakun iwörö unu obanga nökenë gini na un ba ingeo.

²⁹ Ka Rwoth Obangawu dong okelowu i lobo na un ibino dönyö ië më gamö bedo mewu, myero ilam unu gum i wi kidi Gerijim ëka cen i wi kidi Ebal.

³⁰ Kite na un ingeo ködë ni kite ariö ni tye gini yo kuthö kulo Jordan, nakun cwök ki yen më More i lobo ka jö Kanaan nön na bedo gini i Araba n'opimere ki Gilgal.

³¹ Un icwök ngölö kulo Jordan më dönyö gamö lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu. Ka igamö unu ëka ibedo unu kunön,

³² gwökërë unu më lübö cík kibëc na an atye ka pwonyowu tin.

12

Kabedo më wörö Obanga

¹ Man ënë cík kibëc na myero ilüb unu na bër i karë kibëc na un ibino bedo i lobo na Rwoth, Obanga ka kwerewu, ömiöwu më gamö.

² Un myero imuk kabedo kibëc, kanya Erok na un iryëmö ki i lobogi wörö obangagi ië. Kabedo na tye malö i wi kite na boco ëka i thë yen na potgi mar.

³ Un myero imumuko keno tyërgi, nginginyö unu kitegi na gin wörö ëka iwang unu yen n'ëpidhö kanya ewörö obangagi na dhakö ië n'ecwodo ni Acera; tong unu cal jwogi obangagi ëka imii unu nying-gi orweny ökö ki i kabedo nön gini.

⁴ Un myero kür iwör Rwoth Obangawu i kite na gin wörö k'obangagi ködë.

⁵ Ëntö Rwoth Obangawu bino yërö kany mörö ki i kakawu kibëc. Kanya ebino wörö nyingë ië. Kabedo nön ënë un myero icidh ëka iwör unu Rwoth Obangawu ië.

⁶ Kunön ënë un myero iter tyër awanga na mewu, tyërwu, acël më apar na mewu, mïc na pïrë tük, gin na in ikwongo akwonga më miö, mïc na cwinyi öpwöyö, ëka kaö më dhokwu ëka rom ki dyegiwu.

⁷ Kunön, un ibino cem i nyim Rwoth Obangawu, kanya acël ki jö më udiwu ëka ibino bedo unu ki yom cwinyi i kom jami kibëc na un iketho cingwu ië piën Rwoth Obangawu ömiöwu gum.

⁸ Un myero kür itim kite na onu ëtimö ködë tin kany, na ngat acëlacël timö gin na ën nënö ni bër ninë,

⁹ piën un bara ithuno i kabedo na myero iywe unu ië ëka lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo mewu.

¹⁰ Ëntö un ibino ngölö kulo Jordan ëka ibedo unu i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo mewu. Ën bino miöwu iyweo ki i kom langwu kibëc n'ögüröwu ëk ibed unu abonge pëkö mörö.

¹¹ Cë un myero ibin unu i kabedo acël na Rwoth Obangawu öyërö më wörö nyingë ië. Kunön ënë un myero ikel jami kibëc na an aciköwu ië: tyër awanga na mewu, tyërwu, acël më apar na mewu, ëka mïc na pïrë tük na un ikwongo akwonga më miö both Rwoth.

¹² Un ibino bedo ki yom cwinyi i nyim Rwoth Obangawu, kanya acël k'awopeni, anyirani, etic na cwö, etic na mon ëka jö Lebi na bedo gini i peciwu; po ni jö Lebi ba ebino poko niggi lobo mörö onyo gin mörö më bedo mëgi.

¹³ Gwökërë unu èk kür ìtyër tyër awanga na mewu ì kabedo mörö kèkèn na un ìnènö;

¹⁴ Èntö ibino unu tyërö tyër awanga ì kabedo na Rwoth bino yërö kì ì kakawu mörö acèl. Kunön ènè un ibino tìmö jami kībèc na an aciköwu.

¹⁵ Èntö un ìtwërö neko leeniwu mè pacö mè acamawu kì ì peciwu mörö kèkèn kite na cwinywu mütö na lübèrè kì gum na Rwoth Obangawu mïöwu. Jö kībèc na cìk ögèngö onyo na cìk ba ögèngö twërö camö gini ringo nön, calö ringo egwethe onyo pura.

¹⁶ Èntö kür myero ìcam unu remo; öny unu ökö piny calö pii.

¹⁷ Kür myero ìcam kì ì peciwu acèl mè apar mè kalwu, onyo köngö ölökwi na nyen, onyo möö jeituniwu, onyo èthìnö kaö mè rom, dyegi èka dhok, onyo gin mörö kèkèn na in ikwongo mè mïö, onyo mïc na cwinywu öpwöyö, onyo mïc na pìrgi tèk.

¹⁸ Èntö un ibino cem ì nyim Rwoth Obangawu ì kabedo na èn bino yërö. Un, awopewu èka anyirawu, eticwu na cwö èka eticwu na mon, èka jö Lebi kì ì peciwu. In myero ibed kì yom cwiny ì nyim Rwoth Obangani ì jami kībèc na in ibino ketho cingi iè.

¹⁹ Myero ìgwökërë unu kür ìwèk unu jö Lebi ata ì karè kībèc na un ibedo ì lobowu.

²⁰ Ka Rwoth Obangawu önyaö wang lobowu kite na èn öcìköwu ködè, cè cwinyi ömütö ringo èka ikobo nì, “An amütö camö ringo,” cè in ìtwërö camö ringo kite na cwinyi mütö ködè.

²¹ Ka kabedo n'èwörö nyīng Rwoth Obangawu tye na bor kì kanya un itye iè, cè un ìtwërö neko leeni kì ì kom rom, dyegi èka dhokwu na Rwoth ömïöwu, kite na an aciköwu ködè. Un myero ìcam ringo kite na cwinywu mütö ködè kì ì peciwu.

²² Ngat mörö kèkèn, kadì obedo dhanö na cìk ögèngö onyo na cìk ba ögèngö twërö camö ringo nön, kite na un ìcamö kì ringo egwethe onyo pura.

²³ Èntö myero kür ìcam unu remo, piën kwö tye ì remo èka kür myero ìcam unu kwö kanya acèl kì ringo.

²⁴ Kür myero ìcam unu remo; öny unu ökö piny calö pii.

²⁵ Kür ìcam unu remo, èk nyimwu k'èthìnöwu na bino lübö körwu obed na leng, piën nwongo ìtìmö unu gin na tye atir ì wang Rwoth.

²⁶ Èntö kwany jamini na leng kībèc èka gin mörö kèkèn na in ikwongiri mè mïö, èka ìcìdh ì kabedo na Rwoth bino yërö.

²⁷ Mii unu tyër awanga na mewu ì wi keno tyër ka Rwoth Obangawu, ringo kanya acèl kì remo. Remo mè tyèrwu myero ööny ì kom keno tyër ka Rwoth Obangawu, èntö un ìtwërö camö ringo ökö.

²⁸ Gwökërë unu mè lübö cìk nì gini kībèc na an atye ka mïöwu, èk nyimwu obed na leng ì karè kībèc, k'èthìnöwu na bino lübö körwu, ka un ibino tìmö gin na bër èka na tye atir ì wang Rwoth Obangawu.

²⁹ Rwoth Obangawu bino tyeko rok ökö kì ì kabedo na un itye ka cìdhö mè gamö lobogì, ka dong ìgamö unu, èka ibedo unu iè,

³⁰ kinge na dong etyekogì ökö kì ì nyimwu, gwökërë unu èk kür imok unu ì owico mè penyo pì obanga na gin wörö èka ikob unu nì, “Rok nì wörö obangagì nīngö? Wan thon ebino tìmö nì kömanön.”

³¹ Un myero kür ìwör unu Rwoth Obangawu kite na gin wörö k'obangagì ködè, piën ì wörö obangagì, gin tìmö jami kībèc mè kwer na Rwoth ba mütö. Gin thon tyërö awope èka anyiragì ì wi keno tyër ì nyim obangagì.

³² Myero ìlüb unu gin na kībèc na an aciköwu ködè. Kür ìmèd onyo ìkwany mörö kì iè.

13

Wörö obanga nökënë gini

¹ Ka adwarpiny onyo ngat mörö na leko lek onen ì kinwu cè onyutho niwu anyuth mè tango onyo gin mè aura,

² èka ka anyuth onyo gin mè aura ötimèrè, cè adwarpiny okobo nì, “Eru èwör obanga nökënë” (obanga na un bara ingeo) “èka eru èwörgi.”

³ Un myero kür iwiny köp k'adwarpiny onyo alek nön. Rwoth Obangawu tye ka tēmöwu mè nènö ka un ìmarö èn kì cwinywu kībèc èka kì tipowu kībèc.

⁴ Myero ilüb unu Rwoth Obangawu nakun ilworo unu en. Gwök unu cík mërë kibëc ëka iwör unu en; tii unu ninë ëka imok unu i kome.

⁵ Adwarpiny onyo alek nön myero enek ökö piën en opwonyo pwony më jem i kom Rwoth Obangawu, n'ökwanyöwu ökö ki i lobo Ejip ëka ökököwu ökö ki i lobo më opii. Adwarpiny onyo alek nön ötëmö më lököwu ki i yoo na Rwoth Obangawu öcököwu më lübö. Un myero ikwany gin na rac ökö ki i kinwu.

⁶ Ka omeru, onyo wodi onyo nyari, onyo dhakö na in imarö, onyo okoneni na cwök kodi obwoli imüng nakun kobo ni, “Ërö ecidhi ewör obanga nökenë gini” (obanga na kwereni onyo in ba ingeo,

⁷ obanga ka jö n'oguri, kad i tye gini na cwök onyo na bor, yaa ki i ajiki më thwok lobo naka i thwok lobo nökenë),

⁸ in myero kür iyee onyo kür iwiny köp mërë. Kür kica omaki i kome ëka kür imüng ninë.

⁹ In myero inek en ökö. In enë myero icak tingo cingi më neko en ëka jö kibëc bino tingo cing-gi më neko.

¹⁰ Un ibino celo en ki kite naka i thöo, piën en ötëmö më lököwu ökö ki i yoo ka Rwoth Obangawu, n'ökwanyöwu ökö ki i lobo Ejip, n'obedo kabedo më opii.

¹¹ Cë jö Icarael kibëc bino winyo ëka bedo gini ki lworö, ëka ngat mörö ba doki bino timö gin na rac na cal ki man i kinwu.

¹² Ka iwinyo unu ki i pacöwu mörö acël, na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo ië, ni

¹³ jö mökö na kitegi reco öya ki i kinwu ëka öywaö thama ka jö na bedo i pacö nön nakun kobo gini ni, “Eru ecidhi ëka ewör obanga nökenë gini” (obanga na un bara ingeo).

¹⁴ Cë myero ipeny unu körë na bër ëka irang unu ki ryëkö. Ka adyer inwongo unu ni tye atir ëka enwongo ni gin më kwer ni ötimërë i kinwu,

¹⁵ cë myero inek unu jö na bedo i pacö nön kibëc ki pala abadë. Tyekugi ökö kibëc, jö kibëc na tye ië ëka lim kibëc na kwö myero enekgi ökö.

¹⁶ Cök unu jami kibëc na un iyakö i dyere pacö kanya jii güre ië, ëka iwang unu pacö

nön ki jami kibëc na tye ië na calö tyër awanga both Rwoth Obangawu. Pacö nön bino bedo wi obur na twal na ba doki ebino gërö.

¹⁷ Un myero kür ikwany unu gin mörö n'onwongo ëtyërö ökö. Cë Rwoth bino kwanyö akëmö mërë na ger rwök ökö, ëka bino timö niwu kica, nakun nyutho cwiny më kica i komwu. Cë bino miö welwu nya na pol, kite na en öcikerë ködë ki kwong both kwerewu.

¹⁸ Pi manön myero iwiny unu Rwoth Obangawu, mak unu cík mërë kibëc na an atye ka miöwu tin ëka itim unu gin na tye atir i nyime.

14

Kwero cöla k'Erok

¹ Un ibedo ëthinö ka Rwoth Obangawu. Kür ingöl unu komwu onyo ilyël unu terinyimwu pi kwero cöla pi jö n'öthöo.

² Piën un ibedo jö na leng both Rwoth Obangawu. En öyërowu ki kom jö kibëc na bedo gini i wi lobo ëk ibed unu jögë na piri gi tük.

Leeni n'ëcamö ëka mana ba ëcamö

³ Kür icam unu gin mörö më kwer.

⁴ Man enë leeni na un itwërö camögi: dhyang, römö, dyël,

⁵ aburi, egwethe, rüda, pura, dyegi ki rom na bedo i wi kite.

⁶ Un itwërö camö lee mörö këkën n'obokoro tyënë opokere ië ariö ëka na dwongo lum cë nyamö doki.

⁷ Entö leeni na dwongo lum cë nyamö doki, onyo n'obokoro tyën-gi opokere ië ariö, na un ba ibino camö enë: kinaga, apwöü ëka oduka. Kad i bed ni gin dwongo lum cë nyamö doki, gin ope k'obokoro tyën-gi n'opokere ië ariö. Gin obedo gin na cík ögëngö ki bothwu.

⁸ Pünö thon obedo gin na cík ögëngö; kad i bed obokoro mërë opokere ië ariö, en ba dwongo lum cë nyamö doki. Un myero kür icam ringogi onyo gudo komgi n'öthöo.

⁹ Ki kom gin na kwö kibëc na bedo gini i pii, itwërö unu camö mörö këkën na tye k'oguro na bih i komgi ëka pök komgi.

¹⁰ Entö gin mörö këkën na ba tye k'oguro na bih i komgi ëka pök komgi, kür icam

unu; piën obedo gin na cík ögëngö niwu më camö.

¹¹ Un itwëro camö winyü mörö kékën na cík ba ögëngö.

¹² Èntö man ënë winy na un myero kür icam: jür, acuth, acuth na cöl,

¹³ ocucu, koth okolokol kibëc,

¹⁴ koth akürük kibëc,

¹⁵ udo, tula, awëwët, koth ölwithölwith kibëc,

¹⁶ tula na thithinö, tula na döngö, tula na tar,

¹⁷ tula më thim, jür na döngö, koth winy më kulo kibëc,

¹⁸ okolokol, öthëba kori ëka olikolik.

¹⁹ Kudi kibëc na tye ki bwomgi obedo gin na cík ögëngö ki bothwu; kür icamugi.

²⁰ Èntö gin mörö kékën na cík ba ögëngö na tye ki bwomgi, un itwëro camö.

²¹ Kür icam unu gin mörö na in inwongo öthöo kënë. Un itwëro miö both arok mörö na bedo i pacöwu ëk ën öcam; onyo itwëro unu cadhö both welo mörö. Un ibedo jö na leng both Rwoth Obangawu.

Kür ited unu ringo athin dyël ki cak k'aya mërë.

Cík na makö acël më apar

²² Myero iketh unu acël më apar më cem n'öcëk ki i pwothiwu thenge mwaka ki mwaka.

²³ Cam unu acël më apar më kalwu, köngö ölökwu na nyen, möö jeituniwu ëka ëthin kaö më rom ki dyegi ëka dhokwu i nyim Rwoth Obangawu i kabedo na ën bino yëro më wörö nyingë ië. Ëk ipwony unu kite më lworö Rwoth Obangawu i karë kibëc.

²⁴ Èntö ka kabedo nön tye na bor ëka Rwoth Obangawu ömiöwu gum, ëka ba irömö unu yëo acël më apar na mewu (piën kabedo na Rwoth Obangawu bino yëro më wörö nyingë ië tye na bor),

²⁵ cë icadh unu acël më apar ëk ilök unu obed ciling ëka iter unu ciling i kabedo na Rwoth Obangawu bino yëro.

²⁶ Tii unu ki ciling më wilö gin mörö kékën na un imitö: dhok, rom, köngö ölökwu onyo kit köngö mörö na këc, onyo gin mörö kékën na in imitö. Cë in kanya acël ki jö më odi ibino cem unu kunön i nyim Rwoth Obangawu ki yom cwiny.

²⁷ Kür iwëk jö Lebi na bedo gini i peciwu ata; piën gin ba tye ki lobo mörö onyo gin mörö n'obedo mëgi.

²⁸ I ajiki më mwaka adek adek, kel unu acël më apar më gin n'öcëk bothwu kibëc ëk ikan unu i peciwu,

²⁹ cë jö Lebi (n'ope gini ki lobo mörö n'obedo mëgi), Erok mörö na bedo i kinwu, ëthinö kic, ëka mon thöo na bedo gini i peciwu twëro bino gini ëka cemo cë yeng, ëk Rwoth Obangawu ömiöwu gum i tic kibëc na cingwu bino gudo.

15

Cík na makö jalö banya

¹ I ajiki më mwaka abirö abirö un myero ijäl benyiwu ökö.

² Man ënë kite na myero ëtim ködë: Ngat acëlacël n'ömiö den both awodhe n'obedo dhanö më Icarael bino jalö ökö na twal. Èn ba bino pido banya mërë ki both dhanö më Icarael onyo ömin mërë, piën karë ka Rwoth më jalö benyi etyeko kobo ökö.

³ In itwëro pido banyani ki both arok, ëntö banya na tye both dhanö më Icarael n'obedo awodhi, myero ijäl ökö.

⁴ Acan mörö myero kür obed i kinwu, piën Rwoth bino miöwu gum i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo mewu,

⁵ ka ibino timö unu gin na Rwoth Obangawu mitö nakun igwökö unu cík ni kibëc na an atye ka miöwu tin.

⁶ Piën Rwoth Obangawu bino miöwu gum kite na ën öcikö ködë ëka un ibino miö den both rok na pol ëntö ba ibino unu deno gin mörö. Un ibino löönö rok na pol ëntö rok mörö ope na bino löönöwu.

⁷ Ka ngat mörö n'obedo acan i kin ewodhwu n'obedo jö Icarael tye i pacö mörö acël i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu, kür imii unu cwinywu obed na nwang onyo kür ikwër unu më könyö.

⁸ Nakaka manön, bed unu ki cwiny na bër ëk imii unu den më gin mörö kékën na ën mitö.

⁹ Gwokiri kür tham mörö na rac ödöny i cwinyi ëka icak kobo ni, "Mwaka më abirö, n'obedo mwaka më jalö benyi, onyingo na cwök," ëka thamani obed na rac i kom

omeru n'obedo acan, cë ikwër miö gin mörö. Ën bino kok i komi i nyim Rwoth, cë in ibino dökö abal.

¹⁰ Myero imii kõny bothgi abonge cwinyi mörö na rac. Cë Rwoth Obangawu bino miöni gum i kom ticni kibëc ëka jami kibëc na in ibino ketho cingi ië.

¹¹ Piën jö n'obedo ëcan ba bino rwenyo ki i lobowu. Pi manön an aciköwu ni myero iköny unu utmegowu na tye i lobowu ëka ëcan na mitö kõny abonge cwinyi mörö na rac.

Cík na makö tic k'opii (Yaa 21:1-11)

¹² Ka omeru onyo ameru, n'obedo dhanö më Iburu awodhi öcadhërë bothi ëka otio tic bothi pi mwaka abicël, i mwaka më abirö mërë in myero iwëk ën öcïdh ki kuc.

¹³ Ka in iwëkö ën më cïdhö, kür imii öcïdh ki cingë nono.

¹⁴ In ibino miö ën cïdhö ki jami mökö ki i kom romni onyo dyegini, kal ëka kõngö ölok abonge cwinyi mörö na rac. Mii bothe kite na Rwoth Obangawu ömiöwu ki gum.

¹⁵ Myero ipo ni un onwongo ibedo opii i lobo Ejip ëka Rwoth Obangawu ökököwu. Manön ënë ömiö an tin amïöwu cík ni.

¹⁶ Ëntö ka aticni okobo nini ni, "An ba amitö cïdhö ki bothi," piën ën mari ki jö më odi ëka ën tye ki kwö na bër kodi,

¹⁷ cë ikwany pinü ituc ki ithe i dholokek ëka ën bino bedo aticni pi kwö mërë kibëc. Tim ni kömanön pi aticni na dhakö thon.

¹⁸ Kür imii obed gin na tük bothi më miö ën cïdhö abonge cül mörö, piën tic na ën otio bothi pi mwaka abicël kadhö tic ka ngat n'epango wang ariö. Cë Rwoth Obangawu bino miö gum i kom jami kibëc na in ibino timö.

Cík na makö ëthïnö kaö më leenini (Jö Lebi 27:26; 27; Wel 18:15-18)

¹⁹ Ëthïnö kaö kibëc n'enywölögi i kin dhokni onyo romni ki dyegini, myero un ipok ökö na path pi Rwoth Obangawu. Kür imii kaö më dhokni më tio tic mörö ëka kür inyar yer më kaö ka romni.

²⁰ In kanya acël ki jö më odi, ibino camö unu ringogi i nyim Rwoth Obangawu i kabedo na ën bino yërö mwaka ki mwaka.

²¹ Ëntö ka kany mörö na rac tye i kom lee, ongwäl onyo wangë öthöö, onyo tye ki kany mörö na rac i kome, kür myero ityër unu both Rwoth Obangawu.

²² Un ibino camö i peciwu, kadï bed jö na cík ögëngö onyo na cík ba ögëngö twërö gini camö, kite na ngat mörö twërö camö ki ringo egwethe onyo pura.

²³ Ëntö kür myero icam unu remo; öny unu ökö piny calö pii.

16

Poth (Yaa 12:1-20)

¹ Gwök unu dwe më Abib* ëka ikwer unu ninö më Poth ka Rwoth Obangawu; piën i dwe më Abib ënë Rwoth Obangawu ökwanyöwu ködë ki i Ejip i kiwor.

² Un ibino tyërö lee më Poth ki kom rom onyo dyegiwu both Rwoth Obangawu i kabedo na Rwoth bino yërö ëk nyingë obed ië.[†]

³ Kür icam unu k'ogati n'erubo ki thöbi, ëntö myero icam unu k'ogati na thöbi ope ië pi ninö abirö. Man obedo ogati më can na un inënö, piën iya unu ki i lobo Ejip nakun ibünyërë unu abünya. Man bino po wiwu i kom ninö më Poth na un iya ködë ki i Ejip pi karë kibëc më kwöwu.

⁴ Myero thöbi mörö kür enwong bothwu i lobowu pi ninö abirö. Kür imii unu ringo lee mörö na un ityërö i kothyeno më ninö më acël odong naka kodiko.

⁵ Myero kür ityër unu lee më Poth i pacö mörö na Rwoth Obangawu tye ka miöwu,

⁶ ëntö un myero ityër lee më Poth i kabedo na Rwoth öyërö më wörö nyingë ië i kothyeno, i caa na ceng dönyö, na ënë karë na un iya ködë ki i Ejip.

⁷ Ted ëka icam unu i kabedo na Rwoth Obangawu bino yërö. Cë kodiko idök unu i këmawu.

⁸ Cam unu ogati na thöbi ope ië pi ninö abicël ëka ninö më abirö bed unu i cökërë

* **16:1 16:1 Abib** onwongo obedo dwe më acël ki i mwaka më Iburu na röm aröma ki dwe më adek naka i angwën më karë ni. [†] **16:2 16:2 Nyingë obed ië** obedo kabedo na Rwoth öyërö më wörö nyingë ië.

më wörö Rwoth Obangawu. Kür itii unu tic mörö i nīnō nōn.

Karama më Cabit
(Yaa 34:22; Jö Lebi 23:15-21)

⁹ Ibino unu kwanō cabit abirō cakērē i karē na un icakō kac.

¹⁰ Cē ibino unu kwero Karama më Cabit gini i nyim Rwoth Obangawu ki mīc na cwinywu öpwöyö; ibino mīö unu ki kite na Rwoth Obangawu ömīöwu ki gum.

¹¹ Ibino bedo unu ki yom cwiny i nyim Rwoth Obangawu i kabedo na en bino yērö na calö kabedo n'ewörö nyīngē iē. In, ēthīnō awopeni ēka anyira, eticni na cwö ēka eticni na mon, jö Lebi na bedo i peciwu ēka Erok na bedo i kinwu, ēthīnō kic ēka mon thöō na bedo gini i kinwu.

¹² Po unu ni un onwongo ibedo unu opii i lobo Ejip ēka myero igwökērē unu më lübö cik ni gini.

Karama më Bölö
(Jö Lebi 23:33-43)

¹³ Kinge na dong ityeko unu cökö cemwu ökö ki i larü më pwodo kal ēka ibiö unu ölökwu, kwer unu Karama më Bölö pi nīnō abirō.

¹⁴ Bed unu ki yom cwiny i karamawu; in, awopeni ēka anyira, eticni na cwö ēka eticni na mon, jö Lebi, Erok na bedo i kinwu, ēthīnō kic ēka mon thöō na bedo i peciwu.

¹⁵ Kwer unu karama pi nīnō abirō i nyim Rwoth Obangawu i kabedo na Rwoth bino yērö. Piēn Rwoth Obangawu bino mīöwu gum i kom cemwu kibēc na un icēgö ēka i kom tic më cīngwu cē ibino bedo unu ki yom cwiny rwök.

¹⁶ Cwö kibēc na tye i kinwu myero obin gini i nyim Rwoth Obangawu wang adek i mwaka acēlacēl i kabedo na en bino yērö: i Kwer më Ogati na Thöbi ope iē, i Karama më Cabit gini, ēka i Karama më Bölö gini. Ngat mörö myero kür obin i nyim Rwoth ki cīngē nono.

¹⁷ Ngat acēlacēl myero okel mīc na lübērē ki kite na Rwoth Obangawu ömīö ki gum ködē.

Ketho engöl-köp

¹⁸ Myero iketh unu engöl-köp ēka edite pi kakawu acēlacēl i peciwu kibēc na Rwoth

Obangawu tye ka mīöwu ēka gin bino ngölö köp ka jii atir.

¹⁹ Kür ilök unu pido ka dhanö na köp mērē tye atir onyo inyuth apokapoka mörö i kin dhanö. Kür iye ewilwu ki lim, piēn lim umo wang jö na ryäk ökö cē balö pido ka jö na köpgi tye atir.

²⁰ Ngöl unu köp atir, ēka köp atir kēkēn, ek ibed unu na kwö ēka ibed unu i lobo na Rwoth Obangawu tye ka mīöwu.

Wörö cal obanga nökenē gini

²¹ Kür ipidh unu yath mörö më wörö obanga na dhakö n'ecwodo ni Acera i nget keno tyēr ka Rwoth Obangawu na un ibino gērö.

²² Kür thon icib unu wir më kidi më awörö, gin mörö na Rwoth Obangawu ba mitö.

17

¹ Kür ityēr thwön onyo römö mörö n'ongwal onyo na kany mörö rac ki i kome both Rwoth Obangani, piēn bino bedo më kwer bothe.

² Ka ibino unu nwongo ecwö onyo dhakö mörö na bedo i kinwu, na tye i pacö mörö acēl na Rwoth Obangawu ömīöwu, na timö gin mörö na rac i nyim Rwoth Obangawu nakun türö cikērē mērē,

³ tio both obanga mörö nökenē ēka wörö ceng onyo dwe onyo cēr onyo gin mörö kēkēn na tye i polo na cik ka Rwoth ökwörö.

⁴ Ka iwinyo unu köp nōn, myero irang unu körē na bēr. Ka irangö unu ēka imoko unu ni obedo tim më kwer n'ötimērē i lobo Icarael,

⁵ myero ikel unu ecwö onyo dhakö nōn n'ötimö tim na rac ni i dhö wangkac më pacöwu ēka icel unu dhanö nōn ki kite naka i thöō.

⁶ Ebino neko dhanö nōn pi köp më caden ka jö ariö onyo adek, entö ba ebino neko ngat mörö pi köp më caden ka ngat acēl kēkēn.

⁷ Ecaden enē bino cakö yuo kite më neko dhanö nōn ēka dong jö kibēc ki körgi. Un myero ikwany unu gin na rac ökö ki i kinwu.

Pido köp i nyim elamdhök

⁸ Ka ekelo pido mörö i nyimwu na ngölö tēk rwök—twērö bedo önyö remo, adoth

onyo lwëny—ter unu pido nön gini yo kabedo na Rwoth Obangawu bino yëro.

⁹ Cidh both ëlamdhök na gin ënë jö Lebi ëka both angöl-köp na tye i dhö tic i caa nön. Peny ki bothgi cë gin bino ngölö köp nön nini.

¹⁰ Myero itim unu kite na gin okobo niwu ködë i kabedo na Rwoth bino yëro. Gwökëre unu më timö gin na kibëc kite na gin okobo.

¹¹ Tii unu kite na gin opwonyowu ködë ëka kite na gin öngölö niwu. Kür ilökëre unu ökö ki i ngö na gin okobo niwu.

¹² Ngat mörö na bino kwërö winyo köp k'angöl-köp onyo köp k'alamdhök na tio kunön both Rwoth Obangawu myero enek ökö. Myero ikwany unu gin na rac ökö ki i Icarael.

¹³ Cë jö kibëc bino winyo ëka bino bedo gini ki lworö na ba bino mëdërë gini doki ki kwërö winyo köp.

Pwony na makö kom rwoth

¹⁴ I karë na un ibino dönyö i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu ëka igamö unu, ibedo unu ië cë ikobo unu ni, “Eru eketh rwoth na bino löö onu calö rok nökenë n'ögürö onu,”

¹⁵ myero inën ni iketho unu rwoth na Rwoth Obangawu ënë öyëro. Dhanö na un ibino ketho myero obed ki i kin utmegowu kikome. Kür iketh unu arok mörö më lööwu na ba obedo dhanö më Icarael.

¹⁶ Dhanö nön myero kür obed k'angole mërë na pol onyo ömii jii ödök gini ökö yo Ejip më nwongo angole nökenë gini, piën Rwoth yam okobo niwu ni, “Un myero kür doki idök unu cen yo kunön.”

¹⁷ En myero kür önyöm mon na pol, piën bino miö thama mërë lökëre ökö na path. En myero thon kür obed ki ryal ëka gol na dwong.

¹⁸ Ka en dong obedo i wi then ker mërë, en myero öcöo cik ni i buk nakun kwanyö ki i kom më k'ëlamdhök n'obedo jö Lebi.

¹⁹ En myero ögwök buk ni bothe ëka ökwan pi karë kibëc më kwö mërë ëk opwony lworö Rwoth Obanga mërë ëka ölüb cik ni kibëc na bër.

²⁰ En ba bino tingere malö na löö utmego mërë jö Icarael onyo lökëre ökö ki i

cik. Cë en ëka ëkwaë mërë bino bedo i löc i ker mërë pi karë na lac i lobo Icarael.

18

Mic pi ëlamdhök ëka Jö Lebi

¹ Ëlamdhök n'obedo gini Jö Lebi, na gin enë kaka ka Lebi kibëc, ba bino bedo gini ki dul lobo mörö n'obedo mëgi ki i kin jö Icarael. Gin bino camö tyer awanga n'emio both Rwoth, piën manön enë gin n'obedo mëgi.

² Gin ba bino bedo ki dul lobo mörö më bedo mëgi ki i kin utmegogi; Rwoth enë obedo gin n'epoko niggi kite na en okobo bothgi.

³ Man enë bino bedo wang wodhi n'ëlamdhök nwongo ki both jö na bino tyerö gini thwön onyo römö: ringo wi bac, ringo lem ëka jamic kibëc.

⁴ Un myero imiigi acaki kac më kalwu, köngö ölok na nyen, möö jeituni ëka yer rom n'ëcakö nyarö ki kom rom na mewu.

⁵ Piën Rwoth Obangawu otyeko yëro jö Lebi ki i kin kakawu kibëc ëk gin ëka ëkwaëgi obed jö na tio gini ki nyiing Rwoth na twal.

⁶ Ka Alebi mörö öya ki i pacö mörö acël na en bedo ië na tye kany mörö ki i Icarael, ëka obino na cwinye öpwöyö yo kabedo na Rwoth bino yëro,

⁷ en twerö tic ki nyiing Rwoth Obanga mërë calö utmego mërë kibëc n'obedo Jö Lebi na tio kunön i nyim Rwoth.

⁸ En bino nwongo dul më cem na röm ki më ëlamdhök nökenë, kad bed ni en onwongo ciling ki kom jami na jö më pacö mërë öcadhö.

Tim më kwer

⁹ Ka dong idönyö unu i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu, myero ikwër unu lübö kit tim na reco më kwer na rok na tye kunön timö.

¹⁰ Ngat mörö myero kür enwong ki i kinwu na wangö wode onyo nyarë calö tyer awanga, na pwonyo bedo dhanö na thyedho onyo tic më jwöjwök onyo na nënö jamic dyël onyo tim mörö më jwök,

¹¹ onyo alam wör, gagi, onyo ajwök onyo amak tipo onyo na twak ki tipo ka jö n'öthöo.

¹² Ngat mörö na timö koth tim ni obedo gin më kwer both Rwoth; piën timö koth tim më kwer nön ömiö Rwoth Obangawu tye ka ryëmö rok nökenë ökö kî i nyimwu.

¹³ Myero ibed unu abonge bal mörö i nyim Rwoth Obangawu.

Adwarpiny na nyen calö Muca

¹⁴ Rok na un icwök gamö lobogî më bedo mewu obedo ginî ketho cwinygî i köp ka jö na tio tic më jwöjwök onyo jö na thyedho, ëntö Rwoth Obangawu ba ömiöwu twerö më timö koth tim nön.

¹⁵ Rwoth Obangawu bino miöwu adwarpiny kî i kinwu, jö Icarael ewodhwu, na cal köda. Myero iwiny unu ën.

¹⁶ Man ënë gin na un ikwaö kî both Rwoth Obangawu i ninö na un icökëre i Koreb. I karë nön un ikobo unu nî, “Kür imüwa ewiny dwön Rwoth Obangawa dökî, onyo ënën mac mëre na dit rwök piën wan ebino thöo ökö.”

¹⁷ Cë Rwoth okobo nina nî, “Köp na gin okobo tye na bër.

¹⁸ An abino miögî adwarpiny na cal kodi kî i kin jö Icarael ewodhgî, ëka an abino ketho köpna i dhögë. Ën bino kobo nigî köp kibëc na an acikö ën.

¹⁹ An kikoma abino penyo ngat mörö na ba bino winyo köpna n'adwarpiny bino kobo kî nyinga.

²⁰ Ëntö adwarpiny na bino poro më twakö gin mörö këkën kî nyinga na an ba akobo, onyo adwarpiny na kobo köp kî nying obanga nökenë ginî, myero enek ökö.”

²¹ Gwök onyo ibino kobo unu kî i cwinywu nî, “Kara wan ebino ngeo ningö nî köp nön ba odonyo kî i dhö Rwoth?”

²² Ka adwarpiny ötitö köp mörö kî nying Rwoth cë köp nön ba ötimërë onyo ocobere, manön ënë köp na ba odonyo kî i dhö Rwoth. Adwarpiny nwongo ötwakö köp nön kî wie këne, myero kür ilwor unu ën.

19

Cik na makö peci më larö kwö

¹ Ka Rwoth Obangawu otyeko rok na lobogî ën tye ka miöwu, ëka ka dong iryëmö unugi ökö, cë ibedo unu i pecigî ëka i udigî,

² cë ipok unu peci adek na papath pirwu i lobo na Rwoth Obangawu bino miöwu më bedo mewu.

³ Ibino unu puro yoo ëka ipoko unu wang lobo na Rwoth Obangawu bino miöwu körë adek më bedo mewu, ëk ka ngat mörö oneko dhanö, ën twerö ringö yo ië më larö kwö mëre.

⁴ Man ënë köp na makö ngat n'oneko dhanö ëka ringö më larö kwö mëre kunön—ngat oneko awodhe na nwongo ba öthëna athëna ëka adinga mörö thon onwongo ope i kin-gî cön.

⁵ Apor mëre, dhanö mörö twerö cidhö i bunga gin k'awodhe më ngölö yen, cë lëb atong n'engölö kî yen oore kî i pur mëre ëka ögöo wi awodhe oneko ökö, dhanö nön twerö ringö i pacö mörö acël kî i kin peci adek nön më larö kwö mëre.

⁶ Ka onwongo pacö më larö kwö tye acël këkën, caa nökenë twerö bedo na bor n'acül kwor pî athöo twerö bedo kî karë më makö dhanö n'oneko awodhe, kadî bed onwongo ba opore më aneka, piën adinga mörö onwongo ope i kin-gî cön.

⁷ Man ënë ömiö an aciköwu nî myero ipok unu peci adek pirwu.

⁸ Ka Rwoth Obangawu bino nyanö wang lobowu kite na ën öcikö both kwerewu kî kwong ëka miöwu lobo kibëc na ën öcikö bothgî,

⁹ un myero imëd peci adek nökenë i kom manön. Ën bino miöwu lobo ni ka cë un ilübö cik kibëc na an amüöwu—më marö Rwoth Obangawu ëka më lübö yoo mëre.

¹⁰ Tim unu man ëk remo na bal mëre ope kür ööny i lobowu na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo mewu, ëk bal më önyö remo kür obed i wiwu.

¹¹ Ëntö ka dhanö mörö onwongo dag awodhe ëka obedo kürö ën më cakö lwëny i kome, ëka oneko ökö cë dhanö nön öringö i pacö mörö acël kî i kin peci ni,

¹² edong më pacö mëre bino oro köp më ömö ën kî kunön cë ëmiö ën i cing ngat na myero öcül kwor ëk enek ën thon.

¹³ Kica myero kür ömakwu i kome. Myero ikwany unu bal më thöo ka dhanö n'ope kî

bal ökö kî i Icarael êk nyimwu obed na leng.

¹⁴ Kür iköb unu wang ngöm k'awodhi na yam edong oketho cön i lobo na un ibino leeno na Rwoth Obangawu bino miöwu mē bedo mewu.

Cík na makö ecaden

¹⁵ Köp ba bino löönö ngat mörö pî köp ka caden acël pî kit bal mörö na rac na gwök onyo en öbalö. Myero engöl köp pî köp k'ecaden ariö onyo adek.

¹⁶ Ka acaden mörö na cwinye rac ocung ëka odotho ngat mörö n'otimö bal,

¹⁷ jö ariö na tye kî köp i kin-gî myero obin gîni i nyim Rwoth, i nyim elamdhök ëka i nyim engöl-köp n'onwongo tye gîni i tic i caa nön.

¹⁸ Engöl-köp bino rangö kör köp nön na bër rwök, ka gîn onwongo ni acaden obedo ngat na twot nakun okelo adoth mē twodo i kom ömîn mērē,

¹⁹ cē ibino miö unu en pwod, pwod na röm kî mana en onwongo mitö ketho i kom ömîn mērē. Un myero ikwany unu gin na rac ökö kî kinwu.

²⁰ Jö kibëc bino winyo cē bino bedo gîni kî lworö ëka gin na rac na cal kî man ba dökî bino timērē i kinwu.

²¹ Myero kîca kür ömakwu: kwö myero ecül kî kwö, wang ecül kî wang, lak ecül kî lak, cing ecül kî cing, tyen ecül kî tyen.

20

Cík mē cīdhö i dhö lwēny

¹ Ka icīdhö unu mē lwēny i kom langwu cē inēnō unu angole gîni, gadigadi ëka mwony na pol na löö mewu ökö, kür ibed unu kî lworö i komgî, piën Rwoth Obangawu, n'ökwanyöwu kî i lobo Ejip, bino woth kodwu.

² Ka dong icwök unu cīdhö ilwēny, alamdhök bino bino anyim ëka twak kî mwony.

³ En bino kobo ni, “Winy unu, un jö Icarael: Tin ibino unu cīdhö mē lwēny i kom langwu. Kür iwëk cwinywu opodhi onyo ibed unu kî lworö; kür komwu ömyël onyo kür inyö komwu pî gîn.

⁴ Piën Rwoth Obangawu enē tye ka woth kodwu mē cīdhö lwēny pīrwu i kom langwu mē miöwu löönögi.”

⁵ Cē edite na löö jö na cīdhö i dhö lwēny bino kobo bothgi ni, “Ngat mörö tye na pod ögērö ödē na nyen na bara elägö gum iē? Wëk en ödök ökö pacö, onyo caa nökenē en bino thöo ökö i dhö lwēny cē ngat nökenē enē bino dönyö mē bedo iē.

⁶ Ngat mörö tye n'öpīdhö ölok mērē i pwodho cē pod bara ocakö camö nyige? Wëk en ödök ökö pacö, onyo caa nökenē en bino thöo ökö i dhö lwēny cē ngat nökenē enē bino camö nyige.

⁷ Ngat mörö tye na pod ocikērē kî dhakö cē bara önyömö? Wëk en ödök pacö, onyo caa nökenē en bino thöo ökö i dhö lwēny cē ngat nökenē enē bino nyömö dhakö nön.”

⁸ Cē edite thon bino kobo ni, “Ngat mörö tye na lwor onyo na cwinye podho? Wëk en ödök yo pacö, ëk acikari ewodhe kür cwinygi opodhi kamē en.”

⁹ I karē n'edite otyeko twak gîni kî jö na cīdhö i dhö lwēny, gîn bino yērö edite na tölö wigi.

¹⁰ Ka icīdhö unu mē celo pacö mörö, un myero kono imi jö mē pacö nön karē mē penyo pî kuc.

¹¹ Ka gîn oyeo cē öyabö dhö wangkacgi gîni, jö kibëc na tye i pacö nön bino bedo opiwu ëka bino gîni tio tic na tēk pīrwu.

¹² Entö ka gîn ökwērö mē penyo pî kuc cē öyērö gîni mē lwēny kodwu, gür unu pacö nön kî mwony na mewu.

¹³ Ka Rwoth Obangawu ömiögî i cingwu, myero inek unu cwö kibëc na tye i pacö nön kî pala abadē.

¹⁴ Entö mon, ethinö, dhok ëka kî gin mörö kēkēn na tye i pacö, itwērö unu tero na calö jami n'eyakö mē bedo mewu. Eka itwērö unu tic kî jami n'eyakö na Rwoth Obangawu ömiöwu kî both langwu.

¹⁵ Man enē gin na un ibino timö i kom peci kibëc na tye na bor kodwu ëka i peci ka rok na ba cwök kodwu gîni.

¹⁶ Entö i peci k'Erok na Rwoth Obangawu bino miöwu mē bedo mewu, kür iwëk unu gin mörö na yweo odong na kwö.

¹⁷ Myero ityek unu jö kibëc—jö Kit, jö Amor, jö Kanaan, jö Periji, jö Kibi ëka jö Jebuc—kite na Rwoth Obangawu ociköwu ködē.

¹⁸ Ka iwëkö unu obedo gini na kwö, cë gin bino pwoyowu më lübö gin më kwer kibëc na gin timö i wörö obangagi ëka bino miö ibalö unu i kom Rwoth Obangawu.

¹⁹ Ka igürö unu pacö mörö pi caa na lac, nakun ilwënyö unu ëk igam, kür ingöl unu yen k'atong, piën un itwërö camö nyige. Yen thon obedo langwu, na myero ilwëny unu i komgi?

²⁰ Un itwërö ngölö yen na ba nyakö nyig-gi më acama ëka itii unu kodë më yübö madala ëka pem ëk ökönywu më idho i pacö nön na lwënyö i komwu naka ka igamö unu pacö nön.

21

Tyeko köp i kom nek na ba ngere

¹ Ka ebino nwongo dhanö mörö obuto n'eneko i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo mewu, cë ba engeo ngat n'oneko ën,

² edongwu ëka ëngöl-köpwu bino cidhö gini yökö më pimo bor piny cakërë ki i kom lyël naka i peci na cwök ki kany nön.

³ Cë edong na tye i pacö na cwök ki kom dhanö n'eneko bino gini kelo nya raa na bara otio tic mörö, na bara eketho ayokoth i ngute më ywaö kwër wanu.

⁴ Edong më pacö nön bino kelo gini nya raa naka i ora mörö na pige möl, i ora mörö na naka yam ba epuro, kanya ba ëcwö kodhi mörö ië. Gin bino türö ngut nya raa ökö i ora kunön.

⁵ Cë ëlamdhök n'obedo Jö Lebi myero obin gini anyim, piën Rwoth Obangawu öyëroggi pi tic mërë ëka më lamö gum ki nying Rwoth. Gin myero otyek köp më pido ëka lwëny kibëc.

⁶ Edong kibëc më pacö na cwök ki kanya enwongo kom dhanö n'eneko ië bino lwökö cing-gi i kom nya raa na gin ötürö ngute i ora,

⁷ cë gin bino kobo ni, "Cingwa ba öönyö remo ka dhanö ni, onyo wangwa ba önönö ka eneko.

⁸ Rwoth tim kica i kom jö Icarael na gin ënë jö na megì na yam ikököggi. Kür iketh bal më remo ka dhanö n'ope ki bal i wi lwak na megì." Cë itim kica i kom bal më remo n'ëönyö.

⁹ Ibino unu lwökö bal më önyö remo ki i kinwu kömanön, ka itimö unu gin na nen n'atir ki i wang Rwoth.

Nyömö dhakö n'ëmakö ki dhö lwëny

¹⁰ Ka icidhö unu më lwëny i kom langwu, cë Rwoth Obangawu ömïöggi i cingwu ëka itero unu jö n'ëmakögi ki dhö lwëny,

¹¹ ëka in inënö dhakö mörö na leng ki kin jö n'ëmakö ki dhö lwëny cë cwinyi ömarö, in itwërö tero ën ëk obed dhaköni.

¹² In myero ikel ën yo pari ëka ilyël wie cë ingad lwëtë ökö.

¹³ Göny böng mërë n'onwongo ën oruko i karë n'ëmakö kodë ki i dhö lwëny. Kinge na ën dong obedo pari ëka okumo pi apap mërë ëka aya mërë pi dwe acël, cë in itwërö cidhö bothe më bedo cwörë ëka ën bino bedo dhaköni.

¹⁴ Ka inwongo ni cwinyi ba dök mitö ën, cë itwërö wëkö ën cidhö yo kanya cwinye mitö. In myero kür icadh ën onyo iter ën na calö opii, piën in dong ilanö ën ökö.

Twërö k'athin kaö

¹⁵ Ka ëcwö mörö tye ki mon ariö, ëka marö ngat acël na löö nökenë ca, ëka mon ariö ni kibëc önywölö gini ëthinö awope ninë, ëntö athin kaö obedo wod ka dhakö na ën ba marö,

¹⁶ ka ëcwö ni tye ka poko jami mërë both awope mërë, myero ën kür ömii twërö k'athin kaö both wod ka dhakö na ën marö, nakaka wode kikome n'obedo kaö, wod ka dhakö na ën ba marö.

¹⁷ Ëntö ën myero onyuth athin kaö ka dhakö mërë na ën ba marö, nakun doko gin n'epoko ninë wang ariö ki kom jami na ën tye kodë kibëc. Athin awobi nön ënë obedo acaki më tükö k'apap mërë. Twërö k'athin kaö obedo mëgë.

Awobi na jëm

¹⁸ Ka dhanö mörö tye ki wode na ngute nwang ëka obedo ngat na jëm, na ba winyo dhö apap mërë onyo aya mërë, kadï bed ëgöo ën ki lüth, ba bino winyogi.

¹⁹ Apap mërë ëka aya mërë bino makö gini ën ëka etero both edong i dhö wangkac më pacö na ën bedo ië.

²⁰ Gin bino kobo both edong ni, "Wodwa ni ngute nwang ëka obedo ngat na jëm. Ën

ba wöröwa. Ën obedo ngat n'owor ëka amërö."

²¹ Cë jö më pacö nön kibëc bino celo ën ki kite naka thöö. Un myero ikwany gin na rac ökö ki i kinwu. Jö Icarael kibëc bino winyo cë bedo gini ki lworö.

Cík na papath

²² Ka dhanö mörö ötimö bal na miö ën nwongo pwod më thöö, ëka ingabö unu ën malö i wi yath,

²³ un myero kür iwëk kome öngabërë i wi yath naka kiwor. Ik unu kome ökö i nönö nön, piën dhanö mörö n'ëngabö kome i wi yath bedo dhanö n'Obanga ölamö. Un myero kür ibal lobowu na Rwoth Obangawu tye ka miöwu më bedo mewu.

22

¹ Ka in inënö thwön onyo römö k'omeru n'orwenyo ökö ata, kür inën anëna; myero idwök yo both omeru.

² Ka won mërë ba bedo na cwök kodi onyo ba ingeo won mërë, cë in myero iter lee n'orwenyo nön yo pari ëka igwök naka ka won mërë obino na tye ka rangö. Cë imii bothe.

³ In ibino timö ni kömanön i kom kana mërë, böng mërë, onyo gin mörö kékën n'omeru orwenyo ëka in inwongo; in kür inën anëna.

⁴ Ka in inwongo kana onyo thwön k'omeru n'opodho piny i nget yoo, kür inën anëna, ëntö köny ën më tingo malö ëk ocung ki tyënë.

⁵ Dhakö myero kür oruk böng ka cwö, onyo ëcwö kür oruk böng ka mon, piën dhanö n'ötümö kömanön bedo më kwer both Rwoth Obangawu.

⁶ Ka in tye ka woth i yoo cë icop i kom öd winyü i nget yoo, onyo i wi yath onyo i ngöm, ëka min winyü obuto i kom ëthinë onyo i kom tönge, kür imak min mërë kanya acël k'ëthinë.

⁷ In itwërö tero ëthinë, cë iwëkö min mërë cidhö, ëk nyimwu obed na leng ëka ibed unu na kwö pi karë na lac.

⁸ Ka in igërö öt na nyen, myero iketh gin mörö na jükö podho ka dhanö orum wi öt ëk kür okel bal më önyö remo i odi ka ngat mörö opodho ki i wi öt.

⁹ Kür icwö kodhi na papath ariö i pwodho ölöknä, ka icwö, miö gin na kibëc n'öcëk ië myero eter i öt k'Obanga, gin na in icwö ië thon naka ki nyig ölöc.

¹⁰ Kür itwe thwön ëka kana kanya acël më pur.

¹¹ Kür iruk böngü n'obedo yer ëka böngü na pwöth n'ëkwö kanya acël.

¹² Myero ikwö töl tacël na lyero i twok böngü angwën na in iruko.

Cík na makö nyakö na bara ënyömö

¹³ Ka ëcwö mörö önyömö dhakö cë obedo ködë, cë ökwërö ën ökö,

¹⁴ cë okobo köp na rac i kome, na balö nyiing dhakö nakun kobo ni, "An anyömö dhakö ni, ëntö i karë na an abedo ködë, anwongo gin mörö ope na nyutho ni ën bara ongere k'ëcwö."

¹⁵ Cë apap ëka aya ka dhakö nön bino kelo gini gin na nyutho ni ën bara ongere k'ëcwö both edong i dhö wangkac më pacö.

¹⁶ Apap mërë bino kobo both edong ni, "An amiö nyara both ëcwö ni ëk önyöm ëntö ökwërö nyara ökö.

¹⁷ Kobedini ën okelo köp më adoth i kome nakun kobo ni, 'An anwongo gin mörö ope na nyutho ni ën bara ongere k'ëcwö.' Ëntö man ënë gin na nyutho ni nyara bara ongere k'ëcwö." Cë enyodo mërë bino yarö böngü i nyim edong më pacö.

¹⁸ Edong më pacö bino tero ëcwö nön ëka epwodo.

¹⁹ Gin bino ngölö ninë cül më ryal mia acël. Gin bino miö both apap ka dhakö, piën ëcwö nön öbalö nyiing nya jö Icarael na bara ongere k'ëcwö. Cë ën bino mëdërë më bedo dhakö mërë; ëka myero kür ökwër dhakö nön pi karë më kwö mërë kibëc.

²⁰ Ëntö ka köp më adoth nön tye atir, ëka gin mörö ope n'enwongo na nyutho ni dhakö nön bara ongere k'ëcwö,

²¹ cë jö më pacö nön bino kelo dhakö nön i dholokek më öt k'apap mërë ëka ki kunön cwö më pacö nön bino celo ën ki kite naka thöö. Ën ötimö gin më lewic i Icarael nakun obedo timö tim më ölyang i karë na ën bedo i öt k'apap mërë. Un myero ikwany unu gin na rac ökö ki i kinwu.

²² Ka ebino nwongo ëcwö mörö n'obedo kî dhakö ka ngat nökenë, ëcwö n'obedo ködë ëka dhakö nön myero enekgi ökö. Un myero ikwany unu gin na rac ökö kî i Icarael.

²³ Ka ëcwö mörö kî i pacö oromo kî nyakö na bara ongere k'ëcwö, n'onwongo öcikerë kî ngat mörö më anyöma cë obedo ködë,

²⁴ un ibino tero jö ariö nön kibëc yökö i dhö wangkac më pacö nön, ëka ecelogi kî kite naka i thö. Eneko nyakö nön piën ba ögö oduru ëk ëkönyë ëka eneko ëcwö piën ötürö cîk më bedo kî dhakö ka ngat nökenë. Un myero ikwany unu gin na rac ökö kî kinwu.

²⁵ Entö ka ëcwö mörö oromo kî nyakö n'öcikerë kî ngat mörö më anyöma i dye thim cë obedo ködë tètëk, ëcwö kékën n'ötimö gin ni ënë ebino neko.

²⁶ Kür itim unu gin mörö i kom nyakö; piën ën ba öbalö bal mörö na römö ngölö ninë thö. Köp ni röm kî köp k'ëcwö n'ölwënyö i kom awodhe cë oneko ökö,

²⁷ piën ëcwö oromo kî dhakö n'ëcikerë ködë më anyöma i thim cë obedo ködë tètëk ëka dhakö ögö oduru, ëntö ngat mörö onwongo ope kunön na twërö könyö ën.

²⁸ Ka ëcwö mörö oromo kî nyakö na bara ongere k'ëcwö n'onwongo ba öcikerë më anyöma ëka obedo ködë tètëk cë engeogi,

²⁹ ën bino cülö apap ka nyakö ryal pyer abic. Ën myero önyöm nyakö nön piën ën ötimö bal i kome. Ën ba bino kwërö dhakö nön pî karë më kwö mërë kibëc.

³⁰ Dhanö mörö kür obed kî dhakö k'apap mërë; ën myero kür ömii lewic i kom apap mërë.

23

Jö n'ëryëmögi ökö kî i athuko

¹ Dhanö n'edino onyo n'ëngölö kome më cwö ökö ba bino dönyö i athuko ka Rwoth.

² Dhanö n'enywölö i lek ba bino dönyö i athuko ka Rwoth, kadî naka ëkwaëgi më apar mörö ba bino dönyö i athuko ka Rwoth.

³ Ngat mörö n'obedo dhanö më Amon onyo dhanö më Moab ba bino dönyö i

athuko ka Rwoth, kadî naka ëkwaëgi më apar, mörö ba bino dönyö i athuko ka Rwoth.

⁴ Piën gin ba obino më romo kodwu kî cem ëka kî pii i karë na un itye ka bino kî i Ejip. Gin obino opango Balaam wod ka Beor kî i Petor na tye i Aram Naaraim* ëk obin ölamwu.

⁵ Entö Rwoth Obangawu ökwërö winyo köp ka Balaam ökö. Ën obino ölökö köp më lamöwu ödökö më gum pîrwu, piën Rwoth Obangawu maröwu.

⁶ Kür itim unu gin mörö na kelo nigî kuc kodwu ëka lönyö, pî karë më kwöwu kibëc.

⁷ Kür icaa unu dhanö mörö më Edom, piën gin obedo wat kodwu. Kür icaa unu dhanö mörö më Ejip, piën ibino ibedo unu Erok i lobogi.

⁸ Ethinögi na gin bino nywölö n'obedo ëkwaëgi më run më adek bino dönyö i athuko ka Rwoth.

Gwökö cîk më lengo i lai

⁹ Ka icidhö unu më lwëny kî langwu, gwökërë unu kî i kom gin mörö na ba leng.

¹⁰ Ka ëcwö mörö tye i kinwu na cîk ögëngö piën oleko lek më kiwor, ën myero öcîdh yökö ëka obed kunön.

¹¹ Entö ka piny dong yutho ën myero ölwökërë, ëka ka ceng ödönyö ën twërö dwogo i lai.

¹² Yüb unu kany mörö yökö i nge lai kanya un ibino cidhö ië më könyërë.

¹³ Ngat acëlacël myero obed kî gin mörö më künyö piny i kin jami më lwënywu, ëka ka ikonyiri, küny bur ëk ium ökö.

¹⁴ Piën Rwoth Obangawu wowotha i dye laiwu më gwököwu ëka më miö langwu i cingwu. Laiwu myero obed na leng ëk kür önën gin mörö na ba leng cë lökërë ökö kî bothwu.

Cîk na papath

¹⁵ Ka opii mörö öringö ökö kî both adwong mërë cë opono bothi, kür imii ën ödök both adwong mërë.

¹⁶ Mii ën obed i kinwu kany mörö kékën na cwinye mitö ëka i pacö mörö kékën na ën öyërö. Kür idii ën.

* 23:4 23:4 Naaraim manön, Kukuju kuthö Mecopotamia.

¹⁷ Dhanö mörö më Icarael n'obedo ëcwö onyo dhakö myero kür obed ngat na timö tim më ölaya i öt wörö jwök.

¹⁸ Kür ikel unu ciling më cül n'enwongo ki kom tim më ölaya n'öya ki both dhakö onyo ëcwö i öt ka Rwoth Obangawu më cülö kwong mörö, piën jami nön kibëc obedo gin më kwer both Rwoth Obangawu.

¹⁹ Kür imii dhanö më Icarael awodhi öcül magoba pi ciling, cem onyo gin mörö kékën na twërö kelo magoba na ën odeno.

²⁰ In itwërö mio arok cülö magoba ëntö pathi dhanö më Icarael awodhi. Gwök unu cik ni ëk Rwoth Obangawu ömiiwu gum i kom gin na kibëc na un ibino ketho cingwu ië i lobo na un itye ka dönyö më gamö bedo mewu.

²¹ Ka ikwongo kwong both Rwoth Obangani, kür igaliri më cobo, piën Rwoth Obangawu bino penyoni pirë ëka ibino bedo ngat n'ötümö bal.

²² Ëntö ka ba ikwongo kwong, ba ibino bedo ngat n'ötümö bal.

²³ Ëntö gin mörö kékën na donyo ki i dhogi myero inën ni icobo, piën in ikwongo kwong keni ki dhogi both Rwoth Obangani.

²⁴ Ka idönyö i pwodho ölok k'awodhi, in itwërö camö nyig ölok kibëc na cwinyi mitö, ëntö kür iketh mörö i aditani.

²⁵ Ka idönyö i pwodho kal k'awodhi, in itwërö ridhö kal ki cingi, ëntö kür ikaa kal ki pala.

24

Cík na makö kethö nyom

¹ Ka ëcwö mörö önyömö dhakö na ba yomo cwinye piën onwongo gin mörö na rac ködë, ëcwö nön twërö cöö waraga më kethö nyom, cë mio i cingë ëka ryëmö ën ökö ki i ödë.

² Cë kinge na ën dong öya ökö ki i ödë, ën dökö dhakö k'ëcwö nökenë.

³ Ka cwörë më ariö ba mitö ën, ëcwö nön cöö waraga nñë më kethö nyom, cë mio i cingë, ëka ryëmö ökö ki i ödë, onyo ka cwörë më ariö nön öthöö ökö,

⁴ cwörë më acël n'ökwërö ën ba dök bino nyömö ën më bedo dhakö mërë kinge na ën dong öbal ökö. Manön bino bedo gin më

kwer both Rwoth. Kür ikel unu bal i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miowu më bedo mewu.

⁵ Ka ëcwö mörö pod onyomo anyoma, myero kür ëmii öcidhi i dhö lwëny onyo ëmii tic ka lwak mörö nökenë. Ën myero obed mwaka acël nakun bedo parë ëk okel yom cwiny both dhakö na ën önyömö.

⁶ Kür ikwany pong onyo nya pong rego na calö gin n'ejengo i den. Piën manön bino bedo calö kwanyö kwö ka dhanö më bedo gin n'ejengo.

⁷ Ka enwongo ngat mörö kwalö dhanö më Icarael awodhe, ëka tero na rac na calö opii onyo cadhö ën. Ngat n'ökwälö dhanö nön myero enek ökö. Un myero ikwany gin na rac ökö ki i kinwu.

⁸ Na makö köp i kom two dhöbü, gwökërë unu rwök ëk ilüb unu gin n'ëlamdhök n'obedo Jö Lebi okobo niwu. Myero ilüb unu na bër ngö na an acikögä.

⁹ Po unu i kom ngö na Rwoth Obangawu ötimö i kom Miriam ki i wanga yoo kinge na un iya ki i Ejip.

¹⁰ Ka imiö gin mörö më adena both awodhi, kür idöny i ödë më kwanyö gin mörö n'ëmiö bothi na calö gin n'ejengo.

¹¹ In myero ibed yökö, ëk dhanö na in imiö gin mörö më adena okel gin na ën ojengo bothi yökö.

¹² Ka dhanö nön obedo acan, kür imii böngü na ën ojengo obut bothi.

¹³ Dwök böngü mërë na ceng bara ödönyö ëk oumere ködë. Cë ën bino pwöyöni ëka ebino kwanö na calö tic n'atir i nyim Rwoth Obangani.

¹⁴ Kür idii atic na in ipango n'obedo acan ëka na mitö köny, kono kadä atic nön obedo dhanö më Icarael awodhi onyo arok na bedo i pacöwu mörö acël.

¹⁵ In myero imii cül mërë i nñö nön na bara ceng ödönyö, piën ën obedo acan ëka geno gin nön. Ka ba imiö, ën bino kok i komi both Rwoth, ëka ibino bedo ngat n'ötümö bal.

¹⁶ Ba ebino neko enyodo pi bal k'ëthinnögä, onyo ba ebino neko ëthinnö pi bal k'enyodogä. Ngat acëlacël ebino neko pi bal mërë.

¹⁷ Kür ìbal pido k'arok onyo k'athìn kic mörö, onyo ìter böngü ka dha thöo na calö gin n'ejengo.

¹⁸ Po unu nĩ un onwongo ibedo opii ì lobo Ejip ëka Rwoth Obangawu obino ökökōwu kī kunön. Manön ënë ömĩo an acikōwu mē lübö cik nĩ.

¹⁹ Ka in itye ka kaö kac kī ì pwodhoni, ëka ìnenö körë mörö na ba ìkaö, kür idök cen mē cīdhö kaö dökī. Myero iwëk odong pī Erok, ëthīnö kic ëka mon thöo, ëk Rwoth Obangawu ömīiwu gum ì kom tic kibëc mē cīngwu.

²⁰ Ka ipüdö nyig jeitunini kī ì wi yath, kür dökī idök cen mē püdö man odong ì wi yath. Myero iwëk nyig jeituni n'odong pī Erok, ëthīnö kic ëka mon thöo.

²¹ Ka ipüdö nyig ölok kī ì pwodho ölokni, kür dökī idök cen mē püdö man odong. Myero iwëk nyig ölok n'odong pī Erok, ëthīnö kic ëka mon thöo.

²² Po unu nĩ un onwongo ibedo opii ì lobo Ejip. Manön ënë ömĩo an acikōwu mē lübö cik nĩ.

25

¹ Ka jö ariö tye gīnī kī köp ì kin-gī, gīn myero oter ì nyim okiko ëka ëngöl-köp bino ngölö köp cē gönyö gīnī dhanö n'ope kī bal ëka ngölö köp ì wi dhanö n'öbalö.

² Cē ka dhanö n'öbalö pore nĩ myero ëgöo, angöl-köp bino mīö ën buto pīny ëka ëgöo ì nyime kī wel lüth n'oporo bal mērë.

³ Angöl-köp twerö mīö ëgöo lüth pyer angwën ëntö kür ökadh manön. Ka ëgöo na kadhö, ömīnwu ebino lanö ì wangwu.

⁴ Kür itwe dhö thwön ka tye ka nyönö kal mē apwoda.

⁵ Ka utmego na bedo gīnī kanya acël ëka acël kī kin-gī öthöo ökö abonge athīn mörö, myero cii athöo kür önyömërë kī ngat mörö na ba obedo dhanö mē dholokek. Ömīn cwörë ënë bino tero ën na calö dhakö mērë ëka cobo tic mē bedo cwörë nakaka ömīn mērë.

⁶ Wode na ën bino nywölö mē acël ebino cakö nyīngë kī nyīng ömīn mērë n'öthöo, ëk nyīngë kür orweny ökö kī ì Icarael.

⁷ Ëntö ka ömīn athöo ba mītö tero cii ömīn mērë, dha thöo bino cīdhö ì dhö wangkac mē pacö both edong ëka kobo nĩ, “Ömīn cwöra ökwërö mīö nyīng ömīn mērë

nen ì Icarael; ën ba mītö cobo tic mē bedo cwöra nakaka ömīn mērë.”

⁸ Cē edong mē pacö mērë bino cwodo ömīn athöo ëka ëtwak ködë. Ka ocere nakun kobo nĩ, “An ba amītö tero ën,”

⁹ cii ömīn athöo bino cīdhö bothe ì nyim edong cē wödhö wör acël ökö kī ì tyën ömīn cwörë, ngülö laö dhögë ì wangë ëka kobo nĩ, “Man ënë gin n'ebino tīmö ì kom dhanö mörö na ba bino nywölö ëthīnö ka wi ömīn mērë.”

¹⁰ Dholokek ka dhanö nön ebino cwodo kī ì Icarael nĩ, “Öt ka dhanö n'ëwödhö wörë ökö kī ì tyënë.”

¹¹ Ka cwö ariö tye ka lwëny ëka dhakö ka ngat acël obino mē könyö cwörë kī both ngat na tye ka lwëny ködë, ëka otero cīngë cē ömakö kome mē cwö,

¹² un myero ingun unu cīng dhakö nön ökö. Kür kīca ömakwu ì kome.

¹³ Kür ibed unu kī gin mē pimo jami ariö ì ocwewu—acël na pëk ëka acël na yot.

¹⁴ Kür ibed unu kī gin mē pimo jami ì ödwu—acël na thwönë ëka acël na tīdī.

¹⁵ Myero ibed unu kī gin mē pimo jami na bër, na pimo jami ì wangë, ëk ibed unu ì lobo na Rwoth Obangawu tye ka mīöwu pī karë na lac.

¹⁶ Piën jö kibëc na tīmö koth tic nĩ, jö na tīmö gin na ba tye atīr, gīn obedo gin mē kwer kī both Rwoth Obangawu.

¹⁷ Po unu ì kom gin na jö Amalek ötīmö ì komwu ì yoo ì karë na un iya ökö kī ì Ejip.

¹⁸ Gīn ölwënyö ì komwu ì karë na un idhero rwök na tēkö mörö ope ì komwu. Gīn oneko jö kibëc n'onwongo odong cen nakun ba lworö gīnī Obanga.

¹⁹ Pī manön, ka Rwoth Obangawu ömīöwu iyweo kī ì kom langwu kibëc n'ögüröwu ì lobo na Rwoth Obangawu tye ka mīöwu ëk igam unu mē bedo mewu, myero inek unu jö Amalek kibëc ëk ngat mörö kür dökī opo ì komgī na twal kī ì thë polo. Kür imīi wīwu owil!

26

Mic mē wi cem ëka acël mē apar

¹ Ka un idönyö ì lobo na Rwoth Obangawu tye ka mīöwu na calö mewu ëka igamö unu ökö cē ibedo unu ië,

² kwany unu wi cem mökö kî i kom cem kibëc n'öcakö cëk kî i ngöm na Rwoth Obangawu tye ka miöwu ëka ikethgi i adita. Cë iter unu i kabedo na Rwoth Obangawu bino yërö mē wörö nyingē ië.

³ In myero icidh both alamdhök na tye i dhö tic i caa nön ëka ikob ninë nî, “Tin dong an atuco both Rwoth Obangani nî an athuno i lobo na Rwoth okwongo both kwerewa mē miöwa.”

⁴ Cë alamdhök bino gamö adita kî bothi ëka ketho i nyim keno tyër ka Rwoth Obangani.

⁵ Cë in ibino kobo i nyim Rwoth Obangani nî, “Kwaröna onwongo obedo dhanö mē Aram, n'onwongo wotho awotha. Ën obino öcidhö yo Ejip kî jö na nönök ëka obedo kunön cë ödökö rok na dit, na tēk ëka n'önya ginî na pol.

⁶ Ëntö jö Ejip obedo ka tic ködwa na rac rwök ëka ömiöwa elimö can, nakun emiöwa etio tic na tēk.

⁷ Cë wan ekok both Rwoth, Obanga ka kwerewa, ëka Rwoth owinyo kokowa cë önönö pëköwa, tic na tēk n'eketho i komwa ëka kite n'ediöwa ködë.

⁸ Cë Rwoth ökwanyöwa ökö kî i Ejip kî twër mē badë ëka kî tēkö mērë, kî tim na kelo lworö na thwönë, k'anyuth mē tango ëka gin mē aura ginî.

⁹ Ën okelowa naka i kabedo ni ëka ömiöwa lobo nî, lobo na mio na cak kî möö kic möl kî ië.

¹⁰ Cë kobedini dong, an akelo wi cem n'öcakö cëk kî i ngöm na in Rwoth imia.” Cë in myero iketh adita i nyim Rwoth Obangani ëka iwör ën.

¹¹ In ibino bedo kî yom cwiny kanya acël kî jö Lebi ëka Erok na bedo ginî i kinwu kî gin na kibëc na bër na Rwoth Obangani ömiö bothi ëka jö mē odi.

¹² Ka in ityeko miö acël mē apar mē gin n'öcëk i mwaka mē adek mērë, mwaka mē miö acël mē apar, in ibino miö both jö Lebi, Erok, ëthünö kic ëka mon thöök ëk gin obed kî gin mē acama na römö miögi yeng kî i peciwu.

¹³ Cë in ibino kobo i nyim Rwoth Obangani nî, “An dong atyeko kwanyö acël mē apar ökö kî i öda ëka amiö both jö Lebi, Erok, ëthünö kic ëka mon thöök kite na

in icika ködë. An ba atürö onyo wia ba owil i kom cikni ginî.

¹⁴ An ba acamö acël mē apar i karë n'onwongo an akwero cöla, onyo kwanyö mörö kî ië i karë na cik ögenga, onyo tyërö both tipo ka ngat n'öthöök. An awinyo köp ka Rwoth Obangana; an atimö jami kibëc na in icika ië.

¹⁵ Nën piny kî i kabedoni na leng na tye i polo, miü gum i kom jogi Icarael ëka i kom lobo na in imiöwa kite na in icikiri ködë kî kwong both kwerewa, lobo na mio na cak kî möö kic möl kî ië.”

Lüb cik ka Rwoth

¹⁶ Tin Rwoth Obangawu öcököwu mē lübö cik mērë kibëc. Pî manön myero igwökërë unu mē lübö kî cwinywu kibëc ëka kî tipowu kibëc.

¹⁷ Tin dong ituco köp i kom Rwoth nî ën obedo Obangani, ëka ibino lübö yoo mērë nakun igwökö cik mērë kibëc, ëka nî ibino winyo köp mērë.

¹⁸ Rwoth otuco köp i komwu nî tin un ibedo jögë na pîrgi tēk kite na ën öcökërë ködë, ëka un myero igwök cik mērë kibëc.

¹⁹ Ën otuco nî ebino miöwu bedo rok na tēk na löö rok nökenë kibëc na ën eketho ëka un ibino miö pak kî wörö i nyingë. Un ibino bedo jö na leng both Rwoth Obangawu kite na ën öcökërë ködë.

27

Keno tyër i wi Kidi Ebal

¹ Muca ëka edong mē Icarael okobo ginî both jüi nî, “Gwök unu cik ni kibëc na an tin atye ka miöwu.

² I nünö na un ibino ngölö kî kulo Jordan mē dönyö i lobo na Rwoth Obangawu bino miöwu, un ibino cicibo kite na thwon cë ipu unu komgi kî rangi na tar.

³ Cöö köp kibëc mē cik ni i komgi ka ipoth unu yo löka mē dönyö i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu, lobo na mio na cak kî möö kic möl kî ië, kite na Rwoth, Obanga ka kwerewu, öcökërë kodwu.

⁴ Ka dong ingölö unu kulo Jordan, cicibo unu kite ni i wi Kidi Ebal kit na an atye ka ciköwu ködë tin. Myero ipu unu komgi kî rangi na tar.

⁵ Gër unu keno tyër n'ëyübö kî kite both Rwoth Obangawu kunön. Kür itii unu kî nywenyo mörö më paögi.

⁶ Myero igër unu keno tyër ka Rwoth Obangawu kî kite na lül ëka ñryëd unu tyër awanga i wie both Rwoth Obangawu.

⁷ Ngöl unu thon tyër më kuc nakun icamö unu kunön, kanya un ibino bedo kî yom cwiny i nyim Rwoth Obangawu.

⁸ Un myero icöö na bër köp kibëc më cik ni i kom kite ni na un icicibo."

Alem kî i Kidi më Ebal

⁹ Cë Muca ëka ëlamdhök n'obedo Jö Lebi okobo both jö Icarael kibëc ni, "Ling unu moth, un jö Icarael, ëk iwiny unu köp! Un dong idökö jö ka Rwoth Obangawu.

¹⁰ Pî manön, un myero dong iwiny unu köp ka Rwoth Obangawu ëk ilüb unu cik mërë kibëc na an atye ka miöwu tin."

¹¹ I nönö nön kikokome Muca öcökö jii ni:

¹² Ka ingölö unu kulo Jordan, kaka ka Cimeon, Lebi, Yuda, Icarak, Yocepu ëka Benjamin bino cung ginî i wi Kidi Gerijim më lamö gum i kom jii.

¹³ Eka kaka ka Reuben, Gad, Acer, Jabulon, Dan, ëka Naputali bino cung ginî i wi Kidi Ebal më lamö cen i kom jii.

¹⁴ Cë jö Lebi bino redo ginî rwök both jö Icarael kibëc ni:

¹⁵ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino yübö cal jwök n'ëpaö apaa onyo nywenyo n'ëliö—n'obedo gin më kwer both Rwoth, n'adirü öyübö kî cingë—ëka ocibo i müng më awöra."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

¹⁶ "Cen myero ömak dhanö mörö na ba bino wörö apap mërë ëka aya mërë."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

¹⁷ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino cwarö kidi më wang ngöm k'awodhe."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

¹⁸ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino miö athöö wang lübö yoo na path."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

¹⁹ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino balö pido k'arok, athin kic onyo dha thöö ëka miö köp löö."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

²⁰ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino buto kî cii apap mërë, piën nwongo ën oketho lewic i kom apap mërë."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

²¹ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino buto kî lee mörö këkën."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

²² "Cen myero ömak dhanö mörö na bino buto k'amîn mërë, onyo amîn mërë më babö onyo amîn mërë n'aya mërë önywölö k'ëcwö nökenë."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

²³ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino buto kî marö mërë."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

²⁴ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino neko awodhe i müng."

Cë jö kibëc bino gamö ni "Amën!"

²⁵ "Cen myero ömak dhanö mörö na bino gamö lim më wilönë i müng ëk enek kî dhanö na ba öbalö."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

²⁶ "Cen myero ömak dhanö mörö na ba bino moko ëka lübö köp kibëc na tye i cik ni."

Cë jö kibëc bino gamö ni, "Amën!"

28

Gum pî bedo kî wörö

¹ Ka ibino unu winyo köp ka Rwoth Obangawu ëka ilübö unu cik mërë kibëc na an tin atye ka miöwu, Rwoth Obangawu bino miöwu idökö na tek na löö rok kibëc na tye i wi lobo.

² Gum ni kibëc bino bino i komwu na thwönë ka iwinyo unu köp ka Rwoth Obangawu:

³ Gum bino bedo i komwu i pacö ëka i pwothiwu.

⁴ Gum bino bedo i kom ëthünöwu, i kom gin na bino cëk i pwothiwu, ëka i kom ëthünö limwu na kwö—ëthünö dhokwu ëka ëthün rom kî dyegiwu.

⁵ Gum bino bedo i kom aditani ëka i kom gin më nyöbö ogatini.

⁶ Ibino bedo unu kî gum i karë na un idönyö i öt ëka i karë na un idonyo yökö.

⁷ Rwoth bino miö ilöö unu langwu na bino më lwëny i komwu. Gin bino më lwëny i komwu kî i yoo acël ëntö bino ginî

ngwëc kî bothwu nakun pokere gîni ï yodhi abîrô.

⁸ Rwoth bino mîö gum ï kom derewu ëka ï kom gin na kibëc na cîngwu otio. Rwoth Obangawu bino mîöwu gum ï lobo na ën tye ka mîöwu.

⁹ Ka ibino unu gwökô cîk ka Rwoth Obangawu kibëc nakun ïlübô unu, Rwoth bino mîöwu ibedo jögë na leng kite na ën ôcikërë ködë kî kwong bothwu.

¹⁰ Cë jö kibëc më wi lobo bino nënö nî ecwodowu kî nyîng Rwoth ëka bino gîni lworowu.

¹¹ Rwoth bino mîöwu jami na pol—ëthînöwu, ëthînö limwu na kwö, ëka cem më pwothiwu bino cëk—ï lobo na yam ën okwongo both kwerewu më mîöwu.

¹² Rwoth bino yabö niwu polo na ën kanö lönyö mërë ië, më mîö köth cwee ï pwothiwu ï karë mërë kikokome ëka më mîö gum ï kom tic kibëc na cîngwu bino tio. Un ibino mîö jami më adena both rok na pol ëntö ba ibino unu deno gin mörö kî both ngat mörö.

¹³ Rwoth bino mîöwu bedo ëtëla, ëka pathî jö n'ëtëlögi. Karë kibëc un ibino bedo anyim nakun ba ibedo unu anגע ka iwinyo unu cîk ka Rwoth Obangawu kibëc na an tin aciköwu nakun igwökërë unu më lübö.

¹⁴ Kür ïlökërë unu ökö kî ï kom cîk na an tin amîöwu, yo cîngwu kucem onyo kucam, onyo lübö obanga nökenë gîni ëka wörögi.

Adwogi më türö cîk (Jö Lebi 26:14-46)

¹⁵ Ëntö ka un ba ibino winyo unu köp ka Rwoth Obangawu onyo igwökërë unu më lübö cîk mërë kibëc na an tin aciköwu, cë cene ni kibëc bino bino ï komwu ëka maköwu:

¹⁶ Cen bino maköwu ï peciwu ëka ï pwothiwu.

¹⁷ Cen bino bedo ï kom adîtani ëka ï kom gin më nyöbô ogatini.

¹⁸ Cen bino bedo ï kom ëthînöwu ëka ï kom gin na bino cëk ï pwothiwu, ï kom ëthînö limwu na kwö ëka ï kom ëthînö rom kî dyegiwi.

¹⁹ Cen bino maköwu ï karë na un idönyö ï öt ëka ï karë na un idonyo yökô.

²⁰ Rwoth bino oro cene ï komwu, wiwu bino rubere ëka ebino cökowu kî gero ï kom gin na kibëc na un ibino tio, naka ka ithum unu ökö. Ibino thum unu ökö pïöpïö pî timwu na reco na un itimö piën iwëka unu ökö.

²¹ Rwoth bino pwodowu kî twoe na reco naka ka ën otyekowu ökö kî ï lobo na un itye ka dönyö ië më gamö më bedo mewu.

²² Rwoth bino pwodowu kî twoe na köbërë, kî lyetho ëka two akwoda, kî lyetho pîny ëka ceng bino ryëny. Cemwu bino ner ëka pur ökö. Pwod ni kibëc bino bino ï komwu naka ka ithöö unu.

²³ Polo na tye ï ka wiwu ba bino mîö köth cwee, ëka ngöm na tye ï thë tyënwu bino bedo na tæk calö nywenyo.

²⁴ Rwoth bino lökö köth më lobowu dökö apua ëka luru; bino yaa kî ï polo öny pîny ï komwu naka tyekowu ökö kibëc.

²⁵ Rwoth bino mîö langwu lööwu. Un ibino lwëny ï komgi kî ï yoo acël ëntö ibino unu ngwëc kî bothgi nakun ipokere unu ï yodhi abîrô, ëka jö më lobo kibëc bino bedo gîni kî thwön lwo ro pî gin n'ötimërë ï komwu.

²⁶ Lyenewu bino bedo cem ka wîny kibëc na ngwëcö kî malö ëka më ka leeni më thim, ëka ngat mörö ope na bino ryëmögi ökö.

²⁷ Rwoth bino pwodowu kî two bür gîni më Ejip, bür na ba cang, gwönyü ëka ï kom na ba ibino unu cang kî ië.

²⁸ Rwoth bino pwodowu kî poa, thöö wang ëka bango wiwu ökö.

²⁹ Ibino unu thwathwama kiceng calö athöö wang. Ba ibino bedo unu kî lönyö ï kom gin mörö këkën na un ibino timö. Ebino diöwu ëka yakö jamiwu nînö kî nînö, ëntö ngat mörö ope na bino kënyöwu.

³⁰ In ibino cikiri kî dhakö më nyömö, ëntö ngat nökenë ënë bino bedo ködë tètëk. In ibino gërö öt, ëntö ba ibino bedo ië. In ibino pîdhö ölökö, ëntö ba ibino camö nyige.

³¹ Ebino neko thwön pur na megî na in inënö, ëntö ba ibino camö ringo mërë mörö. Ebino tero kanani tètëk kî bothi, ëntö ba ebino dwongo. Ebino mîö romni both langni, ëntö ngat mörö ope na bino kënyöni më dwongögi.

³² Ebino miö awope ëka anyirani both rok nökenë na in inënö ëka wangi bino dhero më nënögí nínö kî nínö, ëntö ba ibino bedo kî tékö më jükögí cidhö ködgí.

³³ Rok na ba ingeo unu bino camö cem na un ipuro i pwothiwu, ëka ebino diöwu pî karë kibëc ëntö gin mörö ope na un ibino timö.

³⁴ Gin na wangwu bino nënö bino miöwu idökö epoa.

³⁵ Rwoth bino pwodoni kî two më congí ëka tyeni kî bür na rem rwök na ba bino cang, cakërë kî i tyeni piny naka i wi malö.

³⁶ Rwoth bino ryëmöwu kanya acël kî rwoth na un ibino yërö më tëlöwu yo both rok na un onyo kwerewu ba ongeö. Ibino unu wörö obanga nökenë n'ëyübö kî yen ëka kidi.

³⁷ Ibino unu dökö gin na kelo lworö, gin më carolok ëka gin më anyëra i kin rok kibëc na Rwoth bino këthöwu ië.

³⁸ Ibino unu cwöönö kodhi na dwong i pwothiwu, ëntö ibino unu cökö na nönök, piën bonyo bino camö ökö.

³⁹ Ibino unu pïdhö ölöc ëka ibino unu yübögí na bër, ëntö ba ibino unu madhö köngö mërë onyo püdö nyige, piën kudi bino camögí ökö.

⁴⁰ Ibino unu bedo kî yen më jeituni i lobowu, ëntö ba ibino unu tic kî möö mërë, piën nyige bino öny ökö.

⁴¹ Ibino unu nywölö awope ëka anyira, ëntö ba ibino unu gwökögí, piën ebino terögí ökö i opii.

⁴² Bonyo bino camö yen ëka cem më lobowu ökö.

⁴³ Erok na bedo i lobowu bino dökö gini ëlönyö ëka jö na pïrgí ték rwök, ëntö un ibino dökö ëcan ëka jö na pïrgí ba ték.

⁴⁴ Gin bino miöwu den, ëntö un ba ibino miö den bothgí. Gin bino tëlö wiwu, ëntö un ibino dong cen i körgí.

⁴⁵ Cene ni kibëc bino podho i komwu, bino ryëmö körwu cë maköwu naka ibino thum unu ökö kibëc, piën ba iwinyo unu köp ka Rwoth Obangawu ëka ba imakö unu cik mërë kibëc na ën öcököwu.

⁴⁶ Gin bino bedo anyuth ëka tango më aura bothwu ëka both ëkwaëwu naka naka.

⁴⁷ Piën un ba itio unu both Rwoth Obangawu kî yom cwiny i karë n'onwongo itye unu kî jami na büp,

⁴⁸ pî manön ibino unu tic both langwu na Rwoth bino orögí i komwu. Kec ëka öriö pii bino nekowu, ibino unu woth kotula ëka can jami kibëc bino maköwu. Rwoth bino ketho ayokoth n'obedo nywenyo i ngutwu naka ka otyekowu ökö kibëc.

⁴⁹ Rwoth bino kelo rok mörö më lwëny i komwu kî kanya bor, kî i ajiki më lobo, calö jür na bino piny, rok na ba ibino unu niang i lëbgí.

⁵⁰ Rok na ger na ba bino parö pî jö n'otii ëka kica ba bino makögí i kom jö na thïnö.

⁵¹ Gin bino camö ëthïnö limwu na kwö ëka cem na bino cëc i pwothiwu, naka ka etyekowu ökö. Gin ba bino wëkö niwu kal mörö, köngö ölöc na nyen onyo möö jeituni, ëthïnö dhok onyo ëthïnö rom kî dyegi na mewu naka ka gin otyekowu ökö.

⁵² Gin bino gürö peciwu kibëc naka ka cëlwu n'ëgërö na bor rwök na un igeno öredhërë piny. Gin bino gürö peci kibëc na tye i lobo na Rwoth Obangawu tye ka miöwu.

⁵³ Pî can na langwu bino ketho i komwu i karë na gin bino gürö peciwu, un ibino camö ëthïnöwu, ringo kom awope ëka anyira na Rwoth Obangawu ömïöwu.

⁵⁴ Naka thon ëcwö na kite mërë bër rwök ëka n'obedo nyakica kî i kinwu bino twono ömïn mërë cem, onyo dhakö mërë na ën marö, onyo ëthinë na pod kwö.

⁵⁵ Ën ba bino nywakö ködgí ringo kom ëthinë na ën camö. Piën ën ope kî gin mörö n'odong ninë më acama i karë më can na langwu bino gürö kî peciwu kibëc.

⁵⁶ Dhakö na kite mërë bër rwök ëka n'obedo nyakica, n'onwongo ba thamö më nyönö piny kî tyënë, wangë bino cido i kom cwörë na ën marö, ëka wode onyo nyarë.

⁵⁷ Ën bino kanö byero na yaa kî ië ëka athïn na ën önywölö, ëc ëcam ën kënë i müng i karë na lang bino güröwu ëka can na rac na langwu bino ketho i komwu i peciwu.

⁵⁸ Ka ba igwökërë unu më lübö köp kibëc më cik ni, n'ëcöögí i buk ni, ëka ka ba ibedo unu kî lworö i nyïng më dheo na pïrë ték na ënë nyïng Rwoth Obangawu,

⁵⁹ cë Rwoth bino mädö pwod i komwu ëka i kom ëkwaëwu, can na rac rwök ëka odeke na ba cang gini.

⁶⁰ Ën bino miö two kibëc më Ejip na yam un ilworo rwök më maköwu, ëka ba ibino unu cang.

⁶¹ Rwoth thon bino miöwu koth twoe kibëc ëka can na ba ëcöo i buk më cik ni, naka ka etyekowu ökö.

⁶² Kadï onwongo ipol unu calö cër na tye malö i wi polo, welwu bino dökö na nönök rwök, piën ba iwinyo unu köp ka Rwoth Obangawu.

⁶³ Dong kite na calö Rwoth cwinye obedo na yom më miöwu bedo na bër ëka më miö welwu nya na pol, kömanön thon Rwoth cwinye bino bedo na yom më balö ëka tyekowu. Ebino kwanyöwu ökö ki i lobo na un itye ka dönyö ië më gamö bedo mewu.

⁶⁴ Cë Rwoth bino këthöwu ökö i kin rok kibëc, cakërë ki i ajiki lobo kucël naka tung ca. Ki kunön un ibino wörö obanga nökenë gini—obanga n'ëyübö ki yen ëka kidi, na un onyo kwerewu ba ongeö.

⁶⁵ Ki i kin rok nön gini, ba ibino unu nwongo kuc onyo karë më miö tyënwu yweo. Ki kunön Rwoth bino miö cwinywu podho, ba ibino bedo unu ki gen ëka tipo komwu bino thöo ökö.

⁶⁶ Cwinywu bino ngabërë angaba pi kwöwu më anyim. Lworo bino maköwu kiwor ëka kiceng abonge gen mörö pi kwöwu.

⁶⁷ Kodiko ibino unu kobo ni, “Kono onwongo obed kothyeno!” Ëka kothyeno ibino unu kobo ni, “Kono onwongo obed kodiko!”—piën pi lworo na bino pong i cwinywu ëka gin na wangwu bino nönö.

⁶⁸ Cë Rwoth bino dwököwu yo Ejip ki mel gini, i yoo na an abino akobo niwu ni ba dökï ibino nönö unu. Ki kunön, un ibino mirë kenwu both langwu më acadha calö opii n'obedo cwö ëka mon, ëntö ngat mörö ope na bino wilöwu.

29

Rwoth öcikerë ki jö Icarael i lobo më Moab

¹ Man ënë köp më cikërë na Rwoth öciko Muca më ketho ki jö Icarael i lobo më Moab, mëd i kom cikërë na ën onwongo oketho ködgï ki i Koreb.

² Muca ocwodo jö Icarael kibëc kanya acël ëka okobo bothgi:

Un inënö ki wangwu gin na Rwoth ötimö i Ejip i kom Parao, i kom edite mërë kibëc ëka i kom lobo mërë.

³ Un inënö ki wangwu atëmatëma na dito gini, anyuth më tango nön ëka gin më aura gini.

⁴ Ëntö naka i ninö na tin ni Rwoth ba ömiöwu thama më nïang onyo wang më neno onyo ith na winyo piny.

⁵ An atëlöwu ki i thim pi mwaka pyer angwën. Böngwu ba obino otii, onyo wociwu ba obino othum ökö ki i tyënwu.

⁶ Un ba ibino icamö unu ogati onyo madhö köngö ölok onyo köngö mörö na këc. An abino atimö kömanön ëk inge unu ni an abedo Rwoth Obangawu.

⁷ I karë na un ithuno i kabedo ni, Cikon rwoth më Kecbon ëka Og rwoth më Bacan obino gini më lwëny i kom onu, ëntö onu elöögï ökö.

⁸ Onu ebino ëgamö lobogï ëka ëmiö both jö Reuben, Jö Gad ëka nucu kaka ka Manace na calö lobo na mëgi.

⁹ Pi manön, gwökërë unu më lübö köp më cikërë ni, ëk gin na kibëc na un ibino timö owoth na bër.

¹⁰ Un kibëc icung unu tin i nyim Rwoth Obangawu—ëtëlawu ëka rwodhiwu, edongwu ëka editewu, ëka jö nökenë kibëc më Icarael,

¹¹ kanya acël k'ëthnöwu ëka monwu, ëka Erok na bedo gini i kinwu, na ngölö yen ëka na twömö pii niwu.

¹² Un icung kany më dönyö i cikërë ki Rwoth Obangawu, cikërë na Rwoth tin moko kodwu ëka moko ki kwong,

¹³ më moko tin ni un ibedo jögë, ëk ebed Obangawu kite na ën öciköwu ëka kite na ën okwongo both kwaröwu Abraam, Icaka ëka Jakob.

¹⁴ An atye ka ketho cikërë ni ki kwong mërë, pathi ki un këkën

¹⁵ na tin icung unu kany i nyim Rwoth Obanga onu, ëntö thon ki jö na tin ope gini kany.

¹⁶ Un kikomwu ingeo unu kite na onu ëkwö ködë i Ejip ëka kite na onu ewok ködë i rok na papath më bino yo kany.

¹⁷ Un inënö unu ki i kin-gi calgi më kwer, cal jwogi n'ëyübö ki yath ëka ki kidi, ki ryal ëka ki gol.

¹⁸ Gwökèrè unu èk kür ècwö onyo dhakö onyo kaka mörö na tin tye i kinwu na cwinye bino lökèrè ökö ki both Rwoth Obanga onu më cìdhö wörö obanga ka rok nön gini; man twèrö bedo calö orii na döngö më bedo kwir na kèc.

¹⁹ Ka koth dhanö nön owinyo köp më kwong ni, èn bino lamö gum i kome kènè èka bino thamö ni, “An abino bedo ki kuc, kadì gin mörö na rac ba bino timèrè i koma, kadì bed cwinya nwang më lübö yora kèna.” Man bino kelo pwod i komwu kibèc, jö na bécö èka jö na reco.

²⁰ Rwoth ba bino timö kica both dhanö nön; akëmö èka nyeko mërè bino wangö dhanö nön calö mac na lyèl. Cene kibèc n'ècöo i buk ni bino makö èn, èka Rwoth bino jwaö nyingè ökö ki i thè polo.

²¹ Rwoth bino poko dhanö nön ökö ki i kin kaka më Icarael èka bino ketho can i kome, na lübèrè ki cene kibèc më cikèrè n'ècöo i Buk më Cík ni.

²² Èkwaèwu na bino lübö körwu èka Erok na bino ki kanya bor bino nènö can n'opodho i kom lobo èka twoe na Rwoth ömïö ömakö lobo nön.

²³ Lobo nön kibèc bino wang ökö ki mac calpa èka kadö—na gin mörö ope n'èpìdhö iè, gin mörö ope na tuu ki iè, gin mörö ope na döngö ki iè. Bino bedo calö Codom èka Gomora, Adma èka Jeboim na Rwoth yam öbalö rwök i karè n'akëmö ömakö.

²⁴ Rok kibèc bino penyo ni, “Pìngö Rwoth ötimö gin ni i lobo ni? Pìngö akëmö ömakö èn rwök?”

²⁵ Èka agam mërè bino bedo ni, “Gin n'ömïö ötimö ni kömanön, pièn jö ni öwèkö gini cikèrè ka Rwoth, Obanga ka kweregì, cikèrè na èn oketho ködgi i karè na èn okelogi ki i Ejip.

²⁶ Gìn ölökerè ökö èka öwörö gini obanga nökenè gini nakun ryebere gini piny i nyimgi, obanga na gín ba ngeo, obanga na èn ba ömïögi.

²⁷ Pì manön akëmö ka Rwoth ömakö lobo ni, èka ooro iè alem kibèc n'ècöo i buk ni.

²⁸ Rwoth obino ökwanyögi ökö k'akëmö èka ki thwön cwer cwiny na dit ki i lobogi èka öryëmögi i lobo nökenè kite na tye ködè tin.”

²⁹ Gìn më müng obedo më ka Rwoth Obangawa, èntö gin na nen obedo më onu

èka ki më èthinö onu na twal, èk onu èlüb köp kibèc më cik ni.

30

Ngut èka timö kica

¹ Ka gum ni èka cene ni kibèc na an aketho i nyimwu opodho i komwu, èka ipo unu iè ki kanya Rwoth Obangawu ökèthöwu iè i kin rok na papath,

² èka ka idwogo unu both Rwoth Obangawu k'èkwaèwu cè ibedo unu ki winy i köp mërè ki cwinywu kibèc èka ki tipowu kibèc na lübèrè ki köp kibèc na an tin aciköwu ködè,

³ cè Rwoth Obangawu bino bedo ki kica i komwu èka bino cököwu dökì ki i kin rok kibèc na èn yam ökèthöwu iè cè dwongo gum bothwu.

⁴ Kono kadì bed eterowu i lobo na bor rwök, ki kunön Rwoth Obangawu bino cököwu kanya acèl èka dwongowu cen.

⁵ Èn bino kelowu i lobo n'obedo më ka kwerewu èka un ibino gamö më bedo mewu. Èn bino miöwu jami na pol èka ibino unu nya na pol na kadhö kwerewu ökö.

⁶ Rwoth Obangawu bino lökö cwinywu èka cwiny èkwaèwu èk imar unu èn ki cwinywu kibèc èka ki tipowu kibèc èk ibed unu na kwö.

⁷ Rwoth Obangawu bino ketho pwod ni kibèc i kom langwu na dagwu èka yelowu.

⁸ Un ibino winyo köp ka Rwoth dökì èka ilübö unu cik mërè kibèc na an tin amïöwu.

⁹ Cè Rwoth Obangawu bino miöwu jami na pol rwök i tic kibèc na un ibino timö ki cingwu, i kom èthinöwu, i kom èthinö limwu na kwö èka i kom cem na bino cèk i pwothiwu. Rwoth cwinye bino bedo na yom dökì më miö jami nya bothwu, kite na iè obedo na yom i kom kwerewu,

¹⁰ èntö ibino unu winyo köp èka cik ka Rwoth Obanga onu n'ècöo i buk ni më cik èka ölökerè unu both Rwoth Obangawu ki cwinywu kibèc èka ki tipowu kibèc.

Yèrö kwö onyo thöo

¹¹ Kobedini cik na tin an aciköwu ködè ba tèk rwök èka ba tye kanya bor ki bothwu.

¹² Ba tye naka yo polo, èk ömïi ipeny unu ni, “Nga na bino idhö malö i polo më ömö èka titö niwa, èk ewiny cè dong èlubi?”

¹³ Onyo ba tye naka yo löka nam tung ca, ëk ömii ipeny unu ni, “Nga na bino ngölö nam më ömö ëka titö niwa ëk ewiny cë dong ëlübí?”

¹⁴ Pe, köp nön tye na cwök bothwu; tye i dhöwu ëka i cwinywu na miö itwëro unu lübö.

¹⁵ Nën, an tin aketho i nyimwu gin na bër ëka gin na rac, kwö ëka thöo.

¹⁶ Ka ibino unu lübö cík ka Rwoth Obangawu kibëc na an tin aciköwu, nakun nwongo imarö unu ën ëka igwökö unu cík mërë kibëc, ibino unu kwö ëka welwu bino mëdërë, cë Rwoth Obangawu bino miöwu gum i lobo na un ibino dönyö ië më gamö bedo mewu.

¹⁷ Ëntö ka cwinywu ölokërë ökö ëka ba ibedo unu ki winy, nakun ilökërë unu both obanga nökenë gini ëka iryebere unu piny më wörögí,

¹⁸ an tin akobo kanyalër bothwu ni ebino tyekowu ökö. Ba ibino unu bedo pi karë na lac i lobo na un ibino ngölö kulo kulo Jordan më dönyö ië ëka gamö bedo mewu.

¹⁹ An tin acwodo polo ëka lobo më bedo caden i komwu ni an aketho i nyimwu kwö ëka thöo, gum ëka cen. Dong kobedini yër unu kwö ëk un ëka ëthinöwu ibed unu na kwö.

²⁰ An thon akobo niwu ni imar unu Rwoth Obangawu, iwiny unu köp mërë ëka imok unu i kome. Piën Rwoth ënë miöwu kwö, ëka ën bino miö ibedo unu na kwö pi mwaka na pol i lobo na ën okwongere më miö both kwaröwu Abraam, Icaika ëka Jakob.

31

Yocua oleo ka tyën Muca

¹ Cë Muca ömëdërë ki twakö köp ni both jö Icarael kibëc ni:

² “An kobedini dong atye ki mwaka 120 ëka ba dök atwëro tölöwu. Rwoth okobo botha ni, ‘In ba ibino poth yo löka kulo Jordan.’

³ Rwoth Obangawu kikokome ënë bino cidhö anyim niwu yo löka ca. Ën bino tyeko rok ni kibëc na tye i nyimwu, ëka un ibino gamö lobogí më bedo mewu. Yocua thon bino cidhö anyim niwu yo löka ca, kite na Rwoth okobo ködë.

⁴ Ëka Rwoth bino timö bothgí gin na ën obino ötimö both Cikon ëka Og, n'obedo gini rwodhi ka jö Amor, na ën obino otyeko kanya acël ki lobogí.

⁵ Rwoth bino miögí bothwu, ëka un myero itim unu bothgí gin na kibëc na an aciköwu.

⁶ Bed unu jö na tæk ëka jö na cwinygí tæk. Kür ibed unu ki lworo mörö, onyo kür imii komwu ömyël i nyimgí, piën Rwoth Obangawu bino woth kanya acël kodwu; ën ba bino wëköwu onyo kwëröwu.”

⁷ Cë Muca ocwodo Yocua ëka okobo bothe i nyim jö Icarael kibëc ni, “Bed ngat na tæk ëka na cwinye tæk, piën myero icidh ki lwak ni i lobo na Rwoth okwongo më miö both kweregí, ëka myero ipok i kin-gí ëk ögam gini ödök na calö mëgí.

⁸ Rwoth kikokome bino cidhö i nyimwu ëka bino bedo kanya acël kodwu, ën ba bino wëköwu onyo kwëröwu. Kür ibed unu ki lworo, kür cwinywu opodhi.”

Kwanö Cík

⁹ Cë Muca öcöo cík ni gini piny cë ömii both ëlamdhök n'obedo Jö Lebi, n'otingo gini canduk më cikërë ka Rwoth, ëka both edong kibëc më Icarael.

¹⁰ Cë Muca öcikögí ni: “Kinge thum ka mwaka abirö abirö, i mwaka më jalö banya, i karë më kwero Karama më Bölö,

¹¹ ka jö Icarael kibëc bino cökërë gini i nyim Rwoth Obangani i kabedo na ën bino yëro, in ibino kwanö cík ni kibëc bothgí na gin tye ka winyo.

¹² Gür unu lwak kanya acël—cwö, mon ëka ëthinö, ëka erok na bedo gini i peciwu—ëk owiny gini ëka opwonyere gini kite më lworo Rwoth Obangawu ëka ögwökërë gini më lübö köp më cík ni kibëc.

¹³ Ëthinögí, na ba ngeo gini cík ni, myero owiny ëka opwonyere gini më lworo Rwoth Obangawu i karë kibëc na un itye ka kwö i lobo na un icidhö ngölö yo löka kulo Jordan më bedo mewu.”

Cík ka Rwoth më ajiki both Muca

¹⁴ Rwoth okobo both Muca ni, “Ninöni më thöo dong cwök. Cwod Yocua ëk ibed unu kanya acël ködë i Këma më Rwatërë, ëk an acik ën.” Cë Muca ëka Yocua öcidhö gini yo Këma më Rwatërë.

¹⁵ Cě Rwoth onen i Kěma na cal kī wīr mē pōl, ēka wīr mē pōl ocung malō ka wi dholokek mē dōnyō i Kěma.

¹⁶ Cě Rwoth okobo both Muca nī: “In ibino cīdhō mē yweo kanya acēl kī kwereni, ēka jō ni bino cakō wōrō obanga nōkēnē gīnī, obanga nōkēnē gīnī mē lobo na gīn tye ka cīdhō yo iē. Gīn bino wēkōna ōkō ēka bino tūrō gīnī cīkērē na an aketho kōdgī.

¹⁷ Cě i nīnō nōn akēmō bino makōna i komgī ēka abino wēkōgī ōkō; an abino kanō wanga ōkō kī bothgī, ēka ebino tyekogī ōkō. Can na pol ēka pēkō bino podho i komgī, ēka i nīnō nōn gīn bino penyo nī, ‘Can ni ba obino i komwa piēn Obanga onu ba tye kod onu?’

¹⁸ Ēntō an abino kanō wanga ōkō i nīnō nōn piēn pī balgī kībēc mē lōkērē ōkō both obanga nōkēnē gīnī.

¹⁹ “Kobedini dong cōo wer ni pīny ēka ipwony kī jō Icarael cě īmīlgī ower, ēk obed caden-na i komgī.

²⁰ Ka an dong akelōgī i lobo na mio na cak ēka mōō kīc mōl kī iē, lobo na an acīkara kī kwong both kweregī, ēka ka gīn ōcamō cem oyeng cě ōcwēē gīnī, gīn bino lōkērē both obanga nōkēnē gīnī ēka wōrōgī, nakun kwēra gīnī ōkō ēka tūrō cīkērēna.

²¹ Cě ka can na pol ēka pēkō obino i komgī, wer ni bino bedo caden bothgī, piēn ēkwaēgī wigī ba bino wil iē. An angeo yūb mē thamagī na gīn ōyūbō, kadī i karē na an bara akelōgī i lobo na an acīkara kī kwong mē mīōgī.”

²² Cě Muca ōcōo wer ni pīny i nīnō nōn ēka opwonyo kī jō Icarael.

²³ Rwoth ōmīō cīk ni both Yocua wod ka Nun: “Bed ngat na tēk ēka na cwīnye tēk, piēn in kikomi ēnē ibino tero jō Icarael i lobo na an acīkara kī kwong mē mīōgī, ēka an kikoma abino bedo kodi.”

²⁴ Kinge na Muca otyeko cōo kōp mē cīk ni i buk, cakērē kī i acaki naka i ajiki,

²⁵ ēn ōmīō cīk ni both Jō Lebi n'otingo Canduk mē Cīkērē ka Rwoth:

²⁶ “Ter unu Buk mē Cīk ni ēka iketh unu i nget canduk mē cīkērē ka Rwoth Obangawu. Bino bedo kunōn na calō caden i komwu.

²⁷ Piēn an angeo kite na un ibedo unu jō na jēm ēka jō na ngutgī nwang. Ka un

ibedo ka jēm i kom Rwoth na an pod atye na kwō kany acēl kodwu, cě jēmwu bino bedo na rōm kwene ka an dong athōō ōkō!

²⁸ Gūr unu edong mē kakawu ēka editewu kībēc i nyima, ēk akob kōp ni bothgī na gīn tye ka winyo ēka acwod polo kī lobo mē bedo caden i komgī.

²⁹ Piēn an angeo nī kinge thōōna un ibino tīmō gīn na rac ēka ibino unu lōkērē ōkō kī i yoo na an acīkōwu kōdē. Ī karē mē anyim, can bino podho i komwu piēn ibino unu tīmō gīn na rac i wang Rwoth nakun īmīō unu akēmō makō ēn kī gīn na cīngwu otio.”

Wer ka Muca

³⁰ Cě Muca ōcakō wero kōp mē wer ni kī wie na gīn tye ka winyo cakērē kī i acaki naka i ajiki mērē i nyim lwak mē Icarael n'ōgūrē gīnī:

32

¹ Cīk unu ithwu, un polo ēka lobo, winy unu na bēr kōp na an abino kobo.

² Wēk pwonyna ōōny i komwu calō kōth, ēka kōpna bino tōn calō thoi, calō kōth na ngidho i kom lum na nyen, calō kōth na dwong i kom lum na mar.

³ An abino pakō nyīng Rwoth, ēka jōgē bino kobo pī dit mērē!

⁴ Ēn obedo Lēla, na bal mōrō ope i tic mērē, ēka i yodhi mērē kībēc ēn ngōlō kōp n'atīr.

Ēn obedo Obanga na genere na ba tīmō gīn mōrō na rac, kite tye atīr ēka ba lengere.

⁵ Gīn ōtīmō bal i kome; ēka gīn ba dōk obedo ēthīnō mērē, ēntō obedo gīnī rok n'ōlōkērē ēka n'ogom ōkō.

⁶ Man ēnē kite na un īcūlō kī Rwoth, un jō na mīng ēka n'ope kī ryēkō? Pathī ēnē Apapwu n'ocweowu ēka ōmīōwu itye na kwō?

⁷ Po i kom karē na cōn; tham pī run n'opoth gīnī. Peny apapni, cě ēn bino kobo nini. Peny unu edongwu, ēka gīn bino nīangōwu.

⁸ Ì karè na èn na Malö Rwök ömïö both rok
 lobo n'obedo mēgī,
 ì karè na èn opoko jö kibēc,
 èn oketho wang lobo ka rok acēlacēl
 na lübērē kī wel awope ka jö Icarael.

⁹ Jö Icarael obedo gīnī jö ka Rwoth,
 èntö èn öyērö èkwaē ka Jakob obedo
 mēgē.

¹⁰ Rwoth obino onwongo jö Icarael ì thim,
 ì lobo na lik na dhanö ope iē,
 ögürögī èka ögwökögī na bër;
 ögwökögī na calö tōng wangē.

¹¹ Èn cal kī jür na pwonyo èthīnē kī ngwēc
 malö
 èka tēngö bwome ì wi èthīnē,
 na yarö bwome mē tingogī
 èka tingogī ì bwome.

¹² Rwoth kēnē ènē ötēlögī;
 obanga mörö onwongo ope bothgī.

¹³ Èn ömïögī öidhö malö ì lobo n'otingere
 malö,
 èka öpidhögī kī cem n'öcēk ì pwothi.
 Èn ömïögī möö kic kī ì lēla,
 èka kī möö jeituni kī ì lobo n'otingere
 malö,

¹⁴ kī cak na wac mē dhok èka kī cak ka rom
 èka dyegi
 èka kī dwolo èthīnö rom èka dyegi,
 k'èthīnö rom ka Bacan n'eyērö,
 èka kī mökö ngano na pwöth.
 Un imadhö köngö ölöc na bër.

¹⁵ Jecurun* ödöngö n'öcwēē èka öjēm;
 ka icemo iyeng unu, ibino bedo unu
 na pēk èka na komwu pwöth.
 un iwēkö Obanga n'ocweowu
 èka ikwērö unu Lēla n'obedo alarwu.

¹⁶ Gīn ömïö nyeko ömakö Obanga pī wörö
 obangagī
 èka ömïö akēmö ömakö èn ì kom cal
 jwogigī mē kwer.

¹⁷ Gīn ömïö tyērgī both jwogi na ba obedo
 Obanga—
 obanga na gīn onwongo ba ngeo,
 obanga na pod onen na nyen,
 obanga na kwerewu ba öwörögī.

¹⁸ Un ikwērö Lēla, n'ögwököwu;

wiwu owil ökö ì kom Obanga
 n'önywölöwu.

¹⁹ Èntö Rwoth önēnö man cē ökwērögī ökö
 piēn awope èka anyira mērē ömïö
 akēmö ömakö èn.

²⁰ Èka okobo nī, “An abino kanö wanga ökö
 kī bothgī,
 èka anēn kite na nyimgī bino bedo
 ködē;

piēn gīn obedo rok n'ogom,
 èthīnö na ba genere.

²¹ Gīn ömïö nyeko ömaka ì kom gin na ba
 obedo Obanga
 èka ömïö akēmö ömaka kī cal jwogigī
 na köny mērē ope.

An abino mïö nyeko makögī ì kom jö na ba
 obedo rok kikokome;
 an abino mïö akēmö makögī ì kom rok
 na ba nīang.

²² Piēn akēmöna dong omoko mac ökö,
 èka tye ka wang naka ì thē bur lyēl na
 thut.

Bino wangö lobo kī gin n'öcēk iē
 èka bino cwīnyö mac ì acaki thē kite.

²³ “Abino dhuro can ì wigī
 èka abino celo athēröna kibēc ì komgī.

²⁴ An abino mïö kec diögī,
 two odeke na reco bino tyekögī;
 an abino oro leeni na ger mē thim ì komgī,
 èka thwone na tye kī kwir mē tongogī.

²⁵ Pala abadē bino tyekögī ökö kī ì yodhi,
 lworo bino bedo ì pecigī.

Awope na thīnö èka anyira na thīnö bino
 thum ökö,
 èthīnö na döth èka jö na wigī opong
 lwar.

²⁶ An akobo nī an abino kēthögī
 èka an abino mïö nyīng-gī rwenyo ökö
 kī kin jīi.

²⁷ Èntö an ba amïö lang-gī,
 mē bedo k'awaka,
 èka okob gīnī nī, “Tēköwa dwong;
 Rwoth ba ötimö gin mörö.”

²⁸ Jö Icarael obedo gīnī rok na ba ryēk,
 nīang mörö ope bothgī.

²⁹ Ka onwongo gīn ryēk, èka öniang gīnī ì
 köp nī,

* **32:15 32:15 Jecurun** gönyö nī ngat n'atī; manön ènē, Icarael.

- ëka onge gini gin na bino timere i komgi!
- ³⁰ Pingo dhanö acël öryëmö jö elip, onyo jö arïö twerö ryëmö jö elip apar? Rwoth, Kidigi, ökwërgi ökö; Obangagi më aura öwëkögi ökö.
- ³¹ Piën lëlagi ba cal ki Lëla onu. na calö lang onu thon twerö yeo ni kömanön.
- ³² Jang ölökgi ekelo ki i jang ölökö ka jö Codom, ëka ki i pwothi ka jö Gomora. Ölökgi opong ki kwir, ëka öbüng nyig-gi këc.
- ³³ Köngö ölökgi cal ki kwir ka thwol, cal ki kwir k'ororo na kelo thöo.
- ³⁴ Rwoth okobo ni, “Manön kibëc ba obedo gin na an akanö botha ëka amwönö ökö kanya an akanö limna ië?”
- ³⁵ Obedo ticna më cülö kwor; an abino cülö. I karë na tyen-gi bino cër; ninögi më can dong cwök, ëka bino podho i komgi athura.”
- ³⁶ Rwoth bino ngölö köp i kom jögë ëka kica bino makö ën i kom etic mërë, ka ën önënö tükögi dong othum ëka dhanö mörö ba odong, opii onyo ngat na löörë këne.
- ³⁷ Cë Rwoth bino kobo ni, “Obangagi tye gini kwene, lëla na gin obino opono ië,
- ³⁸ obanga n'obino öcamö möö tyër awangagi ëka ömadhö gini köngö ölökö më tyër amadhagi? Ek gin öya malö më könyöwu! Ek gin obed jö na gwököwu!”
- ³⁹ Rwoth okobo ni, “Nën dong kobedini an ëka an këna ënë abedo Obanga; obanga nökenë ope i ngeta. An ënë aneko ëka an ënë amjö kwö, An ënë awanö ëka an ënë acangö, ëka ngat mörö ope na twerö larö ki i cinga.
- ⁴⁰ Atingo cinga malö yo polo ëka akobo ni: Na calö an Obanga na bedo na twal,

- ⁴¹ ka apakö pala abadëna na mimila ëka k'aryëö cinga më ngölö köp cë an abino cülö kwor i kom langna ëka abino ketho can i kom jö na daga gini.
- ⁴² An abino miö athërona mër ki remo, nakun pala abadëna bino camö ringo: bino yeng ki remo ka jö n'enekogi ki jö n'emakögi, ëka bino tongo wi ëtëla ka lang-gi.”
- ⁴³ Pak unu jögë, un rok kibëc, piën ën bino cülö kwor më remo k'etic mërë; ën bino cülö kwor i kom lang mërë ëka bino kwanyö bal ökö ki i lobo ka jögë.
- ⁴⁴ Muca obino gin ki Yocua wod ka Nun ëka ötwakö köp më wer ni kibëc na jii tye ka winyo.
- ⁴⁵ I karë na Muca owero köp ni kibëc ki wie both jö Icarael,
- ⁴⁶ ën okobo bothgi ni, “Gwök unu köp ni kibëc i cwinywu na tin an atye ka kobo bothwu, ëk icik unu k'ëthünöwu më lübö köp më cik ni kibëc na bër.
- ⁴⁷ Köp ni ba obedo köp na körë ope niwu—gin obedo kwöwu. Gwök unu cik ni cë ibino bedo unu pi karë na lac i lobo na un i tye ka cidhö më ngölö kulo Jordan më gamö bedo mewu.”

Thöö ka Muca i wi kidi më Nebo

- ⁴⁸ I ninö nön kikokome Rwoth okobo both Muca ni,
- ⁴⁹ “Cidh ëk iidh malö i wi kite më Abarim, na tye i lobo Moab; iidh i wi kidi më Nebo n'opimere ki Jeriko ëka inën lobo Kanaan na an acwök miö both jö Icarael.
- ⁵⁰ In ibino thöo i wi kidi nön na in iidhö cë ibino cidhö nywakö kabedo ki kwereni kite n'omeru Aron öthöo kodë i wi kidi më Kor cë önywakö kabedo ki kwere mërë.
- ⁵¹ Piën un kibëc ba ibino ibedo unu ki gen i koma i nyim jö Icarael i dhö pii më Meriba Kadec i thim më Jin, un ikwëro wörona i nyim jö Icarael na calö Obanga na leng.
- ⁵² Pi manön, in ibino nënö lobo nön ki kanya bor; in ba ibino dönyö i lobo na an abino miö both jö Icarael.”

33

Muca ölamö gum i kom jö Icarael

¹ Man enē gum na Muca dhanö
k'Obanga ölamö i kom jö Icarael na en
bara öthöo.

² En okobo nī,
“Rwoth obino öya kī wi kidi Cinai
cē onen bothgī i Ceir,
en öryeny i komgī kī i wi kidi Paran.
En obino kī jögē na leng elip kī elip
kī lēb mac na lyēl kī i cingē mē kucem.

³ Adyer in kikomi enē imarö jii;
jö na leng kibēc tye gīnī i cingi.
Gīn kibēc ryeberē pīny i ka tyeni,
eka nwongo gīnī pwony kī bothi,

⁴ cīk na Muca ömīö bothwa,
mē bedo mē ka jö ka Jakob.

⁵ En obino obedo rwoth i Jecurun
i karē n'edite ka lwak öcökērē gīnī,
kanya acēl kī kaka kibēc mē Icarael.

⁶ “Ek Reuben obed na kwö eka kür öthöo,
jögē thon kür obed na nönök.”

⁷ Eka man enē gin na en okobo i kom
Yuda:

“Aa Rwoth, winy koko ka Yuda;
dwongi en pacö both jögē.
En bino lwēny pīrē kēnē kī cingē.
Bed ngat na kōnyö en i kom lang
mērē!”

⁸ Eka i kom Lebi en okobo nī:
“Mīi both Lebi Tumim eka Urim* na megī
both aticni na in igeno.
In itēmö en kī i Maca;
in ibino itēmö nī gīn tye adyer kī i dhö
pii mē Meriba.

⁹ Lebi okobo i kom apap eka aya mērē nī,
‘An ba aparö pīrgī.’
En wie ba opo i kom utmego mērē
onyo mē ngeo ēthīnō mērē kikokome,
entö en ögwökö köp na megī
eka ölübö cīkērēni.

¹⁰ Gīn bino pwonyo Jakob kī cīkni
eka cīkni both jö Icarael.

En bino wangö odok na kur i nyimi
eka tyēr awanga kibēc i wi keno tyērni.

¹¹ Aa Rwoth, mīi gum i kom dīrū mērē
kibēc,

eka ibed kī yom cwiny i kom gin na en
otio kī cingē.

Göo lang na yaa mē lwēny i kome pīny,
göo lang mērē pīny ek kür döki ölwēny
gīnī i kome.”

¹² Eka i kom Benjamin en okobo nī:

“Ek dhanö na Rwoth marö obed kī kuc i
kome,
piēn Rwoth gwökö en i karē kibēc,
eka ngat na Rwoth marö yweo i kin wi
baē.”

¹³ I kom Yocepu en okobo nī:

“Rwoth myero ömīi gum i lobo mērē
kī mīc mē thoi na bēcö na yaa kī malö
i polo,
eka kī pii na thuth na tye pīny i thē
lobo,

¹⁴ kī nyig yen na bēcö na nyak kī ceng,
eka kī cem na cēk dwe kī dwe,

¹⁵ kī nyig kodhi na bēcö na cēk i wi kite na
cōn
eka kī jami na cēk na büp i wi cere na
bedo naka naka;

¹⁶ kī mīc na bēcö mē ngöm eka kī gin na
kibēc na cēk i iē,
eka kīca ka ngat n'onen kī i bunga na
lyēl mac.

Ek gum ni kibēc obed i wi Yocepu,
eka i wi ngat n'epoko ökö kī i kin
utmego mērē.

¹⁷ I dit mērē kī dheo mērē en obedo calö
wod thwön n'obedo kaö;
tunge cal gīnī kī tung thwön na ger.
Kī tunge gīnī en bino twomo kī rok gīnī,
naka jö na tye i thwok lobo kibēc.

Man enē gumna pī jö Epraim na pol,
eka kī jö ka Manace na römö elip kī
elip.”

¹⁸ I kom Jabulon en okobo nī:

“Cwinyi obed na yom, Jabulon, ka idönyö
yökö,

eka in, Icarar, ka ibedo i kēmani.

¹⁹ Gīn bino cwodo jö kibēc mē cīdhö yo wi
kidi
eka kī kunön gīn bino mīö tyērgī mē
kite atir,

gīn bino nwongo lönyögī kī i nam,
kī i kom lönyö n'ekanö i kwo.”

²⁰ I kom Gad en okobo nī:

* **33:8 33:8 Tumim eka Urim** jami arīö ni elamdhök enē onwongo tio ködē mē moko miti k'Obanga; ba ngere kite
n'onwongo etio ködē.

“Gum obed i kom dhanö n'ömiö wang lobo
ka Gad obedo na lac!
Gad buto kunön calö kibwor,
më yēcö bad lee onyo wie.

²¹ Ën öyērö lobo mērē na bër,
piën nget lobo k'ëtēla onwongo ēkanö
pirē.

İ karē n'edite wi lwak öcökērē gīnī,
ën otio gin na Rwoth mītō na tye atir,
ēka kī ngölö-köp mērē i kom jö
Icarael.”

²² İ kom Dan ën okobo nī:
“Dan cal k'athin kibwor,
na kīrē kī i Bacan.”

²³ İ kom Naputali ën okobo nī:
“Naputali, in ipong kī kīca ka Rwoth,
ēka ipong kī gum ka Rwoth;
gam lobo më kuthö ēka kukwap.”

²⁴ İ kom Acer ën okobo nī:
“Ėk gum obed i kom Acer na löö kaka
nökēnē,
ëk cwiny utmego mērē obed na bër i
kome,
ēka ölwök tyēnē i möö jeituni.

²⁵ Nywenyo më loro dhö wangkac na megī
bino bedo nywenyo kī mola,
ēka tēkö më komi bino bedo na rom kī
mwaka më ditni.

²⁶ “Ngat mörö ope na cal k'Obanga ka
Jecurun,
na ngwēcö arii i polo më könyöni,
ēka kī dheo mērē i kom pöl.

²⁷ Obanga na bedo naka naka ënē obedo
ka ponowu,
ēka cingē tye pīny më tingowu malö.

Ën ryēmö langni ökö kī i nyimi,
nakun kobo nī, ‘Tyekgī ökö!’

²⁸ Pī manön Icarael bino bedo kī kuc,
ëkwaë ka Jakob bino bedo gīnī abonge
ayela mörö

i lobo na kal ēka köngö ölökö na nyen tye ië,
kanya polo miö thoi tön pīny.

²⁹ Cwinywu obed na yom un jö Icarael!
Nga na cal kodwu,
rok na Rwoth ölarögī?

Ën obedo kwotwu ēka ngat na gwököwu
ēka kī pala abadēni më aura.
Langwu bino bedo gīnī kī myël kom i
nyimwu,

ēka tyēnwu bino nyönö kabedogī
kībēc.”

34

Thöö ka Muca

¹ Cē Muca öya kī i bar më Moab ēka öidhö
malö i wi kidi Nebo naka i wi pem më
Piciga, n'opimere kī Jeriko. Kī kany nön
Rwoth onyutho nīnē lobo kībēc—cakērē kī
i Gilead më thuno ködē naka i Dan,

² ēka kī lobo ka Naputali kībēc, lobo ka
Epraim ēka Manace, lobo ka Yuda kībēc
më thuno ködē naka yo kuthö nam,

³ Negeb ēka lobo kībēc cakērē kī i ora më
Jeriko, n'obedo pacö më ötīt, thuno ködē
naka i Joar.

⁴ Cē Rwoth okobo both Muca nī, “Man
ënē lobo na an acikara kī kwong both
Abraam, Icaika ēka Jakob i karē na an
akobo nī, ‘An abino miö both ëkwaëni.’ An
amii inēnō kī wangi, ëntö ba ibino cidhö yo
löka tung ca.”

⁵ Ėka Muca, atic ka Rwoth, öthöö kunön i
lobo Moab, kite na Rwoth obino okobo
ködē.

⁶ Rwoth oiko ën i lobo Moab, i ora
n'opimere kī Bet Peor, ëntö naka tin ngat
mörö ope na ngeo kanya lyēnē tye ië.

⁷ Muca onwongo tye kī mwaka 120 i
karē na ën thöö, wangē onwongo pod
nenō na bër ēka kome thon onwongo pod
tēk.

⁸ Jö Icarael okoko gīnī Muca kī i bar më
Moab pī nīnō pyer adek, naka karē më
koko kī kumo othum.

⁹ Yocua wod ka Nun onwongo opong kī
cwiny më ryökö piën Muca onwongo
oketho cingē i kome. Cē jö Icarael owinyo
gīnī dhögē ēka ögwökö gīnī cīk na Rwoth
öcīkö kī Muca.

¹⁰ Anaka nön, adwarpīny mörö nökēnē
ba dök onen na cal kī Muca i lobo Icarael,
na Rwoth ongere ködē wang kī wang,

¹¹ n'otio anyuth më tango nön ēka kī gin
më aura gīnī na Rwoth ooro ën yo
Ejip—both Parao ēka both edite mērē kībēc
ēka lobo mērē kībēc.

¹² Ngat mörö nökēnē ope n'obedo tio tic
kī tēkö na dit ēka kī gin mökö na kelo
lworō kite na Muca obedo ka tio i nyim jö
Icarael kībēc.

Köp më Emuth na Bër i kom Yecu kite na Matayo öcöö

Köp na tye i buk ka Matayo

Köp më Emuth na Bër na Matayo öcöö kobo emuth na bër i kom Yecu nî ën obedo alar n'ëcïkô, ënë ngat n'Obanga ocobo cïkërë mërë na ën öcïkërë kî jögë i buk më Cïk na Cön. Köp më Emuth na Bër ni ba obedo pî Eyuda këkën, kanya ënywölö Yecu ëka obedo ië, ëntö pî lobo thükül.

Buk ka Matayo ëcanö körë kî körë. Buk ka Matayo cakërë kî köp më nywölö Yecu, köp i kom batica mërë ëka atëmatëma, cë dong cakö tic mërë më titö köp, pwony, ëka cangö jîi i Galilaya. Kinge man buk ka Matayo nyutho woth ka Yecu kî i Galilaya yo Jerucalëm kî gin n'ötïmërë i cabît ka Yecu më ajiki, makö ën, guro ëka kî cer mërë.

Köp më Emuth na Bër ni nyutho Yecu na calö apwony na pîrë tøk, na tye kî twërö më gönyö tyën köp më cïk k'Obanga ëka na pwonyo pî ker k'Obanga. Pwony mërë na pol ocung i kom köp na papath abic: (1) Pwony n'epwonyo i wi kidi, na makö kite ka dhanö, tic ka dhanö, twërö ka dhanö, ëka cwodo ka jö më ker më polo (Cura 5-7); (2) Cïk n'ëmiö both ëlëbkör Yecu apar wie ariö pî ticgî (Cura 10); (3) Carolok i kom ker më polo (Cura 13); (4) Pwony i kom tyën köp më lübö kör Yecu (Cura 18); ëka (5) Pwony i kom karë më ajiki i karë ni ëka bino më ker k'Obanga (Cura 24-25).

*Kwere ka Yecu
(Luka 3:23-28)*

¹ Man ënë kwere ka Yecu Kiricito, akwar Daudi, akwar Abraam:

² Abraam önywölö Icaka,

Icaka önywölö Jakob,

Jakob önywölö Yuda ëka omego mërë,

³ Yuda kî dhakö mërë Tamar önywölö

gîni Perej ëka Jera,

Perej önywölö Kejeron,

Kejeron önywölö Ram,

⁴ Ram önywölö Aminadab, Aminadab önywölö Nacon,

Nacon önywölö Calamon,

⁵ Calamon kî dhakö mërë Raab

önywölö gîni Boaj,

Boaj kî dhakö mërë Ruth önywölö gîni

Obed,

Obed önywölö Jece,

⁶ ëka Jece önywölö rwoth Daudi.

Daudi önywölö Colomon, n'onwongo aya mërë obedo dhakö ka Uria

⁷ Colomon önywölö Rekoboam,

Rekoboam önywölö Abija,

Abija önywölö Aca,

⁸ Aca önywölö Yekocapat,

Yekocapat önywölö Joram,

Joram önywölö Ujia,

⁹ Ujia önywölö Yotam,

Yotam önywölö Akaj,

Akaj önywölö Kejekia,

¹⁰ Kejekia önywölö Manace,

Manace önywölö Amon,

Amon önywölö Yocia,

¹¹ ëka Yocia önywölö Yekonia ëka omego mërë i karë n'etero jö Icarael i lobo Babilon.

¹² Kinge na dong etero jö Icarael i lobo Babilon:

Yekonia önywölö Celatïel,

Celatïel önywölö Jerubabel,

¹³ Jerubabel önywölö Abiud,

Abiud önywölö Eliakim,

Eliakim önywölö Ajor,

¹⁴ Ajor önywölö Jadok,

Jadok önywölö Akim,

Akim önywölö Eliud,

¹⁵ Eliud önywölö Eleajar,

Eleajar önywölö Mathan,

Mathan önywölö Jakob,

¹⁶ ëka Jakob önywölö Yocepu cwör Maria, n'önywölö Yecu n'ecwodo nî Meciya.

¹⁷ Man ënë wang rok apar wie angwën n'ënywölögî kibëc cakërë kî i kom Abraam naka othuno ködë i kom Daudi, apar wie angwën kî kom Daudi naka othuno i karë n'eterogî i Babilon, ëka apar wie angwën

kĩ i karē n'eterogĩ i Babilon naka othuno i kom Meciya.*

Nywölö Yecu Kiricito (Luka 2:1-7)

¹⁸ Man enē kite n'enywölö kĩ Yecu Kiricito: I karē na Maria onwongo öcikere me nyömere kĩ Yocepu, na gin bara örwaterē kanya acēl, enwongo nĩ Maria öyac kĩ tēkö ka Tipo Naleng.

¹⁹ Yocepu onwongo obedo dhanö na kite atir ēka ba ömitö nĩ eketh lewic i kom Maria, entö onwongo mitö nĩ ekwer Maria i mung.

²⁰ I karē na Yocepu pod tye ka thamö köp nön kĩ i cwinye, malaika ka Rwoth onen bothe i wang lek ēka okobo nĩ, “Yocepu akwar Daudi, kür ibed kĩ lworö me tero Maria me bedo dhaköni, piēn ic na en tye köde ögamö kĩ tēkö ka Tipo Naleng.

²¹ En bino nywölö athin awobi, ēka in ibino cakö nyingē Yecu, piēn en bino larö jögē kĩ i kom balgi.”

²² Man kibēc ötimere ek köp ka Rwoth ocobere na en okobo kĩ i dhö adwarpiny nĩ:

²³ “Nyakö na bara ongere k'ecwö bino yac ēka bino nywölö athin awobi; ebino cakö nyingē Emmanuel”—na tyen köp mere nĩ, “Obanga tye ködwa.”

²⁴ I karē na Yocepu ocoo kĩ i wang ninö, en ötimö kite na malaika ka Rwoth öciko en köde ēka otero Maria obedo dhakö mere.

²⁵ Entö Yocepu ba obedo köde naka enywölö athin awobi. Cē Yocepu öcakö nyingē Yecu.

2

Ēryekö ölimö Yecu

¹ Kinge na dong enywölö Yecu i Bethelēm na tye i Yudea, i karē n'Erode obedo rwoth, ēryekö öya kĩ kukidē obino gini yo Jerucalēm

² ēka openyo gini nĩ, “Athin n'enywölö me bedo rwoth k'Eyuda tye kwene? Wan enenö cēr mere kĩ kukidē cē wan ebino me wörö athin.”

³ I karē na rwoth Erode owinyo köp ni, cwinye opodho rwök, ēka jö me Jerucalēm kibēc cwinygi opodho kanya acēl köde.

⁴ Erode ocwodo elamdhök na dito kibēc ēka epwony cik cē openyogi ka kwene n'onwongo ebino nywölö Meciya iē.

⁵ Gin ögamö nĩ, “I Bethelēm me Yudea, piēn man enē ngö n'adwarpiny onwongo öcöo:

⁶ “Entö in, Bethelēm na tye i lobo me Yuda, in ba itidi rwök kĩ i kin kaka me Yuda; piēn alöc bino yaa kĩ bothi na en bino kwaö jöga me Icarael.”

⁷ Cē Erode ocwodo ēryekö i mung ēka öniang kĩ bothgi karē na cēr onen iē.

⁸ Cē en oorogi yo Bethelēm nakun kobo nigĩ nĩ, “Cidh ipeny unu köp i kom athin ni na bē. Ka inwongo unu, cē ikel unu köp nön botha, ek an thon acidh awör en.”

⁹ Kinge na dong gin owinyo köp ka rwoth, gin öcakö cidhö kĩ yorgi, ēka cēr na gin onwongo önenö kĩ kukidē ötölö nyimgi naka ocung i wi kanya athin onwongo tye iē.

¹⁰ I karē na gin önenö cēr, cwinygi obedo na yom rwök.

¹¹ Gin ödönyö i öt ēka önenö gini athin ēka aya mere Maria, cē orumo cöng-gi piny ēka ewörö athin. Gin ögönyö yecgi ēka ömiö gini mic me gol, odok na ngwece kur ēka müra.

¹² Kinge Obanga öcikögi i wang lek nĩ kür ödök gini cen yo both Erode, gin ödök i lobogi nakun ewok kĩ i yoo nökenē.

Enyodo ka Yecu ölüü yo Ejip

¹³ Kinge na dong ēryekö ödök gini ökö, malaika ka Rwoth onen both Yocepu i wang lek cē okobo nĩ, “Yaa malö iter athin gin k'aya mere ek ilüü unu yo Ejip. Bed unu kunön naka ka an akobo nini me dwogo, piēn Erode bino rangö athin ek enek ökö.”

¹⁴ Cē Yocepu öya, ökwanyö athin gin k'aya mere i kiwor ēka öcidhö yo Ejip,

¹⁵ kanya en obedo iē naka Erode öthöo. Man ötimere ek köp ka Rwoth na en okobo i dhö adwarpiny ocobere kakarē nĩ, “An acwodo woda kĩ i Ejip.”

Erode oneko ethinö

¹⁶ I karē n'Erode öniang nĩ ēryekö öbwölē, öngöo rwök ēka ömiö twerö me neko ethinö

* **1:17 1:17 Meciya** gönyö nĩ Kiricito i lēb Girik, gönyö nĩ, *Ngat n'ewiro.* **1:23 1:23** Icaya 7:14 **2:6 2:6** Mika 5:2 **2:15 2:15** Kocēa 11:1

awope kibëc kî i Bethelem ëka i kabedo kibëc na cwök ködë cakërë kî i mwaka ariö dök ködë piny, na lübërë kî karë na ën öniang ködë kî both ëryëkö.

¹⁷ Cë ngö na yam adwarpiny Jeremia okobo ocobere:

¹⁸ “Dwön mörö tye ka winyere kî i Rama na kok ëka kumo rwök, Racel tye ka koko pî ëthinë, ëka ba mitö nî ekwe cwinye, piën ëthinë öthöö ginî ökö.”

Dwogo ka Yocepu kî Maria kî i Ejip

¹⁹ Kinge na dong Erode öthöö, malaika ka Rwoth onen both Yocepu i wang lek kî i Ejip

²⁰ ëka okobo nî, “Yaa malö, iter athin gin k'aya mërë ëka idök unu i lobo më Icarael, piën jö n'onwongo mitö kwanyö kwö k'athin dong öthöö ginî ökö.”

²¹ Cë Yocepu öya, ökwanyö athin gin k'aya mërë ëka öcïdhö ginî i lobo më Icarael.

²² Entö i karë na Yocepu owinyo nî Arkelau ënë dong löö Yudea nakaka apap mërë Erode, Yocepu obedo kî lworö më cïdhö yo kunön. Cë kinge n'Obanga okobo nî nî i wang lek, ën öya öcïdhö i lobo më Galilaya.

²³ En öcïdhö obedo i taun n'ecwodo nî Najaret. Cë köp n'edwarpiny ötwakö ocobere: “En ebino cwodo nî dhanö më Najaret.”

3

Köp na Jon Abatica ötö (Marako 1:1-8; Luka 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ I karë nonu Jon Abatica obino nakun titö köp k'Obanga i thim më Yudea

² ëka kobo nî, “Ngut unu, piën ker më polo onyingo na cwök.”

³ Man ënë ngat n'adwarpiny Icaya ötwakö pîrë:

“Dwön dhanö mörö tye ka redo i thim nî, ‘Yüb unu yoo pî Rwoth, mii unu yoo ocung atir nî nî.’ ”

⁴ Jon onwongo ruko böng n'ëyübö kî kom yer kinaga, ëka onwongo tweo wang pyërë kî del. Cem mërë onwongo obedo bonyo ëka möö kic më thim.

⁵ Jii onwongo yaa kî i Jerucalem, kî i lobo Yudea kibëc ëka kî i lobo kibëc na tye i nget kulo Jordan më cïdhö bothe.

⁶ Gin onwongo tuco balgi ëka Jon baticagi i kulo Jordan.

⁷ Entö ka ën önönö Eparicayo ëka Ecadukayo tye ka bino kanya ën onwongo tye ka batica jii ië, ën okobo bothgi nî: “Un ëthin ororo! Nga n'okobo niwu nî i ring unu kî i akëmö k'Obanga na tye ka bino?”

⁸ Tii unu dong gin na nyutho nî ingut unu.

⁹ Kür dök itham unu më kobo nî, ‘Wan etye k'Abraam na calö apapwa.’ An akobo niwu nî kî kom kite ni Obanga twërö mii ëkwaë k'Abraam donyo kî ië.

¹⁰ Kobedini dong etyeko ketho atong i tyen orii yen, ëka yath mörö na ba nyakö nyige na bër ebino tongo ökö piny cë ebolo i mac.

¹¹ “An abaticawu kî pii më nyutho nî ingut unu ökö kî kom balwu, entö ngat na bino kî köra tük na löa ökö, an ba apora më ködö wörë. En bino baticawu kî Tipo Naleng ëka kî mac.

¹² Odheru mërë tye i cingë, ëka ën bino yübö larü moo mërë, cë cökö kal mërë ketho i dërö ëka wangö cüngë kî mac na ba thöö.”

Batica ka Yecu (Marako 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Cë Yecu öya kî i Galilaya öcïdhö yo kulo Jordan, ëk Jon obatica ën.

¹⁴ Entö Jon ötëmö kwërö ökö nakun kobo nî, “An amitö nî in ënë ibatica an, entö pingö in dök ibino nî an abatica in?”

¹⁵ Yecu ögamö nî, “Wëk ötimërë nî kömanön kobedini; piën pore nî ön më cobo gin na kibëc më kite atir.” Cë Jon oyeo.

¹⁶ Kinge na dong Yecu ebatica, cë ën odonyo malö kî i pii. Cücüth i caa nön polo öyabërë, ëka ën önönö Tipo k'Obanga ka bino calö amam, cë opye i kome.

¹⁷ Cë dwön mörö owinyere kî i polo na kobo nî, “Man ënë Woda më amara; na iya yom i kome.”

4

Catan ötëmö Yecu

¹ Cē Tipo k'Obanga otero Yecu i thim ek Catan ötēm en.

² Cē Yecu orio kec pī nīnō pyer angwēn kiceng ēka kiwor, kinge kec oneko en.

³ Cē Catan obino both Yecu mē tēmō en nakun kobo nī, “Ka in ibedo Wod k'Obanga, kob nī kite ni ek ölokērē ödök cem.”

⁴ Yecu ögamō nīnē nī, “Ēcōō i Cōc na Leng nī: ‘Dhanō ba kwō kī cem kēkēn entō kwō kī köp kibēc na donyo kī i dhō Obanga.’”

⁵ Cē Catan otero Yecu yo Jerucalēm i taun na leng ēka ömīō en ocung malō i wi bīrübīrū mē öt k'Obanga.

⁶ Ēn okobo nī, “Ka in ibedo Wod k'Obanga, podh yo pīny. Pīen ēcōō nī: “‘Obanga bino cīkō emalaika mērē mē gwökōni,

ēka gīn bino gamōni kī cīng-gī, ek kür itwom tyeni i kom kidi.”

⁷ Yecu ögamō nīnē nī, “Ēcōō thon nī: ‘Kür itēm Rwoth Obangani.’”

⁸ Catan dōkī otero Yecu yo wi kidi na bor malō rwök cē onyutho nīnē ker kibēc mē wi lobo ēka kī dheogī.

⁹ Catan okobo nī, “Man kibēc an abino mīōni, ka in ibino rumo congī pīny ēka iwōra.”

¹⁰ Yecu okobo nīnē nī, “Catan, nyīk ökö kī botha! Pīen ēcōō nī: ‘Wör Rwoth Obangani ēka itii nīnē kēkēn.’”

¹¹ Cē Catan öwēkö Yecu, ēka emalaika obino gīnī cē ökönyō en.

Yecu öcakō tic mērē i Galilaya (Marako 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² I karē na Yecu owinyo nī Jon etweo i buc, en ödök yo Galilaya.

¹³ Yecu ba obedo i Najaret, entō en öcīdhō obedo i Kaperanaum, pacō na tye i nget nam Galilaya, na tye i lobo Jabulon ēka Naputali—

¹⁴ mē cobo köp n'adwarpīny Icaya okobo:

¹⁵ “Lobo mē Jabulon ēka Naputali, yoo na cīdhō yo nam, na tye yo löka kulo Jordan, Galilaya n'obedo lobo n'Erok bedo gīnī iē—

¹⁶ jō na bedo gīnī i pīny na cöl,

önēnō gīnī dong tar na dit; jō na bedo i tipo lobo mē thōō, tar dong öryēny i komgī.”

¹⁷ Cakērē i karē nōn cīdhō ködē anyim, Yecu öcakō tītō köp nakun kobo nī, “Ngut unu, pīen ker mē polo onyingo na cwök.”

Yecu ocwodo elübkörē mē acēl

¹⁸ I nīnō mörō acēl, na Yecu onwongo tye ka wok i nget Nam mē Galilaya, en önēnō utmego ariō, Cimon n'ecwodo nī Petero ēka ömīn mērē Anderiya. Gīn onwongo tye ka bolo böō i nam, pīen gīn onwongo obedo ecik rēc.

¹⁹ Yecu okobo bothgī nī, “Bin, ilüb unu köra ēka an abino miōwu idökō emak jīi nakaka rēc.”

²⁰ Cücūth gīn öwēkö böögī ēka ölübö gīnī kör Yecu.

²¹ Ēn öcīdhō kī kany nōn ēka önēnō utmego ariō nökenē, Yakobo gīn k'ömīn mērē Jon, awope ka Jebedayo. Gīn onwongo tye i yeya kanya acēl k'apapgī Jebedayo, yübō gīnī böögī. Cē Yecu ocwodogī,

²² ēka cücūth gīn öya öwēkö yeya ēka apapgī cē ölübö gīnī kör Yecu.

Yecu öcangō etwoe

²³ Yecu owotho orimo i Galilaya kibēc, nakun pwonyo i Cinagogagī kibēc, tītō köp mē Emuth na Bēr mē ker k'Obanga, ēka cangō koth twoe kibēc kī kom jīi.

²⁴ Emuth i kom Yecu ökēth örömō lobo Ciria kibēc. Jīi okelo bothe jō kibēc n'onwongo komgī lith kī twoe na papath, jō na tye k'arem na rac, jō na cen ömakögī, jō na two araka ömakögī, ēka jō na komgī okwe, cē en öcangögī.

²⁵ Lwak na pol n'öya kī i Galilaya, Dekapoli,* Jerucalēm, Yudea ēka lobo na tye yo löka kulo Jordan ölübö gīnī kör Yecu.

5

Köp na Yecu ötütō i wi kidi

¹ I karē na Yecu önēnō lwak, en öcīdhō i wi kidi cē obedo pīny. Elübkörē obino bothe,

² ēka en öcakō pwonyogī nakun kobo nī:

³ “Komgi gum jö na ngeo ni gin ebedo ecan
i cwiny,
piën ker më polo bino bedo mëgi.

⁴ Komgi gum jö na kumo,
piën ebino kweo cwinygi.

⁵ Komgi gum jö na mwol,
piën gin bino leo lobo bedo mëgi.

⁶ Komgi gum jö na kec ëka öriö nekogï pi
bedo jö na kitegi atir,
piën ebino miögi yeng.

⁷ Komgi gum jö n'obedo ëkica,
piën ebino timö kica nigï.

⁸ Komgi gum jö na cwinygi leng,
piën gin bino nenö Obanga.

⁹ Komgi gum jö na kelo kuc,
piën ebino cwodogï ni ëthinö
k'Obanga.

¹⁰ Komgi gum jö n'eyelogï pi bedo jö na
kitegi atir,
piën ker më polo bino bedo mëgi.”

¹¹ “Komwu gum ka jii yanyöwu,
eyelowu, ëka ekobo kwa köp na reco kibëc
më twodo i komwu pira.

¹² Bed unu ki yom cwiny, piën cül na
mewu tye na dit i polo. Man ënë kite na
gin oyelo k'edwarpiny n'öcakö bedo niwu.”

*Köp i kom kadö ëka tar
(Marako 9:50; Luka 14:34-35)*

¹³ “Un ibedo kadö më lobo. Ëntö ka kadö
orwenyo mit mëre ökö, ëtwëro miö dökö
na mit ningö dökï? Köny mëre nwongo
dong ope, myero ëöny ökö jii önyön.

¹⁴ “Un ibedo tar më lobo. Pacö n'ëgëro i
wi kidi ba twëro kanëre.

¹⁵ Ngat möro ope na cwinyö tara ëka
ketho i the agulu. Ëntö eketho kanya oten
malö ëka mënyö jö kibëc na tye i öt.

¹⁶ I yoo acël nön, miü unu tar na mewu
öryëny i nyim jii, ëk gin önën ticwu na bëcö,
ëka öpak gin Apapwu na tye i polo.”

Pwony i kom Cik

¹⁷ “Kür itham unu ni an abino më jükö
Cik onyo köp k'edwarpiny; an ba abino më
jükgöi ëntö më cobogï.

¹⁸ An akobo niwu köp adyer ni wang na
polo ëka lobo othuno i ajiki, nyukuta möro
acël na tidï onyo tön möro acël më Cik ba
bino rwenyo, naka ka köp kibëc ocobere.

¹⁹ Dong ka ngat möro ötürö cik möro acël
ki i kom cik ni gin, nakun pwonyo ki jö
nökënë më timö ni kömanön, ebino cwodo
ën ni dhanö na tidï i ker më polo. Ëntö ngat
na ketho i tic ëka pwonyo cik ni ebino
cwodo ni dhanö na dit i ker më polo.

²⁰ Ëntö an akobo niwu ni ka kite atirwu
ba ölöö më k'Eparicayo ëka më k'epwony
cik, un ba ibino dönyö i ker më polo.”

Pwony i kom akëmö

²¹ “Un iwinyo köp na yam ekobo both jö
na cön ni, ‘Kür ineki, ëka ka ngat möro na
bino neko dhanö, ebino ngölö-köp ninë.’

²² Ëntö an akobo niwu ni ngat möro
n'akëmö makö i kom ömin mëre ebino
ngölö-köp ninë. Ngat möro na bino yanyö
ömin mëre ni, ‘In ibangiri,’ ebino tero i
nyim athuko më öd okiko k'edong. Ëntö
ngat möro na kobo ni, ‘In amingo’ ebino
bolo i mac më kapiny.

²³ “Pi manön, ka ikelo micni i keno tyër
më miö both Obanga ëka ipo ni omeru tye
ki köp möro i komi,

²⁴ wëk micni i nyim keno tyër. Cidh kono
both omeru ëk irib unu wat na bër i
kinwu; cë dong idwogi ëka imii micni.

²⁵ “Tyek köp piöpïö ki ngat n'odothi na
pod itye unu i yoo më cidhö i pido, ëk ngat
n'odothi kür oteri i nyim angöl-köp, cë
angöl-köp bino miöni both acikari, ëka
ebino tweoni i buc.

²⁶ An akobo niwu köp adyer ni ba ibino
donyo ki i buc naka ka icülö cül kibëc, na
wi ciling möro ba orem.”

Pwony i kom elomi

²⁷ “Un iwinyo köp na yam ekobo ni, ‘Kür
idöny i elomi.’

²⁸ Ëntö an akobo niwu ni ka ngat möro
önënö dhakö cë öthamö ki i cwinye më
bedo kodë nwongo ödönyö i elomi.

²⁹ Ka wangi më kucem ënë mii ipodho i
bal, köl iyuu ökö. Bër nini më rwenyo dul
komi acël ni löönö bolo komi kibëc i mac
më kapiny.

³⁰ Ka cingi më kucem ënë mii ipodho i
bal, ngun iyuu ökö. Bër nini më rwenyo
dul komi acël ni löönö bolo komi kibëc i
mac më kapiny.”

Pwony i kom kethö nyom

³¹ “Un iwinyo cik na kobo ni, ‘Ngat mörö na kwërö dhakö mërë myero ömii waraga më kethö nyom.’

³² Ëntö an akobo bothwu ni ka ngat mörö ökwërö dhakö mërë, na path ki köp më tar wang, nwongo ömiö dhakö nön ödökö jö elomi, ëka ngat mörö na nyömö dhakö n'ëkwërö ökö nwongo ödönyö i elomi.”

Köp i kom kwongo kwong

³³ “Döki, un iwinyo köp na yam ekobo both jö na cön ni, ‘Kür ikwong kwong nono, ëntö cob kwong na in ikwongo both Rwoth.’

³⁴ Ëntö an akobo niwu, kür ikwong unu kwong mörö na twal, kadï ki polo piën manön obedo then ker k'Obanga;

³⁵ onyo ki nyiing lobo, piën manön obedo then më theno tyënë; onyo ki nyiing Jerucalem, piën manön obedo pacö k'Obanga, Rwoth na Dit.

³⁶ Kür ikwong kwong ki wii, piën in ba itwërö miö yer mörö acël më bedo na tar onyo na cöl.

³⁷ Mii unu köpwu obed ni, ‘Eyo’ obed ‘eyo,’ onyo ‘Pe’ obed ‘pe.’ Köp mörö na kadhö manön nwongo öya ki both ngat na rac.”

Köp i kom cülö kwor (Luka 6:29-30)

³⁸ “Un iwinyo köp na yam ekobo ni, ‘Wang ëcülö ki wang, ëka lak ëcülö ki lak.’

³⁹ Ëntö an akobo niwu ni kür icül unu kwor i kom ngat mörö n'ötümö gin na rac i komi. Ka ngat mörö odhongo lemi kucem, lök nünë lemi nökenë thon.

⁴⁰ Ka ngat mörö mitö pidoni ni ëk eter catini, mii ën thon kotini.

⁴¹ Ka ngat mörö odii më yëö yëc mërë pi kilomita acël, woth ködë pi kilomita ariö.

⁴² Ka dhanö mörö ökwaö gin mörö ki bothi, mii gin nön bothe. Ka ngat mörö mitö deno gin mörö ki bothi, mii ën oden.”

Pwony i kom marö lang onu (Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Un iwinyo köp na yam n'onwongo ekobo ni, ‘Mar awodhi ëka idag langöni.’

⁴⁴ Ëntö an akobo niwu: Mar unu langwu ëka ilëg unu pi jö na yelowu,

⁴⁵ ëk ibed unu calö ëthiö k'Apapwu adyer na tye i polo. Piën ën miö ceng mërë ryëny both jö na reco ëka ki jö na bëcö. Ën miö köth both jö na kitegi atir ëka both jö na kitegi ba tye atir.

⁴⁶ Ka imarö unu jö na maröwu, cül ngö n'Obanga bino cülöwu ködë? Naka thon ëcök ocoro timö gini ni kömanön.

⁴⁷ Ka imotho unu utmegowu këkën, apokapoka ngö na tye i kinwu ki jö nökenë? Naka thon jö na ba ngeo Obanga timö ni kömanön.

⁴⁸ Myero ibed unu jö na bal mörö ope i komgi, na calö Apapwu na tye i polo na bal mörö ope i kome.”

6

Pwony i kom könyö ëcan

¹ “Gwökërë unu ëk kür itii unu ‘ticwu më kite atir’ i nyim jii ëk gin önën. Ka itimö unu, ba ibino unu nwongo cül mörö ki both Apapwu na tye i polo.

² “Ka ikönyö acan, kür iküdhu pelu kite n'etwodo timö i Cinagoga gini ëka i yodhi, ëk jii öwörgi. An akobo niwu köp adyer ni gin dong onwongo cülgi ökö.

³ Ëntö ka ikönyö acan, kür imii cingi më kucam onge gin na cingi më kucem tye ka timö,

⁴ ëk köny na in imiö both acan obed i müng. Cë Apapwu, na nönö gin n'ëtümö i müng, bino cülöni.

Pwony i kom lëga (Luka 11:2-4)

⁵ “Ka in ilëgö, kür ilëg calö etwodo, piën gin marö lëga nakun nwongo ocung gini i cinagoga gini ëka i nget yodhi ëk jii önën-gi. An akobo niwu köp adyer ni gin dong otyeko nwongo cülgi ökö.

⁶ Ëntö ka in ilëgö, döny i odi, lor dholokek ëka ilëg both Apapni na kome ba nen. Cë Apapwu, na nönö gin n'ëtümö i müng, bino cülöni.

⁷ Ka in ilëgö, kür idhur köp na pol calö jö na ba ngeo Obanga, piën gin thamö ni ebino winyo lëgagi pi köpgi na pol.

⁸ Kür ilëg unu kamë gïn, piën Apapwu ngeo gin na mitërë bothwu na bara ipenyo ën.

⁹ “Man ënë kite na myero ilëg unu ködë:

“ ‘Apapwa na tye i polo,
nyingi myero ëwör,

¹⁰ kerni obin,
mitini ëtīm

i lobo kite n'ëtīmō ködë i polo.

¹¹ Mīiwa tin cemwa më nīnō kī nīnō.

¹² Tīm kīca i kom balwa,
kite na wan thon ëtīmō kīca i kom jō
na balō bothwa.

¹³ Kür iwëk ëbwölwa,
ëntō larwa kī both ngat na rac.’

¹⁴ Ka un itīmō kīca both jō nökënë ka gïn
öbalō i komwu, Apapwu na tye i polo thon
bīno tīmō kīca i kom balwu.

¹⁵ Ëntō ka in ba itīmō kīca both jō nökënë pī
bal na gïn öbalō, Apapwu thon ba bīno
tīmō kīca pī bal na in ibalō.

Pwony i kom rio kec

¹⁶ “Ka in irio kec, kür imīi wangi onen
calō wang etwodo, piën gïn balō wang-gī
ökō ëk jīi önën nī gïn etye ka rio kec. An
akobo niwu köp adyer, gïn dong otyeko
nwongo cūlgī ökō.

¹⁷ Ëntō ka in irio kec, kur wii, ëka ilwök
wangi,

¹⁸ ëk kür jō nökënë önën nī in itye ka rio
kec, ëntō both Apapwu kēkēn na ba nen;
cē Apapwu na nēnō gïn n'ëtīmō i mūng
bīno cūlōni.”

Lönyö na tye i polo

¹⁹ “Kür ikan lönyöwu i wi lobo, kanya
nyënyë ëka nyalī balō, ëka kanya ekwoe
türō cē kwalō gīnī ökō.

²⁰ Ëntō kan unu lönyöwu i polo, kanya
nyënyë ëka nyalī ba balō, ëka kanya ekwoe
ba türō cē kwalō gīnī ökō.

²¹ Piën kanya lönyöni tye ië ënë cwinyi
thon tye ië.

²² “Wangi ënë obedo tara më komi. Ka
wangi tye na bër, komi kībēc nwongo tye
kī tar n'örömō.

²³ Ëntō ka wangi ba tye na bër, komi
kībēc nwongo opong kī cöl pīny. Ka tar na
tye bothi cöl, cöl pīny nōn nwongo rōm
kwene!

²⁴ “Ngat mörō ope na rōmō tic pī rwodhi
ariō; piën ën bīno dagō ngat acël ëka bīno

marō nökënë ca; onyo ën bīno moko i kom
ngat acël ëka kwërō nökënë ca. In ba irömō
tic pī Obanga ëka pī cīlīng thon.

Kür ibed kī par na pol

²⁵ “Pī manōn an akobo niwu nī, kür ibed
unu kī par pī kwöwu, nī ngō na un ibino
camō onyo madhō; onyo pī komwu, nī ngō
na un ibino ruko. Kwöwu pīrë ba tēk löö
cem, ëka kom pīrë ba tēk löö böng?

²⁶ Nën unu wīny na ngwēcō kī malō; gïn
ba cwöö kodhi, ba kaō gīnī kac, ba cökō
gīnī cem i dērō, ëntō Apapwu na tye i polo
pīdhögī. Un pīrwu ba tēk löögī?

²⁷ Nga kī i kinwu pī bedo kī par na twërō
mëdō caa acël i kom kwö mërë?

²⁸ “Pīngō ibedo unu kī par na pol pī
böng? Nën unu kite n'athure më thīm
dōngō gīnī ködë. Gïn ba tio tic mörō onyo
wīö wīcu.

²⁹ Ëntō akobo niwu nī kadī bed Colomon
onwongo orukere kī dheo mërë kībēc, ën
ba orukere na bër na cal kī mörō acël i
kin-gī.

³⁰ Ka Obanga ruko lum më thīm, na
bedo pī nīnō na tin kēkēn ëka diki ebolo
ökō i mac, ën ba bīno rukowu na löö, un jō
na yeewu nōnök?

³¹ Dong kür ibed unu kī par më kobo nī,
‘Ngō na wan ebino camō?’ onyo ‘Ngō na
wan ebino madhō?’ onyo ‘Ngō na wan
ebino ruko?’

³² Piën jami nonu kībēc, jō na ba ngeo
gīnī Obanga ënë yënyögī, ëntō Apapwu na
tye i polo ngeo gin na kībēc na mitërë
bothwu.

³³ Ëntō cak unu kono më rangō ker mërë
ëka kite atīr mërë, cē ën bīno miöwu jami
kībēc na un imītō.

³⁴ Pī manōn, kür ibed unu kī par na pol
pī diki, piën diki bīno bedo kī par mërë.
Nīnō acēlacël tye kī can mërë.

7

Kür ingöl köp i kom jō nökënë

¹ “Kür ingöl köp i kom jō nökënë, cē in
thon ba ebino ngölö köp i komi.

² Piën kite na in ingölö kī köp i kom jō
nökënë, ënë in thon ebino ngölö kī köp i
komi, ëka gin na un ipimo ködë, ënë thon
ebino pimo niwu ködë.

³ “Pīngö inēnō cūng kal kī i wang omeru ēka ba inēnō dul yath na tye i wangi?”

⁴ In itwērō kobo n'omeru nīngō nī, ‘Wēk akwany cūng kal ökö kī i wangi,’ nakun nwongo caa kibēc dul yath ut i wangi?

⁵ In atwodo, cak kono kwanyö dul yath na tye i wangi ökö, ēka dong inēn pīny na bër mē kwanyö cūng kal na tye i wang omeru.

⁶ “Kür imīi gwongi jami n'emīö both Obanga, kür iyuu jamini na bēcō na wel mērē tēk both pūn. Ka iyuo, gīn bino nyönyönö ökö kī tyēn-gī, cē lōkērē gīnī mē lwēny i komi.

Peny, Rang, Dwöng (Luka 11:9-13)

⁷ “Peny cē ebino mīöni; rang cē ibino nwongo; dwöng cē ebino yabö nini dholokek.

⁸ Piēn ngat acēlacēl na penyo ebino mīö; ngat na rangö bino nwongo; ēka ngat na dwöngö ebino yabö nīnē dholokek.

⁹ “Nga kī i kinwu, ka athīn mērē openyo ogati, ēn mīö kidi?”

¹⁰ Onyo ka openyo rēc, ēn mīö thwol?

¹¹ Ka un, dong, na kitewu reco, ingeo unu mē mīö ēthīnōwu mīc na bēcō, cē dong apapwu na tye i polo bino mīö mīc na bēcō na röm kwene both jö na penyo ēn!

¹² Gīn na kibēc na in itīmō, tīm both jö nōkēnē kite na in imītō nī ētīm ködē bothi, piēn man ēnē tyēn köp mē cīk kibēc ēka pwony k'edwarpīny.

Dhō Wangkac na dīng

¹³ “Döny kī i dhō wangkac na dīng. Piēn dhō wangkac mē kapīny lac ēka yoo mē cīdhö yo iē lübö yot, ēka jö na pol wok kī iē.

¹⁴ Entö dhō wangkac mē kwö na bedo naka dīng ēka yoo mē cīdhö yo iē lübö tēk, jö na nōnök ēnē wok kī iē.

Yath ngere kī nyige

¹⁵ “Gwökērē unu k'edwarpīny na twot. Gīn bino bothwu n'orukere gīnī calö rom kī yökö entö kī i gī nwongo ger gīnī kamē orudi.

¹⁶ Un ibino ngeogī kī nyig-gī. Jīi römō pūdö nyig öläk kī kom öküdhö, onyo nyig ölam kī kom öcöcök?

¹⁷ Kömanön thon yath na bër nyakö nyige na bër, entö yath na rac nyakö nyige na rac.

¹⁸ Yath na bër ba römō nyakö nyige na rac, ēka yath na rac ba römō nyakö nyige na bër.

¹⁹ Koth yath kibēc na ba nyakö nyige na bër ebino tongo ökö pīny ēka ebolo i mac.

²⁰ Manön ēnē kite na un ibino ngeogī ködē kī nyig-gī.

²¹ “Pathī ngat acēlacēl na cwoda nī, ‘Rwoth, Rwoth,’ ēnē bino dönyö i ker mē polo, entö ngat na tīmō gīn n'Apapna na tye i polo mītö.

²² I nīnō nön, jö na pol bino kobo nīna nī, ‘Rwoth, Rwoth, wan yam ētītö köp kī nyingi, ēka kī nyingi wan ēryēmō cene ēka etio tango na pol.’

²³ Cē an abino kobo nīgī nī, ‘Anaka yam ba angeowu. Cīdh unu ökö kī botha, un ētīm tīm na reco!’

Egedo arīö (Luka 6:47-49)

²⁴ “Pi manön ngat acēlacēl na winyo köpna ēka ketho i tic bino bedo calö dhanö na ryēk n'ögērö ödē i kom lēla.

²⁵ Ka köth ocwe, kīlēlē ömöl, ēka yamö okudho obuko öt kī tēk, entö ba opodho piēn nwongo ēgērö i kom lēla.

²⁶ Entö ngat na winyo köpna ni cē ba ketho i tic cal k'amingo n'ögērö ödē i kom kwo.

²⁷ Ka köth ocwe, kīlēlē ömöl, ēka yamö okudho obuko öt kī tēk, cē öt bino rēdhērē na rac.”

²⁸ I karē na Yecu dong otyeko twakö köp nonu kibēc, lwak ouro pwony mērē rwök,

²⁹ piēn ēn opwonyo calö ngat na ut kī twēr, pathī calö epwonyegī mē cīk.

8

Yecu öcangö adhübü (Marako 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ I karē na Yecu oidho yo pīny kī i wi kidi, lwak na pol öläbö körē.

² Ēcwö mörö na tye kī two dhöbū obino bothe ēka orumo cōngē pīny i nyime nakun kobo nī, “Rwoth, ka in imītö, irömō mīöna dökö na leng.”

³ Yecu öryëö cingë cë ogudo ën nakun kobo nî, “An amitö, komi dong obed na leng!” Cë cücüth two dhöbû öcang ökö ki i kome.

⁴ Cë Yecu okobo ninë nî, “Kür ikob both ngat mörö. Ëntö cïdhî inyuthiri both alamdhök ëka imü tyër na Muca yam öcïkö, më bedo na calö caden bothgi.”

*Yecu öcangö atic k'adit wi acikari
(Luka 7:1-10)*

⁵ I karë na Yecu ödönyö i Kaperanaum, adit wi acikari më Roma mörö obino cë öbakö dhögë bothe nî,

⁶ “Rwoth, aticna obuto piny i öt, two akwea ömakö ëka ödiö ën rwök.”

⁷ Yecu okobo ninë nî, “An abino cïdhö ëka acangö ën.”

⁸ Adit wi acikari ögamö nî, “Rwoth, an ba apora nî in idöny i öda. Ëntö kob köp acël këkën cë aticna bino cang.

⁹ Pïen an kikoma thon abedo dhanö n'ëlöo alöa, ëka atye k'acikari na an alöögî. An akobo both ngat acël nî, ‘Cïdhî,’ cë cïdhö; ëka both ngat acël nî, ‘Bin,’ cë bino. Ka an akobo both aticna nî, ‘Tii ticni,’ cë timö.”

¹⁰ I karë na Yecu owinyo köp nî, ën obedo ki ur rwök nakun kobo both jö na tye ka lübö körë nî, “An akobo niwu köp adyer, an bara anwongo dhanö mörö i lobo Icarael na tye ki yee na tük calö man.

¹¹ An akobo niwu nî jö na pol bino bino gini ki kukidë ëka kuthö, cë bino bedo gini piny kanya acël k'Abraam, Icaaka, ëka Jakob më camö karama i ker më polo.

¹² Ëntö jö n'onwongo myero obed gini i ker më polo ebino bologi yökö i cöl piny, kunön bino bedo ië koko ëka kaö lak.”

¹³ Cë Yecu okobo both adit wi acikari nî, “Cïdhî! Ebino timö kite na in iyee ködë.” Atic mërë öcakö cang ökö i caa nön kikokome.

*Yecu öcangö jö na pol
(Marako 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ I karë na Yecu ödönyö i öt ka Petero, ën önönö marö ka Petero obuto piny na two lyetho ömakö.

¹⁵ Ën ömakö cingë ëka two lyetho öya ökö ki i kome, cë marö ka Petero öya malö ëka öcakö yübö cem ninë.

¹⁶ I kothyeno më ninö nön, jö na pol n'onwongo tye gini ki tipo na reco i komgi ekelo both Yecu, cë ën öryëmö tipo na reco ökö ki köp na ën ötwakö ëka etwoe kibëc öcang.

¹⁷ Man ötimërë ëk köp na yam adwarpiny Icaya ötwakö ocobere kakarë nî: “Ën ökwanyö görüwa ëka öyëö twowa.”

*Jö n'onwongo mitö lübö kör Yecu
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ I karë na Yecu önönö lwak na pol n'ögürö ën dyere, ën ömïö twërö më cïdhö yo löka nam tung ca.

¹⁹ Cë apwony cik obino bothe ëka okobo nî, “Apwony, an abino lübö kori kanya kibëc na in ibino cïdhö ië.”

²⁰ Yecu ögamö nî, “Kwee tye ki öd rwo gini ëka winy na ngwëcö ki malö tye ki udi, ëntö Wod ka Dhanö ope ki kany mörö na ën pyelo wie ië.”

²¹ Alübkörë nökenë dökî okobo ninë nî, “Rwoth, wëk an kono acïdh aik apapna.”

²² Ëntö Yecu okobo ninë nî, “Lüb köra, ëka wëk jö n'öthöo oik jöögî n'öthöo.”

*Yecu öjükö yamö ki i nam
(Marako 4:35-41; Luka 8:22-25)*

²³ Cë Yecu ödönyö i yeya ëka ëlübkörë öcïdhö ködë.

²⁴ Cücüth yamö na ger öcakö kudho i nam, ëka pii na tingere malö onwongo dong cwök miö yeya më lüny ökö i nam. Ëntö Yecu onwongo önönö ökö.

²⁵ Ëlübkörë öcïdhö ëka ocoo gini ën nakun kobo gini nî, “Rwoth, larwa! Wan ëcwök thöö!”

²⁶ Ën ögamö nî, “Un jö na yeewu nönök, pingö ilwor unu?” Cë ën öya malö ocoko yamö ëka pii na tingere malö, cë piny okwe moth.

²⁷ Ëlübkörë ouro gini nakun kobo gini nî, “Koth ëcwö mënë ene? Naka thon yamö ëka pii na tingere malö winyo ën!”

*Yecu öcangö cwö ariö na tye ki cene
(Marako 5:1-20; Luka 8:26-39)*

²⁸ I karë na Yecu othuno i löka ca i lobo ka jö Gadara, cwö ariö na tye ki cene n'öya gini ki i bur lyene oromo ködë. Gin

onwongo ger rwök na ngat mörö ope na römö wok i yoo nön.

²⁹ Gïn öcakö redo ni, “Wod k'Obanga, ngö na in imitö ki bothwa? In ibino më pwodowa na karë bara örömö?”

³⁰ Onwongo öthipan pün na pol tye ka cem na bobor ködgi.

³¹ Cene ökwaö Yecu ni, “Ka in iryemöwa ökö, ryemwa i kom öthipan pün.”

³² Ën okobo nigï ni, “Cïdh unu!” Cë gïn oduyo yökö ki i kom cwö nön ëka ödönyö gïni i kom pün, öthipan pün kibëc öngwëcö ki i nget kidi yo i nam ëka öthöo gïni ökö i pii.

³³ Ëkwath n'onwongo kwaö pün öngwëcö gïni ökö i taun ëka okobo gïni gin n'ötümërë kibëc ëka gin n'ötümërë i kom cwö na cene ömakögi.

³⁴ Cë jö na tye i taun kibëc öcïdhö gïni yökö më romo ki Yecu. I karë na gïn önönö ën, gïn odweko gïni Yecu më yaa ökö ki i lobogi.

9

*Yecu öcangö dhanö na kome okwe
(Marako 2:1-12; Luka 5:17-26)*

¹ Yecu ödönyö i yeya ëka öngölö nam yo löka tung ca, cë obino i taun më thurgi.*

² Jö mökö okelo bothe dhanö na kome okwe n'obuto i ökëka. I caa na Yecu önönö yeegi, ën okobo both dhanö na kome okwe ni, “Dii cwinyi, woda; balni gïni ëtimö kica ökö.”

³ Ëntö epwony cik mökö okobo i kin-gi kën-gi ni, “Dhanö ni tye ka yanyö Obanga!”

⁴ I karë na Yecu ongeothamagi, cë openyogi ni, “Pïngö ibedo unu ki thama na rac i cwinywu?”

⁵ Mënë na yot: më kobo ni, ‘Balni gïni dong ëtimö kica ökö,’ onyo më kobo ni, ‘Yaa malö icak woth’?

⁶ Ëntö an abino miöwu ingeo ni Wod ka Dhanö tye ki twër i wi lobo më timö kica i kom bal gïni.” Cë ën okobo both dhanö na kome okwe ni, “Ya malö, kwany ökëkani ëka icïdh yo pacö.”

⁷ Cë dhanö na kome okwe öya malö ëka öcïdhö yo pacö.

⁸ I karë na lwak önönö ngö n'ötümërë, lworo ömakögi rwök; ëka öpakö gïni Obanga, n'ömïö koth twërö nön both jii.

*Yecu ocwodo Matayo
(Marako 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ I karë na Yecu öya ökö ki kunön, ën önönö ëcwö mörö n'obedo acök ocoro na nyïngë Matayo obedo kanya onwongo ëcökö ocoro ië. Yecu okobo ninë ni, “Lüb köra,” cë Matayo öya malö ëka ölübö körë.

¹⁰ Na Yecu ëka ëlübkörë tye gïni ka cem i öt ka Matayo, ëcök ocoro na pol ëka ëbal obino cë ocemo gïni ködë.

¹¹ I karë n'Eparicayo önönö gin na tye ka timërë, gïn openyo ëlübkörë ni, “Pïngö apwonywu cemo kanya acël k'ëcök ocoro ëka ëbal?”

¹² I karë na Yecu owinyo köp ni, ën okobo ni, “Pathi jö na komgi yot ënë mitö daktar, ëntö jö na two.

¹³ Ëntö cïdh ipwonyere unu i tyën köp ni: ‘An amitö kica, pathi gin më aryëda.’ Piën an ba abino më cwodo jö na kitegi atir, ëntö ëbal.”

*Peny i kom rio kec
(Marako 2:18-22; Luka 5:33-39)*

¹⁴ I ninö mörö acël ëlübkör Jon obino both Yecu ëka openyo gïni ën ni, “Pïngö wan ëka Eparicayo erio kec, ëntö ëlübkori ba rio gïni kec?”

¹⁵ Yecu ögamö ni, “Wele k'anyom twërö kumo ningö ka anyom tye ködgi? Ba twërë! Karë tye ka bino n'ebino kwanyö anyom ökö ki bothgi; cë gïn dong bino rio kec.

¹⁶ “Ngat mörö ope na dapö böngü na nyen i kom böngü n'otii, piën böngü n'ëdapö bino tëlö böngü nökenë ca ëka yëc ökö na rac.

¹⁷ Dhanö mörö ope na pikö köngö ölöc na nyen i ocwe na cön gïni. Piën ka gïn öpikö, ocwe bino mwoc ökö, köngö ölöc thon bino öny ökö cë ocwe bino bal gïni ökö. Pe, köngö ölöc na nyen ëpikö i ocwe na nyen gïni, ëka gïn kibëc ba bino bal.”

*Nyaka alöc ëka dhakö n'ogudo lak böngü ka Yecu
(Marako 5:21-43; Luka 8:40-56)*

* **9:1 9:1 Taun më thurgi** Kaperanaum kanya Yecu ökwö ië. **9:13 9:13** Kocea 6:6

¹⁸ Ī karē na Yecu tye ka kobo köp ni, alöc mörö obino bothe cē orumo cōngē pīny ĩ nyime ēka okobo nīnē nī, “Nyara pod ōthōō athōa, ěntō bin ēk iketh cingi ĩ kome, cē bino kwō.”

¹⁹ Yecu ēka ělūbkōrē ōya ēka ōcīdhō kōdē.

²⁰ Cē dhakō mörö n'onwongo remo obedo ka cwer kī ĩ kome pī mwaka apar wie ariō obino kī kungee cē ogudo lak bōngū ka Yecu.

²¹ Ēn okobo kī ĩ cwinye kēnē nī, “Ka agudo bōngū mērē kēkēn, abino cang ōkō.”

²² Yecu ōlōkērē cē ōnēnō ěn, ēka okobo nīnē nī, “Dīi cwinyi, nyara, yeeni ocangi.” Cē dhakō nōn ōcang ōkō ĩ caa nōn cūcūth.

²³ Ī karē na Yecu ōdōnyō ĩ dyekal k'alöc cē ōnēnō ewer na wero wer mē kumo ēka lwak na wōō gīnī kī koko,

²⁴ ěn okobo nī, “Dōny unu yōkō. Anyaka ni ba ōthōō ěntō ōnīnō anīna.” Ēntō gīn ōnyērō gīnī ěn.

²⁵ Kinge na lwak dong oduonyo ōkō yōkō, ěn ōcīdhō ĩ ōt kanya epyelo nyakō iē ēka ōmakō cīng anyaka nōn cē ōya malō.

²⁶ Köp mē emuth ni ōkēth ōrōmō lobo nōn kībēc.

Yecu ōcangō ěthōō wang ariō

²⁷ Kinge na Yecu dong ōya ōkō kī kany nōn, ěthōō wang ariō ōlūbō gīnī kōrē nakun redo gīnī nī, “Kīca omaki ĩ komwa, Wod ka Daudi!”

²⁸ Ī karē na ěn dong ōdōnyō ĩ ōt, ěthōō wang ariō obino gīnī bothe ēka Yecu openyogī nī, “Un iyee unu nī an atwērō mīōwu ĩnēnō pīny?”

Gīn ōgamō nī, “Eyo, Rwoth.”

²⁹ Cē ěn ogudo wang-gī ēka okobo nī, “Ēk ōtīmērē bothwu kite na yeewu tye kōdē.”

³⁰ Cē wang-gī ōyabērē. Yecu ōcīkōgī na tēk nī, “Kūr ikob unu köp ni both ngat mörö.”

³¹ Ēntō gīn ōcīdhō ēka ōrwēō gīnī köp ĩ kom Yecu ōrōmō lobo nōn kībēc.

³² Na gīn dong tye ka yaa mē cīdhō, jīi okelo dhanō mörö both Yecu n'onwongo cen ōmakō ēka na ba twak.

³³ Kinge na dong Yecu ōryēmō cen ōkō, dhanō nōn n'onwongo ba twak ōcakō twak. Lwak ouro nakun kobo gīnī nī,

“Anaka yam gin mörö n'obedo kōman bara onen ĩ Icarael.”

³⁴ Ēntō Eparicayo okobo gīnī nī, “Ēn ryēmō cene kī twēr k'adwong mē cene.”

Etic tye na nōnōk

³⁵ Yecu ōcīdhō orimo kin peci kībēc na papath nakun pwonyo ĩ cinagogagī gīnī, tītō köp mē Emuth na Bēr mē ker k'Obanga ēka cangō koth twoe kībēc na papath.

³⁶ Ī karē na ěn ōnēnō lwak, kīca ōmakō ĩ komgī rwōk, piēn onwongo tye gīnī kī par ēka ěwēkōgī ata calō rom n'akwathgī ope.

³⁷ Cē okobo both ělūbkōrē nī, “Kac dwong ěntō etic tye na nōnōk.

³⁸ Pī manōn, peny unu won pwodho ěk oor etic ĩ kac ĩ pwodho mērē.”

10

Yecu ooro ěkwēna apar wie ariō (Marako 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Yecu ocwodo ělūbkōrē apar wie ariō bothe ēka ōmīōgī twērō mē ryēmō tipo na reco ēka mē cangō twoe na papath kībēc.

² Man ěnē nyīng ěkwēna apar wie ariō: mē acēl, Cimon (n'ecwodo nī Petero) ēka ōmīn mērē Anderiya; Yakobo wod ka Jebedayo, ēka ōmīn mērē Jon;

³ Pilipo ēka Batulumayo; Tomaci ēka Matayo n'obedo acōk ocoro; Yakobo wod k'Alipayo, ēka Tadeo;

⁴ Cimon na mītō löckēn ēka Yuda Ikariot, n'oketho ōrōrō ĩ kom Yecu.

⁵ Yecu ooro ěkwēna apar wie ariō kī cīk ni: “Kūr ĩcīdh unu both Erok onyo ĩdōny unu ĩ taun ka jō Camaria mörö.

⁶ Ēntō cīdh unu both jō Icarael, na cal gīnī kī rom n'orwenyo.

⁷ Ka ĩcīdhō unu, tīt unu köp ni: ‘Ker mē polo dong cwōk.’

⁸ Cang unu etwoe, cer unu jō n'ōthōō, löny unu jō na tye kī two dhōbū, ēka ĩryēm unu cene. Ēmīōwu nono, ēka un thon mīi unu nono.

⁹ Kūr iwoth unu kī gol onyo ryal onyo mola mörö ĩ jēbawu;

¹⁰ kūr iwoth unu k'ocwe ĩ wothwu, onyo bōngū mē alōka, onyo wōr, onyo lūth mē woth; piēn atic myero ěmīi cem mērē.

¹¹ “Taun onyo pacō mörö kēkēn na un ibino dōnyō iē, rang unu dhanō na kite

mërë bër ëka ibed unu i ödë naka ka ibino unu yaa.

¹² Ka idönyö unu i öt, moth unu jö më öt nön ki moth më kuc.

¹³ Ka jö më öt nön öjölöwu, wëk unu kucwu odong ië; ëntö ka ba öjölöwu gini, cë imii kucwu odwog bothwu.

¹⁴ Ka ngat mörö ba bino jölöwu onyo winyo köpwu, têng unu apua më tyënwu* ka iya unu ki i öt nön onyo taun nön.

¹⁵ An akobo niwu köp adyer, i nino më ngölö-köp, Obanga bino timö kica na thwönë rwök both jö më Codom ëka Gomora na löö jö më taun nön.

¹⁶ An aorowu kamë rom i kin orudi. Pi manön bed unu na ryëk calö thwol ëka na mwol calö amam.

¹⁷ “Ëntö gwökërë unu ködg; piën gin bino miöwu i cing ëlök ëka ebino pwodowu ki del i cinagogagi gini.

¹⁸ Ebino terowu i nyim ëlök ëka i nyim rwodhi pira na calö ecaden bothgi ëka both Erok.

¹⁹ Ëntö ka gin ömaköwu, kür ibed unu ki par i kom ngö na un ibino kobo onyo kite na un ibino kobo ködë. I caa nön ebino miöwu ngö na myero ikob unu,

²⁰ piën pathi un ënë ibino twak, ëntö Tipo k'Apapwu ënë bino twak ki bothwu.

²¹ “Omego bino miö ömin mërë më aneka, ëka apap bino miö athin mërë më aneka; ëthinö bino jem i kom enyodogi ëka bino gini miö enekogi.

²² Jö kibëc bino dagöwu pira, ëntö ngat na bino cung na tük naka i ajiki bino larë.

²³ Ka eyelowu ki i kabedo mörö acël, lüü unu i kabedo nökenë. An akobo niwu köp adyer, ba ibino unu tyeko woth i peci më Icarael kibëc na bara Wod ka Dhanö obino.

²⁴ “Athin kwan ba dit löö apwony mërë, onyo atic ba dit löö adwong mërë.

²⁵ Pore both athin kwan më bedo calö apwony mërë, ëka atic më bedo calö adwong mërë. Ka adit na löö öt ecwodo ni Belijebul, ebino cwodo jö më ödë ki nying na rac röm kwene!

²⁶ “Kür ibed unu ki lworö pürgi. Gin mörö ope n'eumo na ba ebino yabö, onyo

gin mörö ope n'opono na ba bino ngere.

²⁷ Köp na an akobo niwu i cöl piny, twak unu ökö na piny lër; ëka köp n'ëmwöngö amwöngö i ithwu, red unu ködë i wi bie.

²⁸ Kür ilwor unu jö na neko kom ëntö ba neko tipo. Ëntö lwor unu Obanga na twërö neko tipo ëka kom kanya acël i mac kapiny.

²⁹ Winy na thithinö arïö ba ëcadhögi pi ciling na nying? Ëntö mörö ope na twërö podho piny n'Apapwu ba ngeo.

³⁰ Naka thon yer wiwu kibëc ëkwanö ökö.

³¹ Dong kür ibed unu ki lworö; pirwu tük löö winy na pol ca ökö.

³² “Ngat mörö na bino tucö nyinga i nyim jii, an thon abino tucö nyingë i nyim Apapna na tye i polo.

³³ Ëntö ngat na bino kwëröna i nyim jii, an thon abino kwërö ën ökö i nyim Apapna na tye i polo.

³⁴ “Kür itham unu ni an abino më kelo kuc i lobo. An ba abino më kelo kuc, ëntö pala abadë.

³⁵ An abino më kelo apokapoka i kin “ ‘wod ëka apap mërë, nyakö ëka aya mërë, cii wod ëka adha mërë.

³⁶ Langö ka dhanö bino bedo dhanö më ödë kikokome.’

³⁷ “Ngat mörö na marö apap mërë onyo aya mërë na löa ökö ba opore më bedo mëga; ngat mörö na marö wode onyo nyarë na löa ökö ba opore më bedo mëga;

³⁸ ëka ngat mörö na ba tingo yath aria mërë cë lübö ki köra ba opore më bedo mëga.

³⁹ Ngat mörö na mitö gwökö kwö mërë bino rwenyo ökö, ëka ngat na rwenyo kwö mërë pira bino larö kwö mërë.

⁴⁰ “Ngat na bino jölöwu, nwongo öjöla, ëka ngat n'öjöla nwongo öjölö ngat n'oora.

⁴¹ Ngat mörö na bino jölö adwarpiny piën ën obedo adwarpiny bino nwongo cül n'ëcülö k'adwarpiny, ëka ngat mörö na bino jölö dhanö na kite atir piën ën obedo dhanö na kite atir bino nwongo cül n'ëcülö ki dhanö na kite atir.

⁴² Ëka ka ngat mörö ömiö pii na ngic më amodha both ngat mörö acël ki i kin jö na

* **10:14 10:14 Têng unu apua më tyënwu** nyutho ni Obanga ökwërö jö më taun nön, piën gin ökwërö winyo köp k'ëkwëna. **10:36 10:36** Mika 7:6

thinö ni piën ën obedo alübköra, an akobo niwu köp adyer, ën bino nwongo cül mërë.”

11

Jö na Jon Abatica ooro both Yecu (Luka 7:18-35)

¹ İ karë na Yecu otyeko cıkö ëlübkörë apar wie ariö, ën öya ki kunön më pwony ëka më titö köp i peci më Galilaya.

² İ karë na Jon owinyo ki i buc ngö na Meciya onwongo tye ka timö, ën ooro ëlübkörë

³ më penyo ën ni, “In ënë ngat n'onwongo myero obin, onyo wan myero ëkür ngat nökenë?”

⁴ Cë Yecu ögamö nigü ni, “Dök unu cen icidh ikob unu both Jon gin na un iwinyo ëka gin na un inënö:

⁵ Ëthöo wang wang-gi öyabërë, engwalo owotho, jö n'onwongo tye ki two dhöbü ëlönyögi, ëthöo ith owinyo piny, jö n'öthöo ecerogi ökö, ëka köp më Emuth na Bër ëtitö both ëcan.

⁶ Tye ki gum dhanö na ba lökërë ökö ki kom yee mërë pira.”

⁷ İ karë n'ëlübkör Jon tye ka donyo gini yökö, Yecu öcakö twak ki lwak köp i kom Jon ni: “Ngö na un icidhö më nënö ki i thim? İcidhö unu më nënö agada na yamö yengo?

⁸ Cë ka pe, ngö na un icidhö më nënö? Un icidhö më nënö dhanö n'oruko böng na bëcö? Pe, jö na ruko böng na bëcö bedo gini i peci ka rwodhi.

⁹ Cë ngö na un icidhö më nënö? Adwarpiny? Eyo, an akobo bothwu ni un inënö ngat na löö adwarpiny ökö.

¹⁰ Man ënë ngat n'ëcö köp i kome:

“ ‘An abino oro aorna i nyimi, na ënë bino yübö yoo nini.’

¹¹ An akobo niwu köp adyer: Dhanö mörö ope ki kin jö na mon önywölögi na pürë tük na löö Jon Abatica, ëntö ngat na tidi rwök i ker më polo ënë dit löö ën.

¹² Cakërë i karë ka Jon Abatica më thuno ködë naka tin ker më polo ölimö can rwök, ëka jö na ger tëmö gini më maö ki tük.

¹³ Piën edwarpiny kibëc ëka Cik ka Muca odwaro gini naka othuno ködë i karë ka Jon;

¹⁴ ëka ka imitö unu yeo köpgi, Jon ënë Eliya n'onwongo myero obin.

¹⁵ Ngat na ithe tye, myero ën owiny.

¹⁶ “An abino poro rok më karë ni ki ngö? Cal k'ëthünö na bedo i kabedo më cuk gini ëka cwodo ewodhgi:

¹⁷ “ ‘Wan ëküdhö pelu pürwu, ëka un ba imyël;

wan ewero wer lyël, ëntö un ba ikumo.’

¹⁸ Piën Jon obino na ba cemo onyo madhö gin mörö, ëka gin kobo ni, ‘En tye ki cen.’

¹⁹ Wod ka Dhanö obino na cemo ëka medho, ëka gin kobo ni, ‘En obedo ngat n'owor ëka amërö, obedo okone k'ëcök ocoro ëka ëbal.’ Ëntö ryëkö ënë moko tic mërë na ën tio.”

Can na bino podho i kom peci na ba ongut (Luka 10:13-15)

²⁰ Cë kinge Yecu öcakö twak k'akëmö ki jö më peci nön kanya ën onwongo obedo ka tio tango mërë ië, piën jö na tye ië ökwërö gini ngut ökö.

²¹ “İbino nënö can in, Korajin! İbino nënö can in, Bethsaida! Ka tango n'onwongo ëtimögi bothwu onwongo ëtimö i Turo ëka Cidon, kono onwongo ongut gini cön, nakun ruko gini böngü cöla ëka juko gini wigü ki buru.

²² Ëntö an akobo niwu ni Obanga bino timö kica na thwönë rwök i ninö më ngölö-köp both jö më Turo ëka Cidon na lööwu.

²³ Ëka in, Kaperanaum, ebino tingoni yo malö i polo? Pathi kömanön, ebino dwököni piny i kabedo ka jö n'öthöo. Ka onwongo tango n'onwongo etio bothi onwongo etio i Codom, onwongo twërö bedo naka i karë ni.

²⁴ Ëntö an akobo niwu ni Obanga bino timö kica na thwönë rwök i ninö më ngölö-köp both jö më Codom na lööwu.”

Bin unu botha ëk iywe unu (Luka 10:21-22)

²⁵ İ karë nön Yecu okobo ni, “An apaki Apap, Rwoth më polo ëka lobo, piën ikanö

jami ni ökö ki both jö na ryäk ëka ki both jö na ngeo piny, ëka inyutho both ëthino na pod thino.

²⁶ Eyo, Apap, man ënë kite n'onwongo in imito ni otimere köde na yomo cwinyi."

²⁷ "Apapna otyeko mio jami kibec ökö botha. Ngat mörö ope na ngeo Wod kono Apap kekën, ëka ngat mörö ope na ngeo Apap kono Wod kekën ëka both jö na Wod öyörö më nyutho ën."

²⁸ Cë Yecu okobo ni, "Bin unu botha, jö kibec n'odhero ëka ki jö na yec önüögi, cë an abino miöwu yweo.

²⁹ Ting unu ayokothna ëka inwong unu pwony ki botha, piën an awör ëka amwol i cwinya, ëka ibino unu nwongo yweo pi tipowu.

³⁰ Piën ayokothna yëo yot, ëka yecna ba pek."

12

Yecu obedo Rwoth më Cabit
(Marako 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ I karë nön Yecu owok i pwothi n'epuro bel ië k'elübkörë i ceng Cabit k'Eyuda. Këc onwongo oneko elübkörë, cë gin öcakö rïdhö with bel ëka omwodo ginï.

² Entö i karë n'Eparicayo önënö, cë okobo ginï both Yecu ni, "Nën, elübkori tye ginï ka timö gin na cik ökwörö ni kür ëtim i ceng Cabit k'Eyuda."

³ Yecu okobo bothgi ni, "Un ba ikwanö gin na Daudi otimö i karë na kec oneko ën kanya acël k'ewodhe?

⁴ En ödönyö i öt k'Obanga, cë Daudi ëka ewodhe öcamö ogati n'eketho i nyim Obanga—n'onwongo cik ökwörö ni gin kür öcam, entö pi ëlamdhök kekën.

⁵ Onyo un ba ikwanö ki i cik ni ëlamdhök na tye i öt k'Obanga twörö ginï tic i ceng Cabit k'Eyuda ëka nwongo ba öbalö ginï?

⁶ An akobo niwu ni tye gin mörö kany na dit na löö öt k'Obanga.

⁷ Ka cë onwongo ingeo unu tyën köp ni, 'An amitö kica, pathi lee më atyëra,' onwongo myero kür dök ingöl unu köp i wi jö n'ope ki bal.

⁸ Piën Wod ka Dhanö ënë obedo Rwoth më Cabit."

Ecwö na cingë ötal

(Marako 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Cë Yecu öya ökö ki kunön ëka öcïdhö ödönyö i cinagogagi,

¹⁰ kanya onwongo ecwö mörö na cingë ötal tye ië. Eparicayo onwongo tye ka rangö ginï kite mörö më dotho Yecu, cë openyo ginï ën ni, "Cik yeo ni ëcang dhanö i ceng Cabit?"

¹¹ Yecu okobo bothgi ni, "Ka ngat mörö ki kinwu tye ki römö acël cë opodho i bur i ceng Cabit, in ba imakö ëka iywaö yökö?

¹² Dhanö pirë tük rwök löö römö ökö! Pi manön cik yeo ni ëtim gin na bër i ceng Cabit."

¹³ Cë ën okobo both ecwö nön ni, "Ryë badi." Cë ecwö nön öryëö badë, ëka badë öcang ökö na bër ödökö calö nökenë ca.

¹⁴ Entö Eparicayo odonyo yökö cë öyübö ginï köp kite na myero enek ginï ki Yecu.

Atic n'Obanga öyörö

¹⁵ I karë na Yecu ongeo yüb më nekonë, öya ökö ki kunön. Lwak na pol ölübö ginï ën, cë Yecu öcangö jö kibec n'onwongo two.

¹⁶ En öcïkögi ni kür okob ginï both jö nökenë köp i kome.

¹⁷ Man otimere ëk köp n'onwongo adwarpiny Icaya ötwakö pirë ocobere:

¹⁸ "Man ënë aticna na an ayörö, ngat na an amarö, na cwinya yom i kome.

An abino ketho Tipona i kome, ëka ën bino kobo ngölö-köp atir both erok.

¹⁹ En ba bino dhaa onyo ba bino redo rwök, ngat mörö ope na bino winyo dwönë i yodhi.

²⁰ En ba bino türö agada n'ogom, ëka ba bino neko wicu tara na tye ka dung, naka ka ën okelo ngölö-köp atir i löc.

²¹ Lobo kibec bino bedo ki gen pi nyingë."

Yecu ëka Belijebul

(Marako 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Cë ekelo both Yecu ecwö mörö na cen tye i kome n'onwongo wangë öthöö ëka ba

twak. Yecu öcangö ecwö nön ëk ötwakï ëka önën piny.

²³ Jö kibëc obedo gini kï ur rwök i kom gin na Yecu ötimö ëka okobo gini ni, “Man twerö bedo Wod ka Daudi?”

²⁴ Entö i karë n'Eparicayo owinyo gini köp ni, okobo gini ni, “Dhanö ni ryëmö cen kï twerö ka Belijebul, na ënë obedo adit ka cene.”

²⁵ Yecu ongeö ngö n'onwongo gin tye ka thamö, cë okobo bothgi ni, “Ker kibëc ka opokere ië ariö bino bal ökö, ëka taun onyo öt ka opokere ië ariö ba twerö cung.

²⁶ Ka Catan ryëmö Catan, nwongo ën opokere i dul ariö i kome këne. Cë dong ker mërë twerö cung ningö?

²⁷ Ka an aryëmö cen kï twerö ka Belijebul, jöwu dong ryëmö gini cen kï twerö ka nga? Pi manön, gin ënë dong bino bedo gini ëngöl köpwu.

²⁸ Entö ka an aryëmö cen kï twerö ka Tipo k'Obanga, cë ker k'Obanga obino dong ökö bothwu.

²⁹ “Dhanö mörö ope na twerö dönyö i öt ka ngat na tük më yakö jami mërë, thwara ka ën öcakö tweno dhanö na tük ni ökö ëka dong cakö yakö jami kï i ödë.

³⁰ “Ngat n'ope kukura nwongo ën ba mïta, ëka ngat mörö na ba kõnya më cökö kanya acël köda këthö akëtha.

³¹ Pi manön akobo niwu, bal kibëc ëka ayeny ëtwerö timö kica ië, entö bal më yanyö Tipo Naleng ba ebino timö kica ië.

³² Ngat mörö na twakö köp na rac i kom Wod ka Dhanö ebino timö kica ninë, entö ngat na twakö köp na rac i kom Tipo Naleng ba ebino timö kica ninë, kadï i karë ni onyo i karë na tye ka bino anyim.

³³ “Yath na bër nyakö nyige na bécö, ëka yath na rac nyakö nyige na reco, piën yath engeo kï nyige.

³⁴ Un ëthino ororo, itwerö unu twakö köp na bër ningö, nakun un jö na reco? Piën köp na tye i cwiny dhanö ënë dhö dhanö twakö.

³⁵ Dhanö na bër kwanyö gin na bër kï kin jami mërë na bécö na ën ökanö i cwinye, ëka dhanö na rac kwanyö gin na rac kï kin jami na reco na ën ökanö i cwinye.

³⁶ An akobo niwu ni köp kibëc më caröcarö na dhanö twakö na ba gwökërë gini ië ebino pido pïrë i ninö më ngölö-köp.

³⁷ Piën kï köp na in itwakö ënë bino mïöni ilöo köp, ëka kï köp na in itwakö ënë bino mïö ëngölö köp loi.”

Anyuth ka Yona

(Marako 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Cë jö mökö n'obedo Eparicayo ëka epwony cik okobo gini both Yecu ni, “Apwony, wan ëmitö nënö anyuth më tango na yaa kï bothi.”

³⁹ Entö Yecu ögamö ni, “Rok na reco ëka jö na yeegi ope i kom Obanga penyo gini pi anyuth më tango! Entö mörö ope n'ebino mïö na path k'anyuth k'adwarpiny Yona.

⁴⁰ Piën kite na calö Yona onwongo obedo ië rëc na thwönë ninö adek, kiceng ëka kiwor, kömanön Wod ka Dhanö bino bedo ninö adek, kiceng ëka kiwor, i ngöm.

⁴¹ Jö më Ninebi bino cung gini kï rok më karë ni ëka bino ngölö gini köp i kome; piën ongut gini i karë më titö köp na Yona onwongo ötitö, ëka kobedini ngat na dit na löö Yona tye kany.

⁴² Alöc na dhakö na tye yo kukwap lobo bino cung kanya acël kï rok më karë ni ëka ngölö-köp i kome; piën ën öya kï i ajiki lobo më winyo ryëkö ka Colomon, ëka ngat na dit na löö Colomon tye kany.

⁴³ “Ka tipo na rac öya ökö kï i kom dhanö mörö, ën cidhö rimo kabedo na pii ope ië cë rangö ka yweo ëka ba nwongo kabedo mörö.

⁴⁴ Cë ën kobo ni, ‘An abino dök i öt na an aya kï ië.’ Ka othuno, cë nwongo öt tye nono, ëywëö na leng ëka ëyübö ökö na bër.

⁴⁵ Cë dong cidhö kelo tipo na reco abirö nökenë gini na löö ën ökö, cë dönyö gini ië ëka bedo kany nön. Kinge dhanö nön bino bedo na rac na löö kite n'onwongo obedo ködë cön. Manön kite na bino bedo ködë i kom rok na rac më karë ni.”

Aya ka Yecu ëka utmego mërë

(Marako 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ I karë na Yecu onwongo pod tye ka twak kï lwak, aya mërë ëka utmego mërë

onwongo ocung gini yökö nakun mitö gini twak ködë.

⁴⁷ Cë dhanö mörö okobo both Yecu ni, “Ayani ëka utmegoni ocung gini yökö mitö twak kodi.”

⁴⁸ Yecu ögamö ni, “Ayana ënë nga ëka utmegona ënë ngagi?”

⁴⁹ Cë Yecu öcimö ëlëbkörë, cë okobo ni, “Man ënë ayana ëka utmegona.

⁵⁰ Piën dhanö na tio gin n'Apapna na tye i polo mitö, manön ënë ömëra, amëra, ëka ayana.”

13

*Carolok i kom acwö kodhi
(Marako 4:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ I ninö acël nön Yecu öya ökö ki i öt, cë öcïdhö obedo i dhö nam.

² Lwak na pol rwök öcökërë gini bothe, ömiö ën ödönyö i yeya cë obedo ië, nakun jö kibëc ocung gini i dhö nam.

³ Cë okobo bothgi köp na pol i carolok, nakun kobo ni: “Apur öcïdhö më cwönö kodhi.

⁴ I karë na ën tye ka cwöc, kodhi mökö ökir i nget yoo, ëka winy obino cë öcamö gini ökö.

⁵ Kodhi nökenë ökir kanya obedo kitekite, na ngöm nönök ië. Kodhi ni otuu piöpiö piën ngöm onwongo rëp.

⁶ Entö i karë na ceng öryëny öwangögi rwök, oner gini ökö piën oriigi ba ödönyö na thuth.

⁷ Kodhi nökenë ökir i kin okudhi, cë okudhi ödöngö ëka ödiögi ökö.

⁸ Kodhi nökenë ökir i kom ngöm na bër, cë önyakö nyig-gi, mökö mia acël, nökenë pyer abicël, ëka mökö pyer adek na kadhö man onwongo ëcwö.

⁹ Ngat na tye ki ith më winy myero owiny.”

¹⁰ Cë ëlëbkör Yecu obino bothe ëka openyö gini ni, “Pingö in itwak ki carolok both jii?”

¹¹ Yecu ögamö ni, “Ngec më müng më ker më polo ëmiö ökö bothwu, ëntö ba ëmiö bothgi.

¹² Piën ngat na tye ki gin mörö, ebino mëdö bothe, ëka bino bedo ködë na büp.

Ngat n'ope ki gin mörö, naka gin na ën tye ködë ebino kwanyö ökö ki bothe.

¹³ Man ënë ngö n'ömiö an atwak ki carolok both jii:

“Kadi bed nönö gini piny, ba neno gini;
kadi bed winyö gini, ba winyö onyö
niang gini.

¹⁴ Köp k'Obanga na yam adwarpiny Icaya odwaro ocobere kakarë i komgi ni:

“ ‘Un ibino winyö, ëntö ba ibino niang ië;
un ibino nönö, ëntö ba ibino unu niang
ië.

¹⁵ Piën jö ni cwinygi dong ödökö na nwang;
ithgi ba winyö köp,
ëka oumo wang-gi ökö.

Cë wang-gi ba twerö nönö piny,
ëka ithgi ba twerö winyö köp,
cwinygi ba twerö niang,
ëka ba twerö gini lökërë botha,
ëk an acang-gi.’

¹⁶ Entö wangwu tye ki gum, piën nönö gini piny, ëka ithwu piën winyö gini köp.

¹⁷ An akobo niwu köp adyer ni edwarpiny na pol ëka ki jö na kitegi atir öparö gini më nönö ngö na un itye ka nönö, ëntö ba önönö gini, ëka më winyö ngö na un itye ka winyö ëntö ba owinyö gini.

¹⁸ “Winy unu dong ngö na carolok i kom acwö kodhi gönyö:

¹⁹ Ka dhanö mörö owinyö köp më ker k'Obanga cë ba öniang ië, ngat na rac na nyingë Catan bino ëka kwanyö kodhi n'onwongo ëcwö i cwinye ökö. Man ënë kodhi n'ökir i yoo.

²⁰ Kodhi n'ökir kanya obedo kitekite, cung pi jö na gamö köp k'Obanga piöpiö ki yom cwiny ka gin owinyö.

²¹ Entö kite n'ope k'orii, bedo pi karë mörö na nönök. Ka can onyö ayela mörö obino pi köp k'Obanga, ën podho ökö piöpiö.

²² Kodhi n'ökir i kin okudhi, cung pi jö na winyö köp, ëntö parö köp më kwö më lobo ni ëka miti më lönyö diö köp ökö, cë miö ba nyak gini.

²³ Entö kodhi n'ëcwö ökir i ngöm na bër, cung pi jö na winyö köp ëka niang gini ië. Gin nyakö nyig-gi, nökenë mia acël, nökenë pyer abicël, ëka nökenë pyer adek.”

Carolok më döo

²⁴ Yecu döki okobo bothgi carolok nökenë ni: “Ker më polo cal ki dhanö mörö n'öcwö kodhi na bëcö i pwodho mërë.

²⁵ Ëntö i karë na jö kibëc öninö gini ökö, langö mërë obino cë öcwö nyig döo i kin kal, ëka öcïdhö ökö.

²⁶ I karë na kal n'ëpidhë otuu ödöngö, kal öngök, cë döo thon öcakö nen.

²⁷ “Etic ka won pwodho öcïdhö gini bothe cë openyo gini ën ni, ‘Adwong, in onwongo ba icwö kodhi na bëcö i pwodhoni? Kara döo döki öya ki kwene?’

²⁸ “Won pwodho ögamö ni, ‘Langö ënë ötimö kömanön.’

“Cë etic openyo ën ni, ‘In imitö ni wan ëcïdh epudh döo nön gini ökö?’

²⁹ “Ëntö won pwodho ögamö ni, ‘Pe, piën ka itye unu ka pudho döo, un itwëro pudho kal ökö kanya acël ki döo.

³⁰ Wëk unu döo ki kal ödöng gini kanya acël naka i karë më kac. I karë nön an abino kobo both ëkac: Cak unu pudho döo ökö ëka itwe unu i dul na papath më awanga; cë icök unu kal ëka iketh unu i dëröna.’ ”

Carolok i kom kodhi karadali ëka thöbï

³¹ Ën döki okobo bothgi carolok nökenë: “Ker më polo cal ki nyig kodhi karadali, na dhanö otero cë öpidhë i pwodho mërë.

³² Kodhi karadali obedo kodhi na tidi rwök ki kin kodhi kibëc, ëntö ka ödöngö dökö na thwönë ki kin jami na tye i pwodho ëka bedo yath, na wïny na ngwëcö ki malö bino gëro udigi i jangë gini.”

³³ Ën döki okobo bothgi carolok nökenë: “Ker më polo cal ki thöbï na dhakö mörö ökwanyö cë orubo ki mökö ogati na thwönë, naka ka mökö kibëc oyenyo okwot.”

³⁴ Yecu ötwakö köp ni kibëc ki carolok both lwak; ën ba okobo gin mörö bothgi na ba otio ki carolok.

³⁵ Man ötimërë ëk köp na yam adwarpïny ötwakö ocobere: “An abino twak kodwu ki carolok gini, an abino kobo jami n'ökanërë cakërë anaka i acaki cweno lobo.”

Yecu ögönyö tyën köp më carolok më döo

13:35 13:35 Jabuli 78:2

³⁶ Cë Yecu öwëkö lwak ëka öcïdhö ödönyö i öt. Ëlëbkörë obino bothe cë okobo gini ni, “Göny niwa carolok i kom döo na tye i pwodho.”

³⁷ Yecu ögamö ni, “Ngat n'öcwö kodhi na bëcö ënë Wod ka Dhanö.

³⁸ Pwodho ënë lobo, ëka kodhi na bëcö cung pi jö më ker k'Obanga. Döo ënë ëthinö ka ngat na rac,

³⁹ ëka langö n'öcwö kodhi nön gini ënë Catan. Kac ënë ajiki pïny, ëka ëkac ënë emalaika.

⁴⁰ “Kite na calö epudho ki döo gini ködë ëka ëwangö ökö i mac, bino bedo ni kömanön thon i ajiki pïny.

⁴¹ Wod ka Dhanö bino oro emalaika mërë, ëka bino cökö gini ki i ker mërë gin na kibëc na kelo bal ëka ki jö kibëc na timö gin na rac.

⁴² Gin bino bologi i mac na lyeth, kanya koko ëka kaö lak tye ië.

⁴³ Cë jö na kitegi atir bino ryëny gini calö ceng i ker k'Apapgi. Ngat na ithe tye, myero ën owiny.

Carolok i kom lönyö n'ëkanö

⁴⁴ “Ker më polo cal ki lönyö n'ëkanö i pwodho. Ka dhanö onwongo, cë iko döki, ëka pi yom cwinye miö ën cïdhö cadhë jami kibëc n'onwongo ën tye ködë, cë wilö pwodho nön ökö.

⁴⁵ “Ker më polo cal döki k'acath na rangö jami na bëcö na wel mërë tæk.

⁴⁶ Ka onwongo mörö acël na bër rwök, ën cïdhö cë cadhë jami kibëc n'onwongo ën tye ködë ëka wilö gin nön ökö.

Carolok i kom böo

⁴⁷ “Ker më polo cal döki ki böo n'onwongo ëcikö i nam n'ömakö koth rëc kibëc na papath.

⁴⁸ I karë na böo opong, ëcik rëc öywaö gini böo yökö i lak kulo. Cë obedo gini pïny ëka öyëro gini rëc na bëcö eketho i adita, ëntö eyuo man onwongo tye gini na rac ökö.

⁴⁹ Man ënë kite na bino bedo ködë i karë më ajiki pïny. Emalaika bino bino gini ëka poko jö na reco ökö ki kom jö na kitegi atir,

⁵⁰ ëka bologi i mac na lyeth, kanya koko ëka kaö lak tye ië.”

⁵¹ Yecu openyogī nī, “Un inīang ī kom kōp ni kibēc?”

Gin ōgamō nī, “Eyo, wan enīang iē.”

⁵² Cē Yecu okobo nīgī nī, “Pī manōn apwony cik mōrō kēkēn n'epwonyo kī kōp ī kom ker mē polo cal kī won ōt, na kwanyō jami na nyen ēka jami na cōn kī kanya en kanō lönyō mērē iē.”

Ēkwērō Yecu kī ī Najaret

⁵³ Ī karē na Yecu otyeko twakō carolok ni gīnī, en ōya ōkō kī kunōn.

⁵⁴ Cē en odwogo ī lobo thurgī ēka ōcakō pwonyo jīī ī cinagogagī. Jīī obedo kī ur rwök cē okobo gīnī nī, “Dhanō ni onwongo ryēkō ēka tēkō mē tango ni gīnī kī kwene?”

⁵⁵ Man ba obedo wod k'apaa bao? Aya mērē pathī Maria, ēka utmego mērē ba gīn enē Yakobo, Yocepu, Cimon ēka Yuda?

⁵⁶ Amege mērē kibēc ba tye gīnī kod onu kany? Cē dhanō ni onwongo kōp ni kibēc kī kwene?”

⁵⁷ Cē gin ōkwērō en ōkō.

Ēntō Yecu okobo bothgī nī, “Adwarpīny ēwōrō ī kabedo kibēc na path kī ī lobo thurgī ēka kī ī pacōgī.”

⁵⁸ Yecu ba otio tango na pol kunōn, piēn yeegī onwongo ope.

14

Thōō ka Jon Abatica

(Marako 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ Ī karē nōn Erode n'obedo alōc mē Galilaya owinyo kōp na pol ī kom Yecu,

² ēka en okobo both etic mērē nī, “Man enē Jon Abatica, n'ocer ōkō kī ī kin jō n'ōthōō! Manōn enē ōmīō en tye ka tio koth tango na calō man.”

³ Erode onwongo ōmakō Jon ēka otweo en ī buc pī Kerodia dhakō k'ōmīn mērē Pilipo,

⁴ piēn Jon Abatica onwongo obedo ka kobo both Erode nī, “Cik ba oyeo nī ilōk dhakō k'omeru obed megī.”

⁵ Erode onwongo mītō neko Jon ōkō, ēntō onwongo lworo jīī, piēn gin onwongo yeo nī Jon obedo adwarpīny.

⁶ Ēntō ī karē mē po pī nywölō Erode, nyaka Kerodia ōmyēl ī nyim wele cē oyomo cwiny Erode rwök,

⁷ n'ōmīō en ōcikērē nakun kwongere both nyakō nōn mē mīō gin na kibēc na en bino penyo pīrē.

⁸ Aya mērē okobo nīnē kōp na en myero okobi, cē nyakō nōn ōcīdhō okobo nī, “Mīa wi Jon Abatica ī canīa kany.”

⁹ Cē rwoth Erode okumo rwök, ēntō pī kwong na en okwongo ēka pī wele mērē, ōmīō en ōcikō nī myero ēmīī.

¹⁰ Cē Erode ooro acikari mērē mē cīdhō nguno ngut Jon ōkō kī ī buc,

¹¹ ēka oketho gīnī wie ī canīa cē ēmīō both nyakō nōn n'otero both aya mērē.

¹² Kinge ēlūbkör Jon obino gīnī otingo kome ēka oiko gīnī. Cē gin ōcīdhō okobo both Yecu.

Yecu ōpīdhō jō elip abic

(Marako 6:30-44; Luka 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ Ī caa na Yecu owinyo gin n'ōtīmērē ī kom Jon, en ōya ōkō kī kunōn kī yeya cē ōcīdhō yo kanyalik mē bedo kēnē. Ī karē na jīī owinyo gīnī kōp nōn, cē ōlūbō gīnī kōrē nakun wotho kī tyēn-gī kī ī peci na papath.

¹⁴ Ī karē na Yecu idho kī ī yeya, en ōnēnō lwak na pol, ēka kīca ōmakō en ī komgī, cē ōcangō jō n'onwongo two gīnī.

¹⁵ Ka othuno kothyeno, ēlūbkörē obino bothe cē okobo gīnī nī, “Pīny ocido dong ōkō ēka kany obedo kanyalik. Mīī jīī ōcīdh gīnī ī kin peci ēk ōcīdh ōwīl gīnī cem mē acamagī.”

¹⁶ Yecu ōgamō nī, “Gin myero kür ōcīdhī ōkō, miwugī gin mōrō mē acama.”

¹⁷ Gin ōgamō nī, “Wan etye kany k'ogati abic ēka kī rēc ariō kēkēn.”

¹⁸ Yecu okobo nī, “Kel unugī botha kany.”

¹⁹ Cē en okobo both lwak mē bedo pīny ī kom lum. Yecu ōkwanyō ogati abic ēka rēc ariō cē ōnēnō malō ī polo, en ōlēgō gum ēka opoko ī ogati gīnī. Cē ōmīōgī both ēlūbkörē, ēka ēlūbkörē ōmīōgī both jīī.

²⁰ Gin kibēc ocemo oyeng gīnī. Ēlūbkörē ōcōkō gīnī ngīny cem n'odong pong aditi apar wie ariō.

²¹ Jō n'ōcamō gīnī cem nōn onwongo rōmō gīnī cwō elip abic, na ba ēkwanō mon ēka ēthīnō.

*Yecu owotho i wi pii**(Marako 6:45-52; Jon 6:15-21)*

²² Cücüth Yecu ömïö ëlübörë ödönyö i yeya më cïdhö anyim nïñë yo löka nam tung ca, nakun ën pod odong më mïö lwak cïdhö ökö.

²³ Kinge na dong Yecu ömïö lwak öcïdhö ökö, ën öcïdhö i wi kidi kënë më lëga. I karë na dong pïny oyutho, ën onwongo tye kënë kunön,

²⁴ ëntö yeya onwongo dong öcïdhö ökö na bor ki i lak nam, pii na tingere malö onwongo yelo yeya, piën yamö onwongo tye ka kudho bino i komgi.

²⁵ I kin caa abungwën ëka caa apar wie ariö më ruu ka pïny, Yecu obino both ëlübörë na wotho i wi pii.

²⁶ I karë n'ëlübörë önënö ën wotho i wi pii, cë tipo komgi öthöö ökö. Gin oredo rwök pi lworo, nakun kobo gini ni, "Man obedo jwök!"

²⁷ Entö cücüth Yecu okobo nigï ni, "Dii unu cwinywu, an ënön. Kür ilwor unu."

²⁸ Cë Petero ögamö dhögë ni, "Rwoth, ka in ënön, mia abin bothi nakun awotho i wi pii."

²⁹ Yecu okobo nïñë ni, "Bin."

Cë Petero oidho ökö ki i yeya, owotho i wi pii më bino both Yecu.

³⁰ Entö ka Petero önënö yamö tye ka kudho rwök, ën öcakö bedo na lwor ëka öcakö lüny i pii. Cë okok ni, "Rwoth, lara!"

³¹ Cücüth Yecu olyao cingë cë ömakö ën ëka okobo ni, "In itye ki yee na titidi. Pïngö in ibedo k'akalakala?"

³² I karë na gin dong ödönyö i yeya, cë yamö ocung ökö.

³³ Cë ëlübör Yecu n'onwongo tye gini i yeya öcakö gini wöro ën nakun kobo gini ni, "Adyer, in ibedo Wod k'Obanga."

³⁴ Kinge na dong gin öngölö nam, othuno gini i lobo Genecaret.

³⁵ I karë na jö na tye i kabedo nön ongeö Yecu, cë ooro gini köp i kabedo kibëc n'ögürö lobo nön. Jii okelo etwoe kibëc both Yecu.

³⁶ Gin ökwaö ën ëk etwoe ogud gini lak böngü mërë kékën, ëka jö kibëc n'ogudo ëcangögi ökö.

15

Pwony më thëkwarö k'edong
(Marako 7:1-13)

¹ Kinge karë mörö, Eparicayo mökö ëka epwony cik öya gini ki i Jerucalem obino both Yecu cë openyo gini ni,

² "Pïngö ëlübörë türö gini cik më thëkwarö ka jö na dito? Gin cemo na ba ölwökö gini cing-gi."

³ Yecu ögamö ni, "Ëka pïngö un ba ilübö unu cik k'Obanga pi lubö cik më thëkwaröwu?"

⁴ Piën Obanga okobo ni, 'Wör apapni ëka ayani' ëka 'Ngat na bino yanyö apap mërë onyo aya mërë myero enek ökö.'

⁵ Entö ikobo unu ni ka dhanö mörö okobo both apap mërë onyo aya mërë ni, 'Gin n'onwongo myero akonyi kodë amiö dong ökö both Obanga,'

⁶ ën myero kür 'öwör k'apap mërë' kodë. I yoo nön un ikwörö köp n'Obanga okobo pi lubö cik më thëkwaröwu.

⁷ Un etwodo! Icaya yam ötwakö köp n'atir i karë na ën odwaro köp i komwu:

⁸ " 'Rok ni wöra gini ki del dhögï, ëntö cwinygi bor köda.

⁹ Gin wöra nono; pwonygi obedo cik na makö kite ka dhanö.' "

¹⁰ Yecu ocwodo lwak bothe, cë okobo nigï ni, "Winy ëka iniang unu.

¹¹ Pathi gin na dönyö ki i dhö dhanö ënë balö dhanö ëntö gin na donyo ki i dhö dhanö ënë balö dhanö."

¹² Cë ëlübör Yecu obino bothe ëka openyo gini ni, "In ingeo ni Eparicayo cwinygi öwang rwök i karë na gin owinyo köp na in ikobo?"

¹³ Yecu ögamö ni, "Gin apidha kibëc n'Apapna na tye i polo ba öpidhö ebino pudho ökö k'orii mërë gini.

¹⁴ Wëk unu obed gini; gin obedo ëthöö wang na pëö ëthöö wang ewodhgï. Ka athöö wang pëö athöö wang awodhe, gin kibëc bino podho i bur."

¹⁵ Cë Petero okobo ni, "Göny niwa carolok ni."

¹⁶ Yecu openyogi ni, "Un kara thon bara iniang unu?"

¹⁷ Un ba inġiang unu nġ gin na kibċc na dōnyō i dhō dhanō dōnyō i ċc ċka donyo yōkō kġ i komi?

¹⁸ Ēntō jami na donyo yōkō kġ i dhō dhanō yaa kġ i cwiny dhanō, ċka jami ni ċnē balō dhanō.

¹⁹ Piċn gin na yaa kġ i cwiny dhanō ċnē thama na reco, nek, elomi, tġm mē ōlyang, kwalō kwo, caden mē twodo, ċka ayeny.

²⁰ Man ċnē jami na balō dhanō; ċntō pathġ cem kġ cġng na ba ċlwōkō ċnē balō dhanō.

Yee ka dhakō mē Kanaan (Marako 7:24-30)

²¹ Kinge na Yecu ōya ōkō kġ kunōn ċn ċcġdhō i lobo n'ōgūrō Turo ċka Cidon.

²² Cē dhakō mōrō mē Kanaan n'ōya kġ i lobo nōn obino bothe nakun kok nġ, "Rwoth, Wod ka Daudi, kġca omaki i koma! Cen ōmakō nyara na rac rwōk!"

²³ Ēntō Yecu ba ōgamō dhōgē. Cē ċlūbkōrē obino bothe ċka odweko gġnġ ċn nġ, "Ryēm dhakō ni ċcġdh ōkō, piċn tye ka mēdērē kġ koko i kōrwa."

²⁴ Cē Yecu ōgamō nġ, "An onwongo eora both jō Icarael kēkēn, piċn gġn tye na calō rom n'orwenyo."

²⁵ Ēntō dhakō ni obino ċka orumo cōngē i nyim Yecu nakun kobo nġ, "Rwoth, kōnya!"

²⁶ Yecu ōgamō nġ, "Ba bēr mē yuo cem k'ēthġnō yo both gwongġ."

²⁷ Dhakō nōn ōgamō nġ, "Eyo, Rwoth, ċntō naka thon gwongġ camō gġnġ ngġny cem na podho kġ i mēja k'editegġ."

²⁸ Cē Yecu ōgamō nġ, "Dhakō, in itye kġ yee na thwōnē! Ēk gin na in ġmġtō ōtġmērē kite na in ġmġtō." Cē nyarē ōcang ōkō i caa nōn kikokome.

Yecu ōcangō jō na pol

²⁹ Yecu ōya ōkō kġ kunōn ċka oroko nget Nam mē Galilaya. Ēn ċcġdhō yo wi kidi cē obedo pġny.

³⁰ Lwak na pol obino both Yecu nakun ekelo engwalo, ċthōō wang, jō na mulo amula, jō na thē lēbgġ otwere, ċka etwoe nōkēnē na pol, cē gġn opyelo i nyime; ċka Yecu ōcangōgġ.

³¹ Jġi obedo kġ ur rwōk i karē na gġn ōnēnō jō na thē lēbgġ otwere ka twak, jō na mulo amula ōryērē, jō n'ongwal ka wotho

ċka ċthōō wang nēnō pġny. Cē lwak ōpakō gġnġ Obanga ka jō Icarael.

Yecu ōpġdhō jō elip angwēn (Marako 8:1-10)

³² Cē Yecu ocwodo ċlūbkōrē bothe ċka okobo nġ, "Kġca ōmaka i kom jō nġ; piċn obedo gġnġ dong botha kany pġ nġnō adek ċka ope gġnġ kġ gin mōrō mē acama. An ba amġtō nġ ōcġdh gġnġ na kec onekogġ, piċn gġn twērō wilere gġnġ kġ i yoo."

³³ Ēlūbkōrē ōgamō nġ, "Onu ċtwērō nwongo cem kġ kany n'obedo thim nġngō mē pġdhō lwak ni?"

³⁴ Yecu openyogġ nġ, "Ogati adi na un itye kōdē?"

Gġn ōgamō nġ, "Ogati abġrō ċka rēc mōrō na nōnōk."

³⁵ Cē Yecu okobo both lwak ċk obed gġnġ pġny i ngōm.

³⁶ Cē ċn ōkwanyō ogati abġrō kġ rēc, ċka kinge na dong ōmġō pwōc both Obanga, ċn opokogġ ċka ōmġōgġ both ċlūbkōrē, cē ōmġō gġnġ both lwak.

³⁷ Gġn kibċc ōcamō ċka oyeng gġnġ. Kinge cem, ċlūbkōr Yecu ōcōkō gġnġ ngġnyē n'odong aditi abġrō n'opong.

³⁸ Wel jō n'ocemo gġnġ onwongo tye elip angwēn, na ba ċkwanō mon ċka ċthġnō.

³⁹ Kinge na dong Yecu ōmġō lwak ōcġdhō ōkō, ċn ōdōnyō i yeya ċka ōngōlō nam ōcġdhō i lobo mē Magadan.

16

Eparicayo ōkwaō gġnġ pġ anyuth (Marako 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Eparicayo ċka Ecadukayo obino gġnġ both Yecu cē ōtēmō gġnġ ċn nġ onyuth bothgġ anyuth n'ōya kġ i polo.

² Yecu ōgamō nġ, "Ka pġny oyutho, un ikobo nġ, 'Pġny bino bedo na bēr, piċn polo nen na kwar,'

³ ċka i kodiko cōn un ikobo nġ, 'Tin yamō bino kudho rwōk, piċn polo nen na kwar ċka ocido na cōl.' Un ingeo poko kin gin na nen i pōl, ċntō ba ġtwērō unu poko anyuth mē karē gġnġ.

⁴ Rok na reco ċka jō na yeegġ ope i kom Obanga penyo gġnġ pġ anyuth mē tango, ċntō mōrō ope n'ebino mġō na path

k'anyuth k'adwarpiny Yona.” Cē Yecu öya ökö kī bothgī ēka öcīdhö ökö.

*Thöbī k'Eparicayo ēka mē k'Ecadukayo
(Marako 8:14-21)*

⁵ İ karē n'ēlūbkör Yecu öngölö gīnī nam yo löka tung ca, wigī owil ökö mē makö ogati.

⁶ Yecu okobo bothgī nī, “Gwökērē unu kī ī kom thöbī k'Eparicayo ēka mē k'Ecadukayo.”

⁷ Gīn ölarö köp nī ī kin-gī kēn-gī cē okobo gīnī nī, “Ēn tye ka kobo piēn onu ba ēmakö ogati mörö.”

⁸ İ karē na Yecu ongeö ngö na gīn tye ka larö, ēn openyo nī, “Un jö na yeewu nökö, pīngö itye unu ka twak ī kinwu kenwu nī ba imakö unu ogati mörö?”

⁹ Un pod bara inīang unu? Un ba ipo ī ogati abic pī jö elip abic, ēka aditi adi na un icökö?

¹⁰ Onyo ogati abirö pī jö elip angwēn ēka aditi adi na un icökö?

¹¹ Pīngö ba inīang unu nī an onwongo ba atye ka twakö köp ī kom ogati bothwu? Ēntö bed nī gwökērē unu kī kom thöbī k'Eparicayo ēka mē k'Ecadukayo.”

¹² Cē kinge gīn önīang nī Yecu onwongo ba tye ka kobo bothgī mē gwökērē kī kom thöbī n'etio ködē ī ogati, ēntö mē gwökērē kī kom pwony k'Eparicayo ēka mē k'Ecadukayo.

*Petero otuco köp ī kom Yecu
(Marako 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ İ karē na Yecu othuno ī lobo na cwök kī Cecaria Pilipi, cē ēn openyo ēlūbkörē nī, “Nga na jīi kobo nī Wod ka Dhanö obedo?”

¹⁴ Gīn ögamö nī, “Jö mökö kobo nī in ibedo Jon Abatica; jö nökö nī kobo nī in ibedo Eliya; ēka jö nökö pod kobo nī in ibedo Jeremia onyo ngat mörö acēl ī kin edwarpiny.”

¹⁵ Yecu openyogī nī, “Un kono ikobo unu nī an abedo nga?”

¹⁶ Cimon Petero ögamö nī, “In ibedo Meciya, Wod k'Obanga na kwö.”

¹⁷ Yecu ögamö nī, “In itye kī gum, Cimon wod ka Yona, piēn ngat mörö ba onyutho

nini köp nī ēntö Apapna na tye ī polo ēnē onyutho nini.

¹⁸ Kobedini an akobo nini nī in ibedo Petero,* ēka ī wi kidi nī an abino gērö jö n'oye Kiricito iē, ēka tēkö mē thöö† ba bino löönö.

¹⁹ An abino mīöni agöny mē ker mē polo; gīn na kibēc na in itweo ī wi lobo ebino thon tweo ī polo, ēka gīn mörö na in igönyö ī wi lobo ebino thon gönyö ī polo.”

²⁰ Cē Yecu öcökö ēlūbkörē rwök ek kür okob gīnī both ngat mörö nī ēn ebledo Meciya.

*Yecu ötwakö köp ī kom thöö mērē
(Marako 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Cakērē ī karē nön, Yecu öcakö nyutho both ēlūbkörē nī myero ēn ecīdh yo Jerucalem ēka ēlīm can na pol rwök ī cīng edite, ēlamdhök na dito ēka epwony cīk. Ebino nekonē, ēntö ī nīnö mē adek ebino cero ēn ökö.

²² Cē Petero otero Yecu kī cecen ēka öcakö cokö nakun kobo nī, “Obanga kür oye, Rwoth! Man myero kür ötimērē ī komi!”

²³ Yecu öläkērē both Petero cē okobo nī, “Yaa ökö kī botha, Catan! In ibedo orii ökö botha, piēn thamani ba obedo mē k'Obanga, ēntö mē ka dhanö.”

²⁴ Cē Yecu okobo both ēlūbkörē nī, “Ka ngat mörö mītö lübö köra, myero kono ökwērē kēnē, ēka öcak tingo yath ariā mērē cē ölüb köra.

²⁵ Piēn dhanö na mītö larö kwö mērē bino rwenyo kwö mērē arwenya, ēntö dhanö mörö na bino rwenyo kwö mērē pira bino nwongo kwö mērē.

²⁶ Ngö na in ibino nwongo ka itye kī jami mē lobo nī kibēc cē irwenyo kwöni? Onyo ngö na dhanö twērö mīö mē lökö kī kwö mērē?

²⁷ Piēn Wod ka Dhanö bino dwogo kī dheo k'Apap mērē kanya acēl k'emalaika mērē, ēka bino cülö ngat acēlacēl na lübērē kī tic na ēn otio.

²⁸ An akobo niwu köp adyer, jö mökö n'ocung kany ba bino bilö thöö na bara önönö gīnī Wod ka Dhanö ka tye ka bino ī ker mērē.”

* 16:18 16:18 **Petero** gönyö nī kidi. † 16:18 16:18 **Thöö** onyo kapiny.

17

*Kom Yecu ölökerë na path
(Marako 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Kinge nīnō abicēl, Yecu otero Petero, Yakobo ēka Jon ömīn Yakobo, cē öidhō ködgī ī wi kidi malō kanya gīn onwongo tye iē kēn-gī.

² Kī kunōn kome ölökerë na path ī nyimgī. Terinyim Yecu öryēny calō ceng, ēka böng mērē ödökō na tar na calō tara ceng.

³ Cē athura Muca ēka Eliya onen bothgī, nakun tye ka twak gīnī kī Yecu.

⁴ Petero okobo both Yecu nī, “Rwoth, bēr mē bedo kany. Ka in īmītō, an abino yübō othogo adek—acēl na megī, acēl pī Muca ēka acēl pī Eliya.”

⁵ Ī karē na ēn pod tye ka twak, pōl na tar oumogī ökö ēka dwōn mörō ötwak kī ī pōl nakun kobo nī, “Man ēnē Woda mē amara; na īa yom ī kome. Winy unu ēn!”

⁶ Ī karē n'ēlūbkör Yecu owinyo köp nī, lworo ömakögī rwök ēka oryebere gīnī pīny.

⁷ Ēntō Yecu obino bothgī cē ogudogī nakun kobo nī, “Yaa unu malō, kür ibed unu kī lworo.”

⁸ Ī karē na gīn otingo wang-gī malō, ba önēnō gīnī ngat mörō ēntō Yecu kēnē.

⁹ Ī karē na gīn tye ka idho yo pīny kī ī wi kidi, Yecu öcīkögī nī, “Kür ikob unu both ngat mörō gīn na un īnēnō, naka ka Wod ka Dhanō ecero ökö kī ī kin jō n'öthöō.”

¹⁰ Cē ēlūbkörē openyo gīnī Yecu nī, “Pīngō epwony cīk kobo nī Eliya ēnē myero öcak bino?”

¹¹ Yecu ögamō nī, “Eliya ēnē myero öcak bino adyer, ēka bino dwökō jami kibēc kakarē.

¹² Ēntō an akobo niwu, Eliya otyeko dong bino ökö, ēka gīn ba ongeō ēn, ēntō gīn ötimō jami kibēc na gīn mītō ī kome. Ī yoo acēl nōn, Wod ka Dhanō bino līmō can ī cīng-gī nī kōmanōn.”

¹³ Cē ēlūbkör Yecu öniang gīnī nī ēn onwongo tye ka twakō köp bothgī ī kom Jon Abatica.

*Yecu öcangō awobi na tye kī cen
(Marako 9:14-29; Luka 9:7-43)*

¹⁴ Ī karē na gīn obino both lwak, ēcwō mörō obino both Yecu cē orumo cōngē ī nyime,

¹⁵ nakun kobo nī, “Rwoth, kīca ömakī ī kom woda pīen two araka ömakō ēka tye ka līmō can rwök. Pol karē two rēdhō ēn ī mac onyo ī pii.

¹⁶ An akelo ēn both ēlūbkori, ēntō cangō ölöögī ökö.”

¹⁷ Yecu ögamō nī, “Un rok mē karē nī yeewu ope, kitewu thon öbal ökö, an abino bedo kodwu pī karē na rom kwene? An abino kwō kodwu pī karē na rom kwene? Kel unu awobi nōn botha kany.”

¹⁸ Yecu ocoko cen, cē odonyo yökō kī ī kom awobi nōn, ēka ī caa nōn cūcūth awobi öcang ökö.

¹⁹ Cē ēlūbkör Yecu obino bothe ī mūng ēka openyo gīnī nī, “Pīngō wan ba ēryēmō cen?”

²⁰ Yecu ögamō nī, “Pīen yeewu onwongo tidī mörō. An akobo niwu köp adyer, ka un itye kī yee na tidī na calō nyig kodhi karadali, un itwērō kobo nī kidi nī, ‘Mukiri kī kany yo kuca’ ēka bino mukere. Gīn mörō ope na bino löönöwu.”

²¹ (Koth gīn na calō man ba twērō donyo yökō, kono ka kī lēga ēka rio kec kēkēn.)*

*Yecu döki ötwakō pī thöō mērē
(Marako 9:30-32; Luka 9:43b-45)*

²² Ī karē na gīn öcökērē kanya acēl ī Galilaya, Yecu okobo bothgī nī, “Wod ka Dhanō ebino ketho örörō ī kome.

²³ Gīn bino neko ēn ökö, ēka ī nīnō mē adek ebino cero ēn.” Cē ēlūbkör Yecu obedo gīnī kī cwer cwiny rwök.

Ocoro mē Öt k'Obanga

²⁴ Kinge na Yecu ēka ēlūbkörē othuno gīnī ī Kaperanaum, ecök ocoro mē Öt k'Obanga obino both Petero cē okobo gīnī nī, “Apwonywu ba cülō ocoro mē Öt k'Obanga?”

²⁵ Petero okobo nī, “Cülō.”

Ī karē na Petero odwogo ī öt, Yecu ēnē öcakō twak ködē nakun penyo nī, “Ngō na in ithamō Cimon, rwodhi mē lobo nī cökō gīnī ocoro kī both ēthīnögī onyo kī both jō nökēnē?”

* 17:21 17:21 Baibul nökēnē ba ketho tyeng ni.

²⁶ Cē Petero ögamö nī, “Kī both jō nökēnē.”

Cē Yecu okobo both Petero nī, “Ka tye nī kōmanōn cē ēthīnōgī ba myero öcül.

²⁷ Ēntō kadī bed nī kōmanōn, ēk kūr onu ēbal bothgī, cīdh ī dhō nam ēka ibol göl ī pii. Kwany rēc n'öcakō moko; yab dhögē ēka ibino nwongo cēkēl iē. Kwany cēkēl nōn ēk īmīgī pī ocorona ēka megī.”

18

*Ngat na löö kī dit ī ker mē polo
(Marako 9:33-37; Luka 9:46-48)*

¹ Ī karē nōn ēlūbkör Yecu obino bothe cē openyo gīnī nī, “Nga ēnē löö kī dit kī ī ker mē polo?”

² Yecu ocwodo athīn na tīdī cē ömīö ocung ī kin-gī,

³ ēka okobo nī, “An akobo niwu köp adyer nī ka ba ilökērē idökō unu calö ēthīnō, un ba ibino dönyō ī ker mē polo.

⁴ Pī manōn, dhanō na mwolere kēnē calö athīn nī ēnē dit ī ker mē polo.

⁵ “Dhanō mörö na jölö athīn na calö man ī nyīnga, nwongo öjōla.

⁶ Ēntō ka dhanō mörö ömīö ngat acēl kī kin ēthīnō na thīnō nī n'oye gīnī ī koma mē podho ī bal, onwongo bedo na bēr ka etweo pong rego na thwōnē ī ngute cē ebolo kodē ī nam na thuth.

*Gin na mīö dhanō podho ī bal
(Marako 9:42-48; Luka 17:1-2)*

⁷ “Lobo bino nēnō can pī gin na mīö jīi podho ī bal. Pīen gin na mīö dhanō podho ī bal myero obin, ēntō dhanō na kelo gin na mīö dhanō podho ī bal bino nēnō can!

⁸ Ka cingi onyo tyeni ēnē mii ipodho ī bal, ngun ibol ökö. Bēr nini mē dönyō ī kwö na cingi kucēl ope onyo nī ngwal, bēr na löö bedo kī cingi ariö onyo tyeni kibēc cē eboli kodē ī mac na ba thöö.

⁹ Ka wangi ēnē mii ipodho ī bal, köl ēka iyuü ökö. Bēr nini mē dönyō ī kwö kī wangi acēl nī löönō mē boloni kī wangi ariö ī mac Kapīny.

*Carolok ī kom römö n'orwenyo
(Luka 15:3-7)*

¹⁰ “Myero īnēn nī ba īcaö unu ngat mörö acēl kī ī kin jō na thīnō nī. Pīen an akobo

niwu nī emalaikagī na tye ī polo tye gīnī ī nyim Apapna ī karē kibēc.

¹¹ (Pīen Wod ka Dhanō obino mē larö jō n'orwenyo.)*

¹² “Un īthamö nīngö ka dhanō mörö tye kī rom mia acēl, ēka acēl kī kin-gī orwenyo ökö? Ēn ba bino wēkö pyer abungwēn wie abungwēn ī wi kidi cē cīdhō rangō man orwenyo?

¹³ An akobo niwu köp adyer nī ka onwongo, cwinye bedo na yom ī kom römö n'orwenyo na löö pyer abungwēn wie abungwēn na ba orwenyo gīnī.

¹⁴ Ī yoo acēl nōn, Apapwu na tye ī polo thon ba mītö nī jō na thīnō nī kūr mörö orweny.

Omeru n'öbalö bothi

¹⁵ “Ka omeru öbalö bothi, cīdh bothe ēk inyuth nīnē bal mērē, ī kin in kī ēn. Ka ēn owinyo köpni, cē nwongo idwongo omeru cen.

¹⁶ Ēntō ka ēn ba owinyo köpni, kwany dhanō acēl onyo jō ariö nökēnē owoth kodi, ēk ‘köp kibēc n'ecaden ariö onyo adek ötwakö omok köp kibēc.’

¹⁷ Ka ēn ökwērö winyo köpgī, kob both jō n'oye Kiricito; ēka ka ökwērö winyo köp ka jō n'oye Kiricito, ter ēn na calö ngat na ba ngeo Obanga onyo acök ocoro.

¹⁸ “An akobo niwu köp adyer nī gin mörö na un itweo ī wi lobo ebino thon tweo ī polo, ēka gin mörö na un ibino gönyō ī wi lobo ebino thon gönyō ī polo.

¹⁹ “An akobo niwu dökī nī ka jō ariö kī ī kinwu oyere gīnī ī kom gin mörö kēkēn na gīn openyo pīrē, Apapna na tye ī polo bino tīmō nīgī.

²⁰ Pīen kanya jō ariö onyo adek öcökērē gīnī iē ī nyīnga, an thon nwongo atye ködgi kany nōn.”

Carolok ī kom atic na ba obedo nyakīca

²¹ Cē Petero obino both Yecu ēka openyo nī, “Rwoth, wang adi na an myero atīm kīca both ömēra ka öbalö botha? Wang abirö?”

²² Yecu ögamö nī, “An ba akobo nini nī wang abirö, ēntō wang pyer abirö tyēn abirö.

* **18:11 18:11** Baibul nökēnē ba ketho tyeng nī. **18:16 18:16** Nwōnō Cīk 19:15

23 “Pī manōn, ker mē polo cal kī rwoth n'onwongo mītō yūbō kōp mē benyi k'etic mērē.

24 I karē na ēn dong öcakō kwanō wel, ekelo ëcwō mörō bothe n'onwongo tye kī banya mē ciling na thwōnē rwök.

25 Na calō onwongo dong ba rōmō cülō banya nōn, cē adwong mērē öcīkō nī myero ëcadh atic nōn i opii, kī dhakō mērē, ëthīnō mērē ëka gin na kibēc n'onwongo ēn tye kōdē mē cülō banya.

26 “Cücūth atic nōn orumo cōngē i nyim adwong mērē nakun kwaō nī, ‘Adwong, dīi cwinyi i koma, cē an abino cülōni jami kibēc.’

27 Cē adwong kīca ömakō i kom atic mērē, ëka ötimō kīca cē ögōnyō öwēkō öcīdhō.

28 “Ëntō i karē n'atic nōn ödōnyō yōkō, ēn onwongo atic awodhe n'onwongo tye kī banya mērē na rōmō denario mia acēl. Ën ömakō awodhe na tye kī banya mērē cē ödēō nakun kobo nī, ‘Cül banyana!’

29 “Ëntō atic awodhe ni oryebere pīny nakun kwaō nī, ‘Dīi cwinyi i koma, an abino cülō banyani.’

30 “Ëntō ēn ökwērō ökō cē ömīō etweo won banya mērē i buc naka ka wang öcülō banya.

31 I karē n'etic nökenē ca önēnō ngō n'ötīmērē, cē cwinygī öwang rwök ëka öcīdhō okobo gīnī both adwong-gī gin na kibēc n'ötīmērē.

32 “Cē adwong ocwodo atic n'onwongo ēn ötimō kīca nīnē ëka okobo nī, ‘In ibedo atic na rac, an awēkō banyani kibēc piēn in ikwaō nī atīm nini kīca.

33 In onwongo myero kīca omaki i kom atic awodhi, kite na an thon kīca ömaka i komi.’

34 Akēmō ömakō adwong rwök ömīō eketho atic nōn i buc ëk onwong pwod naka ka wang öcülō banya mērē kibēc.

35 “Man ēnē kite n'Apapna na tye i polo bino tīmō kōdē i komwu, ka ngat acēlacēl i kinwu ba ötimō kīca kī i cwinye both utmego mērē.”

19

Köp na Yecu opwonyo i kom këthō nyom (Marako 10:1-12)

1 I karē na Yecu otyeko twakō kōp nī kibēc, ēn öya ökō kī i Galilaya cē öcīdhō i lobo mē Yudea yo löka kulo Jordan.

2 Lwak na pol ölübō körē, ëka öcangögi kunōn.

3 Eparicayo mökō obino bothe, cē öcakō gīnī tēmō Yecu. Gīn openyo nī, “Cik yeo nī ëcwō twērō kwērō dhakō mērē pī tyēn kōp mörō kēkēn?”

4 Yecu ögamō nī, “Un ba ikwanō nī i acaki Acwec ‘ocweo ëcwō ëka dhakō,’

5 ëka okobo nī, ‘Pī tyēn kōp nī ëcwō bino wēkō apap mērē ëka aya mērē cē rībērē kī dhakō mērē, ëka jō ariō dökō kom acēl’?

6 Kömanōn gīn ba dōkī tye kom ariō, ëntō kom acēl. Pī manōn gīn n'Obanga öribō, dhanō mörō kür opok kin-gī.”

7 Cē Eparicayo openyo Yecu nī, “Pīngō Muca ömīō cik nī ëcwō twērō mīō waraga mē këthō nyom both dhakō mērē cē ryēmō ökō?”

8 Yecu ögamō nī, “Muca oyeo niwu mē ryēmō monwu piēn cwinywu onwongo nwang. Ëntō onwongo ba obedo nī kömanōn kī i acaki.

9 An akobo niwu nī ngat mörō na kwērō dhakō mērē na path kī dōnyō i elomi, cē önyömō dhakō nökenē nwongo ödōnyō i elomi.”

10 Elübkör Yecu okobo gīnī bothe nī, “Ka kōp i kom ëcwō kī dhakō tye nī köman, cē thwara kür enyom.”

11 Yecu ögamō nī, “Jō kibēc ba twērō yeo gīnī kōp nī, ëntō both jō n'Obanga ömīōgi kēkēn.

12 Jō mökō ba nywöl piēn nwongo ënywölögi nī kömanōn; jō mökō tye kite na jō nökenē ötimō kōdē i komgi; ëka jō mökō öyērō mē bedo abonge nyom pī ker mē polo. Ngat na twērō yeo pwony nī myero oye.”

Yecu ömīō gum i kom ëthīnō (Marako 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Kinge ekelo ëthīnō both Yecu nī ëk oketh cīngē i komgi ëka ölēg pīrgī. Ëntō elübkörē ocoko jō n'okelo ëthīnō both Yecu.

¹⁴ Ëntö Yecu okobo bothgĩ nĩ, “Wëk unu ëthĩnō obin botha, kūr ijukugĩ, piën ker mē polo tye pĩ jō na cal k'ëthĩnō nĩ.”

¹⁵ Ī karē na dong otyeko ketho cingē ĩ komgĩ, ěn ōya ōkō kĩ kany nōn.

Awobi n'ölöny

(Marako 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Ī karē mörö, dhanö mörö obino both Yecu cē openyo nĩ, “Apwony, atĩm ngō na bër ěk anwong kwō na ba thum?”

¹⁷ Yecu ōgamō nĩ, “Pĩngō in itye ka penyona pĩ gin na bër? Dhanö na bër tye acēl kēkēn. Ka in ĩmitō dōnyō ĩ kwō na ba thum, cē ĩlūb cĩk.”

¹⁸ Ěn openyo Yecu nĩ, “Cĩk mēnē?”

Yecu ōgamō nĩnē nĩ, “‘Kūr ineki, kūr ĩdōny ĩ elomi, kūr ĩkwal, kūr ibed acaden mē twodo,

¹⁹ wör apapni ěka ayani,’ ěka ‘Mar awodhi na calō ĩmarō komi keni.’”

²⁰ Awobi nĩ ōgamō nĩ, “Man kibēc an agwōkō, ngō na pod odong na an myero atĩm?”

²¹ Yecu ōgamō nĩnē nĩ, “Ka in ĩmitō bedo dhanö na bër abonge bal, cĩdh ĩcadh jami na in itye kōdē ěk ĩmĩ ĩm mērē both ěcan, ěka ibino bedo kĩ lōnyō na thwōnē ĩ polo. Cē dong ibin ĩlūb kōra.”

²² Ī karē n'awobi nĩ owinyo kōp nĩ, ōya ōcĩdhō ōkō na cwinye cwer rwōk, piën ěn onwongo ōlōny rwōk.

²³ Cē Yecu okobo both ělūbkōrē nĩ, “An akobo niwu kōp adyer, tēk rwōk pĩ alōnyō mē dōnyō ĩ ker mē polo.

²⁴ Anwō dōkĩ akobo bothwu nĩ yot pĩ kĩnaga mē dōnyō kĩ ĩ wang libira nĩ lōōnō pĩ alōnyō mē dōnyō ĩ ker k'Obanga.”

²⁵ Ī karē n'ëlūbkōr Yecu owinyo kōp nĩ, obedo gĩnĩ kĩ thwōn ur rwōk ěka openyo gĩnĩ Yecu nĩ, “Cē nga na dong twērō larē?”

²⁶ Ëntö Yecu ōrĩpōgĩ cē okobo nĩ, “Kĩ both dhanö man ba twērē, ěntō kĩ both Obanga jami kibēc twērē.”

²⁷ Petero ōgamō dhō Yecu nakun kobo nĩ, “Wan ěwēkō jami kibēc mē lūbō kori! Ngō na wan ebino nwongo?”

²⁸ Yecu okobo bothgĩ nĩ, “An akobo niwu kōp adyer, ĩ karē n'ebino ketho kĩ jami na

nyen, ka Wod ka Dhanö bino bedo ĩ then ker mē dheo mērē, un jō na dong ĩlūbō unu kōra thon ibino bedo unu ĩ then ker apar wie ariō, nakun ĩngölō unu kōp ĩ kom kaka apar wie ariō mē Icarael.

²⁹ Dhanö acēlacēl n'onwongo ōwēkō gĩnĩ udi onyo utmegogĩ onyo apap onyo aya onyo ëthĩnō onyo pwothi pĩ nyĩnga, bino nwongo na kadhō tyēn mia acēl ěka ěn bino nwongo kwō na ba thum.

³⁰ Ëntō jō na pol n'ötēlō anyim bino dong gĩnĩ kĩ cen, ěka jō na pol n'odong kĩ cen bino tēlō gĩnĩ anyim.”

20

Carolok ĩ kom etic ĩ pwodho ōlōk

¹ “Ker mē polo cal kĩ won pwodho ōlōk n'ōya kodiko cōn mē pango etic mē cĩdhō tic ĩ pwodho ōlōk mērē.

² Ěn oyere kōdgĩ mē cūlōgĩ denario mē tic pĩ nĩnō acēl ěka oorogĩ mē cĩdhō tic ĩ pwodho ōlōk mērē.

³ “Ěn dōkĩ ōcĩdhō ĩ kin caa adek cē ōnēnō jō mōkō n'ocung ĩ kabedo mē cuk na ba tĩmō gĩnĩ gin mörö.

⁴ Ěn okobo nĩgĩ nĩ, ‘Un thon cĩdh itii ĩ pwodho ōlōkna, cē an abino cūlōwu cūl n'opore.’

⁵ Cē gĩn thon ōcĩdhō.

“Ěn dōkĩ ōcĩdhō ĩ kin caa abicēl mē kiceng ěka caa abungwēn yōkō cē ōtīmō kōmanōn thon.

⁶ ĩ kin caa apar wie acēl mē kothyeno ěn dōkĩ ōcĩdhō yōkō cē onwongo jō nōkēnē pod ocung gĩnĩ kany nōn. Ěn openyogĩ nĩ, ‘Pĩngō icung unu acunga kany anaka kodiko naka kothyeno na ba ĩtīmō unu gin mörö?’

⁷ “Gĩn ōgamō nĩ, ‘Piën ngat mörö ope n'opangowa,’

“Cē ěn okobo nĩgĩ nĩ, ‘Un thon cĩdh itii unu ĩ pwodho ōlōkna.’

⁸ “Ī karē na dong othuno kothyeno, won pwodho ōlōk okobo both atic mērē na lōō etic nĩ, ‘Cwod etic ěka ĩmĩgĩ cūlgĩ, cakērē kĩ both ngat n'epango kĩ cen naka both ngat n'ēcakō pango.’

9 “Etic n'epangogī i kin caa apar wie acël mē kothyeno obino ëka ögamö gini denario pi tic mē ninö acël.

10 Jö n'ëcakö pangogī i pwodho mē acël öthamö ni ebino cülögi na büp na löö mē ka jö n'epangogī ki cen, ëntö gin thon ëmiögi denario mē tic pi ninö acël.

11 I karë na gin dong ögamö cülgi, öcakö gini ngüngüta i kom won pwodho öläk nakun kobo gini ni,

12 ‘Jö n'epangogī i pwodho ki cen otio gini pi caa acël këkën, ëka in icülögi na röm aröma ködwa nakun wan eyelere ki tic rwök i ceng na lyeth.’

13 “Ëntö ën ögamö ni ngat acël ki i kin-gi ni, ‘Okona, an ba ateri na rac. In ba iyeo ni ibino gamö denario mē tic pi ninö acël?’

14 Gam cülni ëk icidhi. An amitö cülö dhanö n'epango ki cen cül na röm ki megī.

15 An ba atye ki twerö mē tic ki jamina kite na an amitö? Onyo wangi ocido pi gin na bër na an atimö mē miö köny?”

16 Cë Yecu ojiko köp mërë nakun kobo ni, “Jö n'odong cen bino tölö anyim ëka jö n'ötölö anyim bino dong cen.”

*Yecu dökī ötwakö pi thöö mërë
(Marako 10:32-34; Luka 18:31-34)*

17 I karë na Yecu onwongo tye ka cidhö yo Jerucalem, ën ökwanyö ëlëbkörë apar wie ariö thenge këngi ëka okobo nigī ni,

18 “Onu ëcidhö yo Jerucalem, ëka Wod ka Dhanö ebino miö ökö both ëlamdhök na dito ëka both epwony cik. Gin bino ngölö ninë köp mē thöö

19 ëka ebino miö ën both erok ëk ëngal, epwod ki del ëka egur i kor yath ariä. Ëntö i ninö mē adek ebino cero ën ökö!”

*Kwac pi Yakobo ëka Jon
(Marako 10:35-45)*

20 Cë dhakö ka Jebedayo obino both Yecu k'awope mërë ariö, orumo cöngë piny i nyime cë ökwaö ën pi gin mörö.

21 Yecu openyo ën ni, “Ngö ënön na in imitö?”

Ën ögamö ni, “Cikiri ni ibino miö awopena ariö ni ëk ngat acël obed i nget cingī kucem ëka acël i nget cingī kucam i kerni.”

22 Yecu ögamö nigī ni, “Ba ingeo unu gin na un itye ka penyo. Un itwerö madhö ekopo mē can na an abino madhö?”

Gin ögamö ni, “Wan ëtwerö.”

23 Cë Yecu okobo nigī ni, “Adyer un ibino modho k'ekopo mē can na an abino modho ködë, ëntö mē bedo i nget cinga kucem onyo kucam pathi an ënë ayërö. Kabedo nön bino bedo mē jö n'Apapna öyübö pürgi.”

24 I karë na jö apar nökenë ca owinyo gini köp ni, gin öngöö i kom omego ariö rwök.

25 Cë Yecu ocwodogī kanya acël ëka okobo nigī ni, “Un ingeo ni ëlöc k'erok löögi ki tük ëka editegi ut ki twerö i komgi.

26 Man myero kür obed ni kömanön i kinwu. Ka ngat na mitö bedo na dit ki i kinwu, myero obed aticwu,

27 ëka ngat na mitö bedo dhanö mē acël myero obed opiiwu—

28 kite na Wod ka Dhanö ba obino ni ëk etii ninë, ëntö mē tic pi jii, ëka mē miö kwö mërë mē kökö jö na pol.”

*Yecu öcangö ëthöö wang ariö
(Marako 10:46-52; Luka 18:35-43)*

29 I karë na Yecu k'ëlëbkörë onwongo tye ka yaa gini ki i Jeriko, lwak na pol öläbö körë.

30 Ëthöö wang ariö onwongo obedo gini i nget yoo, ëka i karë na gin owinyo ni Yecu onwongo tye ka wok kany nön, gin oredo ni, “Rwoth, Wod ka Daudi, kica omaki i komwa!”

31 Lwak ocokogī nakun kobo gini ni ëk öling gini ökö, ëntö gin ömëdërë ki redo rwök ni, “Rwoth, Wod ka Daudi, kica omaki i komwa!”

32 Yecu ocung ëka ocwodogī, cë openyogi ni, “Ngö na un imitö ni an atim niwu?”

33 Gin ögamö ni, “Rwoth, wan ëmitö ni wangwa öyabërë.”

34 Kica ömakö Yecu i komgi ëka ën ogudo wang-gi. Cë cücüth wang-gi öyabërë ëka öcakö gini lübö körë.

21

*Yecu ödönyö i Jerucalem calö Rwoth
(Marako 11:1-11; Luka 19:28-40; Jon 12:12-19)*

¹ Ī karē na Yecu k'elūbkörē dong cwök thuno ĩ Jerucalem, gĩn obino ĩ Betepage ĩ kor Kidi mē Jeituni. Cē Yecu ooro ēlūbkörē ariō,

² nakun kobo nĩgĩ nĩ, “Cidh unu ĩ pacō na tye ĩ nyimwu, cē cūcūth ibino unu nwongo kana n'etweo kanya acēl k'athĩn mērē ĩ ngete. Göny unu ēka ikel unugĩ botha.

³ Ka dhanō mörō okobo niwu köp mörō, kob unu nĩnē nĩ Rwoth ēnē mītōgĩ, ēka dhanō nōn bino mīowu ikelo pīōpīō.”

⁴ Man ötimērē mē cobo köp na yam adwarpĩny ötwakō nĩ:

⁵ “Kob nĩ jō mē Cion nĩ,
‘Nēn, rwothwu tye ka bino bothwu,
ēn mwol ēka obedo ĩ wi kana
ĩ wi athĩn kana.’ ”

⁶ Ēlūbkörē öcīdhō ēka ötimō gĩnĩ kite na Yecu öcīkōgĩ ködē.

⁷ Gĩn okelo kana ēka athĩn mērē, cē öpēdhō gĩnĩ böng-gĩ ĩ ngeegĩ ēka Yecu obedo ĩ wie.

⁸ Lwak na pol öpēdhō böng-gĩ ĩ dye yoo, nakun jō nōkēnē tongo jang yen cē pēdhō gĩnĩ ĩ dye yoo.

⁹ Lwak n'ötēlō anyim ēka kī jō n'ölübō körē onwongo tye ka wōō gĩnĩ nĩ,
“Ocana, * Wod ka Daudi!”

“Gum obed ĩ kom ngat na tye ka bino kī
nyĩng Rwoth!”

“Ocana na tye malō rwök!”

¹⁰ Ī karē na Yecu ödönyō ĩ Jerucalem, jō kībēc kī ĩ taun obedo gĩnĩ k'ethime nakun penyo gĩnĩ nĩ, “Man ēnē nga?”

¹¹ Lwak ögamō nĩ, “Man ēnē Yecu, adwarpĩny n'öya kī ĩ Najaret na tye ĩ Galilaya.”

*Yecu öcīdhō ĩ Öt k'Obanga
(Marako 11:15-19; Luka 19:45-48; Jon
2:13-22)*

¹² Yecu ödönyō ĩ dyekal öt k'Obanga ēka öryēmō jō kībēc n'onwongo cadhō ēka wīlō gĩnĩ wīl kunōn. Ēn ölökö mēja ka jō na lökö cīlīng atarō ēka thene ka jō na cadhō amame.

¹³ Ēn okobo nĩgĩ nĩ, “Ēcōō nĩ, ‘Öda ebino cwodo nĩ öt mē lēga,’ ěntō un ölökö ödökō ‘ka pono k'ekwoe.’ ”

¹⁴ Ēthōō wang ēka engwalo obino gĩnĩ bothe ĩ dyekal öt k'Obanga ēka ěn öcangögĩ.

¹⁵ Ēntō ēlamdhök na dito ēka epwony cīk öngōō gĩnĩ rwök ĩ karē n'önēnō gĩnĩ tic mē aura na ěn onwongo tye ka tīmō ēka ēthĩnō na wōō ĩ dyekal Öt k'Obanga nakun kobo gĩnĩ nĩ, “Ocana Wod ka Daudi.”

¹⁶ Gĩn openyo ěn nĩ, “In itye ka winyo ngō n'ēthĩnō nĩ tye ka kobo?”

Yecu ögamō nĩ, “Eyo, un anaka bara ĩkwanō unu nĩ,
“‘Kī ĩ dhō ēthĩnō ēka ēthĩnō na dōth
in ipwonyo ēthĩnō mē mīōni pak?’”

¹⁷ Cē ěn öya öwēkögĩ ēka öcīdhō yo Betania cē obuto kunōn.

*Yecu ölamō yath ölam
(Marako 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Kodiko cōn na Yecu onwongo tye ka dök cen yo taun, kec onwongo oneko ěn.

¹⁹ Yecu önēnō yath ölam ĩ nget yoo, ěn öngēl iē ěntō ba onwongo ölam mörō na path k'oboke kēkēn. Ēn okobo nĩ yath ölam nĩ, “Ba dōkī ibino nyakō nyigĩ!” Cē cūcūth yath ölam öthwō ökö.

²⁰ Ī karē n'elūbkörē önēnō, ouro gĩnĩ ēka openyo gĩnĩ nĩ, “Yath ölam öcakō thwō nĩngō pīōpīō?”

²¹ Yecu ögamō nĩ, “An akobo niwu köp adyer nĩ ka iut unu kī yee na ba itye unu k'akalakala, ba ibino unu tīmō gin na an atīmō ĩ kom yath ölam kēkēn, ěntō irömō unu thon kobo nĩ kidi nĩ nĩ, ‘Mukiri ēka ĩcīdh ĩcībiri ĩ nam,’ cē bino tīmērē.

²² Ka in itye kī yee, gin mörō kēkēn na in ibino kwaō kī lēga ibino nwongo.”

*Epenyo Yecu ĩ kom twēr mērē
(Marako 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Ī karē na Yecu odwogo ĩ dyekal öt k'Obanga, na ěn tye ka pwony, ēlamdhök na dito ēka edite ka lwak obino gĩnĩ bothe cē openyo gĩnĩ ěn nĩ, “Twērō mēnē na in itye ka tīmō kī gin nĩ gĩnĩ? Ēka nga ēnē omii twērō nĩ?”

* **21:9 21:9 Ocana** ĩ lēb Iburu gönyō nĩ Lar n'ölökērē ödökō mē pak. **21:9 21:9** Jabuli 118:26 **21:13 21:13** Icaya 56:7 **21:13 21:13** Jeremia 7:11 **21:16 21:16** Jabuli 8:2

²⁴ Yecu ögamö nî, “An thon abino penyowu peny acël. Ka igamö unu nîna, cê an abino kobo niwu twërö mënê na an atye ka timö kî gin ni gîni.

²⁵ Batica ka Jon öya kî kwene? Öya kî i polo onyo kî both dhanö?”

Gîn öcakö larö köp nön i kin-gî kën-gî ëka okobo gîni nî, “Ka onu ekobo nî öya kî i polo, ën bino penyo nî, ‘Pîngö ba iyee unu i kom Jon?’

²⁶ Ëntö ka onu ekobo nî, ‘Öya kî both jîi’—cê onu elworo lwak, piën jö kibêc yee nî Jon onwongo obedo adwarpîny.”

²⁷ Cê gîn ögamö nî Yecu nî, “Wan ba engeo.”

Ëka Yecu okobo nîgî nî, “An thon ba abino kobo niwu twërö mënê na an atye ka timö kî gin ni gîni.”

Carolok i kom awope ariö

²⁸ “Ngö na un ithamö? Yam ëcwö mörö tye n'onwongo ut k'awope ariö. Ën öcîdhö both awobi më acël ëka okobo nîne nî, ‘Woda, cîdh itii i pwodho ölöknä tin.’

²⁹ “Ën ögamö nî, ‘Ba abino cîdhö,’ ëntö kinge ën ölökö thama mërê ëka öcîdhö.

³⁰ “Cê apap mërê thon öcîdhö both awobi nököne ca ëka okobo kömanön. Awobi nî ögamö nî, ‘Eyo, apap, an abino cîdhö,’ ëntö ën ba obino öcîdhö.

³¹ “Nga kî kin jö ariö nî ënê ötimö gin n'apap mërê mitö?”

Gîn ögamö nî, “Awobi më acël.”

Cê Yecu okobo nîgî nî, “An akobo niwu köp adyer nî ëcök ocoro ëka oleye bino cakö dönyö niwu i ker k'Obanga.

³² Piën Jon obino më nyutho niwu yoo më kite atîr, ëka un ba iyee unu i kome, ëntö ëcök ocoro ëka oleye oyee i kome. Ëka thon kinge na dong inênö unu gin nî, ba ibino ingut ëka iyee unu i kome.

Carolok i kom epang pwodho

(Marako 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ “Winy unu carolok nököne: Yam onwongo tye won pwodho mörö n'öpîdhö ölökö. Ën oketho cêl ögürö, ökünyö bur ië më biö ölökö ëka öyübö pem më kür ië. Cê ën ömiö pwodho ölökö both epang pwodho mörö ëka ën öcîdhö ökö i lobo nököne.

³⁴ Na karê më kac onyingo na cwök, ën ooro etic mërê both epang pwodho më gamö nyig ölökö na mëgê.

³⁵ “Epang pwodho ömakö etic mërê, epwodo, eneko nököne, ëka ecelo nököne kî kite.

³⁶ Cê ën döki ooro etic nököne bothgî, na pol na löö më acël ökö ëka epang pwodho oterogî na rac calö më acël ca.

³⁷ Më ajiki mërê ën ooro wode bothgî nakun kobo nî, ‘Gîn bino wörö woda.’

³⁸ “Ëntö i karê n'epang pwodho önênö wod ka won pwodho, cê ötwak i kin-gî kën-gî nî, ‘Man ënê ngat na bino leeno jami. Bin unu, eru enek ën ökö ëka eter jami më alea mërê.’

³⁹ Cê gîn ömakö ën, oyuo gîni yökö kî i pwodho ölökö ëka eneko ökö.

⁴⁰ “Pi manön, ka won pwodho ölökö obino, ën bino timö ngö i kom epang pwodho?”

⁴¹ Gîn ögamö nîne nî, “Ën bino neko jö nön na kitegî reco ökö ëka bino miö pwodho ölökö më apanga both epang pwodho nököne, na bino miö ën nyig ölökö na mëgê i karê më kac.”

⁴² Cê Yecu okobo nîgî nî, “Un bara ikwanö unu Cöc na Leng:

“ ‘Kidi n'egedo ökwërö
ënê ödökö kidi më gwïc öt.

Man ënê tic ka Rwoth,
ëka obedo gin më aura both onu.’

⁴³ “Pi manön an akobo niwu nî ker k'Obanga ebino kwanyö ökö kî bothwu ëka ëmiö both jö nököne na bino nyakö nyige n'opore.

⁴⁴ Ngat na bino podho i kom kidi ni bino tütüra ngîdhêrê na thîthînö, ëntö ka kidi nön örêdhêrê i kom ngat mörö, bino ngîngînyö ökö.”†

⁴⁵ I karê n'ëlamdhök na dito ëka Eparicayo owinyo gîni carolok ka Yecu gîni, gîn öniang nî ën onwongo tye ka twak i komgî.

⁴⁶ Cê gîn öcakö rangö yoo më makö ën, ëntö gîn onwongo lworo lwak piën lwak onwongo ngeo nî Yecu obedo adwarpîny.

22

Carolok i kom karama më nyom (Luka 14:15-24)

¹ Yecu ötwak ködgi dökî kî carolok gîni nakun kobo nî:

² “Ker më polo eporo kî rwoth n'öyübö karama më nyom pî wode.

³ Ën ooro etic mërë më cîdhö cwodo jö n'onwongo ecwodogî i karama më bino, ëntö gîn ökwërö bino ökö.

⁴ “Cë ën dökî ooro etic nökënë nakun kobo nî, ‘Kob both jö n'onwongo ecwodogî nî an dong ayübö cemna ökö: Thwonina ëka dhok n'öcwë enekogî dong ökö, jami kibëc dong tye kakarë. Bin unu i karama më nyom.’

⁵ “Ëntö jö n'ecwodogî i nyom ökwërö gîni winyo köp nön, cë öcîdhö gîni ökö—ngat acël öcîdhö i pwodho mërë ëka ngat nökënë öcîdhö i cath mërë.

⁶ Jö nökënë ömakö etic mërë cë opwodogî rwök ëka onekogî ökö.

⁷ Akëmö ömakö rwoth cë ooro acikari mërë më neko enek nonu ëka wangö pacögî ökö.

⁸ “Cë ën okobo both etic mërë nî, ‘Karama më nyom ëyübö dong ökö, ëntö jö n'onwongo an acwodogî ba opore gîni më bino.

⁹ Cîdh unu i yodhi ëk icwod ngat mörö kékên na un ibino nwongo ëk obin i karama më nyom.’

¹⁰ Cë etic öcîdhö ëka ocwodo gîni jö kibëc na gîn onwongo i yodhi, jö na bëcö ëka jö na reco cë öt më nyom opong kî wele.

¹¹ “Ëntö i karë na rwoth obino më nënö wele, ën önënö dhanö mörö na ba oruko böngü na bër më nyom kunön.

¹² Cë openyo ën nî, ‘Okona, idonyo kany nîngö na ba iruko böngü na bër më nyom?’ Ëntö ën öling alînga.

¹³ “Cë rwoth okobo both etic mërë nî, ‘Twe unu cîngë ëka tyënë ëk ibol unu ën yökö, i pîny na cöl, kanya koko ëka kaö lak bino bedo ië.’

¹⁴ “Pîen jö n'ecwodogî pol ëntö jö n'ëyërögî nönök.”

Cülö ocoro both Cija (Marako 12:13-17; Luka 20:20-26)

22:24 22:24 Nwönö Cîk 25:5-6

¹⁵ Cë Eparicayo öcîdhö öyübö gîni köp kite na myero ëmak gîni kî Yecu kî köp mörö na yaa kî i dhögë.

¹⁶ Gîn ooro ëlûbkörgî ëka jö na cwakö Erode më penyo Yecu nî, “Apwony, wan engeo nî in ikobo köp adyer ëka ipwonyo köp k'Obanga na lübërë kî köp adyer. In ba îparö dhanö mörö, pîen ba inënö dhanö kî yökö.

¹⁷ Kob nîwa thamani: Pore më cülö ocoro both Cija onyo pe?”

¹⁸ Ëntö Yecu ongeo thamagî ökö cë openyogî nî, “Un etwodo, pîngö un itye ka tēmōna?”

¹⁹ Nyuth unu nîna cîling mörö na nyîng n'ëcülö pî ocoro.” Cë gîn okelo ninë denario acël,

²⁰ ëka ën openyogî nî, “Cal ëka cöc n'ëcöo ië obedo më ka nga?”

²¹ Gîn ögamö nî, “Më ka Cija.”

Cë ën okobo nîgî nî, “Mîi unu jami ka Cija both Cija ëka jami k'Obanga both Obanga.”

²² I karë na gîn owinyo köp nî, obedo gîni kî ur rwök. Cë öwëkö gîni ën ëka öcîdhö gîni ökö.

Peny i kom cer kî i thöo (Marako 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ I nîno nön kikokome, Ecadukayo na kobo gîni nî cer ka jö n'öthöo ope obino gîni both Yecu ëka openyo gîni ën nî,

²⁴ “Apwony, Muca yam okobo nîwa nî ka ëcwö mörö öthöo na ba önywölö ëthîno, ömîn mërë myero ölak dhakö mërë ëk önywölö ëthîno nakaka ömîn mërë n'öthöo.

²⁵ Yam onwongo tye utmego abîrö i kinwa kany. Dhanö më acël obino önyömö dhakö ëka öthöo ökö na ba önywölö ëthîno, cë ën öwëkö dhakö mërë both ömîn mërë.

²⁶ Ömîn mërë më arîö nön thon obino öthöo ëka më adek naka otyeko jö abîrö nonu kibëc.

²⁷ I ajiki mërë, dhakö thon obino öthöo.

²⁸ Cë dong i karë më cer, dhakö nön bino bedo më ka nga kî kin jö abîrö nonu, nakun dhakö nön onwongo obedo mëgî kibëc?”

²⁹ Yecu ögamö nî, “Un irwenyo ökö pîen ba ingeo unu Cöc na Leng onyo tükö k'Obanga.

³⁰ Ī karē mē cer, jīi ba bino nyom onyo ēnyōmōgī; ēntō gīn bino bedo calō emalaika na tye ī polo.

³¹ Ēntō kōp ī kom cer ka jō n'ōthōō—un īkwanō ngō n'Obanga okobo niwu nī,

³² ‘An abedo Obanga k'Abraam, Obanga ka Icaika ēka Obanga ka Jakob’ Ēn ba obedo Obanga ka jō n'ōthōō ēntō Obanga ka jō na kwō.”

³³ Ī karē na lwak owinyo kōp nī, obedo gīnī kī ur rwōk ī kom pwony mērē.

Cik na dit na löö kibēc
(Marako 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Ī karē n'Eparicayo owinyo nī Yecu otweo dhō Ecadukayo ökö, gīn öcakō cökērē kanya acēl.

³⁵ Ngat acēl kī ī kin-gī na ngeo cik rwōk ötēmō ēn kī peny nī:

³⁶ “Apwony, cik mēnē ēnē dit na löö kī ī cik?”

³⁷ Yecu ögamō nī: “ ‘Mar Rwoth Obangani kī cwinyi kibēc, ēka kī tiponi kibēc, ēka kī thamani kibēc.’

³⁸ Man ēnē cik mē acēl ēka cik na dit na löö kibēc.

³⁹ Ēka cik mē ariō cal ködē: ‘Mar awodhi na calō īmarō komi keni.’

⁴⁰ Cik kibēc ēka pwony k'Edwarpīny ocung gīnī ī kom cik ariō nī.”

Peny ī kom Meciya
(Marako 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Ī karē n'Eparicayo öcökērē gīnī kanya acēl, Yecu openyogī nī,

⁴² “Ngō na un īthamō ī kom Meciya? Ēn obedo wod ka nga?”

Gīn ögamō nī, “Wod ka Daudi.”

⁴³ Ēn okobo nīgī nī, “Pīngō Tipo Naleng ömīō Daudi ocwodo ēn nī ‘Rwoth’? Piēn okobo nī,

⁴⁴ “ ‘Rwoth okobo both Rwodha nī,
“Bed ī nget cīnga mē kucem
naka ka an aketho langni
ī thē tyeni.” ’

⁴⁵ Ka Daudi cwodo ēn nī ‘Rwoth,’ ēn twērō bedo wode nīngō?”

⁴⁶ Ngat mörō ope n'onwongo twērō gamō kōp mērē, ēka cakērē ī nīnō nōn ngat mörō

ope dōkī n'ōthamō mē penyō ēn peny mörō gīnī.

23

Epwony cik ēka Eparicayo
(Marako 12:38-39; Luka 11:43-46; 20:45-46)

¹ Cē Yecu okobo both lwak ēka ēlūbkörē nī:

² “Epwony cik ēka Eparicayo ēnē ēmīōgī twērō mē gönyō cik ka Muca.

³ Cē myero iwör unugī ēka itīm unu gin na kibēc na gīn kobo niwu. Ēntō kür itīm unu ngō na gīn tīmō, piēn gīn ba tīmō ngō na gīn pwonyo.

⁴ Gīn tweo yēc na pēk ēka ketho ī wi ba jīi, ēntō gīn kīkomgī ba twērō kōnyō mē cwarō kī nya cīng-gī.

⁵ “Gīn na kibēc na gīn tīmō, ētīmō ēk jīi önēn: Gīn ketho ī ngut cīng-gī ēka ī terinyimgī tyeng mē Cōc na Leng, ēka thōl tacēl na boco ī böng-gī; ⁶ gīn marō bedo ī kabedo mē wörō ī karama mē cem ēka ī thene na pīrgī tēk ī cinagoga gīnī;

⁷ gīn marō nī ēk emothgī kī ī kabedo mē cuk gīnī ēka mītō nī ēk ecwodgī nī, ‘Apwony.’

⁸ “Ēntō un myero kür ecwodwu nī, ‘apwony,’ piēn itye unu k'Apwony acēl kēkēn ēka un kibēc ibedo unu utmego.

⁹ Ēka kür icwod unu ngat mörō kī ī wi lobo kany nī, ‘apap,’ piēn itye unu k'Apap acēl kēkēn na tye ī polo.

¹⁰ Onyo kür ecwodwu nī, ‘apwony,’ piēn itye unu k'Apwony acēl kēkēn na ēnē Meciya.

¹¹ Ngat na dit na löö kī kinwu bino bedo aticwu.

¹² Piēn ngat na tingere malō kēnē ebino dwökō pīny, ēka ngat na mwolere kēnē ebino tingo malō.

¹³ “İbino nēnō unu can, un epwony cik ēka Eparicayo, un etwodo! Un icego dholokek mē ker mē polo ökö nī jīi. Un kīkomwu ba idōnyō unu, ēka dōk thon ijükō unu jīi na mītō dōnyō iē ökö.

¹⁴ (İbino nēnō unu can un epwony cik ēka Eparicayo, un etwodo! Piēn imaō unu udi ka mon na cwōgī öthōō, ēka ilēgō unu

lēga na boco mē nyuthere both Obanga. Pi manōn kōp n'ebino ngölō i wiwu bino bedo na thwōnē rwök.)*

15 “Ibino nēnō unu can, un epwony cīk ēka Eparicayo, un etwodo! Piēn iwotho unu i wi lobo ēka i wi nam pi lōkō dhanō acēl mē dwongo bothwu, ēntō ka dong ölokērē, imiō unu ēn dōkō dhanō na rac rwök, na cīdhō yo kapīny na bal mērē lōō mewu wang kīrīō.

16 “Ibino nēnō unu can, un jō na pēō ēthōō wang! Un ikobo nī, ‘Ka ngat mōrō okwongo kwong kī öt k'Obanga, kwong mērē ba makō ēn; ēntō ka ngat mōrō okwongo kwong kī gol mē öt k'Obanga, kwong mērē makō ēn.’

17 Un ēthōō wang na mīng! Mēnē ēnē dit na lōō: gol onyo Öt k'Obanga na mīō gol dōkō na leng?

18 Un thon ikobo nī, ‘Ka ngat mōrō okwongo kwong kī keno tyēr, kwong mērē ba makō ēn; ēntō ka ngat mōrō okwongo kwong kī mīc na tye i wi keno tyēr, kwong mērē makō ēn.’

19 Un ēthōō wang! Mēnē ēnē dit na lōō: mīc, onyo keno tyēr na mīō mīc dōkō na leng?

20 Pi manōn, ngat na kwongo kwong kī keno tyēr, kwongo kī keno tyēr ēka kī jami kībēc na tye iē.

21 Ēka ngat na kwongo kwong kī öt k'Obanga, kwongo kī öt k'Obanga ēka kī ngat na bedo iē.

22 Ngat na kwongo kwong kī polo kwongo kī then ker k'Obanga ēka kī ngat na bedo iē.

23 “Ibino nēnō unu can, un epwony cīk ēka Eparicayo, un etwodo! Un imiō acēl mē apar mē gin na mīō cem bedo na mīt, ēntō kōp na pīrgi tēk rwök mē cīk iwēkō unu ökō—ngölō-kōp atīr, tīmō kīca, ēka bedo kī gen. Onwongo myero itīm unu jami ni kībēc nakun ba iwēkō unu nōkēnē ca.

24 Un jō na pēō ēthōō wang! İliō unu lwangi ökō kī gin na un imadhō ēntō imwōnyō unu kīnaga.

25 “Ibino nēnō unu can, un epwony cīk ēka Eparicayo, un etwodo! İlwökō unu nge ekopo ēka nge bakuli mē bedo na leng ēntō

igī opong kī tīm mē woro ēka kī miti mōkō na ba twērō jükērē.

26 In Aparicayo na wangi öthōō! Kono ilwök iī ekopo ēka iī bakuli obed na leng, cē nge thon bino bedo na leng.

27 “Ibino nēnō unu can, un epwony cīk ēka Eparicayo, un etwodo! Un icāl kī bur lyene n'epuo na tar, na nen na leng kī yökō ēntō iē opong kī cogo ka jō n'öthōō gīnī ēka kī gin na kībēc na ba leng.

28 Un thon itye nī kōmanōn, inen unu kī yökō both jīi na calō jō na kitegī atīr ēntō iwu opong kī twodo ēka kī tīm na reco.

29 “Ibino nēnō unu can, un epwony cīk ēka Eparicayo, un etwodo! İyübō unu bur lyene k'edwarpīny ēka idheo unu lyene ka jō na kitegī atīr.

30 Ēka ikobo unu nī, ‘Ka onwongo yam wan etye i karē ka kwerewa, kono wan ba ēribērē ködgi i önyō remo k'edwarpīny.’

31 Cē un imiō caden i komwu kenwu nī un ibedo ēkwaē ka jō na yam oneko edwarpīny.

32 Mēdērē unu anyim ēk icob unu bal na yam kwerewu öcakō!

33 “Un thwone! Un ēthīn ororo! Un ibino bwōth nīngō kī ngölō-kōp mē mac kapīny?

34 Pi manōn an atye ka oro niwu edwarpīny, jō na ryēk ēka epwony cīk. Jō mōkō kī kīn-gī un ibino neko ēka iguro unu; jō nōkēnē un ibino pwodo kī del i cinagogawu gīnī ēka İryēmō unugi ökō kī i taun mōrō kēkēn.

35 Pi manōn, remo kībēc n'ope kī bal n'öony i wi lobo obed i wiwu, cakērē kī i remo k'Abel na bal mērē ope thuno ködē naka i remo ka Jakaria wod ka Barakia, na un ineko i kin öt k'Obanga ēka keno tyēr.

36 An akobo niwu kōp adyer, kōp ni kībēc bino bino i kom rok mē karē nī.

37 “Jerusalem, Jerusalem, un ineko edwarpīny ēka icelo unu jō n'eoro bothwu kī kite, wang adi na an abedo ka mītō cōkō ēthīnōni kanya acēl calō mīn gwēnō na gūrō ēthīnē i thē bwome, ēntō in ikwērō ökō.

38 Nēn, odi dong ewēkō nini, odong nono.

39 Piēn an akobo niwu nī ba dōkī ibino nēnōna unu, naka ka ibino unu kobo nī,

‘Gum obed i kom ngat na bino ki nyiŋg Rwoth.’”

24

Anyuth më karë më ajiki

¹ Yecu öya ki i öt k'Obanga. Na ën tye ka woth, ëlëbkörë obino bothe cë gïn onyutho nïnë gedo më öt k'Obanga.

² Ën openyogï nï, “Ïnënö unu jami ni kibëc? An akobo niwu köp adyer nï ba ebino wëkö kidi mörö acël dong n'ododere i wi awodhe na ba ebino thwaro ökö pïny.”

³ I karë na Yecu obedo pïny i wi Kidi më Jeituni, ëlëbkörë obino bothe i müng cë okobo gïni nï, “Kob nïwa, man bino timërë awene, ëka ngö na bino nyutho dwogoni ëka ajiki pïny?”

⁴ Yecu ögamö nï: “Gwökërë unu ëk ngat mörö kür öbwölwu.

⁵ Piën jö na pol bino bino gïni ki nyiŋga na bino gïni kobo nï, ‘An ënë Meciya,’ ëka bino bwölö jö na pol.

⁶ Un ibino winyo köp i kom lwëny ëka anïi më lwëny, ëntö kür ibed unu ki lworo. Piën manön myero ötimërë, ëntö ajiki nwongo podi.

⁷ Rok bino lwëny i kom rok nökenë, ëka ker bino lwëny i kom ker nökenë. Kec ëka oyeyeng bino bedo i kabedo na papath.

⁸ Man kibëc nwongo pod obedo calö acaki rem më nywöl.

⁹ “I karë nön ebino maköwu, eketho ayela i komwu ëka ebino nekowu. Rok kibëc bino dagöwu pïra.

¹⁰ Cë i karë nön, jö na pol bino lökërë gïni ökö ki kom yee, bino ketho gïni örörö ëka adagë i kin-gï kën-gï.

¹¹ Edwarpïny na twot bino bino na pol ëka bino bwölö gïni jö na pol.

¹² Tim na reco bino mëdërë, ëka mar ka jö na pol bino kwe ökö,

¹³ ëntö ngat na bino cung na tæk naka i ajiki bino larë.

¹⁴ Ëka köp më Emuth na Bër më ker k'Obanga ebino titö i wi lobo kibëc më bedo na calö caden both rok kibëc, cë ajiki pïny dong bino.

¹⁵ “Un ibino nënö ‘gin mörö më kwer na kelo lworo’ na yam adwarpïny Daniel okobo. Gin nön bino cung i kabedo na leng. (Ëk ngat na kwanö öniŋg ië.)

¹⁶ Cë jö na tye i Yudea myero öriŋg gïni ökö i wi kite.

¹⁷ Dhanö na tye i wi ödë kür oidhi pïny më kwanyö gin mörö ki i öt.

¹⁸ Dhanö na tye i pwodho kür ödök cen më ömö böngü mërë.

¹⁹ Mon na yeco ëka mon na dödhö ëthiŋö bino nënö can i karë nonu!

²⁰ Lëg unu both Obanga ëk ngwëcwu kür ötimërë i karë më cwir onyo i ceng Cabit.

²¹ Piën karë nonu bino bedo karë më can na dwong na anaka yam bara onen i acaki më cweno lobo naka tin ëka ba döki bino nen.

²² Ka nïnö nonu onwongo ba ëjüko na cek, ngat mörö onwongo ope na bwöth. Ëntö pï jö n'ëyerögï nïnö nonu ebino jüko na cek.

²³ I karë nön ka dhanö mörö okobo niwu nï, ‘Nën, Meciya ene,’ onyo nï, ‘Ën ëca,’ kür iyee unu.

²⁴ Piën jö na kobo nï gïn ebeto Kiricito ëka edwarpïny na twot bino bino ëka bino tio gïni anyuth ëka tango na dito ëk ka twërë ëbwöl gïni naka jö n'ëyerögï.

²⁵ Winy unu, an atyeko dong kobo ökö niwu na karë bara örömo.

²⁶ “Dong ka ngat mörö okobo niwu nï, ‘Ën ëca tye i thim,’ kür iëidh unu, onyo nï, ‘Ën tye kany, i öt i thë tyëlö,’ kür iyee unu.

²⁷ Piën kite na lüth köth yaa ki kukidë wël dökyo kuthö, bino ka Wod ka Dhanö thon bino bedo nï kömanön.

²⁸ Kanya lyene tye ië, acuth bino cökërë gïni kunön.

²⁹ “Cücüth kinge can na dwong më nïnö nonu

“ ‘ceng bino cido,
ëka dwe ba bino miö tara mërë;
cër bino podho ki i polo yo pïny
ëka twër kibëc më polo bino yengere
gïni.’

³⁰ “I karë nön anyuth ka Wod ka Dhanö bino nen i polo, ëka rok kibëc më wi lobo bino gïni kumo. Gïn bino nënö Wod ka

Dhanö na tye ka bino k'edou më pöl ki tükö ëka dheo na dit.

³¹ Ën bino oro emalaika mërë ki cwodo më buruji na longo, ëka gin bino cökö jögë n'ëyerögi ki i wi lobo thükül, ki i ajiki polo kucël naka yo ajiki polo tung ca.

³² “Nwong unu pwony ni ki i kom yath ölam: Ka jangë öcakö löth ëka pote odonyo, un ingeo ni oro dong cwök.

³³ Kömanön thon ka inenö unu jami ni kibëc, nge unu ni karë dong cwök, tye i dholokek.

³⁴ An akobo niwu köp adyer, rok më karë ni ba bino poth naka ka jami ni kibëc ötimërë.

³⁵ Polo ëka lobo bino thum ökö, ëntö köpna ba bino thum.

Ngat mörö ope na ngeo nünö ëka caa

³⁶ “Ngat mörö ope na ngeo nünö nön onyo caa, kadï thon emalaika na tye i polo, onyo Wod,* ëntö Apap këkën ënë ngeo.

³⁷ Bino ka Wod ka Dhanö bino bedo calö karë ka Noa.

³⁸ I karë nonu n'onwongo abwal pii bara opong i wi lobo, jii onwongo cemo ëka medho gin, awope nyomo ëka anyira ënyömögi, naka othuno i nünö na Noa ödönyö i yeya.

³⁹ Gin ba ongeo gin mörö na bino timërë naka abwal pii obino ömöl ködgi ökö kibëc. Bino bedo ni kömanön ka Wod ka Dhanö bino dwogo.

⁴⁰ I karë nön jö ariö bino bedo i pwodho; ebino kwanyö ngat acël ökö cë ngat acël bino dong.

⁴¹ Mon ariö bino bedo i rego ki pong rego; ebino kwanyö ngat acël ökö cë ngat acël bino dong.

⁴² “Pi manön bed unu na wangwu thwolo, piën ba ingeo unu nünö mënë na Rwothwu bino dwogo ködë.

⁴³ Ëntö myero iniang unu köp ni: Ka won öt onwongo ongeo caa na kwo bino bino ië, ën onwongo bedo na wangë thwolo ëka ba müö ëtürö ödë.

⁴⁴ Pi manön, un thon myero iyübërë, piën Wod ka Dhanö bino bino i caa na un ba ingeo.

* **24:36 24:36** Baibul nökenë ba oketho onyo Wod.

⁴⁵ “Cë nga dong n'obedo atic na genere ëka na ryëk, n'adwong mërë oketho ën më löönö etic na tye i ödë më müögi cemgi i caa n'opore?

⁴⁶ Bino bedo na bër both atic nön ka adwong mërë odwogo cë onwongo ën tye ka timö ni kömanön.

⁴⁷ An akobo niwu köp adyer, ën bino ketho ën më löönö jami mërë kibëc.

⁴⁸ Ëntö ka atic na rac nön okobo ki i cwinye këne ni, ‘Adwongna bino bedo yökö pi karë na lac,’

⁴⁹ ëka ën cakö pwodo etic ewodhe, cemo ëka medho ki jö na mër.

⁵⁰ Adwong k'atic nön bino dwogo i nünö ëka i caa na ën ba ngeo.

⁵¹ Cë ën bino pwodo ën rwök ëka ketho ën i kabedo kanya acël k'etwodo, kanya koko ëka kaö lak bino bedo tye ië.

25

Carolok i kom anyira apar

¹ “I karë nön ker më polo bino bedo calö anyira apar n'obino öcïdhö gin ki taragi më romo k'anyom.

² Jö abic ki kin-gi onwongo mïng ëka jö abic onwongo ryëk.

³ Anyira abic na mïng otero taragi na ba ömakö gin müö nökenë.

⁴ Ëntö anyira na ryëk otero gin müö i cupagi kanya acël ki taragi.

⁵ I karë n'anyom pod ögalërë, gin kibëc nünö öcakö makö wang-gi, cë önünö gin ökö.

⁶ “I karë na dong othuno dingwor, wöo öcakö winyere rwök: ‘Winy unu, anyom othuno ökö! Donyi unu yökö më romo ködël’

⁷ “Cë anyira apar kibëc ocoo gin cücüth, ëka öyübö gin taragi.

⁸ Anyira na mïng okobo gin both anyira na ryëk ni, ‘Müwa unu müöwu mörö, piën mac tarawa mitö thöo ökö.’

⁹ “Ëntö anyira na ryëk ögamö gin ni, ‘Möo ope na römö onu kibëc. Apë unu both jö na cadhö müö ëk iwil unu mewu.’

¹⁰ “I karë n'anyira na mïng öcïdhö gin më wilö müö, cücüth anyom othuno. Anyira n'onwongo öyübërë ödönyö gin

kanya acël ködë i öt karama më nyom. Cë dholokek eloro ökö.

11 “Kinge anyira nökënë ca obino gini nakun bakö dhögi ni, ‘Adwong, adwong, yab niwa dholokek!’

12 “Ëntö anyom ögamö ni, ‘An akobo niwu köp adyer ni an ba angeowu.’ ”

13 Cë Yecu ojiko köp mërë nakun kobo ni, “Bed unu na wangwu thwolo, piën ba ingeo unu ninö onyo caa.”

Carolok i kom etic n'ëmiögä ciling (Luka 19:11-27)

14 “Ker më polo thon cal ki dhanö mörö na tye ka cidhö i woth kanya bor. Ën ocwodo etic mërë kibëc, cë ömiö jami mërë bothgi ëk ögwök gini.

15 Ën ömiö both atic mërë acël ciling elip abic na nyige, both dhanö nökënë ömiö ciling elip ariö na nyige, ëka both ngat nökënë ömiö ciling elip acël na nyige, ömiö both dhanö acëlacël na lübërë ki kite na ën twërö tic ködë. Cë öya öcidhö i woth mërë.

16 Dhanö n'onwongo ciling elip abic na nyige öcakö tic ködë ökö piöpiö i cadhö wil mërë, ëka onwongo magoba më ciling elip abic na nyige nökënë.

17 Atic n'onwongo tye ki ciling elip ariö na nyige ötimö ni kömanön thon, cë onwongo magoba më ciling elip ariö na nyige nökënë.

18 Ëntö dhanö n'obino ögamö ciling elip acël na nyige öcidhö ökünyö bur i ngöm, cë ökanö ciling k'adwong mërë ökö ië.

19 “Kinge karë na lac, adwong k'etic nonu odwogo, ëka öcakö kwanö lim kanya acël ködgi.

20 Dhanö n'obino ögamö ciling elip abic na nyige obino okelo ciling elip abic na nyige nökënë. Ën okobo ni, ‘Adwong, in ibino imia ciling elip abic na nyige. An anwongo ciling elip abic na nyige nökënë.’

21 “Adwong mërë ögamö ni, ‘In itimö na bër rwök, in ibedo atic na bër ëka atic na genere! In ibedo ki gen i kom jami na nönök; an abino kethoni më löönö jami na pol. Bin dong ëk inywak yom cwiny k'adwongni!’

22 “Cë atic n'onwongo ögamö ciling elip ariö na nyige thon obino. Ën okobo ni,

‘Adwong, in onwongo imia ciling elip ariö na nyige; nën, an anwongo ciling elip ariö na nyige nökënë.’

23 “Adwong mërë ögamö ni, ‘In itimö na bër rwök, in ibedo atic na bër ëka atic na genere! In ibedo ki gen i kom jami na nönök; an abino kethoni më löönö jami na pol. Bin dong ëk inywak yom cwiny k'adwongni!’

24 “Cë atic n'onwongo ögamö ciling elip acël na nyige thon obino. Ën okobo ni, ‘Adwong, an onwongo angeo ni in ibedo dhanö na kite mërë tük. İkaö ki kanya ba icwö kodhi ië, ëka icökö thon ki kanya ba ipuro.

25 Cë ömiö abedo ki lworö ëka an acidhö akanö cilingni ökö piny i ngöm. Gam cilingni ene.’

26 “Adwong mërë ögamö ni, ‘In ibedo atic na rac ëka atic na car! In onwongo ingeo ni an akaö ki kanya ba acwö kodhi ië, ëka acökö thon ki kanya ba apuro?

27 Cë onwongo myero iter cilingna both jö më beng, ëk ka an adwogo, an onwongo atwërö gamö cilingna ki magoba ië.

28 “ ‘Pi manön kwany unu ciling elip acël na nyige ökö ki bothe, ëk imii unu both dhanö na tye ki ciling elip apar na nyige.

29 Piën ngat na tye ki gin mörö, ebino mëdö bothe, ëka bino bedo ködë na büp. Ngat n'ope ki gin mörö, naka gin na ën tye ködë ebino kwanyö ökö ki bothe.

30 Yuu unu atic na köny mërë ope i cöl piny, kanya koko ëka kaö lak bino bedo ië.’

Ngölö-köp më ajiki

31 “İ karë na Wod ka Dhanö bino dwogo ki dheo mërë, ëka k'emalaika kibëc ködë, cë ën bino bedo i then ker mërë më dheo.

32 Rok kibëc bino cökërë i nyime, ëka ën bino poko jii i gurup ariö, kite n'akwath poko ki rom ki i kom dyegi.

33 Ën bino ketho rom i cingë kucem, ëka dyegi i cingë kucam.

34 “Cë Rwoth bino kobo both jö na tye i cingë kucem ni, ‘Bin unu, un jö n'Apapna ömiöwu gum; lee unu ker n'ëyübö pirwu anaka i acaki cweo lobo.

35 Piën kec onwongo oneka ëka imia unu cem, öriö onwongo oneka ëka imia unu pii

amodho, an onwongo abedo welo ëka ijöla unu,

³⁶ an onwongo awotho kotula ëka imia unu böngü aruko, an onwongo atwo, cë igwöka unu, ëka i karë na an atye i buc, un ibino më limöna.'

³⁷ "Cë jö na kitegi atir bino gamö ninë ni, 'Rwoth, wan eneni awene na kec oneki cë wan emii cem, onyo n'örö oneki cë wan emii pii?

³⁸ Wan eneni awene na in ibedo welo cë wan ejoli, onyo na in iwotho kotula cë wan emii böngü më aruka?

³⁹ Awene na wan eneni na in itwo onyo na in itye i buc cë wan elimi?"

⁴⁰ "Rwoth bino gamö ni, 'An akobo niwu köp adyer ni gin na un itimö both dhanö acël i kin utmegona ni, manön itimö unu botha.'

⁴¹ "Cë ën bino kobo both jö na tye gini i cingë kucam ni, 'Un jö n'ecënö, yaa unu ökö ki nyima, idöny unu i mac na ba thöo n'eyübö pi Catan k'emalaika mërë.

⁴² Piën kec onwongo oneka ëntö ba imia unu cem më acama, örö pii oneka ëntö ba imia unu pii më amodha,

⁴³ an onwongo abedo welo ëntö ba ijöla unu, an onwongo awotho kotula ëntö ba imia unu böngü më aruka, an onwongo atwo ëka atye i buc ëntö un ba ibino më gwököna.'

⁴⁴ "Gin thon bino gamö ni, 'Rwoth, wan eneni awene na kec oneki, onyo n'örö pii oneki, onyo na in ibedo welo, onyo na in iwotho kotula, onyo na in itwo, onyo na in itye i buc, cë wan ba ekonyi?"

⁴⁵ "Cë Rwoth bino gamö nigini ni, 'An akobo niwu köp adyer ni gin mörö këken na un ba itimö both dhanö mörö acël na titidi i kin jö ni, nwongo ba itimö unu botha.'

⁴⁶ "Cë gin bino cidhö i can na ba thum, ëntö jö na kitegi atir bino cidhö gini i kwö na ba thum."

26

Yüb më neko Yecu
(Marako 14:1-2; Luka 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ I karë na Yecu otyeko twakö köp ni gini kibëc, ën okobo both ëlübörë ni,

² "Un ingeo ni odong ninö ariö më thünö i ninö më Poth, ëka Wod ka Dhanö ebino miö ökö më agura i kor yath ariä."

³ Cë ëlamdhök na dito ëka edite ka lwak öcökërë gini kanya acël i pacö k'Alamdhök na Dit, na nyingë Kayapa.

⁴ Gin öyübö më makö Yecu i mung ëk enek ën ökö.

⁵ Entö gin okobo ni, "Pathi i ninö më karama, ëk arubaruba kür obed i kin jii."

Ewiro Yecu ki möö i Betania
(Marako 14:3; Jon 12:1-8)

⁶ I karë na Yecu tye i Betania i öt ka Cimon na yam obedo adhübü,

⁷ na Yecu onwongo tye ka cem, dhakö mörö obino bothe n'omakö cupa më möö na ngwece kur na wel mërë tük, cë önyö i wie.

⁸ I karë n'elübörë önönö, gin öngöö ëka okobo ni, "Pingö ëbalö möö ni abala ni köman?

⁹ Möö na kur ni onwongo myero ëcadh acadha i wel na thwönë ëk ciling mërë emii both ëcan."

¹⁰ Entö Yecu ongeö köp ni, cë okobo bothgi ni, "Iyelo unu dhakö ni pingö? Ën ötimö gin na bër rwök i koma.

¹¹ Piën un itye kanya acël k'ëcan karë kibëc, ëntö ba ibino unu bedo kanya acël köda karë kibëc.

¹² I karë na dhakö ni önyö möö i koma, ën ötimö më yübö koma më aika.

¹³ An akobo niwu köp adyer ni kanya kibëc n'ebino titö köp më Emuth na Bër ië i wi lobo thükül, gin na dhakö ni ötimö thon ebino kobo pïrë, ëk obed më po pi ën."

Yuda oketho örörö i kom Yecu
(Marako 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ I karë nön Yuda Ikariot, na ën dhanö acël i kin ëkwëna apar ariö, öcidhö both ëlamdhök na dito,

¹⁵ cë openyogi ni, "Un ibino miöna ngö ka an amiö ën i cingwu?" Cë gin ökwanö ciling pyer adek na nyige ëka ömiö gini bothe.

¹⁶ Cakërë i caa nön cidhö ködë anyim Yuda öcakö rangö karë na bër na ën ërömö miö ki Yecu i cing-gi.

*Yecu öcamö cem më Karama më Poth
k'ëkwëna mërë
(Marako 14:12-21; Luka 22:7-14; 21-23; Jon
13:21-30)*

¹⁷ İ nînö më acël më Karama më Ogati na Thöbî ope ië, ëlëbkör Yecu obino bothe cë openyo gîni ën ni, “In imitö ni wan ëyüb nini kabedo kwene ëk icam cem më Poth ië?”

¹⁸ Yecu ögamö ni, “Cïdh unu i taun both dhanö mörö ëka ikob unu nînë ni, ‘Apwony okobo ni: Karëna dong cwök. An abino kwero nînö më Poth i odi kanya acël k'ëlëbköra.’ ”

¹⁹ Cë ëlëbkör Yecu ötimö kite na ën öcïkögî ködë, ëka öyübö gîni cem më Poth kunön.

²⁰ İ karë na piny dong oyutho, Yecu onwongo obedo piny i dhö cem kanya acël k'ëlëbkörë apar wie ariö.

²¹ İ karë na gîn tye ka cem, Yecu okobo bothgî ni, “An akobo niwu köp adyer, ngat acël kî kinwu bino ketho örörö i koma.”

²² Cë ëlëbkörë öcakö kumo, nakun penyere gîni kën-gî ni, “Rwoth, an?”

²³ Yecu ögamö ni, “Dhanö na bino ketho örörö i koma ënë ngat n'olutho ogati mërë i öd bakuli köda.

²⁴ Wod ka Dhanö bino thöo kite na calö ëcöo kî köp i kome. Ëntö dhanö n'oketho örörö i kom Wod ka Dhanö bino nënö can! Onwongo twërö bedo na bër ka dhanö nön onwongo ba ënywölö.”

²⁵ Cë Yuda, ngat n'oketho örörö i kom Yecu, okobo ni, “Apwony, adyer pathi an?”
Yecu ögamö ni, “Eyo, in ënön.”

²⁶ İ karë na gîn tye ka cem, Yecu ökwanyö ogati, cë ölegö gum i kome, ëka öbarö ië, cë ömiö both ëlëbkörë, nakun kobo ni, “Gam ëka icam unu; man ënë koma.”

²⁷ Cë ökwanyö okopo, öpwöyö Obanga ëka ömiö bothgî, nakun kobo ni, “Madh unu man, un kibëc.

²⁸ Man ënë remona më cikërë, n'ëönyö pi jö na pol më timö kica i kom bal.

²⁹ An akobo niwu ni cakërë tin, an ba abino madhö nyig pig ölok ni, naka i nînö nön ka an abino madhö kodwu i ker k'Apapna.”

³⁰ İ karë na gîn otyeko wero wer më lëga, öya öcïdhö gîni i wi Kidi më Jeituni.

26:31 26:31 Jakaria 13:7

*Yecu okobo ni Petero bino kwërö ën ökö
(Marako 14:27-31; Luka 22:31-34; Jon
13:36-38)*

³¹ Cë Yecu okobo nigî ni, “İ kiwor na tin, un kibëc ibino unu wëköna, piën ëcö ni:

“ ‘An abino gönö akwath,
cë rom bino keth gîni ökö ata.’ ”

³² Ëntö kinge ka an acer ökö, an abino cïdhö anyim niwu yo Galilaya.”

³³ Petero ögamö ni, “Kadi jö kibëc bino wëköni, an ba abino wëköni.”

³⁴ Yecu okobo nînë ni, “An akobo nini köp adyer ni i kiwor na tin ni, na thwön gwënö bara okok, in ibino kwëröna wang adek.”

³⁵ Ëntö Petero ögamö ni, “Kadi bed ni myero athöo kanya acël kodi, an ba abino kwëröni.” Cë ëlëbkörë nökenë kibëc okobo gîni ni kömanön.

*Yecu ölegö i pwodho Gethcemane
(Marako 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Cë Yecu öcïdhö k'ëlëbkörë i kabedo mörö na nyingë Gethcemane. İ karë na gîn othuno kunön, ën okobo both ëlëbkörë ni, “Bed unu kany, ëk an kono acïdh i lëga yo kuca.”

³⁷ Cë ën ökwanyö Petero k'awope ariö ka Jebedayo më woth ködë, ëka cwinye öcakö podho rwök kî thwön kumo na dit.

³⁸ Cë Yecu okobo bothgî ni, “Cwinya tye ka cwer rwök, mitö nekona ökö. Bed unu kany ëk ibed unu na wangwu thwolo köda.”

³⁹ Yecu öcïdhö anyim na nönök, cë opodho piny, okulo wie ëka ölegö ni, “Apapna, ka twërë, kwany okopo ni ökö kî koma, ëntö kür obed kite na calö an amitö, ëntö obed gin na in imitö ni myero ötimërë.”

⁴⁰ Cë ën odwogo both ëlëbkörë ëka onwongogî önînö ökö. Ën okobo both Petero ni, “Un ba itwërö bedo na wangwu thwolo pi caa acël köda?

⁴¹ Bed na wangwu thwolo ëka ilëg unu, ëk kür idöny unu i atëmatëma. Cwiny mitö, ëntö kom görü.”

⁴² Ën döki ödök wang më ariö ëka ölegö ni, “Apapna, ka okopo ni ba twërö kwanyërë ökö naka ka an amadhö, ëk dong gin na in imitö ötimërë.”

⁴³ Ī karē na ɛn odwogo, ɛn dōkī onwongo ɛlūbkōrē tye ka nīnō, piēn nīnō onwongo ɔmakō wang-gī rwōk.

⁴⁴ Cē Yecu ɔwēkōgī dōkī ɛka ɔcīdhō ɔlēgō wang mē adek, nakun nwō kōp acēl nōn.

⁴⁵ Cē ɛn odwogo both ɛlūbkōrē ɛka openyogī nī, “Un pod īnīnō ɛka itye ka yweo unu? Nēn unu, caa onyingo na cwōk, ɛka Wod ka Dhanō ebino mīō ɔkō ī cīng ɛbal.

⁴⁶ Yaa unu malō! Eru ecidhu! Nēn, dhanō na bino ketho ɔrōrō ī koma dong cwōk!”

Ēmakō Yecu

(Marako 14:43-50; Luka 22:47-53; Jon 18:2-11)

⁴⁷ Ī karē na Yecu pod tye ka twak, Yuda n'obedo ngat acēl ī kin ɛkwēna apar wie ariō othuno. ɛn obino kī lwak na pol n'ɔmakō gīnī pele abadē ɛka ludhi. ɛlamdhōk na dito ɛka edite ka lwak ɛnē oorogī.

⁴⁸ Won ɔrōrō onwongo otyeko dong yūbō anyuth kōdgī nī: “Ngat na an abino nōdhō leme, ɛn ɛnōn, mak unu ɛn.”

⁴⁹ Cūcūth Yuda obino both Yecu ɛka okobo nī, “Apwony, itye!” Cē ɔnōdhō leme.

⁵⁰ Yecu okobo both Yuda nī, “Okona, tīm gin na in ibino mē tīmō.” Cē gīn obino opodho ī kom Yecu, ɛka ɔmakō gīnī ɛn ɔkō.

⁵¹ ɛntō ngat acēl n'onwongo tye gīnī kī Yecu kanya acēl ɔryēō cīngē cē ɔwōdhō pala abadē mērē, onguno kī ith atic k'Alamdhōk na Dit.

⁵² Cē Yecu okobo bothe nī, “Dwōk pala abadēni ī kabedo mērē, piēn jō kībēc na makō gīnī pala abadē, bino thōō gīnī kī pala abadē.

⁵³ Un ithamō nī an ba atwērō lēgō Apapna ɛk oor nīna emalaika na lōō dul mwony apar wie ariō ɔkō ī caa nī?

⁵⁴ ɛntō Cōc na Leng na kobo nī myero ɔtīmērē nī kōman bino cobere nīngō?”

⁵⁵ Ī caa nōn Yecu okobo both lwak nī, “Un ibino botha kī pala abadē ɛka ludhi mē makōna, na calō ibino unu ī kom ayak? Nīnō kībēc an abedo ī dyekal ɔt k'Obanga mē pwony, ɛka un ba īmaka unu.

⁵⁶ ɛntō man kībēc ɔtīmērē ɛk kōp n'edwarpīny ɔcōō ɔcobere.” Cē ɛlūbkōrē kībēc ɔrīngō ɔwēkō gīnī ɛn ɔkō.

Yecu ī nyim athuko mē ɔd okiko k'edong (Marako 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Jon 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jō n'onwongo ɔmakō gīnī Yecu otero ɛn yo both Kayapa, Alamdhōk na Dit, kanya onwongo epwony cīk ɛka edite ɔcōkērē gīnī iē.

⁵⁸ ɛntō Petero obedo ka lūbō kōr Yecu kī cecen, naka othuno ī dyekal k'Alamdhōk na Dit. Kinge na Petero ɔdōnyō ī dyekal, ɛn obedo pīny kanya acēl k'ɛkūrpīny mē nēnō gin na bino tīmērē.

⁵⁹ ɛlamdhōk na dito ɛka athuko mē ɔd okiko k'edong kībēc onwongo tye gīnī ka rangō caden mē twodo ī kom Yecu ɛk enek gīnī ɛn ɔkō.

⁶⁰ ɛntō gīn ba onwongo kōp mōrō, kadī bed ecaden mē twodo na pol obino anyim. Mē ajiki mērē jō ariō obino gīnī anyim,

⁶¹ ɛka okobo gīnī nī, “Dhanō nī okobo nī, ‘An atwērō muko ɔt k'Obanga ɛka agērō ɔkō ī nīnō adek.’ ”

⁶² Cē Alamdhōk na Dit ɔya malō ɛka okobo both Yecu nī, “In ba itwērō gamō kōp mōrō? Kit caden mēnē ene na jō nī okelo k'adoth kōdē ī komi?”

⁶³ ɛntō Yecu ɔlīng alīnga.

Alamdhōk na Dit okobo nīnē nī, “An amītō ikwong kwong kī nyīng Obanga na kwō: Kob nīwa ka in ɛnē Meciya, Wod k'Obanga.”

⁶⁴ Yecu ɔgamō nīnē nī, “Eyo, kite na in ikobo kōdē. ɛntō an akobo niwu nī cakērē kobedini un ibino nēnō Wod ka Dhanō n'obedo ī nget cīng mē kucem ka Won Twēr ɛka na tye ka bino kī pōl gīnī mē polo.”

⁶⁵ Cē Alamdhōk na Dit ɔyēcō bōng mērē ɛka okobo nī, “ɛn ɔtwakō kōp mē yanyō Obanga! Pīngō onu dōkī ɛmītō caden nōkēnē? Kobedini un iwinyo ayeny na ɛn ɔyanyō k'Obanga.

⁶⁶ Ngō na un ithamō?”

Gīn ɔgamō nī, “Bal mērē rōmō nīnē thōō.”

⁶⁷ Cē gīn ɔngūlō laō dhōgī ī wangē ɛka ɛgōō ɛn. Jō mōkō odhongo ɛn

⁶⁸ nakun kobo gini ni, “In ibedo Meciya. Tuc niwa nga n'ogoi?”

Petero ökwörö Yecu

⁶⁹ Petero onwongo tye yökö, obedo pinyi dyekal. Cë atic na nyakö obino bothe ëka okobo ninë ni, “In thon onwongo itye kanya acël ki Yecu më Galilaya.”

⁷⁰ Entö Petero ökwörö ökö i nyim jö kibëc. En okobo ni, “An ba angeo gin na in itye ka twakö.”

⁷¹ Cë Petero öcïdhö yökö i dhö wangkac, atic na nyakö nökenë dökï önënö en, cë okobo both jö n'onwongo tye gini kunön ni, “Dhanö ni onwongo tye kanya acël ki Yecu më Najaret.”

⁷² Petero dökï ökwörö ökö, nakun kwongere ni: “An ba angeo ëcwö nön!”

⁷³ Kinge caa na nönök, jö n'onwongo ocung gini kany nön obino gini both Petero ëka okobo ni, “Adyer, in ibedo ngat acël i kin-gi, piën kite na in itwak ködë nyutho ökö.”

⁷⁴ Cë i caa nön, Petero öcakö kwongere nakun kobo ni, “Ba angeo ëcwö ni.”

Cücüth thwön gwënö okok.

⁷⁵ Cë Petero opo i köp na Yecu ötwakö: “Na bara thwön gwënö okok, in ibino kwöröna wang adek.” Cë öcïdhö yökö ëka okok ki cwer cwiny rwök.

27

Etero Yecu i nyim Pilato

(Marako 15:1; Luka 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Kodiko cön na pinyi tye ka ruu, ëlamdhök na dito kibëc ëka edite ka lwak öyübö gini köp më neko Yecu.

² Gin otweo Yecu, otero gini ëka ëmiö en both Pilato n'obedo alöc më Roma.

³ I karë na Yuda, n'oketho örörö i kom Yecu, önënö ni engölö köp më thöo i wie, en ongut ëka ödwökö ciling pyer adek na nyige both ëlamdhök na dito ëka both edite,

⁴ nakun kobo ni, “An abalö më ketho örörö i kom dhanö n'ope ki bal.”

Gin ögamö ninë ni, “Manön obedo köpwa? Manön obedo pëköni.”

⁵ Cë Yuda obolo ciling pinyi i öt k'Obanga ëka ödönyö yökö. Cë öcïdhö öderë ökö.

⁶ Ëlamdhök na dito ökwanyö gini ciling ëka okobo gini ni, “Cik ba yeo ni myero eketh ciling ni i canduk lim më öt k'Obanga, piën obedo ciling më remo.”

⁷ Cë gin öyübö köp kanya acël, ëka otio gini ki ciling më wilö pwodho k'acwe agulu, ëk obed kanya eiko erok ië.

⁸ Manön enë ömiö ecwodo pwodho nön ni Pwodho më Remo thuno ködë naka tin.

⁹ Cë köp n'onwongo adwarpiny Jeremia ötwakö ocobere: “Gin otero ciling pyer adek na nyige, wel na jö Icarael onwongo öngölö i kome,

¹⁰ cë gin otio ködë më wilö pwodho k'acwe agulu kite na Rwoth öcika ködë.”

Yecu i nyim Pilato

¹¹ Yecu ocung i nyim alöc më Roma n'openyo en ni, “In enë rwoth k'Eyuda?”

Yecu ögamö ni, “Eyo, kite na in ikobo ködë.”

¹² Entö i karë n'ëlamdhök na dito ëka edite odotho gini Yecu, en ba ögamö gin mörö.

¹³ Cë Pilato openyo Yecu ni, “In ba itye ka winyo adoth na gin odothi ködë?”

¹⁴ Entö Yecu ba ögamö köp mörö, kadï k'adoth mörö acël—man ömiö alöc ouro rwök.

¹⁵ I karama kibëc më Poth, alöc onwongo gönyö amabuc acël both lwak, ngat mörö këkën na gin mitö.

¹⁶ I karë nön onwongo tye amabuc mörö n'engeo rwök, na nyingë Baraba.

¹⁷ Cë i karë na lwak öcökërë gini kanya acël, Pilato openyogi ni, “Nga na un imitö ni agöny niwu, Baraba onyo Yecu n'ecwodo ni Meciya?”

¹⁸ Pilato onwongo ongeö ni gin ömiö Yecu bothe pi nyeko.

¹⁹ I karë na Pilato obedo i wi then më ngölö-köp, dhakö mërë ooro köp mörö bothe: “Kür itim gin mörö i kom dhanö nön n'ope ki bal, piën tin i wang lek anënö can na dit rwök pirë.”

²⁰ Entö ëlamdhök na dito ëka edite öcüpö gini lwak më penyo pi Baraba, ëk enek Yecu ökö.

²¹ Alöc dökï openyogi ni, “Nga ki kin jö ariö ni na un imitö ni an agöny niwu?”

Gin ögamö nî, “Baraba.”

²² Cê Pilato openyogî nî, “Ngö na an myero dong atîm kî Yecu n'ecwodo nî Meciya?”

Gin kibêc ögamö nî, “Gur ên î kor yath ariä!”

²³ Pilato openyogî nî, “Pîngö? Bal ngö na ên ötimö?”

Ëntö lwak öwöo gîni rwök nî, “Gur ên î kor yath ariä!”

²⁴ Î karê na Pilato önênö nî ba dökî ërömö timö gin mörö, ëka wöo onwongo tye ka mëdêrê amêda, cê ökwanyö pii, ölwökö kî cîngê î nyim lwak ëka okobo nî, “Bal më remo ka dhanö nî ba bino bedo î wia, manön bino bedo pêköwul!”

²⁵ Lwak kibêc ögamö nî, “Remo mërê obed î wiwa ëka î wi ëthinöwa!”

²⁶ Cê Pilato ögönyö Baraba nigî. Ëntö ên ömïö epwodo Yecu kî del, ëka ömïö ên bothgî êk egur î kor yath ariä.

Acikari öngalö Yecu

(Marako 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ Cê acikari k'alöc otero gîni Yecu î Praitorion,* ëka ögürö gîni ên dyere.

²⁸ Gin ögönyö böngü mërê ëka oketho gîni böngü na kwar î kome.

²⁹ Cê öyübö gîni tok öküdhö, ëka eketho î wie. Gin oketho lüth î cîngê më kucem ëka orumo cöng-gî pîny î nyime, nakun ëngalö ên nî, “Örêm, rwoth k'Eyuda!”

³⁰ Gin öngülö laö dhögi î kome ëka ökwanyö gîni lüth cê ëgöo kî wie.

³¹ Kinge na gin dong otyeko ngalö Yecu, cê gin ögönyö böngü na kwar ökö kî î kome, ëka eketho böng mërê î kome. Cê gin otero ên më guro î kor yath ariä.

Eguro Yecu î kor yath ariä

(Marako 15:21-32; Luka 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² Î karê n'onwongo gin tye ka donyo yökö, oromo gîni k'ecwö mörö më Cirene na nyîngê Cimon, cê ödiö gîni ên têtêk më tingo yath ariä ka Yecu.

³³ Gin othuno î kabedo n'ecwodo nî Golgota (na gönyö nî Kabedo më Cogo Wic).

³⁴ Acikari ömïö Yecu köngö ölöc n'erubo kî yath na këc; ëntö kinge na ên öbilö, Yecu ökwêrö madhö ökö.

³⁵ Kinge na dong gin oguro Yecu î kor yath ariä, obolo gîni kwir më poko böng mërê.

³⁶ Cê gin obedo pîny kunön më kürö ên.

³⁷ Oguro gîni köp më adoth na gin odotho ên ködê malö î ka wie, n'écöo nî, “Man ênê Yecu, Rwoth k'Eyuda.”

³⁸ Ekwoe ariö onwongo eguro kanya acêl ködê, ngat acêl yo cîngê kucem, ëka ngat acêl yo cîngê kucam.

³⁹ Jö n'onwongo tye ka wok î ngete obedo gîni ka yanyö ên, yengo wigî,

⁴⁰ ëka kobo gîni nî, “In ikobo nî ibino muko öt k'Obanga ökö, cê igêrö î nîno adek, lari keni ëka idhi pîny kî kor yath ariä, ka in ibedo Wod k'Obanga!”

⁴¹ Ëlamdhök na dito, epwony cik ëka edite thon önywarö gîni Yecu.

⁴² Gin okobo nî, “Ën ölarö jö nökenê, ëntö ên ba twêrö larê kënê! Ën obedo rwoth më Icarael! Wêk ên obin pîny kî î kor yath ariä, cê wan ebino yee ên.

⁴³ Ën geno Obanga ëka kobo nî ên ebedo Wod k'Obanga. Wêk Obanga ölar ên kobedini ka mitö.”

⁴⁴ Ekwoe n'onwongo eguro kanya acêl ködê thon öyanyö gîni ên.

Thöo ka Yecu

⁴⁵ Cakêrê caa abicêl më kiceng më thuno ködê naka caa abungwên, pîny ocido ökö na cöl î wi lobo kibêc.

⁴⁶ Î kin caa abungwên më kothyeno Yecu okok kî dwön na longo nî, “Eloi, Eloi, lama cabaktani?”—na gönyö nî, “Obangana, Obangana, pîngö iwêka nî köman?”

⁴⁷ Î karê na jö mökö n'ocung kunön owinyo, gin okobo nî, “Ën tye ka cwodo Eliya.”

⁴⁸ Cücüth dhanö acêl öringö ökwanyö amor, cê olutho î köngö ölöc na wac, örwakö î wi lüth, ëka ömïö both Yecu nî ömadhi.

⁴⁹ Ëntö jö nökenê okobo nî, “Wêk unu ên kënê! Eru enenu ka Eliya twêrö bino më larö ên.”

* **27:27 27:27 Praitorion** obedo lai k'alöc. **27:35 27:35** Jabuli 22:18-19

⁵⁰ Yecu okok dōkī kī dwōn na longo, cē ōthōō ōkō.

⁵¹ Ī caa nōn, bōngū katein na tye ĩ ōt k'Obanga ōyēc opokere ōkō ĩ dūl ariō cakērē kī malō naka pīny. Pīny oyengere ēka kite ōbarē gīnī ōkō.

⁵² Lyene ōyabērē ōkō ēka kom jō k'Obanga na leng na pol n'onwongo ōthōō ocer gīnī ōkō.

⁵³ Odonyo gīnī ōkō kī ĩ lyene ēka kinge cer ka Yecu ōcīdhō gīnī ĩ Jerucalem cē onyuthere gīnī both jō na pol.

⁵⁴ Ī karē n'Adit na lōō acikari kī jō n'onwongo tye kōdē mē kūrō Yecu ōnēnō gīnī oyeyeng ēka gin na kibēc n'ōtīmērē, obedo gīnī kī lworo rwōk, cē okobo gīnī nī, “Adyer, ēn onwongo obedo Wod k'Obanga!”

⁵⁵ Mon na pol onwongo tye gīnī kunōn na neno gīnī kī cecen. Gīn onwongo ōlūbō kōr Yecu kī ĩ Galilaya mē kōnyō ēn.

⁵⁶ Ī kin mon nōn gīnī onwongo tye ĩē Maria mē Magadala, Maria aya ka Yakobo ēka Yocepu, ēka aya k'awope ka Jebedayo.

Eiko Yecu ĩ lyēl

(Marako 15:42-47; Luka 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ Ī karē na pīny dong cido, dhanō mōrō mē Arimataya n'obedo alōnyō na nyīngē Yocepu obino, ēn thon onwongo obedo alūbkōr Yecu.

⁵⁸ Ēn ōcīdhō both Pilato cē ōkwaō kom Yecu ēka Pilato ōcīkō nī ēk ēmīi bothe.

⁵⁹ Yocepu ōkwanyō kom Yecu, cē oboo ōkō kī bōngū na leng,

⁶⁰ ēka opyelo ĩ bur lyēl mērē na nyen, na ēn onwongo ogworo ĩ kidi. Ēn ōlōrō kidi na thwōnē ĩ dhō lyēl, ēka ōya ōcīdhō ōkō.

⁶¹ Maria mē Magadala ēka Maria nōkēnē ca onwongo obedo gīnī kunōn n'opimere kī lyēl.

Ēkūrpīny na kūrō lyēl

⁶² Kodiko mērē, na ēnē nīnō na lūbō Nīnō mē Yūbērē, ēlamdhōk na dito ēka Eparicayo ōcōkērē gīnī ĩ nyim Pilato.

⁶³ Gīn okobo nī, “Adwong, wan epo nī ĩ karē na ēn pod kwō, wan ewinyo ka abwōl jō nōn kobo nī, ‘Kinge nīnō adek an abino cer dōkī.’

⁶⁴ Cē myero ĩmīi cīk ēk ēgwōk lyēl na bēr naka ĩ nīnō mē adek ēk kūr ēlūbkōrē ōcīdh gīnī ōkwal kome ōkō, cē okob gīnī both lwak nī ēn ocer ōkō kī ĩ kin jō n'ōthōō. Bwōl mē ajiki nī bino bedo na rac na lōō bwōl mē acēl ōkō.”

⁶⁵ Pilato ōgamō nī, “Ter unu acikari n'obedo gīnī ēkūrpīny. Cīdh ĩgwōk unu na bēr rwōk kite na un ĩtwērō kōdē.”

⁶⁶ Cē ōcīdhō gīnī mē kūrō dhō lyēl na bēr nakun mwōnō gīnī anyuth ĩ kom kidi ēka eketho ēkūrpīny.

28

Cer ka Yecu

(Marako 16:1-10; Luka 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Kinge Cabīt k'Eyuda, ĩ kin keko ĩ nīnō na lūbō cabīt k'Eyuda, Maria mē Magadala ēka Maria nōkēnē ōcīdhō gīnī mē nēnō lyēl.

² Athura oyeyeng na dit oyengo pīny, piēn malaika ka Rwoth n'ōya kī ĩ polo obino pīny cē othwaro kidi ōkō kī ĩ dhō lyēl ēka obedo ĩ wīe.

³ Malaika nōn onen na ryēny calō lūth kōth, ēka bōng mērē onwongo tar calō pēē.

⁴ Ēkūrpīny obedo gīnī kī lworo rwōk ĩ karē na gīn ōnēnō malaika ēka komgī ōmyēl cē ōdōkō gīnī calō jō n'ōthōō.

⁵ Ēntō malaika okobo both mon nī, “Kūr ibed unu kī lworo, piēn an angeo nī un itye ka rangō Yecu n'onwongo eguro ĩ kor yath ariā.

⁶ Ēn ba tye kany; ēn ocer ōkō, kite na ēn okobo. Bin ĩnēn unu kanya ēn onwongo obuto ĩē.

⁷ Cīdh unu pīōpīō ēk ikob unu both ēlūbkōrē: ‘Ēn ocer ōkō kī kin jō n'ōthōō, ēka ēn tye ka cīdhō anyim niwu yo Galilaya. Un ĩbino nēnō ēn kī kunōn.’ Po unu ĩ kom ngō na an akobo niwu.”

⁸ Cē mon ōbūnyō yaa ōkō pīōpīō kī ĩ wī lyēl kī lworo ēka kī yom cwiny na thwōnē, cē ōrīngō gīnī mē cīdhō kobo both ēlūbkōrē.

⁹ Athura Yecu oromo kōdgi, cē omothogi nī, “Kuc obed kodwu!” Gīn obino bothe, ōmakō gīnī tyēnē cē ōwōrō gīnī ēn.

¹⁰ Cē Yecu okobo nīgī nī, “Kūr ibed unu kī lworo. Cīdh ikob unu both utmegona ēk ōcīdh gīnī yo Galilaya; cē gīn bino nēnōna kī kunōn.”

Köp n'ëkürpiny ödwökö

¹¹ İ karë na mon tye ka woth i yoo, ëkürpiny mökö öcïdhö i taun ëka ödwökö gini ripot both ëlamdhök na dito gin na kibëc n'ötïmërë.

¹² İ karë n'ëlamdhök na dito öcökërë gini kanya acël k'edite, cë öyübö gini köp më miö ciling na thwönë both acikari,

¹³ nakun kobo gini bothgi ni, “Kob unu both lwak ni, ‘Ëlëbkörë obino gini kiwor cë ökwälö gini kome i karë n'onwongo wan ëninö ökö.’

¹⁴ Ka alöc bino winyo köp ni, cë wan ebino kobo ninë, ëk can mörö kür opodh i komwu.”

¹⁵ Cë acikari ögamö gini ciling, ëka ötimö gini kite n'ëcïkögi ködë. Köp ni obedo këth i kin Eyuda othuno ködë naka tin.

*Yecu onen both ëlëbkörë
(Marako 16:14-18; Luka 24:36-49; Jon
20:19-23; Tic k'Ëkwëna 1:6-8)*

¹⁶ Cë ëlëbkörë apar wie acël öcïdhö gini yo Galilaya, i wi kidi na Yecu onwongo okobo bothgi më cïdhö ië.

¹⁷ İ karë na gin önënö Yecu, öwörö gini ën; ëntö jö mökö obedo k'akalakala.

¹⁸ Cë Yecu obino bothgi ëka okobo ni, “Twër kibëc na tye i polo ëka i wi lobo etyeko dong miö ökö botha.

¹⁹ Pï manön cïdh unu dong ëk ilök unu jö më rok kibëc ödök gini ëlëbköra, baticagi unu ki nying Apap, ëka Wod ëka Tipo Naleng,

²⁰ pwony unugi më gwökö gin na kibëc na an atyeko cïköwu ködë. An atye kodwu karë kibëc, naka i ajiki piny.”

Köp më Emuth na Bër i kom Yecu kite na Marako öcöö Köp na ut i buk ka Marako

Buk ni Jon Marako ënë öcöö. Obedo buk acël i kin buke angwën na mïö onu köp i kom köp më Emuth na Bër i kom Yecu Kiricito. Buke nökënë ënë Matayo, Luka, ëka Jon. Marako nen calö obedo ki gum më nënö ëka winyo Yecu ki i Jerucalem cë ki kunön öcakö bedo ngat n'oye. Kinge enwongo ni ën owotho ki Paulo ëka Baranaba i wothgi më acël (Tic k'Ëkwëna 12:25). Ën thon obedo amii köny both akwëna Petero pi mwaka na pol (1 Petero 5:13). Enwongo ni ën onwongo köp na pol ki kom köp mërë i kom Yecu ki i kom ngö na Petero okobo nïnë.

I buk ni, Marako mïö köp i kom kwö ëka tic ka Yecu. Ën oketho cwinye rwök i kom ngö na Yecu otio nakaka ngö na ën okobo. Ën obedo ka nwönö ni Yecu nyutho tükö mërë më larö, gönyö ëka cangö jii. Neno mërë onwongo tye i kom Yecu na calö atic ëka athin k'Obanga. Tango mërë, cangö jii, gönyö jii na tipo na reco otweogi ëka tükö mërë më wëkö bal nyutho ën na calö wod k'Obanga.

Buk ni cakërë ki köp i kom tic ka Yecu i kin lwak, ëka ki köp mërë ni ker k'Obanga dong obino ökö piny i lobo. Pol karë Marako tero köp më guro Yecu i kor yath na calö köp më ribërë i kin Obanga ki dhanö. Na lübërë ki köp ka Marako, Yecu onwongo can pi bal onu (nën cura 8:31; 9:31; 10:33-34, 45). Marako onyutho ngö n'ötümërë na thuth i cabit më ajiki na bara Yecu öthöö ëka ojiko köp mërë ki cer ëka dök ka Yecu i wi polo.

*Pwony ka Jon Abatica
(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Jon 1:19-28)*

¹ Man ënë acaki më köp më Emuth na Bër i kom Yecu Kiricito, Wod k'Obanga.*

* **1:1 1:1** Baibul nökënë ba ketho Wod k'Obanga.

² Kite n'ëcöö ködë i buk k'adwarpiny Icaya:

“Obanga okobo ni, ‘An abino oro aorna i nyimi,
na bino yübö yoo nini.’

³ Dwön dhanö mörö tye ka redo i thim ni,
‘Yüb unu yoo pi Rwoth,
mii unu yoo ocung atir nïnë.’ ”

⁴ Aor ni onwongo obedo Jon Abatica. Ën onwongo tye i thim ëka ötütö ni jii myero ebaticagi më nyutho ni gin dong ongut ökö ki i kom balgi ëka ölökerë gini both Obanga ëk ötüm niggi kica.

⁵ Jö na pol më lobo Yudea ëka Jerucalem obino gini both Jon. Gin onwongo tuco balgi ëka Jon baticagi i kulo Jordan.

⁶ Jon onwongo ruko böng n'ëyübö ki kom yer kinaga, tweo wang pyërë ki del, camö bonyo ëka mör kic më thim.

⁷ Jon ötütö both jii ni, “Ngat mörö ute na tye ka lübö köra, ën pürë tük löa ökö. An ba apora më gungo piny ëka më gönyö thöl wörë.

⁸ An abaticawu ki pii, ëntö ën bino baticawu ki Tipo Naleng.”

*Batica ka Yecu
(Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ I karë nonu Yecu öya ki i Najaret i lobo më Galilaya ëka Jon obatica ën i kulo Jordan.

¹⁰ Na Yecu pod donyo malö ki i pii, cücüth ën önënö polo öyabërë ëka Tipo Naleng opye i kome na cal k'amam.

¹¹ Ëka dwön mörö öya ki i polo na kobo ni, “In ënë Woda më amara, cwinya yom i komi.”

¹² Cücüth Tipo Naleng otero Yecu i thim,

¹³ kanya ën obedo ië pi nïnö pyer angwën nakun Catan tëmö ën. Leeni na ger onwongo thon ut kunön ëka emalaika obedo gwökö ën.

*Yecu ocwodo ëcik rëc angwën
(Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ I karë na dong etweo Jon i buc, Yecu obino yo Galilaya nakun titö köp më Emuth na Bër n'öya ki both Obanga.

¹⁵ Ën okobo nî, “Karë dong örömö, Ker k'Obanga dong cwök. Ngut unu ëka iyee unu köp më Emuth na Bër!”

¹⁶ Ì nîno mörö acël na Yecu onwongo tye ka woth ì nget Nam më Galilaya, ën önënö ëcik rëc ariö, Cimon ëka ömîn mërë Anderiya, bolo gîni böögî ì pii.

¹⁷ Yecu okobo bothgî nî, “Bin ilüb unu köra, ëka an abino miöwu idökö ëmak jîi nakaka rëc.”

¹⁸ Cücüth gîn öwëkö böögî ëka ölübö gîni kör Yecu.

¹⁹ Ì karë na ën öcîdhö anyim na nönök, önënö Yakobo ëka ömîn mërë Jon, ëthîn ka Jebedayo, n'obedo gîni ì yeya yübö böögî.

²⁰ Ëka cücüth Yecu ocwodogî cë öwëkö gîni apapgî Jebedayo ì yeya kî jö n'onwongo epangogî apanga ëka ölübö gîni ën.

Dhanö na tye kî tipo na rac (Luka 4:31-37)

²¹ Yecu ëka ëlëbkörë öcîdhö gîni yo Kaperanaum, cücüth ì ceng Cabît k'Eyuda ën ödönyö ì cinagoga ëka öcakö pwony.

²² Jîi obedo kî ur ì kom pwony mërë, piën opwonyo na calö ngat n'onwongo ut kî twër, na path kî kite n'epwony cik pwonyo ködë.

²³ Cücüth dhanö mörö onwongo tye ì cinagogagî kî tipo na rac ëka öcakö redo nî,

²⁴ “Kara imitö ngö kî bothwa, Yecu më Najaret? In ibino më tyekowa ökö? An angeo ngat na in ibedo—ngat na Leng n'Obanga ooro.”

²⁵ Ëntö Yecu ocoko nakun kobo nî, “Ling ökö, ëka donyi ökö kî ì kome!”

²⁶ Tipo na rac ömïö ën öryërë ëka oredo rwök cë öya ökö kî ì kome.

²⁷ Jö kibëc obedo gîni kî ur rwök nakun penyere gîni kën-gî nî, “Man ngö? Pwony na nyen na ut kî twër! Ën coko naka thon tipo na reco, ëka winyo gîni ën.”

²⁸ Emuth ì kom Yecu ökëth örömö kabedo n'ögürö lobo më Galilaya kibëc.

Yecu öcangö jö na pol (Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Cücüth na Yecu dong öya ökö kî ì cinagoga, öcîdhö gîn kî Yakobo ëka Jon yo pacö ka Cimon ëka Anderiya.

³⁰ Marö ka Cimon onwongo obuto pîny, na two lyetho ömakö ëka cücüth gîn okobo köp ì kome both Yecu.

³¹ Ën dong öcîdhö bothe, ömakö cingë, ëka otingo malö. Two lyetho öya ökö kî ì kome ëka öcakö yübö nigî cem.

³² Kothyeno nön na ceng dong dönyö, jîi okelo etwoe kibëc bothe ëka jö na cene ömakögî.

³³ Ëka jö kibëc më taun nön ögürë gîni ì dholokek.

³⁴ Cë Yecu öcangö jö na pol n'onwongo ut gîni kî koth twoe na papath, ëka öryëmö cene na pol, ën ba oyeo nî cene më twak piën gîn onwongo ngeo nga na ën obedo.

Yecu ötütö köp ì Galilaya (Luka 4:42-44)

³⁵ Kodiko cön na pîny pod cöl, Yecu öya cë öcîdhö yo kanyalik ëka obedo ì lëga kunön.

³⁶ Ëntö Cimon ëka ewodhe öcîdhö gîni më rangö ën.

³⁷ Ì karë na gîn onwongo Yecu, gîn okobo nîne nî, “Jö kibëc tye ka rangöni.”

³⁸ Ëntö Yecu okobo nigî nî, “Eru ëcîdh unu ì peci nökenë ëk an thon atit nigî köp. Manön ënë gin n'ömïö an abino.”

³⁹ Cë ën owotho ì Galilaya kibëc nakun titö köp ì cinagogagî ëka ryëmö cene.

Yecu öcangö ëcwö na ut kî two dhöbû (Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Ëcwö mörö na ut kî two dhöbû obino cë orumo cöngë both Yecu, nakun kwaö ën nî, “Ka imitö, itwërö miöna bedo na leng.”

⁴¹ Kîca ömakö Yecu cë öryëö cingë ogudo ëka okobo nîne nî, “An amitö, komi dong obed na leng!”

⁴² Cücüth dhöbû orwenyo ökö kî ì kome ëka ëmïö ödökö na leng.

⁴³ Cë Yecu ömïö ën öcîdhö nakun cikö na tük nî,

⁴⁴ “Kür ikob both ngat mörö ngö n'ötîmërë. Ëntö cidhî inyuthiri both alamdhök ëka imî tyër pî bedoni na leng na lübërë kî cik na yam Muca öcikö pî jö n'ëcangögî kî ì two dhöbû. Man bino bedo caden both jö kibëc nî in emîi idökö na leng.”

⁴⁵ Ëntö ën öcîdhö ëka örwëö ngö n'ötîmërë both jö kibëc. Na calö adwogi ka ngö

n'ötümërë, ömïö Yecu ba dökï ödönyö i taun na kome nen ëntö obedo yökö kanyalik, cë jïi kï i kabedo kibëc ömëdërë gini më bino bothe.

2

*Yecu öcangö ngat na kome okwe
(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)*

¹ Kinge ninö na nönök, Yecu dökï odwogo i Kaperanaum, jïi owinyo ni ën odwogo pacö.

² Lwak na pol öcökërë gini kanya acël na kabedo ödökö na dïng naka i dholokek, ëka ën ötitö köp k'Obanga bothgï.

³ Cë cwö angwën obino n'otingo gini dhanö na kome okwe bothe.

⁴ Gin onwongo ba römö tero ëcwö ni both Yecu piën lwak onwongo opong rwök. Otuco gini wi öt kï malö n'opimere kï kanya Yecu onwongo ut ië. Cë gin olwao ëcwö na kome okwe n'obuto i ökëka piny i nyim Yecu. ⁵ I karë na Yecu önënö yeegi, okobo n'ëcwö na kome okwe ni, "Woda, balni dong ëwëkö ökö."

⁶ Ëntö epwonye mökö më cik ka Muca onwongo obedo kany nön nakun penyere gini kï i cwinygï kën-gï ni,

⁷ "Pïngö dhanö ni twak ni köman? Ën tye ka yanyö Obanga! Obanga kékën ënë twërö wëkö bal!"

⁸ Cücüth Yecu ongeö kï i cwinye ngö n'onwongo gin tye ka thamö, ëka openyogï ni, "Pïngö ithamö unu köp ni kï i cwinywu?"

⁹ Mënë na yot, më kobo both dhanö na kome okwe ni, 'Balni dong ëwëkö ökö,' onyo ni, 'Yaa malö, ikwany ökëkani, ëka icak woth'?

¹⁰ Ëntö an amitö inge unu ni, Wod ka Dhanö ut kï twër i wi lobo më wëkö bal." Cë Yecu okobo both dhanö na kome okwe ni,

¹¹ "An akobo nini, yaa malö, kwany ökëkani ëka icidh yo pacö."

¹² Ën öya malö, ökwanyö ökëka mërë ëka oduyo yökö na gin kibëc tye ka nënö. Jö kibëc ouro ëka öpakö gini Obanga na kobo gini ni, "Wan anaka yam bara ënënö gin mörö na calö man!"

*Yecu ocwodo Lebi
(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)*

¹³ Yecu dökï öcidhë i dhö Nam më Galilaya. Lwak na pol obino bothe ëka ën öcakö pwonyogi.

¹⁴ Na Yecu onwongo tye i woth, önënö Lebi wod k'Alipayo obedo i öd cökö ocoro mërë. Yecu okobo ninë ni, "Lüb köra." Cë Lebi öya malö ëka ölübö körë.

¹⁵ Na Yecu onwongo ut i cem i öt ka Lebi, ëcök ocoro ëka ëbal na pol onwongo tye i cem kanya acël ködë ëka ëlübkörë. Jö na pol onwongo tye n'ölübö gini kör Yecu.

¹⁶ I karë n'epwony cik ka Muca n'obedo Eparicayo önënö gini ën ka cemo k'ëbal ëka ëcök ocoro, gin openyo ëlübkör Yecu ni, "Pïngö ën cemo k'ëcök ocoro ëka ëbal?"

¹⁷ I karë na Yecu owinyo köp ni, ën okobo nigï ni, "Pathï jö na komgï yot ënë mitö daktar, ëntö etwoe. An ba abino më cwodo jö na kitegi atir ëntö ëbal."

*Peny i kom rio kec
(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)*

¹⁸ I karë mörö n'onwongo ëlübkör Jon Abatica ëka Eparicayo ut gini i rio kec, jö mökö obino gini both Yecu ëka openyo ën ni, "Pïngö ëlübkör Jon Abatica ëka ëlübkör Eparicayo rio gini kec, ëntö megi ba rio kec?"

¹⁹ Yecu ögamö ni, "Wele k'anyom twërö rio kec n'anyom tye ködgi kanya acël?" Ba twërö gini rio kec n'anyom tye ködgi kanya acël.

²⁰ Ëntö karë bino thuno n'ebino kwanyö anyom ökö kï bothgï, cë gin dong bino rio kec i ninö nön.

²¹ "Ngat mörö ope na dapö böngü na nyen i kom böngü n'otii, cë ka ötümö, böngü na nyen bino yëcö böngü n'otii ökö cë miö kanya öyëc bedo na thwönë.

²² Ëka ngat mörö ope na pikö köngö ölöc na nyen i ocwe* na cön. Ka öpikö, cë köngö ölöc bino yëcö ocwe ökö, köngö ölöc bino öny ëka ocwe thon bal ökö. Ëntö köngö ölöc na nyen myero ëpikï i ocwe na nyen."

*Peny i kom ceng Cabit k'Eyuda
(Matayo 12:1-18; Luka 6:1-5)*

* 2:22 2:22 Eyuda pikö köngö ölöc i ocwe n'ëyübö kï i kom pyen dyël.

²³ Ī nīnō mōrō acēl mē ceng Cabīt k'Eyuda, na Yecu onwongo tye ka wok k'ēlūbkōrē ī pwodho bēl, ēlūbkōrē ōcakō rīdhō with bēl.

²⁴ Eparicayo okobo both Yecu nī, “Nēn, pīngō gīn tye ka tūrō cīk ī ceng Cabīt k'Eyuda?”

²⁵ Ēka Yecu okobo nīgī nī, “Un ba ikwanō kī ī Cōc na Leng ngō na Daudi ōtīmō ī karē na kec oneko ēn ēka ewodhe?”

²⁶ Ēn ōdōnyō ī ōt k'Obanga ī karē na Abiathar onwongo obedo Alamdhōk na Dīt ēka ōcamō ogati n'ētyērō both Obanga na yam cīk ōkwērō nī dhanō mōrō kūr ōcam na path k'ēlamdhōk kēkēn. Ēn thon ōmīō nōkēnē both ewodhe.”

²⁷ Cē Yecu okobo nīgī nī, “Ceng Cabīt onwongo ēyūbō pī dhanō, pathī dhanō pī ceng Cabīt.

²⁸ Pī manōn Wod ka Dhanō obedo Rwoth, naka thon mē ceng Cabīt.”

3

*Ēcwō na badē okwe
(Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)*

¹ Ī nīnō mōrō acēl mē ceng Cabīt k'Eyuda, Yecu dōkī ōdōnyō ī cinagoga ēka ēcwō na badē okwe onwongo ut kunōn.

² Jō mōkō onwongo ut gīnī kunōn mē nēnō ka Yecu twērō cangō ēcwō nī ī ceng Cabīt ēk enwong gīnī yoo mē dotho ēn.

³ Yecu okobo both ēcwō na badē okwe nī, “Yaa malō ēk icung ī nyīm jīi.”

⁴ Cē Yecu okobo bothgī nī, “Cīk yeo ī ceng Cabīt nī ētīm gīn mōrō na bēr onyo na rac, ēlar kwō onyo enek ōkō?” Ēntō gīn ōlīng alīnga.

⁵ Ēn ōnēnōgī k'akēmō ēka cwinye ocwer pī nwang cwinygī. Yecu okobo n'ēcwō nī, “Ryē badi.” Ēn ōryēō badē cē ōcang ōkō.

⁶ Cē Eparicayo odonyo gīnī yōkō cūcūth mē yūbō kōp kī jō na cwakō Erode kite na myero enek kī Yecu.

Lwak ōlūbō Yecu

⁷ Yecu k'ēlūbkōrē ōya cē ōcīdhō gīnī yo dhō nam, ēka lwak na pol n'ōya kī ī lobo mē Galilaya, Yudea,

⁸ Jerucalem, Idemea, kukīdē mē kulo Jordan, ēka kī ī lobo n'ōrīkō Turo kī Cidon ōlūbō gīnī kōrē. Ī karē na lwak na pol

owinyo gīnī gīn na kībēc na ēn obedo ka tīmō, gīn obino bothe.

⁹ Yecu okobo n'ēlūbkōrē nī ōyūb gīnī yeya nīnē, ēk kūr lwak ōdīē.

¹⁰ Ēn onwongo ōcangō jō na pol ī nīnō nōn, cē jō kībēc na two onwongo dīrē gīnī mē gudo ēn.

¹¹ Ka tipo na reco ōnēnō Yecu, podho gīnī pīny ī nyime ēka kok gīnī nī, “In ībedo Wod k'Obanga.”

¹² Ēntō Yecu ōcīkō tipo na reco nī kūr okob gīnī nī ngat mōrō nga na ēn ebedo.

*Yecu ōyērō ēkwēna apar ariō
(Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Kinge manōn Yecu ōcīdhō ī wī kidi ēka ocwodo jō n'onwongo ēn mītō woth kōdgī ēka obino gīnī bothe.

¹⁴ Ēn ōyērō jō apar ariō ēka ocwodogī nī ēkwēna ēk owoth kōdē kanya acēl, ēka eorgī mē cīdhō tītō kōp k'Obanga,

¹⁵ ēka mē bedo kī twēr mē ryēmō cene.

¹⁶ Man ēnē jō apar ariō na ēn ōyērō: Cimon (na ēn ōcakō nyīngē nī Petero),

¹⁷ Yakobo ēka ōmīn mērē Jon, awope ka Jebedayo, (ēntō Yecu ōmīōgī nyīng nī, Boanergi, na tyēn kōp mērē nī, “Jō na mor kamē kōth.”)

¹⁸ Anderiya, Pilipo, Batulumayo, Matayo, Tomaci, Yakobo wod k'Alipayo, Tadeo, Cimon (dhanō na mītō lōckēn)

¹⁹ ēka Yuda Ikariot n'oketho ōrōrō ī kom Yecu.

*Yecu ēka Belijebul
(Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Cē Yecu ōdōnyō ī ōt ēka lwak na pol obino ōrīkō ēn dōkī. Ēn ēka ēlūbkōrē onwongo ba twērō gīnī nwongo caa mē cem.

²¹ Ī karē na wede mērē owinyo ngō n'ōtīmērē, cē obino gīnī mē makō Yecu pīēn gīn ōthamō nī, “Ēn opo ōkō.”

²² Epwony cīk ka Muca mōkō ōya kī ī Jerucalem na kobo gīnī nī, “Ēn ut kī Belijebul, adwong ka cene. Kanya ēn nwongo tēkō kī iē mē ryēmō cene.”

²³ Cē Yecu ocwodogī ēka ōtwak kōdgī kī carolok nī, “Catan twērō ryēmō Catan nīngō?

²⁴ Ka ker opokere ië ariö, ker nön ba twërö cung.

²⁵ Èka ka jö më öt opokere ië ariö, jö më öt nön ba twërö cung.

²⁶ Èka ka Catan opokere cë ölwönyö i kome kënë, èn ba twërö cung, ajiki mërë nwongo dong othuno.

²⁷ Ngat mörö ope na twërö dönyö i öt ka ngat na tèk më yakö jami mërë, thwara ka èn öcakö tweno dhanö na tèk ni ökö èka dong cakö yakö jami ki i ödë.

²⁸ An akobo niwu köp adyer ni, bal kibëc na dhanö timö èka ayeny n'ëyanyö k'Obanga ërömö timö kica,

²⁹ èntö ngat mörö na yanyö Tipo Naleng ba ebino timö nïnë kica piën nwongo ötimö bal na bedo na twal."

³⁰ Yecu okobo nigï piën gin onwongo tye ka kobo ni, "Èn ut ki tipo na rac."

*Aya ka Yecu èka utmegö mërë
(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)*

³¹ Cë aya ka Yecu èka utmegö mërë obino ginï. Gin ocung yökö èka eoro ngat mörö both Yecu i öt, èk obin yökö ötwak ködgi.

³² Lwak onwongo obedo nakun ögürö ginï Yecu i dyere, cë ekobo nïnë ni, "Ayani èka utmegoni ocung yökö tye ginï ka rangöni."

³³ Yecu ögamö nigï ni, "Nga ènë obedo ayana èka utmegona?"

³⁴ Cë önönö jö n'obedo piny n'ögürö èn dyere èka okobo ni, "Man ènë ayana èka utmegona."

³⁵ Ngat mörö na timö ngö n'Obanga mitö, ènë ömëra, amëra, èka ayana."

4

*Carolok i kom acwö kodhi
(Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Yecu dökï öcakö pwony i dhö Nam më Galilaya. Lwak na pol rwök öcökërë bothe, cë èn öidhö i yeya èka obedo ië nakun jii kibëc odong i dhö nam.

² Yecu opwonyogï ki köp na pol ki carolok ni:

³ "Winy unu! Apur mörö öcidhö më cwöönö kodhi mërë.

⁴ I karë na èn tye ka cwöönö kodhi, kodhi mökö ökir i dye yoo, èka winy ödëdëpö ökö.

⁵ Kodhi nökenë ökir kanya obedo kitekite na ngöm nönök ië. Kodhi ni otuu piöpiö piën ngöm onwongo rëp.

⁶ Èntö i karë na ceng öryëny öwangögi rwök, oner ginï ökö piën oriigi ba ödönyö na thuth.

⁷ Kodhi nökenë opodho i kin okudhi. Okudhi ödöngö èka ödiögi cë ba önyakö nyige.

⁸ Kodhi nökenë opodho i ngöm na bër ödöngö èka nyige önyak, mökö pyer adek, mökö pyer abicël èka mökö mia acël."

⁹ Cë Yecu okobo ni, "Ngat na tye ki ithe më winyo, myero owiny."

*Pwony i kom carolok
(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)*

¹⁰ I karë na Yecu onwongo tye kënë k'ëlübkörë apar ariö èka jö nökenë, gin openyo èn tyën carolok.

¹¹ Èka èn okobo nigï ni, "Müng më ker k'Obanga ëmiöwu. Èntö both jö nökenë an atwak ködgi ki carolok,

¹² èk,
" 'Ka gin önönö, önën ginï
èntö ba bino ginï niang.

Ka gin owinyo, owiny ginï
èntö gin ba bino niang ië.

Piën ka gin ötimö, gin bino lökërë both
Obanga,
èka èn bino timö nigï kica.' "

*Yecu ögönyö carolok k'acwö kodhi
(Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15)*

¹³ Cë Yecu openyogï ni, "Un ba iniang i tyën carolok ni? Un ibino niang i carolok nökenë kibëc ningö?"

¹⁴ Apur cwö kodhi na ènë köp k'Obanga.

¹⁵ Kodhi n'opodho i yoo ocung pi jö na winyo köp k'Obanga, cë cücüth Catan bino kwanyö köp na gin owinyo ökö.

¹⁶ Kodhi n'opodho kanya obedo kitekite, ocung pi jö na winyo köp k'Obanga èka cücüth gamö ginï ki yom cwiny.

¹⁷ Èntö kit na ba ut ginï k'orii n'ödönyö na thuth, ba bedo ginï ape. Podho ginï ökö cücüth ka tye ginï ki pëkö onyo ka eketho ayela i komgi pi yee köp k'Obanga.

¹⁸ Kodhi nökenë n'opodho i kin okudhi ocung pi jö na winyo köp k'Obanga,

19 ěntö par më kwö më lobo ni, marö lönyö, ěka miti më jami kibęc bino cę diö köp k'Obanga ökö ěka ba nyak gini.

20 ěntö kodhi n'opodho i ngöm na bęrcung pi jö na winyo ěka gamö köp k'Obanga. Gin nyakö nyig-gi pyer adek, mökö pyer abicęl onyo mia acęl."

Carolok i kom tara (Luka 8:16-18)

21 Yecu okobo both lwak ni, "Ngat mörö ute na cwinyö tara cę ketho i thę adita onyo i thę ętana ěka ba ketho i ka cibo tara?"

22 Pięn ba tye gin mörö n'ökanęre na ba ebino ngeeno, ěka mung mörö ope na ba ebino kelo kanyalęr.

23 Ka ngat mörö tye ki ithe më winyo, myero ęn owiny."

24 Yecu thon okobo nięi ni, "Gwökęre unu ki kom gin ni winyo unu. Gin na un ipimo ködę, ęnę thon ebino pimo niwu ködę, ěka doki ebino mędö niwu.

25 Jö na tye ki gin mörö ebino mędö nięi, ěka jö n'ope ki gin mörö ebino kwanyö naka thon gin mörö na tidi na gin tye ködę ökö."

Carolok i kom tuu ka kodhi

26 Yecu ömędęre më kobo ni, "Ker k'Obanga cal k'apur n'öcwö kodhi i ngöm.

27 Kiceng ěka kiwor, na ęn öniö onyo neno, nyig kodhi tuu ěka döngö, ętö ęn ba niang kit na nwongo ötimęre ködę.

28 Ngöm miö nyig kodhi tuu ěka nyakö nyige kęnę, më acęl pote cakö donyo, cę wie yübęre, ěka ajiki męre nyige cęk.

29 I karę na nyige öcęk,apur cakö bino ěka kaö ki pala, pięn karę më kac nwongo örömö."

Carolok i kom nyig kodhi karadali (Matayo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

30 Yecu doki openyo ni, "Ngö na onu ebino poro ki Ker k'Obanga onyo carolok męnę na onu myero etii ködę?"

31 Cal ki nyig kodhi karadali na ęnę tidi rwök ki kin kodhi n'ępidhő i ngöm.

32 ěntö ka ępidhő, döngö na thwönę rwök na löö kodhi nöķenę kibęc n'ępidhő i pwodho. Jangę döngö na boco, ěka winy na ngwęcö ki malö twęrö gęrö udigi cę yweo i tipo męre."

33 Yecu ötitö köp męre both lwak nakun tio ki carolok, okobo nięi kite na gin twęrö niang ködę.

34 Ęn ba okobo gin mörö bothgi na ba otio ki carolok, ętö ka ęn ut kęnę k'ęlübķrę, ęn gönyö nięi jami kibęc.

Yecu öjukö yamö (Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 I niö nön na pięy dong cido, Yecu okobo both ęlübķrę ni, "Eru engolu nam yo löka nam tung ca."

36 Cę gin otero Yecu i yeya ěka öcakö gini wękö lwak i ngeegi. Yeya nöķenę thon onwongo tye kanya acęl ködę.

37 ěka yamö na ger obino i nam. Pii na tingere malö öcakö dönyö i yeya, ěka yeya öcakö pong ki pii.

38 I caa nön, Yecu onwongo tye ka niö i ngeę yeya n'otheno wie k'athen wic. Ęlübķrę ocoo ęn ęk öya malö, na redo gini ni, "Apwony, in ba iparö ni wan ęcwök löny ökö i pii?"

39 Yecu öya malö ěka ocoko yamö cę okobo ni pii na tingere malö ni, "Ling ökö! Cung moth!" Cücüth yamö ocung ökö, ěka jami kibęc öling moth.

40 Cę Yecu openyo ęlübķrę ni, "Pięgö un ilwor? Un ba itye ki yee?"

41 Ęlübķrę Yecu onwongo ödökö gini na lwor ökö. Cę öcakö penyere gini kęn-gi ni, "Ęcwö ni ęnę nga, na naka thon yamö ěka pii na tingere malö winyo?"

5

Yecu öcangö dhanö na tye ki tipo na rac (Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Cę Yecu ěka ęlübķrę öngölö Nam më Galilaya ěka othuno gini yo löka nam më lobo Gereca.

2 I karę na Yecu donyo yökö ki i yeya, dhanö mörö na tye ki tipo na rac öya ki i wi lyene më romo ködę.

3 Dhanö ni onwongo bedo i kin lyene ěka ngat mörö onwongo ope na twęrö tweno ęn kadı ki jęgęlę.

4 Pol karę etweo tyenę ki cingę ętö caa kibęc ęn codo jęgęlę ěka türö nywenyo ökö ki i tyenę. Ngat mörö onwongo ope na tęk na twęrö löönö ęn.

⁵ Karë kibëc kiceng ëka kiwor ën bedo i kin lyene ëka i wi kite nakun kok, ëka ngöngölö kome kënë ki kite.

⁶ I karë na ën önënö Yecu ki kanya bobor, öringö bothe cë orumo cöngë i nyime.

⁷ Ën öcakö redo rwök ni, “Yecu, Wod k'Obanga na Malö Rwök, ngö na in imitö ki botha? Kwongiri i nyim Obanga ni ba ibino pwodona!”

⁸ Piën Yecu onwongo okobo ninë ni, “Yaa ökö ki kom ëcwö ni, in tipo na rac!”

⁹ Cë Yecu openyo tipo na rac ni, “Nyingi nga?”

Ën ögamö ni, “Nyïngwa Lejon, piën wan etye na pol i dhanö ni.”

¹⁰ Tipo na reco dök ökwaö Yecu rwök ëk kür öryëmgï ökö ki i lobo nön.

¹¹ Öthipan pün onwongo tye ka cem i bad kidi.

¹² Cë tipo na reco ökwaö gini Yecu ni, “Or-wa i pün, ëk ëdöny i igi.”

¹³ Cë Yecu oyeo nigï, ëka tipo na reco oduyo ëka öduyö gini i pün. Öthipan pün onwongo tye na römö elip ariö. Pün öngwëcö gini ki i bad kidi yo i nam cë pii ömwönyögi ökö.

¹⁴ Ëkwath n'onwongo kwaö gini pün öngwëcö gini ökö ëka örwëö gini emuth i taun na cwök ëka ki lobo n'ögürö kany nön. Jii öbünyö cidhö më nënö ngö n'ötimëre.

¹⁵ I karë na lwak obino both Yecu, gin önënö dhanö n'onwongo tipo na reco opongi i kome, obedo piny kunön n'oruko böng mëre ëka wie tye na bër, cë lworo ömakögi kibëc.

¹⁶ Ëka jö n'önënö ngö n'ötimëre, okobo gini both jö nökenë köp i kom dhanö na tipo na reco opongi i kome, ëka i kom pün.

¹⁷ Cë lwak öcakö kwaö Yecu ëk öya ökö ki i lobogi.

¹⁸ Na Yecu dong tye ka dönyö i yeya, dhanö n'onwongo tipo na reco tye i kome, ökwaö ën ni ëk ewoth köde.

¹⁹ Ëntö Yecu ba oyeo. Okobo ninë ni, “Cidh yo pacö ëka both jö na megï cë ikob nigï jami kibëc na Rwoth Obanga ötimö ëka kit na ën ötimö nini kica köde.”

²⁰ Ën öcidhö cë öcakö kobo ngö na Yecu ötimö i kome i Dekapoli* ëka jö kibëc n'owinyo ngö na ën okobo, obedo gini ki ur rwök.

Nyaka Yairo ëka dhakö n'ogudo böngü ka Yecu
(Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ I karë na Yecu dökï öngölö nam ki yeya yo löka nam tung ca, lwak na pol öcökëre bothe nakun ën onwongo tye i nget nam.

²² Cë atëla mörö acël më cinagoga, na nyïngë Yairo obino. I karë na ën önënö Yecu, orumo cöngë piny,

²³ ëka odweko ën ni, “Nyara na tidï dong tye ka thöö athöa. Öma! Bin iketh cingi i kome, ëk öcang cë ökwö.”

²⁴ Yecu owotho kanya acël ki Yairo. Lwak na pol ölübö ën nakun ëdiö ën.

²⁵ Dhakö mörö onwongo tye na remo obedo cwer ki i kome pi mwaka apar ariö na ba cok.

²⁶ Ën ölimö can na thwönë, ëka öbalö lim mëre kibëc n'onwongo ën ut köde më cülö daktae na pol. Ëntö two mëre ömëdëre amëda na ba öcang.

²⁷ I karë na ën owinyo köp i kom Yecu, obino ki kungee nakun wok ki kin jii ëka ogudo böngü ka Yecu,

²⁸ piën ën onwongo öthamö pirë kënë ni, “Ka atwëro gudo böngü mëre këkën, an abino cang.”

²⁹ Cücüth remo na cwer ocung ökö, ëka ongeö ki i kome ni ën ëcang ökö ki kom can mëre.

³⁰ I caa nonu cücüth, Yecu ongeö ni tükö öya ki i kome. Ën ölökerë both lwak cë openyo ni, “Nga n'ogudo böngüna?”

³¹ Elübörë okobo ninë ni, “In inënö lwak tye ka diöni ëka dökï ipenyo ni nga n'ogudi?”

³² Ëntö Yecu ölökerë më nënö nga n'ogude.

³³ Cë dhakö ongeö ngö n'ötimëre i kome, obino na kome myël ki lworo ëka orumo cöngë i nyim Yecu cë ën okobo köp n'adyer kibëc bothe.

* 5:20 5:20 *Dekapoli* Gönyö ni peci apar.

³⁴ Yecu okobo both dhakö nî, “Nyara, yeeni ömïö idökö na bër. Cidh kî kuc ëka ïcang ökö kî kom twoni.”

³⁵ Na Yecu onwongo pod twak ködë, cwö mörö obino kî ï pacö ka Yairo, atëla më cinagoga. Gîn okobo nîne nî, “Nyari dong öthöo ökö. Kür dökî iyel apwony.”

³⁶ Ëntö Yecu onwongo owinyo ngö na gîn tye ka kobo ëka okobo both adit më cinagoga nî, “Kür ibed kî lworö. Bed kî yee këkën.”

³⁷ Cë Yecu ba oyeo nî ngat mörö më lübö körë na path kî Petero, Yakobo ëka Jon (ömîn Yakobo).

³⁸ Ì karë na gîn obino ï pacö k'atëla më cinagoga, Yecu önënö jîi na tye ka wöo kî koko.

³⁹ Ën ödönyö ï öt ëka okobo nîgî nî, “Pîngö ïwöo unu kî koko nî köman? Athîn ba öthöo, ëntö önîno anîna.”

⁴⁰ Lwak önyerö Yecu. Ëntö ën öryëmögî kibëc yökö ëka ödönyö k'apap k'athîn, aya k'athîn ëka ëlübörë adek ï öt kanya anyaka nön onwongo obuto ië.

⁴¹ Yecu ömakö cîngë cë okobo nîne nî, “Talitha kumi,” na gönyö nî, “Athîn anyaka, yaa malö!”

⁴² Ëka cücüth anyaka öya malö ëka öcakö woth (ën onwongo tye kî mwaka apar ariö), cë jîi obedo kî thwön ur rwök.

⁴³ Yecu öcîkögî rwök nî kür ömîi gîni ngat mörö onge ngö n'ötîmërë ëka okobo nîgî më miö nyakö nön gin mörö ëk öcam.

6

Ëkwërö Yecu kî ï Najaret

(Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Yecu öya ökö kî kunön, ödök yo lobo thurgî ëka ëlübörë ölübö ën.

² Ì ceng Cabît k'Eyuda, ën öcakö pwony ï cinagoga. Jö na pol n'owinyo pwony mërë ouro gîni ëka openyo gîni nî, “Ëcwö ni onwongo ryëkö ni kibëc kî kwene? Kit ryëkö mënë n'ëmïö ën? Ën tio tango nîngö?”

³ Man pathî apaa bao, wod ka Maria ëka ömîn Yakobo, Yoce, Yuda, ëka Cimon. Amego mërë ba kwö ï kin onu kany?” Cë gîn ökwërö yee ï kome.

* **6:11 6:11** Tëng unu apua më tyënwu nyutho nî Obanga ökwërö jö më taun nön, piën gîn ökwërö winyo köp k'ëkwëna.

† **6:14 6:14** Rwoth ni onwongo obedo Erode Antipa.

⁴ Cë Yecu okobo nîgî nî, “Adwarpîny ëwörö ï kabedo kibëc na path kî ï taun më pacö mërë ëka ï kin wede mërë kî jö më dyekalgî.”

⁵ Yecu onwongo ba twërö tio tango mörö kunön, na path kî ketho cîngë ï wi etwoe mörö na nönök ëka öcangögî.

⁶ Ën obedo kî ur rwök piën gîn ope kî yee.

Yecu ooro ëlübörë apar ariö
(Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)

Cë Yecu owotho ï pacö kî pacö, nakun pwonyo jîi.

⁷ Ën ocwodo ëlübörë apar ariö kanya acël ëka öcakö orogî k'ariö ariö nakun miögî twër ï kom tipo na reco.

⁸ Yecu okobo nîgî nî kür owoth gîni kî gin mörö ï wothgî na path kî lüth ögölë. Kür ömak gîni cem, ocwe ëka cîlîng ï jëba.

⁹ Ën oyeo nîgî më ruko wör, ëntö kür ömak gîni böngü më alöka.

¹⁰ Ën okobo nîgî nî, “Ka idönyö unu ï öt mörö, bed unu kany nön naka ka ibino yaa unu kî kany nön.

¹¹ Ëntö ka ba ëgamöwu ï kabedo mörö onyo ewinyowu, ka iya unu, têng unu apua më tyënwu* ëk obed caden bothgî.”

¹² Cë ëlübör Yecu öcakö cidhö gîni, nakun titö gîni nî jîi myero ongut gîni kî kom balgî.

¹³ Gîn öryëmö cene na pol ëka ewiro etwoe na pol kî möö cë ëcangögî.

Thöo ka Jon Abatica

(Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Rwoth Erode† owinyo köp ï kom Yecu piën jö kibëc onwongo twakö köp ï kome. Jö mökö onwongo kobo nî, “Man myero obed Jon Abatica n'ocer kî ï lyël. Manön ënë ömïö ën tye ka tio koth tango nî.”

¹⁵ Jö nökenë okobo nî, “Ën obedo adwarpîny Eliya.”

Jö nökenë kobo nî, “Ën obedo adwarpîny na cal k'edwarpîny mörö na cön.”

¹⁶ Ëntö ï karë n'Erode owinyo köp ï kom Yecu, okobo nî, “Man myero obed Jon! Ëcwö na an anguno ngute ënë dökî ocer ökö.”

17 Erode onwongo ooro acikari më makö Jon ëka ketho ën i buc pî Kerodia, dhakö k'ömîn mërë Pilipo, piën Erode onwongo ökwanyö Kerodia më bedo dhakö mërë.

18 Jon obedo ka kobo n'Erode ni, "Cik ka Muca ba yeo ni ikwany dhakö k'omeru ilök ödök megî."

19 Kerodia obedo ki cwer cwiny i kom Jon ëka ömitö më neko ën. Entö ba ötwëro,

20 piën Erode onwongo lworö Jon ëka ngeo ni ën onwongo obedo dhanö na kite atir ëka ëcwö na leng, cë ën ögwökö Jon na bër. En onwongo marö winyo twak ka Jon kadi bed wie orubere, caa kibëc ën mitö ni ewiny köp ka Jon.

21 Kerodia onwongo karë na bër i ninö n'Erode öyübö karama më po pî ninö n'enywölë ködë. En ocwodo edite mërë, ëtëla wi lwëny ëka edite më Galilaya.

22 I karë na nyaka Kerodia obino ëka ömyël, ën oyomo cwiny Erode ëka wele mërë. Erode okobo both nyakö ni, "Penya gin mörö këkën na in imitö. An abino miöni."

23 Eka ën okwongere bothe ni, "An abino miöni gin mörö këkën na in ibino penyo ki botha, naka thon nucu më kerna!"

24 Anyaka ni öcïdhö both aya mërë cë okobo ninë ni, "Ngö na myero apeny?"

Aya mërë okobo ninë ni, "Peny wi Jon Abatica!"

25 Anyaka ni öbünyö woth piöpïö ödök cen both Erode ëka okobo ninë ni, "Amitö imia wi Jon Abatica i cania kany i caa ni!"

26 Cë rwoth Erode obedo ki kumo rwök ëntö pî kwong na ën okwongo i nyim wele mërë, ömïö ën ba twëro kwëro na nyaka ni.

27 Cücüth rwoth ooro acikari na kürö piny i buc më cidhö nguno ngut Jon ëka okel ninë wie. Acikari öcïdhö i buc cë onguno wi Jon

28 oketho i cania, ëka okelo ömïö both nyakö ni. Nyakö ni dong otero both aya mërë.

29 I karë n'ëlübkör Jon owinyo gini ngö n'ötümërë, obino gini cë ökwanyö gini kome ëka ëcïdhö eiko i bur lyël.

Yecu öpïdhö jö elip abic

(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Jon 6:1-14)

30 I karë n'ëkwëna odwogo gini both Yecu, gin okobo ninë gin na kibëc na gin ötimö ëka opwonyo.

31 Cë Yecu okobo nigî ni, "Eru ecidhu yo kanya jii ope ië ëk eywe na nönök." En okobo ni köman piën jii onwongo tye na pol na bino ëka cidhö gini. Yecu ëka ëkwëna mërë ba obedo gini ki caa mörö më cem thon.

32 Cë gin dong ödönyö i yeya ëka öcïdhö yo kanya jii ope ië.

33 Entö jö na pol n'önënögi ka cidhö, ongeogi ëka öngwëcö gini ki tyën-gi ki kin peci cë öcakö thuno gini anyim nigî.

34 I karë na Yecu donyo yökö ki i yeya, ën önënö lwak jii na pol ëka kica ömakö ën i komgi, piën gin onwongo cal ki rom n'akwathgi ope. Cë öcakö pwonyogi ki köp na pol.

35 Na piny dong cwök yutho, ëlëbkör Yecu obino bothe ëka okobo gini ni, "Kany obedo kanyalik, ëka piny thon tye ka cido.

36 Kob ni lwak ëk öcïdh gini kanya jö mökö kwö gini ië ëka i kin peci na cwök ëk öwil gini cem mörö më acama."

37 Entö Yecu ögamö ni, "Miwugi gin mörö më acama."

Gin openyo Yecu ni, "In imitö ni wan ëcïdh ëk etii ki denario mia ariö më wilö ogati më pïdhögi?"

38 Cë Yecu openyogi ni, "Ogati adi na un iut ködë? Cïdh inën unu."

Gin odwogo ëka okobo gini ni, "Wan eut k'ogati abic ëka rëc ariö."

39 Cë Yecu okobo n'ëlëbkörë ëk ömii jii obed gini piny i gurup i lum na mar.

40 Jii obedo piny i gurup më mia acëlacël ëka pyer abicabic.

41 Yecu ökwanyö ogati abic ëka rëc ariö, önënö malö i polo, ëka ölëgö gum. Cë opoko i ogati ëka ömïö both ëlëbkörë ëk opok gini both jii. En thon opoko rëc ariö i kin-gi kibëc.

42 Gin kibëc ocemo ëka oyeng gini.

43 Eka kinge, ëlëbkör Yecu öcökö gini nginy ogati ëka rëc n'odong pong aditi apar ariö.

44 Wel cwö n'öcamö gini ogati onwongo tye elip abic.

*Yecu owotho i wi pii**(Matayo 14:22-33; Jon 6:15-21)*

⁴⁵ Cücüth kinge man, Yecu okobo n'ëlübörë ëk ödöny gini i yeya ëk öcïdh gini anyim yo löka Bethsaida, nakun ën kobo both jii ëk ödök gini pacö.

⁴⁶ Kinge na dong omotho jii, ën öcïdhö i lëga i wi kidi.

⁴⁷ Kothyeno na piny dong ocido, ëlübörë Yecu onwongo ut gini i yeya i dyere nam. Yecu onwongo odong kënë i ngöm.

⁴⁸ Ën önönö ni ëlübörë onwongo tye gini i thwön can, na yelere gini më miö yeya cïdhö anyim piën yamö onwongo tye ka yelogi. Na caa abungwën më kodiko dong römö, Yecu obino bothgi nakun tye ka woth i wi pii. Ën öthëna më poth kalögi,

⁴⁹ ëntö i karë na gin önönö Yecu nakun tye ka woth i wi pii ki tyënë, gin okok rwök ki lworö n'öthamö gini ni ködë ën obedo jwök.

⁵⁰ Gin kibëc onwongo komgi öthöö ökö i caa na gin önönö Yecu.

Ëntö Yecu ötwak ködgi cücüth nakun kobo nigini, "Kür ibed unu ki lworö, bed unu na cwinywu tëk! An ënön!"

⁵¹ Cë Yecu öïdhö i yeya bothgi, ëka yamö ocung. Gin kibëc ouro gini rwök,

⁵² piën gin onwongo bara öniang i kom tango më ogati. Cwinygi onwongo nwang rwök më niang.

*Yecu öcangö jö na two i Genecaret**(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Kinge na dong öngölö gini nam, Yecu ëka ëlübörë ocung gini i löka nam i Genecaret ëka öywaö gini yeya i lak nam.

⁵⁴ I karë na gin odonyo yökö ki i yeya, cücüth jii öcakö ngeno ën,

⁵⁵ cë öringö gini i kabedo kibëc, na tingo gini jö na two k'ökëka yo kanya gin onwongo owinyo ni Yecu ut ië.

⁵⁶ Kanya kibëc na ën cïdhö yo ië, i kin peci, peci na döngö, onyo i nget lobo, gin okelo etwoe yo cuk. Gin ökwaö ën ëk ömii etwoe ogud lak böngü mërë, ëka jö kibëc n'ogudo ebino ëcangögi ökö.

7*Kite më thëkwarö k'edong**(Matayo 15:1-19)*

¹ I ninö mörö acël, Eparicayo mökö ëka epwony Cik ka Muca n'öya gini ki i Jerucalem, obino ëka öcökërë gini both Yecu.

² Cë önönö gini ëlübörë mökö na ba lübö cik më kwer më lwökö cing jö na bara ecemo.

³ Eparicayo ëka Eyuda kibëc ba cemo na bara ölwökö gini cing-gi kite na cik më thëkwarö k'edite mitö ködë.

⁴ Ëka ka gin odwogo ki i cuk, ba cemo gini na bara ölwökö cing-gi. Gin thon lübö cik më thëkwarö nökenë na pol na calö lwökö ekopo, aguli, ëka k'aguli më mola.

⁵ Eparicayo ëka epwony cik openyo gini Yecu ni, "Pïngö ëlübörë ba lübö gini cik më kwer më thëkwarö k'edite ëntö cemo gini ki cing-gi na ba ëlwökö?"

⁶ Yecu ögamö ni, "Un etwodo! Adwarpiny Icaya onwongo odwarö köp n'atir i komwu kite n'ecöö ködë ni, " 'Rok ni wöra gini ki del dhögi, ëntö cwinygi bor köda.

⁷ Wöra gini nono, pwony na gin pwonyo obedo cik ka dhanö."

⁸ Un ikwërö lübö cik k'Obanga ëka ilübö unu kite ka dhanö."

⁹ Cë Yecu okobo bothgi ni, "Itye unu ki yodhi na bër më kwërö cik k'Obanga, ëk ilüb unu kite më thëkwarö na mewu.

¹⁰ Muca yam okobo ni, 'Wör apapni ëka ayani,' ëka ni, 'Ka ngat mörö öyanyö apap mërë onyo aya mërë, myero enek ökö.'

¹¹ Ëntö un ikobo ni ka dhanö mörö okobo n'apap mërë onyo aya mërë ni, 'Gin n'onwongo myero akonyi ködë ënë lim më Korban' (na tyën köp mërë ënë ni gin n'ëmiö ökö both Obanga),

¹² cë ën kür dökü ömii lim mörö më könyö apap mërë onyo aya mërë.

¹³ I kit yoo ni, un ikwërö köp k'Obanga ëka ilübö unu kite më thëkwaröwu. Ëka itimö unu jami na pol na cal ki manön."

*Gin na balö dhanö**(Matayo 15:10-20)*

14 Cē Yecu ocwodo lwak bothe dōkī ēka okobo nīgī nī, “Un kibēc winy unu kōpna ēka inīang unu iē.

15 Gīn mōrō ope na yaa kī yōkō na dōnyō i dhanō na twērō balō ēn, ēntō gīn na yaa kī i dhanō na donyo yōkō ēnē balō ēn.

16 Ngat na tye kī ithe mē winyo myero ēn owiny.”*

17 I karē na Yecu ōwēkō lwak ēka ōdōnyō i ōt, ēlūbkōrē openyo ēn tyēn kōp i kom carolok ni.

18 Cē Yecu openyogī nī, “Un thon bara inīang unu? Ba ingeo unu nī gīn na kibēc na dōnyō i dhanō nakun ōya kī yōkō ba twērō balō ēn?

19 Piēn ba dōnyō naka i cwinye, ēntō cīdhō i jamīē cē donyo yōkō.” (Na Yecu okobo kōp nī, ēn onwongo tye ka kobo nī cem kibēc opore mē acama.)

20 Yecu ōmēdērē mē kobo nī, “Gīn na yaa kī i dhanō ēnē balō ēn.

21 Piēn gīn n'ōya kī i dhanō, n'ōya kī i cwinye ēnē thama na reco, tīm mē ōlyang, kwalō kwo, nek,

22 elomi, woro mē jami kibēc, tīm mōkō na reco, bwölō jīi, mīti mē kom, nyeko, yanyō jīi, awaka, ēka mingo.

23 Tīm na reco nī kibēc yaa kī i cwiny dhanō, ēka gīn ēnē balō dhanō.”

Yee ka dhakō mē Curopoiniki (Matayo 15:21-28)

24 Yecu ōya ōkō kī kunōn ēka ōcīdhō i lobo Turo. Ēn ōdōnyō i ōt mōrō ēka ba ōmītō nī ngat mōrō onge, ēntō ēn onwongo ba twērō kanērē.

25 Cē dhakō mōrō na nyarē onwongo tye kī tipo na rac i kome, owinyo kōp i kom Yecu, cē obino ēka orumo cōngē i nyime.

26 Dhakō nī onwongo obedo jō Girik n'ēnywölō i Curopoiniki. Ēn ōkwaō Yecu mē ryēmō tipo na rac ōkō kī kom nyarē.

27 Yecu okobo nīnē nī, “Ēk kono ēthīnō ōcam ngō na gīn mītō kibēc, piēn ba opore mē mīō cem k'ēthīnō both gwongi.”

28 Dhakō ōgamō nī, “Rwoth ikobo adyer, ēntō gwongi thon na tye i thē mēja camō gīnī ngīny cem k'ēthīnō n'opodho pīny.”

* 7:16 7:16 Baibul nōkēnē ba oketho tyeng ni.

29 Cē Yecu okobo nīnē nī, “Pī kōp na in ikobo, irōmō cīdhō yo pacō, piēn tipo na rac dong ōya ōkō kī kom nyari.”

30 Ēn ōcīdhō yo pacō ēka onwongo nyarē obuto i wi ētana, ēka tipo na rac onwongo dong ōya ōkō kī i kome.

Yecu ōcangō athōō ith na lēbē otwere

31 Cē Yecu ōya ōkō kī i lobo Turo ēka owok i Cidon yo Nam mē Galilaya na tye i lobo Dekapoli.

32 Ēka lwak okelo ēcwō mōrō bothe n'onwongo ithe ōthōō ēka ba rōmō twak. Cē ōkwaō gīnī Yecu ēk oketh cīngē i kome.

33 Kinge na Yecu otero ēn thenge kī kin lwak, oketho nyi cīngē i ithe, ēka ōngülō laō dhōgē i cīngē cē ogudo lēbē.

34 Yecu ōnēnō malō i wi polo, ōcūr ēka okobo nī, “Epata,” na tyēn kōp mērē nī, “Yabiri!”

35 Cūcūth ēcwō nī ōcakō winyo pīny. Thē lēbē thon ōgōny ōkō ēka ōcakō twak na bē.

36 Yecu ōcīkō lwak nī, “Kūr i cīdh ikob unu both ngat mōrō ngō n'ōtīmērē.” Ēntō kadī bed ōcīkōgī nī kōmanōn, gīn ōmēdērē amēda mē tītō ngō n'ōtīmērē.

37 Lwak obedo kī ur rwōk na kobo gīnī nī, “Gīn na kibēc na ēn ōtīmō bē. Ēn thon mīō ēthōō ith winyo pīny ēka jō na thē lēbgī otwere mē twak.”

8

Yecu ōpīdhō jō elip angwēn (Matayo 15:32-39)

1 I karē nonu, lwak na pol dōkī ōgūrē ēka cem onwongo ope nīgī. Yecu ocwodo ēlūbkōrē bothe ēka okobo nīgī nī,

2 “Lwak othona gīnī rwōk piēn orio gīnī kōda nīnō adek na gīn mōrō mē acama ope.

3 Ka aorogī pacō na ba ōcamō gīnī gīn mōrō, kec bīno mīōgī wile i yoo piēn jō mōkō kī kin-gī ōya kī kanya bor.”

4 Ēka ēlūbkōrē ōgamō nī, “Kara wan ētwērō nwongo cem na rōmō pīdhō lwak jō nī kī kwene na kany obedo thim?”

5 Yecu openyogī nī, “Ogati adi na un itye kōdē?”

Gīn ōgamō nī, “Ogati abirō.”

⁶ Cë Yecu okobo nī lwak ek obed gīnī pīny. Ēn ökwanyö ogati abirö, öpwöyö Obanga ëka opokogī, cë ömiö both ëlëbkörë ek opok gīnī both lwak.

⁷ Gīn thon onwongo tye gīnī kī rēc ariö na thithinö. Yecu öpwöyö Obanga ëka okobo n'ëlëbkörë ek opokgī.

⁸ Jö kibëc ocemo naka oyeng gīnī. Ëka kinge cem, ëlëbkör Yecu öcökö gīnī nginy cem n'ötütüra pong aditi abirö.

⁹ Jö n'onwongo tye kunön onwongo römö elip angwën. Cë Yecu okobo nī lwak ek ödök gīnī pacö kinge cem.

¹⁰ Cücüth, Yecu ödönyö i yeya k'ëlëbkörë ëka öcīdhö yo lobo Dalmanutha.

Eparicayo ökwaö gīnī anyuth (Matayo 16:1-6)

¹¹ I karë n'Eparicayo mökö owinyo gīnī nī Yecu othuno, gīn obino ëka openyo gīnī Yecu anyuth n'öya kī i polo mē tēmö ěn.

¹² I karë na Yecu owinyo köp nī, öcür rwök kī i cwinye ëka okobo nī, “Pīngö jö mē karë nī mitö gīnī anyuth mē tango? An akobo niwu köp adyer, ba abino nyutho nī jö mē karë nī koth anyuth mörö kēkēn.”

¹³ Cë Yecu öya ökö kī bothgī, ödönyö i yeya, ëka öngölö i nam yo löka tung ca.

Thöbi k'Eparicayo ëka mē k'Erode (Matayo 16:5-12)

¹⁴ Ëlëbkör Yecu onwongo wigī owil ökö mē makö ogati i wothgī. Gīn onwongo ömakö ogati acël kēkēn i yeya.

¹⁵ Cë Yecu öcökögī nī, “Myero igwökërë unu kī kom thöbi k'Eparicayo ëka mē k'Erode.”

¹⁶ Gīn öcakö twak i kin-gī kēn-gī nī, “Ēn tye ka kobo köp nī piën onu ba ëmakö ogati mörö.”

¹⁷ Yecu ongeö ngö n'onwongo gīn tye ka twakö cë openyogī nī, “Pīngö itye unu ka twak nī ba imakö unu ogati mörö? Un pod bara inënö onyo inīang unu? Cwinywu pod nwang?”

¹⁸ ‘Itye unu kī wangwu cë ba ineno unu. Itye unu kī ithwu cë ba iwinyo unu pīny. Ba itwërö unu po i kom gīn mörö kēkēn?’

¹⁹ I karë na an apīdhö jö elip abic k'ogati abic, aditi adi mē nginyë n'odong na un icökö?”

Ëlëbkör Yecu ögamö nī, “Apar ariö.”

²⁰ “Ëka i karë na an apīdhö jö elip angwën k'ogati abirö, aditi adi mē nginyë na un icökö?”

Cë gīn ögamö nī, “Abirö.”

²¹ Ëka Yecu openyogī nī, “Un pod bara inīang?”

Yecu öcangö athöo wang i Bethsaida

²² I karë n'othuno gīnī i Bethsaida, jö mörö okelo athöo wang both Yecu, cë gīn ökwaö ěn mē gudo athöo wang.

²³ Ëka Yecu ömakö cīng athöo wang cë öpëö yökö i ngee pacö. Cë öngölö laö dhögë i wangë, oketho cīngë i kome ëka openyo nī, “Itye ka nēnö gīn mörö?”

²⁴ Ēcwö nī önēnö malö cë okobo nī, “Eyo, atye ka nēnö jii, ëntö gīn tye ka nen kamë yen na tye ka woth.”

²⁵ Cë Yecu dökī ogudo wang ëcwö nī ëka wangë öyabërë cë öcakö nēnö jami kibëc na bër.

²⁶ Yecu okobo nīnë ek öcīdhö yo pacö thurgī nakun cikö nī, “Kür icīdhö ikob nī ngat mörö kī i pacö.”

Köp na Petero otuco i kom Yecu (Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Yecu ëka ëlëbkörë öya gīnī kī i Galilaya ëka öcīdhö gīnī i peci na cwök kī Cecaria Pilipi. Na gīn onwongo tye i woth, ěn openyogī nī, “Jii mönö kobo nī an abedo nga?”

²⁸ Gīn ögamö nī, “Jö mökö kobo nī in Jon Abatica, mökö kobo nī in Eliya, ëka jö nökenë kobo nī in ibedo ngat acël i kin edwarpīny.”

²⁹ Cë Yecu openyogī nī, “Ēntö un kono, ikobo nī an abedo nga?”

Petero ögamö nī, “In ibedo Meciya.”

³⁰ Ēntö Yecu öcökögī nī kür okob gīnī nī ngat mörö köp i kome.

Yecu okobo pī thöo mērë (Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Cë Yecu öcakö pwonyogī nī Wod ka Dhanö myero ölim can na pol ëka edite, ëlamdhök na dito, ëka epwony cik bino kwërö ěn ökö. Ebino neko ěn, ëntö kinge nīnö adek ěn bino cer kī i lyël.

³² Yecu ötwakö köp ni kanyalër both ëlëbkörë. Ëka Petero ökwanyö ën thenge cë öcakö coko Yecu pî kobo koth köp ni.

³³ Ëntö Yecu öwîrë ëka önënö ëlëbkörë, cë ocoko Petero na kobo ni, “Dök i ngea, Catan! Pîën thamani ba lübö më k'Obanga ëntö më ka dhanö.”

³⁴ Cë Yecu ocwodo lwak ëka ëlëbkörë bothe cë okobo ni, “Ka ngat mörö mitö bedo alëbköra, myero ën kono öcak kwërë kënë, oting yath aria mërë, ëka ölüb köra.

³⁵ Ka ngat mörö mitö larö kwö mërë, bino rwenyo kwö mërë ökö. Ëntö ka ngat na rwenyo kwö mërë pîra ëka pî köp më Emuth na Bër, bino larö kwö mërë.

³⁶ Ëka ngö na in ibino nwongo ka itye ki jami më lobo ni kibëc, ëntö irwenyo tiponi ökö?

³⁷ Onyo ngö na dhanö twërö mîö më lökö ki kwö mërë?

³⁸ Ka ngat mörö lewic makö i koma ëka ki köpna i karë ni na ba ëwörö Obanga ië ëka më bal, Wod ka Dhanö thon lewic bino makö i kom dhanö nön i karë na ën bino dwogo ködë ki dheo k'Apap mërë ëka më k'emalaika na leng.”

9

¹ Ëka Yecu okobo bothgi ni, “An akobo niwu köp adyer ni tye jö mökö n'ocung kany na ba bino bilö gîni thöo naka ka wang n'önënö gîni ker k'Obanga ka bino ki tükö.”

*Kom Yecu öläkërë na path
(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Kinge ninö abicël, Yecu ökwanyö Petero, Yakobo, ëka Jon cë öidhö ködgi i wi kidi na bor, kanya onwongo gîni tye ië kën-gî. Na gîni tye ka nënö, kom Yecu öläkërë na path i nyimgi,

³ ëka böng mërë ödökö na tar na ryëny rwök na ngat mörö ki wi lobo ba römö lwökö ni kömanön.

⁴ Cë Eliya ëka Muca onen bothgi ëka öcakö gîni twak ki Yecu.

⁵ Petero okobo both Yecu ni, “Apwony, bër ni onu më bedo kany! Ëk ëgër othogo adek, acël na megî, acël më ka Muca, ëka acël më k'Eliya.”

⁶ Petero onwongo ba ngeo ngö na myero ekobi piën lworö onwongo ömakögi rwök.

⁷ Cë edou obino oumogi ökö, ëka dwön ötwak ki i edou ni, “Man ënë Woda më amara. Winy unu ën.”

⁸ Athura, i karë na gîni önënö ngetgi, gîni ba dökî önënö ngat mörö na path ki Yecu këkën.

⁹ Na gîni tye ka idho pîny ki wi kidi, Yecu öcikögi ni kür okob gîni ni ngat mörö ngö na gîni önënö, naka wang ka Wod ka Dhanö ocer ki i thöo.

¹⁰ Gîni ba okobo ngö n'ötîmërë both ngat mörö, ëntö obedo penyere gîni i kin-gî kën-gî ni, “Ngö na 'cer ki i thöo' gönyö?”

¹¹ Cë gîni openyo Yecu ni, “Pîngö epwony cik ka Muca kobo gîni ni Eliya myero kono öcak bino?”

¹² Yecu ögamö nigî ni, “Adyer Eliya ënë cakö bino ëka dwökö jami kibëc kakarë. Cë pîngö Cöc na Leng kobo ni Wod ka Dhanö bino limö can rwök ëka ebino kwërö ökö?

¹³ Ëntö akobo niwu ni, Eliya dong obino ökö ëka jîi ötimö gîni na kibëc na gîni mitö i kome, kite na Cöc na Leng kobo ni bino timërë ködë.”

*Yecu öcangö awobi na tye ki tipo na rac
(Matayo 17:14-20; Luka 9:37-43)*

¹⁴ I karë na Yecu k'ëlëbkörë adek odwogo gîni yo kanya ëlëbkörë nökenë onwongo ute gîni ië, gîni önënö lwak na pol n'ögürögi dyere ëka epwony cik ka Muca onwongo tye ka pyem ködgi.

¹⁵ Na lwak kibëc önënö Yecu, ouro gîni rwök ëka öringö gîni më motho ën.

¹⁶ Yecu openyo ëlëbkörë ni, “Ngö na un itye ka pyem ködgi ië?”

¹⁷ Dhanö mörö acël ki kin lwak ögamö ni, “Apwony, akelo woda bothi, piën ën ute ki tipo na rac na ba yeo ni ën ötwakî.

¹⁸ Ëka ka tipo na rac ömakö, rëdhö ën pîny na kome myël amyëla. Cë bwo yenyö ki i dhögë, kaö lakë na tük ëka kome jîng ökö. Akwaö ëlëbkori më ryëmö tipo na rac, ëntö ryëmö öläögî ökö.”

¹⁹ Yecu okobo nigî ni, “Un wang rok na yeewu ope i kom Obanga! Abino bedo kodwu naka awene? Abino diö cwinya i komwu naka awene kara? Kel unu awobi nön botha.”

²⁰ Cë gîni okelo awobi ni bothe. Ëntö i karë na tipo na rac önënö Yecu, oyuo

awobi ni piny cüth naka örakërë na lör alöra nakun bwo yenyo ki i dhögë.

²¹ Yecu openyo apap k'awobi ni, "Otero karë na röm kwene na gin ni obedo ka timërë bothe?"

En ögamö ni, "Anaka na en pod tidi.

²² Tipo na rac rëdhö en karë ki karë i mac onyo i pii, më tëmö neko en ökö. Entö ka itwërö timö gin mörö, kica omaki i komwa ëk ikönya."

²³ Yecu okobo n'apap k'awobi ni, "Ka in itwërö! Jami kibëc twërö timërë both ngat mörö kékën na yee."

²⁴ Cücüth apap k'awobi okok ki redo ni, "An ayee, entö könä ëk abed ki yee na thwönë!"

²⁵ I karë na Yecu önönö ni lwak tye ka ngwëc bino yo bothe, en ocoko tipo na rac ni, "In tipo na ba miö awobi ni twak ëka winyo piny, aciki më donyo yökö ki i kom awobi ni ëka kür dök i idöny i kome!"

²⁶ Cë tipo na rac öcakö koko, ëka oyuo awobi ni piny naka örakërë ëka odonyo yökö ki i kome. Awobi ni onwongo dong cal ki lyël na jö na pol okobo ni, "En öthö ökö."

²⁷ Entö Yecu ömakö cingë ëka otingo en malö cë ocung.

²⁸ Kinge na Yecu onwongo tye kënë i öt k'ëlübkörë, gin openyo en ni, "Pingö wan ba ëryëmö cen?"

²⁹ Yecu ögamö nig i ni, "Koth tipo na rac na calö man, ëtwërö ryëmö ki lëga kékën.*,"

Yecu ötwakö köp i kom thöo mërë dök i
(Matayo 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Yecu ëka ëlëbkörë öya gini ki i kabedo nön ëka owok gini i lobo më Galilaya. En onwongo ba mitö ni ngat mörö onge kanya gin onwongo tye ië,

³¹ piën onwongo mitö pwonyo ëlëbkörë. Yecu okobo bothgi ni, "Wod ka Dhanö ebino ketho örörö i komë ëka ebino miö i cing jö na bino neko en. Entö kinge ninö adek, en bino cer ki i thöo."

³² Entö ëlëbkör Yecu ba öniang gini i ngö n'onwongo en tye ka kobo, ëka gin onwongo lwor më penyö en.

Ngat na löö ki dit

(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Kinge na dong othuno gini i Kaperanaum, na gin dong tye i öt, Yecu openyo ëlëbkörë ni, "Ngö n'onwongo un itye ka pyem ië i yoo?"

³⁴ Entö gin öling alinga, piën gin onwongo tye ka pyem i wanga yoo ni nga enë löö ki dit ki kin-gi.

³⁵ Yecu obedo piny, cë ocwodo ëlëbkörë apar ariö bothe, ëka okobo ni, "Ka ngat mörö mitö bedo dhanö më acël, en myero obed dhanö më ajiki ëka obed atic ka jö kibëc."

³⁶ Cë Yecu ökwanyö athin ëka oketho i dyereg i. Otingo athin i kore, ëka okobo nig i ni,

³⁷ "Dhanö mörö na bino gamö athin na tidi na cal ki man ki nyinga, nwongo ögama. Eka dhanö mörö na gama, nwongo ba ögama an kékën entö nwongo ögamö Apapna n'oorä."

Tic ki nying Yecu

(Luka 9:49-50)

³⁸ Jon okobo both Yecu ni, "Apwony, wan enönö dhanö mörö ryëmö cene ki nyingi, entö wan ëjukö en piën onwongo en ba tye kukur onu."

³⁹ Yecu okobo nig i ni, "Kür ijuku en, piën dhanö mörö ope na tio tango ki nyinga ëka dök i cakö twakö köp na rac i koma."

⁴⁰ Ngat mörö kékën na ba dag onu, nwongo obedo akukur onu.

⁴¹ Ka ngat mörö ömiöwu pii më amodha piën un ibedo jö ka Kiricito, an akobo niwu köp adyer, dhanö nön ebino cülö.

Gin na miö dhanö podho i bal

(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² "Ka dhanö mörö ömiö ngat acël ki kin ëthinö ni n'oye i koma opodho i bal, bedo na bër ka etweo pong rego na thwönë i ngute cë ebolo ködë i nam."

⁴³ Cë ka cingi enë mi i timö bal, ngun ökö. Bedo na bër rwök më dönyö i kwö ki cingi acël kékën na löö më dönyö i mac na ba thöo i kapiny ki cingi ariö.

⁴⁴ Kunön, kudi na camögi ba thöo, ëka mac na wangögi ba nekere.†

* 9:29 9:29 Baibul nökenë ketho lëga ëka rio kec. † 9:44 9:44 Baibul nökenë ba ketho tyeng ni.

⁴⁵ Ka tyeni ënë teri i bal, ngun ökö. Bedo na bër rwök më dönyö i kwö ki tyeni acël na löö më boloni i mac kapiny ki tyeni ariö.

⁴⁶ Kanya kudigi ba thöo ki ië ëka mac thon ba nekere.‡

⁴⁷ Ëka ka wangi ënë mii itimö bal, köl ökö. Bedo na bër rwök më dönyö i Ker k'Obanga ki wangi acël këkën na löö më bedo ki wangi ariö cë eboli ködë i mac kapiny.

⁴⁸ Kanya

“ ‘kudigi ba thöo ki ië
ëka mac thon ba thöo.’

⁴⁹ Piën kadö na bino lönyö ngat acëlacël ënë mac.

⁵⁰ Kadö bër, ëntö ka orwenyo mit mërë ökö, itwërö miö dökö na mit nïngö dökü? Un myero ibed unu ki rwöm më kadö i kinwu ëka ibed unu ki kuc ki jö nökenë.”

10

*Pwony i kom kwër më nyom
(Matayo 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Cë Yecu öya öwëkö Kaperanaum ëka öcïdhö yo kupiny i lobo Yudea ëka yo löka kulo Jordan. Lwak jö na pol obino dökü bothe, ëka na calö kite n'önaa timö ködë, ën opwonyogi.

² Eparicayo mökö obino bothe ëka ötëmö gini ën nakun epenyo ni, “Cik yeo ni ëk ëcwö ökwër dhakö mërë?”

³ Yecu ögamö nakun penyogi ni, “Ngö na cik ka Muca kobo?”

⁴ Gin ögamö ni, “Muca ömiö twër both ëcwö më cöönö waraga më kwër ëka öryëm ën ökö.”

⁵ Yecu okobo nigü ni, “Muca ömiöwu cik nön pi nwang cwinywu.

⁶ Ëntö cakërë i acaki ketho lobo ‘Obanga ocweo ëcwö ëka dhakö.’

⁷ ‘Pi tyen köp ni ëcwö bino wëkö apap mërë ëka aya mërë, cë ribërë ki dhakö mërë,

⁸ ëka gin ariö bino dökö kom acël.’ Cë gin ba dök bedo jö ariö, ëntö kom acël.

⁹ Pi manön, gin n'Obanga öribö kanya acël, dhanö mörö kür opok kin-gi.”

¹⁰ I karë na gin onwongo tye i öt dökü, ëlëbkör Yecu openyo ën i kom köp na ën okobo.

¹¹ Yecu okobo nigü ni, “Ka dhanö mörö ökwërö dhakö mërë, cë önyömö dhakö nökenë dökü, nwongo ën ödönyö i elomi.

¹² Ëka ka dhakö ökwërö cwörë cë önyömërë k'ëcwö nökenë dökü, nwongo ën thon ödönyö i elomi.”

Yecu ölägö gum i kom ëthiö

¹³ I nïnö mörö acël jö mökö okelo ëthiö both Yecu ëk ogudgi, ëntö ëlëbkörë ocokogi.

¹⁴ I karë na Yecu önënö, öngöo rwök. Ën okobo nigü ni, “Wëk unu ëthiö obin botha ëka kür ijukugi piën ker k'Obanga tye pi jö na calö man.

¹⁵ An akobo niwu köp adyer ni dhanö na ba bino gamö ker k'Obanga na calö athin, ba bino dönyö ië.”

¹⁶ Cë Yecu otingo ëthiö i kore ëka oketho cingë i wigü cë ölägö gum i komgi.

Ëcwö n'obedo alönyö

¹⁷ I karë na Yecu öcakö woth mërë i yoo, ëcwö mörö öringö i körë, cë orumo cöngë piny i nyime, ëka openyo ni, “Apwony na bër, atim ngö ëk anwong kwö na bedo naka?”

¹⁸ Yecu ögamö ninë ni, “Pïngö in icwoda ni abër? Ngat mörö ope na bër, na path k'Obanga këkën.

¹⁹ In ingeo cik ni: ‘Kür ineki, kür idöny i elomi, kür ikwal, kür ibed acaden më twodo, kür ibür dhanö mörö, wör apapni ëka ayani.’ ”

²⁰ Ëcwö ni öcakö gamö ni, “Apwony, atyeko gwökö cik nön kibëc cakërë i wang thinona.”

²¹ Yecu önënö ëcwö ni, cë ömarö ën, ëka okobo ninë ni, “Gin mörö acël ënë pod orem ki bothi. Apë ëk icïdh icadh jamini na in iute ködë kibëc ëka imü lim mërë both ëcan, ëka ibino bedo ki lönyö na thwönë i wi polo. Cë ibin, ilüb köra.”

²² I karë n'ëcwö ni owinyo Yecu ka ötwak ni kömanön, wangë öcakö lökërë ökö, cë ödök cen ki cwer cwiny, piën ën onwongo tye ki lönyö na thwönë rwök.

‡ 9:46 9:46 Baibul nökenë ba ketho tyeng ni. 9:48 9:48 Icaya 66:24

²³ Yecu öwîrê cê önênö ëlûbkörê ëka okobo nîgî nî, “Bino bedo na têk both ëlönyö më dönyö i ker k'Obanga!”

²⁴ Ëlûbkör Yecu obedo kî ur rwök i köp mërê. Ëntö Yecu okobo dökî nî, “Ëthînöna, bino bedo na têk nîngö më dönyö i ker k'Obanga!”

²⁵ Bedo na yot pî kînaga më dönyö kî wang libira nî löönö pî alönyö më dönyö i ker k'Obanga.”

²⁶ Ëlûbkör Yecu dök ouro rwök ëka ötwak i kin-gî kên-gî nî, “Cê nga na dong twërö larê?”

²⁷ Yecu önênögî cê okobo nî, “Kî both dhanö, ba twërê, ëntö kî both Obanga, jami kibêc twërê.”

²⁸ Petero okobo both Yecu nî, “Wan ëwêkö jami kibêc më lûbö kori.”

²⁹ Yecu ögamö nî, “An akobo niwu köp adyer nî ngat mörö ope n'öwêkö pacö mërê, onyo utmego mërê onyo aya mërê onyo apap mërê onyo ëthînö mërê onyo pwothî mërê pîra ëka pî köp më Emuth na Bër,

³⁰ na ën ba bino nwongo jami na kadhö manön wang mia acêl i karê nî, udi, utmego, ayagî, ëthînögî, ëka jamigî kanya acêl k'ayela. I karê më ajiki dhanö nön bino nwongo kwö na bedo naka.

³¹ Ëntö jö na pol na kobedini obedo më acaki bino gîni dong cen, ëka jö n'odong cen bino tölö anyim.”

Yecu okobo pî thöo mërê dökî

³² I karê na gîn tye ka cîdhö yo Jerucalem, nakun Yecu ënë ötölö anyim, ëlûbkörê ouro rwök ëka jö n'onwongo lûbö körê obedo gîni kî lworö. Ën dökî otero ëlûbkörê apar ariö kî thenge ëka okobo bothgî ngö na bino timërê i kome.

³³ Yecu okobo bothgî nî, “Onu ëcîdhö naka yo Jerucalem, ëka Wod ka Dhanö ebino ketho örörö i kome both ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca. Gîn bino ngölö thöo i wie ëka ebino miö ën i cîng Erok,

³⁴ na bino gîni nywarö ën ëka ngülö laö dhögi i kome, pwodo kî del ëka eneko ën ökö. Kinge nînö adek, ën bino cer.”

Kwac ka Yakobo ëka Jon

³⁵ Yakobo ëka Jon, awope ka Jebedayo, obino gîni both Yecu ëka okobo nîne nî, “Apwony, wan ëmitö nî itîm nîwa gîn mörö kékên na wan ebino penyoni.”

³⁶ Yecu openyogî nî, “Ngö na un imitö nî an atîm niwu?”

³⁷ Gîn ögamö nî, “Wêk ngat acêl kî kinwa obed i nget cingi kucem ëka ngat nököne obed i nget cingi kucam ka in ibino bedo i then ker më dheoni.”

³⁸ Ëntö Yecu okobo nîgî nî, “Un ba ingeo ngö na un ipenyo. Un itwërö modho k'ekopo më can na an amodho ködê, onyo itwërö unu batica kî koth batica më can na an abino batica ködê?”

³⁹ Gîn ögamö nî, “Wan ëtwërö.”

Yecu okobo nîgî nî, “Okopo na an abino modho ködê, un thon ibino modho ködê ëka kit batica n'ebino batica an ködê, un thon ebino baticawu ködê.

⁴⁰ Ëntö köp më bedo i nget cînga kucem onyo kucam, pathî an ënë amiö. Obanga ënë bino miö kabedo nön both jö na ën öyërö.”

⁴¹ I karê n'ëlûbkör Yecu apar owinyo köp ni, cwinygî öwang i kom Yakobo ëka Jon.

⁴² Cê Yecu ocwodogî kibêc bothe ëka okobo nîgî nî, “Un ingeo unu nî jö n'engeogi kamê ëlöc k'Erok, löögî kî twërö ëka editegi na malö thon bedo kî twër i komgi.

⁴³ Un kür ibed unu nî kömanön, ëntö ngat na mitö bedo adit kî kinwu, myero obed aticwu.

⁴⁴ Ëka ngat na mitö bedo dhanö më acêl, myero obed opii ka jö kibêc.

⁴⁵ Naka thon Wod ka Dhanö ba obino nî ëk etii nîne ëntö më tic pî jüi ëka më miö kwö mërê më kökö jö na pol.”

Yecu öcangö wang Batulumayo (Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Yecu kanya acêl k'ëlûbkörê obino gîni i Jeriko. I caa na gîn dong onwongo yaa më wêkö Jeriko, lwak na pol ölübö körgî. Ëcwö na wangê öthöo, na nyîngê Batulumayo (wod ka Timayo) onwongo obedo i nget yoo kwaö kwac.

⁴⁷ I karê na ën owinyo nî Yecu më Najaret ënë tye ka wok, ën öcakö redo na kobo nî, “Yecu, Wod ka Daudi, kîca omaki i koma!”

⁴⁸ Jö na pol ocoko en nĩ ek öling ökö, entö en ömëdërë kĩ redo rwök, “Wod ka Daudi kica omaki i komal!”

⁴⁹ Yecu ocung ëka okobo nĩ, “Cwod unu en obin.”

Cë gĩn dong ocwodo athöö wang na kobo gĩn nĩnë nĩ, “Diĩ cwinyi! Yaa malö! En tye ka cwodoni.”

⁵⁰ Athöö wang obolo böng mërë thenge, opye kĩ tyënë ëka obino both Yecu.

⁵¹ Yecu openyo en nĩ, “Ngö na in imitö nĩ atim nini?”

Athöö wang okobo nĩ, “Apwony, amitö wanga önën piny.”

⁵² Yecu okobo nĩnë nĩ, “Apë cĩdhĩ, yeeni ocangi ökö.” Cücũth wangë önënö piny ëka öcakö lübö kör Yecu.

11

*Yecu ödönyö i Jerucalem kĩ dheo
(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Jon
12:12-19)*

¹ I karë na Yecu k'ëlübkörë dong cwök thuno i Jerucalem, gĩn obino i Betepage ëka Betania na cwök kĩ tyën Kidi më Jeituni. En ooro ëlëbkörë ariö,

² ëka okobo nigĩ nĩ, “Apë unu i pacö na tye i nyimwu, ëka cücũth na un idönyö ië, ibino nwongo unu athin kana n'etweo kunön, na ngat mörö bara öidhö i wie anaka yam. Göny unu ëka ikel unu kany.

³ Ka ngat mörö openyowu nĩ, ‘Pĩngö igönyö unu kana nön?’ Kob unu nĩnë nĩ, ‘Rwoth enë mitö ëka ebino dwongo ökö piöpö.’”

⁴ Ëlëbkör Yecu ariö ni öcĩdhö, ëka onwongo gĩn athin kana n'etweo yökö i nget yoo i dhö wangkac, cë ögönyö gĩn.

⁵ Jö mökö n'onwongo ocung kunön openyogĩ nĩ, “Ngö na un itye ka timö, nakun igönyö unu athin kana nön?”

⁶ Gĩn ögamö kite na Yecu onwongo okobo nigĩ ködë, ëka eyeo nigĩ më tero.

⁷ Cë gĩn dong okelo athin kana both Yecu ëka öpëdhö gĩn böng-gĩ i dye ngee, ëka en obedo ië.

⁸ Jö na pol öpëdhö böng-gĩ i dye yoo, nakun jö nökenë pëdhö jang yen na gĩn ötürö kĩ i pwothi.

⁹ Jö n'ötölö anyim ëka jö n'ölübö körë oredo gĩn kĩ wöö nĩ,

“Ocana!”

“Gum obed i kom ngat na tye ka bino kĩ nyĩng Rwoth!”

¹⁰ “Gum obed i kom ker ka kwarö onu Daudi na tye ka bino!”

“Ocana na tye malö i wi polo!”

¹¹ Yecu ödönyö i Jerucalem ëka öcĩdhö i dyekal öt k'Obanga. En önënö jami kibëc, entö kite n'onwongo piny dong cwök cido, en öcĩdhö i Betania kanya acël k'ëlübkörë apar ariö.

Yecu ölamö yath ölam

¹² Kodiko mërë na gĩn tye ka yaa wëkö Betania, kec onwongo oneko Yecu.

¹³ En önënö yath ölam kĩ cecen na pote oluk, Yecu öcĩdhö më nönö ka ëtwërö nwongo nyige mörö. I karë na en othuno i thë yath, en ba onwongo gin mörö entö pote këkën, piën karë nön ba obedo karë n'ölam nyak ië.

¹⁴ Cë Yecu okobo nĩ yath nĩ, “Ngat mörö myero kür dökĩ öcam nyigi.” Ëka ëlëbkörë owinyo en ka kobo.

*Yecu ödönyö i öt k'Obanga
(Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Jon
2:13-22)*

¹⁵ I karë na gĩn othuno i Jerucalem, Yecu ödönyö i dyekal öt k'Obanga ëka öcakö ryëmö jö n'onwongo tye ka cadhö jami ëka ewil. En ölökö mëja ka jö na lökö ciling atarö ëka thene ka jö na cadhö amam.

¹⁶ Yecu ba oyeo nĩ ngat mörö öngöl dyekal öt k'Obanga kĩ jami mörö më acadha.

¹⁷ En okobo nigĩ nĩ, “Cöc na Leng kobo kanya aleng nĩ,

“ ‘Öda ebino cwodo nĩ
öt më lëga pi lobo kibëc.’

Entö un ilökö ödökö kabedo n'eyak pono ië.”

¹⁸ I karë n'ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca owinyo gĩn ngö na Yecu ötwakö, gĩn öcakö rangö kit yoo mörö na myero enek kĩ Yecu ködë. Gĩn onwongo tye kĩ lworo i kome, piën lwak onwongo uro pwony mërë.

¹⁹ Na piny dong cido, Yecu ëka ëlëbkörë öya gini ökö ki i Jerucalem.

*Pwony n'öya ki kom ölam
(Matayo 21:20-22)*

²⁰ Kodiko mërë na gin tye ka wok i nget yath ölam na Yecu ölamö, ëlëbkör Yecu önënö yath ölam na dong ötal ökö anaka ki orii naka malö.

²¹ Wi Petero opo ëka öcakö kobo ni Yecu ni, "Apwony, nën! Yath ölam na in ilamö ötal ökö!"

²² Yecu ögamö ni, "Bed unu ki yee i kom Obanga.

²³ An akobo niwu köp adyer, ka ngat mörö okobo ni kidi ni, 'Mukiri, ëk ipodh i nam,' ëka ka ba obedo k'akalakala i cwinye ëntö yee ni ngö na ën ebino kobo bino timërë, ebino timö ninë.

²⁴ Pi manön akobo niwu, gin mörö këkën na un ibino kwaö ki lëga, bed unu ki yee ni ityeko unu nwongo, ëka bino bedo mewu.

²⁵ Ëntö ka un itye ka lëga, më acël tim kica both ngat mörö këkën na köp mörö tye i kinwu ködë, ëk Apapwu na tye malö i wi polo thon ötim niwu kica i kom balwu."

²⁶ "Ëntö ka ba itimö unu ni dhanö kica, cë Apapwu na tye malö i wi polo thon ba bino timö kica niwu i kom balwu."*

*Peny i kom twërö ka Yecu
(Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ Yecu ëka ëlëbkörë dökï odwogo gini i Jerucalem. Na Yecu onwongo tye ka woth i dyekal öt k'Obanga, ëlamdhök na dito, epwony cik ka Muca, ëka edite obino gini bothe.

²⁸ Gin openyo Yecu ni, "Koth twër mënë n'ömïö in itimö jami ni kibëc? Nga n'omii twërö më timögï?"

²⁹ Yecu ögamö nigï ni, "An abino penyowu peny acël. Gam unu nina, ëka an abino kobo niwu koth twërö na an atye ka timö ki jami ni.

³⁰ Twërö ka Jon më batica öya ki i polo onyo ki both dhanö? Gam unu nina!"

³¹ Gin öcakö larö köp nön i kin-gï kën-gï ëka okobo gini ni, "Ka onu ekobo ni öya ki i polo, ën bino penyo ni, 'Pingö ba iyee unu i kom Jon?"

³² Ëntö ka onu ekobo ni, 'Öya ki both dhanö—' " (Gin onwongo lworö lwak, piën jö kibëc ngeo gini ni Jon adyer onwongo obedo adwarpiny.)

³³ Cë gin dong ögamö ni Yecu ni, "Wan ba engeo."

Yecu okobo nigï ni, "An thon ba abino kobo niwu koth twër mënë n'ömïö an atio jami ni."

12

*Carolok i kom epang pwodho öläk
(Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)*

¹ Cë Yecu ötwak ködgï ki carolok ni, "Yam onwongo tye dhanö mörö n'öpïdhö öläk i pwodho mërë. Ën öcëlö pwodho mërë nön ökö ki cël, ökünyö bur ië më biö pig öläk, ëka ögërö pem më kür ië. Cë ën ömïö pwodho öläk both epang pwodho mörö ëka ën öcïdhö ökö i lobo nökökënë. ² Na karë më püdö öläk dong örömmö, ën ooro atic mërë both epang pwodho ëk öcïdh ööm ninë nyig öläk mörö n'öcëk.

³ Ëntö epang pwodho ömakö atic n'onwongo eoro, cë epwodo ëka ëryëmö ödök cen ki cingë nono.

⁴ Won pwodho öläk ooro atic mërë nökökënë dökï, ëntö epang pwodho opwodo ën i wie ëka etio tic më lewic i kome.

⁵ Won pwodho öläk ooro atic mërë nökökënë dökï, ëka manön gin oneko ökö. Ën ooro jö nökökënë na pol; mökö ki kin-gï epwodogï, ëka nökökënë enekogï.

⁶ "Won pwodho onwongo pod odong ki ngat acël më aora, wode n'onwongo ën marö. Më ajiki mërë ën ooro wode nakun kobo ni, 'Gin bino wörö woda.'

⁷ "Ëntö epang pwodho ötwak i kin-gï kën-gï ni, 'Man ënë alak jami. Bin unu, ëk enek ën ökö, ëka jami më alaka bino bedo më onu.'

⁸ Cë gin dong ökwanyö wod ka won pwodho öläk eneko ökö, ëka ebolo yökö ki i pwodho öläk.

⁹ "Ngö na dong won pwodho öläk bino timö? Ën bino ëka neko epang pwodho nön ökö kibëc cë miö pwodho öläk nön both jö nökökënë.

¹⁰ Un ba ikwanö unu ki i Cöc na Leng ni:

* **11:26 11:26** Baibul nökökënë ba oketho gini tyeng ni.

“ ‘Kidi n'egedo ökwërö ënë
ödökö kidi më gwïc öt.

11 Rwoth ötimö man,
ëka obedo gin më aura kî wang onu’?”

12 Ètëla k'Eyuda örangö gîni yoo më
makö Yecu piën ongeö gîni nî ën onwongo
ötwakö carolok i komgî. Èntö gîni onwongo
lworö lwak. Cë gîni öya öwëkö Yecu ëka
öcîdhö gîni ökö.

Cülö ocoro both Cija

13 Kinge, ëtëla dini ooro gîni Eparicayo
mökö ëka jö na cwakö Erode both Yecu ëk
enwong köp mörö kî i dhögë na miö ëtwërö
makö ën.

14 Gîni obino bothe ëka okobo gîni nî,
“Apwony, wan engeo nî in ibedo dhanö na
kite atîr. In ba iwëkö jö nököenë kobo nini
ngö na myero itîm onyo ikobi. Èntö in
ipwonyo yoo k'Obanga na rwatërë kî köp
na tye adyer. Pore më cülö ocoro both Cija
onyo pe?”

15 Wan myero ëcül ocoro onyo kür ëcül?”

Èntö Yecu ongeö ököragî nön ökö. Èn
openyogî nî, “Pîngö itye ka tëmöna unu?
Nyuth nîna denario ëk anën.”

16 Gîni okelo acël bothe, ëka Yecu
openyogî nî, “Cal ëka cöc na tye ië, obedo
më ka nga?”

Gîni ögamö nî, “Më ka Cija.”

17 Cë Yecu okobo nîgî nî, “Eyo, miî unu
jami ka Cija both Cija, ëka jami k'Obanga
both Obanga.”

Èka gîni obedo kî ur rwök i kom Yecu.

Peny k'Ecadukayo i kom cer kî i thöö

18 Cë Ecadukayo, na kobo gîni nî cer ka
jö n'öthöo ope, obino gîni both Yecu kî
peny.

19 Gîni okobo nî, “Apwony, Muca yam
ömiöwa cîk nî ka ëcwö mörö öthöo n'öwëkö
dhakö mërë na ba önywölö ëthîno mörö,
ömin mërë na kwö myero olak dhakö
nonu ëk önywölö ëthîno i wi ömin mërë.

20 Yam onwongo utmego mörö ute gîni
abîrö. Më acël mërë onyomo ëka öthöo na
ba önywölö athîn.

21 Ömin mërë më ariö ölakö dhakö nön,
ën thon öthöo ökö na ba önywölö ködë

athîn mörö. Èka ötimërë both ömin mërë
më adek nî kömanön.

22 Utmego abîrö nî kibëc ölakö ën èntö ba
önywölö gîni ëthîno mörö. Më ajiki mërë,
dhakö nî thon öthöo ökö.

23 Dhakö nî dong bino bedo më ka nga i
karë më cer? Piën utmego abîrö kibëc
onwongo ölakö ën.”

24 Yecu ögamö nîgî nî, “Un ba irwenyo
unu pî köp nî, piën ba ingeo unu Cöc na
Leng onyo tükö k'Obanga.

25 Piën ka jö n'öthöo ocer, gîni ba dök
nyomo onyo ënyömögî. Gîni bino bedo na
calö emalaika na tye i wi polo.

26 “Èntö kobedini, köp na makö cer ka jö
n'öthöo, un bara ikwanö unu kî kom cöc ka
Muca, kî köp na makö bunga na lyël, kite
n'Obanga okobo nî Muca ködë nî, ‘An
abedo Obanga k'Abraam, Obanga ka
Icaka, ëka Obanga ka Jakob’?”

27 Èn ba obedo Obanga ka jö n'öthöo,
èntö Obanga ka jö na kwö. Un irwenyo
unu rwök.”

Cîk na pîrë tük

28 Apwony cîk ka Muca mörö onwongo
ocung kunön winyo ngö n'onwongo etye
ka larö. Èn öniang nî Yecu ögamö köp na
bër, cë openyo nî, “Kî kom cîk kibëc, mënë
na pîrë tük rwök?”

29 Yecu ögamö nî, “Cîk na pîrë tük rwök
ënë man: ‘Winy unu jö Icarael! Rwoth
Obangawa ënë obedo Obanga acël ëka
Rwoth.

30 Èka myero îmar Rwoth Obangani kî
cwinyi kibëc, kî tiponi kibëc, kî thamani
kibëc, ëka kî tüköni kibëc.’

31 Më ariö mërë pîrë tük na röm aröma:
‘Mar awodhi na calö îmarö komi keni.’ Cîk
mörö nököenë ope na pîrë tük na löö man.”

32 Apwony cîk ka Muca ögamö nî, “Eyo
apwony, in ikobo na bër. In itwakö köp
n'atîr nakun ikobo nî Obanga tye acël
këkën ëka obanga nököenë ope.

33 Èka an angeo nî pîrë tük më marö ën kî
cwinyi kibëc ëka kî thamani kibëc ëka kî
tüköni kibëc, ëka më marö awodhi na calö
îmarö komi keni. Man ënë pîrë tük na löö
tyër awanga ëka gin aryëda.”

³⁴ I karë na Yecu öniang ni apwony cik ka Muca ögamö ki ryëkö, ën okobo ninë ni, “In ba ibor ki ker k'Obanga.”

Ëka cakërë i caa nön ngat mörö ba dök öthamö më penyö Yecu ki peny mörö nökenë.

Meciya obedo Wod ka nga?

³⁵ Kinge na Yecu onwongo tye ka pwonyo jii i dyekal öt k'Obanga, ën openyogi ni, “Pingö epwony cik ka Muca kobo ni Meciya obedo akwar Daudi?”

³⁶ Daudi kikome ötwakö ki tükö ka Tipo Naleng, na kobo ni,
“ ‘Rwoth okobo both Rwodha:
Bed i nget cinga më kucem
naka ka an aketho langni i thë tyeni.’

³⁷ Daudi kikome cwodo ën ni, ‘Rwoth.’ Ën dök twërö bedo wode ningö?”

Jö na pol owinyo köp mërë ki yom cwiny.

³⁸ I karë na Yecu tye ka pwony, ën okobo ni, “Gwökërë unu ki kom epwony cik ka Muca. Piën gin marö woth rimo piny nakun ruko gini böng na boco ëka mitö gini ni jii omothgi ki thë cuk,

³⁹ ëka marö gini bedo i kabedo na bëcö më dheö i öt Cinagoga ëka kabedo më wörö i karama.

⁴⁰ Gin maö udi ka mon thöö, bedo gini lëgö lëga na boco më nyuthere. Koth jö ni ebino pwodogi na rac rwök.”

Tyër ka dha thöö

⁴¹ Yecu obedo piny i nget kanya eketho tyër ië ki i öt k'Obanga. Ën önönö lwak ka bolo tyër i canduk lim. Ëlönyö na pol obolo lim na thwönë.

⁴² Cë dha thöö n'obedo acan obino ëka obolo ciling na nyige gin ariö.

⁴³ Yecu öcakö cwodo ëlückörë bothe ëka okobo ni, “An akobo niwu köp adyer, dha thöö ni n'obedo acan ënë obolo tyër i canduk lim na löö jö nökenë kibëc na tye ka miö tyërgi.

⁴⁴ Piën gin ömiö tyërgi n'ögithö gini ki kom lingi na thwönë, ëntö dha thöö ni n'obedo acan, ömiö jami kibëc n'onwongo tye bothe na myero ën ökwö ködë.”

13

Yecu okobo pi muko öt k'Obanga (Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Na Yecu onwongo tye ka yaa ki i öt k'Obanga, alückörë acël öcakö kobo ni, “Apwony, nën kit na kite ni thwon ködë ëka kit na gedo mërë bëcö ködë!” ² Yecu okobo ninë ni, “Un inönö gedo na thwon ni? Ba tye kidi mörö kany n'ebino wëkö i wi wadi na ba ebino bolo ökö piny.”

Anyuth më karë më ajiki

³ Kinge, Yecu obedo piny i wi Kidi më Jeituni nakun opimere ki öt k'Obanga, Petero, Yakobo, Jon, ëka Anderiya öcakö gini penyö ën na ut kënë ni,

⁴ “Kob niwa, köp ni bino timërë awene? Ëka dök anyuth mërë ënë ngö na bino nyutho ni köp nön cwök cobere?”

⁵ Yecu öcakö kobo nigä ni, “Gwökërë unu, ëk ngat mörö kür öbwölwu.

⁶ Piën jö na pol bino bino gini ki nyinga na bino kobo gini ni, ‘An ënë ën,’ ëka bino miö jö na pol rwenyo ökö.

⁷ Ka ibino winyo unu pi lwëny ëka anii më lwëny, kür imii cwinywu opodhi, koth jami ni myero ötimërë, ëntö nwongo ajiki piny podi.

⁸ Rok bino lwëny i kom rok nökenë, ëka ker bino lwëny i kom ker nökenë. Oyeyeng bino yengo kabedo na pol ëka kec thon bino podho. Manön ënë acaki më can na bino podho i wi lobo.*

⁹ “Ka jami ni bino timërë, myero igwökërë unu. Ebino terowu i nyim okiko both ëlöc ëka ebino pwodowu i cinagoga gini. Ibino cung unu i nyim ëlöc ëka i nyim rwodhi pira na calö ecaden bothgi.

¹⁰ Më acël köp më Emuth na Bër myero ëtit i wi lobo thükül n'ajiki bara othuno.

¹¹ Ka ëmaköwu, ëka ekelowu i nyim okiko, kür ipar unu ngö ni bino kobo ëntö kob unu ngö n'ebino miöwu i caa nön, piën pathi un ënë ibino twak ëntö Tipo Naleng ënë bino twak.

¹² Omego bino miö ömin mërë më aneka, apap bino miö athin mërë më aneka. Ëthinö bino jem i kom enyodogi ëka miö enekogi.

¹³ Jö kibëc bino dagöwu pī nyīnga. Ēntō ngat na bino cung na tēk naka i ajiki bino larē.

Can na thwönē

¹⁴ “Ēntō ka inēnō unu gin mörō mē kwer na balō cwiny jō, n'ocung kanya myero kür ocung iē (ēk dhanō na kwanō ōniang iē), cē jō na tye gīnī i Yudea myero ōring gīnī i wi kite.

¹⁵ Dhanō na tye i wi ödē kür oidhi pīny, onyo ödōny i ōt mē kwanyō gin mörō.

¹⁶ Dhanō na tye i pwodho, kür ödök cen mē ōmō böngü mērē.

¹⁷ Mon na yeco ēka mon na dödhō ēthīnō bino nēnō can i karē nonu.

¹⁸ Lēg unu ēk kōp nī kür ōtimērē i karē mē cwīr,

¹⁹ piēn karē nōn bino bedo thwōn can na thwōnē rwök na naka yam bara ōtimērē i wi lobo, cakērē i karē n'Obanga ocweo kī lobo naka othuno kōdē tin, ēka ba bino timērē dōkī.

²⁰ Ka Rwoth onwongo ba ōngölō nīnō nōn na cecek, onwongo ngat mörō acēl thon ba bwōth. Ēntō pī jō n'Obanga öyērōgī, ēnē ōmīō ēn ōngölō wel nīnō nonu ödökō na nōnōk.

²¹ “I karē nōn, ka dhanō mörō okobo niwu nī, ‘Nēn, Meciya ene,’ onyo nī, ‘Nēn, ēn ēca,’ kür iyee unu.

²² Piēn jō na kobo nī gīn ebedo Kiricito ēka edwarpīny na twot bino bino ēka bino tio gīnī anyuth ēka tango na dito ēk ka twērē ēbwöl gīnī naka jō n'ēyērōgī.

²³ Gwökērē unu dong, an atyeko dong kobo ōkō niwu jami kibëc na bino timērē na karē bara örömō.

²⁴ “Ēntō i karē nonu, kinge can na thwōnē nōn,

“‘ceng bino cido ōkō nicuc, ēka dwe thon ba bino ryēny,

²⁵ cēr bino podho gīnī kī i wi polo, ēka tēkō kibëc mē wi polo bino yengere.’

²⁶ “I karē nōn jō kibëc bino nēnō Wod ka Dhanō na tye ka bino kī i pöl kī twēr na dit ēka dheo.

²⁷ Ēka ēn bino oro emalaika mē cōkō jō mērē n'ēyērōgī kī i thwok lobo angwēn mē ajiki lobo naka i ajiki mē polo.

Pwony kī i kom yath ölam

²⁸ “Nwong unu pwony nī kī i kom yath ölam. Ka jangē ōcakō löth, ēka pote odonyo, un ingeo nī oro dong cwök.

²⁹ Kömanōn thon, ka inēnō unu jami nī tye ka timērē, itwērō unu ngeo nī dwogo mērē dong cwök, tye i dholokek.

³⁰ An akobo niwu kōp adyer, rok mē karē nī ba bino poth naka ka jami nī kibëc ōtimērē.

³¹ Polo ēka lobo bino rwenyo ōkō, ēntō kōpna ba bino rwenyo.

Ngat mörō ope na ngeo nīnō onyo caa

³² “Ngat mörō ope na ngeo nīnō nōn onyo caa nōn, naka thon emalaika na tye i wi polo, onyo Wod, ēntō Apap kēkēn ēnē ngeo.

³³ Gwökērē unu! Bed n'ineno unu! Ba ingeo unu awene na karē nōn bino rōmō kōdē.

³⁴ Bino ka Wod ka Dhanō rōm arōma kī dhanō na tye ka cidhō ōkō kany mörō na bor. Ēn ka yaa kī i pacō, mīō twērō both etic mērē, ngat acēlacēl kī tic na mēgē, nakun cikō ngat na gwökō dhō wangkac nī ēk obed na wangē thwolo.

³⁵ “Un thon, bed unu na wangwu thwolo, piēn ba ingeo unu awene na won ōt bino dwogo kōdē onyo bino dwogo kothyeno onyo dingwor onyo na thwōn gwēnō kok onyo kodiko.

³⁶ Ka ēn bino dwogo athura, kür imīi ēn onwongwu inīnō.

³⁷ Ngō na an akobo bothwu, an akobo nī jō kibëc: ‘Bed na wangwu thwolo!’ ”

14

Yüb mē neko Yecu

(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Onwongo odong nīnō ariō mē thuno i Karama mē Poth ēka Karama mē Ogati na Thōbī ope iē. Ēlamdhök na dito ēka epwony cik ka Muca onwongo tye ka rangō gīnī kite na myero ēmak kī Yecu i mūng ēka enek ēn ōkō.

² Gīn okobo nī, “Kür ēmak Yecu i karē mē Karama mē Poth, ēk kür ōmīi jīi okel wōō.”

Ewiwo Yecu i Betania

³ I karē na Yecu tye ka cem i ōt ka Cimon n'onwongo obedo adhōbü i Betania,

dhakö mörö obino kī cupa möö narad na ngwece kur na wel mērē tēk. Ēn ötürö dhö cupa ēka önyö möö i wi Yecu.

⁴ Jö mökö n'onwongo tye gīnī kany nōn ökēcö gīnī rwök ēka ötwak kēn-gī nī, “Pīngö ēbalö möö nī na ngwece kur abala?”

⁵ Onwongo myero ēcadh i wel na kadhö denario mia adek ēk ēmī both ēcan!” Cē gīn ocoko dhakö nōn kī gero.

⁶ Ēntö Yecu ögamö nīgī nī, “Wēk unu dhakö nōn kēnē. Pīngö kara icoko unu ēn? Ēn ötīmō gīn na bēr botha.

⁷ Ēcan itye unu ködgī nīnō kībēc ēka caa mörö kēkēn itwērö unu kōnyögī. Ēntö ba ibino unu bedo köda nīnō kībēc.

⁸ Ēn ötīmō gīn na ēn rōmō ēka owiro koma mē aika na caa bara örōmō.

⁹ An akobo niwu köp adyer nī kanya kībēc n'ebino tītō köp mē Emuth na Bēr iē i wi lobo thükül, gīn na dhakö nī ötīmō thon ebino kobo pīrē, ēk obed mē po pī ēn.”

Yuda oyeo mē ketho örörö i kom Yecu

¹⁰ Cē Yuda Ikariot, na ēnē dhanö acēl i kin ēlūbkör Yecu apar ariö, öcīdhö both ēlamdhök na dito ēk ēyüb kit na myero ēmī Yecu bothgī.

¹¹ Ī karē na gīn owinyo ngö na ēn onwongo mītō tīmō nīgī, cwinygī obedo na yom, ēka öcīkērē gīnī mē mīö Yuda Ikariot cīlīng. Cē Yuda öcakö rangö karē na bēr na ēn ērōmō mīö Yecu bothgī.

Cem mē Poth

¹² Ī nīnō mē acēl mē Karama mē Ogati na Thöbī ope iē, nīnō na yam ēngölö k'athīn rōmō mē Poth, ēlūbkör Yecu openyo gīnī ēn nī, “Ka kwene na in imītō nī wan ēcīdh ēyüb nini cem mē Poth iē?”

¹³ Cē Yecu ooro jö ariö kī kin ēlūbkörē nakun cīkögī nī, “Apē unu naka i Jerucalem, ibino unu romo k'ēcwo mörö n'öyēö agulu pii. Lūb unu körē,

¹⁴ ēka kob unu both won öt na ēn bino dönyö iē nī, ‘Apwony okobo nī öt wele ute kwene ēk ēcam cem mē Poth iē k'ēlūbkörē?”

¹⁵ Ēn bino nyutho niwu öt na lac na tye malö, n'eketho jami kībēc iē. Kany nōn ēnē iyüb unu cem na mē onu iē.”

¹⁶ Ēlūbkör Yecu ariö öcīdhö gīnī yo Jerucalem ēka onwongo gīnī jami kībēc

kite na Yecu okobo nīgī ködē. Cē gīn dong öcakö yübö cem mē Poth kunön.

¹⁷ Na dong othuno kothyeno, Yecu obino k'ēlūbkörē apar ariö.

¹⁸ Ī karē na gīn tye ka cem, Yecu öcakö kobo nīgī nī, “An akobo niwu köp adyer nī ngat acēl kī kinwu bino ketho örörö i koma, ngat acēl na tye ka cem köda.”

¹⁹ Ēlūbkör Yecu öcakö kumo, nakun ngat acēlacēl penyo ēn nī, “Ködē an ba?”

²⁰ Yecu öcakö kobo nīgī nī, “Dhanö acēl kī kinwu jö apar ariö, na tye ka lutho cīngē i wal kanya acēl köda.

²¹ Wod ka Dhanö bino cīdhö nī kōmanön kite n'ēcö ködē i kome. Ēntö dhanö na bino ketho örörö i kom Wod ka Dhanö bino nēnō can! Onwongo bedo na bēr ka dhanö nōn ba ēnywölö.”

Cem ka Rwoth mē ajiki

²² Ī karē na gīn tye ka cem, Yecu ökwanyö ogati, ölēgö gum iē, cē opoko ömīö both ēlūbkörē ēka okobo nīgī nī, “Gam icam unu. Man ēnē koma.”

²³ Ēka ökwanyö ekopo, öpwöyö Obanga, cē ömīögī, ēka gīn kībēc ömadhö.

²⁴ Yecu okobo nīgī nī, “Man ēnē remona mē cīkērē na nyen, na bino öny pī jö na pol.

²⁵ An akobo niwu köp adyer nī, ba dök abino madhö pig nyig ölö, naka i nīnō nōn na an abino madhö na nyen i ker k'Obanga.”

²⁶ Na dong gīn otyeko wero wer, cē öcīdhö gīnī i wi Kidī mē Jeituni.

Yecu okobo nī Petero bino kwērönē

²⁷ Yecu okobo bothgī nī, “Un kībēc ibino unu wēköna ökö, piēn yam ēcö nī, “‘Abino neko akwath, ēka rom bino kēth ata.’

²⁸ Ēntö kinge cer, abino tēlō nyimwu mē cīdhö yo Galilaya.”

²⁹ Petero öcakö kobo nī, “Kadī bed nī jö kībēc bino wēköni ökö, ēntö an ba abino wēköni.”

³⁰ Yecu ögamö nī, “Petero, an akobo nini köp adyer, tin i dyewor na thwön gwēnō bara okok wang ariö, in ibino kwērōna wang adek.”

³¹ Ēntö Petero ocere kī tēk na kobo nī, “Kadī bed nī myero athöö kodi, an ba

abino kwëröni na twal!" Èka jö kibëc okwongere nî kômanön.

Yecu ölägö i pwodho Gethcemane

³² Gîn öcïdhö i kabedo n'ecwodo nî pwodho më Gethcemane, ëka Yecu okobo both ëlëbkörë nî, "Bed unu kany, ëk an kono acïdh alëgi."

³³ Èn ökwanyö Petero, Yakobo ëka Jon cë öcïdhö ködgi. Cwinye öcakö podho na lith rwök ëka kî kumo.

³⁴ Yecu öcakö kobo nigî nî, "Cwinya cwer rwök na mitö nekona ökö. Bed unu kany na wangwu thwolo."

³⁵ Yecu öcïdhö anyim na nönök, cë orumo cöngë piny oryebere ëka ölägö nî ka onwongo twërë, kono caa nön opoth ökö kî bothe.

³⁶ "Aba, Apap, jami kibëc twërë kî bothi, kwany ekopo nî ökö kî botha, kür obed kite na an amitö, ëntö obed kite na in ënë imitö."

³⁷ Cë ën odwogo cen both ëlëbkörë ëka onwongogi öninö ökö. Yecu okobo both Cimon nî, "Petero, ininö ökö? Ba irömö bedo na wangi thwolo pî caa mörö acël?"

³⁸ Bed unu na wangwu thwolo, lëg unu both Obanga ëk kür idöny unu i atëmatëma mörö. Cwiny mitö, ëntö kom görü."

³⁹ Yecu öwëkögi dökî ëka öcïdhö ölägö lëga acël nön.

⁴⁰ I karë na ën odwogo, ën dökî onwongo ëlëbkörë tye ka ninö, piën ninö onwongo ömakö wang-gî rwök. Gîn ba ongeö ngö na myero ekob ginî both Yecu.

⁴¹ Yecu odwogo wang më adek mërë, cë okobo nigî nî, "Un pod ininö ëka iyweo unu? Dong örömö! Caa dong örömö. Wod ka Dhanö dong ëmiö ökö i cing ëbal.

⁴² Yaa unu malö! Eru ecidhu! Nën, dhanö na bino ketho örörö i koma dong cwökl!"

Èmakö Yecu

⁴³ Cücüth na Yecu onwongo pod twak, Yuda, ngat acël i kin ëlëbkör Yecu apar ariö, othuno kî lwak n'ömakö ginî pele abadë ëka kî ludhi, n'ëlamdhök na dito, epwony cîk ka Muca ëka edite ënë oorogi.

⁴⁴ Won örörö onwongo otyeko dong yübö anyuth ködgi nî: "Ngat na an abino nödhö leme, ën ënön, mak unu ën ëka iter igwök unu na bër."

⁴⁵ Yuda öcakö cïdhö ökö cücüth both Yecu ëka okobo nî, "Apwony!" Cë önödhö leme.

⁴⁶ Gîn dong öcakö podho i kom Yecu, ëka ëmakö ën.

⁴⁷ Èntö dhanö mörö acël n'onwongo ocung i nget Yecu öcakö wödhö pala abadë mërë, cë otongo kî ith atic k'Alamdöhök na Dit naka onguno ökö.

⁴⁸ Yecu openyogi nî, "Ibino unu botha kî pele abadë ëka kî ludhi më maköna calö an abedo ayak?"

⁴⁹ Ninö kî ninö an abedo kodwu i dyekal öt k'Obanga nakun apwonyo, ngö n'ocerowu maköna? Èntö jami nî kibëc tye ka timërë më cobo ngö na Cöc na Leng kobo i koma."

⁵⁰ Cë ëlëbkör Yecu kibëc öwëkö ën ëka öngwëcö ginî ökö.

⁵¹ Awobi mörö n'orwao böngü kékën i kome, onwongo tye ka lübö kör Yecu. I karë na lwak ötëmö më makö ën,

⁵² awobi nî omukere kî ngwëc cë öwëkö böngü mërë i cing-gî ëka öngwëcö kotula.

Yecu i nyim athuko më öd okiko k'edong

⁵³ Gîn otero Yecu both Alamdhök na Dit, ëka ëlamdhök na dito kibëc, edite ëka epwony cîk ka Muca obino ginî kanya acël.

⁵⁴ Petero obedo ka lübö kör Yecu kî cecen naka othuno ködë i dyekal k'Alamdöhök na Dit. Èn obedo kanya acël k'ëkürpiny, nakun oo mac.

⁵⁵ Èlamdhök na dito, ëka athuko më Öd okiko k'edong kibëc onwongo tye ginî ka rangö caden mörö na römö miögi neko Yecu. Èntö ba onwongo ginî gin mörö.

⁵⁶ Ecaden na pol obedo ka twakö köp twodo i kom Yecu ëntö köpgî ba örwatërë.

⁵⁷ Më ajiki mërë, jö nökenë öya malö cë ötwakö ginî caden më twodo nî,

⁵⁸ "Wan ewinyo ën tye ka kobo nî, 'An abino muko öt k'Obanga nî n'ëyübö kî cing dhanö, ëka abino gërö nökenë pî ninö adek, na ba ëgërö kî cing dhanö.' "

⁵⁹ Kadî bed nî kômanön, köp më caden na gin ötwakö ba örwatërë.

⁶⁰ Alamdhök na Dit öya malö cë ocung i dyeregî ëka openyo Yecu nî, "Eyo, in ba itwërö gamö köp nî kibëc? Ngö na in itwërö kobo i kom gin n'ekobo i komi?" ⁶¹ Èntö Yecu öling alinga ba ögamö. Cë Alamdhök

na Dit dōkī openyo ɛn nī, “In ɛnɛ ibedo Meciya, Wod k'Obanga n'ɛwörö?”

⁶² Yecu okobo nī, “An ɛnɛ ɛn. Ẽka ibino nɛnō unu Wod ka Dhanō n'obedo i nget cing Won Twēr kucem ɛka dōkī tye ka bino kī i pōl mē polo.”

⁶³ Alamdhök na Dit öyēcō böng mērē ɛka okobo nī, “Pīngō onu pod dōkī ɛmitō caden nōkēnē?”

⁶⁴ Un iwinyo unu kite na ɛn öyanyö k'Obanga ködē. İthamō unu nīngō iē?”

Gin kibēc öngölō nī, “Ẽn opore mē thōö!”

⁶⁵ Jō nōkēnē öcakō ngülō laō dhögī i kome, nakun eumo wangē ökö cē ɛbapō, n'ekobo nīnē nī, “In ibedo adwarpīny, tuc nīwa!” Ẽka ɛkürpīny ökwanyö Yecu cē epwodo.

Petero ökwörö Yecu

⁶⁶ İ karē n'onwongo Petero tye pīny i dyekal, atic k'Alamdhök na Dit mörō n'obedo nyakō obino.

⁶⁷ İ karē na ɛn önɛnō Petero tye ka oo mac, ɛn örīpō Petero na cwök ɛka okobo nī, “In thon onwongo itye kī dhanō nōn n'öya kī i Najaret, ɛn Yecu.”

⁶⁸ Ẽntō Petero ökwörö ökö na kobo nī, “An ba angeo ngō na in itye ka twakō,” cē öcīdhō ökö yo dhō wangkac, ɛka thwön gwēnō öcakō kok.

⁶⁹ İ karē na nyakō nōn n'obedo atic önɛnō Petero ocung kunōn dōkī, ɛn öcakō kobo both jō nōkēnē nī, “Ẽcwō ni obedo awodhgi acël!”

⁷⁰ Ẽntō Petero ökwörö ökö dōkī.

Kinge na nōnōk jō mökö n'onwongo ocung gīnī i nget Petero öcakō kobo gīnī nī, “Adyer in ibedo awodhgi acël, piēn in ibedo dhanō mē Galilaya.”

⁷¹ Petero öcakō alem i kome kēnē nakun kwongere nī, “An ba angeo ɛcwō ni na un itye ka twakō köp i kome”

⁷² Ẽka cūcūth thwön gwēnō okok wang mē ariō. Cē Petero opo i köp na Yecu okobo nīnē nī, “Na bara thwön gwēnō okok wang ariō, in ibino kwērōna wang adek.” Ẽka öcakō koko rwök.

15

Yecu i nyim Pilato

(Matayo 27:1-2; 11-14; Luka 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Keko cōn, ɛlamdhök na dito, mēd k'edong, epwony cık ka Muca, ɛka athuko mē öd okiko k'edite kibēc öyübō gīnī köp kanya acël. Gin otweo Yecu cē etero ökö ɛka ɛmīō both Pilato.

² Pilato öcakō penyo Yecu nī, “In ɛnɛ rwoth k'Eyuda?”

Yecu ögamō nī, “Eyo, obedo kite na in ikobo ködē.”

³ Ẽlamdhök na dito odotho Yecu kī kwa adoth na pol.

⁴ Cē Pilato dōkī openyo Yecu nī, “In ba itwērō gamō peny? Nēn lwak köp na pol n'edothi ködē.”

⁵ Ẽntō Yecu ba ögamō gin mörō, ɛka Pilato obedo kī ur rwök.

Ẽngölō köp mē thōö nī Yecu

⁶ İ karē mē Karama mē Poth kibēc, Pilato onwongo marō gönyö amabuc acël na lwak nwongo ökwaō.

⁷ İ karē nōn, ɛcwō mörō onwongo tye na nyīngē Baraba, na yam etweo i buc i kin jō n'øjēm n'oneko gīnī jīi i karē mē jēmgī nōn.

⁸ Lwak öcakō cīdhō both Pilato mē penyo ɛn ɛk ötim kite na ɛn önaa timō ködē.

⁹ Pilato openyogī nī, “Un imitō nī agöny niwu rwoth k'Eyuda?”

¹⁰ Pilato okobo nī kömanōn piēn ɛn onwongo ongeō nī ɛlamdhök na dito okelo gīnī Yecu pī nyeko.

¹¹ Ẽntō ɛlamdhök na dito öcüpō gīnī lwak ɛk ömīi Pilato ögöny Baraba nakaka Yecu.

¹² Pilato öcakō penyogī nī, “Ngō na myero an atīm kī ngat na un icwodo nī rwoth k'Eyuda?”

¹³ Lwak öwöō gīnī nī, “Gur ɛn i kor yath ariā!”

¹⁴ Ẽka Pilato dōkī openyogī nī, “Pīngō kara, ötimō ngō na rac?”

Ẽntō lwak öwöō gīnī kī redo rwök nī, “Gur unu ɛn ökö i kor yath ariā!”

¹⁵ Pilato onwongo mītō yomo cwiny lwak, cē ögönyö Baraba nīgī. Ẽn ömīō twērō nī ɛk epwod Yecu kī del ɛka egur i kor yath ariā.

Acikari önywarö Yecu

¹⁶ Acikari otero gini Yecu naka i dyekal k'alöc (n'ecwodo ni Praitonion) ëka ocwodo gini lwak acikari kibëc kanya acël.

¹⁷ Gin öcakö ruko Yecu ki böngü na kwar ëka etweo tok öküdhö öthac, cë ërwakö i wie.

¹⁸ Cë gin öcakö motho ën ni, "Örëm ba, rwoth k'Eyuda!"

¹⁹ Acikari opwodo gini wi Yecu ki lüth, öngülö gini laö dhögi i kome, ëka orumo gini cöng-gi piny më wörö ën më anywar.

²⁰ I karë na gin dong önywarö Yecu, ökwanyö gini böngü na kwar ökö ki i kome ëka ëdwökö böng mërë i kome. Cë gin dong otero Yecu yökö ëk egur i kor yath ariä.

Eguro Yecu i kor yath ariä

²¹ Eëwö mörö më Cirene na nyingë Cimon apap k'Alegijanda ëka Rupo, onwongo tye ka wok nakun öya ki kin pacö ëka acikari ödïö ën më tingo yath ariä.

²² Gin otero Yecu i kabedo n'ecwodo ni Golgota, na tyen köp mërë ni, "Kabedo më Cogo Wic."

²³ Cë acikari öcakö miö Yecu köngö ölöc n'erubo ki yath müra,* ëntö Yecu ökwörö madhö ökö.

²⁴ Gin oguro Yecu i kor yath ariä ëka opoko gini böng mërë i kin-gi nakun ebolo kwir ëk ënën böngü na ngat acëlacël bino tero.

²⁵ Eguro Yecu i kor yath ariä caa adek më kodiko.

²⁶ Gin n'ecöo na nyutho köp n'edotho ën ië kwanërë ni, "RWOTH K'EYUDA."

²⁷ Eguro Yecu kanya acël k'ëyak ariö, dhanö acël kucem ëka acël kuçam. ²⁸ Man ömiö Cöc na Leng ocobere kakarë ni, "Ekwanö ën i kin ëbal."†

²⁹ Jö n'onwongo tye ka wok i ngete, obedo gini ka yanyö ëka nywarö Yecu, nakun yengo wigü na kobo gini ni, "Onye, in n'imuko öt k'Obanga ökö, cë igërö pi ninö adek këkën,

³⁰ larë keni, idhi piny ki i kor yath ariä!"

³¹ I kite acël nön, ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca önywarö gini Yecu i kin-gi kën-gi nakun kobo gini ni, "En ölarö jö nökenë, ëntö ba twërö larë kënë!"

³² Wëk Kiricito, Rwoth më Icarael, oidhi piny ki i kor yath ariä, ëk ënën ëka eyee." Jö n'eguro ki Yecu thon öcakö gini yanyö ën.

Thöo ka Yecu

³³ I caa abicël më kiceng, piny ocido ökö na cöl nicuc i wi lobo kibëc naka othuno caa abungwën.

³⁴ Eëka i caa abungwën, Yecu öcakö koko ki dwön na malö ni, "Eloi, Eloi, lama cabaktani?" Na gönyö ni, "Obangana, Obangana, pingö iwëka ni köman?"

³⁵ I karë na jö n'ocung na cwök owinyo, gin okobo ni, "Winy unu, ën tye ka cwodo Eliya."

³⁶ Eëwö mörö acël öcakö ngwëc, ëka ökwanyö amor, olutho i köngö ölöc na wac, cë öröpö i wi yath atad ëka ömiö both Yecu ni ëk ömadhi. En okobo ni, "Kür unu, eru ënën ka Eliya twërö bino kwanyö ën ökö piny!"

³⁷ Yecu döki okok ki dwön na malö cë öthöo ökö.

³⁸ Cë böngü ëcëngë na tye i öt k'Obanga öcakö yëc opokere ië ariö, ki malö naka piny.

³⁹ Adit acikari n'onwongo ocung na cwök i nyim Yecu, owinyo redo ka Yecu ëka önönö kite n'öthöo ködë, cë ën okobo ni, "Adyer dhanö ni onwongo obedo Wod k'Obanga."

⁴⁰ Mon mökö onwongo tye gini kunön, nakun ripö gini ki cecen. Ki kin-gi onwongo obedo Maria më Magadala, Maria (aya ka Yakobo na tidi ëka Yoce), ëka Calume.

⁴¹ Gin obedo ka lübö kör Yecu anaka ki i Galilaya, ëka gin obedo ka könyö ën thon. Mon nökenë na pol n'onwongo owotho ködë më bino i Jerucalem onwongo thon tye kunön.

Eiko kom Yecu i lyël

⁴² Onwongo obedo Ninö më Yübërë (manön ninö na Cabit k'Eyuda bara örömö.) Na dong piny cwök cido,

⁴³ Eëwö na nyingë Yocepu më Arimataya obino, ën onwongo obedo dhanö na dit më öd okiko, ëka ën onwongo kürö Ker

* **15:23 15:23** Müra obedo yath n'erubo ki köngö ölöc n'ëmiö both dhanö n'eguro i kor yath ariä më kweeno arem.

† **15:28 15:28** Baibul nökenë ba cöo tyeng ni.

k'Obanga më bino. Ën öcïdhö both Pilato kï tèk cwiny më kwaö kom Yecu.

⁴⁴ Pilato obedo kï ur më winyo nï Yecu dong öthöö ökö. Ën ocwodo adit acikari, cë openyo ka Yecu öthöö ökö.

⁴⁵ Ì karë na Pilato öniang kï both adit acikari nï ötimëre nï kōmanön, ën ömiö kom Yecu both Yocepu.

⁴⁶ Yocepu öwïlö böngü na leng. Cë ökwanyö kom Yecu ökö piny kï kor yath ariä, oboo i böngü, ëka opyelo i bur lyël n'egworo i kidi, cë ölorö kidi i dhö bur lyël ëka oloro dhögë ökö. ⁴⁷ Maria më Magadala ëka Maria aya ka Yoce önenö gini kakwene n'onwongo eiko ën ië.

16

*Cer ka Yecu
(Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Jon 20:1-10)*

¹ Ì ninö na lübö Cabit k'Eyuda, Maria më Magadala, Maria aya ka Yakobo, ëka Calume öcïdhö gini më wilö möö na ngwece kur ëk ëcïdh gini më wirow kom Yecu.

² Kodiko cön i ninö më acël më cabit, kinge na ceng dong odonyo, gin öcïdhö i lyël.

³ Gin öcakö penyere gini kën-gi kï i wanga yoo nï, “Nga na bino thwaro nï onu kidi kï i dhö bur lyël?”

⁴ Ëntö i karë na gin othuno, önenö gini lyël ëka önenö gini kidi n'onwongo thwönë, dong ethwaro ökö thenge.

⁵ Na gin dönyö i lyël, önenö gini awobi mörö n'oruko böngü na tar n'obedo kï kucem, ëka obedo gini kï lworö rwök.

⁶ Ëntö ën okobo nï, “Kür ibed unu kï lworö, un itye ka rangö Yecu më Najaret, n'onwongo eguro i kor yath ariä. Ën ope kany! Ën ocer ökö kï kin jö n'öthöö! Nën unu, kany ënë onwongo epyelo kome ië.

⁷ Ëntö apë ëk ikob unu n'ëlübkörë ëka Petero nï, ‘Yecu bino tölö nyimwu më cïdhö yo Galilaya. Ibino nënö unu ën kï kunön, kite na yam ën okobo niwu ködë.’ ”

⁸ Cë mon odonyo yökö kï i lyël, öcakö gini ngwëc kï myël kom ëka lworö na ba okobo gini gin mörö both ngat mörö kēkēn, piën lworö onwongo ömakögi rwök.

Yecu onen both Maria më Magadala

⁹ Ì karë na Yecu ocer kï i lyël kodiko cön i ninö më acël më cabit, ën öcakö nen both Maria më Magadala, dhakö na ën onwongo öryëmö cene abirö kï i kome.

¹⁰ Ën öcïdhö both ëlübör Yecu n'onwongo tye ka kwero cöla ëka kok gini.

¹¹ Ëntö i karë na gin owinyo nï Yecu tye na kwö, ëka Maria önenö ën, gin ba oyee köp mërë.

Yecu onen both ëlübörë ariö

¹² Kinge, Yecu onen both ëlübörë ariö i kite na path n'onwongo gin tye ka cïdhö yo kin pacö.

¹³ Gin ödök cen më kobo both ëlübör Yecu nökenë, ëntö ngat mörö ope n'oye köpgi.

Yecu onen both ëlübörë apar acël

¹⁴ Kinge, Yecu onen both ëlübörë apar acël i caa n'onwongo gin tye ka cem. Ën ocokogi piën gin onwongo ope kï gen ëka pi nwang cwinygi piën gin ökwörö yee köp ka jö n'önenö ën kinge cer mërë kï i kin jö n'öthöö.

¹⁵ Yecu okobo n'ëlübörë nï, “Apë unu i wi lobo kibëc ëka itit unu köp më Emuth na Bër both dhanö kibëc.

¹⁶ Dhanö mörö na bino yee ëka ebatica ën, bino larë, ëntö dhanö na ba bino yee, ebino ngölö ninë köp.

¹⁷ Anyuth ni bino nen kï both jö na yee, gin bino ryëmö cene kï nyinga. Gin bino twak kï lëb na nyen.

¹⁸ Gin bino makö thwol kï cing-gi, ëka ka gin ömadhö gin mörö na neko dhanö, cë ba bino timögi na rac. Gin bino ketho cing-gi i kom etwoe ëka bino cang gini.”

Yecu öidhö i wi polo

¹⁹ Kinge na Rwoth Yecu ötwak ködgi, ëkwanyö cë etero i wi polo ëka ën obedo i nget cing Obanga kucem.

²⁰ Cë ëlübör Yecu öcïdhö ëka ötitö gini köp i kom Yecu i kabedo kibëc. Rwoth otio ködgi ëka omoko köp mërë k'anyuth n'ölübö körë.

Köp më Emuth na Bër i kom Yecu kite na Luka öcöö Köp na tye i buk ka Luka

Köp më Emuth na Bër na Luka öcöö i kom Yecu, nyutho Yecu na calö Alar n'ëciko both jö Icarael, ëka na calö Alar ka jö kibëc. Luka öcöö ni Yecu onwongo ecwodo ki Tipo ka Rwoth më *Kobo emuth na bër both ëcan* (Luka 4:18). Köp më Emuth na Bër ni opong ki köp na makö jö kibëc na mitö ni ëkönygi. Köp më yom cwiny thon pîrë tək i buk ka Luka, pol mërë i acaki më cura na kobo bino ka Yecu, ëka dök i ajiki mërë, na Yecu öidhö ködë i polo. Köp i kom döngö ëka ki nya ka jö n'oye ki ngëë idhö ka Yecu i polo, acöc acël ni öcöö i buk më Tic k'ëkwëna.

Ut dul ariö (cura 1-2 ëka 9-19) na ute ki jami na pol na nwongere i buk ni këkën. Köp ni ut ië wer k'emalaika ëka limo k'ëkwath i karë n'ënywölö ki Yecu, Yecu i öt k'Obanga na calö awobi, carolok i kom dhanö më Camaria na bër ëka awobi n'orwenyo. I buk ni kibëc, köp na pîrë tək ut i kom lëga, Tipo Naleng, tic ka mon i kom tic ka Yecu, ëka kica k'Obanga i kom bal.

Buk ni ëcöö both adwong Teopilo

¹ Both adwong Teopilo. Jö na pol dong ötëmö gini cöönö köp i kom Yecu Kiricito kite n'ötimërë ködë i kinwa.

² Gini öcöö jami ni kite na jö n'önënö gini ki wang-gi anaka ki i acaki okobo niwa ködë ëka onwongo pwonyo gini köp k'Obanga.

³ Pi manön, adwong Teopilo, an angjö köp kibëc cakërë ki i acaki. An thon athamö ni bër acöö bothi, nakun aryëö körë ki körë.

⁴ An amitö ni iniang adyer më köp nön na yam epwonyi ködë.

Ekobo pi nywölö Jon Abatica

⁵ I karë n'Erode obedo rwoth më Yudea, onwongo alamdhök mörö ute na nyingë

Jakaria, n'onwongo tye i wang tic k'ëlamdhök k'Abija. Yam ut ki dhakö mërë na nyingë Elicabeth n'onwongo thon obedo akwar Aron.

⁶ Jakaria ëka Elicabeth onwongo kitegi atir i nyim Obanga, na lübö gini cik ka Rwoth abonge bal.

⁷ Entö gin onwongo ope k'athin, piën Elicabeth onwongo obedo alür, ëka onwongo otii gini ökö.

⁸ I ninö mörö acël na Jakaria onwongo ut i tic mërë më alamdhök i nyim Obanga, piën onwongo obedo karë më wang tic mërë,

⁹ na calö kite k'ëlamdhök tye ködë, kwir öyërö ën më cidhö wangö odok na kur i öt ka Rwoth.

¹⁰ I caa n'onwongo etye ka wangö odok na kur, lwak kibëc öcökërë yökö i lëga.

¹¹ Cë malaika ka Rwoth onen bothe n'ocung kucem më nget keno tyër më wangö odok na kur.

¹² I karë na Jakaria önënö malaika, cwinye opodho ëka lworö ömakö ën.

¹³ Entö malaika okobo ninë ni, "Kür ilwor Jakaria piën Obanga owinyo lëgani dong ökö. Dhaköni Elicabeth bino nywölö nini athin n'ëcwö, ëka ibino cakö nyingë Jon.

¹⁴ En bino miöni yom cwiny ëka cwinyi bino bedo na yom, ëka jö na pol bino bedo ki yom cwiny pi nywölö ën,

¹⁵ piën en bino bedo na dit i nyim Rwoth. En ba bino madhö köngö ölö, onyo köngö mörö na mërö dhanö. En bino pong ki Tipo Naleng cakërë ki i aya mërë.

¹⁶ En bino lökö jö na pol më Icarael, ëka bino dwökögi cen both Rwoth Obangagi.

¹⁷ Eka en bino tölö anyim më yübö yoo pi Rwoth ki təkö ëka ki tipo n'Eliya onwongo ute ködë.* En bino lökö cwiny enyodo i kom ëthinögi ëka më dwökö jö na ba winyo cik i ryökö ka jö na kitegi atir, dök më yübö ni Rwoth jö na dong öyübërë."

¹⁸ Cë Jakaria openyo malaika ni, "Abino ngeeno ningö? An dong atii ökö ëka dhaköna thon otii."

* 1:17 1:17 Eyuda onwongo kürö gini bino k'adwarpiny Eliya na calö cobo bino k'Alar. Kwan buk ka Malaki 4:5-6.

19 Malaika ögamö ni, “An Gaburiel, acung i nyim Obanga ëka eora më twak kodi ëk akob nini emuth na bër.

20 Ëka piën in ba iyee ngö na an atye ka kobo nini, in ibino ling alinga na ba itwak, naka ka ninö nön na köp ni bino timërë ië, na bino cobere ka karë mërë örömö.”

21 I caa nonu lwak obedo ka kürö Jakaria, nakun uro gin pi ruu mërë i öt k'Obanga.

22 I karë na ën oduyo yökö, onwongo dong ba römö twak ködgä, ëka gin ongeö ni ën önönö anyuth mörö ki i öt k'Obanga. Ën obedo ka twak ködgä ki cingë ëka obedo na thë lëbë otwere.

23 Na karë më tic mërë i öt k'Obanga othum, cë ödök tunge.

24 Kinge karë na nönök, cege Elicabeth öyac ökö, ëka opono ködë pi dwethe abic.

25 Ën okobo ni, “Rwoth ötümö köman i koma, i karë n'önëna, ökwanyö lewic ökö ki i koma ki kin dhanö.”

Ekobo pi nywölö Yecu

26 I dwe më abicël më yac k'Elicabeth, Obanga ooro malaika Gaburiel i taun na nyingë Najaret n'onwongo ut i lobo më Galilaya,

27 both nyakö n'ecwodo ni Maria na ba ongeö ëcwö. Ën onwongo öcikerë më nyömërë ki Yocepu akwar Daudi.

28 Malaika öcïdhö bothe cë okobo ninë ni, “Kuc obed kodi! In na kome gum, Rwoth ut kodi.”†

29 I karë na Maria owinyo köp ni, cwinye opodho ëka obedo ki ur i ngö na köp nön gönyö.

30 Cë malaika okobo ninë ni, “Kür ilwor, Maria, inwongo gum ki both Obanga.

31 In ibino yac ëka inywölö athin awobi, cë ibino cakö nyingë Yecu.

32 Ën bino bedo na dit, n'ebino cwodo ni Wod k'Obanga na Malö Rwök. Rwoth Obanga bino miö ën twër, më then ker kite n'emïö both kwarö mërë Daudi.

33 Ën bino löönö jö më öt ka Jakob na twal, ëka ker mërë ba bino jik.”

† 1:28 1:28 Buke nökenë ëcöö ni Komi gum i kin mon. 1:46 1 Camuel 2:1-10

34 Maria openyo malaika ni, “Köp ni bino timërë ningö? Nakun ba angeö ëcwö mörö!”

35 Malaika ögamö ninë ni, “Tipo Naleng bino bino bothi ëka tükö k'Obanga na Malö Rwök bino umoni na calö tipo. Pi manön, athin n'enywölö ni Leng, ëka ebino cwodo ni Wod k'Obanga.

36 Nën wadwu Elicabeth dong öyac i wi tio mërë, bino nywölö athin awobi. Ën yam ecwodo ni alür kobedi dong ut ki ic më dwethe abicël.

37 Piën gin mörö ope na löö Obanga.”

38 Cë Maria okobo ni, “An atic ka Rwoth ëk obed kite na in ikobo ködë.” Cë malaika öya ökö ki bothe.

Maria öcïdhö limö Elicabeth

39 Kinge karë na nönök, Maria öya, piöpïö öcïdhö i taun mörö n'otingere i Yudea.

40 Cë ödönyö i öt ka Jakaria, omotho Elicabeth.

41 Ka Elicabeth owinyo moth ka Maria, athin mërë oyengere ki ië. Elicabeth opong ki Tipo Naleng.

42 Ën oredo ki dwön na ut malö ni, “Iut ki gum i kin mon, ëka athin na in ibino nywölö ni kome gum.

43 Pingö eketho wörö i koma n'aya ka Rwoth twal obino më limöna?

44 Anaka awinyo mothni, athin ki ia oyengere ki yom cwiny.

45 Komi gum in ni yeo köp ka Rwoth piën köp na Rwoth okobo nini bino cobere.”

Wer ka Maria më pakö Obanga

46 Maria okobo ni, “Tipona pakö Rwoth,

47 cwinya yom i kom Obanga Alarna,

48 Piën ën öparö pi atic mërë, kadï bed rwöm mërë ute piny.

Cakërë kobedini, jö më karë kibëc bino cwodona ni akome gum.

49 Obanga Won Twër ötümö gin na döngö pira, Ën nyingë leng.

50 Ën nyutho kica mërë both jö na winyo ën pi karë kibëc.

51 Badë na ute ki tükö, otio tic na döngö. Wegi awaka i cwinygi ëkëthö ökö.

- 52 Ën ötürö löc ka rwodhi,
ëka otingo jö na bwönërë malö.
53 Ën ömïö cem ëka jami na bëcö both jö na
kec neko,
ëka öryëmö ëlönyö kî cing-gî nono.
54 Obanga ökönyö etic mërë Icarael.
Ën opo më tîmö kîca,
55 both Abraam ëka ëkwaë mërë kibëc,
kite na yam öcîkërë ködë both
kwerewa.”
56 Maria obedo both Elicabeth na römö
dwethe adek, cë ödök yo parë.

Nywölö Jon Abatica

- 57 Na karë më nywöl k'Elicabeth dong
örömö, cë önywölö athîn awobi.
58 Na dong ewodhe ëka wede owinyo
gîni nî Rwoth onyutho kîca mërë na dît î
kome, cwinygî obedo na yom kanya acël
ködë.
59 Î karë n'athîn dong örömö nîno aboro,
obino gîni î kwer më lîrö athîn. Ömitö gîni
cakö nyîngë kî nyîng apap mërë Jakaria.
60 Ëntö aya mërë ögamö nî, “Pathî
kömanön nyîngë bino bedo Jon!”
61 Gîni okobo nîne nî, “Ba ut ngat mörö na
nyîngë obedo kömanön î dhogolawu kibëc
yo.”
62 Cë ögwëlö gîni apap k'athîn më penyo
nî ën mîtö nî ëcak nyîng athîn nga?
63 Ën openyo gin mörö ëk ëcöö ië, cë öcöö
nî, “Nyîngë Jon.” Ëka jö kibëc ouro.
64 Cücüth, lëb Jakaria öyabërë, cë öcakö
twak ëka öpakö Obanga.
65 Lworo ömakö jö kibëc na bedo cwök î
ngetgî. Köp ni kibëc ökëë örömö lobo
n'otingere î Yudea.
66 Jö kibëc n'owinyo gîni köp ni öthamö
gîni rwök na kobo gîni nî, “Athîn ni kothe
bino bedo nîngö?” Piën tükö ka Rwoth
onwongo ut ködë.

Wer ka Jakaria më pakö Obanga

- 67 Cë apap mërë Jakaria opong kî Tipo
Naleng ëka ötwak kamë adwarpîny nî,
68 “Pak obed both Rwoth Obanga ka jö
Icarael,
piën dong obino më könyö jögë ëka
ökökögî.

- 69 Ën ömïöwa Alar na tük
kî î öt k'atic mërë Daudi.
70 Na calö yam öcîkërë ködë
nakun wok kî both edwarpîny mërë
na leng cakërë cön.
71 Ën bino laröwa kî both langwa,
ëka bino laröwa kî cing jö kibëc na
dagöwa.
72 Obanga obedo kî kîca both kwerewa,
ëka opo kî gîcîkërë mërë na leng.
73 Man ënë cîkërë na ën okwongo both
kwaröwa Abraam nî,
74 ën bino laröwa kî both langwa,
ëk ëwör Obanga abonge lworo,
75 kî leng cwiny ëka kite atîr î nyime ka pod
onu ëkwö.
76 “In athîn-na, ebino cwodoni nî
adwarpîny k'Obanga na Malö Rwök,
in ibino cîdhö anyim më yübö yoo nî
Rwoth,
77 më kobo nî jögë kite më nwongo larë
î yoo më tîmö kîca pî balgî.
78 Pî kîca k'Obanga na thwönë n'öwëkö pîny
oruu nîwa,
tar mërë kî î polo dong cwök ka mënyö
onu,
79 më mënyö jö na ut î pîny na cöl ëka î tipo
më thöö,
ëka më tëlö onu î yoo më kuc.”
80 Jon ödöngö ëka Tipo Naleng ömïö ën
tükö. Ën obedo î thim naka na dong öcakö
tic mërë kanyalër both jö Icarael.

2

Ënywölö Yecu (Matayo 1:18-25)

- 1 Î karë nonu, na dong ënywölö Jon
Abatica, Cija Agucito onwongo obedo
rwoth më lobo Roma.* Ën ömïö cîk nî ëk
ëkwan jö kibëc më lobo na ën löö.
2 Man obedo kwanö jîi më acël n'ötîmërë
î karë na Kwirino obedo alöc më lobo
Ciria.
3 Jö kibëc öcîdhö ëk ëkwan-gî yo taun ka
kweregî.
4 Yocepu mene öya kî î lobo më Galilaya
kî î taun n'ecwodo nî Najaret, öcîdhö yo
lobo Yudea î taun n'ecwodo nî Bethelëm,

1:76 1:76 Malaki 3:1 * 2:1 2:1 Î karë nön, lobe na pol onwongo jö më Roma löögî. Icarael thon onwongo tye î thë
löc ka jö Roma.

kany na yam ënywölö Daudi ië. Ën yam obedo ngat acël i kin ëkwaë ka Daudi.

⁵ Öcïdhö ëk ëkwanë gïn kî Maria, n'onwongo ën öcïkërë më nyömö ëka onwongo dong ute kî ië.

⁶ Na gïn ut i Bethelëm, karë ka Maria më nywöl örömö.

⁷ Ën önywölö athïn kaö mërë wode ëka oumo kome kî böngü k'athïn. Cë opyelo i pwa më cem ka dhok, piën onwongo kabuto opong ökö nîgi i öt apanga pî wele.

Ëkwath ögamö emuth ni ënywölö Yecu

⁸ Kiwor nön, ëkwath onwongo kwö ëka gwökö romgi i thim na cwök kî Bethelëm.

⁹ Malaika ka Rwoth onen bothgi, ëka tar ka Rwoth öryëny ömënyögi, cë lworö ömakögi rwök.

¹⁰ Ëntö malaika okobo nîgi nî, “Kür ibed unu kî lworö, piën akelo niwu emuth na bër më yom cwiny na dit na bino bedo pî jö kibëc.

¹¹ Tin i taun ka Daudi ënywölö niwu Alar, ënë Meciya Rwoth.

¹² Man ënë bino bedo anyuth bothwu. Ibino unu nwongo athïn na mar n'eboo kî böngü k'athïn, n'epyelo obuto i öd pwa cem ka dhok.”

¹³ Athura, lwak emalaika më polo öribërë kî malaika nön, na pakö gîni Obanga ëka kobo nî,

¹⁴ “Dheo obed both Obanga na ute malö i polo,
ëka kuc obed i lobo both jö n'Obanga ömiögi kîca mërë!”

¹⁵ I karë na dong emalaika öya ökö kî bothgi cë ödök yo polo, ëkwath nön ötwak kën-gî nî, “Eru ecidhu kono yo Bethelëm, ëk ëcïdh enenu ngö n'ötïmërë na Rwoth pod okobo nî onu.”

¹⁶ Gïn öcakö cïdhö piöpïö, onwongo gîni Maria gïn kî Yocepu, ëka athïn n'obuto i öd pwa cem dhok.

¹⁷ Na gïn dong önënö athïn, ëkwath örwëö both jö kibëc köp na yam ekobo nîgi i kom athïn nön.

¹⁸ Jö kibëc n'owinyo ouro köp n'ëkwath okobo nîgi.

¹⁹ Ëka Maria obedo gwökö köp ni kibëc i cwinye ëka obedo thamö i komgi.

²⁰ Ëkwath ödök cen na wörö ëka pakö gîni Obanga pî gin na kibëc na gïn owinyo ëka önënö, kite na malaika okobo nîgi ködë.

²¹ I nînö më aboro ëlirö[†] athïn nön cë ëcakö nyïngë Yecu. Man ënë nyïng na yam malaika ömiö na bara ëgamö ën i ic.

Ëmiö Yecu i öt k'Obanga

²² Na karë më kwer më lönyërë[‡] na lübërë kî cîk ka Muca dong othum, Yocepu ëka Maria otero Yecu yo Jerucalëm co miö ën both Rwoth.

²³ (Kite n'ëcöö ködë i cîk ka Rwoth, “Ëthïnö kaö kibëc na cwö myero ëmiï both Rwoth”).

²⁴ Ëka thon kite n'ëcöö i Cîk ka Rwoth ni enyodo myero thon ömiï tyër n'obedo, “Amame ariö, onyo ëthïn akuce ariö.”

²⁵ I karë nonu, onwongo ëcwö mörö na nyïngë Cimeon ute i Jerucalëm, n'onwongo kite atir ëka lworö Obanga. Ën onwongo kürö Kiricito na bino larö jö Icarael. Tipo Naleng onwongo tëlö ën.

²⁶ Yam Tipo Naleng onyutho nîne nî ën ba bino thöö wang na ën önënö Kiricito na yam Rwoth öcïkö both jö Icarael.

²⁷ Kî tükö ka Tipo Naleng, ën öcïdhö yo dyekal öt k'Obanga. I karë n'enyodo okelo athïn Yecu ëk ëtim nîne kit na cîk mitö ködë.

²⁸ Cimeon otingo ën i badë ëka öpakö Obanga, na kobo nî,

²⁹ “Rwoth Obanga Won Twër igwökö kwongni köda,
yee dong aticni öcïdh kî kuc.

³⁰ Piën wanga dong önënö Alar,

³¹ na in iyërö më larö jö kibëc.

³² Ën bino kelo tar më cwiny both jö na ba obedo Eyuda,

[†] 2:21 2:21 **Lirö** obedo thëkwarö k'Eyuda, ka ënywölö athïn awobi, kinge nînö aboro myero engun del wi kome më cwö ökö calö anyuth më kwong na yam Obanga omoko k'Abram ëka ëkwaë mërë kibëc. [‡] 2:22 2:22 **Kwer më lönyërë** obedo kwer na mon k'Eyuda myero ötim gîni më lönyërë piën Cîk na yam Obanga ömiö Muca kobo nî, ka dha Ayuda önywölö athïn ën dökö gïn na ba leng. Më dökö ngat na leng dök kinge nywöl mërë, myero ën obed kono pî nînö 40 kinge nywöl ëka ömiï tyër. 2:23 2:23 Yaa 13:2, 12, 15 2:24 2:24 Jö Lebi 12:8 2:32 2:32 Icaya 42:6; 49:6; 52:10

ëka pī dheo both jō na megī Icarael.”

³³ Apap ëka aya k'athīn ouro gīnī ngō n'ekobo i kom Yecu.

³⁴ Cē Cimeon òlamō gum i komgī ëka okobo n'aya mērē Maria nī, “Athīn ni bino mīō jō na pol kī i lobo Icarael podho pīny ëka yaa malō, ëka bino bedo anyuth n'ebino twak iē na rac,

³⁵ ëk tham mē cwiny jō na pol omore yōkō. Cwer cwiny bino cōbōni calō ëcōbō cwinyi kī pala abadē.”

³⁶ Yam adwarpīny na dhakō tye na nyīngē Ana, nyaka Panuel mē kaka Acer. Ën onwongo dong otī rwōk. Kinge nyom mērē, Ën ökwō kī cwōrē pī mwaka abīrō.

³⁷ Cwōrē onwongo öthōō ökö, ëka onwongo dong ut kī mwaka pyer aboro wie angwēn. Ën ba öwēkö öt k'Obanga ëntō öwōrō Obanga kiwor thon kiceng na rio kec ëka lēgō.

³⁸ I caa nōn Ana obino bothgī, cē öpwōyō Obanga, ëka ötwak pī athīn nōn both jō kibēc na yam kürō karē mē larō jō Icarael.

³⁹ I karē na Yocepu ëka Maria dong otyeko gīn na kibēc na cīk ka Rwoth ömitō, gīn ödök yo lobo mē Galilaya, yo taun-gī mē Najaret.

⁴⁰ Ëka athīn nōn ödōngō cē ödökō na tēk, n'opong kī ryēkö ëka na kīca k'Obanga onwongo ute i kome.

Awobi Yecu i öt k'Obanga

⁴¹ Mwaka kī mwaka enyodo ka Yecu onwongo cīdhō gīnī yo Jerucalem pī Karama mē Poth. §

⁴² I karē na Yecu dong ute kī mwaka apar arīō, gīn öcīdhō kunōn i Karama mē Poth na lübērē kī cīk mē thēkwarōgī.

⁴³ Na Karama mē Poth nōn dong othum, n'enyodo mērē dök yo pacō, athīn Yecu odong ökö cen i Jerucalem, n'enyodo mērē ba ongeō.

⁴⁴ Na thamō gīnī nī ködē Ën ute i kin ewodhe, gīn owotho pī nīnō acēl cē ëcakō rangō Ën i kin wede ëka nyikoneigī.

⁴⁵ I karē n'enyodo ba onwongo Ën, gīn ödök cen yo Jerucalem mē cīdhō rangō Ën.

⁴⁶ Kinge nīnō adek enyodo mērē onwongo Ën i dyekal öt k'Obanga. Yecu onwongo obedo i kin epwonye na winyogī ëka penyogī peny.

⁴⁷ Jō kibēc n'owinyo Yecu, ouro gīnī kit nīang ëka ryēkö mērē mē gamō peny.

⁴⁸ N'enyodo mērē önēnō Ën, gīn ouro aura. Aya mērē openyo Ën nī, “Athīn-na, pīngō itīmōwa kōman? Nēn! An k'apapnī ebeto rangōni kī par na dit.”

⁴⁹ Ën ögamō nī, “Iraŋga unu pīngō? Ba ingeo unu nī myero abed i öt k'Apapna?”

⁵⁰ Ëntō gīn ba öniang ngō n'onwongo Ën kobo nīgī.

⁵¹ Cē Yecu olungo ködgī yo Najaret, ëka obedo winyogī. Ëntō aya mērē ögwōkö köp kibēc i cwinye.

⁵² Yecu ödōngō kī ryēkö ëka dit kome, kī pwöc k'Obanga ëka mē dhanō.

3

Pwony ka Jon Abatica i thim

(Matayo 3:1-12; Marako 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹ Onwongo obedo mwaka mē apar abic mē löc ka Cija Tiberio i ker mē Roma. I karē nōn, Pontio Pilato onwongo obedo alöc mē Yudea. Erode onwongo obedo alöc mē Galilaya, ëka ömīn mērē Pilipo onwongo obedo alöc mē Ituria ëka alöc mē Taroniti. Ëka Lucania onwongo obedo alöc mē lobo Abilene.

² Anac ëka Kayapa onwongo obedo gīnī ëlamdhök na dito. I karē nonu, Jon Abatica wod ka Jakaria, owinyo köp k'Obanga n'onwongo Ën ut i thim.

³ Ën owotho i lobe kibēc n'örīkö kulo Jordan, nakun titō both jīi nī myero ongut gīnī kī kom balgī ëka ebaticagī, ëk Obanga ötim nīgī kīca.

⁴ Kite n'ëcōö ködē i buk k'adwarpīny Icaya nī,

“Dwōn dhanō mörō tye ka redo i thim nī,
‘Yüb unu yoo pī Rwoth,
mīi unu yoo ocung atīr nīnē.

⁵ Ora kibēc myero epir ökö,
kite kibēc myero erwob ödök pīny na röm.

Yodhi n'ogom mene myero ëmīi ocung atīr.

Yodhi na gwaü bino dökö na pwöth.
⁶ Cë jö kibëc bino nënö lar k'Obanga.' ”

⁷ Jon Abatica okobo ni lwak n'obino bothe ëk ebaticagi ni, “Un jö na reco calö ëthîn ororo! Nga n'okobo niwu ni irîng unu ökö ki i akëmö k'Obanga na bino ni?

⁸ Kitewu myero onyuth ni inguto unu dong ökö ki kom balwu. Kür dök icak unu kobo i kinwu kenwu ni, ‘Wan ëthînö më dhogola k'Abraam.’ Ëk akob niwu ni ki i kom kite ni, Obanga römö yübö ëthînö pi Abraam.

⁹ Ngölö-köp k'Obanga obino ökö, na calö ngat n'omakö atong më tongo yath. Yath na ba nyakö nyige na bër ebino tongo ökö piny, cë ebolo i mac.”

¹⁰ Lwak openyo Jon ni, “Ëtim ngö dong?”

¹¹ Jon Abatica ögamö nigî ni, “Ngat na ute ki böng ariö myero opok both ngat n'o pe ködë, ëka ngat na ute ki cem myero ötîm mene kömanön.”

¹² Ëcök ocoro* mene obino ëk ebaticagi. Gîn openyo ën ni, “Apwony, wan myero ëtim ngö?”

¹³ Ën okobo nigî ni, “Kür icök unu ocoro na kadhö wel n'ëcököwu ködë.”

¹⁴ Acikari mökö öcakö penyo ën ni, “Cë wan kono ëtim ngö?”

Ën okobo nigî ni, “Kür ima unu ciling ki both dhanö mörö têtëk, ëka kür idoth unu dhanö mörö twodo twodo. Ëntö yeng unu ki cülwu.”

¹⁵ Lwak onwongo kürö ki gen, na gîn kibëc onwongo thamö ki i cwinygi ni ködë ba Jon ënë obedo Meciya.

¹⁶ Cë Jon Abatica ögamö ni, “An abaticawu ki pii, ëntö ngat mörö na dit na löa tye ka bino, na an ba apora më bedo atic mërë, ëka më gönyö thöl wörë. Ën bino baticawu ki Tipo Naleng ëka mac.

¹⁷ Ën bino poko jö na kitegi atir ki kom jö na reco, na calö dhanö na pyëdhö bël k'odheru, ën cökö bël cë ketho i od dërö. Ëntö ën bino wangö cüngë ki mac na ba bino nekere.”

¹⁸ Jon Abatica okobo köp na bër n'eoro ën ködë ki köp nökenë na pol. Ën öcükö

cwiny lwak më wëkö bal, ëka opwonyogi k'Emuth na Bër k'Obanga.

¹⁹ Ëntö Jon dökî öjükö rwoth Erode pi bedo ki Kerodia dhakö ka Pilipo n'obedo ömîn Erode, ëka pi ngö na reco kibëc na ën obedo timö.

²⁰ Cë rwoth Erode dök ömëdö bal nökenë dökî na rac më tweo Jon i buc.

Jon obatica Yecu

(Matayo 3:13-17; Marako 1:9-11)

²¹ Na Jon dong obatica jö kibëc, Yecu thon ebatica. I caa na Yecu lëgö, polo öyabërë

²² ëka Tipo Naleng obino ki malö i cal k'amam cë opye i kome. Cë dwön Obanga owinyere ki i polo na kobo ni, “In ënë Woda na an amarö, na cwinya yom i kome.”

Kwere ka Yecu

(Matayo 1:1-17)

²³ Yecu onwongo dong ute ki mwaka pyer adek i karë na ën cakö tic mërë. Jii onwongo thamö ni ën obedo wod ka Yocepu.

Yocepu ni onwongo obedo wod ka Eli.

²⁴ Eli onwongo obedo wod ka Mathat. Mathat onwongo obedo wod ka Lebi. Lebi onwongo obedo wod ka Melki. Melki onwongo obedo wod ka Janai. Janai onwongo obedo wod ka Yocepu.

²⁵ Yocepu wod ka Matathia, Matathia wod k'Amoc, Amoc onwongo obedo wod ka Nakum. Nakum onwongo obedo wod ka Eceli. Eceli onwongo obedo wod ka Nagai.

²⁶ Nagai onwongo obedo wod ka Math, Math onwongo obedo wod ka Matathia. Matathia onwongo obedo wod ka Cemein. Cemein onwongo obedo wod ka Yocek, Yocek onwongo obedo wod ka Yoda.

²⁷ Yoda onwongo obedo wod ka Joanan. Joanan onwongo obedo wod ka Reca. Reca onwongo obedo wod ka Jerubabel. Jerubabel onwongo obedo wod ka Cealtiel.

Cealtiel onwongo obedo wod ka Neri.

²⁸ Neri onwongo obedo wod ka Melki.

* **3:12 3:12 Ëcök ocoro** obedo gîni Eyuda n'ökönyö gîni acikari më Roma më diö Eyuda i cülö ciling both mwony ka jö Roma. Mëdö i kom manön, ëcök ocoro thon onwongo cökö gîni ciling na kadhö man ekobo nigî ni öcökî, ömîö Eyuda ödagögi.

Melki onwongo obedo wod k'Adi.
 Adi onwongo obedo wod ka Kocam.
 Kocam onwongo obedo wod ka
 Elemadam.
 Elemadam onwongo obedo wod ka Er.
²⁹ Er onwongo obedo wod ka Yocua.
 Yocua onwongo obedo wod ka Elieja.
 Elieja onwongo obedo wod ka Yorim.
 Yorim onwongo obedo wod ka Mathat.
 Mathat onwongo obedo wod ka Lebi.
³⁰ Lebi onwongo obedo wod ka Cimeon.
 Cimeon onwongo obedo wod ka Yuda.
 Yuda onwongo obedo wod ka Yocepu.
 Yocepu onwongo obedo wod ka Yonam.
 Yonam onwongo obedo wod ka Eliakim.
³¹ Eliakim onwongo obedo wod ka Melea.
 Melea onwongo obedo wod ka Mena.
 Mena onwongo obedo wod ka Matatha.
 Matatha onwongo obedo wod ka Natan.
 Natan onwongo obedo wod ka Daudi.
³² Daudi onwongo obedo wod ka Jece.
 Jece onwongo obedo wod k'Obed.
 Obed onwongo obedo wod ka Boaj.
 Boaj onwongo obedo wod ka Calomon.
 Calomon onwongo obedo wod ka Nacon.
³³ Nacon onwongo obedo wod
 k'Aminadab.
 Aminadab onwongo obedo wod k'Adimin.
 Adimin onwongo obedo wod k'Arni.
 Arni onwongo obedo wod ka Kejeron.
 Kejeron onwongo obedo wod ka Perej.
 Perej onwongo obedo wod ka Yuda.
³⁴ Yuda onwongo obedo wod ka Jakob.
 Jakob onwongo obedo wod ka Icaaka.
 Icaaka onwongo obedo wod k'Abraam.
 Abraam onwongo obedo wod ka Tera.
 Tera onwongo obedo wod ka Nakor.
³⁵ Nakor onwongo obedo wod ka Cerug.
 Cerug onwongo obedo wod ka Reu.
 Reu onwongo obedo wod ka Peleg.
 Peleg onwongo obedo wod ka Eber.
 Eber onwongo obedo wod ka Cela.
³⁶ Cela onwongo obedo wod ka Kainan.
 Kainan onwongo obedo wod k'Apacad.
 Apacad onwongo obedo wod ka Cem.
 Cem onwongo obedo wod ka Noa.
 Noa onwongo obedo wod ka Lamek.
³⁷ Lamek onwongo obedo wod ka
 Methucela.

Methucela onwongo obedo wod ka Enok.
 Enok onwongo obedo wod ka Jared.
 Jared onwongo obedo wod ka Maalalel.
 Maalalel onwongo obedo wod ka Kainan.
³⁸ Kainan onwongo obedo wod ka Enoc.
 Enoc onwongo obedo wod ka Ceth.
 Ceth onwongo obedo wod k'Adam.
 Adam onwongo obedo wod k'Obanga.

4

*Catan ötēmō Yecu i thim
 (Matayo 4:1-11; Marako 1:12-13)*

¹⁻² Yecu odwogo ki i kulo Jordan nakun
 opong ki Tipo Naleng, ëka Tipo Naleng
 otero ën yo thim pi ninö pyer angwën. I
 thim kunön Catan onwongo obedo tēmō
 ën. Yecu ba öcamö gin mörö pi ninö nonu
 kibëc, na karë nön dong othum kec oneko
 ën rwök.

³ Cë Catan obino bothe ëka okobo ni
 Yecu ni, “Ka adyer in ënë Wod k'Obanga,
 lök kidi ni ödök ogati ëk icam.”

⁴ Yecu ögamö ninë ni, “Ëcöo i Cöc na Leng
 ni, ‘dhanö ba kwö ki cem këkën.’ ”

⁵ Kinge nön, Catan otero Yecu malö, cë pi
 karë na nönök këkën, onyutho ninë ker
 kibëc më wi lobo.

⁶ Catan okobo ni Yecu ni, “Abino miöni
 twër më lobo ëka jami kibëc na bër na ut ië,
 piën ëmia twër nön ökö, ëka arömö miö
 both ngat na an amitö.

⁷ Pi manön ka iwöra, twër nön kibëc
 abino miö bothi.”

⁸ Cë Yecu ögamö ni, “Ëcöo i Buk na Leng
 ni, ‘Wör Rwoth Obangani ëka itii ninë
 këkën.’ ”

⁹ Catan öcakö tero Yecu yo Jerucalem ëka
 ömiö ën ocung i ajiki midimidi malö më wi
 öt k'Obanga. Cë okobo ninë ni, “Ka adyer
 in ënë Wod k'Obanga, pye piny ki kany.

¹⁰ Piën ëcöo i Buk na Leng ni,

“ ‘Ën bino cïkö emalaika mërë
 më gwököni na bër,

¹¹ gin bino tingoni ki cing-gi,
 ëk kür ipodh iwan tyeni i kidi.’ ”

¹² Yecu ögamö ni, “Ëcöo i Buk Na leng ni,
 ‘Kür itëm Rwoth Obangani.’ ”

¹³ Na dong otyeko tēmō Yecu ki yodhi
 kibëc na ën twërö, Catan öcïdhö ökö ki

bothe, na kürö karë nökënë n'opore më tëmō ën dōkī.

¹⁴ Cē Yecu ödök yo Galilaya kī twēr ka Tipo Naleng. Emuth i kom Yecu ökëë i lobo nōn kibëc.

¹⁵ Ën obedo pwony i od cinagogagi* ëka jō kibëc öpakō Yecu.

*Jū ökwërō Yecu kī i Najaret
(Matayo 13:53-58; Marako 6:1-6)*

¹⁶ Yecu öcīdhō yo pacō më Najaret, kanya nene ën ödöngö ië. I ceng cabīt k'Eyuda, ën öcīdhō yo cinagoga, kite n'önaa timō ködë. Öya malō cē ocung më kwan kī i Buk na Leng.

¹⁷ Ëmīō ën buk adōla k'adwarpīny Icaya, cē öyarō buk nōn ëka onwongo kany ëcōö ië nī,

¹⁸ "Tipo Naleng ka Rwoth ute i koma më könyōna,
piën Obanga owira,
më kobo köp më Emuth na Bër both ëcan.

Ën oora më kobo nī ebino gönyō emabuc ökö,

ëka më mīō ëthōō wang nēnō pīny, më gönyō jō n'ëdiögī i yoo na ba opore,

¹⁹ ën thon oora më mīō ngec nī,
man ënë karë na Rwoth öyübō më nyutho kīca both jögë."

²⁰ Yecu ödölō buk adōla, ödwökō both akōny tic i od cinagoga, cē obedo pīny. Jō kibëc n'onwongo ute i od cinagoga öcīkō wang-gī rwök i kome.

²¹ Cē öcakō pwonyogī na kobo nīgī nī, "Köp na an akwanō kī i Cōc na Leng, ocobere tin."

²² Jō kibëc n'owinyo ën okobo nī pwony mērë bër. Gīn ouro köp na bër n'öya kī i dhögë, cē openyere gīnī kēn-gī nī, "Pathī man ënë wod ka Yocepu?"

²³ Yecu okobo nīgī nī, "Angeo adyer nī iya unu më bolo nīna carolok na kobo nī, 'Daktar, cangiri keni! Tim i pacō thurwu kany koth tango na wan ewinyo nī ibedo timō i Kaperanaum.' "

²⁴ Ën ömëdërë nī, "An akobo niwu köp adyer nī, adwarpīny mörö ope n'ëmarō kī thurgi.

²⁵ Tye adyer nī, mon thōō onwongo ute na pol i lobo Icarael i karë k'adwarpīny Eliya. I karë nonu Obanga otweo köth ökö pī mwaka adek kī nucu, cē kec ërōn opodho i lobo Icarael thükül.

²⁶ Obanga onwongo ba ooro adwarpīny mērë Eliya bothgī, ëntō ooro ën both dha thōō mörö n'onwongo bedo i pacō Jarepat na cwök kī Cidon.

²⁷ I karë k'adwarpīny Elica i lobo më Icarael, onwongo jō na pol ute n'obedo ëdhöbū. Ëntō ngat mörö ope na ën öcangö kī i kin-gī, Naaman kēkēn n'onwongo obedo dhanō më lobo Ciria."

²⁸ Jō kibëc n'obedo i od cinagoga ökëcō gīnī rwök i karë na gīn owinyo ngō na Yecu okobo.

²⁹ Gīn öya malō cē öryëmō gīnī Yecu ökö kī i taun. Otero gīnī ën naka yo ajiki malō wi cere n'ëgërō taun më Najaret ië. Gīn onwongo mītō thwaro Yecu yo pīny ëk öthöō ökö.

³⁰ Ëntō ën owok i kin-gī cē öcīdhō ökö.

*Yecu öryëmō tipo na rac
(Marako 1:21-28)*

³¹ Cē Yecu öcīdhō yo Kaperanaum i taun na dit më Galilaya. I ceng cabīt k'Eyuda ën ödönyō i cinagoga cē öcakō pwonyogī.

³² Na ën obedo pwony, lwak ouro kite na ën ötwak ködë kī twërō.

³³ Ëcwō mörö na cen ömakō onwongo ute i od cinagoga kanya Yecu obedo pwony ië. Ëcwō nōn oredo rwök nī,

³⁴ "Uthukui! Yecu më Najaret, ngō na in imītō kī bothwa? Ibino më tyekowa ökö? Angeo ngat na in ibedo, ngat Na leng n'Obanga ooro!"

³⁵ Yecu ocoko cen nī, "Līng ökö, ëka donyi ökö kī i kome!" Cē cen öredhō ëcwō nōn i dye öt i nyim lwak kibëc, ëka odonyo yökō kī i kome na ba öwanō ën.

³⁶ Jō kibëc na ute kany nōn ouro rwök, cē openyere gīnī kēn-gī nī, "Koth pwony mēnë ene? Ën ute kī thwōn twēr ëka tēkö, na ka öcīkō nī tipo na rac nī odonyi yökō, gīn donyi yökō!"

³⁷ Emuth i kom Yecu ökëë kanya kibëc i lobo nōn.

* **4:15 4:15 Cinagoga** ënë öt n'Eyuda cökërë gīnī ië më lëga, kwanō Buk Na leng, pwonyo yeegī ëka wörö Obanga. **4:19 4:19 Icaya** 61:1-2 **4:26 4:26 1 Rwodhi** 17:9-24

*Yecu öcangö jö na pol
(Matayo 8:14-17; Marako 1:29-34)*

³⁸ Kinge na Yecu oduyo yökö ki i öt cinagoga, en öcīdhö ödünyö i öt ka Cimon. Marö ka Cimon onwongo ute kunön ki two lyetho n'ödiö en rwök, cē gīn ökwaö Yecu ni ek öcang en.

³⁹ Cē Yecu ocung i nget atwo, ēka öcīkō ni two lyetho öya ökö. Cūcūth atwo öcang ökö, ēka öya malö cē otedo nīgī cem.

⁴⁰ Na ceng dong dōnyö adōnya, jīi okelo etwoe n'onwongo ute ki koth two na papath both Yecu. En oketho cīngē i kom ngat acēlacēl, cē öcangōgī kibēc.

⁴¹ Cene thon öya ökö ki i kom jö na pol, na kok gīni ni, "In enē Wod k'Obanga!"

Entö Yecu ocokogī ēka ba oyeo nīgī mē twak, piēn onwongo gīn ongeō ni enē obedo Meciya.

*Yecu ömēdēre ki pwony ēka ki cangö jūi i cinagoga
(Marako 1:35-39)*

⁴² Na pīny dong oru kodiko cōn, Yecu öya ökö ki i pacō mē Kaperanaum cē öcīdhö yo kanya lik. Lwak jö na pol öcakö lübö en, ēka othuno gīni i kabedo n'onwongo en ute iē. Na gīn dong önēnō en ötēmō gīni jükö en, ek kür öwēk kabedo nōn.

⁴³ Entö en okobo nīgī ni, "An myero acīdh i peci nökenē thon mē kobo köp mē Emuth na Bēr mē ker k'Obanga, piēn man enē gin ömīö eora."

⁴⁴ Cē Yecu öcīdhö i peci na pol na ut i Yudea,[†] kanya ötītō köp mē Emuth na Bēr i cinagoga.

5

*Tango mē makö rēc
(Matayo 4:18-22; Marako 1:16-20)*

¹ I nīnō mörö acēl na Yecu ocung i dhö nam mē Genecaret,^{*} jīi opong na rīdēre gīni mē winyo köp k'Obanga.

² Yecu önēnō yeya arīö i lak kulo n'ēmak rēc öwēkö kunön ēka onwongo lwökö böögī.

³ En ödünyö i yeya acēl, man onwongo obedo mē ka Cimon, ēka okobo nīnē mē cwarö yeya ökö na nōnök ki lak kulo. Cē Yecu obedo i yeya ēka opwonyo lwak.

⁴ Na dong otyeko pwony mērē, en okobo ni Cimon ni, "Ter yeyani i dyere nam kanya thuth ek ibol unu bööwu i pii cē imak unu rēc."

⁵ Cimon ögamö ni, "Rwoth, wan etio na tēk wor kia ēka ba emakö gin mörö. Entö kite na in ikobo ködē, abino bolo böö rēcna."

⁶ Na gīn dong ötīmō kōmanön, gīn ömakö rēc na pol naka böögī öcakö yēc.

⁷ Cē dong gīn ocwodo ewodhgī na ute i yeya nökenē ni ek obin ökönygī. I karē n'obino gīni, opongo gīni yeya arīö ki rēc ökö ēka yeya öcakö lūny.

⁸ I karē na Cimon Petero önēnō gin nōn, orumo cōngē pīny i tyēn Yecu ēka okobo ni, "Rwoth cīdh ökö ki botha, piēn an abedo abal!"

⁹ Petero ēka ewodhe ouro gīni lwak rēc na gin emakö.

¹⁰ Ewodhe, Yakobo ēka Jon, awope ka Jebedayo, ouro gīni thon. ēka Yecu okobo ni Cimon ni, "Kür ibed ki lworo, cakērē i caa ni cīdhö ködē anyim, ibino bedo amak jīi nakaka makö rēc."

¹¹ Gīn öywaö yeyagī i lak kulo, cē gīn öjalö jami kibēc ēka ölübö gīni kör Yecu.

*Yecu öcangö dhanö na ut ki two dhöbü
(Matayo 8:1-4; Marako 1:40-45)*

¹² I karē na Yecu onwongo tye i pacō mörö acēl, ecwö mörö obino na ut ki two dhöbü.[†] Na en önēnō Yecu, orumo cōngē pīny cē okulo wangē ēka ökwaö Yecu ni, "Rwoth, ka imītō, canga ek abed na leng."

¹³ Yecu öryēö cīngē ēka ogudo ecwö nōn, cē okobo ni, "An amītō, komi dong obed na leng!" Cūcūth two dhöbü öcang ökö.

¹⁴ Cē Yecu okobo nīnē ni, "Kür ikob ni ngat mörö, entö cīdh inyuthiri both alamdhök. Cē imī tyēr na Muca öcīkō ek jīi ongeē ni in dong ecangi ökö."

¹⁵ Entö emuth na makö kome ökēē örömō lobo, ēka n'ömīö jīi na pol rwök

[†] **4:44 4:44** I buke nökenē ecōö ni lobo mē Galilaya. ^{*} **5:1 5:1 Nam mē Genecaret** obedo nyīng nökenē mē *Nam mē Galilaya*. [†] **5:12 5:12 Dhöbü** ki both Eyuda, obedo two n'onwongo önēnō ni dhanö na ute ködē obedo dhanö na ba leng i thēkwarögī. En onwongo cik ba yee ni örībērē ki jö nökenē, ēka dhanö mörö kēkēn na gudo en, önēnō na calö ngat na ba leng.

obino më winyo köp mërë ëk ëcang-gi kî i kom twoegi.

¹⁶ Yecu i karë mökö yaa cîdhö ökö yo kanya lik ëka lëgö.

*Yecu öcangö dhanö na kome okwe
(Matayo 9:1-8; Marako 2:1-12)*

¹⁷ I nîno mörö acël Yecu onwongo pwonyo jîi. Eparicayo ëka epwony cîk mökö onwongo obino gîni kî i peci na papath më Galilaya, Yudea ëka Jerucalem, onwongo ute gîni kunön. Tëkö ka Rwoth onwongo ut kodë më cangö etwoe.

¹⁸ Cwö mökö obino n'otingo gîni dhanö na two akwea kom ömakö. Gîn ötëmö më tero ën i öt ëk epyel i nyim Yecu.

¹⁹ Ba onwongo gîni yoo më tero akome okwe i nyim Yecu piën lwak onwongo opong rwök. Cë gîn öidhö malö ëka otuco gîni wi öt. Gîn olwao akome okwe na ut i ökëka piny i kin lwak naka ecibo i nyim Yecu.

²⁰ Na Yecu önönö yeegi, ën okobo n'akome okwe ni, "Okona, dong atimö nini kîca i balni."

²¹ Eparicayo ëka epwony cîk ka Muca öcakö penyere gîni kën-gi ni, "Ën thamö ni ënë nga na twakö köp më yanyö Obanga? Obanga kékën ënë twërö wëkö bal."

²² Yecu ongeö ngö n'onwongo gîn thamö ëka openyogi ni, "Pîngö i thamö unu köp ni kî i cwinywu?"

²³ Mënë ënë yot: Më kobo ni, 'Balni ëtimö kîca ökö ië,' onyo më kobo ni, 'Yaa malö i'cîdh'?"

²⁴ Ëntö ëk ingee unu ni Wod ka Dhanö ut kî twër i wi lobo më wëkö bal." Cë Yecu okobo both dhanö na kome okwe ni, "An akobo nini, yaa malö, kwany ökëkani ëka i'cîdh yo pacö."

²⁵ Cücüth öya malö i nyimgi, ökwanyö ökëka n'onwongo ën obuto ië cë ödök yo pacö na pakö Obanga.

²⁶ Lwak kîbëc ouro ëka öpakö gîni Obanga. Gîn opong kî lworö na kobo gîni ni, "Ënönö gin më aura tin."

*Yecu ocwodo Lebi n'obedo acök ocoro
(Matayo 9:9-13; Marako 2:13-17)*

²⁷ Kinge manön, Yecu odonyo yökö cë önönö acök ocoro n'ecwodo ni Lebi obedo i

od cökö ocoro mërë. Yecu okobo nîne ni, "Lüb köra."

²⁸ Lebi öya malö, öwëkö jami kîbëc, ëka ölübö Yecu.

²⁹ Ëka Lebi öyübö cem na thwönë i parë ni Yecu na calö welo mërë më awöra. I kin wele onwongo ute ëcök ocoro na pol kî jö nökënë.

³⁰ Man ömïö Eparicayo nökënë ëka epwony cîk ka Muca öngüngüta gîni i kom ëlëbkör Yecu nakun penyogi ni, "Pîngö icemo ëka imedho unu k'ëcök ocoro n'obedo ëbal?"

³¹ Yecu ögamö nigî ni, "Pathi Jö na komgi yot ënë mütö daktar, ëntö etwoe."

³² An ba abino më cwodo jö na kitegi atir, ëntö ëbal ëk ongut gîni."

*Yecu okelo pwony na nyen
(Matayo 9:14-17; Marako 2:18-22)*

³³ Jö nön okobo both Yecu ni, "Ëlëbkör Jon ëka më Eparicayo onwongo ut gîni kî thëkwarö më rio kec karë kî karë ëka lëgö gîni thon. Pîngö ëlëbkori cemo ëka medho gîni nîno kîbëc?"

³⁴ Yecu ögamö nigî ni, "Wele k'anyom twërö rio kec n'anyom tye ködgi kanya acël?"

³⁵ Ëntö karë bino thuno n'ebino kwanyö anyom ökö kî bothgi cë gîn dong bino rio kec i nîno nön."

³⁶ Dök obolo nigî carolok ni, "Ba ut ngat mörö na yëcö opeke böngü na nyen më dapö böngü na cön na ën ruko. Ka ötimö kömanön cë bino yëcö böngü na ën ruko na nyen ökö. Dök opeke ni kom böngü na nyen ba pore kî man otii."

³⁷ Dök ba ut ngat mörö na pikö köngö ölökö na nyen i ocwe na cön, ka öpikö, cë köngö ölökö bino yëcö ocwe ökö, ocwe thon bal ökö.

³⁸ Thwara köngö ölökö na nyen ëpik i ocwe na nyen.

³⁹ Ba tye ngat mörö na ka ömadhö köngö ölökö na cön cë dök mütö man anyen thon, piën bino kobo ni, "Thwara thwara man na cön."

6

*Yecu ënë Rwoth më ceng Cabüt
(Matayo 12:1-8; Marako 2:23-28)*

¹ İ nîno mörö acël më Cabît* k'Eyuda, Yecu onwongo wok i pwodho bël. Ëlûbkörë öcakö rîdhö with bël ëka öngînyö gîni i cîng-gî, cê omwodo gîni.

² Ëntö Eparicayo mökö openyo nî, "Pîngö un îrîdhö with bël na cîk ökwërö nî kür etii i ceng Cabît k'Eyuda?"

³ Yecu ögamö nîgî nî, "Un ba îkwanö kî i Cöc na Leng ngö na Daudi ötimö i karë na kec oneko ën k'ewodhe?"

⁴ Ën ödönyö i öt k'Obanga, ëka ökwanyö ogati n'etyërö both Obanga cê öcamö, na yam cîk ökwërö nî dhanö kür öcam kono ka ëlamdhök kékên. Ëka ën thon ömîö both ewodhe."

⁵ Cê Yecu okobo nîgî nî, "Wod ka dhanö ënë Rwoth më Cabît."

*Yecu öcangö dhanö i ceng cabît
(Matayo 12:9-14; Marako 3:1-6)*

⁶ İ Cabît k'Eyuda nökenë Yecu ödönyö i cinagoga ëka onwongo pwonyo. Ëcwö mörö onwongo ute kunön na badë okwe ökö.

⁷ Eparicayo ëka epwony cîk onwongo kürö gîni më nêno ka Yecu cangö ëcwö nön i ceng Cabît ëk enwong gîni yoo më dotho ën.

⁸ Ëntö Yecu ongeö ngö n'onwongo gîn thamö ëka okobo n'ëcwö na badë okwe nî, "Yaa malö ëka icung i nyim jö kibêc." Ën öya malö ëka ocung.

⁹ Cê Yecu okobo bothgî nî, "Apenyowu nî, i ceng Cabît cîk yee nî ëtim gîn mörö na bër onyo gîn mörö na rac ië, ëlar kwö onyo enek aneka?"

¹⁰ Ën ongongolo wangë i kin-gî kibêc, cê okobo both ëcwö nön nî, "Ryë badi." Ën öryëö badë, ëka badë öcang ökö.

¹¹ Ëntö akëmö ömakögi na tæk, cê öyübö gîni köp i kin-gî kên-gî, ngö na myero ëtim i kom Yecu.

*Yecu öyërö ëkwëna mërë apar ariö
(Matayo 10:1-4; Marako 3:13-19)*

¹² İ karë nonu, Yecu öcîdhö i wi kidi më lëga ië ëka ölëgö both Obanga wor kia.

¹³ Na pîny dong oru, ocwodo ëlûbkörë bothë ëka öyërö jö apar ariö kî kin-gî cê ömîögi nyîng nî ëkwëna. Nyîng-gî ene:

¹⁴ Cimon (na ën öcakö nyîngë nî Petero), ëka ömîn mërë Anderiya, Yakobo ëka Jon, Pilipo ëka Batulumayo,

¹⁵ Matayo ëka Tomaci, Yakobo wod k'Alipayo, Cimon n'ecwodo nî dhanö na mîtö löckên,†

¹⁶ Yuda wod ka Yakobo, ëka Yuda Ikariot, na yam oketho örörö i kom Yecu.

*Tëkö ka Yecu më cangö jü
(Matayo 4:23-25)*

¹⁷ Yecu obino pîny kî i wi kidi kanya acël k'ëlûbkörë. Na dong othuno i ngöm kany opire cê ocung. Kî kunön ëlûbkörë na pol ëka kî jö nökenë n'obino gîni kî i Yudea, kî i pacö më Jerucalem, ëka kî i dhö nam më Turo ëka Cidon ögürë gîni kanya acël.

¹⁸ Gîn onwongo obino më winyo pwony mërë ëk ëcang-gî kî i kom twoegî, naka thon kî jö na cen na reco oyelogî, obino gîni ëka ëcangögi.

¹⁹ Jö nön kibêc ötëmö më gudo ën, piën tækö më cangö onwongo yaa kî i kome ëka cangögi kibêc.

*Gum ëka can
(Matayo 5:1-12)*

²⁰ Yecu ölökerë önënö ëlûbkörë cê okobo bothgî nî,

"Komwu gum un ëcan,
piën Ker k'Obanga obedo mewu.

²¹ Komwu gum un jö na kec onekowu kobedini,
piën ibino yeng unu.

Komwu gum un jö na kok kobedini,
piën ibino nyërö unu.

²² Komwu gum ka jîi dagöwu, ka ëkwëdöwu ëka ëyanyöwu, ëbalö nyîngwu na rac, pî Wod ka dhanö.

²³ "Lakërë unu i nîno nonu, nakun ipye unu kî yom cwiny, piën cül n'ebino miöwu më pwöc thwönë i wi polo. Ëka ipo unu nî kweregî yam ötimö edwarpîny kömanön.

²⁴ "Ëntö ibino nêno unu can un ëlönyö,
piën ityeko unu nwongo gîn na kweo cwinywu ökö.

* **6:1 6:1 Cabît** obedo ceng abicël. Nîno n'Eyuda lëgö gîni ködë. **6:3 6:3 1 Camuel 21:1-6** † **6:15 6:15** Man obedo dhanö n'onwongo mîtö nî Eyuda kür obed gîni i thë löc ka jö Roma.

- 25 Can i komwu un jö na yeng kobedini,
piën kec bino nekowu.
Ibino nënö unu can, un nī nyërö kobedini,
piën ibino kumo unu kī koko.
- 26 Ibino nënö unu can, ka jö kibēc
pwöyöwu,
piën kweregī yam öpwöyö gīnī
edwarpīny n'etwodo kōmanön.

Mar langwu abonge cülö kwor
(Matayo 5:38-48; 7:12)

- 27 “Ēntö akobo niwu un jö nī winya, nī
mar unu langwu, tīm unu gin na bër both
jö na dagöwu.
- 28 Lam unu gum i kom jö na lamöwu, lëg
unu pī jö na tīmö gin na rac bothwu.
- 29 Ka ngat mörö odhongo lemi acël, lök
nīnë kucël thon ëk odhong. Ka ngat mörö
mitö catini, mië thon kotini.
- 30 Mīi both jö kibēc na kwai gīnī ëka ka
ngat mörö omai jamini, kür dök i peny ëk
odwongi nini.
- 31 Kite na un imitö nī jīi ötīm niwu ködë,
un thon tīm unu nīgī kōmanön.
- 32 “Ka imarö unu jö na maröwu, pwöc
mënë nī nwongo unu kī ië? Naka thon ëbal
marö jö na marögī.
- 33 Ēka ka itīmö unu gin na bër both jö na
tīmö gin na bër bothwu, pwöc mënë nī
nwongo unu kī ië? Naka thon ëbal tīmö
kōmanön.
- 34 Ēka ka imiö unu banya both jö na
dwökö niwu, pwöc mënë nī nwongo unu
kī ië? Naka thon ëbal mīö banya both ëbal
ewodhgī ëk ecülgi na röm.
- 35 Ēntö mar unu langwu, tīm unu gin na
bër nīgī ëka mīi unu nīgī den na ba igeno
unu nī ebino cülö niwu dökī. Cë cül na
mewu bino bedo na thwönë, ëka ibino
bedo unu ëthīn ka Ngat na Malö Rwök piën
ën bër both jö na ba pwöyö ën, ëka both jö
na reco.
- 36 Bed unu kī kīca na calö Apapwu
obedo akīca.

Kür ingöl köp i kom jö nökenë
(Matayo 7:1-5)

- 37 “Kür ingöl unu köp both jö nökenë, ëka
un thon ba ebino ngölö niwu köp. Kür
ingöl unu köp ölöö jö nökenë, ëka un thon
ba ebino ngölö köp lööwu. Tīm unu kīca

both jö nökenë, ëka un thon ebino tīmö
niwu kīca.

38 Mīi unu both jö nökenë ëka un thon
ebino mīöwu. Ēka jami n'ebino mīöwu
ebino pimo niwu na bër. Gin n'epimo ködë
na bër, n'eyengo, ëka ëdilö na öny aönya,
ebino mīöni. Gin na un ipimo ködë, ënë
thon ebino pimo niwu ködë.”

39 Yecu dök okobo nīgī carolok nī, “Athöö
wang twërö pëö athöö wang awodhe? Gin
ariö kibēc ba bino podho ökö i bur?

40 Athīn kwan ba bedo na dit löö apwony
mërë, ëntö dhanö kibēc ka dong epwonyo
na bër dökö na calö apwony mërë.

41 “Pīngö inënö cüng kal kī i wang omeru,
ëka ba inënö dul yath na tye i wangi?

42 In itwërö kobo n'omeru nī, ‘Ömëra, ëk
akwany cüng kal ökö kī i wangi,’ nakun in
kikomi ba inënö dul yath na ut i wangi? In
atwodo, cak kono kwanyö dul yath na ut i
wangi ökö, ëka dong inën pīny na bër mē
kwanyö cüng kal na ute i wang omeru.

Dhanö engeo k'adwogi tic mërë
(Matayo 7:16-20; 12:33-35)

43 “Yath na bër ba twërö nyakö nyige na
rac ëka yath na rac ba twërö nyakö nyige
na bër.

44 Yath acëlacël engeo kī nyige. Dhanö
ba püdö ölam kī kom öküdhö acar onyo
nyig ölok kī kom öcöcök.

45 Dhanö na bër twakö gin na bër kī kin
jami na bęcö na ën ökanö i cwinye. Dhanö
na rac twakö gin na rac kī kin jami na reco
na ën ökanö i cwinye. Piën köp na dhanö
kobo yaa kī kom ngö n'opong i cwinye.

Agedo na ryëk ëka agedo na mīng
(Matayo 7:24-27)

46 “Pīngö icwoda unu nī, ‘Rwoth, Rwoth,’
ëka ba itīmö unu gin na an akobo nī itīm
unu?

47 Dhanö acëlacël na bino botha, cë
winyo köp na mēga, ëka ketho i tic, abino
nyuthiwu ngat na ën cal ködë.

48 “Ēn cal kī dhanö n'ögërö öt n'ökünyö
na thuth ëka ocibo thërë i kom lëla. Ēka ka
koth ocwe na thwönë cë pii opong, kilële
ömöl kī tēkö i kom öt nonu. Ēntö ba oyengo
piën onwongo ëgërö na bër.

49 Ēntö ngat na winyo köpna ëka ba ketho
i tic, röm aröma kī dhanö n'ögërö öt i kom

ngöm abonge acaki thërë. Ka kulo opong cë ömöl ki tèkö ëka öcörö öt nön, öt rêdhërë piny ni ruthukuny.”

7

*Yee k'adit acikari më Roma
(Matayo 8:5-13; Jon 4:43-54)*

¹ Na dong Yecu otyeko pwonyo köp ni kibëc both lwak, ën ödök cen i Kaperanaum.

² I pacö nonu onwongo ute adit acikari më Roma. Dhanö ni onwongo ut k'atic na ën marö rwök. Atic ni onwongo two rwök na cwök thöo.

³ I karë n'adit acikari owinyo pi Yecu, ën ooro edong k'Eyuda mökö më cidhö kwaö ën ëk obin öcang atic mërë.

⁴ I karë n'edong nön obino gini both Yecu, gin ökwaö ën ëk owoth ködgi cë okobo gini ni, “Ngatï opore ëk icang atic mërë,

⁵ piën marö Eyuda ëka thon ënë ögërö cinagoga niwa.”

⁶ Cë Yecu öcidhö kanya acël k'edong nön. Na dong onyingo cwök ki pacö, adit acikari ooro nyikonei mökö më cidhö kobo ninë ni, “Rwoth, kür dök iloliri më bino i pacöna, piën an ba apora ni ëk ibin idöny i öda.

⁷ An thon ba apora më bino romo kodi. Akwai ëk ikob nina köp mörö ki kany iut ië cë aticna bino cang.

⁸ Piën an thon abedo dhanö n'ëlöö alöa i dhö tic, aut k'acikari thon na an alöögï. Ka akobo both acikarina mörö acël ni, ‘Cidhi,’ cë cidhö, onyo ka akobo ni, ‘Bin,’ cë bino. Eka ka akobo both aticna ni, ‘Tim man,’ cë timö.”

⁹ I karë na Yecu owinyo köp ni, ouro rwök. Ölökerë both jii na lübö körë cë okobo nigï ni, “Akobo niwu, bara anwongo ëcwö na ut ki yee na röm ki man i lobo Icarael.”

¹⁰ Cë jö n'onwongo eorogï ödök cen pacö, ëka onwongo gini atic öcang ökö.

Yecu ocero wod ka dha thöo më Nain

¹¹ Cücüth kinge, Yecu k'ëlübkörë ëka lwak jö na pol öcidhö gini i taun n'ecwodo ni Nain.

¹² I karë na ën onyingo na cwök ki dhö cël më taun nön, gin önënö jö n'ölabö gini lyël k'awobi n'öthöo k'ëtana. Awobi ni onwongo obedo wod ka dha thöo acël këkën. Jö na pol më pacö nön owotho kanya acël ki dha thöo ni.

¹³ Na Rwoth önënö aya k'awobi nön, kica ömakö i kome, okobo ninë ni, “Kür ikoki.”

¹⁴ Yecu öcidhö cë ogudo canduk lyël ëka jii n'onwongo ölabö athöo ni ocung gini moth. Eñ okobo ni, “Awobi, akobo nini ni yaa malö!”

¹⁵ Cücüth awobi ni ocer ökö cë öcakö twak. Yecu ömïö ën both aya mërë.

¹⁶ Jö kibëc opong ki lworö ëka öcakö gini pakö Obanga ni, “Adwarpiny na dit obino i kinwa, ëka Obanga obino më kënyö jögë.”

¹⁷ Emuth i kom ngö na Yecu ötimö ökëë örömö lobo Yudea kibëc ëka ki lobo n'örökö.

*Jon Abatica ouro ka Yecu obedo Meciya
(Matayo 11:2-19)*

¹⁸ Elübkör Jon okobo ninë jami kibëc na Yecu ötimö. Cë Jon ocwodo ëlübkörë ariö

¹⁹ ëka oorogï both Rwoth më penyo ën ni, “In ënë Kiricito n'onwongo edwarpiny okobo ni bino, onyo ëkür dök ngat nökenë?”

²⁰ I karë n'ëlübkör Jon öcidhö gini both Yecu okobo gini ninë ni, “Jon Abatica oorowa bothi ëk ebin epenyi ni, ‘In ënë Kiricito n'onwongo edwarpiny okobo ni bino, onyo ëkür dök ngat nökenë?’ ”

²¹ I caa nön onwongo Yecu öcangö etwoe na ut gini ki twoe na papath ëka tipo na reco. Eñ thon ömïö ëthöo wang önënö piny.

²² Cë Yecu okobo nigï ni, “Cidh ikob unu both Jon ngö na un inënö ëka ngö na un iwinyo. Eñthöo wang önënö piny, engwalo owotho, jö na ut ki two dhöbü öcang, edhing ith owinyo gini köp ëka jö n'öthöo ocer. Jö na ut ki can owinyo gini köp më Emuth na Bër.*

²³ Tye ki gum dhanö na ba lökerë ökö ki kom yee mërë pira.”

²⁴ Kinge na dong ëlübkör Jon ödök gini, Yecu öcakö twak ki jii i köp i kom Jon ni, “Ngö na un icidhö më nënö ki dye thim?”

* **7:22 7:22** Tic na Yecu okobo kany, ënë edwarpiny okobo ni Kiricito bino timö ka ën obino. Kwan ki i buk ka Icaya 26:19; 29:18-19; 35:5-6; 61:1.

İcīdhö unu mē nēnō agada na yamō yengo?

²⁵ Ka ope, ngō na dong icīdhö unu mē nēnō? Dhanō n'oruko böng na wel mēre thwōnē? Pe, jō na rukere gīnī kī böng na leng ēka ut gīnī kī jami na bēcō ēnē bedo gīnī i peci ka rwodhi.

²⁶ Ēntō ngō na un icīdhö mē nēnō? Eyo, an akobo bothwu nī un inēnō ngat na lōö adwarpīny ökö.

²⁷ Jon ēnē obedo dhanō na Cōc na Leng cīmō na kobo nī,

“ ‘Nēn abino oro akwēna na bino cīdhö anyim nini, ēnē bino yūbō yooni na bara ibino.’ ”

²⁸ Yecu okobo nī, “Akobo niwu, kī kin jō kibēc na mon önywölō, ngat mörō ope na dit na lōö Jon. Ēntō naka thon ngat na tidi na lōö kī i Ker k'Obanga, dhanō nōn thwōnē na lōö ēn.”

²⁹ Jō kibēc naka thon ecök ocoro, i karē n'owinyo gīnī köp ka Yecu, oyee gīnī nī yoo k'Obanga tye atir, piēn Jon onwongo obaticagī.

³⁰ Ēntō Eparicayo ēka epwony cīk ka Muca ökwērō gīnī miti k'Obanga. Ēka ökwērō gīnī nī kür Jon obaticagī.

³¹ Yecu dök okobo nī, “Abino poro jō mē karē ni kī ngō? Gīn cal kī ngō?”

³² Gīn rōm k'ēthīnō n'obedo i cuk nakun kobo n'ēthīnō ewodhgi nī,

“ ‘Wan ekūdhö oletu niwu, ēka ba imyēlō unu, ewero wer lyēl,

ēka un ba ikok.’ ”

³³ Jon Abatica obino na ba camō kwon onyo madhō köngö ölöc, ēka ikobo unu nī, ‘Ēn ut kī cen i kome.’ ”

³⁴ Ēntō Wod ka Dhanō obino na cemo ēka medho, ēka un ikobo nī, ‘Ēn obedo ngat n'owor ēka amērō! Ēn thon obedo okone k'ecök ocoro ēka “ēbal.” ’

³⁵ Ēntō ryēkö k'Obanga onen adyer both ēthīnē kibēc na lübō.”

Kanya etimō kica na thwōnē iē, mar na thwōnē ut iē

³⁶ Ngat acēl kī kin Eparicayo ocwodo Yecu mē cīdhö cem ködē. Ēn ocīdhö i ödē cē obedo pīny i dhō cem.

7:27 7:27 Malaki 3:1

³⁷ Dhakō mörō n'obedo abal onwongo ut i taun nōn. I karē n'ongeo nī Yecu tye i cem i öt k'Aparicayo, cē okelo cupa möö na ngwece kur.

³⁸ Ēn obino cē ocung i ngee Yecu kī kutyēnē na kok naka pii wangē ötōn i tyēn Yecu ēka odunyo kī yer wie. Önōdhö tyēn Yecu cē owiro kī möö na kur.

³⁹ I karē n'Aparicayo önēnō, ötwak kī i cwinye kēnē nī, “Kono dhanō ni obedo adwarpīny, onwongo twērō ngeeno dhakō n'ogude—nī obedo abal.”

⁴⁰ Yecu okobo both Aparicayo nī, “Cimon, aut kī gin mörō na mitō kobo nini.”

Cimon ögamō nī, “Apwony, ngō ēnōn?”

⁴¹ Yecu okobo nīnē nī, “Yam tye ngat mörō n'ömīö ciling mē den both jō ariö. Ngat acēl onwongo ut kī banya mē denario mia abic ēka awodhe nökēnē ute kī pyer abic.

⁴² I karē na cülö banya ni ölöö jō ariö nī, won ciling öwēkö benyi nōn ökö cē ötimō nīgī kīca. Nga kī kin jō ariö ni na bino marō won ciling na lōö?”

⁴³ Cimon ögamō nī, “Athamō nī ngat n'ewēkö banya mēre na thwōnē.”

Yecu okobo nī, “In ingölö kakarē.”

⁴⁴ Cē Yecu ölökerē both dhakō nōn ēka openyo Cimon nī, “Inēnō dhakō nī? An adönyö i odi ba imia pii mē lwökō tyēna. Ēntō ēn ötōnō pii wangē i tyēna cē odunyo kī yer wie.

⁴⁵ In ba imotha ēka ba inōdhö lema ěntō dhakō ni anaka i caa n'adönyö ködē i odi, ba öwēkö nödhö tyēna.

⁴⁶ In ba igama kī önyö möö i wia ěntō ēn owiro tyēna kī möö na kur.

⁴⁷ Pī manōn akobo nini, bal mēre kibēc etimō kīca ökö iē piēn mar mēre na ēn onyutho thwōnē. Ēntō ngat n'etimō nīnē kīca pī bal mēre na nōnök, nyutho mar mēre thon na nōnök.”

⁴⁸ Cē Yecu okobo both dhakō nī, “Balni dong atimō kīca ökö iē.”

⁴⁹ Jō n'obedo ködē i dhō cem öcakō twak i kin-gī nī, “Man nga na timō kīca thon i kom bal?”

⁵⁰ Ëntö Yecu okobo both dhakö nî, “In iyee kî i cwinyi ënë ömîö dong îlarë. Ëk Obanga omii kuc.”

8

Mon n'onwongo kõnyö Yecu

¹ Kinge man, Yecu owotho i kin taun na döngö ëka peci gîni, na titö köp më Emuth na Bër më Ker k'Obanga. Ëlübörë apar ariö onwongo tye kodë kanya acël,

² ëka thon mon mökö n'onwongo ëcangögi kî kom tipo na reco ëka kî twoe. Mon ni ënë Maria më Magadala, na cen abirö erylëmö kî i kome,

³ Joana dhakö ka Cujä, adwong na löö öt k'Erode. Onwongo thon dhakö tye na nyîngë Cucana ëka mon nökenë na pol. Mon ni onwongo müö jamigi më kõnyö Yecu ëka ëlübörë.

Carolok i kom ngöm

(Matayo 13:1-9; Marako 4:1-9)

⁴ I nîö mörö acël, lwak na pol öya kî i taun gîni cë ögürë gîni both Yecu. Ën öcakö pwonyogi kî carolok na kobo nî,

⁵ “Apur mörö öcidhö më cwöönö kodhi mërë. I karë na ën tye ka cwöönö kodhi, kodhi mökö ökir i dye yoo, cë jîi önyönö ëka wîny na ngwecö kî malö ödëdëpö ökö.

⁶ Ën ökenë ökir i dye lëla cë öcakö tuu, ëntö oner ökö piën pii nöök.

⁷ Kodhi nökenë opodho i kin okudhi cë otuu, ëntö öküdhö ödiö ökö.

⁸ Kodhi nökenë ökir i ngöm na bër. Kodhi ni otuu ëka ödöngö cë önyakö nyige na pol na löö ën na yam ëcwö wang mia acël.” Yecu otyeko twak kî dwön na malö nî, “Ngat na tye kî ithe më winyo, myero ën owiny!”

Müng më Ker k'Obanga enyutho both ëlübör Yecu

(Matayo 13:10-23; Marako 4:10-20)

⁹ Ëlübör Yecu openyo ën nî, “Ngö na carolok ni gönyö?”

¹⁰ Ën ögamö nî, “Müng më ryekö më Ker k'Obanga, ëmîö dong ökö bothwu. Ëntö both jö nökenë an atwak kî carolok ëk, “Ka önönö gîni, kür dök önën, dök ka owinyo gîni, ba twërö nîang ië.”

Yecu ögönyö carolok më ngöm *(Matayo 13:18-25; Marako 4:13-20)*

¹¹ “Carolok ni gönyö nî köman. Kodhi ënë köp k'Obanga.

¹² Kodhi n'ökir i dye yoo ënë jö na winyo, ëka Catan bino cë kwanyö köp k'Obanga ökö kî i cwinygi ëk kür oyee gîni ëka ölarë.

¹³ Kodhi n'ökir i dye lëla cal gîni kî jö na gamö köp k'Obanga kî yom cwiny ka gîni owinyo. Ëntö ope gîni k'oriigi n'ödönyö pîny. Gîni yeo pî karë na nöök, ëntö ka i karë më tëmögi, podho gîni ökö.

¹⁴ Kodhi n'ökir i kin okudhi cal kî jö na winyo köp k'Obanga, ëntö na gîni tye i wothgi ëdiögi kî kwö më par, lönyö ëka kwö na yot. Jami ni müögi ba nyakö nyig-gi.

¹⁵ Ëntö kodhi n'ökir i ngöm na bër cal kî jö na winyo gîni köp k'Obanga, moko i cwinygi, ëka diö cwinygi cë nyakö nyig-gi.

Tii unu kî tara nî nwongo na bër *(Marako 4:21-25)*

¹⁶ “Ba tye ngat mörö na cwînyö tara cë kanö ökö i adita onyo ketho i thë ëtana. Ëntö eketho tara kany oten, kanya cara mërë twërö nen both jö kibëc na dönyö gîni i öt.

¹⁷ Ba tye gin mörö n'ëkanö na ba ebino tucu, ëka ba tye gin mörö n'ebino kanö na ba ebino ngeeno.

¹⁸ Pî manön, nën unu na bër kite nî winyo unu kî köp kodë! Jö na bino winyo pwonyina, ebino mëdö nigî më winyo na thwönë. Ëntö pî jö na ba winyo gîni, naka thon ngö na gîni thamö nî ëniang ië ebino gamö ökö kî bothgi.”

Jö na timö ngö n'Obanga mitö ënë jö ka Yecu *(Matayo 12:46-50; Marako 3:31-35)*

¹⁹ Cë aya ka Yecu ëka utmegö mërë obino më nönö ën. Ëntö gîni onwongo ba römö thuno i ngete piën lwak onwongo pol na dirë gîni.

²⁰ Ngat mörö okobo nî, “Ayani ëka utmegoni ocung yökö, mitö nönöni.”

²¹ Yecu ögamö nî, “Ayana ëka utmegona ënë jö na winyo köp k'Obanga ëka ketho gîni i tic.”

*Yecu öjükö yamö ki nam
(Matayo 8:23-27; Marako 4:35-41)*

²² İ nîno mörö acël Yecu ëka ëlëbkörë ödönyö gîni i yeya cê okobo nîgi nî, “Eru ëngöl nam yo löka tung ca.” Cê gîn öcakö wothgi yo kunön.

²³ Na gîn ngölö i nam, Yecu obuto pîny cê önîno ökö. Cücüth yamö na ger öcakö kudho na tøk i nam. Pii öcakö pong i od yeya, öwëkö jö ni obedo i thwön pëkö na rac.

²⁴ Cê ëlëbkör Yecu öcïdhö ocoo ën, na redo gîni nî, “Rwoth, Rwoth, wan ëcwök thöo ökö yo!” Eka Yecu öya malö cê ocoko yamö na ger ëka ki pii nî ëk ocung. Yamö ocung, ëka pii okwe moth.

²⁵ Yecu openyo ëlëbkörë nî, “Kara yeewu tye kwene?” Gîn ouro ëka obedo ki lworo, ëka öcakö twak i kin-gi kékën-gi nî, “Koth dhanö mënë ene? Na coko yamö ëka pii cê winyo dhögë!”

*Yecu öcangö dhanö na cen ut i kome
(Matayo 8:28-34; Marako 5:1-20)*

²⁶ Yecu ëka ëlëbkörë öngölö gîni nam na cwök ki lobo më Galilaya, ëka othuno gîni i löka nam yo lobo ka jö Gereca.*

²⁷ İ karë na Yecu donyo yökö ki i yeya, ëcwö më taun nön n'onwongo cen ömakö obino më romo ködë. Pî karë na lac dhanö ni onwongo wotho kotula ëka onwongo ba bedo pacö ëntö onwongo kwö i kin lyene.

²⁸ Cücüth tøk nönö Yecu, oredo rwök. Ën opodho i nyim Yecu cê oredo na tøk nî, “Yecu, Wod k'Obanga na ën Na Malö Rwök! Ngö na in imitö ki botha? Akwai, kür ipwoda!”

²⁹ Ën okobo man piën Yecu onwongo öcïkö nî tipo na rac odonyi yökö ki i kome. Wang na pol cen dwogo i kome, ömiö ëgwökö agwöka nakun nwongo etweo atwea ki nyör ëka ki nywenyo. Ëntö ën tütürö ngö n'etweo ködë ökö. Cen ryëmö tero i thim yo kanyalik.

³⁰ Yecu openyo ën, “Nyingi nga?”

Ën ögamö, “Nyinga Lejon,”† piën cene na pol onwongo opong i kome.

* **8:26 8:26 Gereca** ecwodo ki i buke nökenë nî jö Gadara. lobo Roma. Mwony ni onwongo ut iwel më mia adek.

³¹ Tipo na reco ömëdërë më kwaö Yecu ëk kür öryëmgî i bur na thuth, kanya cene epwodogî ië.

³² Ëthïpan pün onwongo cemo gîni i bad kidi. Cene ökwaö gîni Yecu ëk oye nîgi ëdöny i kom pün nön. Cê ën oyeo nîgi.

³³ Na cene odonyo ki kom ëcwö nî, ödönyö gîni i kom pün, cê obino gîni ki malö ki wi thur ëka ölüny gîni i nam.

³⁴ İ karë n'ëkwa pün önënö gîni ngö n'ötümërë, gîn öngwëcö më cïdhö rwëënö emuth ni i kin taun gîni ëka i thwok lobo.

³⁵ Jïi öcïdhö më nënö ngö n'ötümërë ëka i caa n'othuno gîni both Yecu, onwongo gîni ngat na cene ömakö bothe. Cene öya ökö ki i kome ëka onwongo obedo i nget Yecu. Ën onwongo orukere na leng ëka dong nïang. Ëntö jïi ödökö na lwor.

³⁶ Cê jö n'önënö ngö n'ötümërë okobo gîni both jïi kite na ngat n'onwongo cen ömakö öcang ködë.

³⁷ Jö kibëc n'obedo gîni i Gereca ëka kany örikö lobo nön ökwaö Yecu nî myero öya ökö ki bothgi piën lworo onwongo ömakögi rwök. Yecu ödönyö i yeya cê ödök cen.

³⁸ Dhanö na cen öya ki i kome odweko Yecu ëk ewoth ködë. Ëntö Yecu ökwërö ökö cê okobo nîne nî,

³⁹ “Dök pacö ëk icïdh ikob ngö na thwönë n'Obanga ötimö më cangöni.” Cê ëcwö ni owotho i taun kibëc ëka ötitö gin na Yecu ötimö më cangönë.

*Yecu öcangö dhakö na two ëka ocero nyaka
Yairo
(Matayo 9:18-26; Marako 5:21-43)*

⁴⁰ İ karë na dong Yecu odwogo, lwak ögamö ki yom cwiny piën onwongo gîn kibëc kürö.

⁴¹ Dhanö mörö obino, na nyïngë Yairo n'onwongo adwong më cinagoga. Ën orumo cöngë pîny i nyim Yecu ëka odweko nî öcïdh yo parë

⁴² piën onwongo nyarë acël kékën na ut ki mwaka apar ariö two na dong cwök thöo.

Na Yecu pod ut i yoo, jö na pol obedo ka diinö ën.

† **8:30 8:30 Lejon** onwongo obedo mwony më lwëny më

⁴³ Dhakö mörö onwongo ut kunön n'onwongo remo obedo cwer ki i kome pi mwaka apar ariö na ba cok. Ën öbalö jami na ën ute kodë kibëc both ëcang jö, ëntö ngat mörö onwongo ope na römö cangö ën.

⁴⁴ Cücüth ka ën opelo ki kungee Yecu, cë ogudo lak böngü ka Yecu. Cücüth remo na cwer ojik ökö.

⁴⁵ Yecu openyo ni, "Nga n'oguda?"

Jö kibëc ökwërö ginï ökö, cë Petero okobo ni, "Adwong jii oriki dyere ëka tye ka thwaroni ginï ki tung mörö këkën."

⁴⁶ Ëntö Yecu okobo nigï ni, "Ngat mörö oguda, piën awinyo tükö më cangö dhanö ka yaa ökö ki i koma."

⁴⁷ Dhakö ongeö ni ba ërömö pono, cë obino na kome myël ëka orumo cöngë piny i nyim Yecu. Ën okobo both jö kibëc pängö egudo Yecu ëka ki kite n'ëcang kodë cüth.

⁴⁸ Cë Yecu okobo both dhakö nön ni, "Piën dong iyee ëka icang ökö, cidh giri ki kuc."

⁴⁹ I karë na Yecu pod twak, ngat mörö n'eoro obino ki i pacö ka Yairo, adwong më cinagoga, cë okobo ni, "Nyari dong öthöö ökö, kür dök iyel apwony."

⁵⁰ Na Yecu owinyo köp ni, okobo ni Yairo ni, "Kür ipar! Bed ki yee cë nyari bino cang."

⁵¹ I karë na Yecu ödönyö i öt ka Yairo, ba oyeo ngat mörö ni ëk ölüb körë, na path ki Petero, Jon, Yakobo ëka enyodo ka nyan nön.

⁵² Jö kibëc onwongo kok na dhongo korgi pi nyakö nön. Yecu okobo ni, "Athïn ba öthöö, ëntö öninö anina."

⁵³ Jö kibëc önyërö Yecu anyëra piën gin onwongo ngeo ni nyakö nön öthöö ökö.

⁵⁴ Ëntö Yecu ömakö cing nyakö nön cë okobo ninë ni, "Athïn, yaa malö!"

⁵⁵ Cücüth kwö mërë odwogo, ëka öya ökö malö wang acël. Yecu okobo nigï dong ni ëk ëmii nyan nön cem öcam.

⁵⁶ Enyodo mërë ouro rwök. Ëntö Yecu öcökögi ni kür okob ginï both ngat mörö ngö n'ötimërë.

9

*Yecu ooro ëlübkörë apar ariö
(Matayo 10:5-15; Marako 6:7-13)*

¹ Yecu ocwodo ëlübkörë apar ariö kanya acël cë ömïögi tükö ki twër më ryëmö cene ëka ki cangö twoe.

² Cë oorogi më cidhö titö köp i kom Ker k'Obanga ëka më cangö etwoe.

³ Ën öcökögi ni, "I wothwu kür icidh unu ki gin mörö. Kür icidh unu ki lüth, k'ekapu, onyo cem, ciling ëka ki böng ariö.

⁴ Öt ni bino dönyö unu ië, bed unu kunön naka iya unu ki i taun nön.

⁵ Kanya ba ëgamöwu ië, ka iya unu ki i taun nön täng unu apua më tyënwu,* ëk onyuth nigï ni ëngölö köp i komgi pi kwërö köp më Emuth na Bër."

⁶ Ëlübkör Yecu öya ëka öcidhö ginï i peci na titö ginï köp më Emuth na Bër ëka ki cangö etwoe i kabedo kibëc.

*Rwoth Erode ouro: Yecu ënë nga?
(Matayo 14:1-2; Marako 6:14-16)*

⁷ Erode alöc më Galilaya owinyo gin na kibëc n'obedo ka timërë cë wie ocung ökö. Piën jö nökenë onwongo kobo ginï ni Jon Abatica ënë ocer ki i kin jö n'öthöö.

⁸ Jö nökenë okobo ni Eliya ënë onen ëka jö nökenë ni ngat acël ki kin edwarpiny na cön ënë ocer.

⁹ Ëntö Erode okobo ni, "Jon yam anguno ngute ökö yo! Man nga na dök awinyo köp i kome ni?" Erode öparö më nönö Yecu.

*Yecu otio tango më pidhö jö elip abic
(Matayo 14:13-21; Marako 6:30-44; Jon 6:1-14)*

¹⁰ I karë n'ëkwëna odwogo ginï both Yecu, okobo ginï ninë ngö na gin ëtimö kibëc. Cë Yecu owotho ködgi yo taun n'ecwodo ni Bethsaida, kanya gin twërö bedo ië kën-gi.

¹¹ Ëntö jö na pol ongeö ka kwene na Yecu onwongo cidhö yo ië k'ëkwëna mërë cë ölübö ginï körë. Ën ögamögi, ötwak ködgi i köp më Ker k'Obanga ëka öcangö jö kibëc n'onwongo two.

¹² Na ceng dong cwök dönyö, ëlübkörë apar ariö obino both Yecu cë okobo ginï ni,

* 9:5 9:5 Täng unu apua më tyënwu nyutho ni Obanga ökwërö jö më pacö nön, piën gin ökwërö winyo köp k'ëkwëna.

“Kob ni jii öcïdh gini i kin peci ëka ki kanya jii bedo ië ëk onwong gini cem mörö ëka ka ninö. Gin mörö ope i kabedo ni kany cal kanya lik.”

¹³ Yecu ögamö ni, “Miwugi gin mörö më acama.”

Entö gin ögamö ni, “Wan eut k'ogati na thithinö abic ëka rëc ariö. Thwara ka wan ëcïdhö më wilö cem pi jö ni kibëc.”

¹⁴ Onwongo cwö na römö elip abic tye kunön.

Yecu okobo n'ëlübkörë ni, “Kob ni jii obed piny i wel më pyer abic abic.”

¹⁵ Cë ëlëbkör Yecu ötimö kite na ën okobo ködë ëka jö kibëc obedo piny.

¹⁶ Yecu ökwanyö ogati abic ëka rëc ariö. Önönö malö i polo, ëka öpwöyö Obanga. Cë ötürö ogati na thithinö, ën obedo ka müö ogati ki rëc both ëlëbkörë ëk opok gini ni jii.

¹⁷ Jö kibëc ocemo naka oyeng gini. Eka ëlëbkör Yecu öcökö giny cem n'odong pong aditi apar ariö.

Petero okobo ni Yecu obedo Meciya (Matayo 16:13-19; Marako 8:27-29)

¹⁸ I ninö mörö acël na Yecu onwongo tye i lëga kënë, ëlëbkörë obino gini bothe. Cë Yecu openyogi ni, “Jii kobo ni an abedo nga?”

¹⁹ Gin ögamö ni, “Jö nökenë kobo ni in ibedo Jon Abatica. Eka jö nökenë kobo ni in ibedo Eliya nakun jö nökenë kobo ni adwarpiny na cön ënë ocer.”

²⁰ Cë Yecu openyogi ni, “Entö un kono ikobo ni An abedo nga?”

Petero ögamö ni, “In ibedo Meciya k'Obanga.”

²¹ Yecu dong öcökö ëlëbkörë ëk kür okob gini both ngat mörö köp nön.

Yecu ötwak i kom pëkö ka jö na lübö körë (Matayo 16:20-28; Marako 8:30-9:1)

²² Yecu okobo nigini ni, “Wod ka dhanö myero onwong can na thwönë. Edong k'Eyuda, ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca bino kwëronë ökö. Ebino neko ën, entö kinge ninö adek bino cer ökö.”

²³ Cë Yecu okobo both jö kibëc ni, “Ka ngat mörö mitö bedo alëbköra, myero ën

kono ökwëre kënë, oting yath ariä mërë[†] ninö ki ninö ëk ölüb ki kora.

²⁴ Ka ngat mörö mitö gwökö kwö mërë, ën bino rwenyo gum më nwongo kwö na bedo naka. Entö ngat na bino rwenyo kwö mërë pi tio ticna, bino nwongo kwö n'adyer.

²⁵ Ngö na dhanö bino nwongo ka ut ki jami më lobo ni kibëc cë orwenyo gum më nwongo kwö n'adyer?

²⁶ Ka ngat mörö lewic makö i koma ëka ki ngö na an apwonyo cë Wod ka dhanö thon lewic bino makö ën i kome ka ën bino bino ki dheo mërë ëka ki dheo k'Apap mërë ëka më emalaika na leng.

²⁷ An akobo niwu köp adyer ni, tye jö mökö n'ocung kany na ba bino gini thöo, naka ka wang n'önönö gini ker k'Obanga ka bino ki tükö.”

Ëlëbkör Yecu adek önönö gini dheo ka Yecu (Matayo 17:1-8; Marako 9:2-8)

²⁸ Na dong römö ninö aboro kinge na Yecu okobo köp ni, ën otero Petero, Jon ëka Yakobo ködë, cë öidhö ködgi i wi kidi më cïdhö lëga.

²⁹ I karë n'onwongo ën tye ka lëga, terinyime ölökerë na path, ëka böng mërë ödökö na tar na ryëny aryënya.

³⁰ Cwö ariö onen athura Muca ëka Eliya

³¹ n'onen ki dheo, na twak gini ki Yecu i köp i kom yaa mërë ki i lobo ni n'onwongo myero ën ocob ökö i Jerucalem.

³² Petero ëka ewodhe onwongo ninö ömakö wang-gi na tük, entö na gin dong ocoo, önönö gini dheo ka Yecu ëka jö ariö n'ocung ködë kanya acël.

³³ Na cwö ariö nön dong mitö yaa ökö ki both Yecu, Petero okobo ni, “Adwong, bër ni onu më bedo kany. Eëgër othogo adek, acël megì, acël më ka Muca ëka acël më k'Eliya.” Entö Petero ba ongeö ngö n'onwongo ën tye ka twakö.

³⁴ Na Petero pod twak, pöl obino oumogi ökö cë lworö ömakögi na pöl oumogi.

³⁵ Dwön mörö ötwak ki i pöl na kobo ni, “Man ënë Woda, na dong ayëro, winye unu.”

[†] 9:23 9:23 *Oting yath ariä mërë* tyën köp më tingo yath ariä i karë më löc ka jö Roma onwongo gönyö ni, ngat acël myero öthöo. Yecu tye ka kobo ni, ngat mörö na mitö lübö körë, myero öwëk miti mërë ökö ëka ölüb körë ëka oyee thon thöo.

³⁶ Ka dwön ni ötwak ökö, cë onwongo gini Yecu odong kënë. Ëlübör Yecu adek ni öling gini i ngö n'ötimere ëka ba okobo gini ni ngat mörö i caa nön ngö na gin enenö.

Yecu öcangö awobi na ut ki tipo na rac (Matayo 17:14-18; Marako 9:14-27)

³⁷ Kodiko märe, na Yecu oidho piny k'elübör adek ki wi kidi, lwak na pol oromo ködë.

³⁸ Athura ecwö mörö oredo ki kin lwak ni, "Apwony, abakö dhöga bothi, ëk inen woda ni, piën obedo athin acël këken na an atye ködë.

³⁹ Ka tipo na rac ömakö en, miö kok ökö cüth, ryere, cë rakere, bwo donyo ki i dhögë. Ba yaa ki i kome piöpö ëka nyönyöngö kome na tæk.

⁴⁰ Abakö dhöga both elübör ëk öryem gini ökö, entö ryemö ölöögö ökö."

⁴¹ Yecu okobo nigini ni, "Un jö me karë ni, ba itye unu ki yee, kitewu dong öbal ökö. Abino bedo kodwu naka awene? Abino diö cwinya thon awene? Cë Yecu okobo both ecwö ni kel wodi kany."

⁴² Na pod awobi ni tye ka bino both Yecu, cen öredhö piny cë örakere. Entö Yecu ocoko tipo na rac cë öcangö awobi ni ökö ëka ömiö both apap märe.

⁴³ Jö kibec ouro tükö k'Obanga.

Yecu dök ötwak pi thöo märe (Matayo 17:22-23; Marako 9:30-32)

Na gin pod tye ka uro gin na kibec na en otio, Yecu okobo both elübör ni,

⁴⁴ "Winy unu na ber ngö na an abino kobo niwu, Wod ka Dhanö ebino miö i cing jö na bino neko en."

⁴⁵ Entö elübör ba öniang i köp ni. Onwongo ékanö ökö ki bothgi ëk kür öniang gini ië. Eka onwongo obedo gini ki lworö me penyo en pi köp nön.

Ngat na bino tic enë bino bedo adit (Matayo 18:1-5; Marako 9:33-37)

⁴⁶ Pyem öcakere i kin elübör Yecu ni nga enë dit.

⁴⁷ Yecu ongeö thamagi ökö, cë ökwanyö athin acël ëka ömiö ocung i ngete,

⁴⁸ cë okobo nigini ni, "dhanö kibec na gamö athin ni ki nyinga nwongo ögama, dhanö kibec na gama nwongo ögamö ngat n'ora. Piën ngat na tidi rwök ki i kinwu kibec enë ngat na dit."

Jö na ba dagöwu nwongo ute kukurwu (Marako 9:38-40)

⁴⁹ Jon okobo ni Yecu ni, "Rwoth, enenö dhanö na ryemö cen ki nyingi ëka ekobo ninë me wökö ökö, piën en ba obedo akukurwa."

⁵⁰ Entö Yecu okobo ni, "Kür ijük unu, piën ngat na ba obedo langöwu, nwongo ute kukurwu."

Jö Camaria mökö ökwere Yecu

⁵¹ Na karë ka Yecu me tero en i polo dong onyingo na cwök, en öcidhö yo Jerucalem.

⁵² En ooro ekwena n'ötölö anyim, n'öcidhö gini yo peci ka jö Camaria co yübö gin na kibec obed cüth ninë.

⁵³ Entö jö Camaria ba ögamö Yecu piën en onwongo ut i woth märe yo Jerucalem.

⁵⁴ I karë n'elübör, Yakobo ëka Jon önenö, okobo gini both Yecu ni, "Rwoth imitö ecwod mac ëk öya ki i polo otyekgi ökö?"

⁵⁵ Entö Yecu öläkäre öjükgi. En okobo nigini ni, "Un ba ingeo unu Tipo ni ute unu ködë, piën Wod ka dhanö ba obino me neko jii, entö me larögi."§

⁵⁶ Gin öcidhö gini i peci nökenë.

Elübör Yecu myero öyübere gini me nwongo can (Matayo 8:19-22)

⁵⁷ Na Yecu ëka elübör onwongo ute i wothgi, ecwö mörö okobo ni Yecu ni, "Abino lüböni naka kanya in ibino cidhö yo ië."

⁵⁸ Eka Yecu ögamö ni, "Kwee tye ki öd rwo gini, ëka winy na ngwecö ki malö tye ki udi, entö Wod ka dhanö ope ki kany mörö na en pyelo wie ië."

⁵⁹ Yecu dök okobo ni ngat nökenë ni, "Bin ëk ilüba." Entö dhanö ni ögamö ni, "Rwoth ëk kono acidh pacö akür apapna ka öthö cë aiki."

‡ 9:54 9:54 Buke nökenë okobo ni otyekgi ökö, kite n'Elia ötimö ködë. § 9:55 9:55 Köp ni ope i cöc kibec na cön ka jö Girik.

⁶⁰ Yecu dök ögamö ni, “Èk jö n'öthöo oik jöögì n'öthöo, èntö in ìcìdh ìyar Ker k'Obanga.”

⁶¹ Ècwö nökènè dök okobo both Yecu ni, “Rwoth an abino lüböni. Èntö më acël, yee nina kono acìdh amoth jö na para.”

⁶² Yecu dök ögamö ni, “dhanö mörö ope na makö kwër wanu, ëka nènö kungee nwongo ba opore më tic i Ker k'Obanga.”

10

Yecu ooro ëlübörë pyer abirö wie ariö

¹ Kinge, Yecu öyërö ëlübörë jö pyer abirö wie ariö. Cë oorogì k'ariö ariö më cìdhö anyim i taun ëka i kabedo nökènè na ën onwongo ebino thuno ië.

² Yecu okobo bothgì ni, “Kac dwong, èntö ëkac nönök. Lëg unu both Rwoth n'obedo won pwodho ëk oor etic i kac.

³ Cìdh unu dong, èntö po unu ni aorowu na calö ëthìn rom i kin orudi.

⁴ Kür ìcìdh unu kì lìm onyo opiru, kadì wör, ëka kür ìbal unu caa na pol i motho jii.

⁵ “Ka ìdönyö unu i öt, më acël kob unu ni, ‘Obanga ömiiwu kuc.’

⁶ Cë k'athìn më kuc ute i öt nön, cë kucwu bino bedo i kome. Èntö ka ope cë kucwu dwogo bothwu.

⁷ Bed unu i öt nonu, kür ibed ka köbërë unu öt kì öt. Nakun ìcamö ëka ìmadhö unu gin n'ëmïöwu, piën atic myero ëmii cül mërë.

⁸ “Ka ìdönyö unu i taun mörö cë ëgamöwu, cam unu ngö n'eketho i nyimwu

⁹ Cang unu etwoe na ute kunön ëka ikob unu nigì ni, ‘Ker k'Obanga dong cwök.’

¹⁰ Èntö ka ìdönyö unu i taun mörö, cë ba ëgamöwu, cìdh unu i wangayoo më taun nön, ëka ikob unu ni,

¹¹ ‘Naka thon apua më taunwu n'omoko i tyënwa, ëtëngö i komwu. Kadì bed ni kömanön myero ingee unu ni Ker k'Obanga dong cwök.’

¹² Akobo niwu ni i nìnö nön më ngölö-köp, taun ni bino bedo kì can na löö pëkö ka jö Codom!”*

Yecu öngölö köp i kom peci n'ökwërö ën (Matayo 11:20-24)

* **10:12 10:12 Codom** obedo taun n'onwongo opong kì bal i Cìk na Cön. Jö më pacö nön ëwangögì pi balgì. Kwan buk më Acaki 19:1-29.

¹³ “Ibino nènö can in, Korajin! Ibino nènö can in, Bethcaida! Ka tango n'onwongo ëtimögì bothwu onwongo ëtimö i Turo ëka Cidon, kono onwongo ongut ginì cön, nakun ruko ginì böngü cöla ëka juko ginì wigì kì buru.

¹⁴ Canwu i nìnö më ngölö-köp bino bedo na thwönë na löö can ka Turo kì Cidon!

¹⁵ Èka un jö më Kaperanaum ìmitö wakërë unu kenwu ni ibino cìdhö unu i polo? Pathì kömanön, ebino dwököwu cen i lyël.”

¹⁶ Yecu okobo both ëlübörë ni, “Ngat na bino winyowu, nwongo owinya, ngat na ba bino winyowu, nwongo ökwëra. Èka ngat n'ökwëra nwongo ökwërö ngat n'ora.”

Köp adyer më yom cwiny

¹⁷ Èlübör Yecu pyer abirö odwogo ginì cen kì yom cwiny, ëka okobo ginì ni, “Rwoth, naka cene thon owinyowa ka wan etio kì nyingi!”

¹⁸ Yecu ögamö nigì ni, “Anënö Catan ka rëdhërë piny na yaa kì i polo na cal kì lüköth.

¹⁹ Winy unu, amiöwu twërö më nyönö twol kì ith ëka më löönö tükö ka langwu kibëc. Gin mörö ope na bino timöwu na rac.

²⁰ Èntö kür ibed unu kì yom cwiny kékën ni tipo na reco owinyowu, thwara ibed unu na cwinywu yom piën Obanga öcöo nyingwu i polo.”

Jö na yee Yecu ni ën Wod k'Obanga komgì gum (Matayo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ I karë nön, Tipo Naleng ömïö Yecu yom cwiny nakun kobo ni, “An apaki Apap, Rwoth më polo ëka lobo, piën ìkanö jami ni ökö kì both jö na ryëk ëka kì both jö na ngeo piny, ëka inyutho both ëthìnö na pod thìnö. Eyo, Apap, man ënë kite n'onwongo in ìmitö ni ötimërë ködë na yomo cwinyi.

²² “Jami kibëc Obanga otyeko miö ökö botha. Ngat mörö ope na ngeo Wod ni ënë nga kono k'Apapna kékën. Èka ngat mörö ope na ngeo Apapna ni ënë nga kono ka Wod kékën, èntö dhanö na Wod öyërö më nyutho both Apap mërë.”

²³ Cē Yecu ölökärē both ëlübörē cē okobo nīgī mung nī, “Tye kī gum ngat n'önönö gin na un inönö!”

²⁴ Akobo niwu nī edwarpiny na pol ëka rwodhi yam öparö gini mē nönö gin na un inönö, ëntö ba önönö gini. Ëka öparö gini mē winyo gin na un iwinyo, ëntö ba owinyo gini thon.”

Carolok i kom Dhanö mē Camaria n'obedo akica

²⁵ İ nönö mörö acël, apwony cik ka Muca mörö öya malö mē tēmö Yecu na kobo nī, “Apwony, atim ngö ëk anwong kwö na bedo naka?”

²⁶ Yecu ögamö nönö nī, “Ngö n'ecöo i buk mē cik ka Muca? İniang ië nüngö?”

²⁷ Apwony cik nön ögamö nönö nī, “Mar Rwoth Obangani kī cwinyi kibëc, kī tiponi kibëc, kī tüköni kibëc, kī thamani kibëc, ëka mar awodhi na calö imarö komi keni.”

²⁸ Yecu ögamö nönö nī, “Kakarë. Tim kömanön cē ibino kwö.”

²⁹ Ëntö apwony cik n'onwongo mütö nyutho nī ën kite atir i nyim Obanga, dök openyo Yecu nī, “Awodha ënë nga?”

³⁰ Yecu ögamö nönö kī carolok köman, “Ëcwö mörö yam ute n'öya kī i Jerucalem, n'onwongo tye i woth mērë lungu yo kupiny Jeriko. Ocop i kom eyak, ëmakö, ëgönyö böng mērë ökö, epwodo cē ewëkö na dong cwök thöo.

³¹ Alamdhök obino na lübö yoo nön thon. Ëntö i caa n'önönö ngat n'ëwanö, ën owok kī theng yoo kucël cē opoth apotha.

³² Kömanön thon Alebi† mörö ölübö yoo nonu. Ën önönö ëcwö nön n'epwodo, cē opoth ökö.

³³ Ëntö dhanö mē Camaria mörö obino, önönö ngat n'ëwanö, ëka obedo kī kica i kome.

³⁴ Ën öcïdhö i ngete, orumo cöngë piny, ölwökö wang ret mērë kī köngö ölok, odunyo kī möö cē otweo k'opeke böngü. Ën dong otingo ëcwö nön opyelo i ngee kana mērë cē öcïdhö ködë naka i öt apanga pī wele kany ögwökö ië.

³⁵ Kodiko mērë ën ökwanyö denario ariö ömïö both won öt nön na kobo nönö nī, ‘Gwök ëcwö ni na bër, ëka ka itio kī ciling na kadhö wel na an amiö bothi ökö, abino dwökö nini ka adwogo.’ ”

³⁶ Cē Yecu dök openyo ën nī, “Nga kī kin jö adek ni ënë obedo awodh ëcwö n'eyak opwodo?”

³⁷ Apwony cik ögamö nī, “Ngat n'obedo kī kica i kome.” Cē Yecu okobo nönö nī, “Adyer! In thon cïdh ëka itim nī kömanön.”

Yecu ölïmö Martha ëka Maria i pacögi

³⁸ Yecu ëka ëlübörē onwongo ut i wothgī yo Jerucalem, ëka ödönyö gini i pacö mörö. Dhakö mörö na nyingë Martha ögamögi i ödë.

³⁹ Ën onwongo ut k'amïn mērë n'ecwodo nī Maria n'obedo piny i nget tyën Rwoth winyo pwony mērë.

⁴⁰ Ëntö Martha obedo yelere i tic kibëc mē yübö cem mē acama. Ën obino both Yecu cē okobo nönö nī, “Rwoth, in ba iparö nī amëra öwëka këna i dhö tic? Kob nönö obin ökönya.”

⁴¹ Rwoth ögamö nönö nī, “Martha, Martha, in iparö pī tic na pol,

⁴² ëntö gin acël këkën ënë mütërë. Maria öyërö gin na bër, na ba ebino kwanyö ökö kī bothe.”

11

Pwony ka Yecu i kom lëga (Matayo 6:9-15; 7:7-11)

¹ İ nönö mörö acël, Yecu onwongo lëgö i kabedo mörö. Na dong otyeko lëga, alübörë acël okobo nönö nī, “Rwoth, pwonywa kī lëga kite na Jon Abatica opwonyo k'ëlübörë.”

² Yecu okobo nīgī nī, “Ka un ilëgö kob unu köman:

“ ‘Apap,*
ëk nyingi na leng ewör,
ëk Kerni obin i lobo.†

³ Miiwa cemwa mē nönö kī nönö.

⁴ Tim niwa kica pī balwa,

10:27 10:27 Nwönö Cik 6:5 **10:27 10:27** Jö Lebi 19:18 † **10:32 10:32** Alebi onwongo obedo akwar Lebi, ngat acël i kin awope apar ariö na yam Icarael (Yakobo) önywölö. Tic k'Alebi onwongo obedo mē könyö tic i öt k'Obanga.

* **11:2 11:2** İ buk ka Matayo ëcöo nī *Apapwa na ute i polo*. † **11:2 11:2** Buke nökökë okobo nī *Ëk Kerni ëtim i lobo kite n'ëtïm ködë i polo*. ‡ **11:4 11:4** Könywa ëk kür ëtim gin na rac n'ëtëmöwa ködë.

kite na wan ëtimö kica nĩ jö kibëc na balö i komwa.
Kür iwëk ëdöny i atëma.' "‡

⁵ Yecu dök okobo nĩgĩ nĩ, "Ka yam ngat acël kĩ i kinwu öcïdhö both okon mërë dingwor cë okobo nĩnë nĩ, 'Okona, kõnya kĩ cem mörö.

⁶ Okona na tye i woth mërë obino botha athura, ëntö cem ope na an arömö miö ën.'

⁷ "Cë okoni ögamö kĩ i öt nĩ, 'Kür ilöla. Dholokek dong eloro ökö, ëka ëthïnöna thon kĩ an dong ebuto ökö. An ba arömö yaa malö më miöni gin mörö.'

⁸ Akobo niwu nĩ, kadĩ bed ën ba bino yaa malö cë miö cem nĩnë, piën ën obedo okon mërë, ëntö pi adidë k'ëcwö ni, ën bino yaa malö cë miö ën cem na thwönë i kite na ën mitö kodë.

⁹ "Pi man akobo niwu nĩ, kwa unu cë ebino miöwu. Rang unu, cë ibino unu nwongo. Dwöng unu dholokek, cë ebino yabö niwu.

¹⁰ Ngat acëlacël na penyo ebino miö; ngat na rangö bino nwongo; ëka ngat na dwöngö ebino yabö nĩnë dholokek.

¹¹ "Un enyodo, nga kĩ i kinwu na k'athin mërë ökwaö rëc më acama cë miö thwol?

¹² Onyo ka ën ökwaö töng gwënö më acama, irömö miö ën ith?

¹³ Dong ka un ëbal ingeo unu kite më miö mic na bëcö both ëthïnöwu, cë dong Apapwu na ut i polo bino miö Tipo Naleng na röm kanyë both jö na kwaö ën!"

*Edotho Yecu twodo twodo
(Matayo 12:22-30; Marako 3:20-27)*

¹⁴ I nĩnö mörö acël, Yecu onwongo tye ka ryëmö cen n'onwongo ba twak kĩ i kom ëcwö mörö. Na dong cen öya öcïdhö ökö, ëcwö n'onwongo ba twak nĩ, öcakö twak ëka lwak ouro.

¹⁵ Ëntö jö mökö kĩ i kin-gĩ okobo nĩ, "Yecu tye ka ryëmö cen kĩ twër ka Belijebul§ adwong më cene."

¹⁶ Jö nökenë ötëmö Yecu nakun penyo gini anyuth n'öya kĩ i polo.

¹⁷ Ëntö Yecu ongeothamagi ëka okobo nĩgĩ nĩ, "Ka ker opokere ië ariö, cë ker nön lobo mërë bal ökö ëka ka jö më pacö nön ka opopokere gini, pacö nön thon këth ökö.

§ 11:15 11:15 *Belijebul* obedo nyiing nökenë ka Catan.

¹⁸ Ka Catan thon opokere ië ariö, ker mërë twërö cung nĩngö? Akobo man piën un ikobo nĩ an aryëmö cen kĩ twër ka Belijebul.

¹⁹ Ka an aryëmö cen kĩ twër ka Belijebul, cë ëthïnöwu kono ryëmö gini cen kĩ twër ka nga? Pi man gin ënë bino bedo ëngöl-köpwu.

²⁰ Ëntö ka an aryëmö cen kĩ tükö k'Obanga, cë man dong nyutho nĩ Ker k'Obanga dong othuno bothwu.

²¹ "Ka dhanö na tük, n'oruko jami më lwëny mërë kibëc, tye ka kürö ödë, akwo ba römö kwalö jami mërë.

²² Ëntö ka dhanö mörö na tük na löö ën, ölwënyö i kome ëka ölöö ën ökö, ën bino cökö jami lwëny mërë na yam ën geno, cë poko kĩ jö nökenë ngö na yam ën öyakö.

²³ "Ngat n'ope kukura nwongo ën ba mita, ëka ngat mörö na ba kõnya më cökö kanya acël köda këthö akëtha.

²⁴ "Ka tipo na rac öya ökö kĩ i kom dhanö mörö, ën cïdhö rimo kabedo na pii ope ië cë rangö ka yweo ëka ba nwongo kabedo mörö. Cë ën kobo nĩ, 'An abino dök i öt na an aya kĩ ië.'

²⁵ Ka othuno, cë nwongo öt ëywëö na leng ëka ëyübö na bër.

²⁶ Ën dök cïdhö kelo tipo na reco nökenë abirö na kitegi reco na löö ën ökö cë dönyö gini i kom dhanö nön. Ëka dhanö ni bedo na rac na löö kite n'onwongo tye kodë cön."

Gum obed i kom jö na lübö köp k'Obanga

²⁷ Na Yecu onwongo tye ka twak, dhakö mörö kĩ i kin lwak oredo kĩ dwön na malö rwök nĩ, "Gum obedo i kom dhakö n'onywoli ëka ododhi."

²⁸ Ëntö Yecu ögamö nĩ, "Jö na winyo köp k'Obanga ëka gwökö, tye gini kĩ gum."

*Jö na ba oyee ebino ngölö nigi köp
(Matayo 12:38-42)*

²⁹ Na lwak ömëdërë na pol, Yecu öcakö kobo nĩ, "Un jö më karë ni ibedo unu jö na reco! Irangö unu anyuth më tango ëntö ba ebino miöwu anyuth mörö, kono k'anyuth ka Yona.

³⁰ Na calö Yona onwongo obedo anyuth both jö më Ninebi, kömanön thon Wod ka

dhanö bino dökö anyuth both jö më karë ni.

³¹ “Alöc na dhakö na tye yo kukwap lobo bino cung kanya acël kî rok më karë ni ëka ngölö-köp i kome; piën ën öya kî i ajiki lobo më winyo ryëkö ka Colomon, ëka ngat na dit na löö Colomon tye kany.

³² Jö më Ninebi bino cung gîni kî rok më karë ni ëka bino ngölö gîni köp i kome; piën ongut gîni i karë më titö köp na Yona onwongo ötitö, ëka kobedini ngat na dit na löö Yona tye kany.

*Yecu ënë tara më kom
(Matayo 5:15; 6:22-23)*

³³ “Ngat mörö ope na ka öcwinyö tara cë ketho kany mörö n'obedo gül, onyo umo ökö k'adita. Ëntö, ketho kany ecibo tara ië, ëk ka jö kibëc na bino i öt önën gîni tar mërë.

³⁴ Wangi ënë tara më komi. Ka wangi neno na bër, komi kibëc thon bedo na leng. Ëntö ka wangi ba neno, komi kibëc thon bedo i piny na cöl.

³⁵ Gwökërë ëk tar na ute i ii kür ödök na cöl.

³⁶ Dong ka komi kibëc opong kî tar, ëka kany mörö ope na cöl, cë komi kibëc bino bedo na tar, na calö cara ka tara na menyì.”

*Yecu ocoko Eparicayo ëka epwony cîk kî kom twodo
(Matayo 23:1-36; Marako 12:38-40)*

³⁷ Kinge na Yecu otyeko pwony, Aparicayo mörö ögamö ën më cîdhö cem ködë. Yecu ödönyö i öt ëka obedo i dhö cem.

³⁸ Ëntö Aparicayo ouro ka önënö nî Yecu öcakö cem na bara ölwökö cîngë i kite më thëkwarögî.

³⁹ Cë Rwoth okobo nîne nî, “Un Eparicayo, iporo unu më bedo jö na leng ilwökö unu ngee okopo kî bakuli, nakun iwu opong kî yak ëka kî tim na reco.

⁴⁰ Un emingo! Path Obanga ënë otio gin na yökö ënë thon otio gin më ië?

⁴¹ Ëntö mîi unu ngö nî ute unu ködë both ëcan, jami kibëc nî bino timö unu, bino yomo cwiny Obanga.

⁴² “Ëntö ibino nënö unu can, un Eparicayo! Piën imiö unu acël më apar më apuruku, öbüga, ëka kî kit ngwedo kibëc, nakun iwëkö unu ngölö-köp atir ëka kî marö Obanga. Mîi unu acël më apar ëntö kür iwëk jami na pîrgi tèk ökö.

⁴³ “Ibino nënö unu can un Eparicayo! Piën imarö unu thene më wörö na ut anyim i cinagoga. Imiö unu nî jîi thon omothwu kî wörö kî i cuk.

⁴⁴ “Ibino nënö unu can piën iröm unu kî wi lyene na ba nen na jîi wothe i wigi nakun ba ngeo gîni.”*

⁴⁵ Apwony cîk ka Muca mörö acël ögamö nî, “Apwony ka ikobo kömanön nyutho nî iyanyöwa thon nakun wan ebedo epwonye më cîk.”

⁴⁶ Yecu okobo nîne nî, “Ibino nënö unu can un epwony cîk piën imiö unu jîi yëö yëc na pëk. Ëka un thon ba igudo unu kadî kî nya cîngwu acël.

⁴⁷ “Ibino nënö unu can! Piën ïcanö unu kite i wi lyene k'edwarpiny na yam kwerewu onekogi!

⁴⁸ Pî timö nî kömanön nyutho nî un ecaden më ngö na kwerewu ötimö. Gîn oneko edwarpiny ëka un ïcanö kite i wi lyenegi!

⁴⁹ Piën pî ticwu na rac, man ënë gin na ryëkö k'Obanga okobo nî, ‘Abino oro bothgi adwarpiny ëka ëkwëna, ëntö jö mökö ebino nekogi ëka jö nökenë ebino yelogi.’

⁵⁰ Jö më karë ni ebino ngölö nîgi köp pî önyö remo k'edwarpiny kibëc anaka i acaki piny,

⁵¹ cakërë kî kom neko Abel naka othuno ködë i kom neko Jakaria n'öthö,† i kin keno tyër më öt k'Obanga ëka kabedo na leng. Eyo akobo niwu nî ebino ngölö-köp mërë i kom rok më karë ni.

⁵² “Ibino nënö unu can, un epwony cîk! Piën imao unu agöny më ngeo piny ökö, un kikomwu ba idönyö unu ië. Ëka igëngö unu dhanö na mitö dönyö ië thon.”

* **11:44 11:44** Onwongo cîk ba oyeo n'Eyuda më woth i wi lyël, ka iwotho i wi lyël nwongo ba dökî ibedo na leng. Kî kom apor ni Yecu tye ka pwonyo Eparicayo nî cal gîni kî wi lyël na ba nën. Kobo gîni nî gîn eleng kî yökö ëntö kî igi opong kî bal. † **11:51 11:51** Kwan köp i kom thöo k'Abel kî buk më Acaki 4, ëka thöo ka adwarpiny Jakaria kî buk më 2 Thëkwarö 24:20-22.

⁵³ Cē dong Yecu öya ökö kī kunön, Eparicayo ēka epwony cīk öcakö gīnī dīrē na tēk na rökö gīnī dhögē kī peny na pol,

⁵⁴ nakun kio gīnī mē nwongo köp mörö na yaa kī i dhögē ēk edothi.

12

*Yecu öjükö jüi kī kom twodo
(Matayo 10:26-27)*

¹ İ karē nön, pol dhanö elip kī elip ögürē gīnī kanya acēl, nakun nyönērē gīnī kēn-gī. Yecu öcakö twak both ēlūbkörē na kobo nī, “Gwökērē unu kī kom thöbī* k'Eparicayo, na ēnē kite mē twodo.

² Gīn mörö kibēc n'eumo ökö imüng, Obanga bino elo ökö kanyalēr. Ēka gīn mörö ope n'eumo na ba ebino ngeeno.

³ Pī manön jö kibēc bino winyo ngö nī twakö unu imüng, ēka ngö nī mwöngö i ith awodhi, jö nökenē bino tuco ökö.

*Ngat na myero elwor
(Matayo 10:28-31)*

⁴ “Nyikoneina, akobo niwu nī kür ilwor unu jö na neko kom ēka kinge manön, ba dök römö tīmō gīn mörö nökenē.

⁵ Ēntö abino nyutho bothwu ngat na myero ilwor unu. Lwor unu Obanga na ut kī twēr mē neko dhanö cē bolo ökö i mac kapiny. Eyo, akobo niwu nī, lwor unu ēn.

⁶ Wīny abic ba ēcadhögī i wel mē cīlīng na tītīdī? Ēntö ba tye mörö n'Obanga wie wil ködē.

⁷ Kadī bed yer wiwu kibēc ēkwanö ökö, kür ibed unu kī lworo. Un pīrwu tēk rwök löö wīny na pol.”

*Tuco yee i kom Kiricito
(Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Cē Yecu okobo both ēlūbkörē nī, “Akobo niwu nī ngat na bino tuco nyīnga i nyim jüi, Wod ka dhanö thon bino tuco nyīngē i nyim emalaika k'Obanga.

⁹ Ēntö ngat na bino kwērōna i nyim jüi, ēn thon ebino kwērö ökö i nyim emalaika k'Obanga.

¹⁰ Jö kibēc na twakö twak na rac i kom Wod ka dhanö ebino tīmō nīgī kīca. Ēntö

ngat na bino yanyö Tipo Naleng, ba ebino tīmō nīnē kīca.

¹¹ “Ka ekelowu i pido i nyim ētēla ēka ēlōc kī wegi twēr mē cinagoga, kür ibed unu kī par na pol kite na myero itwak unu ködē. Kür thon ipar unu ngö na un ibino gamö onyo köp mēnē na un ibino twakö.

¹² Piēn Tipo Naleng bino pwonyowu i caa nön i ngö na myero ikob unu.”

Carolok i kom alönyö na mīng

¹³ Ngat acēl kī kin lwak okobo both Yecu nī, “Apwony, kob n'ömēra ēk wan epok ködē līm k'apapwa na wan eleo.”

¹⁴ Yecu ögamö nīnē nī, “Okona, nga n'oketha mē bedo angöl-köp ēka apok jami niwu?”

¹⁵ Cē Yecu okobo nīgī nī, “Bed unu na wangwu thwolo ēka igwökērē unu kī kom woro mē līm. Kwö ka dhanö ba ocung i kom wel līm na thwönē na ēn ute ködē.”

¹⁶ Cē Yecu obolo nīgī carolok nī, “Alönyö mörö yam tye na cem mērē öcēk i pwodho na thwönē.

¹⁷ Ēn openyere kī i cwinye kēnē nī, ‘Abino tīmō ngö? Ka ketho cemna ope.’

¹⁸ “Cē ēn okobo nī, ‘Man ēnē gīn na an abino tīmō. Abino rworwobo derena ökö ēka agöo dere na thwon cē dong aketho cem iē ēka jamina.’

¹⁹ Abino kobo nī cwinya kēna nī, ‘In dong iut kī cem na thwönē kī jami na bēcö na pol na bino römōni pī mwaka na pol. Ywe giri, cem, medhi ēka ibed kī yom cwiny.’ ”

²⁰ “Ēntö Obanga okobo nīnē nī, ‘In amingo! İ kiwor na tin nī, kwōni ebino kwanyö ökö kī bothi. Cē nga na bino lunyo jami na in ikanö?’ ”

²¹ Cē Yecu ojiko na kobo nī, “Bino bedo nī kōmanön both jö na kanö jamigī kibēc pīrgī kēn-gī ēntö nwongo ba ut kī lönyö mērē both Obanga.”

*Bedo kī gen i kom Obanga
(Matayo 6:25-34)*

²² Cē Yecu okobo both ēlūbkörē nī, “Pī manön akobo niwu nī kür ibed unu kī par na pol pī kwö na mewu nī ibino camö unu ngö onyo pī komwu nī ibino ruko unu ngö.

* **12:1 12:1 Thöbī** nyutho pwony na rac k'Eparicayo na kēē both lwak cē balö jüi ökö.

²³ Kwö pirë tēk lōō cem ēka kom pirë tēk lōō ruk ökö.

²⁴ Par unu mōnō pī agak! Ba cwō gīnī kodhi onyo kaō kac, ba ut gīnī kī dērō onyo ka ketho jami cīthē Obanga pod pīdhōgī. Un ba ingeo nī pīrwu tēk both Obanga lōō wīny ökö?

²⁵ Nga kī kinwu na rōmō mēdō caa acēl mōrō i kom kwō mērē pī bedo kī par na pol?

²⁶ Kite na ba irōmō unu tīmō gīn na tītīdī, pīngō ibedo unu kī par na pol pī jami nōkēnē?

²⁷ “Tham unu kite n'athure dōngō kōdē. Ba tio gīnī tic mōrō onyo wīō wicu. Ēntō akobo niwu nī kadī bed Colomon yam orukere kī dheo mērē kībēc, ēn ba orukere na bēn na cal kī mōrō acēl i kin-gī.

²⁸ Cē ka Obanga ruko lum na ut i thim nī kōmanōn, na bedo pī nīnō na tin kēkēn ēka diki ebolo ökö i mac, ēn bino rukowu na lōō un jō na yeewu nōnōk!

²⁹ “Kūr ibed unu thamō pī gīn nī bino unu camō onyo madhō. Kūr ipar unu pī jami nī.

³⁰ Pīēn jō na ba ngeo Obanga rangō jami nōn, ēka Apapwu ngeo ngō na un imītō.

³¹ Nakaka manōn, keth unu cwinywu i kom Ker k'Obanga, cē jami nōn kībēc ebino mēdō bothwu.

Lōnyō n'ēkanō i polo (Matayo 6:19-21)

³² “Kūr ilwor unu, un lwak na nōnōk pīēn Apapwu iē obedo na yom mē mīō Ker mērē bothwu.

³³ Cadhu jami ni ut unu kōdē ēka mīi unu both ēcan. Kwō unu ocwe mē līm na ba tii, kan unu lōnyōwu na ba thum i polo, kanya akwo mōrō ba rōmō thuno iē ēka nyēnyē thon ba balō.

³⁴ Pīēn kanya lōnyōni tye iē ēnē cwinyi thon tye iē.

Yübērē pī dwogo ka Rwoth

³⁵ “Bed nī yübērē unu pī tic, nakun tarawu lyēl.

³⁶ Bed unu na calō jō na kūrō adwong-gī ka dwogo kī i yüb mē nyom ēk ēyab nīnē dholokek pīōpīō ka ēn othuno.

³⁷ Bino bedo mē gum pī etic n'adwong-gī bino nwongogī neno ka ēn obino. An

akobo niwu kōp adyer, ēn bino ruko bōngū mērē mē tic. Bino mīōgī bedo i mēja mē cem ēka poko nīgī cem

³⁸ Bino bedo na bēn pī etic n'adwong-gī bino nwongogī öyübērē, kadī bed nī adwong ni bino thuno dingwor.

³⁹ “Niang unu man nī ka kono yam won öt onwongo ngeo caa na kwo bino kōdē, ēn onwongo ba yeo nī ödōny i ödē.

⁴⁰ Un thon myero iyübērē, pīēn Wod ka dhanō bino bino i caa na un ba ingeo.”

Atic na genere ēka ēn na ba genere (Matayo 24:45-51)

⁴¹ Cē Petero openyo Yecu nī, “Rwoth, in ibolo carolok nī bothwa onyo both jō kībēc?”

⁴² Rwoth Yecu ögamō nī, “Nga n'obedo agwōk öt na genere ēka ryēk? Ēnē ngat n'adwong mērē bino ketho mē lōōnō etic mērē ēk ömīgī cemgī i caa na mītērē.

⁴³ Bino bedo na bēn both atic nōn ka adwong mērē odwogo cē onwongo ēn tye ka tīmō nī kōmanōn.

⁴⁴ An akobo niwu kōp adyer, ēn bino ketho ēn mē lōōnō jami mērē kībēc.

⁴⁵ Ēntō k'atic nōn ötwak kēnē kēnē nī, ‘Adwong ögalērē mē dwogo,’ cē öcakō pwodo etic ewodhe na cwō kī man obedo mon nakun ēn cemo ēka medho naka mēr.

⁴⁶ Adwong k'atic nōn bino dwogo i nīnō ēka i caa na ēn ba ngeo. Adwong ni bino pwodo atic ni na rac ēka ketho ēn i kin jō na ba genere.”

⁴⁷ “Atic na ba ngeo ngō n'adwong mērē mītō ēka ba yübērē iē dōk ba lübō ngō n'adwong mērē mītō, ebino pwodo ēn rwōk arwōka.

⁴⁸ Ēntō ngat na ba ngeo, cē otio ngō na twērō mīō epwode, ebino pwodo ēn na nōnōk Dhanō n'ēmīō na thwōnē, ebino mītō na thwōnē kī bothe ēka ngat n'egenō kī jami na pol, ebino penyo na pol rwōk.”

Lübō Yecu ba obedo gīn mōrō na yot (Matayo 10:34-36)

⁴⁹ Cē Yecu okobo nī, “An akelo ngölō-köp ēka apokapoka i lobo na an athamō nī öcakērē dong ökö.

⁵⁰ Ēntō aut kī batica na myero awok iē kī can ēka pēkō naka wang n'othum.

⁵¹ Un ithamö nĩ an abino mē kelo kuc i lobo? Akobo niwu nĩ pe ěntö apokapoka.

⁵² Cakērē kobedini jö abic bino bedo ġinĩ i pacö acēl, k'apokapoka i kin-ġi. Jö adek bino pokere kĩ jö ariö ěka jö ariö bino pokere kĩ jö adek.

⁵³ “Apap bino pokere ökö kĩ wode ěka athĩn bino pokere k'apap mērē. Aya bino pokere kĩ nyarē ěka nyakö bino pokere k'aya mērē. Adha bino pokere kĩ cii wode ěka cii wod bino pokere k'adha mērē.”

*Niang i kom anyuth mē karē
(Matayo 16:2-3)*

⁵⁴ Cē Yecu okobo both lwak nĩ, “Ka ĩnēnō unu edou otingere n'olyero yo kuthö, pĩöpĩö ikobo unu nĩ, ‘Wang na köth ocwe,’ cē cwe thon.

⁵⁵ ěka ka yamö kudho na bino kĩ kukwap, un ikobo nĩ, ‘Pĩny bino bedo na lyeth rwök,’ cē bino tĩmērē kōmanön.

⁵⁶ Un etwodo! Ingeo unu poko anyuth na tye i lobo ěka i polo i kom kit na nĩnō bino bedo ködē. Pĩngö dong ba ĩrömö poko unu anyuth mē karē nĩ?

*Yübö köp kĩ ngat n'odothi
(Matayo 5:25-26)*

⁵⁷ “Pĩngö ba ĩtwērö unu ngölö-köp n'atĩr pĩrwu kenwu?

⁵⁸ Ka ĩcĩdhö both angöl-köp nakun ĩnywakö unu yoo acēl kĩ ngat n'odothi, tēm kĩ tēk mē yübö köp ködē nakun pod itye unu i wangayoo ěk kür oterĩ i nyim angöl-köp. Pĩ manön, ěk kür ömĩi i cĩng ngat na löö buc cē oterĩ i od buc.

⁵⁹ Akobo niwu nĩ ba ibino donyo kĩ i buc naka ka ĩcũlö cũl kibēc, na wi cĩlĩng mörö ba orem.”

13

Ngut unu ěka ĩlökērē unu both Obanga

¹ ĩ koth karē nön, jö mökö n'onwongo tye kunön öniangö Yecu i kom jö Galilaya na Pilato ömĩö twērö mē nekogĩ na ġin tye ka tyērö tyēr.

² Cē Yecu ögamö nĩ, “Un ithamö nĩ jö Galilaya nön onwongo obedo ěbal na löö jö Galilaya nökēnē?

³ Akobo niwu nĩ pe! ěntö ka ba ingut unu ěka idwogo unu both Obanga cē un kibēc ibino thöö unu kōmanön.

⁴ Cē dong jö apar aboro na wi öt na bor mē Ciloam obino örēdhērē i komġi ěka öthöö ġinĩ, ithamö unu nĩ ġin onwongo obedo ěbal na löö jö nökēnē na bedo i Jerucalem?

⁵ Akobo niwu nĩ pe! Ka ba ingut unu ěka idwogo unu both Obanga, cē un kibēc ibino thöö kōmanön.”

Carolok i kom yath na ba nyak

⁶ Cē Yecu obolo carolok nĩ, “Ěcwö mörö yam tye n'onwongo öpĩdhö yath ölam* na nyakö nyige i pwodho ölöc mērē. Ěn obino öcĩdhö nakun rangö ka önyakö nyige mörö, ěntö ba onwongo.

⁷ Cē ěcwö nön öcakö kobo both atic n'onwongo gwökö pwodho ölöc nön, ‘Pĩ mwaka adek abedo bino kany mē rangö nyig yath ölam ni ěntö ba anwongo mörö. Tong ökö pĩny! Pĩngö balö ngöm?’ ”

⁸ “Ěcwö ni ögamö nĩ, ‘Adwong, kono ĩwēk obed pĩ mwaka ni kēkēn dökĩ, an abino bakö ngöm i thērē cē aönyö öwērö dyegi ĩē.

⁹ Ka önyakö nyige i mwaka na bino cē bērwök, ěka ka ba önyak cē itong ökö pĩny.’ ”

Yecu öcangö dhakö na mulo amula i ceng Cabit

¹⁰ ĩ ceng Cabit mörö acēl, Yecu onwongo tye i pwony i od cinagoga.

¹¹ Dhakö mörö onwongo ute kunön na tipo na rac oyelo pĩ mwaka apar aboro, two ni onwongo ogomo ěn ökö na ba römö ryērē malö atĩr.

¹² ĩ karē na Yecu önenö dhakö nön, ocwodo ěn anyim cē okobo nĩnē nĩ, “Dhakö, agonyi ökö kĩ kom görüni.”

¹³ Cē Yecu oketho cĩngē i kome, cücũth dhakö nön öryērē malö, cē öcakö pakö Obanga.

¹⁴ ěntö akēmö ömakö adwong mē cinagoga pĩen Yecu onwongo öcangö dhakö i ceng Cabit. Adwong mē cinagoga okobo both lwak na tye i athuko nĩ, “Nĩnö tye abicēl mē tic, pĩ man bin unu ěk ěcangwu ĩnĩnö nonu ġinĩ, na path kĩ ceng Cabit!”

* **13:6 13:6** ĩ Cĩk na Cön, yath ölam obedo anyuth mē lobo Icarael. Kwan buk k'Ěngöl-köp 9:10.

¹⁵ Rwoth ögamö ninë nî, “Un etwodo! Ngat mörö ope na gönyö thwön onyo kana mërë kî kanya cemo ië cê tero i modho pii i ceng Cabît?”

¹⁶ Dhakö ni na ën ayë nyaka Abraam, na yam Catan otweo pî mwaka apar aboro. Ba myero ëgöny ën ökö kî kom tweco ni i ceng Cabît?”

¹⁷ I karë na Yecu ötwakö köp ni, lewic ömakö lang mërë kibëc ëntö cwiny jîi obedo na yom pî tic më aura n'onwongo ën tîmö.

*Carolok i kom nyig kodhi karadali
(Matayo 13:31-32; Marako 4:30-32)*

¹⁸ Cê Yecu okobo nî, “Ker k'Obanga cal kî ngö? Abino poro kî ngö?”

¹⁹ Tye nî köman. Dhanö mörö ökwanyö nyig kodhi karadali na titidi rwök, ëka öpidhö i pwodho mërë. Yath ni ödöngö ëka ödökö na thwönë, cê wîny na ngwëcö kî malö ögerö udigî i jangë.”

*Carolok i kom thöbî
(Matayo 13:33)*

²⁰ Cê Yecu dök openyo nî, “Ngö na dök arömö poro kî Ker k'Obanga?”

²¹ Tye nî köman. Dhakö mörö ökwanyö thöbî cê orubo kî mökö ogati, naka wang na thöbî nön örömö.”

*Jö na kitegî ba tye atîr, ba bino dönyö gîni i
ker k'Obanga
(Matayo 7:13-14, 21-23)*

²² I karë na Yecu onwongo tye i woth mërë yo Jerucalem, ën opwonyo jîi kî kin peci ëka imiye.

²³ Ngat mörö openyo ën nî, “Rwoth, jö na nönök këkën ënë bino larë?”

Cê Yecu ögamö nigî nî,

²⁴ “Tîm unu tæk më dönyö kî dholokek na dîng i Ker k'Obanga, piën jö na pol bino tëmö dönyö ëntö ba bino twërö gîni.

²⁵ Won öt bino yaa malö cê cego dholokek, un ibino cung kî yöökö, idwöngö unu dholokek nakun ikobo unu nî, ‘Adwong, yab niwa dholokek.’ Ëntö ën bino gamö köpwu nî, ‘An ba angeowu ëka kwene na un iya kî ië.’

²⁶ Cê un ibino kobo nî, ‘Yam wan ecemo ëka emedho kodi kanya acël, ëka thon ipwonyo jîi i yodhiwa.’

²⁷ Ëntö ën bino kobo nî, ‘Ba angeowu ëka kwene na un iya kî ië, cidh unu ökö kî botha, un ëtîm tîm na reco kibëc!’

²⁸ “Kunön ibino unu koko kî ridö lakwu, ka inënö unu Abraam, Icaka, Jakob ëka edwarpîny kibëc i Ker k'Obanga ëntö un ebino kwëröwu ökö.

²⁹ Jîi bino bino kî kukidë ëka kuthö, kukuju ëka kukwap më bedo i kabedogî i Ker k'Obanga.

³⁰ Adyer, tye jö n'odong cen bino tëlö anyim, ëka jö n'ötëlö anyim bino dong cen. Ëntö adyer jö mökö n'odong cen bino bedo gîni anyim, ëka jö mökö na tye anyim bino bedo dong gîni cen.”

*Yecu okumo pî jö më Jerucalem
(Matayo 23:37-39)*

³¹ I caa nön, Eparicayo mökö obino cê okobo both Yecu nî, “Cidh ökö kî kany piën Erode mitö nekoni.”

³² Yecu ögamö nigî nî, “Cidh ikob unu both kwee na twot nön nî, ‘An abino ryëmö cen dök abino cangö dhanö tin kî diki, ëka i ninö më adek mërë abino tyeko ticna.’

³³ Kadî bed kömanön, myero amëdëra kî wothna, tin kî diki, kî diki maca, piën adwarpîny kür myero öthöö kany ökënë na path kî Jerucalem.

³⁴ “Jerucalem, Jerucalem, un ineko edwarpîny ëka icelo unu jö n'eoro bothwu kî kite, wang adi na an abedo ka mitö cökö ëthînöni kanya acël calö mîn gwënö na gürö ëthîné i thë bwome, ëntö in ikwërö ökö.

³⁵ Nën, odi dong ëwëkö nini, odong nono. An akobo niwu nî ba dökî ibino nënöna unu, naka ka ibino unu kobo nî, ‘Gum obed i kom ngat na bino kî nyîng Rwoth.’ ”

14

Yecu öcangö dhanö i ceng Cabît

¹ I ceng Cabît* mörö acël, Yecu öcidhö i cem i öt k'Aparicayo mörö na pîrë tæk. Jö n'onwongo ut kunön obedo ka kino ën kî ryëkö.

² Ì nyime kany nön onwongo ut dhanö na two akwoda kom ömakö.

³ Cë Yecu openyo Eparicayo ëka epwony cik ka Muca nï, “Cik yeo nï ëcang dhanö ì nïnö më Cabit onyo pe?”

⁴ Ëntö gïn öling alinga. Yecu oketho cingë ì kom atwo nï, cë öcangö ën ëka okobo nïnë nï ëk öcïdhï.

⁵ Kinge manön Yecu openyogï nï, “Cë ka onwongo ngat mörö kï kinwu ut kï wode onyo thwönë ëka öredhërë ì kulo ì nïnö më Cabit, in ba ìrömö ywaönö yökö pïöpïö?”

⁶ Gamö köp ka Yecu ölöögï dökï.

Pwony ì kom mwolere ëka gwökö wele

⁷ Ì karë na Yecu önënö nï wele mökö n'ecwodogï onwongo yërö kabedo na bëcö, ën obolo nïgï carolok nï:

⁸ “Ka ngat mörö ocwodi ì cem më nyom, kür icïdh iyër kabedo na pïrë tæk. Gwök onyo dhanö mörö na pïrë tæk na loi nwongo thon ecwodo.

⁹ Cë ka kömanön, ngat n'ocwodowu kibëc bino bothi ëka kobo nini nï, ‘Ëk dhanö ni obed kanya in ibedo ië.’ In dong ibino dök cïdhö bedo ì kabedo më rwöm na pïny kï thwön lewic.

¹⁰ “Ëntö ka ecwodi, cïdh ibed ì kabedo më rwöm na pïny. Ka dhanö n'ocwodi obino, ën bino kobo nini nï, ‘Okona, nyik ì kabedo na bër.’ Cë dong ebino wöröni ì nyim wele ewodhi kibëc.

¹¹ Pïen ngat acëlacël na kethere kënë nï ën edit, ebino dwökö pïny. Ngat na mwolere kënë ebino mïö ën dökö na dit.”

¹² Cë Yecu okobo both ngat n'ocwodo ën nï, “Ka in icwodo dhanö ì cem, kür icwod nyikoneini onyo utmegoni onyo wedeni onyo ëlönyö na bedo ì ngeti. Ka itimö kömanön, gïn thon römö cwodoni ëka cülö wang cwodoni ökö.

¹³ Ëntö ka itedo cem na thwönë, cwod ëcan, jö na mulo amula, engwalo, ëthöö wang

¹⁴ ëka ibino bedo kï gum. Jö nön thon ba twërö cülö wang cwodoni. Cülöni bino bedo ì karë na jö na kitegï atir bino cer ködë.”

Carolok ì kom cem na thwönë (Matayo 22:1-10)

¹⁵ Ì karë na ngat acël n'obedo ködë ì dhö cem owinyo köp nï, ën okobo nï Yecu nï, “Jö na bino camö cem ì Ker k'Obanga bino bedo gïni kï gum.”

¹⁶ Cë Yecu okobo nïnë nï, “dhanö mörö yam otedo cem na thwönë cë ocwodo jö na pol ië.

¹⁷ Na karë më cem dong örömö, ën ooro atic mërë më cïdhö kobo both jö n'onwongo ecwodogï nï, ‘Cem öcëk ökö bie unu dong.’

¹⁸ “Ëntö gïn kibëc öcakö bakö dhögï. Dhanö më acël okobo nï, ‘Pod awilö pwodho awila ëka myero acïdh anën.’

¹⁹ Dhanö nökenë dök okobo nï, ‘Pod awilö thwoni pur apar ëka atye ka cïdhö më pwonyogï. Akwai nï itim nïna kïca.’

²⁰ Dhanö nökenë dök okobo nï, ‘Pod anyomo anyoma pï manön ba arömö cïdhö.’

²¹ “Atic ni odwogo cen ëka okobo both adwong mërë. Cë akëmö ömakö won öt, ëka okobo both atic mërë nï, ‘Cïdh pïöpïö ì wanga yodhi ëka ì kin taun ëk ikel ëcan, jö na mulo amula, ëthöö wang ëka engwalo.’

²² Na tic ni dong odwogo, ën okobo nï, ‘Adwong, ngö na in icïkö an atimö ökö ëntö kabedo gire pod ute.’

²³ Cë adwong okobo n'atic mërë nï, ‘Apë cïdhï ì gudo na döngö gïni kï nget yodhi ëka itwak kï jïi obin ëk öda opong.

²⁴ Akobo niwu nï, ba tye ngat mörö ì kin jö n'onwongo ecwodo na bino camö cem mörö këken na an ayübö.’ ”

Lübö Yecu ba obedo gin mörö na yot (Matayo 10:37-38)

²⁵ Ì nïnö mörö acël, jö na pol onwongo tye ì woth kanya acël kï Yecu. Ën öwirë bothgï ëka okobo nï,

²⁶ “Cë ka ngat mörö mitö bedo alübköra, nakun ba ökwërö apap mërë ëka aya mërë, dhakö mërë ëka ëthinë, utmegö mërë, kadï naka kwö mërë kikokome, ba twërö bedo alübköra.

²⁷ Ëka ngat mörö na ba tingo yath aria mërë më Lübö kï köra, ba twërö bedo alübköra.

²⁸ “Cë ka ngat mörö acël kï kinwu mitö gërö öt na bor, ën ba kono cakö bedo pïny më kwanö wel lim na mitërë ëk ënën ka eut kï lim na römö tyeko öt nön?

²⁹ Ka ocibo acaki thërë ëka ba römö tyeko, jö kibëc na bino nën, bino cakö ngalö ën.

³⁰ Gïn bino kobo ni, ‘dhanö ni öcakö gedo ëntö lim othum ökö na bara otyeko.’

³¹ “Onyo rwoth mënë, na ka öya më cïdhö i lwëny ki rwoth nökenë, ba kono bedo piny më yübö köp, ka cë ërömö tero jüi elip apar më cïdhö lwëny ki jö elip pyer ariö?”

³² Ka öthamö ni ba ërömö, ën oro ëwangë na langö mërë nwongo pod ut kanya bor ëk ëtwak köp më kuc.

³³ Pi manön, ngat mörö ki kinwu na mitö bedo alübköra myero öwëk jami kibëc n'eute ködë.”

Kadö ka ödökö gin mörö na rac (Matayo 5:13; Marako 9:50)

³⁴ “Kadö obedo gin mörö na bër, ëntö ka orwenyo mit mërë ökö, ëtwërö miö dökö na mit ningö dökü?”

³⁵ Ba dök bër naka thon më aketha i pwodho ëka ëönyö ökö. Ngat na tye ki ithe më winyo myero ën owiny.”

15

Carolok i kom römö n'orwenyo (Matayo 18:12-14)

¹ I ninö mörö acël ëcök ocoro ëka ëbal, obino gini both Yecu më winyo ka ën pwonyo.

² Eparicayo ëka epwony cik öngüngüta na kobo gini ni, “dhanö ni obedo okone k'ëbal ëka cemo ködgi kanya acël.”

³ Cë Yecu dong okobo nigü carolok ni,

⁴ “Ka ngat mörö ki kinwu n'onwongo ut ki rom mërë mia acël ëka acël ki kin-gi orwenyo ökö, ngö na ën bino timö? Ën bino wëkö pyer abungwën wie abungwën i bar ëka cïdhö rangö römö n'orwenyo naka nwongo.

⁵ Ëka ka onwongo römö nön, ën ryongo i wi baë ki thwön yom cwiny

⁶ cë cïdhö ködë yo pacö. Ën dong cwodo nyikonei mërë ëka ewodhe ni nget parë ëka kobo nigü ni, ‘Bed unu ki yom cwiny köda, piën anwongo römöna n'onwongo orwenyo ni ökö.’

* **15:8 15:8 Cïling** na nyëng onwongo obedo më cülö atic pi tic më ninö acël. † **15:15 15:15 Pün** onwongo obedo gin mörö n'Eyuda ba mitö gini ëka dag gini jö na gwökögi, piën cik k'Eyuda onwongo kobo ni pün ba leng. Kwan buk ka jö Lebi 11:7.

⁷ Akobo niwu, i kit yoo acël nön, yom cwiny bino bedo na thwönë rwök i polo pi abal acël na bino ngut na löö jö pyer abungwën wie abungwën na thamö gini ni kitegi atir na ba mitö gini ngut.”

Carolok i kom ciling n'orwenyo

⁸ Yecu okobo nigü carolok nökenë ni, “Cë ka dhakö ut ki ciling* apar na nyëng ëka orwenyo acël ökö, Ngö na ën bino timö? Ën bino cwinyö tara cë ywëö i öt ëka rangö naka nwongo.

⁹ Ëka ka onwongo, ën bino cwodo nyikonei mërë ëka ewodhe ni nget parë. Cë kobo nigü ni, ‘Bie unu ëk ebedu ki yom cwiny piën anwongo cilingna n'orwenyo ni ökö.’

¹⁰ I yoo acël nonu, akobo niwu ni yom cwiny bino bedo i nyim emalaika k'Obanga pi abal na bino ngut.”

Carolok i kom awobi n'orwenyo

¹¹ Yecu dök ömëdërë ki carolok na kobo ni, “Yam dhanö mörö ut, n'onwongo ute k'awope mërë ariö.

¹² Awobi na tidü öcïdhö both apap mërë ëka okobo ninë ni, ‘Apap, mia lim na kukura ökö.’ Cë apapgi opoko jami mërë i kin-gi.

¹³ “Kinge ninö na nönök, awobi na tidü ni öcökö jami mërë kibëc ëka öcakö woth mërë më cïdhö i lobo na bor. Ën öbalö lim mërë kunön i bedo më carö carö.

¹⁴ Na dong öbalö lim mërë othum ökö, kec ërön opodho i lobo nonu, awobi nön onwongo ope ki cem më acama.

¹⁵ Cë ën dong öcïdhö both ngat mörö më lobo nön, ëka etero ën i dyelum më kwaönö pün.†

¹⁶ Awobi ni kec obino oneko rwök naka öparö më camö cem na pün camö. Ëntö ngat mörö ba ömiö ën cem më acama.

¹⁷ “Ëntö i karë na dong otyeko niang pirë kënë öcakö kobo ni, ‘Etic k'apapna tye adi na camö kwon löögi ökö, ëka an athöö ki kec kany!

¹⁸ Abino wëkö lobo ni cë adök cen both apapna ëka akobo ninë ni, apap, an abalö i nyim Obanga ëka thon bothi.

¹⁹ An ba dök apora êk icwoda nî awodi, mîa abed na calô etic na in ipangogî.

²⁰ Cê dong ôcakô woth mē cîdhô both apap mērē.

“Ēntô na ên pod ut kanya bor, apap mērē ònēnô ên êka obedo kî kîca î kom wode, cê ôngwēcô yo bothe. Apap mērē ôthünô kôrē êka omotho kî yom cwiny.

²¹ “Wode okobo nîné nî, ‘Apap, an abalô î nyim Obanga êka thon bothi. Ba dök apora êk ecwoda nî abedo wodi.’‡

²² “Ēntô apap mērē okobo both etic mērē nî, ‘Kel unu jôra bōngü na bër kî î ot pîöpîô êk îmîi unu oruki. Rêp unu agîth î nya cîngē êka mîi unu oruk wôr î tyēnē. §

²³ Kel unu thon wod thwôn n'ôcwēē êk inek unu cê êcam kanya acêl êka ebedu kî yom cwiny.

²⁴ Pîēn athîn-na ni onwongo yam ôthöô cê kobedini dong ute na kwô. Ēn onwongo orwenyo cê dong enwongo.’ Ôcakô gîni bedo kî yom cwiny.

²⁵ “Ī caa nōn wode na dit onwongo tye î pwodho. Ī karē na ên odwogo, na dong cwök kî ot, owinyo jîi ka wer êka myêl gîni.

²⁶ Cê ên ocwodo ngat acêl kî kin etic êka openyo ên ngô n'onwongo tye ka tîmērē.

²⁷ Atic nōn ôgamô nî, ‘Omeru na tîdî nî dong odwogo, êka apapni oneko wod thwôn n'ôcwēē pîēn omeru odwogo na kome yot.’

²⁸ “Akēmô ômakô ômîn mērē na dit cê ôkwērô dōnyô ôkô î ot. Apap mērē oduonyo yökô êka ôbakô dhögē bothe.

²⁹ Ēntô ên ôgamô na apap mērē nî, ‘Nēn, an atio bothi pî mwaka na pol êka bara akwērô lûbô cikni. Ēntô ba îmîa kadî k'athîn dyêl mörô êk acam kî nyîkoneina.

³⁰ Ēntô wodi nî n'ôbalô lîmni kîbēc î kom mon n'obedo alyanga obino pacô, in ibedo kî yom cwiny cê ineko nîné wod thwôn n'ôcwēē ôkô!

³¹ “Apap mērē okobo nîné nî, ‘Woda, in iut kôda pî karē kîbēc, êka jami kîbēc na an aute kôdē obedo megî.

³² Ēntô onu myero ecem, êka ebedu kî yom cwiny pîēn omeru onwongo orwenyo

cê kobedini onwongere, onwongo ôthöô ôkô êka kobedini dong ut na kwô dökî.’ ”

16

Carolok î kom agwök jami na ryêk

¹ Yecu okobo both êlûbkôrē nî, “Dhanô mörô yam tye n'obedo alönyô n'onwongo tye k'agwök jami mērē. Alönyô ekobo nîné nî agwök jami mērē tye ka balô jami.

² Cê alönyô nōn ocwodo agwök jami mērē bothe êka openyo nî, ‘Man kôp ngô na an awinyo î komi? Mîa ange kite na in îmakô kî jamina kôdē pîēn in ba dök îrômô bedo agwök jamina.’

³ “Agwök jami ni ôtwak kēnē nî, ‘Abino tîmô ngô? Pîēn adwongna mîtô kwanyôna ôkô kî gwökô jami mērē. An ba atêk na rômô pur, lewic thon maka ka akwaô kwac.

⁴ Abino ngeeno ngô na rômô tîmô, êk ka êryēma ôkô kî î tic mē gwökô jami, jîi twērô gamôna î pecigî.’

⁵ “Agwök jami ni ôcakô cwodo wegî benyi k'adwong mērē nōn ka acêlacêl. Ôcakô kobo both won banya acêl n'ôcakô thuno bothe nî, ‘Wel banya adi na tye bothi n'obedo mē adwongna?’

⁶ Ēn ôgamô nî, ‘Aguli mîa acêl mē möô jeituni.’ Cê agwök jami k'adwong okobo nîné nî, ‘Kwany waraga mē banyani, êk ibed pîny kany pîöpîô êka îcôô pyer abic.’

⁷ Cê dök openyo won banya nökēnē nî, ‘In kono itye kî wel banya adi?’ Ēn ôgamô nî, ‘Aditi mē mökô ngano mîa acêl.’

“Atic n'obedo agwök jami ôcakô kobo nî, ‘Kwany waraga mē banyani êka îcôô îē nî pyer aboro.’

⁸ “Adwong nōn ôpwöyô agwök jami na ba genere, pîēn otio kî ryêkô. Man nyutho nî jô mē karē nî ryêk gîni î tio ticgî k'ewodhgî na löô jô mē tar.

⁹ Yecu okobo nîgî nî, tîi unu kî lîm mē lobo nî mē kōnyô jô nökēnē êka îmak unu okone na pîrwu. Cê ka dong othum ôkô, ebino gamôwu î kabedo na bedo naka naka.

¹⁰ “Ngat na genere î kom jami na tîtîdî mörô, bino genere î kom jami na thwönē.

‡ 15:21 15:21 Buke nökēnē okobo nî Mîa abed kamē etic na in pangogî. § 15:22 15:22 Jami n'apap k'awobi oruko kî wode nyutho nî, apap mērē ôgamô ên na calô athîn mē pacô êntô pathî na calô atic.

Ngat na ba bino genere i kom jami na titidi mörö, ba bino genere i kom jami na thwönë.

¹¹ Cë ka dong ba igenere unu i makö lönyö më lobo, nga na bino genowu ki lönyö më adyer?

¹² Ëka ka yam ba igenere unu i kom jami ka dhanö nökenë, nga na bino miöwu jami n'obedo mewu kikokome?

¹³ “Ba tye atic mörö na twerö tic ki rwodhi ariö, piën bino kwërö ngat acël ëka bino marö nökenë ca onyo bino moko i kom ngat acël ëka kwërö ngat acël ca ökö. Ba itwërö tic pi Obanga ëka dök pi lîm thon.”

Pwony ka Yecu mökö

(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Marako 10:11-12)

¹⁴ Eparicayo na marö ciling ka owinyo köp ni kibëc, öcakö gini cwino Yecu.

¹⁵ Entö Yecu okobo nigî ni, “Un inyuthere ni kitewu atir, entö Obanga ngeo cwinywu. Jami mökö na pirgi tük ki both dhanö obedo gin më kwer i nyim Obanga.

¹⁶ “Cik ka Muca ëka cöc k'edwarpiny obedo ka tic naka i karë ka Jon Abatica. Cakërë i karë nön, ekobo köp më Emuth na Bër i kom Ker k'Obanga, na dhanö kibëc tye ka dönyö ië ki tük.

¹⁷ Entö bedo na yot both polo ki lobo më thum ökö ni löönö kwanyö nyukuta mörö acël më Cik.

¹⁸ “Ngat mörö këkën na bino ryëmö dhakö mërë ëka dök nyömö dhakö nökenë, nwongo ödönyö i elomi. Ëka ëcwö na bino nyömö dhakö na cwörë öryëmö ökö, nwongo ödönyö i elomi.”

Dwogi both Obanga na karë pod tye

¹⁹ Yecu ömedërë ki kobo carolok both ëlëbkörë ni, “Yam tye dhanö mörö n'obedo alönyö, na ruko böng na bëcö më wel ëka onwongo camö cem na bëcö ninö ki ninö.

²⁰ Acan na nyingë Lajaro onwongo epyelo i dhö wangkac k'alönyö. En onwongo ut k'ajeme n'opong kome ökö.

²¹ Lajaro öparö më camö nginy cem na podho ki i wi mëja k'alönyö. Naka thon gwongi obino më nangö wang ajeme mërë.

²² “I ninö mörö acël, acan öthöö ökö ëka emalaika otingo en etero both Abraam. Alönyö thon öthöö ëka eiko ökö.

²³ I karë n'alönyö ni tye i rem na dit i kabedo ka jö n'öthöö, en otingo wangë malö cë önönö Abraam ki kanya bor ëka Lajaro i ngete.

²⁴ Alönyö oredo bothe ni, ‘Apapna Abraam, tim nina kica! Or Lajaro öcïdh oluth nya cingë i pii ëk okwe ki lëba piën aut ki thwön rem na lith rwök i mac kany.’

²⁵ “Entö Abraam ögamö ni, ‘Woda, po ni i karë më kwöni emii jamini na bëcö, nakun Lajaro ëmiö jami na reco. Entö kobedini dong ekweo cwinye ëka in iute i arem na lith.

²⁶ Dök thon i kom köp nön kibëc, i kinwa ki in eketho ië thwön bur mörö na thuth. Ngat mörö ope na bino ngölö ki bothwa yo bothi ëka ki bothi yo bothwa.’

²⁷ “Alönyö ögamö ni, ‘Cë akwai, apap Abraam, or Lajaro i öt k'apapna,

²⁸ piën aut ki utmegona abic. Kob ninë ëk öcïdh okob nigî, kür dök obin gini i kabedo ni më arem.’

²⁹ “Abraam ögamö ni, ‘Gin tye ki Cik ka Muca ëka edwarpiny, ëk gin owiny köp nön.’

³⁰ Alönyö ögamö ni, ‘Pe, apap Abraam, entö ka ngat mörö n'öthöö öcïdhö bothgi, gin bino ngut.’

³¹ Abraam okobo ninë ni, ‘Ka gin ba owinyo Cik ka Muca ëka cöc k'edwarpiny, cë gin ba bino thamö më yee kadî bed ni ngat mörö ocer ki i thö.’ ”

17

Pwony i kom timö kica ëka yee

(Matayo 18:6-7, 21-22; Marako 9:42)

¹ I ninö mörö acël Yecu okobo both ëlëbkörë ni, “Jami na miö jii podho i bal ba bino jükërë, entö dhanö na kelo gin na miö jii podho i bal bino nönö can!

² Thwara thwara n'etweo pong rego i ngute ebolo ködë i nam, nakaka en më miö ngat mörö acël ki kin jö ni na thinö më podho i bal.

³ Pi manön gwökërë kenwu i ngö na un itimö!

“Ka omeru öbalö, jük en, ëka ka ongut, tim ninë kica.

⁴ Ka öbalö bothi wang abirö i ninö acël, cë odwogo bothi wang abirö nakun kobo ni, 'Dong angut,' myero itim ninë kica."

Tëkö më yee

⁵ Ëkwëna okobo ginì both Rwoth ni, "Nyuth niwa kite më mëdö yeewa."

⁶ Rwoth ögamö ni, "Kono iut unu ki yee na tidi na röm ki nyig kodhi karadali, itwëro unu kobo ni yath ni ni, 'Pudhiri keni, ëk ipidhiri i nam,' ëka twëro winyowu."

Atic na ba tingere malö

⁷ "Nga ki i kinwu na twëro kobo na tic mërë na pod odwogo adwoga ki i pwodho onyo ki kukwath ni, 'Rai ibin kany, ibed piny, icem'?"

⁸ Ën ba bino kobo ninë ni, 'Yüb nina cem më kothyeno, ruk böngüni më tic ëka ikel nina cem naka ka an acemo ëka amodho. Cë in dong ibino cem kinge.'

⁹ Ën bino pwöyö atic piën ötimö ngö na ën öcikö ni ötim?

¹⁰ Manön kite na un thon myero itim unu ködë. Ka itimö unu gin na kibëc na myero itim unu, cë ikob unu ni, 'Wan etic na könywa ope, piën etio gin na myero etii kékën.' "

Yecu öcangö ëdhöbü apar

¹¹ I woth mërë yo Jerucalem, Yecu owok i dyere lobo më Camaria ki Galilaya.

¹² Na ën onwongo tye ka dönyö i pacö mörö, oromo k'ëdhöbü apar n'ocung ginì ki kanya bor.

¹³ Ëdhöbü nonu oredo ni, "Öma Adwong, Yecu, tim niwa kica!"

¹⁴ Na Yecu önënögi, okobo bothgi ni, "Cidh unu ëk inyuth komwu both ëlamdhök." Na gin pod ut i yoo, komgi ödökö na leng.

¹⁵ Ngat acël ki kin-gi, ka önënö ni ëcang ökö, odwogo cen both Yecu nakun pakö Obanga ki dwön na longo.

¹⁶ Ën oryebere piny i tyën Yecu ëka öpwöyö pi ngö na ën ötimö. Adhöbü ni onwongo obedo dhanö më Camaria.

¹⁷ Yecu openyo ni, "Ba onwongo acangö jö apar? Jö abungwën kono ut ginì kwene?"

¹⁸ Ba tye ngat mörö n'odwogo cen më pakö Obanga, ëntö kono arok ni kékën?"

¹⁹ Cë Yecu okobo ninë ni, "Yaa malö, icidh giri, yeeni ocangi."

Bino më Ker k'Obanga (Matayo 24:23-28, 37-41)

²⁰ I ninö mörö acël, Eparicayo dök openyo Yecu ni, "Ker k'Obanga bino thuno awene?" Yecu ögamö nigì ni, "Ker k'Obanga ba bino n'ënënö ki wang jö."

²¹ Jii ba bino kobo ni, 'Nën, ut kany!' Onyo ni, 'Ën ëca!' Piën Ker k'Obanga dong ut i kinwu."

²² Cë Yecu okobo both ëlëbkörë ni, "Karë tye ka bino na un ibino parö më nënö ninö mörö acël ka Wod ka dhanö dwogo ëntö ba ibino nënö unu."

²³ Jii bino kobo niwu ni, 'Nën, ën ëca!' Onyo ni, 'Nën ut kany!' Kür icidh unu ië kür thon ilubugi."

²⁴ Piën na calö lüköth wil carö polo tungcël thuno ködë naka kutung nökenë, Wod ka dhanö thon bino bedo ni kömanön i ninö më dwogo mërë."

²⁵ Ëntö myero kono ölim can na pol nakun jö më karë ni bino kwëro ën ökö."

²⁶ "Na calö yam ötimërë i karë ka Noa, bino timërë kömanön i karë ka Wod ka dhanö thon."

²⁷ I karë ka Noa, jii onwongo cemo ëka emedho, ëcadhö cath, awope ëka anyira nyömërë ginì naka othuno ködë i ninö na Noa ödönyö ködë i yeya. Cë abwal pii opong ëka otyekogi kibëc."

²⁸ "Onwongo röm aröma ki karë ka Lot, jii onwongo cemo ëka emedho, ëwilö jami ëka ëcadhö, epuro ëka egedo."

²⁹ Ëntö i ninö na Lot öya ködë ökö ki Codom, mac ëka gwëng calupa ocwe piny nakun yaa ki i polo, cë otyekogi ökö kibëc."

³⁰ "Bino bedo ni kömanön thon i ninö na Wod ka dhanö ebino nyutho ködë."

³¹ I ninö nonu, dhanö na ut malö i wi ödë nakun jami mërë ut i öt, myero kür dök oidhi piny ni ëk ebin ëkwanygi. Kömanön thon, dhanö na ut i pwodho kür odwogi cen."

³² Po unu i kom ngö n'ötimërë i kom dhakö ka Lot!"

³³ Ngat na mitö larö kwö mërë bino rwenyo kwö mërë arwenya. Ëntö ngat na rwenyo kwö mërë, ën bino gwökö.

³⁴ Akobo niwu nî i kiwor nön, jö ariö bino buto i kabuto acël. Ebino kwanyö ngat acël ökö ëka ngat acël dong.

³⁵ Mon ariö bino bedo kanya acël i rego. Ngat acël ebino kwanyö ökö ëka ngat acël dong.”

³⁶ [Jö ariö bino bedo i pwodho, ebino kwanyö ngat acël ökö ëka ngat acël dong.]

³⁷ Gîn openyo Yecu nî, “Rwoth, man bino timërë kwene?”

Ën ögamö nîgî nî, “Kanya kom n'öthöo tye ië, acuth thon cökërë kany nön.”*

18

Lëga na ba edhero ködë

¹ Yecu obolo carolok n'ëlübkörë më nyutho nîgî nî myero gîn ölägî kür edher.

² Ën okobo nî, “Yam angöl-köp tye i taun mörö, n'onwongo ën ba lworö Obanga kadî thon wörö dhanö.

³ I taun nön onwongo dha thöo mörö tye ië. Ën obedo bino both angöl-köp nön jwijwi nakun kobo nîne nî, ‘Ngöl nîna köp atîr i kom ngat na an apido ködë.’

⁴ Wang na pol angöl-köp nön kwërö ökö. Ëntö kinge ötwak kënë nî, ‘Kadî bed ba alworö Obanga onyo aparö pî dhanö,

⁵ cithë dha thöo ni öläla dong rwök. Abino dong ngölö-köp atîr nîne i kom ngat na ën pido ködë, ëk bino mërë botha jwijwi kür omoga.’ ”

⁶ Ëka Rwoth Yecu okobo nî, “Winy unu ngö n'angöl-köp na kite mërë ba tye atîr okobo.

⁷ Obanga ba bino ngölö-köp atîr both jögë na ën öyëro, na kok bothe kiceng kî kiwor? Ën bino thumere na ba ötimö gin mörö i komgî?

⁸ Akobo niwu nî ën bino ngölö-köp atîr piöpiö më könyögî. Kömanön thon ka Wod ka dhanö bino bino, ën bino nwongo yee tye both jö n'oye ën?”

Awaka ëka mwolere

* **17:37 17:37** Köp ni gönyö nî, bino ka Kiricito i lobo, bino nen kanyalër kite na kom n'öthöo nen ködë kî güre k'acuth. **18:20 18:20** Yaa 20:12; Nwönö Cîk 5:16-20

⁹ Yecu dök obolo carolok both jö mökö na genere kën-gî nî gîn kitegî atîr nakun caö gîni jö nökenë.

¹⁰ “Jö ariö yam öcîdhö i lëga i öt k'Obanga. Ngat acël obedo Aparicayo ëka ngat nökenë ca obedo acök ocoro.

¹¹ Aparicayo ocung nakun lëgö gire kënë nî, ‘Obanga apwoi piën an ba acal kî jö nökenë n'obedo ëyak, jö na ba genere, ëdöny i elomi ëka thon ba acal k'acök ocoro nî.

¹² An ario kec nîno ariö i cabîr acël. Amiö thon acël më apar më jamina kibëc na an anwongo.’

¹³ “Ëntö acök ocoro ocung kî cecen. Ën ba onwongo twërö tingo wangë malö i polo ëntö odhongo körë kî cwer cwiny nakun lëgö both Obanga nî, ‘Obanga tim nîna kîca, an abal.’

¹⁴ “Akobo niwu nî, ëcwö nön ödök tunge n'ëkwanö nî ën kite atîr i nyim Obanga löö ëcwö nökenë ca ökö. Pî manön, ngat acëlacël na kethere kënë nî etye malö, Obanga bino dwökö ën pîny. Ëntö dhanö na mwolere kënë Obanga bino tingo ën malö.”

Kite më dönyö i Ker k'Obanga (Matayo 19:13-15; Marako 10:13-16)

¹⁵ Jîi onwongo tye ka kelo ëthîno na thîthîno both Yecu ëk oketh cîngë i komgî. I karë n'ëlübkörë önënö ngö n'onwongo tye ka timërë, ocoko gîni jîi nî kür ekel ëthîno.

¹⁶ Ëntö Yecu ocwodo ëthîno bothe cë okobo nî, “Wëk unu ëthîno na thîthîno obin botha, kür ijukugî, piën jö na mwolere kamë ëthîno, Obanga bino gamögî i ker mërë.

¹⁷ An akobo niwu köp adyer nî ngat mörö na ba bino gamö Ker k'Obanga kamë athîn na titîdî, ba bino dönyö ië.”

Kite më nwongo kwö na bedo naka naka (Matayo 19:16-30; Marako 10:17-31)

¹⁸ Alöc k'Eyuda mörö openyo Yecu nî, “Apwony na Bër, ngö na myero an atîm ëk anwong kwö na bedo naka?”

¹⁹ Yecu ögamö nîne nî, “Pîngö in icwoda nî abër? Ngat mörö ope na bër, na path k'Obanga këkën.

²⁰ Ingeo Cik k'Obanga ni, 'Kür idöny i elomi, kür ineki, kür ikwal, kür ikob caden n'obedo twodo, wör apapni ëka ayani.' "

²¹ Ën ögamö ni, "Agwökö cik ni kibëc anaka na pod an onwongo abedo awobi."

²² I karë na Yecu owinyo köp ni, okobo ninë ni, "In pod irem ki gin mörö acël. Apë ëk icadh jamini kibëc na in iut ködë ëka imü both ëcan ëka ibino bedo ki lönyö i polo. Cë dong ibin ilüb köra."

²³ Nyeri ka owinyo köp ni, öcakö bedo ki kumo piën ën onwongo obedo thwön alönyö rwök.

²⁴ Yecu obedo ka nënë ën cë okobo ni, "Tëk ningö n'ëlönyö më dönyö i Ker k'Obanga!"

²⁵ Adyer yot pi kinaga më dönyö ki i wang libira, ni löönö pi alönyö më dönyö i Ker k'Obanga."

²⁶ Jö n'owinyo köp ni, okobo ni, "Cë nga na dong twerö larë?"

²⁷ Yecu ögamö ni, "Gin na ba twerë ki both dhanö, ki both Obanga twerë."

²⁸ Cë Petero okobo both Yecu ni, "Wan ewëkö gin na kibëc na wan etye ködë më lübö kori."

²⁹ Yecu okobo ni, "An akobo niwu köp adyer ni ngat mörö n'owëkö parë, onyo cege, onyo utmego mërë, onyo enyodo mërë, onyo ëthinë, pi Ker k'Obanga,

³⁰ ën bino nwongo jami na kadhö manön wang na pol i karë ni. Ëka dök i karë më anyim ën thon bino nwongo kwö na bedo naka."

Yecu ötwak pi thöo mërë wang më adek (Matayo 20:17-19; Marako 10:32-34)

³¹ Yecu otero ëlëbkörë apar ariö thenge ëka okobo nig i ni, "Onu ebino cidhö naka yo Jerucalëm ëka jami kibëc n'edwarpiny öcöo i kom Wod ka dhanö, bino cobere."

³² Ebino miö ën both jö na ba obedo gin Eyuda. Gin bino ngalö ën, ebino yanyö, ebino ngülö laö i kome, ebino pwodo ki del ëka eneko ökö.

³³ I ninö më adek ën bino cer ökö."

³⁴ Ëlëbkör Yecu ba öniang i köp ni thon acël. Tyën köp ni onwongo ökanërë ökö ki bothgi. Gin ba ongeö ngö n'onwongo Yecu twakö.

Yecu öcangö athöo wang më Jeriko (Matayo 20:29-34; Marako 10:46-52)

³⁵ Yecu ëka jö n'onwongo ut ködë kanya acël onwongo dong cwök ki Jeriko, athöo wang mörö onwongo obedo i nget yoo na kwaö kwac.

³⁶ Ëcwö ni owinyo ka jii tye ka woth ëka openyo ngö n'onwongo tye ka timërë.

³⁷ Jii okobo ninë ni, "Yecu më Najaret ënë tye ka wok."

³⁸ Cë athöo wang oredo, "Yecu, Wod ka Daudi, kica ömak i koma!"

³⁹ Jö n'onwongo ötölö anyim, öjükö ëcwö ni ëk öling ökö. Ëntö ömëdërë ki redo na tük rwök, "Wod ka Daudi, kica ömak i koma!"

⁴⁰ Yecu öcakö cung ëka okobo ni jö mörö më kelo athöo wang nön bothe. I karë na dong athöo wang onwongo tye ka nyingo na cwök, Yecu openyo ën ni,

⁴¹ "Ngö na in imitö ni atim nini?"

Ën ögamö ni, "Rwoth amitö ni wanga önën piny!"

⁴² Yecu ögamö ni, "Nën piny, yeeni olari."

⁴³ Cücüth ëcwö ni önënö piny ëka öcakö lübö kör Yecu nakun pakö Obanga. Na jö kibëc önënö ngö n'ötimërë, öcakö gin thon pakö Obanga.

19

Yecu ëka Jakayo

¹ Yecu ödönyö i Jeriko, na tye ka poth apotha.

² Ëcwö mörö onwongo tye kunön n'obedo adit cökö ocoro na nyingë Jakayo. Ën onwongo ölöny.

³ Jakayo onwongo mitö nënë Yecu ni ënë nga ëntö pi bedo ngat na cek, ömiö ën ba ötwërö piën jii opong rwök.

⁴ Cë ën öringö anyim ëka öidhö i wi yath më nënë Yecu n'onwongo wok ki i yoo nön.

⁵ I karë na Yecu othuno i tyën yath nön, otingo wangë malö önënö Jakayo ki i wi yath. Ën ocwodo ni, "Jakayo, Idhi piny piöpiö, piën myero abed i odi tin."

⁶ Cë Jakayo oidho piny piöpiö ëka otero Yecu yo ödë ki thwön yom cwiny na dit.

⁷ Jö kibëc n'önënö öcakö ngüngüta gin na cwinygi ba yom ni, "Yecu öcidhö më bedo welo i pacö k'abal!"

⁸ Jakayo öya malö cë ocung i nyim Rwoth ëka okobo ni, "Rwoth, winy! Abino miö nucu jamina both ëcan ëka k'akwalö ngat mörö, abino cülö wang angwën na kadhö wel."

⁹ Yecu okobo ninë ni, "Larë obino both jö më öt ni tin, piën ëcwö ni thon obedo akwar Abraam."

¹⁰ Piën Wod ka dhanö obino më rangö ëka më larö jö n'orwenyo."

*Carolok i kom etic n'ëmiögï ciling
(Matayo 25:14-30)*

¹¹ Na jii tye ka winyo köp kibëc na Yecu okobo, ën ömëdërë më kobo nigï carolok. Piën onwongo dong cwök ki Jerucalem, jii öthamö ni ködë Ker k'Obanga onwongo cwök bino.

¹² Cë Yecu okobo nigï carolok ni, "Yam onwongo won ker mörö ut n'öya më cidhö i lobo na bor më cidhö gamö twër më löc ki ië, ëk dong edwogi cen."

¹³ Na ën bara öya më cidhö, ocwodo etic mërë apar, ëka ömiö ngat acëlacël ciling na nying. * Cë ën okobo nigï ni, 'Keth unu ciling ni i tic, naka adwogi.'

¹⁴ Ëntö jö mërë ödagö ën, ëka eoro jö mökö i körë më cidhö kobo ninë ni, 'Wan ba ëmitö ëcwö ni ëk obed rwothwa.'

¹⁵ "Ëcwö ni eketho obedo rwoth ëka odwogo. Ocwodo etic mërë n'onwongo ën ömiö ciling ëk engë wel adi n'ömëdërë na gin onwongo ki ië."

¹⁶ Atic më acël obino bothe cë okobo ni, 'Adwong, cilingni elip acël ömëdërë dökï ië ciling elip apar.'

¹⁷ Ëka rwoth ögamö ni, 'Itimö na bër! In ibedo atic na bër. In ibedo geniri ki jami na nönök na an ageni ködë, ibino bedo ki twër i kom peci apar.'

¹⁸ Dhanö më ariö obino cë okobo ni, 'Adwong, cilingni elip acël ömëdërë dökï ië ciling elip abic.'

¹⁹ Cë rwoth ögamö ni, 'Itimö na bër! Ibino bedo ki twër i kom peci abic.'

²⁰ "Atic nökënë obino cë okelo ciling n'onwongo ëmiö bothe këkën. Ën okobo ni, 'Adwong, akanö cilingni ëka agwökö na bër i opeke böngü."

²¹ Onwongo alwori piën in ibedo ngat mörö na tic ködë tük. Itero gin na ba obedo megi ëka ikaö gin na ba icwö.'

²² Adwong okobo ninë ni, 'In atic na rac! Abino ngölö-köp nini na lübërë ki twak n'öya ki i dhogi. Cë ka onwongo in ingeo ni abedo ngat mörö na kite tük na kwanyö gin na ba obedo mëga ëka akaö kodhi na ba apuro,

²³ ngö n'oceri kanö cilingna i öt kanö lëm? Cë k'adwogo, ëk abin akwany k'amëd mërë.'

²⁴ "Ën dong okobo both jö n'ocung i ngete ni, 'Gam unu ciling ki both atic nön, ëk imii unu both won ciling elip apar.'

²⁵ Ëntö gin okobo ninë ni, 'Adwong, ën dong tye ki ciling elip apar!'

²⁶ Cë rwoth nön ögamö ni, 'Eyo, akobo niwu ni ngat acëlacël na mëgë tye, ebino miö. Ëntö ngat na mëgë ope, ebino gamö ngö na ut bothe thon ökö."

²⁷ Ëntö pi langna, na ba oyeo ni an abed rwothgi, kelugï ëk inekugï i nyima kany. ' "

*Yecu ödönyö i Jerucalem na calö Rwoth
(Matayo 21:1-11; Marako 11:1-11; Jon
12:12-19)*

²⁸ Kinge na Yecu okobo köp ni, ën ömëdërë ki woth nakun cidhö ködë yo Jerucalem.

²⁹ Na dong onyingo cwök ki Betepage ëka Betania i tyën kidi n'ecwodo ni Kidi më Jeituni, Yecu ooro ëlëbkörë ariö.

³⁰ Ën okobo nigï ni, "Apë unu i pacö na tye i nyimwu. Na un i dönyö i pacö, ibino unu nënö athin kana n'etweo na ngat mörö anaka yam bara obedo i ngeë. Göny unu ëk ikel unu kany."

³¹ Ëka ka ngat mörö openyowu, 'Ni pingö igönyö unu athin kana nön?' Kob unu ninë ni, 'Rwoth ënë mitö. ' "

³² Cë gin öcidhö onwongo athin kana kite na Yecu okobo nigï ködë."

³³ Na gin tye ka gönyö athin kana, wegï mërë openyogi ni, "Pingö igönyö unu athin kana nön?"

³⁴ Ëlëbkör Yecu ögamö ginï ni, "Rwoth ënë mitö."

* 19:13 19:13 *Ciling na nying* i lëb jö Girik kobo ni Mina apar Ciling ni onwongo römö cülö atic pi dwethe adek.

³⁵ Cê okelo gîni athîn kana ni both Yecu, ëka öpëdhö gîni böng-gî i ngee kana ëka ecibo Yecu ië.

³⁶ Na ën dong tye i woth mërë, lwak ömëdërë kî pëdhö böng-gî i dye yoo.

³⁷ I karë na ën dong cwök kî lung më Kidi më Jeituni, ëlëbkörë kibëc öcakö wöö gîni kî yom cwiny ëka kî wer nakun tye gîni i woth na pakö gîni Obanga pî tic na döngö na Ën ötimö na gîn dong önënö.

³⁸ Ëlëbkör Yecu okobo ni,
“Gum obed i kom ngat na bino kî nyïng Rwoth!
Kuc obed malö i polo, ëka dheo obed both Obanga!”

³⁹ Eparicayo mökö na tye i kin lwak okobo gîni ni Yecu ni, “Apwony, jük ëlëbkori öling gîni ökö!”

⁴⁰ Yecu ögamö ni, “Ka gîn öling, kite ni bino cakö wöö!”

Yecu okok pî jö na ba oyee më Jerucalem

⁴¹ Ëntö na Yecu dong cwök kî Jerucalem ëka önënö pacö na tye i nyime, ën öcakö koko pîrë ni,

⁴² “Cê ka onwongo ingeo ngö na mitërë më kuc tin! Ëntö kobedini ökanërë ökö kî wangi!

⁴³ Karë bino bino na langwu bino rîköwu dyere kî cël, ëka bino rîdöwu tungi kî tungi.

⁴⁴ Ebino rëdhöni piny naka thon kî jö na tye ii. Ba ebino wëkö kidi mörö acël dong i wi awodhe, piën ba ingeo karë n'Obanga obino ködë më laröni.”

Yecu öryëmö jö n'onwongo tye i cath i öt k'Obanga

(Matayo 21:12-17; Marako 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Cê Yecu ödönyö i öt k'Obanga ëka öcakö ryëmö jö n'onwongo tye gîni i cath i dyekal öt k'Obanga.

⁴⁶ Ën okobo nîgi ni, “Ëcöo ni, ‘Öda obedo öt më lëga,’† ëntö ilökö unu ödökö öt k'ekwoe.”

⁴⁷ Yecu obedo ka pwony i öt k'Obanga nîno kî nîno ëntö ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca ëka ëtëla ka lwak nököne öcakö gîni yübö kite më neko Yecu.

⁴⁸ Ëntö ba onwongo gîni yoo mörö më neko ën piën lwak kibëc opong n'öcîkö ithgi i köp na ën kobo.

20

Peny i kom twërö ka Yecu (Matayo 21:23-27; Marako 11:27-33)

¹ I nîno mörö acël Yecu onwongo pwonyo i öt k'Obanga nakun kobo köp më Emuth na Bër. Ëlamdhök na dito ëka epwony Cik ka Muca kanya acël k'edong obino gîni both Yecu,

² cê openyo gîni ën ni, “Kob niwa, kit twër mënë n'ömiö itimö koth tic ni,” ëka “Nga n'ömiö kit twërö ni?”

³ Yecu ögamö ni, “An thon apenyowu peny acël, ëk ikob nîna unu.

⁴ Twërö n'onwongo Jon batica kî jüi ködë, öya kî both Obanga onyo öya kî both dhanö?”

⁵ Gîn öcakö larö köp nön i kin-gî kën-gî ëka okobo gîni ni, “Ka onu ekobo ni öya kî i polo, ën bino penyo ni, ‘Pîngö ba iyee unu i kom Jon?’

⁶ Ëntö ka onu ekobo ni, ‘Öya kî both dhanö,’ jö kibëc bino celo onu kî kidi naka i thöo, piën jö kibëc yee ni Jon obedo adwarpiny.”

⁷ Cê dong gîn ögamö ni Yecu ni, “Wan ba engeo kanya twër nön öya kî ië.”

⁸ Ëka Yecu okobo bothgi ni, “An thon ba abino kobo niwu kit twërö n'ömiö atio tic ni.”

Carolok i kom etic na reco (Matayo 21:33-46; Marako 12:1-12)

⁹ Cê Yecu öcakö bolo carolok ni both lwak ni, “Dhanö mörö yam tye n'opuro pwodho ölok mërë, ëka öwëkö i cîng epur mökö. Ën öcîdhö ökö i lobo nököne më bedo ië pî karë na lac.

¹⁰ Na karë më püdö ölok örömo, ën ooro atic mërë acël both epur ëk ëmië ngö n'öcëk kî i pwodho ölok. Ëntö epur opwodo atic nön ëka ëryëmö ödök kî cîngë nono.

¹¹ Ën dök ooro atic mërë nököne, cê gîn opwodo manön thon. Ëtimö tim më lewic i kome ëka ëryëmö ödök kî cîngë nono.

12 Cē dök ooro atic mērē mē adek. Epur oketho ret i kome ēka erylēmō ökö ki i pwodho ölok.

13 “Cē won pwodho ölok openyere kēnē nī, ‘Abino tīmō ngō kobedini? Abino oro woda na an amarō, karē nōkēnē gīn bino wörō ēn.’

14 “Ēntō i karē n'etic önēnō wod ka won pwodho, öcakō gīnī twak i kin-gī nī, ‘Man ēnē dong ngat na bino leeno jami, eru eneku ökö ek jami na ēn bino leeno obed mē onu.’

15 Cē gīn dong ökwanyō ēn ki i pwodho ölok ēka eneko ökö.”

Yecu dong openyogī nī, “Ngō na won pwodho ölok bino tīmō k'epur nōn?

16 Ēn bino dwogo ēka neko epur nōn ökö kibēc cē mīō pwodho ölok nōn both epur nōkēnē.”

I karē na jīi owinyo köp ni, okobo gīnī nī, “Adyer pathī kōmanōn!”

17 Yecu önēnōgī cē openyō nī, “Man kono gönyō nīngō na yam ēcōō nī,

“ ‘Kidi n'egedo ökwērō,*

ēnē ödökō kidi mē gwīc öt’?

18 Jō kibēc na bino podho i kom kidi nī, bino tür ngīdhērē ökö, ēka ka kidi nī opodho i kom ngat mörō, dhanō nonu bino ngīngīnya ökö.”

19 Epwony Cīk ka Muca ēka ēlamdhök na dito örangō gīnī yoo mē makō Yecu i caa nōn cūcūth, piēn gīn önīang nī Yecu okobo carolok ni i komgī. Ēntō olworo gīnī jīi.

Cülö ocoro both Cija

(Matayo 22:15-22; Marako 12:13-17)

20 Epwony Cīk ka Muca ēka Ēlamdhök na dito obedo ka kürō karē na bē ēka eoro ērīp pīny n'oporo gīnī bedo jō na genere, ek ēmak köp na yaa kī dhō Yecu ēka dong emīi i cīng alōc na tye kī twēr i lobo Roma.

21 Gīn openyō Yecu nī, “Apwony, engeo nī itwakō ēka ipwonyo köp na tye adyer ba ipoko kin dhanō, ēntō ipwonyo köp n'adyer i kom Obanga.

22 Cīk yeo nī wan myero ēcül ocoro both Cija onyō kür ēcül?”

23 Ēntō Yecu önīang i ryēkögī cē openyogī nī,

24 “Nyuth unu nīna denario acēl. Cal ēka nyīng na tye i kome ni mē ka nga?” Gīn ögamō nī, “Mē ka Cija.”

25 Cē dong okobo nīgī nī, “Mīi unu jami ka Cija both Cija, ēka jami k'Obanga mīi unu both Obanga.”

26 Ba ötwērō gīnī makō köp mörō pī ngō na ēn okobo kunōn i kin lwak, ēntō gīn ouro kite na Yecu ögamō kī köp ködē, cē öllīng gīnī alīnga.

Peny k'Ecadukayo i kom cer kī i thōō
(Matayo 22:23-33; Marako 12:18-27)

27 Ecadukayo mōkö na kobo gīnī nī cer ka jō n'öthōō ope, obino gīnī both Yecu kī peny.

28 Gīn openyō Yecu nī, “Apwony, Muca yam ömīōwa cīk nī, ka ēcwō mörō öthōō n'öwēkö dhakō mērē na ba önywölō ēthīnō mörō, ömīn mērē na kwō myero olak dhakō nonu ek önywöl ēthīnō i wi ömīn mērē.

29 Yam onwongo tye utmego abīrō. Ngat na dit onyomo cē öthōō ökö na ba önywölō ēthīnō.

30 Ömīn mērē mē ariō ölakō dha thōō ni cē ēn thon öthōō ökö.

31 Mē adek dök ölakō dha thōō ni ēn thon ba önywölō ködē ēthīnō. I yoo acēl nonu, utmego abīrō ni ölakō dha thōō ni cē öthōō gīnī kibēc na ba önywölō gīnī ēthīnō.

32 I ajiki mērē, dhakō ni öthōō.

33 Kobedini dong, i nīnō na jō n'öthōō bino cer ködē dhakō ni bino bedo mē ka nga piēn jō abīrō ni kibēc obedo ködē?”

34 Yecu okobo nīgī nī, “Jō mē karē ni nyömērē gīnī.

35 Ēntō jō na kitegī bēn na bino gīnī cer ēka bino kwō gīnī i lobo ca na nyen, ba bino nyömērē gīnī.

36 Ēka ba bino gīnī thōō na twal, piēn bino bedo gīnī kamē emalaika. Gīn bino bedo ēthīn k'Obanga piēn ebino cerogī kī i thōō.

37 Ēka Muca omoko kanyalēr nī jō n'öthōō bino cer. I köp na ēn öcōō i kom bunga na wang ēn okobo nī Rwoth obedo ‘Obanga k'Abraam, Obanga k'Ecaka ēka Obanga ka Jakob.’

* 20:17 20:17 *Kidi n'egedo ökwērō* Nyutho nī Obanga ökwanyō kidi n'egedo ökwērō, na ēnē Yecu ēka ömīō obedo Alar na dit. 20:17 20:17 Jabuli 118:22 20:28 20:28 Nwōnō Cīk 25:5 20:37 20:37 Yaa 3:6

³⁸ Ën obedo Obanga ka jö na kwö ba obedo më ka jö n'öthö, piën jö kibëc kwö pî Obanga."

³⁹ Cë epwony Cîk ka Muca mökö okobo gîni nî, "Apwony itwak na bër!"

⁴⁰ Cë ngat mörö ope n'öthamö më penyo ën peny nökënë dökî.

Meciya, Wod ka nga?

(Matayo 22:41-46; Marako 12:35-37)

⁴¹ Yecu openyogî nî, "Ekobo nîngö i kom Meciya na ën akwar Daudi?

⁴² Piën Daudi kikome okobo i buk më Jabuli nî,

" 'Rwoth Obanga okobo both Rwodha nî, 'Bed i nget cînga më kucem,

⁴³ naka ka abino miö i löö langni ëka amïögî bedo

na calö gin më theno tyeni." '

⁴⁴ Daudi cwodo ën nî, 'Rwoth' ën twërö bedo wode nîngö?"

Yecu öniangö jü i kom nyuthere k'epwony Cîk

⁴⁵ Na lwak kibëc tye ka winyo ka Yecu twak, ën okobo both ëlëbkörë nî,

⁴⁶ "Gwökërë unu kî kom epwony Cîk ka Muca na marö gîni woth kî böng na boco. Gîn mitö nî jü obed ka mothogî kî i cuk, marö gîni thon bedo i then ka jö na döngö i kabedo më wörö i Cinagoga ëka i kabedo më cem na döngö.

⁴⁷ Gîn jö nön maö jami ka mon thöo ëka dök marö gîni lëga na boco më nyuthere. Obanga bino miögî pwod na thwönë rwök."

21

Tyër na dha thöo obolo

(Marako 12:41-44)

¹ Yecu onwongo tye i öt k'Obanga ëka önenö ëlönyö ka bolo gîni tyërgî i adita më tyër.

² Ën thon önenö dha thöo mörö n'obedo acan, obolo aböla ariö i adita më tyër.

³ Yecu okobo nî, "An akobo niwu köp adyer nî, dha thöo ni n'obedo acan ni, obolo tyër na thwönë rwök na löö jö kibëc.

⁴ Piën jö kibëc ögithö limgî kî kom mana thwönë ënë gîn obolo, ëntö dha thöo ni kadî bed onwongo obedo acan, obolo lîm kibëc n'onwongo ën myero ökwö ködë."

Yecu okobo pî muko öt k'Obanga
(Matayo 24:1-2; Marako 13:1-2)

⁵ Ëlëbkör Yecu mökö onwongo twak gîni i kom öt k'Obanga. Kit n'ëgërö ködë na bër kî kite na bécö ëka tyër n'ëtyërö both Obanga. Cë Yecu okobo nî,

⁶ "Kî kom ngö na un itye ka nënö nî, karë bino bino, na kidi mörö acël ba bino dodere i wi awodhe, kidi acëlacël ebino thwarö ökö piny."

Can na bino i karë më ajiki

(Matayo 24:3-14; Marako 13:3-13)

⁷ Ëlëbkör Yecu openyo ën nî, "Apwony man bino timërë awene? Ëka ngö na bino nyutho niwa nî jami ni dong cwök timërë?"

⁸ Yecu ögamö nî, "Gwökërë unu, ngat mörö kür öbwölwu. Piën jö na pol bino bino gîni kî nyînga, na kobo gîni nî, 'An ënë Kiricito,' ëka dök nî, 'Karë dong onyingo cwök.' Ëntö kür ilubugî.

⁹ Ka ibino winyo unu emuth më lwëny ëka arubaruba, kür ibed unu kî lworo. Jami ni myero kono ötimërë ëntö bara nyutho nî ajiki dong cwök."

¹⁰ Cë Yecu okobo bothgî nî, "Lobe bino lwëny kî lobe nökënë, ëka ker bino lwëny kî ker nökënë.

¹¹ Oyeyeng na rac bino yengo lobo, kec ërön ëka twoe na papath bino podho i lobo. Ëka thon ngö na miö lworo makö dhanö, ëka anyuth thon bino nen i polo.

¹² "Ëntö na bara jami ni kibëc ötimërë, ebino maköwu, ëka ebino ketho can i komwu. Gîn bino terowu i pido i Cinagoga, ebino twenowu i buc ëka ebino kelowu i nyim rwodhi ëka ëlöc pî nyînga.

¹³ Man bino miöwu karë më kobo caden më yeewu i koma.

¹⁴ Pî manön, mok unu thamawu nî ba ibino parö unu ngö na un ibino kobo i pido.

¹⁵ Piën An abino miöwu i twak kî ryëkö na ngat mörö n'odothowu ba twërö pyem ködë onyo kwërö ökö.

¹⁶ Enyodowu, utmegowu, wedewu ëka nyikonei bino miöwu i cîng langwu. Gîn bino neko jö nökënë kî kinwu.

¹⁷ Jö kibëc bino dagöwu piën ibedo unu ëlëbköra.

¹⁸ Ëntö gin mörö na rac ba bino timërë i komwu, kadî naka yer wiwu acël mörö ba bino rwenyo.

¹⁹ Ka icung unu na tæk, ibino nwongo unu kwö na bedo naka naka.

Yecu ötwakö köp i kom muko Jerucalem (Matayo 24:15-21; Marako 13:14-19)

²⁰ “Ka inënö unu mwony örükö Jerucalem, cê ingee unu nî karë më këthö dong onyingo na cwök.

²¹ Jö na tye i Yudea myero öngwëc gîni i wi kite, jö na tye taun i Jerucalem myero öya gîni ökö, ëka jö na tye yökö kür myero ödöny gîni i taun.

²² Piën man ënë karë n'Obanga bino pwodo ki jö më Jerucalem më cobo köp kibëc na yam ëcöô i Cöc na Leng.

²³ Mon na yeco ëka mon na dödhö ëthînö bino nënö can i karë nonu! Piën can na thwönë bino podho i lobo nön ëka akëmö k'Obanga na thwönë bino podho i kom jö ni.

²⁴ Jö mökö ebino nekogî ki pala abadë, ëka jö nökenë ebino terogî na calö emabuc i lobe kibëc. Jö na ba obedo Eyuda, bino löönö Jerucalem naka ka karë më löcgî othum.

Gin na nyutho nî Yecu cwök dwogo (Matayo 24:29-31; Marako 13:24-27)

²⁵ “Anyuth bino nen i kom ceng, i kom dwe ëka i kom cër. Jö na pol më wi lobo bino kumo nakun cwinygî podho apodha pi mor ka nam ëka ki papaka mërë.

²⁶ Ka jami ni bino timërë, jîi bino rakërë pi lworo, ëka ka gin bino parö can na bino podho i kom lobo, piën tækö kibëc na ut i wi polo bino yengere.

²⁷ I karë nön gin bino nënö Wod ka dhanö, na bino ki i pöl nakun tye ki tækö ëka dheo na thwönë.

²⁸ Ka inënö unu jami ni öcakö timërë, yaa unu malö, idîi cwinywu, piën karë më laröwu dong onyingo na cwök.”

Karë na Yecu bino dwogo ködë (Matayo 24:32-35; Marako 13:28-31)

²⁹ Cê Yecu okobo carolok both ëlëbkörë nî, “Nën unu yath ölam ëka ki yen nökenë.

³⁰ Ka dong pote öcakö löth, inënö unu cê ingeo unu kenwu nî cwîr dong cwök.

³¹ Kömanön thon, ka inënö unu jami ni tye ka timërë, ngee unu nî Ker k'Obanga onyingo na cwök.

³² “An akobo niwu köp adyer, rok më karë ni ba bino poth naka ka jami ni kibëc ötimërë.

³³ Polo ëka lobo bino thum ökö, ëntö köpna ba bino thum.

Bed nî yubiri karë kibëc

³⁴ “Gwökërë unu, ëk kür iketh unu cwinywu i woro më cem ëka ki mërö më köngö, ëka më parö pi kwö më lobo ni, ëk nînö nön kür obin oumwu athura kamë akuma.

³⁵ Piën nînö nön bino thuno athura i kom jö kibëc na bedo i wi lobo thükül.

³⁶ Bed unu na wangwu thwolo i karë kibëc, nakun i lëgö unu Obanga ëk inwong unu tækö më bwöth ki kom jami ni kibëc na bino timërë, ëka më cung i nyim Wod ka dhanö.”

³⁷ Nînö kibëc Yecu onwongo pwonyo jîi i dyekal öt k'Obanga kiceng. Ëka kiwor ën cidhö buto i wi Kidi më Jeituni.

³⁸ Nînö ki nînö kodiko cön, jö kibëc onwongo bino bothe i dyekal öt k'Obanga më winyo köp mërë.

22

Yuda oyeo më cadhö Yecu (Matayo 26:1-5; Marako 14:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nînö onwongo dong cwök më camö Kwer më Ogati na Thöbî ope ië, na jö Icarael cwodo nî Poth.

² Ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca obedo rangö kit yoo na myero enek gîni ki Yecu. Gin onwongo mitö timö köman i müng piën onwongo lworo gîni lwak.

³ Catan ödönyö i cwiny Yuda Ikariot, n'onwongo obedo ngat acël i kin ëlëbkör Yecu apar ariö.

⁴ Cê Yuda Ikariot öcidhö both ëlamdhök na dito ëka edite na gwökö öt k'Obanga, ëk ëyüb ködgî na bër kit na myero ën ëcadh ki Yecu bothgi.

⁵ Man ömîö cwinygî obedo na yom, ëka oyeere gîni më mîö ën lîm.

⁶ Yuda oyeo, cê örangö karë n'opore më cadhö Yecu bothgi ëk ëmak na lwak ba ngeo.

*Yübërë më camö Karama më Poth
(Matayo 26:17-25; Marako 14:12-21; Jon
13:21-30)*

⁷ Ninö othuno më Kwer k'ogati na ba etedo ki Thöbi, n'athin römö më Poth myero ëryëdi.

⁸ Cë Yecu ooro Petero ëka Jon na cikögi ni, "Apë icidh iyüb unu kabedo ëka cem ëk ëcam unu cem më Poth."

⁹ Gin openyo Yecu ni, "Kwene na in imitö ni wan ëcidh eyüb ië?"

¹⁰ Yecu ögamö nigü ni, "Na un ibino dönyö i pacö Jerucalem, ibino unu romo k'ëcwö mörö n'öyëö agulu pii. Lüb unu körë naka i öt na ën bino dönyö ië."

¹¹ Kob unu both won öt ni, 'Apwony penyo ni od wele tye kwene ëk acam cem më Poth ië kanya acël k'ëlübköra?"

¹² En bino nyutho niwu öt na malö na lac, na gibedo kibëc tye ië. Yüb unu kany nön."

¹³ Elübkörë nön öcidhö yo Jerucalem, cë onwongo ginü gin na kibëc kite na Yecu okobo nigü ködë. Eka gin dong öyübö jami më camö cem më Poth.

*Cem ka Rwoth më ajiki
(Matayo 26:26-30; Marako 14:22-26; 1 Jö
Korinti 11:23-25)*

¹⁴ Na karë më cem örömö, Yecu ëka ëkwëna mërë öcidhö cë obedo ginü piny më cem.

¹⁵ En okobo nigü ni, "An onwongo cwinya ömitö rwök më camö cem më Poth ni kodwu na bara alimö can."

¹⁶ Akobo niwu ni, ba dök abino camö Karama më Poth wang n'Obanga ölarö jögë i Ker mërë."

¹⁷ Cë Yecu ökwanyö okopo, öpwöyö Obanga ëka okobo ni, "Gam unu man ëk imadh unu kibëc."

¹⁸ Akobo niwu köman piën ba dök abino madhö köngö më nyig ölok wang na Ker k'Obanga obino."

¹⁹ Cë ökwanyö ogati ëka öpwöyö Obanga pirë, opoko ëka ömïö both ëlübkörë na kobo ni, "Man ënë koma na an acwök jalö pirwu. Tim unu köman më po ködë pira."

²⁰ Kinge na dong otyeko ginü cem, Yecu ökwanyö okopo otingo malö cë okobo köman, "Ekopo ni ënë cikërë na nyen i remona n'ebino önyö pirwu."

²¹ "Entö winy unu ba, ngat na bino cadhöna, tye ka cem köda i mëja ni!

²² Wod ka dhanö ebino neko kite na yam Obanga okobo ködë. Entö can na thwönë tye i wi ngat na bino cadhöna ökö!"

²³ Cë ëlübkör Yecu öcakö penyere ginü kën-gi ni nga ki i kin-gi na bino timö kömanön.

*Elübkör Yecu opyem i kom nga ënë dit ki i
kin-gi
(Matayo 20:25-28; Marako 10:42-45)*

²⁴ Elübkör Yecu öcakö larö köp i kin-gi ni nga ënë dit na löö.

²⁵ Cë Yecu okobo nigü ni, "Rwodhi më lobo löö jöögü ki büra, entö jö na tye i löc mitö ni engeegü calö ëköny lwak."

²⁶ Entö, un myero kür itim unu kömanön. Ngat na dit ki i kinwu myero obed calö ngat na tidi, ëka ngat na tye i löc myero obed kamë ngat na tio pi jö nökenë."

²⁷ Nga ënë löö ki dit, ngat n'obedo i mëja më cem onyo ngat na kelo ninë cem i mëja? Entö an abedo i kinwu na calö ngat na tio pi jii.

²⁸ "Un ënë jö n'ölimö can köda i karë na an aute i pëkö."

²⁹ Pi man amïöwu twër më löc calö rwodhi, kite n'Apapna thon ömia twër më bedo rwoth."

³⁰ Atimö köman ëk ibin icem unu ëka imedh unu köda i Kerna. Eka dökü ibed unu i then ker nakun ingölö unu köp i wi kaka apar ariö më Icarael."

*Yecu okobo ni Petero bino kwërö ën
(Matayo 26:31-35; Marako 14:27-31; Jon
13:36-38)*

³¹ Cë Yecu okobo ni, "Cimon, Cimon! Catan dong openyo twërö ki both Obanga më tëmöwu na calö apur na pyëdhö kal."

³² Entö Cimon, dong alëgö Obanga piri ëk yeeni kür öthöö ökö. I karë na dong idwogo botha, köny utmegoni ëk ocung ginü na tük i yee."

³³ Petero ögamö ni, "Rwoth, an ayeo më cidhö kodi i buc ëka thon më thöö."

³⁴ Entö Yecu okobo ninë ni, "Petero, akobo nini, tin ni na thwön gwönö bara okok, ibino kwëröna ökö wang adek ni ba ingea."

Cung na tük i karë më pëkö

³⁵ Kinge manön Yecu openyo ëlëbkörë nî, “İ karë na an aorowu abonge lîm, opiru onyo wör, gin mörö obino orem kî bothwu?”

Gîn ögamö nî, “Ope.”

³⁶ Cë Yecu okobo nîgî nî, “Ëntö kobedini, ka tye unu kî lîm onyo yëc, makugî. Ëka ka ipe kî pala abadë, cadh böngüni ëk iwîl k'acël!”

³⁷ Pî manön, akobo niwu nî Cöc na Leng myero ocobere i koma na kobo nî, ‘Etero ën i kin ëbal na calö ngat acël n'ötürö cîk ka Muca.’ Adyer ngö n'ekobo i koma dong cwök cobere.”

³⁸ Ëlëbkör Yecu okobo nî, “Rwoth, nën, wan eut kî pele ariö.” Yecu ögamö nî, “Kür imëdërë unu më twakö köp i kom pele.”

Yecu ölägö Obanga i wi Kidi më Jeituni (Matayo 26:36-46; Marako 14:32-42)

³⁹ Yecu öcïdhö yo kor Kidi më Jeituni, kite n'onwongo ën marö timö ködë. Ëlëbkörë ölübö ën yo kunön.

⁴⁰ Na dong othuno gîni kunön, Yecu okobo nîgî nî, “Lëg unu Obanga öjîng yeewu ëk ka ëtëmöwu kür ipodh unu i bal.”

⁴¹ Ën öya ökö kî bothgî, önyîkö kicecen, orumo cöngë pîny cë ölägö Obanga nî,

⁴² “Apapna, ka obedo mitini, kwany okopo ni më can ökö kî botha. Cîthë, ëk kür obed kit na an amitö ëntö obed kit na in imitö nî ötimërë ködë.”

⁴³ [Cë malaika obino kî i polo, onen both Yecu ëka öjîngö cwinye.

⁴⁴ Ëntö Yecu ömëdërë kî lëga na tæk rwök piën onwongo tye i thwön cwer cwiny. Kwok mërë ocwer calö remo na tön pîny.]

⁴⁵ Na dong otyeko lëga, ën öya malö cë ödök both ëlëbkörë. Onwongogî önînö, n'odhero gîni kî cwer cwiny.

⁴⁶ Ën openyogî nî, “Pîngö inînö unu? Coö unu ökö ëka ilëg unu Obanga öjîng yeewu ëk ka ëtëmöwu kür ipodh unu i bal.”

Ëmakö Yecu (Matayo 26:47-56; Marako 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Na Yecu onwongo pod twak, lwak na pol othuno. Ëcwö n'ecwodo nî Yuda, n'obedo ngat acël i kin ëlëbkörë apar ariö, ënë onwongo tëlö wigî. Ën öcïdhö both Yecu më motho kî nödhö leme.

⁴⁸ Ëntö Yecu openyo ën nî, “Yuda, icadhö Wod ka dhanö kî nödhö leme?”

⁴⁹ İ karë n'ëlëbkör Yecu önënö ngö na mitö timërë, openyo gîni ën nî, “Rwoth, wan ëlwëny ködgî kî pele abadëwa?”

⁵⁰ Cë ngat acël kî i kin-gî otongo ith atic k'Alamdöhök na Dit* naka onguno ithe kucem ökö.

⁵¹ Ëntö Yecu okobo n'ëlëbkörë nî, “Wëk unu lwëny ökö.” Ën ogudo ith ëcwö nön cë ödök kakarë.

⁵² Cë Yecu dong okobo n'ëlamdhök na dito, edite na gwökö öt k'Obanga ëka edong n'obino më makö ën nî, “Pîngö ibino unu kî pele ëka ludhi më maköna? İthamö unu nî abedo ayak?”

⁵³ Ngö n'ocerowu maköna i karë na an abedo pwonyo lwak i dyekal öt k'Obanga, na un thon itye kunön? Ëntö man ënë karëwu, na twër ka Catan tye ka tic.”

Petero ökwërö Yecu (Matayo 26:57-58, 69-75; Marako 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jö nön opodho i kom Yecu cë ëmakö ëka etero ën i öt k'Alamdöhök na Dit. Petero ölübö körgî kicecen.

⁵⁵ Ëntö na gîn dong omoko mac i dyekal cë obedo gîni pîny kanya acël i dhö mac, Petero obedo ködgî.

⁵⁶ Atic mörö na nyakö önënö Petero kî cara mac. Nyan nön örîpö ën kî tæk, cë okobo nî, “Ëcwö ni thon onwongo obedo alëbkör Yecu!”

⁵⁷ Ëntö Petero ökwërö ökö nî manön twodo. Ën okobo nî, “Anyaka, an ba angeö ngat nön!”

⁵⁸ Kinge caa na titîdî mörö, ngat nökenë önënö Petero cë okobo nî nî, “In thon ibedo alëbkör Yecu acël!” Ëntö Petero ögamö nî nî, “Onye, ba abedo!”

⁵⁹ Na dong caa acël cwök poth, ngat nökenë ötwak kî tæk nî, “Adyer, ëcwö ni

22:37 22:37 Icaya 53:12 * **22:50 22:50 Alamdhök na Dit** ënë ngat na twak k'Obanga onyo na dweko Obanga na kakar jö nökenë. Onwongo ën yalö wang Obanga pî lwak kî tyër, pwonyo lwak kî cîk ka Muca, dönyö kanya leng na löö kibëc kî öt k'Obanga, ëka bedo i athuko gîn k'Obanga.

onwongo tye kî Yecu kanya acël, piën ën dhanö më Galilaya.”

⁶⁰ Petero okobo nî, “Onye, an ba angeo ngö na in itwakö.”

Na pod ën twak, thwön gwënö okok.

⁶¹ Rwoth öläkërë cë okemo atîr yo both Petero. Cë man opo wi Petero i kom köp na nene Rwoth okobo nî nî, “Tin na bara thwön gwënö okok, in ibino kwëröna wang adek nî ba ingea.”

⁶² Cë Petero oduyo yökö cë okok na tük kî cwer cwiny.

Ënywarö Yecu

(Matayo 26:67-68; Marako 14:65)

⁶³ Acikari n'onwongo gwökö Yecu öcäkö gîni nywarö ëka kî pwodo ën.

⁶⁴ Oumo gîni wangë cë ömëdërë gîni kî didipo ën na penyo ën nî, “Tuc nîwa, nga ënë odipi?”

⁶⁵ Gîn thon önywarö Yecu k'ayeny nökenë na reco na pol.

Yecu i nyim okiko

(Matayo 26:59-66; Marako 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Na pîny dong oruu, edong k'Eyuda, ëlamdhök na dito ëka epwony cîk ka Muca onwongo ögürë gîni i od okiko. Ëka etero Yecu i nyim athukogî.

⁶⁷ Gîn openyo Yecu nî, “Ka in ibedo Meciya, kob nîwa.” Yecu ögamö nî, “Kono akob niwu, ba ibino unu yee.

⁶⁸ Ëka kono apenywu peny, ba ibino unu gamö.

⁶⁹ Ëntö cakërë i caa ni cîdh ködë anyim, Wod ka dhanö, bino bedo i nget cîng Obanga kucem na tye kî twër kibëc, na bino mîöna wörö i yoo na thwönë na löö.”

⁷⁰ Gîn kibëc openyo Yecu nî, “Kara in ënë Wod k'Obanga?” Ën ögamö nî, “Ikobo unu adyer nî abedo.”

⁷¹ Cë gîn dong öcäkö kobo nî, “Wan pod dök ëmitö ecaden nökenë më ngö? Wan dong ewinyo kî ithwa köp n'odonyo kî i dhögë!”

23

Epidö Yecu i nyim Pilato

(Matayo 27:1-2, 11-14; Marako 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Kinge edong k'Eyuda kibëc öya malö otero gîni Yecu i nyim Pilato.

² Kunön gîn öcäkö dotho Yecu na kobo gîni nî, “Wan enwongo ngatî cüpö jîi nî ëk öjem gîni i kom ëlök. Ën kobo nî kür wan ëöny ocoro both Cija. Ën thon kobo nî ebedo Kiricito, rwoth.”

³ Pî man Pilato openyo Yecu nî, “In ënë rwoth k'Eyuda?” Yecu ögamö nî, “Eyo, obedo kite na in ikobo ködë.”

⁴ Pilato okobo n'ëlamdhök na dito ëka lwak nî, “Ba anwongo gîn mörö më ngölö-köp i wi ngatî.”

⁵ Ëntö gîn ömëdërë më kwërö nakun kobo gîni nî, “Ën obedo rubo wi jîi kî pwony mërë i lobo Yudea kibëc. Öcäkö cüpö jîi kî i Galilaya naka obino ködë yo Jerucalem kany.”

Etero Yecu both Erode

⁶ I karë na dong Pilato owinyo köp ni, ën openyo ka Yecu obedo dhanö më Galilaya.

⁷ Na dong öniang nî Yecu tye i thë löc ka rwoth Erode Antipa, Pilato ömiö etero ën yo both Erode n'onwongo tye i Jerucalem i karë nön.

⁸ I karë n'Erode önënö Yecu, ën öläkërë rwök, piën pî karë na lac ën onwongo mütö nënö Yecu. Erode onwongo owinyo nî Yecu obedo tio tango. Ën dong onwongo geno më nënö Yecu na tio tango.

⁹ Erode openyo ën peny na pol, ëntö Yecu ba ögamö.

¹⁰ Ëlamdhök na dito ëka epwony cîk ka Muca ocung kunön, na dotho gîni Yecu.

¹¹ Cë Erode ëka acikari mërë önywarö ëka öngalö Yecu. Örëpö gîni böngü dheo na mîmîla i kome, cë ödwökö gîni cen both Pilato.

¹² Cakërë i nînö nonu, Erode ëka Pilato ödökö gîni okone ëntö onwongo cön gîn dîngërë.

Ëngölö thöö i wi Yecu

(Matayo 27:15-26; Marako 15:6-15; Jon 18:39-19:16)

¹³ Kinge Pilato ocwodo ëlamdhök na dito, ëtëla ëka lwak kanya acël.

¹⁴ Ën okobo nigî nî, “Un ikelo dhanö ni botha k'adoth nî ën obedo tëlö jîi më jem. Apenyo ën na un itye kany, ëntö ba

anwongo gin mörö na nyutho nĩ ãn öbalö gin na un idotho ãn iẽ.

¹⁵ Kadĩ thon Erode ba onwongo bal mërẽ mörö, piẽn ãn odwongo Yecu cen both onu. Dong nen kanyalër nĩ ngatĩ ba öbalö gin mörö na wëkö angölö thöö i wie.

¹⁶ Pĩ manön abino miö ëk epwod ãn kĩ del ëka ëgöny ökö.”

¹⁷ [Onwongo mitërẽ nĩ, i karẽ mẽ Karama mẽ Poth, Pilato myero ögöny ngat acël kĩ kin jö n'etweo ëk ömii both Eyuda.]

¹⁸ Ëntö lwak oredo awang acël nĩ, “Nek ãn ökö! Göny nĩwa Baraba!”

¹⁹ Baraba onwongo etweo i buc, piẽn obedo cüpö lwak mẽ jëmö n'öcakërẽ kĩ i Jerucalem, ëka piẽn ãn oneko dhanö mörö.

²⁰ Pilato onwongo mitö gönyö Yecu ökö, cẽ dök okobo both lwak nĩ bal ka Yecu mörö ope.

²¹ Ëntö lwak oredo kĩ pol apola nĩ, “Gur ãn i kor yath ariã! Gur ãn i kor yath ariã!”

²² Ën ötwak ködgi wang mẽ adek na kobo nĩ, “Pĩngö kara? Bal ngö na ãn ötimö? An gira ba anwongo gin mörö na rac mẽ ngölö thöö i wie. Pĩ manön abino miö epwodo kĩ del cẽ ëgönyö ökö.”

²³ Ëntö lwak ömëdërẽ gini kĩ redo rwök arwöka nĩ myero egur Yecu i kor yath ariã. Wöögĩ ölökö cwiny Pilato.

²⁴ Man öwëkö Pilato öngölö nĩ ëk enek Yecu ökö kite na lwak ömitö.

²⁵ Ën ögönyö ngat n'onwongo etweo i buc pĩ cüpö lwak mẽ jëmö ëka pĩ nek. Ngat nön ãn Baraba, n'onwongo lwak ömitö nĩ ëk ëgöny. Pilato öcakö dong miö Yecu bothgi kite na gin ömitö ködë.

*Eguro Yecu i kor yath ariã
(Matayo 27:32-44; Marako 15:21-32; Jon 19:17-27)*

²⁶ I karẽ n'acikari tero Yecu mẽ aneka, gin ömakö ëcwö na nyingë Cimon mẽ pacö Cirene n'onwongo tye ka bino kĩ i peci na yökö. Gin ödiö ãn nĩ oryong yath ariã ölüb kĩ kör Yecu.

²⁷ Lwak ölübö kör Yecu. Jö mökö kĩ i kin-gi obedo mon na kumo ëka kok pĩ Yecu.

²⁸ Yecu öwërẽ cẽ okobo nigĩ nĩ, “Un mon mẽ Jerucalem, kür ikok unu pira. Kok unu pĩrwu ëka pĩ ëthiñöwu.

²⁹ Piẽn karẽ bino bino nĩ bino unu kobo nĩ, ‘Komgi gum mon na ba önywöl ëka na ba ödödhö ëthiñö.’

³⁰ Cẽ,

“ ‘Gin bino kobo both kite nĩ, “Podh unu i komwa!”

Ëka nĩ kany otingere, “Umwa!” ’

³¹ “Piẽn ka jii tĩma köman na balna mörö ope, cẽ ngat öbalö gin bino timö na rac kömënë?”

³² I karẽ nön mwony onwongo tye ka tero ëbal ariö nökenë kĩ Yecu mẽ cidhö gurogĩ i kor yath ariã.

³³ I karẽ na dong othuno gini kany ecwodo nĩ Cogo Wic, eguro Yecu i kor yath ariã kanya acël k'ëbal ariö, ngat acël kucem mërẽ ëka ngat acël kucam mërẽ.

³⁴ Yecu ölögö nĩ, “Apap, tim nigĩ kica, piẽn gin ba ngeo ngö na gin tye ka timö.” Cẽ acikari opoko böng mërẽ kĩ bolo kwir.

³⁵ Lwak ocung nënö, ëka ëtëla k'Eyuda öngalö Yecu, na kobo gini nĩ, “Ën ölarö jö nökenë. Ëk dong ölarë këne ka ënë Meciya k'Obanga, Ngat n'ëyerö.”

³⁶ Acikari thon obino cẽ gin öngalö Yecu. Gin ömiö ãn köngö ölökö na wac mẽ nywarö ãn

³⁷ ëka okobo gini nĩ, “Ka in ënë rwoth k'Eyuda, lari!”

³⁸ Cöc onwongo tye ka wie na kwanërẽ nĩ, “Man Ënë Rwoth k'Eyuda.”

³⁹ Abal acël n'onwongo eguro ködë, öyanyö Yecu na kobo k'arath nĩ, “Ba ibedo Meciya? Lari ëka ilarwa thon!”

⁴⁰ Ëntö abal nökenë ocoko awodhe na kobo nĩ, “In ba ilworo Obanga kite na in inwongo pwod na röm ködwa?

⁴¹ Pwod ön opore, piẽn onu ëtimö gin na rac rwök. Ëntö dhanö nĩ ba öbalö gin mörö.”

⁴² Cẽ ãn okobo nĩ, “Yecu, po pira ka ibino dönyö i Kerni.”

⁴³ Yecu ögamö ninë nĩ, “An akobo nini köp adyer, tin ibino bedo köda i paradid.”*

Thöö ka Yecu
(Matayo 27:45-56; Marako 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Caa nön onwongo dyere ceng. Piny ödökö na cöl nicuc i lobo nön naka caa abungwën.

⁴⁵ Ceng ojiko ryëny ökö. Ēcēngē† na tye i öt k'Obanga öyēc opokere ië ariö.

⁴⁶ Yecu oredo ki dwön na tēk nī, “Apapna, amiö tipona i cingi.” Na dong okobo köp ni, ēn öthöö ökö.

⁴⁷ Adit acikari ka jö Roma önēnō ngö n'ötīmērē cē öpakö Obanga, na kobo i kom Yecu nī, “Kara ngatī onwongo kite atīr adyer.”

⁴⁸ Na jö na pol n'onwongo ögürē gini mē nēnō ngö na tye ka timērē, gin odhongo korgi ki cwer cwiny cē ödök gini yo pecigi.

⁴⁹ Ēka thon jö kibēc n'ongeo Yecu, mēd ki mon n'onwongo ölübö körē ki i Galilaya, ocung gini kicen mē ripo ngö na tye ka timērē.

Eiko Yecu
(Matayo 27:57-61; Marako 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ēcwö mörö onwongo yam tye na nyīngē Yocepu, n'onwongo yaa ki i taun mē Arimethea mē lobo Yudea. Yocepu onwongo obedo dhanö na bër ēka kite atīr. Ēn onwongo obedo ngat acēl i athuko mē pido k'Eyuda. Ēntö ēn obino ökwērö ngö na öt pido omoko ēka ötīmō mē neko Yecu. Obedo kürö karē na Ker k'Obanga bino bino ië.

⁵² Ēcwö nön öcīdhö both Pilato cē ökwäö kom Yecu ēk icīdh eiki.

⁵³ Yocepu ökwanyö kom Yecu piny cē oboo ki böngü na leng, ēka opyelo i öd lyël n'egworo i öd lore, kanya bara eiko dhanö mörö ië.

⁵⁴ Nīnō nonu‡ onwongo obedo ceng n'Eyuda yübērē gini pi Cabit, ēka caa mē cakērē mērē onwongo dong cwök.

⁵⁵ Mon mökö n'onwongo ölübö kör Yecu ki i Galilaya ölübö gini kör Yocepu yo ka lyël. Gin önēnō kite n'epyelo ki kom Yecu i od lyël.

⁵⁶ Cē ödök gini cen yo pacö co yübö gin na kur ēka möö mē wiro kome. Ēntö gin oyweo i nīnō mē Cabit, kite na cik ka Muca okobo nī myero ötīm gini ködē.

24

Cer ka Yecu
(Matayo 28:1-10; Marako 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ I nīnō na lübö Cabit k'Eyuda, na piny dong lero, mon otero gin na ngwece kur. Gin öyübö cē öcīdhö gini ködē yo ka lyël.

² Na gin othuno kunön, onwongo ethwaro kidi mē dhö lyël ökö thenge.

³ Cē ödönyö gini i od lyël, Ēntö ba onwongo gini kom Rwoth Yecu.

⁴ Na gin pod uro ngö n'ötīmērē, cwö ariö n'oruko böng na ryëny onen athura cē ocung i ngetgi.

⁵ Mon ni lworo ömakögi na tēk cē oryebere gini piny. Cē cwö nön openyogi nī, “Pīngö irangö unu dhanö na kwö i kin jö n'öthöö?”

⁶ Ēn ope kany. Dong ocer ökö! Po unu i köp na ēn okobo niwu i karē na ēn pod tye kodwu i Galilaya

⁷ nī, ‘Myero emii Wod ka dhanö i cing ēbal, ēk egur i kor yath aria ēka nī dök ocer ökö kinge nīnō mē adek.’ ”

⁸ Cē wi mon öcakö po nī Yecu yam okobo köp nön.

⁹ Na dong odwogo gini ki ka lyël, okobo gini köp ni kibēc both elübkör Yecu apar acēl ēka both elübkör Yecu nökenē kibēc.

¹⁰ Mon nön ēnē Maria mē Magadala, Joana, Maria aya ka Yakobo, ēka ki jö nökenē n'okobo köp ni both ekwēna.

¹¹ Ēntö ekwēna ba oyeo gini köp ka mon nön piēn owinyo gini calö köp na körē ope.

¹² Ēntö, Petero öya malö ēka öringö yo lyël. Na dong othuno kunön, ēn ogungo okemo od lyël cē önēnō böng lyël odong kēn-gi. Ēn ödök cen yo pacö, na uro ngö n'ötīmērē.

Yecu onen both elübkörē ariö
(Marako 16:12-13)

† 23:45 23:45 Ēcēngē poko kin Leng gin ki Leng ka Leng i öt k'Obanga. 23:46 23:46 Jabuli 31:5 ‡ 23:54 23:54 Nīnō nonu obedo ceng abic n'Eyuda onwongo yübērē gini pi lēgagi i ceng Cabit na bedo kodiko.

13 Ī ceng nonu, jō ariō kī ĩ kin ělũbkör Yecu onwongo cĩdhō yo pacō n'ecwodo nĩ Emau. Pacō nōn onwongo cwök rōm kī woth mē kilomita apar wie acēl kī ĩ Jerucalem.

14 Gĩn onwongo twak ĩ kin-gĩ ĩ kom ngō n'ōtīmērē.

15 Na gĩn tye ka twak ěka larō ngō n'ōtīmērē kībēc, Yecu kikome obino bothgĩ cē owotho kōdgi.

16 Ĕntō Obanga ōmĩōgĩ ba ongeō Yecu.

17 Yecu openyogĩ nĩ, “Köp ngō na un ĩtwakō ĩ wothwu nĩ?” Jō nĩ ocung gĩnĩ ōkō, na wang-gĩ nyutho cwer cwiny.

18 Ngat acēl kī ĩ kin-gĩ n'ecwodo nĩ Keleopa, ōgamō nĩnē nĩ, “In keni ěnē ibedo welo ĩ Jerucalem na ba ngeō ngō n'ōtīmērē kunōn ĩ karē nĩ?”

19 Yecu dōk openyogĩ nĩ, “Ngō n'ōtīmērē?” Gĩn ōgamō nĩnē nĩ, “Gĩn ōtīmērē ĩ kom Yecu mē Najaret.” Ĕn yam obedo adwarpĩny n'ēthamō nĩ otio tango na dōngō, ěka obedo apwony na tēk ĩ nyim Obanga kī lwak kībēc.

20 Ĕlamdhök na dito ěka ělōcwa obino odotho ěn, ěngölō thōō ĩ wie, ěka eguro ĩ kor yath ariā.

21 Ĕntō wan ebedo geno nĩ kōdē Kiricito ěnē bino larō jō Icarael. Mēd ĩ kom manōn, tin dong nĩnō mē adek na köp nōn ōtīmērē kōdē.

22 “Gĩn nōkēnē ěnē nĩ mon mōkō kī ĩ kinwa ōmĩō wan ebedo kī ur. Gĩn ōmöl keko cōn yo lyēl,

23 Ĕntō ba onwongo gĩnĩ kom Yecu ĩē. Odwogo gĩnĩ cen cē okobo nĩwa nĩ ěnēnō gĩnĩ emalaika n'onen bothgĩ na kobo nĩ ěn Yecu kwō.

24 Cē ewodhwa mōkō ōcĩdhō gĩnĩ yo ka lyēl, ěka onwongo nĩ obedo kit na mon okobo kōdē, Ĕntō ba ōnēnō gĩnĩ kom Yecu.”

25 Cē Yecu okobo nĩgĩ nĩ, “Kite na un ĩmĩng kōdē, ěka kite na ba ĩnĩang unu kōdē ĩ yeeno köp na yam edwarpĩny okobo!

26 Ba onwongo ěyübō nĩ myero Meciya ōlĩm can ěk dong onwong dheo mērē?”

27 Cē okobo nĩgĩ köp kībēc n'ěcōō ĩ Cōc na Leng ĩ buk ka Muca ěka mē k'edwarpĩny kībēc.

28 Na gĩn dong cwök kī pacō n'onwongo gĩn cĩdhō yo ĩē, Yecu ōtīmērē calō pod cĩdhō anyim.

29 Ĕntō gĩn odweko ěn, “Bed bothwa ĩ kiwor nĩ, piēn piēny dong cwök yutho.”

Cē Yecu ōcĩdhō ĩ ōt mē bedo kōdgi.

30 Na dong obedo piēny mē cem kōdgi, Yecu ōkwanyō ogati, ōpwōyō Obanga, ōtūrō ĩē cē ōcakō mĩōgĩ.

31 Cücũth wang-gĩ ōyabērē ěka ongeō gĩnĩ ěn. ĩ caa nōn Yecu orwenyo ōkō kī ĩ wang-gĩ.

32 Cē gĩn ōcakō twak kēn-gĩ nĩ, “Cwiny onu anaka wono ba obedo pupuka, ĩ karē na ěn twak kod onu ĩ wangayoo ěka okobo nĩ onu gĩn ěcōō ĩ Cōc na Leng!”

33 Gĩn ōya ĩ caa nōn cücũth cē ōdök gĩnĩ yo Jerucalem. Onwongo gĩnĩ ělũbkörē apar acēl thon kī jō na ut kōdgi kanya acēl.

34 Gĩn okobo both jō ariō nōn nĩ, “Tye adyer! Rwoth dong ocer ěka onen both Cimon.”

35 Cē jō ariō nĩ okobo ngō n'ōtīmērē ĩ wangayoo Emau, ěka kit na gĩn engeo kī Yecu ĩ caa na ěn ōtūrō k'ogati.

Yecu onyuthere both ělũbkörē (Matayo 28:16-20; Marako 16:14-18; Jon 20:19-23; Tic k'Ĕkwēna 1:6-8)

36 Ĕlũbkör Yecu onwongo pod tye ka twakō köp nĩ, Yecu kikome ocung ĩ kin-gĩ cē okobo nĩgĩ nĩ, “Kuc obed kodwu!”

37 Gĩn obedo na lwor rwök piēn ōthamō nĩ kōdē ěnēnō gĩnĩ jwök.

38 Cē Yecu okobo nĩgĩ nĩ, “Pĩngō ilwor unu, ěka pĩngō ipenyere unu kī ĩ cwinywu k'adyer dong acer?”

39 Nēn unu cĩnga ěka tyēna. Ĕk ĩnēn unu nĩ an ěnōnōn! Mula unu ěk ĩnēn unu ka pathĩ an adyer, piēn jwök ba ute kī kome ěka kī cogo kamē an.”

40 Ĕn okobo köp nĩ, cē onyutho nĩgĩ cĩngē kī tyēnē.

41 Gĩn ocung kunōn na bara oyee gĩnĩ nĩ köp nōn adyer. Cē Yecu openyogĩ nĩ, “Itye unu kī gĩn mörō kany mē acama?”

42 Gĩn ōmĩō ěn rēc n'etedo,

43 cē ěn ōgamō ěka ōcamō ĩ nyimgĩ.

44 Cē ěn okobo nĩgĩ nĩ, “Man ěnē köp na yam akobo niwu n'onwongo pod atye

kodwu. Gin na kibēc na yam ecöö i koma i Cik ka Muca, i buke k'edwarpiny ëka i Jabuli myero ocobere.”

⁴⁵ Cë Yecu öyabö thamagi ëk öniang gini i Cöc na Leng.

⁴⁶ Ën okobo nigü ni, “Man ënë gin n'ecöö ni Meciya bino nwongo can, ëka bino cer ki i kin jö n'öthöö i ninö më adek.

⁴⁷ Cë ki nyingë, jii bino pwonyo i lobe kibēc ni, ‘Ngut unu pi balwu ëk Obanga ötim niwu kica.’ Man bino cakërë ki i Jerucalem.

⁴⁸ Un ecaden më gin n'ötümërë kibēc.

⁴⁹ An abino oro niwu Tipo Naleng na yam Apapna öcökö. Ëntö bed unu kono i pacö Jerucalem naka wang n'Obanga ömiöwu tükö na yaa ki i polo.”

Yecu öidhö i polo

(Marako 16:19-20; Tic k'Ekwëna 1:9-11)

⁵⁰ Cë Yecu oterogi yökö ki i Jerucalem kanya cwök ki pacö Betania. Ën otingo cingë malö cë ölamö gum i komgi.

⁵¹ Na pod lamö gum i komgi, Yecu öya ökö ki bothgi cë etingo ën malö i polo.

⁵² Ëlübörë öcakö wörö gini ën cë ödök gini yo Jerucalem ki yom cwiny na dit rwök.

⁵³ Gin onwongo bedo i öt k'Obanga ninö ki ninö, na pakö gini Obanga.

Köp më Emuth na Bër i kom Yecu kite na Jon öcöö

Köp na tye i buk ka Jon

Köp më Emuth na Bër na Jon öcöö nyutho Yecu na calö Köp k'Obanga na bedo na twal, n'ödökö “dhanö ëka obedo i kin onu.” Ën öcöö ki i Epeco na calö caden i kom gin na ën önönö i kin mwaka 90-96 AD.

Kite na buk kikome kobo ni buk ni ëcöö ëk jö na kwanö twërö yee gini ni Yecu ënë Meciya, Wod k'Obanga, ëka ni pi yeegi i kome gin myero onwong kwö na ba thum (Cura 20:31). Buk ni tye ki köp na nyutho Yecu na calö Köp, n'odonyo i lobo onu na calö dhanö ëka thon “Ngat na miö kwö” më wi lobo n'obedo tye na bara cwec ötimërë. Jon okobo köp na pol i kom tango ka Yecu, ëka lwëny mërë k'ëtëla k'Eyuda na ba yee gini. Cura 13-17 kobo köp i kom wat ka Yecu k'ëlübkörë ëka köp mërë më cükö cwiny bothgi i karë më kothyeno na bara ëmakö ën.

Na Matayo tye ka kobo ni Yecu na calö Meciya k'Eyuda, Marako ëka Luka kobo gini Yecu na calö atic k'Obanga ëka dhanö, Jon kobo ni Yecu eoro ki both Apap mërë ëka onwongo tye kanya acël ködë. Jon otio k'anyuth më jami më kwö më ninö ki ninö më cimo kite më cwiny kikome, na calö pii, ogati, tar, akwath ëka rom mërë, ölok ëka nyige, yoo, adyer ëka kwö. Jon onwongo mitö medö köp ni i buke më köp më Emuth na Bër nökenë ca, ën ömedö jami na pol na ba ekobo i buke nökenë gini. Ën ba önwö rwök gin na jö nökenë ötwakö cön.

Jon 3:16 ecwodo ni “Köp më Emuth na Bër i gin na mor” piën tyeng nön titö köp i kom cwiny më dini k'Ekiricito: “Obanga ömarö jö më lobo ni rwök, cë ömiö Wode acël këkën, ëk dhanö acëlacël na yee i kome kür öthö, ëntö onwong kwö na ba thum.”

Köp ödökö dhanö

* **1:5 1:5** Baibul nökenë kobo ni piëny na cöl ba öniang ië.

¹ I acaki, Köp onwongo dong tye, Köp onwongo tye kanya acël k'Obanga, ëka Köp onwongo obedo Obanga.

² Köp onwongo tye kanya acël k'Obanga i acaki.

³ Obanga ocweo jami kibëc ki Köp, ba tye gin mörö n'ecweo abonge ën.

⁴ Kwö onwongo tye i ën, ëka kwö nön okelo tar both jö kibëc.

⁵ Tar ryëny i piëny na cöl, ëntö piëny na cöl ba jükö tar më ryëny.*

⁶ Ecwö mörö onwongo tye n'Obanga ooro na nyingë Jon.

⁷ Ën obino më bedo caden më kobo köp i kom tar nön, ëk jö kibëc oye gini pi köp më caden mërë.

⁸ Ën kikome onwongo ba obedo tar; ëntö ën obino na calö acaden më kobo köp i kom tar.

⁹ Tar më adyer na kelo tar both jö kibëc onwongo tye ka bino i lobo.

¹⁰ Köp onwongo tye i lobo cön, ëka kadï bed Obanga ocweo lobo ki Köp ëntö jö më lobo ba ongeö ën.

¹¹ Ën obino both jögë, ëntö gin ba ögamö ën.

¹² Ëntö jö kibëc n'ögamö ën nakun oye gini i nyingë, ën ömiögi twër më bedo ëthünö k'Obanga—

¹³ ëthünö na ba ënywölögi ki remo onyo ki miti më kom, onyo ki miti ka dhanö, ëntö pi twër k'Obanga.

¹⁴ Köp ödökö dhanö ëka obedo i kinwa. Wan ënönö dheo mërë, na röm ki dheo ka Wode acël këkën n'öya ki both Apap, n'obedo akica ëka twakö köp adyer.

¹⁵ Jon okobo caden i kome. Ën oredo ni, “Man ënë dhanö n'onwongo an atwak i kome: ‘Dhanö na tye ka bino ki köra dit na löa ökö piën ën öcakö bedo tye nina.’ ”

¹⁶ Ki i kom kica mërë n'opong, ën ömiö gum both onu kibëc, kica i kom kica.

¹⁷ Obanga ömiö Cik nakun wok ki both Muca; ëntö Yecu Kiricito ënë okelo kica ëka köp adyer.

¹⁸ Ngat mörö ope na naka yam önönö Obanga, ëntö Wode acël këkën, na röm aröma k'Obanga ëka na cwök k'Apap, ënë ömiö Obanga ongere.

Caden ka Jon Abatica

¹⁹ Man ənë köp më caden na Jon okobo i karë n'ëtëla k'Eyuda më Jerucallem ooro gini ëlamdhök ëka Alebi më cïdhö penyo Jon nga na ən ebedo.

²⁰ Ən ba ökwörö më gamö, ëntö otuco kanyalër na kobo ni, “An ba abedo Meciya.”†

²¹ Gin openyo Jon dökï ni, “Cë in ibedo nga? In ibedo Eliya?”

Ən okobo ni, “An ba abedo.”

“In ibedo Adwarpiny?”

Ən ögamö ni, “Pe.”

²² Cë i ajiki gin openyo Jon ni, “In dong ibedo nga? Miiwa enge ëk ëdwök köp both jö n'oorowa. Ngö na in itwörö kobo i komi?”

²³ Jon ögamö ki köp k'adwarpiny Icaya ni, “An abedo 'dwön dhanö na tye ka redo i thim ni, mii unu yoo ocung atir ni Rwoth.’”

²⁴ Cë Eparicayo n'onwongo eorogï

²⁵ openyo gini Jon ni, “Pingö in itye ka batica jii ka in ba ibedo Meciya, onyo Eliya, onyo Adwarpiny?”

²⁶ Jon ögamö ni, “An abatica ki pii, ëntö dhanö tye n'ocung i kinwu na un ba ingeo.

²⁷ Ənë ngat na tye ka bino ki köra, an ba apora më gönyö thöl wörë.”

²⁸ Jami ni kibëc ötimërë i Betania yo löka kulo Jordan, kanya Jon onwongo batica jii ië.

Athïn Römö k'Obanga

²⁹ Kodiko mërë Jon önënö Yecu ka tye ka bino yo bothe ëka okobo ni, “Nën unu, Athïn Römö k'Obanga, na kwanyö bal ka jö më lobo!

³⁰ Man ənë ngat na an akobo ni, ‘Dhanö na tye ka bino ki köra dit na löa ökö piën ən öcakö bedo tye nina.’

³¹ An kikoma ba angeo ən, ëntö tyën köp n'ömiö an abatica ki pii onwongo obedo ni ëk ən myero ongere both jö Icarael.”

³² Cë Jon ömiö caden ni: “An anënö Tipo Naleng ka tye ka bino piny ki i polo calö amam ëka opye i kome.

³³ An kikoma onwongo ba angeo ən, ëntö Obanga n'ooro më batica jii ki pii

okobo nina, ‘Ngat na in ibino nënö Tipo Naleng bino piny ëka pye i kome ənë ngat na bino batica ki Tipo Naleng.’

³⁴ An anënö ëka akobo köp më caden ni man ənë Wod k'Obanga.”

Əlübör Yecu më acël

³⁵ Kodiko mërë dökï, Jon onwongo tye kanya acël k'ëlübörë ariö.

³⁶ I karë na ən önënö Yecu ka tye ka wok, ən okobo ni, “Nën unu Athïn Römö k'Obanga!”

³⁷ I karë n'ëlübör Jon ariö owinyo ka ən tye ka kobo köp ni, gin ölübö kör Yecu.

³⁸ Yecu ölökerë önënögi ka tye ka lübö ən ëka openyo ni, “Ngö na un imitö?”

Gin ögamö ni, “Rabbi (na tyën köp mërë ni Apwony), in ibedo kwene?”

³⁹ Yecu ögamö ni, “Bin unu, ëka ibino nënö unu.”

Cë obino gini ëka önënö gini kanya ən onwongo bedo ië, caa onwongo dong cwök römö apar më kothyeno cë obedo gini bothe i ninö nön kibëc.

⁴⁰ Ngat acël i kin jö ariö n'onwongo owinyo Jon ka twak cë ölübö gini Yecu onwongo obedo Anderiya, ömin Cimon Petero.

⁴¹ Gin na Anderiya öcakö timö cücüth ənë më nwongo ömin mërë Cimon ëka okobo ninë ni, “Wan etyeko nwongo Meciya” (na tyën köp mërë ənë Kiricito).

⁴² Cë ən okelo Cimon both Yecu.

Yecu önënö Cimon ëka okobo ni, “In ibedo Cimon wod ka Jon. In ebino cwodoni ni Kepa” (na ka egönyö tyën köp mërë, gönyö ni Petero).

Yecu ocwodo Pilipo ëka Nathanael

⁴³ Kodiko mërë Yecu öthamö më cïdhö yo Galilaya. Ən örwatërë ki Pilipo cë okobo ninë ni, “Lüb köra.”

⁴⁴ Pilipo onwongo obedo dhanö më Bethsaida, taun na Anderiya ëka Petero onwongo bedo gini ië.

⁴⁵ Pilipo onwongo Nathanael ëka okobo ninë ni, “Wan enwongo ngat na Muca öcöo köp i kome i Cik, ëka i kom ngat n'edwarpiny thon öcöo köp i kome—Yecu më Najaret, wod ka Yocepu.”

† 1:20 1:20 *Meciya* gönyö ni *Kiricito* i lëb Girik, gönyö ni, *Ngat n'ewiro*. 1:23 1:23 *Icaya* 40:3

⁴⁶ Nathanael openyo ni, “Gin mörö na bër twërö donyo ki i Najaret?”

Pilipo okobo ni, “Bin inën.”

⁴⁷ I karë na Yecu önönö Nathanael ka tye ka bino yo bothe, en ötwak i kome ni, “Nën unu dhanö më Icarael kikome, na gin mörö më twodo ope bothe.”

⁴⁸ Nathanael openyo Yecu ni, “In ingea ningö?”

Yecu ögamö ni, “An aneni na in pod ibedo i tyën yath ölam na bara Pilipo ocwodi.”

⁴⁹ Cë Nathanael ögamö ni, “Apwony, in ibedo Wod k'Obanga; in ibedo rwoth më Icarael.”

⁵⁰ Yecu okobo ni, “In iye piën an akobo nini ni an aneni ibedo i tyën yath ölam. In ibino nënö jami na döngö na löö manön.”

⁵¹ Yecu ömëdërë më kobo ni, “An akobo niwu köp adyer, un ibino nënö polo ka yabërë, ëka emalaika k'Obanga idho piny ëka idhö gini malö i kom Wod ka Dhanö.”

2

Yecu öläkö pii ödökö köngö öläk

¹ Kinge nönö ariö, karama më nyom obedo i Kana i Galilaya. Aya ka Yecu onwongo tye kunön,

² ëka Yecu k'ëlübkörë thon onwongo ecwodogï i karama më nyom nön.

³ I karë na köngö öläk othum ökö, aya ka Yecu okobo both Yecu ni, “Köngö öläk mörö dong ope.”

⁴ Yecu ögamö n'aya mërë ni, “Aya, pängö ikobo nina köp ni? Caana bara örömö.”

⁵ Aya mërë okobo both etic ni, “Tim unu gin mörö këkën na en bino kobo niwu.”

⁶ Aguli më pii abicël n'ëyübö ki kidi onwongo tye kany nön, n'ecibo pi kite më lönyërë k'Eyuda, agulu pii acëlacël onwongo thwönë na römö ketho pii na twërö thuno lita mia acël.

⁷ Yecu okobo both etic ni, “Öny unu pii i aguli.” Cë öönyö gini pong naka i dhögï.

⁸ Cë Yecu okobo nigï ni, “Kobedini twöm unu pii mökö, ëka iter unu both adwong nyom.”

Cë gin otero.

2:17 2:17 Jabuli 69:9

⁹ I karë n'adwong nyom öbilö pii n'ëlökö ödökö köngö öläk, nakun ba ongeo kanya öya ki ië (ëntö etic n'ötwömö pii onwongo ongeo.) Cë ocwodo anyom thenge

¹⁰ ëka okobo ni, “Gin na jö kibëc timö më acël enë më miö köngö öläk na mit, ëka ka jii ömadhö örömögï, cë ekelo köngö öläk na ba mit; ëntö in igwökö köngö öläk na mit naka i caa ni.”

¹¹ Man enë anyuth më tango mërë më acël na Yecu ötimö i Kana më Galilaya ëka en onyutho dheo mërë, cë ëlëbkörë oketho yeegi i kome.

Yecu öryëmö ecadh wil ki i öt k'Obanga

¹² Kinge karama më nyom, Yecu öcïdhö yo Kaperanaum k'aya mërë, utmego mërë ëka ëlëbkörë cë obedo gini kunön pi nönö mörö na nönök.

¹³ I karë na karama më Poth k'Eyuda onwongo dong cwök, cë Yecu öcïdhö yo Jerucalem.

¹⁴ En onwongo jö na tye ka cadhö dhok, rom, ëka amam gini ëka jö nökenë n'obedo i dhö cathgi lökö ciling i dyekal öt k'Obanga.

¹⁵ Yecu okedo thöl calö del, cë öryëmö jö kibëc ki i dyekal öt k'Obanga kanya acël ki rom ëka dhok. Öläkö mëjagï atarö ëka ökëthö ciling na nyige ka jö na lökö ciling.

¹⁶ Yecu okobo both jö n'onwongo cadhö amam gini ni, “Kwany unu jami ni ökö ki kany! Kür ilök unu öt k'Apapna obed cuk!”

¹⁷ Cë ëlëbkörë opo gini i cöc n'ecöö ni: “Marna pi odi bino nekona ökö.”

¹⁸ Cë Eyuda openyo Yecu ni, “Anyuth më Tango mënë na in itwërö timö më nyutho niwa më moko twëröni më timö jami ni kibëc?”

¹⁹ Yecu ögamö nigï ni, “Këth unu öt k'Obanga ni ökö, ëka an abino gërö dökï i nönö adek.”

²⁰ Eyuda ögamö ni, “Öt k'Obanga ni otero mwaka pyer angwën wie abicël më gërö, ëka in ibino gërö i nönö adek këkën?”

²¹ Entö öt k'Obanga n'onwongo Yecu tye ka twak ië onwongo obedo kome.

²² Kinge na dong ecero en ki i kin jö n'öthö, ëlëbkörë opo i köp na en onwongo okobo. Cë oye gini i kom Cöc na Leng ëka köp na Yecu onwongo ötwakö.

²³ İ karë na Yecu onwongo tye i Jerucalem i karama më Poth, jö na pol önënö gini anyuth më tango na en onwongo tye ka timö ëka oye gini i kome.

²⁴ Entö Yecu ba obedo ki gen i komgi, piën en onwongo ngeo jö kibëc.

²⁵ Ngat mörö onwongo ba mitërë më kobo ninë kite na dhanö tye ködë, piën en kikome ngeo gin na tye i cwiny dhanö.

3

Yecu gin ki Nikodemo

¹ Dhanö mörö onwongo tye n'obedo Aparicayo na nyingë Nikodemo. En onwongo obedo ngat acël i kin edong më öd okiko k'Eyuda.

² En öcïdhö both Yecu i kiwor cë okobo ninë ni, "Apwony, wan engeo ni in ibedo apwony n'Obanga ooro. Piën ngat mörö ope na twërö tio anyuth më tango na in itimö ka Obanga onwongo ba tye ködë."

³ Yecu ögamö ninë ni, "An akobo nini köp adyer ni ngat mörö ope na bino nönö ker k'Obanga ka ba ënywölö en dökï."

⁴ Nikodemo openyo Yecu ni, "Ëtwërö nywölö dhanö ningö dökï ka dong oti ökö? Adyer en ba twërö dönyö ii aya mërë ëk ënywöl dökï!"

⁵ Yecu ögamö ninë ni, "An akobo nini köp adyer ni ngat mörö ope na bino dönyö i ker k'Obanga ka ba ënywölö ki pii ëka ki Tipo Naleng."

⁶ Dhanö n'ënywölö ki kom tye ki kwö më kom, entö dhanö n'ënywölö ki Tipo Naleng tye ki kwö më cwiny.

⁷ In myero kür ibed ki ur i kom ngö na an akobo, 'Un myero ënywölwu dökï.'

⁸ Yamö kudho yo kanya en mitö. Iwinyo ngür mërë, entö ba irömö ngeo kanya en öya ki ië onyo kanya en tye ka cïdhö yo ië. Dhanö acëlacël n'ënywölö ki Tipo Naleng tye ni kömanön."

⁹ Nikodemo openyo Yecu ni, "Man twërö timërë ningö?"

¹⁰ Yecu ögamö ni, "In ibedo apwony më Icarael, ëka in ba itye ka nïang i köp ni kibëc?"

¹¹ An akobo niwu köp adyer, wan ëtwak i kom gin na wan engeo, ëka wan ëmiö

caden i kom gin na wan ënënö, entö un bara iyeo köp na wan ekobo.

¹² Ka an akobo niwu köp i kom jami më lobo ëka ba iye unu; cë un itwërö yee ningö ka an akobo niwu köp i kom jami më polo?

¹³ Ngat mörö ope na naka yam öcïdhö i polo na path ki ngat n'obino ki i polo—na enë Wod ka Dhanö.

¹⁴ Kite na calö Muca otingo thwol malö i kor yath ki i thim, cë Wod ka Dhanö thon myero eting malö,

¹⁵ ëk dhanö acëlacël na yee i kome onwong kwö na ba thum.

¹⁶ "Obanga ömarö jö më lobo ni rwök, cë ömiö Wode acël këkën, ëk dhanö acëlacël na yee i kome kür öthöö, entö onwong kwö na ba thum."

¹⁷ Adyer, Obanga ba ooro Wode më ngölö köp ni jö më lobo, entö ni jö më lobo myero ölarë pïrë.

¹⁸ Dhanö na yee i kome, ba ebino ngölö köp ninë, entö dhanö na ba yee ëngölö köp ninë dong ökö, piën ba oyee i nying Wod k'Obanga acël këkën.

¹⁹ Ngölö-köp tye ni köman: Tar obino i lobo, entö jii ömarö cöl piny nakaka tar piën ticgi onwongo obedo gin na rac.

²⁰ Jö kibëc na timö gin na rac dag gini tar, ëka ba bino gini i tar pi lworo ni ticgi bino nen ökö kanyalër.

²¹ Entö jö na timö gin na tye atir bino gini i tar, ëk ticgi onen ökö kanyalër ni gin na gin otio obedo gin n'Obanga mitö."

Caden ka Jon Abatica i kom Yecu

²² Kinge, Yecu k'ëlübkörë öcïdhö gini i lobo Yudea, kanya en obedo ië pi ninö mörö k'ëlübkörë nakun batica jii.

²³ Jon Abatica thon onwongo tye ka batica jii i Aion na cwök ki Calim, piën pii onwongo dwong kunön, ëka jii onwongo tye ka bino bothe ëk ebaticagi.

²⁴ (Man ötimërë na bara eketho Jon i buc.)

²⁵ Cë pyem öcakërë i kin ëlübör Jon mökö ëka Ayuda mörö i kom kite më lönyërë.

²⁶ Gin obino both Jon ëka okobo gini bothe ni, "Apwony, dhanö ca n'onwongo tye kodi yo löka kulo Jordan—na in ikobo

köp i kome—nën, ën tye ka batica jii, ëka jö kibëc tye ka cidhö yo bothe.”

²⁷ Jon ögamö ni, “Dhanö twërö nwongo gin n'ëmiö ën këkën ki i polo.

²⁸ Un ki komwu itwërö unu moko ni an akobo, ‘An ba abedo Meciya ëntö an eora anyim nënë.’

²⁹ Ngat na cung i nget nyakö n'ënyömö ënë obedo anyom. Okone k'anyom, na cung i ngete ëka winye, bedo na ië opong ki yom cwiny rwök ka owinyo dwön anyom. Pi manön, an apong ki yom cwiny rwök.

³⁰ Ën myero ömëdërë; an myero adök piny.

Ngat na bino ki i polo

³¹ “Ngat na bino ki malö löö jami kibëc; ngat n'öya ki i lobo ën obedo dhanö më lobo, ëka twak na calö ngat n'öya ki i lobo. Ngat n'öya ki i polo löö jami kibëc.

³² Ën miö caden i kom gin na ën önënö ëka owinyo, ëntö ngat mörö ope na yeo caden mërë.

³³ Ngat n'oyeo köp mërë, omoko kanya leng ni Obanga ënë Obanga më adyer.

³⁴ Ngat n'Obanga ooro twakö köp k'Obanga, piën Obanga miö Tipo Naleng n'opong na ba pimo apima.

³⁵ Apap marö Wod ëka oketho jami kibëc i cingë.

³⁶ Dhanö na yee i kom Wod tye ki kwö na ba thum, ëntö ngat na kwërö Wod ba bino nwongo kwö, piën akëmö k'Obanga bedo i kome.”

4

Yecu ki dhakö më Camaria

¹ Eparicayo owinyo ginä ni Yecu onwongo tye ka lökö jö na pol më bedo ëlëbkörë ëka baticagi na löö Jon,

² adyer Yecu kikome ba obatica ngat mörö, ëntö ëlëbkörë ënë obatica jii.

³ I karë na Yecu ongeö köp ni, ën öya ökö ki i lobo Yudea ëka ödök cen i lobo më Galilaya.

⁴ Ën myero owok i lobo më Camaria.

⁵ Cë ën obino i taun mörö më Camaria na nyingë Cukar, na cwök ki ngöm na yam Jakob onwongo ömiö wode Yocepu.

⁶ Kulo ka Jakob onwongo tye kunön, kite na Yecu onwongo owotho odhero ködë, ën obedo i nget kulo. Caa onwongo dong cwök römö abicël më kiceng.

⁷ I karë na dhakö më Camaria obino më twömö pii, Yecu okobo nënë ni, “Mia pii mörö amodhi.”

⁸ (Ëlëbkörë onwongo öcidhö ginä i taun më wilö cem.)

⁹ Dhakö më Camaria okobo nënë ni, “In ibedo Ayuda ëka an abedo dhakö më Camaria. Pingö in ikwaö pii ki botha më amodha?” (Piën Eyuda ba ribërë ginä ki jö Camaria.)

¹⁰ Yecu ögamö nënë ni, “Ka onwongo ingeo mïc n'Obanga miö ëka ngat na tye ka kwaöni pii më amodha, kono in ikwaö ën cë ën onwongo twërö miöni pii na miö kwö.”

¹¹ Dhakö ögamö ni, “Adwong, in ipe ki gin mörö më twömö pii ëka kulo thon thuth. In itwërö nwongo pii na miö kwö ni ki kwene?”

¹² In idit ilöö kwaröwa Jakob n'ömiöwa kulo ni? Ën kikome omodho pii ni kanya acël k'ëthnë mërë ëka ki leeni mërë.”

¹³ Yecu ögamö ni, “Jö kibëc na bino modho pii ni öriö bino nekogë dökë,

¹⁴ ëntö ngat mörö na bino modho pii na an abino miö öriö ba bino neko dökë. Adyer, pii na an amïö bothe bino bedo wang pii na yenyo i ië naka i kwö na ba thum.”

¹⁵ Dhakö okobo nënë ni, “Adwong, mia pii ni ëk öriö kür oneka ëka kür amëdara më bino kany më twömö pii.”

¹⁶ Yecu okobo nënë ni, “Apë icidh icwod cworë ëka idwogi cen kany.”

¹⁷ Dhakö ögamö ni, “An ape k'ëcwö.”

Cë Yecu okobo nënë ni, “In ikobo atir ni cworë ope.

¹⁸ Köp atir ënë ni, in onwongo itye ki cwö abic, ëka ëcwö na in itye ködë kobedini ba obedo cworë. Gin na in ikobo nina tye atir.”

¹⁹ Dhakö okobo ni, “Adwong, an anënö ni in ibedo adwarpiny.

²⁰ Kwerewa wörö Obanga i wi kidi ni, ëntö un Eyuda ikobo unu ni kabedo na jii myero öwör Obanga ië tye i Jerucalem.”

²¹ Cë Yecu okobo both dhakö ni, “Yee i koma, dhakö, karë tye ka bino na jii ba

bino wörö Obanga Apap i wi kidi ni onyo i Jerucalem.

²² Un jö Camaria iwörö unu gin na ba ingeo unu; wan ewörö gin na wan engeo, piën larë obino ki both Eyuda.

²³ Entö karë tye ka bino ëka othuno dong ökö na jö na wörö Obanga bino wörö Apap i cwiny ëka i adyer, piën gin obedo koth jö n'Apap rangö.

²⁴ Obanga obedo tipo, ëka jö na wörö ën myero öwör gin i cwiny ëka adyer.”

²⁵ Dhakö okobo ni, “Adwong, an angeo ni Meciya” (n'ecwodo ni Kiricito) “tye ka bino. Ka obino, ën bino kobo jami kibëc bothwa.”

²⁶ Cë Yecu okobo both dhakö ni, “An ënön na tye ka twak kodi.”

Ëlëbkör Yecu odwogo bothe

²⁷ I caa nön cücüth ëlëbkör Yecu odwogo ëka obedo gin i ur më nwongo Yecu tye ka twak ki dhakö. Entö ngat mörö ba openyo ni, “Ngö na in imitö?” onyo “Pïngö itye ka twak ködë?”

²⁸ Cë dhakö öwëkö agulu pii mërë, ëka ödök cen i taun cë okobo both jii ni,

²⁹ “Bin, inën unu ëcwö n'okobo nina jami kibëc na yam an atimö. Dhanö ni twërö bedo Meciya?”

³⁰ Jii öya ki i taun ëka öcïdhö gin both Yecu.

³¹ I caa nön, ëlëbkörë öbakö dhögï bothe nakun kobo gin ni, “Apwony, cam gin mörö.”

³² Entö ën okobo bothgi ni, “An atye ki cem më acama na un ba ingeo gin mörö ië.”

³³ Cë ëlëbkörë ötwak i kin-gi kën-gi ni, “Ngat mörö ba okelo ninë cem?”

³⁴ Yecu okobo ni, “Cemna obedo më tio gin na ngat n'ora mitö ëka më cobo tic mërë.

³⁵ Un ba ikobo ni, ‘Odong dwethe angwën ëka dong ëkaö kac’? An akobo niwu ni yab unu wangwu ëka inën unu pwothi! Cem dong öcëk ökö ëka örömö dong kac.

³⁶ Ngat na kaö nwongo öcara, ëka cökö kodhi më kwö na ba thum, ëk ngat na cwö kodhi ëka ngat na kaö obed gin ki yom cwiny kanya acël.

³⁷ Piën carolok kobo adyer ni, ‘Ngat acël cwö ëka ngat nökenë kaö.’

³⁸ An aorowu më kaö gin na un ba itio pirë. Jö nökenë ënë otio tic na tük rwök, ëka un ikaö adwogi më ticgi.”

³⁹ Jö Camaria na pol ki i taun nön oye gin i kom Yecu pi köp na dhakö okobo ni, “Ën okobo nina jami kibëc na an abedo timö.”

⁴⁰ I karë na jö Camaria obino bothe, gin ökwaö Yecu më bedo bothgi ëka ën obedo ninö arïö.

⁴¹ Jö na pol oye gin i kom Yecu pi köp mërë na gin owinyo.

⁴² Gin okobo both dhakö ni, “Wan dong ba eye pi köp na in ikobo niwa kékën; entö wan ewinyo ki ithwa, ëka wan engeo adyer ni dhanö ni obedo Alar më lobo.”

Yecu öcangö athin k'Adit

⁴³ Kinge ninö arïö ën öya öcïdhö yo Galilaya.

⁴⁴ (Yecu kikome onwongo okobo cön ni adwarpiny ba ewörö ki i lobo mërë.)

⁴⁵ I karë na Yecu othuno i Galilaya, jö më Galilaya öjölö ën. Gin onwongo önönö jami kibëc na ën obedo timö i Jerucalem i karama më Poth, piën gin thon onwongo tye kunön.

⁴⁶ Cë ën dökï odwogo yo Kana i Galilaya, kanya ën onwongo ölökö pii ödökö köngö ölökö. Adit mörö onwongo tye i Kaperanaum na wode two.

⁴⁷ I karë na ën owinyo ni Yecu öya ökö ki i Yudea, obino i Galilaya, ën öcïdhö yo both Yecu ëka ökwaö ën më cïdhö cangö wode, n'onwongo dong cwök thöö.

⁴⁸ Yecu okobo ninë ni, “Ka un ba inönö anyuth më tango ëka gin më aura, un ba ibino yee.”

⁴⁹ Adit okobo ninë ni, “Adwong, bin n'athin-na bara öthöö.”

⁵⁰ Yecu ögamö ni, “In itwërö cïdhö. Wodi bino kwö.”

Adit oye i köp ka Yecu cë ödök yo pacö.

⁵¹ Na ën onwongo pod tye i wanga yoo, atic mërë oromo ködë k'emuth ni wode tye na kwö.

⁵² Ën openyogï caa na kom athin öcakö bedo na bër. Gin okobo ni, “Two lyetho öya ki i kome woro caa abirö.”

⁵³ Cē apap k'athin öniang nī man enē caa na Yecu onwongo okobo nī, “Wodi bino kwō.” Cē en kī jō mē ödē kibēc oye gini i kom Yecu.

⁵⁴ Man anyuth mē tango mē ariō na Yecu otimō, i karē na en öya kī Yudea ēka obino i Galilaya.

5

Yecu öcangö angwalo i dhö kulo

¹ Kinge karē mörö, Yecu öcīdhö yo Jerucalem i karama k'Eyuda.

² I Jerucalem, i nget Dhö Wangkac mē Rom, onwongo tye kulo n'ecwodo nī Beteceda i lēb Iburu n'onwongo tye iē bölö abic.

³ Jō na two na pol—ēthöō wang, engwalo ēka jō na komgi okwe—onwongo buto gini iē. [Gin onwongo kürö ka erubo pii,

⁴ piēn karē mökö malaika ka Rwoth onwongo bino mē rubo pii kī i kulo. Ngat n'öcakö dönyö i pii nakun pod erubo aruba, cang ökö kī kom two kibēc n'onwongo tye i kome.]*

⁵ Ecwö mörö onwongo tye kunön na two oruu i kome pi mwaka pyer adek wie aboro.

⁶ I karē na Yecu önönö en obuto kunön ēka öniang nī en otwore pi karē na lac, Yecu openyo ecwö nī, “In imitö nī icang?”

⁷ Ecwö na two ögamö nī, “Adwong, an ape kī ngat mörö na lutha i kulo ka pii orubere. Ka an atēmö mē dönyö i pii, ngat nökenē cakö yaa pye ökö i nyima.”

⁸ Cē Yecu okobo ninē nī, “Yaa malö! Kwany ökekani ēka icak woth.”

⁹ Cücüth ecwö nī öcang ökö, ēka ökwanyö ökekā mērē cē öcakö woth.

Ninö na gin nī otimērē iē onwongo obedo ceng Cabit k'Eyuda,

¹⁰ ēka etēla k'Eyuda okobo both ecwö n'onwongo ecangö nī, “Tin ceng Cabit; cik ba yeo nī in iting ökekani.”

¹¹ Entö en ögamö nī, “Ngat n'öcanga okobo nina nī, ‘Kwany ökekani ēka icak woth.’ ”

¹² Gin openyo en nī, “Nga önön n'okobo nini nī, ‘Kwany ökekani ēka icak woth?’ ”

¹³ Entö ecwö n'onwongo ecangö ba ongeon nga önön, piēn Yecu onwongo ödönyö ökö i kin jō na pol n'onwongo tye i kabedo nön.

¹⁴ Kinge Yecu onwongo ecwö nī i ot k'Obanga ēka okobo ninē nī, “Nen, in icang dong ökö. Kür dökī itim bal, ek gin na rac na löö manön kür opodh i komi.”

¹⁵ Cē ecwö nön öcīdhö ēka okobo both etēla k'Eyuda nī Yecu enē öcangē.

Twēr na Wod k'Obanga tye ködē

¹⁶ Etēla k'Eyuda öcakö gini yelo Yecu piēn en öcangö dhanö i ceng Cabit.

¹⁷ Yecu okobo nigī nī, “Apapna tye ka tic i karē kibēc naka tin, ēka an thon atye ka tic.”

¹⁸ Pi tyen köp nī etēla k'Eyuda otēmö gini yodhi kibēc mē neko Yecu; en ba otürö cik mē ceng Cabit kēkēn, entö en onwongo thon kobo nī Obanga obedo Apap mērē, na miö en bedo na röm k'Obanga.

¹⁹ Cē Yecu ögamö köpgi nī, “An akobo niwu köp adyer, Wod ba twērö timö gin mörö pirē kēnē; en twērö timö gin na en nönö n'Apap mērē timö, piēn gin mörö kēkēn n'Apap timö Wod thon timö.

²⁰ Apap marö Wod ēka nyutho ninē jami kibēc na en timö. En bino nyutho ninē thon jami na döngö mē atima na löö man ēka un kibēc ibino uro.

²¹ Kite na calö Apap cero jō n'öthöō ēka miögi kwö, i yoo acēl nön Wod thon miö kwö both ngat mörö kēkēn na en mitö.

²² Apap thon ba ngölö köp i kom ngat mörö entö ömiö ngölö-köp kibēc both Wod,

²³ ek jō kibēc öwör Wod kite na calö gin wörö k'Apap ködē. Ngat na ba wörö Wod nwongo ba wörö Apap n'ooro en.

²⁴ “An akobo niwu köp adyer, ngat mörö kēkēn na winyo köpna ēka yee i kom ngat n'ooro tye kī kwö na ba thum ēka ba ebino ngölö köp ninē; en öya ökö kī i thöō othuno i kwö.

²⁵ An akobo niwu köp adyer nī karē tye ka bino ēka othuno ökö na jō n'öthöō bino winyo dwön Wod k'Obanga ēka jō na bino winyo bino kwö gini.

²⁶ Kite na calö kwö yaa kī both Apap, kömanön thon en oye nī kwö myero öya kī both Wod,

* **5:4 5:4** Köp nī nwongere i buke na cön na pīrgi ba tēk.

²⁷ Ēka ömïö ěn twĕr mĕ ngölö köp piĕn ěn obedo Wod ka Dhanö.

²⁸ “Kür ibed unu kĭ ur ĭ köp ni, piĕn karĕ tye ka bino na jö kibĕc na tye ĭ lyenegĭ bino winyo gĭnĭ dwönĕ

²⁹ Ēka donyo gĭnĭ yökö—jö n'ötĭmö gin na bĕr bino cer gĭnĭ ĭ kwö na ba thum, ěka jö n'ötĭmö gin na rac bino cer gĭnĭ ěk ěngöl köp nĭgĭ.

³⁰ An ba atwĕrö timö gin mörö pĭra kĕna; an angölö köp kite na calö an awinyo ködĕ, ěka ngölö-köpna tye atĭr, piĕn an ba amĭtö timö gin na an amĭtö ěntö gin na ngat n'oorä mĭtö.

Caden ĭ kom Yecu

³¹ “Ka an akobo köp mĕ caden ĭ koma kĕna, caden-na ba bedo köp atĭr.

³² Ngat nökenĕ tye na kobo köp mĕ caden ĭ koma, ěka an angeo nĭ caden na ěn kobo ĭ koma obedo köp adyer.

³³ “Un ioro jĭi both Jon Abatica ěka ěn okobo köp mĕ caden adyer.

³⁴ Pathĭ nĭ an ayeo caden ka dhanö; ěntö an akobo köp ni ěk ĭlarĕ unu.

³⁵ Jon onwongo obedo calö tara n'ĕcwĭnyö na lyĕl ěka un ĭyĕrö mĕ bedo kĭ yom cwiny pĭ karĕ na nönök ĭ tar mĕrĕ.

³⁶ “An atye kĭ köp mĕ caden na pĭrĕ dit na löö mĕ ka Jon ökö. Tic n'Apapna ömïö botha mĕ tyeko, ěka na an atye ka timö, mĭö caden nĭ Apap oora.

³⁷ Apap n'oorä thon, ěn kikome okobo köp mĕ caden ĭ koma. Un anaka bara iwinyo unu dwönĕ onyo nĕnö kite na ěn obedo ködĕ,

³⁸ ěka köp mĕrĕ ope ĭ ĭwu, piĕn ba iye unu ngat na ěn ooro.

³⁹ Un ĭrangö Cöc na Leng piĕn ĭthamö unu nĭ mĭöwu kwö na ba thum. Man ěnĕ Cöc na Leng na twakö köp mĕ caden ĭ koma,

⁴⁰ ěntö ĭkwĕrö unu bino botha ěk inwong unu kwö.

⁴¹ “An ba arangö pak kĭ both dhanö,

⁴² ěntö an angeowu. An angeo nĭ un ĭpe kĭ mar k'Obanga ĭ cwinywu.

⁴³ An abino kĭ nyĭng Apapna, ěka un ba iyea; ěntö ka ngat mörö na path obino kĭ nyĭngĕ, un ibino yeo ěn.

⁴⁴ Un ĭtwĕrö yee nĭngö ka ngat acĕlacĕl rangö pak kĭ both awodhe, ěntö ba ĭrangö unu pak na yaa kĭ both Obanga acĕl kĕkĕn?

⁴⁵ “Kür ĭtham unu nĭ an abino dothowu both Obanga Apap. Ngat na bino dothowu ěnĕ Muca na un iketho genwu ĭ kome.

⁴⁶ Ka onwongo iyeo unu Muca, onwongo myero iyea unu, piĕn Muca öcöö köp ĭ koma.

⁴⁷ ěntö kite na un ba iyeo köp na ěn öcöö, un ĭtwĕrö yee gin na an akobo nĭngö?”

6

Yecu öpĭdhö jö elip abic

(Matayo 14:13-21; Marako 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Kinge karĕ mörö Yecu öcĭdhö yo löka Nam mĕ Galilaya (n'ecwodo thon nĭ Nam mĕ Tiberia),

² ěka lwak na pol ölübö ěn piĕn gĭn önĕnö anyuth mĕ tango n'onwongo ěn ötimö mĕ cangö etwoe.

³ Cĕ Yecu öĭdhö malö ĭ wi kidi ěka obedo pĭny k'ĕlübkörĕ.

⁴ Karĕ mĕ karama mĕ Poth k'Eyuda onwongo dong cwök.

⁵ Na Yecu önĕnö lwak tye ka bino yo bothe, ěn okobo both Pilipo nĭ, “Kwene na onu ebino wĭlö cem kĭ ĭĕ mĕ pĭdhö jö nĭ?”

⁶ Yecu okobo köp ni mĕ tĕmö Pilipo, piĕn Yecu onwongo dong ngeo gin na ěn ebino timö.

⁷ Pilipo ögamö nĭnĕ nĭ, “Denario mia ariö ba bino römö mĕ wĭlö ogati ěk ngat acĕlacĕl ögam na nönök!”

⁸ Ngat acĕl n'obedo alübkörĕ n'ecwodo nĭ Anderiya, ömĭn Cimon Petero, okobo nĭnĕ nĭ,

⁹ “Awobi mörö tye kany n'ömakö ogati abic mĕ cayiri ěka rĕc ariö na thĭthĭnö, ěntö kara man twĕrö könyö ngö both jö na pol nĭ köman?”

¹⁰ Yecu okobo nĭ, “Mĭi unu jĭi obed pĭny.” Lum onwongo ölöth rwök ĭ kabedo nön, ěka jĭi obedo pĭny, kĭ kin jö n'obedo pĭny, wel cwö kĕkĕn onwongo mĭtö römö elip abic.

¹¹ Cĕ Yecu ökwanyö ogati abic, öpwöyö Obanga, ěka ömïö both ĕlübkörĕ cĕ gĭn opoko both jö n'onwongo obedo pĭny. ěn ötimö nĭ kömanön thon ĭ kom rĕc ěka jö kibĕc öcamö kite na gĭn ömĭtö ködĕ.

¹² I karë na gïn kibëc ocemo oyeng, Yecu okobo both ëlëbkörë nî, “Cök unu ngïnyë n'odong ëk gin mörö kür öbal.”

¹³ Cë ëlëbkörë öcökö ngïny ogati më cayiri na jïi öcamö ewëkö ökö ëka ëpïkö pong aditi apar wie ariö.

¹⁴ Kinge na jïi önënö anyuth më tango na Yecu otio, gïn öcakö kobo nî, “Adyer man ënë Adwarpïny na myero obin i lobo.”

¹⁵ I karë na Yecu öniang nî gïn onwongo mitö bino më diönë bedo rwoth, cë ën ölüü ökö kënë yo wi kidi.

Yecu owotho i wi pii

(Matayo 14:22-33; Marako 6:45-52)

¹⁶ I karë na pïny ocido, ëlëbkörë öcïdhö gïni i dhö nam,

¹⁷ cë ödönyö gïni i öd yeya ëka öngölö i nam më cïdhö yo Kaperanaum. I caa nön pïny onwongo dong cöl, ëka Yecu onwongo bara obino bothgï.

¹⁸ Yamö na tæk onwongo tye ka kudho ëka onwongo tye ka rubo pii.

¹⁹ I karë na gïn ökwang na römö kilomita abic onyo abicël, gïn önënö Yecu ka tye ka bino yo bothgï na wotho i wi pii, cë lworo ömakögi rwök.

²⁰ Entö Yecu okobo nigï nî, “An ënön; kür ibed unu ki lworo.”

²¹ Elëbkör Yecu ömïö ën ödönyö i yeya bothgï. Cücüth yeya othuno i lak nam kanya onwongo gïn tye ka cïdhö yo ië.

²² Kodiko mërë lwak n'onwongo odong gïni yo löka nam öniang nî yeya acël kékën ënë onwongo tye kunön, ëka Yecu onwongo ba ödönyö ië k'ëlëbkörë, ëntö gïn kara onwongo öcïdhö kën-gï.

²³ Cë yeya mökö n'öya gïni ki i Tiberia obino ëka ocung gïni na cwök i kabedo na jïi onwongo öcamö ogati ië kinge na Rwoth öpwöyö Obanga.

²⁴ I karë na lwak önënö nî Yecu onyo ëlëbkörë onwongo ope gïni kunön, gïn ödönyö i yeya ëka öcïdhö gïni yo Kaperanaum më rangö Yecu.

Yecu ënë Ogati më Kwö

6:31 6:31 Yaa 16:4; Nekemia 9:15; Jabuli 78:24-25

²⁵ I karë na gïn onwongo Yecu i löka nam tung ca, gïn openyo ën nî, “Apwony, in ithuno kany awene?”

²⁶ Yecu ögamö nî, “Adyer an akobo niwu, un itye ka rangöna piën an apïdhöwu ki cem ëka iyeng unu, pathi nî piën un inënö anyuth më tango.

²⁷ Kür itii unu pi cem na töp ökö, ëntö tii unu pi cem na bedo naka i kwö na ba thum, na Wod ka Dhanö bino miöwu. Obanga Apap omoko nakun ketho anyuth mërë i kome.”

²⁸ Cë gïn openyo Yecu nî, “Ngö na wan myero ëtim ëk ëtim gin n'Obanga mitö?”

²⁹ Yecu ögamö nî, “Tic k'Obanga ene: më yee i kom ngat na ën ooro.”

³⁰ Gïn openyo Yecu döki nî, “Anyuth më tango mënë na in ibino miö ëk wan ënën ëka eyee köp na in ikobo? Ngö na in ibino timö?”

³¹ Kwerewa öcamö manna i thim; kite n'ëcöo ködë: ‘En ömïögi ogati n'öya ki i polo ëk öcam gïni.’”

³² Yecu okobo nigï nî, “An akobo niwu köp adyer, pathi Muca ënë ömïöwu ogati n'öya ki i polo, ëntö Apapna ënë miöwu ogati n'atir na yaa ki i polo.

³³ Ogati k'Obanga n'atir ënë ngat na bino ki i polo yo pïny ëka miö kwö both jö më lobo.”

³⁴ Gïn okobo nî, “Adwong, cakërë kobedini miüwa ogati ni i karë kibëc.”

³⁵ Cë Yecu okobo bothgï nî, “An ënë ogati na miö kwö. Ngat na bino botha kec ba bino neko, ëka ngat na yee i koma örïö ba bino neko.

³⁶ Entö an akobo niwu nî inëna unu ökö ëka pod bara iyee unu.

³⁷ Jö kibëc n'Apapna miö botha bino bino gïni botha, ëka ngat n'obino botha an ba abino ryëmö ökö.

³⁸ Piën an abino pïny ki i polo pathi më cobo mitina këna ëntö më cobo miti ka ngat n'oora.

³⁹ Man ënë miti ka ngat n'oora, nî kür arweny ngat mörö acël ki kin jö kibëc na ën ömïa, ëntö acergi i nönö më ajiki.

⁴⁰ Man ënë gin n'Apapna mitö, nî dhanö acëlacël na nënö Wod ëka yee i kome,

myero onwong kwö na ba thum cë an abino cero ën i nïnö mē ajiki.”

⁴¹ Cë i caa nön Eyuda n'onwongo pyem ki Yecu öcakö ngüngüta i kome piën ën okobo ni, “An ënë ogati n'obino piny ki i polo.”

⁴² Gïn okobo ni, “Man pathi Yecu, wod ka Yocepu, n'apap mërë ëka aya mërë wan engeo? Pïngö ën kobo ni, ‘An abino piny ki i polo?’”

⁴³ Yecu ögamö ni, “Kür ingüngüta unu i kinwu kenwu.”

⁴⁴ Ngat mörö ope na twërö bino botha thwara k'Apap n'oorä ömïö ën mē bino botha, ëka an abino cero ën i nïnö mē ajiki.

⁴⁵ Ecöo i buke k'edwarpiny ni: “Obanga bino pwonyogi kibëc. Ngat acëlacël na winyo köp ki both Apap ëka pwonyere ki bothe bino yo botha.

⁴⁶ Ngat mörö ope n'önënö Apap na path ki ngat n'öya ki both Obanga; ën kékën ënë önënö Apap.

⁴⁷ An akobo niwu köp adyer, ngat na yee tye ki kwö na bedo naka naka.

⁴⁸ An abedo ogati na mïö kwö.

⁴⁹ Kwerewu öcamö manna i thim, ëka öthöo gini kibëc.

⁵⁰ Entö ngat mörö na bino camö ogati n'obino ki i polo ba bino thöo.

⁵¹ An abedo ogati na mïö kwö n'obino piny ki i polo. Ka ngat mörö öcamö ogati ni, ën bino kwö na twal. Ogati ni ënë koma, na an abino mïö ëk jö mē lobo obed ki kwö mē cwiny.”

⁵² Cë Eyuda n'onwongo pyem ki Yecu öcakö gini pyem na gwaü i kin-gi, “Dhanö ni twërö mïöwa kome mē acama ningö?”

⁵³ Yecu okobo nigï ni, “An akobo niwu köp adyer, thwara ka icamö unu kom Wod ka Dhanö ëka imadhö unu remo mërë, ba ibino bedo unu ki kwö i komwu.

⁵⁴ Ngat n'öcamö koma ëka ömadhö remona bedo ki kwö na ba thum, ëka an abino cero ën i nïnö mē ajiki.

⁵⁵ Piën koma obedo cem mē adyer, ëka remona obedo gin mē amadha mē adyer.

⁵⁶ Ngat na camö koma ëka madhö remona bedo i an ëka an abedo i ën.

⁵⁷ Kite n'Apap na kwö oora ëka an akwö pi Apap, kömanön thon ngat na camö koma bino kwö pi an.

⁵⁸ Kwerewu öcamö manna ëka öthöo gini, ëntö ngat na camö ogati n'obino piny ki i polo bino kwö na twal.”

⁵⁹ Yecu okobo köp ni nakun tye ka pwony i cinagoga i Kaperanaum.

Köp mē kwö na ba thum

⁶⁰ I karë n'ëlübkör Yecu na pol owinyo köp mërë, gïn okobo ni, “Man obedo pwony na tük. Nga na twërö yeo köp ni?”

⁶¹ I karë na Yecu ongeo ni ëlübkörë onwongo tye ka ngüngüta i köp ni, ën okobo nigï ni, “Köp ni öbalö thamawu ökö?”

⁶² Cë ngö na un ibino thamö ka inënö unu Wod ka Dhanö tye ka cidhö yo polo kanya ën onwongo tye ië cön?

⁶³ Gin na mïö kwö ënë Tipo Naleng; kom ba könyö gin mörö. Köp na an atwakö bothwu obedo köp mē cwiny ëka kwö.

⁶⁴ Entö jö mökö pod tye i kinwu na ba yee i koma.” Piën cakërë i acaki, Yecu onwongo ongeo jö na ba bino yee ëka ki ngat na bino ketho örörö i kome.

⁶⁵ En ömëdërë mē kobo ni, “Man ënë ömïö an akobo niwu ni ngat mörö ope na twërö bino botha thwara k'Apap ömïö ën mē bino botha.”

⁶⁶ Cakërë i karë nön ëlübkörë na pol öwëkö gini lübö körë ëka ba dökï ömëdërë gini mē lübö ën.

⁶⁷ Yecu openyo ëlübkörë apar wie ariö ni, “Un thon imitö cidhö ökö?”

⁶⁸ Cimon Petero ögamö ni, “Rwoth, wan ebino cidhö yo both nga? In itye ki köp mē kwö na ba thum.

⁶⁹ Wan eye ëka engeo ni in ibedo Ngat Naleng k'Obanga.”

⁷⁰ Cë Yecu okobo nigï ni, “An onwongo ba ayëröwu jö apar wie ariö? Entö dhanö acël i kinwu obedo atic ka Catan!”

⁷¹ (En onwongo tye ka twak i kom ngat na bino ketho örörö i kome, Yuda wod ka Cimon Ikariot, n'onwongo obedo dhanö acël i kin ëlübkör Yecu apar wie ariö.)

7

Yecu ëka utmegö mërë

¹ Kinge, Yecu obedo ka woth i Galilaya, en onwongo ba mitö cïdhö yo Yudea piën etëla k'Eyuda onwongo mitö neko en ökö.

² Karë më karama k'Eyuda n'ecwodo ni Karama më Bölö onwongo dong cwök,

³ cë utmego ka Yecu okobo ninë ni, "In myero iya ki kany icïdh yo Yudea, ek elübkori önën tango na in itio.

⁴ Ngat mörö ope na mitö tio tic i müng, ka en kikome mitö ni jii onge. Ka in itio tic ni ginï, nyuthiri keni both lobo."

⁵ (Naka thon utmego mërë ba oye ginï i kome.)

⁶ Yecu okobo nigï ni, "Karëna bara örömö; entö karëwu tye ninö kibëc.

⁷ Jö më lobo ba twërö dagöwu, entö daga ginï piën an akobo köp më caden i komgi ni ticgi obedo gin na rac.

⁸ Cïdh unu i karama. An bara acïdhö i karama ni, piën karëna bara örömö."

⁹ I karë na Yecu okobo köp ni, en odong i Galilaya.

¹⁰ Kinge na dong utmego mërë öcïdhö ginï i karama, Yecu thon öcïdhö i müng na ba enënö.

¹¹ Etëla k'Eyuda obedo ka rangö Yecu i karama nakun penyo ginï ni, "En tye kwene?"

¹² Lwak onwongo tye ka ngüngüta i kome. Jö mökö onwongo tye ka kobo ni, "En obedo dhanö na bër."

Jö nököenë okobo ni, "Pe, en tye ka bwölö jö abwöla."

¹³ Entö ngat mörö ope n'ötwakö köp i kome kanyalër piën gin onwongo lworö etëla k'Eyuda.

Yecu opwonyo i karama

¹⁴ I karë na karama othuno i dyere, Yecu öcïdhö i dyekal öt k'Obanga ëka öcakö pwony.

¹⁵ Etëla k'Eyuda obedo ki ur ëka okobo ginï ni, "Dhanö ni onwongo koth pwony ni ningö nakun ba ökwanö?"

¹⁶ Yecu ögamö ni, "Pwonyina ba obedo mëga, entö öya ki both ngat n'oorä.

¹⁷ Ka ngat mörö öyërö më tio gin n'Obanga mitö, en bino ngeo ka pwonyina öya ki both Obanga onyo ka an atye ka twak pira këna.

¹⁸ Ngat na twak pirë këne timö më nwongo wörö na pirë këne, entö ngat na rangö wörö pi ngat n'oorë, en obedo dhanö më adyer; gin mörö më twodo ope i kome.

¹⁹ Muca yam ba ömiöwu cik? Entö dhanö mörö ope i kinwu na gwökö cik. Pingö un imitö nekona unu?"

²⁰ Lwak ögamö ni, "In ibedo ngat na cen ömakö. Nga na mitö nekoni?"

²¹ Yecu okobo bothgi ni, "An atio tango acël, ëka un kibëc iuro.

²² Muca ömiöwu cik më lirë ëka un ilirö athin awobi i ceng Cabit k'Eyuda. (Adyer kite më thëkwarö më lirë ni öcakërë ki both kwerewu, na bara Muca ömiö cik.)

²³ Kobedini ka etwërö lirö athin i ceng Cabit ek cik ka Muca kür myero etür, pingö un ikëcö i koma pi cangö kom dhanö kibëc i ceng Cabit?

²⁴ Kür ingöl köp na lübërë ki gin na un inënö, entö ngöl unu köp n'atir."

Yecu enë Meciya?

²⁵ Cë jö mökö më Jerucalëm öcakö penyo ni, "Pathi dhanö ni enë gin mitö neko?"

²⁶ Nën, en tye ka twak kanyalër, ëka ba tye ka kobo ginï köp mörö bothe. Elöc omoko dong adyer ni en obedo Meciya?

²⁷ Entö wan engeo kanya dhanö ni öya ki ië; ka Meciya bino bino, ngat mörö ope na bino ngeo kanya en yaa ki ië."

²⁸ Cë na Yecu pod tye ka pwony i dyekal öt k'Obanga, en oredo rwök ni, "Adyer un ingea, ëka ingeo unu kanya an aya ki ië. An ba atye kany pira këna. Entö ngat n'oorä tye adyer ëka un ba ingeo en.

²⁹ An angeo en piën an aya ki bothe ëka en oorä."

³⁰ Cë gin ötëmö makö Yecu, entö ngat mörö ope n'oketho cingë i kome, piën caa mërë onwongo bara örömö.

³¹ Jö na pol ki kin lwak oketho yeegi i kome ëka okobo ginï ni, "I karë na Meciya bino bino, en bino tio anyuth më tango na pol na löö dhanö ni?"

³² Eparicayo owinyo ka lwak tye ka mwöng ginï i kom Yecu, cë elamdhök na dito ëka Eparicayo oorö acikari më öt k'Obanga më makö Yecu.

³³ Yecu okobo nī, “An atye kodwu pī karē mörö na nönök, cē an abino cīdhö yo both ngat n'oorā.

³⁴ Un ibino rangöna, ëntö ba ibino unu nwongona; ëka kanya an atye ië, un ba itwērö bino ië.”

³⁵ Ètëla k'Eyuda ötwak i kin-gī kën-gī nī, “Kwene na dhanö ni mītö cīdhö yo ië na wan ba ëtwērö nwongo ën? Èn mītö cīdhö both jöwa n'ökëth ata i kin Erok* më pwonyogi?

³⁶ Tyën köp na ën okobo nī, ‘Un ibino rangöna, ëntö ba ibino unu nwongona,’ ëka ‘Kanya an atye ië, un ba itwērö bino ië’ gönyö nīngö?”

³⁷ I nīnö na dit më ajiki më karama, Yecu öya malö ëka oredo kī dwön na malö nī, “Ka öriö oneko ngat mörö, myero ën obin botha ëka omodhi.

³⁸ Ngat mörö kēkēn na yee i koma, kite na Cöc na Leng kobo, kulo më pii më kwö bino molo nakun yaa kī i cwinye.”

³⁹ Yecu ötwak i kom Tipo Naleng, na jö n'oye i kome bino nwongo gīnī. I karē nön Tipo Naleng onwongo bara ëmīö, piën Yecu onwongo bara eketho dheo i kome.

⁴⁰ I karē na gīn owinyo köp mērē, jö mökö okobo nī, “Adyer dhanö ni obedo Adwarpīny.”

⁴¹ Jö nökenē okobo nī, “Èn obedo Meciya.”

Èntö jö nökenē pod okobo nī, “Meciya twērö yaa kī i Galilaya nīngö?”

⁴² Cöc na Leng ba kobo nī Meciya bino yaa kī i dhogola ka Daudi ëka kī i Bethelem, taun na Daudi obedo ië?”

⁴³ Cē jīi öcakö popoka gīnī pī Yecu.

⁴⁴ Jö mökö ömitö makö ën, ëntö ngat mörö ba oketho cīngē i kome.

Ètëla k'Eyuda ba oye i kom Yecu

⁴⁵ I karē n'acikari më öt k'Obanga odwogo, ëlamdhök na dito ëka Eparicayo openyogi nī, “Pīngö un ba ikelo ën?”

⁴⁶ Acikari më öt k'Obanga ögamö nī, “Ngat mörö anaka yam bara ötwak kite na dhanö ni twak ködē.”

⁴⁷ Eparicayo ögamö nī, “Un thon ëbwölöwu ökö?”

⁴⁸ Ngat mörö tye i kin onu ëlök onyo Eparicayo n'oye i kome?

⁴⁹ Ope! Èntö lwak ni na ba ngeo gīnī cīk—ëlamögi dong ökö.”

⁵⁰ Nikodemo, n'onwongo öcīdhö both Yecu cön ëka n'onwongo obedo ngat acël i kin-gī, openyogi nī,

⁵¹ “Cīk onu yeo më ngölö köp i kom dhanö na bara ewinyo köp na yaa kī i dhögē, më nīang i kom ngö na ën ötimö?”

⁵² Gīn ögamö nī, “In thon iya kī i Galilaya? Rang na bër kī i Cöc na Leng ëka ibino nwongo nī adwarpīny mörö ope na yaa kī i Galilaya.”

⁵³ [Cē ngat acëlacël öcīdhö yo pacö mērē.

8

Dhakö n'ëmakö i Elomi

¹ Yecu öcīdhö i wi Kidi më Jeituni.

² Kodiko cön, ën dökī odwogo i dyekal öt k'Obanga, jö kibēc obino bothe, cē ën obedo pīny më pwonyogi.

³ Cē epwony Cīk ëka Eparicayo okelo gīnī dhakö mörö n'ëmakö i elomi. Gīn ömīö ën ocung i nyimgi

⁴ ëka okobo gīnī both Yecu nī, “Apwony, dhakö ni ëmakö i tīm më elomi.

⁵ Kī i Cīk, Muca öcīkōwa nī myero ecel koth mon ni kī kite. In ikobo nīngö ië?”

⁶ Gīn openyo peny ni më tēmö Yecu, ëk enwong kī köp mörö më dotho ën.

Èntö Yecu ogungo pīny cē öcakö cöö ngöm kī nya cīngē.

⁷ I karē na gīn mēdērē më penyo Yecu, ën öya malö cē okobo nīgi nī, “Ka ngat mörö tye i kinwu n'ope kī bal, myero ën öcak celo dhakö ni kī kidi.”

⁸ Èn dökī ogungo cē öcöö ngöm.

⁹ I karē na gīn owinyo köp nön, öcakö gīnī cīdhö k'acëlacël cakērē kī both jö na dito naka Yecu odong kēnē kī dhakö na pod ocung kany nön.

¹⁰ Cē Yecu öya malö ëka openyo ën nī, “Dhakö, tye gīnī kwene? Ngat mörö ba öngölö köp i komi?”

¹¹ Èn ögamö nī, “Adwong, ngat mörö ope.”

* 7:35 7:35 ErokMan obedo jö Girik.

* 8:11 8:11 Cöc na cön ba öcöö gīnī Jon 7:53-8:11.

Cē Yecu okobo nīnē nī, “An thon ba angölö köp i komi. Cidhi ēka kür dōki itim bal.”]*

Yecu enē Tar mē lobo

¹² I karē na Yecu dōki ötwak ki jii, en okobo nī, “An abedo tar mē lobo, ngat na lübö kōra ba bino woth i cöl piny, entö bino bedo ki tar mē kwö.”

¹³ Eparicayo ögamö nī, “Kobedini in imiö köp mē caden i komi keni; caden-ni ba tye atir.”

¹⁴ Yecu ögamö nī, “Kadi bed an akob caden i koma kēna, caden-na enē köp na tye atir piēn an angeo kanya an aya ki iē ēka kanya an acidhō yo iē. Entö un ba ingeo kanya an aya ki iē ēka kanya an acidhō yo iē.

¹⁵ Un ingölö köp i kite ka dhanö, entö an ba angölö köp i kom ngat mörö.

¹⁶ Entö ka an angölö köp, ngölö-köpna tye atir, piēn an ba atye kēna i ngölö-köp entö Apap n'oorā tye köda kanya acēl.

¹⁷ I Cik na mewu ecöo nī köp mē caden ka jö ariö bedo caden n'atir.

¹⁸ An amoko köp mē caden i koma kēna, ēka Apap n'oorā enē acaden-na nökenē.”

¹⁹ Cē gin openyo Yecu nī, “Apapni tye kwene?”

En ögamö nī, “Un ba ingea unu onyo Apapna. Ka onwongo ingea unu, onwongo ingeo unu Apapna thon.”

²⁰ En okobo köp ni gini i karē na en tye ka pwony i dyekal ot k'Obanga na cwök ki kanya ēkanö mic iē. Entö ngat mörö ba ömakö en, piēn caa mēre onwongo bara örömö.

²¹ Cē Yecu dōki okobo nigī nī, “An acidhō ökö, ēka un ibino rangōna, entö ibino unu thöo i balwu. Kanya an acidhō yo iē, un ba itwērö bino iē.”

²² Man ömiö etēla k'Eyuda openyere kēn-gi nī, “En bino nekere kēnē? Man enē tyen köp n'ömiö en okobo nī, ‘Kanya an acidhō yo iē un ba itwērö bino iē?’”

²³ Yecu ömēdērē nakun kobo nī, “Un iya unu ki i lobo piny; entö an aya ki malö. Un ibedo mē lobo nī; entö an ba abedo mē lobo ni.

²⁴ Man enē ömiö an akobo nī un ibino thöo i balwu gini; ka un ba iyee nī ‘An enē An,’ adyer un ibino thöo i balwu gini.”

²⁵ Etēla k'Eyuda openyo en nī, “In inga?”

Yecu ögamö nī, “An enē ngat na an abedo kobo niwu ki i acaki.

²⁶ An atye ki köp na pol na myero akob i komwu na ngölö köp niwu. Entö ngat n'oorā genere, ēka gin na an awinyo ki bothe, an akobo both jö mē lobo.”

²⁷ Gin ba öniang nī Yecu onwongo tye ka kobo nigī köp i kom Apap mēre.

²⁸ Cē Yecu okobo nī, “I karē na un ibino tingo Wod ka Dhanö malö, cē un ibino ngeo nī ‘An enē An’ ēka nī an ba atimö gin mörö ki twērōna kēna, entö atwakö ngö n'Apap opwonya ködē.

²⁹ Ngat n'oorā tye kanya acēl köda; en ba öwēka kēna, piēn i karē kibēc an atimö gin na yomo cwinye.”

³⁰ Jö na pol n'owinyo Yecu ka twak oye gini i kome.

Ēthiñö k'Abraam

³¹ Cē Yecu okobo both Eyuda n'oye i kome nī, “Ka ilübö unu pwonyna, nwongo ibedo unu elübkōra adyer.

³² Un ibino ngeo köp adyer, ēka köp adyer bino gönyöwu.”

³³ Gin ögamö nī, “Wan ebedo ekwaē k'Abraam ēka wan bara ebedo opii ka ngat mörö. In icakö kobo nī köp adyer bino gönyöwa ningö?”

³⁴ Yecu ögamö nī, “Akobo niwu köp adyer, ngat acēlacēl na timö bal obedo opii ka bal.

³⁵ Opii ba bedo i pacö mörö na twal, entö athin mē pacö bedo iē na twal.

³⁶ Kömanön, ka Wod ögönyöwu, adyer nwongo dong egönyöwu.

³⁷ An angeo nī un ibedo ekwaē k'Abraam. Entö pod iyübērē unu mē nekona, piēn köpna ba dönyö i cwinywu.

³⁸ An akobo niwu gin na an anenö ki both Apapna, entö un itimö gin na un iwinyo ki both apapwu.”

³⁹ Gin ögamö nī, “Abraam obedo apapwa.”

Yecu okobo nigī nī, “Ka un onwongo ibedo ethiñö k'Abraam, kono itimö unu gin n'Abraam ötimö.

⁴⁰ Ëntö kobedini ïmitö unu nekona, an dhanö na kobo niwu köp adyer na an awinyo ki both Obanga. Abraam yam ba ötimö kömanön.

⁴¹ Un itye ka timö gin n'apapwu kikome timö."

Gin ögamö ni, "Wan ba ebado ëthïn lek; wan etye k'Apapwa acël këkën na ënë Obanga kikome."

Ëthïnö ka Catan

⁴² Yecu okobo nigï ni, "Ka onwongo Obanga obedo Apapwu, kono imara unu, piën an aya ki both Obanga ëka kobedini an atye kany. An ba abino ki wia këna; ëntö ënë oora.

⁴³ Pïngö ba ïniang unu i köp na an akobo? Piën un ba itwëro winyo köp na an akobo.

⁴⁴ Un iya ki both apapwu Catan, ëka ïmitö unu cobo miti k'apapwu. Ën onwongo obedo anak cön i acaki, ba kobo köp adyer, piën köp adyer ope bothe. Ka ën kobo köp më twodo nwongo obedo kite mërë, piën ën obedo atwodo ëka apap ka twodo.

⁴⁵ An akobo niwu köp adyer ëntö un ba iyea!

⁴⁶ Nga ki i kinwu na twëro nyutho bal mörö i koma? Ka an atwakö köp adyer, pïngö ba iyee unu i köp na an akobo?

⁴⁷ Ngat mörö n'obedo dhanö k'Obanga winyo köp k'Obanga. Gin na miö un ba iwinyo piën un ba iya ki both Obanga."

Yecu ëka Abraam

⁴⁸ Eyuda n'onwongo pyem ki Yecu openyo ginï ni, "Wan ba ekobo köp atir ni in ibedo dhanö më Camaria ëka cen omaki?"

⁴⁹ Yecu ögamö ni, "An cen ba ömaka, ëntö awörö Apapna ëka un ba iwöra.

⁵⁰ An ba arangö dheo pïra këna; ëntö ngat na rangö na kakara tye, ëka ënë obedo angöl-köp.

⁵¹ Ader an akobo niwu ni, ka ngat mörö gwökö köpna, ën ba bino thöo na twal."

⁵² Eyuda n'onwongo pyem ki Yecu okobo ni, "Kobedini wan dong ëniang ni in cen omaki! Abraam yam öthöo ëka edwarpiny thon, ëntö in ikobo ni, 'Ka ngat mörö gwökö köpna ba bino thöo na twal.'

⁵³ In idit ilöo apapwa Abraam? Ën yam öthöo, ëka edwarpiny thon. In ithamö ni in ibedo nga?"

⁵⁴ Yecu ögamö ni, "Ka aketho dheo i koma këna, dheona nön ba könyö. Apapna na un icwodo ni Obangawu ënë ketho dheo i koma.

⁵⁵ Un ba ingeo unu ën, an angeo ën. Ka onwongo an akobo ni ba angeo ën, kono abedo atwodo calö un. Ëntö an angeo ën ëka agwökö köp mërë.

⁵⁶ Apapwu Abraam obino obedo ki yom cwiny ni ebino nënö nïnöna; ën önënö cë cwinye obedo na yom."

⁵⁷ Ëtëla k'Eyuda okobo nïnë ni, "In mwakani bara othuno pyer abic ëka in inënö Abraam!"

⁵⁸ Yecu ögamö ni, "Ader akobo niwu ni na pod bara ënywölö Abraam, 'An ënë An.'"

⁵⁹ Cë gin ökwanyö kite më celo Yecu, ëntö ën opono ëka öya ökö ki i dyekal öt k'Obanga.

9

Yecu öcangö athöo wang

¹ I karë na Yecu tye ka woth k'ëlübkörë, ën önënö ëcwö mörö n'ënywölö na wangë öthöo.

² Ëlübkörë openyo ën ni, "Apwony, nga ënë öbalö, ëcwö ni onyo enyodo mërë, n'ömiö ënywölö ën na wangë öthöo?"

³ Yecu ögamö ni, "Ëcwö ni onyo enyodo mërë ba öbalö ginï, ëntö man ötimërë ëk tic k'Obanga onen i kome.

⁴ Onu myero eti tic ka ngat n'oora na ceng pod tye. Kiwor tye ka bino na ngat mörö ba twëro tic.

⁵ Ka an pod atye i lobo, an nwongo abedo tar më lobo."

⁶ Kinge na Yecu okobo köp ni, ën öngülö laö dhögë piny, önyöbö ki ngöm ëka opuo i wang ëcwö nön.

⁷ Cë Yecu okobo nïnë ni, "Cidhi ilwök wangi i kulo më Ciloam" (na tyën köp mërë gönyö ni "n'eoro"). Ën öcidhö, ölwökö wangë ëka odwogo na wangë dong neno.

⁸ Jö na bedo na cwök ködë ëka jö n'onwongo nënö ën ka kwaö kwac openyere ginï ni, "Pathi ëcwö ni ënë onwongo marö bedo cë kwaö kwac?"

⁹ Jö mökö okobo nî ën ënön.

Jö nökenë okobo nî, “Pathî ën cal acala ködë.”

Ëntö athöö wang ögamö dhögî nî, “An ënön.”

¹⁰ Gîn openyo ën nî, “Wangi öyabërë nîngö?”

¹¹ Ën ögamö nî, “Ëcwö n'ecwodo nî Yecu önyöbö cwodho cë opuo î wanga, ëka okobo nîna nî acîdhî alwök wanga î kulo më Ciloam. Cë acîdhö alwökö wanga ëka acakö neno.”

¹² Gîn openyo ën nî, “Ën tye kwene?”

Athöö wang ögamö nî, “An ba angeo.”

Eparicayo openyo athöö wang n'ëcangö

¹³ Gîn otero ëcwö n'onwongo wangë öthöö both Eparicayo.

¹⁴ Nînö na Yecu önyöbö cwodho cë öcangö kî wang athöö wang onwongo obedo ceng Cabî k'Eyuda.

¹⁵ Pî manön Eparicayo openyo athöö wang kite na wangë öyabërë ködë. Ën okobo nîgî nî, “Ën opuo cwodho î wanga, ëka alwökö cë acakö neno.”

¹⁶ Cë Eparicayo mökö öcakö kobo nî, “Dhanö ni ba öya kî both Obanga piën ba gwökö cîk më ceng Cabî k'Eyuda.”

Ëntö Eparicayo nökenë openyo nî, “Dhanö n'obedo abal twërö tio anyuth më tango na röm kî man?” Cë ömïö apokapoka obedo na tye î kin-gî.

¹⁷ Cë Eparicayo dökî openyo athöö wang nî, “Thamani tye nîngö î kom dhanö ni n'öyabö wangi?”

Ëcwö ögamö nî, “Ën obedo adwarpîny.”

¹⁸ Ètëla k'Eyuda ba oyee gîni nî ën onwongo wangë öthöö ëka nî ëyabö wangë, naka ömïö ecwodo enyodo mërë.

¹⁹ Gîn openyo enyodo mërë nî, “Man wodwu na un ikobo nî ënywölö na wangë öthöö? Ngö ënë ömïö ën kobedini dong nënö pîny?”

²⁰ Enyodo mërë ögamö nî, “Wan engeo ni man obedo wodwa ëka ënywölö ën na wangë öthöö.

²¹ Ëntö kite na kobedini dong nënö kî pîny ködë, wan ba engeo ëka ba engeo ngat n'öyabö wangë. Peny unu ën. Ën dong dit; ën römö twak pîrë kënë.”

²² Enyodo mërë okobo kömanön piën onwongo lworö gîni ètëla k'Eyuda, piën gîn onwongo öyübö köp nî ka ngat mörö otuco nî Yecu ënë Meciya, ebino ryëmö ökö kî î cinagoga.

²³ Manön ënë ömïö enyodo mërë okobo nî, “Ën dong dit; peny unu ën.”

²⁴ Gîn dökî ocwodo athöö wang tyën më ariö cë okobo gîni nîne nî, “Mîi dheo both Obanga nakun ikobo köp adyer, wan engeo ni dhanö ni n'öyabö wangi obedo abal.”

²⁵ Ën ögamö nî, “Ka ën obedo abal, an ba angeo. Gîn na an angeo ënë nî: an onwongo wanga öthöö, ëntö kobedini an dong aneno!”

²⁶ Cë gîn openyo ën nî, “Ngö na ën ötimö î komi? Ën öyabö wangi nîngö?”

²⁷ Ën ögamö nî, “An dong akobo niwu ökö ëka ba iwinyo unu. Pîngö pod dökî imitö unu winyo? Un thon imitö bedo ëlûbkörë?”

²⁸ Cë gîn öyanyö ën nakun kobo gîni nî, “In ënë ibedo alûbkörë, ëntö wan ebedo ëlûbkör Muca!

²⁹ Wan engeo ni Obanga yam ötwak kî Muca, ëntö dhanö ni, wan ba engeo kanya ën öya kî ië.”

³⁰ Ngat na wangë onwongo öthöö ögamö nî, “Man obedo köp më aura rwök! Un ba ingeo unu kanya ën öya kî ië, ëntö ën öyabö wanga.

³¹ Wan engeo ni Obanga ba winyo ëbal ëntö winyo dhanö na lworö ën ëka timö gin na ën mitö.

³² Anaka yam wan bara ewinyo nî ngat mörö öyabö wang dhanö n'ënywölö na wangë öthöö.

³³ Ka dhanö ni onwongo ba öya kî both Obanga, onwongo ba twërö timö gin mörö.”

³⁴ Gîn ögamö nî, “In onwongo enywoli î bal—in itwërö pwonyowa nîngö?” Cë gîn öryëmö ën yökö.

Thöö wang më cwiny

³⁵ Î karë na Yecu owinyo nî ëryëmö dhanö nön yökö, ën onwongo cë openyo ën nî, “In iyee î kom Wod ka Dhanö?”

³⁶ Ëcwö ögamö nî, “Adwong, nga ënön? Kob nîna ëk ayee î kome.”

³⁷ Yecu okobo nīnē nī, “In dong inēnō ēn; i adyer, ēnē ngat na tye ka twak kodi.”

³⁸ Cē ēcwō okobo nī, “Rwoth, an ayee,” ēka öwörō ēn.

³⁹ Yecu okobo nīnē nī, “An abino ēk jō mē lobo ni ēngöl köp nīgī. Ēk ēthöō wang önēn pīny, ēka jō na wang-gī neno bino bedo ēthöō wang.”

⁴⁰ Eparicayo mökö n'onwongo tye kanya acēl ködē owinyo gīnī köp na ēn okobo ēka openyo gīnī nī, “Wan thon wangwa öthöō?”

⁴¹ Yecu ögamō nīgī nī, “Ka onwongo wangwu öthöō, kono ba itye unu kī bal, ēntō un ikobo nī, ‘Wan ēnēnō pīny,’ pī manön balwu pod dong bedo.

10

Carolok i kom akwath

¹ “An akobo niwu köp adyer, ngat na ba dönyö kī i dhö anok ēntō idhö i anok kī kany nökenē, nwongo obedo akwo ēka ayak.

² Ēntō ngat na dönyö kī i dhö anok ēnē akwath ka rom mērē.

³ Ngat na gwökō anok yabō dhö anok n'akwath, ēka rom winyo dwön akwath. Ēn cwodo rom mērē kī nyīng-gī ēka tēlō wigī yökō.

⁴ Ka dong okelo rom mērē kibēc yökō, ēn tēlō wigī anyim, ēka rom mērē lübō körē piēn gīn ngeo dwönē.

⁵ Gīn ba bino lübō kör ngat na path; ēntō rīngō gīnī ökö kī bothe piēn gīn ba ngeo dwönē.”

⁶ Yecu okobo carolok ni bothgī, ēntō gīn ba öniang i tyēn köp na ēn onwongo tye ka kobo bothgī.

⁷ Pī manön Yecu dōkī okobo nīgī nī, “Adyer an akobo niwu nī an ēnē dhö anok ka rom.

⁸ Jō kibēc n'öcakō gīnī bino i nyima onwongo obedo gīnī ekwoe ēka éyak, ēntō rom ba owinyogī.

⁹ An ēnē dhö anok; ka ngat mörō ödönyö kī botha, ēn bino larē. Ēn bino donyo ēka dönyö yökō cē cidhö nwongo cem.

¹⁰ Akwo bino mē kwalō, neko ēka tyeko kēkēn; an abino ēk gīn onwong kwō, ēka obed gīnī kī kwō n'opong.

¹¹ “An abedo akwath na bër. Akwath na bër jalō kwō mērē pī rom.

¹² Ngat n'epango apanga ba obedo akwath ēka rom ba obedo mēgē kikome. Ka önēnō orudi tye ka bino, wēkö rom ēka ngwēcō ökö. Orudi makō rom cē kēthögī ökö.

¹³ Ēn ngwēcō ökö piēn epango ēn apanga ēka ba parō gin mörō i kom rom.

¹⁴ “An abedo akwath na bër; an angeo romna ēka romna ngea gīnī—

¹⁵ kite na calō Apapna ngea ēka an angeo Apap, an ajalō kwōna mē thöō pī rom.

¹⁶ An atye kī rom nökenē na ba obedo gīnī mē anok ni. Myero acīdh ēk akelgī thon. Gīn thon bino winyo dwōna, ēka bino bedo gīnī öthīpan acēl k'akwath acēl.

¹⁷ Man ēnē gin n'ömiō Apapna mara piēn an ajalō kwōna—ēk anwong dōkī.

¹⁸ Ngat mörō ope na twērō kwanyō kwōna ökö kī botha, an ajalō ökö kēna. An atye kī twēr mē jalō ēka an atye kī twēr mē nwongo dōkī. An anwongo cīk ni kī both Apapna.”

¹⁹ I karē na Yecu okobo köp ni kibēc, apokapoka dōkī öcakērē i kin Eyuda.

²⁰ Jō na pol kī i kin-gī okobo nī, “Ēn obedo ngat na cen ömakō ēka obedo apoa. Pingō iwinyo unu ēn?”

²¹ Jō nökenē okobo nī, “Köp ni ba obedo mē ka dhanō na cen ömakō. Cen twērō yabō wang dhanō nīngō?”

Ētēla k'Eyuda ökwērō gīnī Yecu

²² I karē nön karama mē Kwero Öt k'Obanga ötimērē i Jerucalem, ēka onwongo obedo i karē mē cwīr.

²³ Yecu onwongo tye ka woth i dyekal öt k'Obanga i thē öt ka Colomon.

²⁴ Ētēla k'Eyuda öcökērē gīnī ēka ēgürō ēn dyere, cē openyo gīnī ēn nī, “Ibino miōwa bedo k'akalakala pī karē na röm kwene? Ka in ēnē Meciya, kob nīwa kanyalēr.”

²⁵ Yecu ögamō nīgī nī, “An dong atyeko kobo niwu ökö ēntō un ba iyee unu. Tic na an atio kī nyīng Apapna ēnē obedo caden-na.

²⁶ Ēntō un ikwērō unu yee piēn ba ibedo unu romna.

²⁷ Romna winyo dwōna; an angeogī, ēka lübō gīnī köra.

²⁸ An amiögi kwö na ba thum, ëka gin ba bino thöo; ngat mörö ope na twërö maögi ökö ki i cinga.

²⁹ Apapna n'ömiögi i cinga dit na löö jami kibëc. Ngat mörö ope na twërö maögi ökö ki i cing Apapna.

³⁰ Apapna ëka an etye acël."

³¹ Ètëla k'Eyuda dökï ökwanyö kite më celo Yecu,

³² èntö ën okobo nigï nï, "An dong atyeko nyutho niwu tango më aura na pol n'öya ki both Apap. Pï tango mënë na un imitö celona ki kite ië?"

³³ Ètëla k'Eyuda ögamö nï, "Wan ba ebino celoni ki kidi pi tango mörö na bër èntö pi yanyö Obanga. In ibedo dhanö adhana èntö ikobo keni nï in ibedo Obanga."

³⁴ Yecu ögamö nigï nï, "Ècöo i Cïkwu nï Obanga okobo nï, 'Un ibedo obanga ginï.'

³⁵ Un ingeo nï Cöc na Leng ba bino lökërë. Ka jö n'ögamö ginï köp k'Obanga ecwodogï nï 'obanga ginï,'

³⁶ pïngö dong un ikobo nï an ayanyö Obanga ka an akobo nï, 'An abedo Wod k'Obanga'? Kadï bed nï kömanön, Apap öyëra ëka oora i wi lobo nï.

³⁷ Ka an ba atio tic k'Apapna, cë myero kür iyee unu an.

³⁸ Èntö ka an atio tic mërë, kadï bed ba iyee unu an, cë myero iyee unu tango na an atio, ëk iniang unu nï Apap tye i an, ëka an atye i Apap."

³⁹ Gin dökï ötëmö më makö ën èntö ën ölüü ökö ki i kin-gï.

⁴⁰ Cë Yecu ödök cen i löka kulo Jordan kanya Jon onwongo batica jii ië cön, cë obedo kunön.

⁴¹ Jö na pol obino bothe cë okobo ginï nï, "Jon yam ba otio anyuth më tango mörö, èntö gin na kibëc na Jon okobo i kom dhanö ni onwongo tye atir."

⁴² Cë jö na pol n'onwongo tye kunön oyee ginï i kom Yecu.

11

Thöo ka Lajaro

¹ Ècwö na nyingë Lajaro onwongo two. Èn onwongo obedo dhanö më Betania i pacö ka Maria gin k'amïn mërë Martha.

10:34 10:34 Jabuli 82:6

² Maria ni ënë onwongo obino owiro Rwoth ki möö na ngwece kur ëka odunyo tyën Yecu ki yer wie. Ömïn mërë Lajaro ënë onwongo two.

³ Amego mërë ooro köp both Yecu nï, "Rwoth, okoneni na in imarö two."

⁴ I karë na Yecu owinyo köp ni, ën okobo nï, "Two ni ba obino më neko ën èntö obino më kelo dheo both Obanga ëk pïrë Wod k'Obanga onwong dheo."

⁵ Yecu onwongo marö Martha gin k'amïn mërë ëka Lajaro.

⁶ Èntö i karë n'owinyo nï Lajaro two, ën ömëdërë më bedo kanya ën onwongo tye ië pi nïnö ariö.

⁷ Kinge, ën okobo both ëlëbkörë nï, "Eru ëdök cen yo Yudea."

⁸ Èlëbkörë ögamö nï, "Apwony, ètëla k'Eyuda onwongo pod i caa ni mitö celoni ki kidi. In dökï imitö dök yo kunön?"

⁹ Yecu ögamö nï, "Caa më kiceng ba tye apar wie ariö? Dhanö na wotho kiceng ba cwanyërë, piën ën neno ki tar më lobo nï.

¹⁰ Èntö ka ën wotho kiwor, ën cwanyërë piën ën nwongo ope ki tar."

¹¹ Kinge na ën okobo köp ni, ën ömëdërë nakun kobo nigï nï, "Okone onu Lajaro tye ka nïnö; èntö an acïdhö kunön më coo ën ökö."

¹² Èlëbkörë ögamö nï, "Rwoth, ka ën tye ka nïnö, ën bino cang."

¹³ Yecu onwongo tye ka twak pi thöo ka Lajaro, èntö ëlëbkörë onwongo thamö ginï nï önïnö anina.

¹⁴ Cë Yecu okobo nigï kanyalër nï, "Lajaro öthöo dong ökö,

¹⁵ èntö pi un, an cwinya yom piën onwongo ba atye kunön ëk iyee unu. Eru ecïdh yo bothe."

¹⁶ Cë Tomaci (n'ecwodo nï Rudi) okobo both ewodhe n'obedo ëlëbkör Yecu nï, "Eru thon ecidhu, ëk ëthöo kanya acël ködë."

Yecu ënë cer ëka kwö

¹⁷ I karë na Yecu othuno i Betania, ën onwongo Lajaro dong orii i lyël pi nïnö angwën.

¹⁸ Betania onwongo cwöcwök ki Jerucalem na bor mërë römö kilomita adek,

19 Ēka Eyuda na pol onwongo obino gini both Martha ěka Maria mē kweo cwinygi pi thōō k'ōmīn-gi.

20 I karē na Martha owinyo ni Yecu tye ka bino, ēn ōdōnyō yōkō mē cīdhō romo kōdē, ēntō Maria onwongo odong i ōt.

21 Martha okobo both Yecu ni, “Rwoth, kono onwongo itye kany kono ōmēra ba ōthōō.

22 Ēntō an angeo ni Obanga bino mīōni gin mōrō kēkēn na in ibino penyo kadī kobedini.”

23 Yecu ōgamō nīnē ni, “Omeru bino cer dōkī.”

24 Martha ōgamō ni, “An angeo ni ēn bino cer dōkī i nīnō mē ajiki n'ebino cero kī jō n'ōthōō kībēc.”

25 Yecu okobo nīnē ni, “An ēnē cer ěka kwō. Ngat na yee i koma kadī ōthōō, bino kwō.

26 Jō kībēc na kwō ěka yee gini i koma ba bino thōō. In iyee kōp ni?”

27 Martha ōgamō nīnē ni, “Eyo, Rwoth, an ayee ni in ēnē Meciya, Wod k'Obanga n'onwongo myero obin i lobo.”

28 Kinge na ēn dong ōtwakō kōp ni, ēn ōdōk cen i ōt, cē ocwodo amīn mērē Maria thenge ěka okobo nīnē ni, “Apwony tye kany, ěka tye ka cwodoni.”

29 Cūcūth na Maria owinyo kōp ni, ēn ōya malō piōpiō ěka ōbūnyō cīdhō yo bothe.

30 Yecu onwongo bara ōdōnyō i pacō, ēntō onwongo pod tye kanya Martha oromo kōdē iē.

31 I karē na jii n'onwongo tye gini ka kweo cwiny Maria i ōt, ōnēnō kite na ēn ōbūnyō yaa malō piōpiō mē dōnyō yōkō, gin ōlūbō kōrē nakun thamō gini ni ēn onwongo tye ka cīdhō mē koko i wi lyēl.

32 I karē na Maria othuno kanya Yecu onwongo tye iē, ēn oryebere piny i nget tyēn Yecu ěka okobo nīnē ni, “Rwoth, ka onwongo itye kany kono ōmēra ba ōthōō.”

33 I karē na Yecu ōnēnō ka ēn tye ka koko ěka jō n'ōlūbō kōrē thon tye gini ka koko, cwinye opodho ěka iē thon ōwang rwōk.

34 Cē openyo ni, “Un iketho kome kwene?”

Gin ōgamō ni, “Rwoth, bin ěk inēn.”

35 Yecu okok.

36 Cē Eyuda okobo gini ni, “Nēn kite na ēn marō kī ēn kōdē!”

37 Ēntō jō mōkō kī i kin-gi okobo gini ni, “Man ēnē ngat n'ōmīō athōō wang ōnēnō piny. Ēn onwongo ba twērō jūkō thōō kī i kom Lajaro?”

Yecu ocero Lajaro kī i thōō

38 Yecu iē ōwang rwōk dōkī, cē obino i dhō bur lyēl. Bur lyēl nōn onwongo obedo rwo n'egworo agwora ěka eloro dhōgē kī kidi.

39 Yecu okobo nīgī ni, “Thwar unu kidi ōkō.”

Martha amīn athōō ōgamō ni, “Rwoth, kobedini dong ngwe, piēn dong orii i lyēl pi nīnō angwēn.”

40 Cē Yecu okobo nīnē ni, “An ba akobo nini ni ka in iyee, in ibino nēnō dheo k'Obanga?”

41 Cē gin ōkwanyō kidi ōkō. Yecu otingo wangē malō cē okobo ni, “Apap, an apwoi ni in iwinya.

42 An angeo ni in iwinya karē kībēc, ēntō an akobo kōp ni pi jō n'ocung gini i ngeta kany, ěk gin oyee ni in ēnē i oora.”

43 Kinge na Yecu okobo kōp ni, ēn oredo kī dwōn na malō ni, “Lajaro, donyi yōkō!”

44 Ngat n'onwongo ōthōō ōcakō donyo yōkō nakun cingē kī tyēnē eboo kī bōngū, ěka wangē eboo k'atam.

Yecu okobo nīgī ni, “Gōny unu bōng mē lyēl ōkō ěka imīi unu ēn ōcīdhī.”

Ēyūbō kōp mē neko Yecu

45 Eyuda na pol n'onwongo obino gini both Maria ōnēnō ngō na Yecu otio cē oyee gini i kome.

46 Ēntō jō mōkō kī i kin-gi ōcīdhō gini both Eparicayo cē okobo nīgī ngō na Yecu otio.

47 Cē ēlamdhōk na dito ěka Eparicayo ocwodo gini athuko mē ōd Okiko k'Edong ěka okobo gini ni, “Ngō na onu ebino tīmō? Dhanō ni tye ka tio anyuth mē tango na pol.

48 Ka onu ēwēkō ēn kī tic mērē nōn, jō kībēc bino yee i kome, cē wēkō jō Roma bino kēthō gini kabedo onu na leng ěka lobo onu ōkō.”

49 Cē ngat acēl kī i kin-gi na nyīngē Kayapa, n'onwongo obedo Alamdhōk na

Dit i mwaka nön, okobo ni, “Un ba ingeo gin mörö na twal!

⁵⁰ Un myero inge ni bino bedo na bër bothwu ka dhanö acël öthöo pï jïi ëk kür etyek rok onu ökö kibëc.”

⁵¹ Ën ba okobo köp ni pïrë kënë, ëntö na calö Alamdhök na Dit i mwaka nön, ënë ömiö ën odwaro ni Yecu bino thöo pï rok k'Eyuda,

⁵² ëka pathi pï rok nön kékën ëntö thon më cökö ëthinö k'Obanga n'ökëth gini kanya acël ëka më miögi bedo acël.

⁵³ Cakërë i nönö nön cidhö ködë anyim, ëtëla k'Eyuda öcakö gini yübö köp më neko Yecu.

⁵⁴ Pï manön, Yecu ba dökï obedo woth kanyalër i kin Eyuda, ëntö öya ökö ki kunön cë öcidhö i kabedo na cwök ki thim i pacö n'ecwodo ni Epraim, kanya ën obedo ië k'ëlübkörë.

⁵⁵ I karë na karama më Poth k'Eyuda onwongo dong cwök, jö na pol öya gini ki i peci na karë më Poth bara örömö, cë öcidhö gini yo Jerucalëm ëk ëlönyërë gini kën-gi.

⁵⁶ Gin ömëdërë më rangö Yecu nakun ëkürö ën i dyekal öt k'Obanga. Gin openyere i kin-gi kën-gi ni, “Un ithamö nüngö? Ën ba twërö bino i karama?”

⁵⁷ Ëlamdhök na dito ëka Eparicayo onwongo öcïkö gini ni ka ngat mörö ngeo kanya Yecu tye ië, myero okob nigi ëk gin ëcidh ëmak ën.

12

Ewiro Yecu ki möö i Betania

¹ Na nönö abicël më thuno i karama më Poth bara örömö, Yecu othuno i Betania kanya Lajaro na ën ocero ki i kin jö n'öthöo onwongo bedo ië.

² Cem më kothyeno onwongo ëyübö ni Yecu kunön. Martha ënë onwongo poko cem, ëka Lajaro onwongo obedo ngat acël i kin jö n'onwongo obedo i dhö mëja më cem kanya acël ki Yecu.

³ Cë Maria ökwanyö möö narad na ngwece kur, na wel mërë tük na römö nucu lita cë owiro ki tyën Yecu ëka odunyo ki yer wie. Ngwece möö na kur örömö i öt kibëc.

⁴ Ëntö Yuda Ikariot n'obedo ngat acël i kin ëlübkörë ëka na bino ketho örörö i kom Yecu, openyo ni,

⁵ “Pïngö ba ëcadh möö na kur ni i wel më denario mia adek ëk ëmï both ecan?”

⁶ Yuda okobo kömanön piën ën onwongo ba parö pï ecan, ëntö onwongo obedo akwo; ënë onwongo gwökö ocwe më lim ëka könyërë ki i gin n'eketho ië.

⁷ Yecu ögamö ni, “Wëk unu ën kënë. Ën ötimö man pï yübö nönö më ikona.

⁸ Un ibedo k'ëcan nönö kibëc, ëntö un ba ibino bedo köda nönö kibëc.”

⁹ I karë na lwak k'Eyuda öniang gini ni Yecu onwongo tye kunön, gin obino pathi më nönö Yecu kékën ëntö më nönö Lajaro thon, na Yecu ocero ki i kin jö n'öthöo.

¹⁰ Cë ëlamdhök na dito öyübö gini köp më neko Lajaro thon,

¹¹ piën Eyuda na pol öya ökö ki i körgi pïrë ëka oketho gini yeegi i kom Yecu.

Yecu ödönyö i Jerucalëm na calö Rwoth (Matayo 21:1-11; Marako 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Kodiko mërë, lwak na pol n'onwongo obino gini i karama owinyo gini ni Yecu tye ka bino yo Jerucalëm.

¹³ Gin öjakö jang ötit gini cë öcidhö gini ködë më romo ki Yecu nakun wöo gini ni, “Ocana!”

“Gum obed i kom ngat na bino ki nyiing Rwoth!”

“Gum obed i kom Rwoth më Icarael!”

¹⁴ Yecu onwongo athin kana cë obedo i ngee, kite na yam ëcöo ködë ni,

¹⁵ “Kür ibed unu ki lworo, un jö më Cion; nën, Rwothwu tye ka bino, nakun obedo i ngee athin kana.”

¹⁶ I karë nön ëlübkörë onwongo ba öniang gini i köp ni kibëc, ëntö na dong eketho dheo i kome, cë gin dong opo ni yam ëcöo köp ni gini ëka ötimërë i kome.

¹⁷ Lwak n'onwongo tye bothe i karë na ën cwodo Lajaro ki i lyël ëka ocero ën ki i kin jö n'öthöo, ömëdërë gini më rwëo köp i kom gin n'ötimërë.

18 Jö na pol öcīdhö gīnī mē romo kōdē piēn gīn owinyo nī ēn otio anyuth mē tango nī.

19 Cē Eparicayo ötwak i kin-gī kēn-gī nī, “Gin mōrō ope na onu ētwērō tīmō. Nēn unu kite na jö kibēc dong ölökerē mē lübō körē!”

Yecu okobo pī thöō mērē

20 I kin jö n'onwongo öcīdhö gīnī mē wörō Obanga i nīnō mē Karama mē Poth, onwongo jö mökö obedo Erok.*

21 Gīn öcīdhö both Pilipo n'onwongo obedo dhanō mē Bethecaida na tye i Galilaya, cē okobo gīnī nī, “Adwong, wan ēmitō nēnō Yecu.”

22 Pilipo öcīdhö okobo both Anderiya; cē Anderiya ēka Pilipo öcīdhö okobo gīnī both Yecu.

23 Yecu ögamō nīgī nī, “Caa örömō dong ökö pī Wod ka Dhanō mē nwongo dheo.

24 Adyer an akobo niwu nī ka nyig kodhi ba opodho i ngöm cē öthöō, bino dong kī nyige acēl kēkēn. Ēntō ka öthöō, cē bino nyakō nyige na pol.

25 Ngat na marō kwō mērē bino rwenyo kwō mērē, ēka ngat na dag kwō mērē i lobo ni bino gwōkö kwō mērē thuno kōdē naka i kwō na ba thum.

26 Ka ngat mōrō tio pīra, ēn myero ölüb kōra; ēka kanya an abedo iē, aticna thon bino bedo iē. Apapna bino wörō ngat na tio pīra.

27 “Kobedini cwinya cwer, ngö na an abino kobo? ‘Apap, lara kī i caa nī?’ Pe, man ēnē tyēn köp n'ömīō an abino.

28 Apap, keth dheo i nyingi.”

Cē dwön öya kī i polo na kobo nī, “An dong aketho dheo i nyīnga, ēka abino ketho dheo iē dōkī.”

29 Lwak n'onwongo ocung gīnī kany nōn owinyo cē okobo gīnī nī köth ēnē omor; jö nōkēnē nī malaika ötwak kōdē.

30 Yecu okobo nī, “Dwön ni ba obino pīra, ēntō pīrwu.

31 Kobedini caa örömō ökö mē ngölö köp i kom lobo ni; ēka alöc mē lobo ni ebino bolo ökö.

32 I karē n'ebino tingona malö mē yaa kī i lobo ni, an abino mīō jö kibēc bino yo botha.”

33 Ēn okobo köp ni mē nyutho kit thöō na ēn ebino thöō kōdē.

34 Lwak ögamō nī, “Wan ewinyo kī i Cīk nī Meciya bino bedo naka naka. Pīngö in ikobo nī, ‘Wod ka Dhanō myero eting malö?’ ‘Wod ka Dhanō’ nī ēnē nga?”

35 Cē Yecu okobo nīgī nī, “Pod itye unu kī tar pī karē na nōnök. Woth unu na pod itye unu i tar, na bara cöl pīny oumowu. Ngat na wotho i cöl pīny ba ngeo kanya ēn cīdhö yo iē

36 Keth unu yeewu i tar nakun itye unu kōdē, ēk ibed unu ēthīnō mē tar.” Kinge na Yecu okobo köp nōn, ēn öya öcīdhö cē opono ökö nīgī.

Eyuda ba oyee i kom Yecu

37 Kadī bed Yecu otio anyuth mē tango na pol bothgī, jö na pol pod ömēdērē mē kwērō yee i kome.

38 Man ötimērē ēk köp n'adwarpīny Icaya okobo ocobere nī:

“Rwoth, nga n'oye köp na wan ētītō ēka nga na cīng Rwoth mē tēkö onyuthere bothe?”

39 Manön ēnē ömīō gīn ba tye ka yee piēn Icaya okobo dōkī nī,

40 “Rwoth oneko wang-gī ökö, ēka ömīō cwinygī ödökō na nwang, ēk kür onen kī wang-gī onyo öniang gīnī kī cwinygī, onyo mē lökērē dwogo botha ēk acang-gī.”

41 Icaya okobo köp ni piēn ēn onwongo önēnō dheo ka Yecu ēka ötwak i kome.

42 Jö na pol kī i kin ēlöc oyee i kome Yecu, ēntō pī lworō Eparicayo, ömīō gīn ba otuco yeegī ēk kür ēryēmgī ökö kī i cinagoga.

43 Piēn gīn marō pak na dhanō ketho i komgī na löö pak n'Obanga mīō.

44 Cē Yecu oredo both lwak na kobo nī, “Ka ngat mōrō oyee i koma, nwongo ba oyee i koma kēkēn, ēntō nwongo oyee i kom ngat n'oorā.

45 Ka ngat önēna, ēn thon nēnō ngat n'oorā.

* 12:20 12:20 ErokMan obedo jö Girik. 12:38 12:38 Icaya 53:1 12:40 12:40 Icaya 6:10

⁴⁶ An abino i wi lobo calö tar, ëk ngat mörö na yee i koma kür obed i cöl piny.

⁴⁷ “Ka dhanö mörö winyo köpna ëka ba lübögï, an ba abino ngölö köp ninë. Piën an ba abino më ngölö köp both jö më lobo, ëntö më larö lobo.

⁴⁸ Ëntö jö kibëc na kwëra ëka ba yeo ginï köpna; köp na an atwakö bino ngölö köp nigï i ninö më ajiki.

⁴⁹ An ba atwak ki twëröna. Apap n'oorä öcika ngö na myero an atwakï ëka kite na myero atwak ködë.

⁵⁰ Ëka an angeo ni gin n'Apap öcika më twakö tero jö i kwö na ba thum. Gin na an akobo, ënë gin n'Apap okobo nina ni an akobi.”

13

Yecu ölwökö tyën ëlëbkörë

¹ Na bara ninö më kwero karama më Poth othuno, Yecu onwongo ongeö ni caa mërë örömö dong më wëkö lobo ni më cïdhö both Apap. Ën onwongo ömarö ëlëbkörë na tye i lobo, ëka onyutho nigï mar mërë naka i ajiki.

² I karë na gin tye i dhö cem më kothyeno, Catan onwongo oketho thama i cwiny Yuda, wod ka Cimon Ikariot, më ketho örörö i kom Yecu.

³ Yecu onwongo ongeö ni Apap otyeko miö jami kibëc i thë twër mërë, ëka ni ën ëya ki both Obanga ëka onwongo etye ka dök yo both Obanga.

⁴ Ën öya malö ki i dhö cem, ögönyö böngü mërë më yökö, ëka otweo taulo i wang pyërë.

⁵ Kinge, ën öönyö pii i bëcën. Cë öcakö lwökö tyën ëlëbkörë, ëka odunyo ki taulo na ën onwongo otweo i wang pyërë.

⁶ I karë na Yecu othuno both Cimon Petero, Petero okobo ninë ni, “Rwoth, in ibino lwökö tyëna?”

⁷ Yecu ögamö ni, “In ba itye ka nïang i gin na an atye ka timö kobedini, ëntö in ibino nïang kinge.”

⁸ Petero okobo ninë ni, “Pe, in ba ibino lwökö tyëna na twal!”

Yecu ögamö ninë ni, “Ka an ba alwoki, ba ibino bedo alëbköra.”

⁹ Cë Cimon Petero ögamö ni, “Rwoth pathi tyëna këkën, ëntö cinga ëka wia thon!”

¹⁰ Yecu ögamö ni, “Dhanö na dong otyeko lwök ökö, ba dök lwökö kome ëntö tyënë këkën; piën nwongo kome kibëc dong leng. Un dong ileng, ëntö pathi un kibëc.”

¹¹ Yecu onwongo ngeo ngat na bino ketho örörö i kome, ënë ömiö ën okobo ni, “Pathi un kibëc ënë ileng unu.”

¹² I karë na dong otyeko lwökö tyën-gi, ën oruko böng mërë ëka ödök obedo i kabedo mërë cë openyogi ni, “Inïang unu i ngö na an atimö i komwu?”

¹³ Un icwoda unu ni ‘Apwony’ ëka ‘Rwoth,’ manön tye atir piën manön ënë nga na an abedo.

¹⁴ Dong ka an, abedo Rwothwu ëka Apwonywu, alwökö tyënwu, un thon myero ilwök unu tyën ngat acëlacël.

¹⁵ An anyutho niwu apor më alüba ëk un thon itim unu kite na an thon atimö ködë i komwu.

¹⁶ Adyer an akobo niwu ni opii mörö ope na dit na löö adwong mërë, onyo aor mörö ope na dit na löö ngat n'ooro ën.

¹⁷ Kobedini na dong ingeo unu köp ni ginï, ibino unu bedo ki gum ka iketho unu i tic.

Yecu okobo nga na bino ketho örörö i kome

¹⁸ “An ba atye ka kobo köp ni i komwu kibëc; an angeo jö na an dong ayërö. Ëntö ëk Cöc na Leng ocobere kakarë ni: ‘Ngat n'ocemo köda öläkërë i koma.’

¹⁹ “An akobo niwu kobedini na bara ötimërë, ëk ka bino timërë, iyee unu ni ‘An ënë An.’

²⁰ Adyer an akobo niwu ni ngat na jölö dhanö na an aoro, nwongo öjöla thon; ëka ngat na jöla, nwongo öjölö ngat n'oorä.”

²¹ Kinge na Yecu okobo köp ni, cwinye ocwer rwök cë okobo both ëlëbkörë kanyalër ni, “Adyer, an akobo niwu ni ngat acël ki i kinwu bino ketho örörö i koma!”

²² Ëlëbkörë öcakö rïpërë ginï kën-gi, piën gin ba öniang nga na ën tye ka twak i kome.

²³ Ngat acël ki i kin ëlëbkörë na Yecu onwongo marö rwök onwongo obedo na cwök ködë i dhö cem.

²⁴ Cimon Petero ögwëlö ën ëk openy Yecu nĩ nga na ën tye ka twak i kome.

²⁵ Cë alübkör Yecu n'obedo na cwök ködë, openyo ën nĩ, "Rwoth, nga ënön?"

²⁶ Yecu ögamö nĩ, "Obedo ngat na an abino mïö ogati ni ka an alutho i bakuli." Cë Yecu olutho ogati i bakuli ëka ömïö both Yuda, wod ka Cimon Ikariot.

²⁷ Cücüth na Yuda ögamö ogati, Catan ödönyö i cwinye.

Cë Yecu okobo nĩnë nĩ, "Gin na in imitö timö, tim ökö piöpïö."

²⁸ I kin jö n'onwongo obedo i dhö cem, ngat mörö ope n'önïang pïngö Yecu okobo nĩnë kömanön.

²⁹ Kite na Yuda ënë onwongo gwökö ciling, jö mökö öthamö nĩ Yecu onwongo tye ka kobo nĩnë më wilö gin mörö na mitërë pi karama, onyo më mïö gin mörö both ëcan.

³⁰ Cücüth na Yuda ögamö ogati, ën ödönyö yökö piöpïö. Piny onwongo dong cöl.

Yecu okobo nĩ Petero bino kwërönë

³¹ I karë na Yuda öcïdhö ökö, Yecu okobo nĩ, "Kobedini dong eketho dheo i kom Wod ka Dhanö ëka pïrë ebino ketho dheo i kom Obanga.

³² Ka eketho dheo i kom Obanga pïrë, Obanga thon bino ketho dheo i kom Wod pïrë kënë, ëka bino ketho dheo i kome piöpïö.

³³ "Ëthïnöna, an abino bedo kodwu pi karë na nönök. Un ibino rangöna, ëka kite na an akobo ködë both ëtëla k'Eyuda, an thon akobo niwu kobedini: Kanya an acïdhö yo ië, un ba itwërö bino ië.

³⁴ "Kobedini an amïöwu cïk na nyen: Marë unu kenwu. Kite na an amaröwu ködë, un myero imarë unu kenwu.

³⁵ Manön bino mïö jö kibëc ngeo nĩ un ibedo ëlübköra, ka imarë unu kenwu."

³⁶ Cimon Petero openyo Yecu nĩ, "Rwoth, in itye ka cïdhö yo kwene?"

Yecu ögamö nĩ, "Kanya an acïdhö yo ië, in ba irömö lübö köra kobedini, ëntö ibino lübö köra kinge."

³⁷ Petero openyo ën nĩ, "Rwoth, ngö na jüka më lübö kori kobedini? An abino jalö kwöna piri."

³⁸ Cë Yecu ögamö nĩ, "In adyer ibino jalö kwöni pïra? Adyer, an akobo nini nĩ, na thwön gwënö bara okok, in ibino kwëröna wang adek!"

14

Yecu öcükö cwiny ëlübkörë

¹ "Kür ibed unu ki par i cwinywu. Yee unu i kom Obanga; yee unu i koma thon.

² I öt k'Apapna tye ië kabedo na pol; ka onwongo ba obedo nĩ kömanön, kono an ba akobo niwu. An acïdhö kunön më yübö niwu kabedo.

³ Ka an acïdhö më yübö kabedo niwu, cë an abino dwogo më ömöwu yo botha, ëk kanya an abedo ië un thon ibed ië.

⁴ Un ingeo yoo më kanya an acïdhö yo ië."

Yecu ënë Yoo më cïdhö yo both Apap

⁵ Tomaci okobo nĩnë nĩ, "Rwoth, wan ba engeo kanya in ibino cïdhö yo ië. Wan ëtwërö ngeo yoo nïngö?"

⁶ Yecu ögamö nĩ, "An ënë yoo, köp adyer ëka kwö. Ngat mörö ope na twërö cïdhö both Apap ka ba owok ki botha.

⁷ Ka adyer onwongo ingea unu, onwongo itwërö unu ngeo Apapna thon. Cakërë kobedini, ingeo unu ën ëka dong inënö unu ën."

⁸ Pilipo okobo nĩ, "Rwoth, nyuth niwa Apap; cë manön nwongo örömö ki bothwa."

⁹ Yecu ögamö nĩ, "Pilipo, an dong arii kodwu pi karë na lac. In bara ingea? Ngat mörö n'önëna, nwongo dong önënö Apap. Ngö na mïö in dökï ikobo nĩ, 'Nyuth niwa Apap'?"

¹⁰ In bara iyee nĩ an atye i Apap, ëka nĩ Apap tye i an? Köp na an akobo bothwu ba obedo köpna këna, ëntö Apap na bedo i an ënë tio tic mërë.

¹¹ Yee unu ka an akobo nĩ an atye i Apap ëka Apap tye i an; onyo ka ba iyee unu, cë iyee unu pi tango na un inënö an atio.

¹² Adyer an akobo niwu, ngat na yee i koma ën thon bino tio tic na an atio. Ën bino tio tic na döngö na löö man, piën an acïdhö yo both Apap.

¹³ Gin na kibëc na un ibino kwaö ki nyïnga, an abino timö ëk Wod oketh dheo i kom Apap.

14 Ka ibino unu kwaö gin mörö kī nyīnga, an abino tīmō.

Yecu öcīkō mē oro Tipo Naleng

15 “Ka ĩmara unu, ibino unu gwökō cīkna.

16 An abino kwaö Apap, cē ěn bino mīōwu Akōny nōkēnē na bino bedo kodwu naka naka—

17 na ěnē Tipo mē köp adyer. Jō mē lobo ba twērō gamō, piēn gīn ba twērō nēnō ěka ngeo ěn. Un dong ingeo ěn piēn ěn bedo kodwu ěka bino bedo ĩ un.

18 An ba abino wēkōwu calō ěthīnō kic; an abino dwogo bothwu.

19 Odong karē na nōnōk, jō mē lobo ba dōkī bino nēnōna, ěntō un ĩbino nēnōna. Piēn an akwō, un thon ĩbino kwō.

20 ĩ nīnō nōn un ĩbino ngeo nī an atye ĩ Apapna, ěka un itye ĩ an, kite na calō an atye ĩ un.

21 Ngat na tye kī cīkna ěka gwökōgī, ěnē ngat na mara. Ngat na mara, Apapna bino marō ěn. An thon abino marō ěn ěka abino nyuthara bothe.”

22 Cē Yuda (pathī Yuda Ikariot) openyo ěn nī, “Rwoth, pīngō ĩbino nyuthiri bothwa ěntō pathī both jō mē lobo?”

23 Yecu ögamō nī, “Ka ngat mörō mara, ěn bino lübō pwonyna. Apapna bino marō ěn, wan ebino bino bothe ěka ebino yübō kabledowa kōdē.

24 Ngat na ba mara, ba bino lübō pwonyna. Köp nī na un iwinyo ba obedo mēga, ěntō obedo mē k'Apap n'oora.

25 “An atwakō köp nī kībēc na an pod atye kodwu.

26 ěntō Akōny—na ěnē Tipo Naleng, n'Apap bino oro kī nyīnga—bino pwonyowu kī köp kībēc ěka bino po wiwu kī köp kībēc na an akobo niwu.

27 An awēkō niwu kuc; an amīōwu kucna. An ba amīōwu kite na jō mē lobo mīō kōdē. Kür ibed unu kī par ĩ cwinywu, ěka kür ibed unu kī lworō.

28 “Po unu ĩ kom gin na an akobo niwu nī, ‘An abino cīdhō ökö ěka abino dwogo bothwu.’ Ka adyer ĩmara unu, kono cwinywu yom nī an atye ka cīdhō yo both Apap, piēn ěn dit lōa ökö.

29 Kobedini an akobo niwu na bara ötimērē, ěk ka bino tīmērē iyee unu.

30 An ba abino twak kodwu pī caa na lac, piēn alōc mē lobo nī tye ka bino. ěn ope kī twēr ĩ koma,

31 ěntō jō mē lobo myero onge nī an amarō Apap ěka nī an atīmō gin n'Apap öcīka nī atīm kikome.

“Yaa unu malō; ěk ěcīdh unu.”

15

Yecu ěnē ölöc mē adyer

1 Yecu okobo nī, “An abedo ölöc mē adyer, ěka Apapna obedo apur.

2 ěn tongo janga kībēc na ba nyakō nyige, ěntō lwērō janga kībēc na nyakō nyige, mīō bedo na leng, ěk ömīi önyak nyige na pol.

3 Un dong etyeko mīōwu bedo na leng pī köp na an atwakō bothwu.

4 Bed unu ĩ an, ěka an abino bedo ĩ un. Jang yath mörō ope na twērō nyakō nyige kēnē ka ba tye ĩ kom ölöc. Kömanōn thon un ba ĩtwērō nyakō nyig ka ba ibedo unu ĩ an.

5 “An abedo ölöc, un ibedo jangē. Ngat na bedo ĩ an ěka an ĩ ěn, ěn bino nyakō nyige na pol; piēn ba ĩtwērō unu tīmō gin mörō abonge an.

6 Ka ngat mörō ba bedo ĩ an, ebolo ěn ökö calō jang yath ěka thwō. Koth jangē nī ěcökō, ebologī ĩ mac ěka ěwangō ökö.

7 Ka ibedo unu ĩ an ěka köpna bedo ĩ un, peny unu gin na kībēc na un ĩmītō, cē ebino mīōwu.

8 Ka ĩnyakō unu nyig na pol, un ibedo ělūbkōra adyer. Man bino ketho dheo ĩ kom Apapna.

9 “Kite na calō Apap ömara, an thon amarōwu kömanōn. Bed unu ĩ marna.

10 Ka ĩgwökō unu cīkna, ĩbino bedo unu ĩ marna, kite na calō an agwökō kī cīk k'Apapna, ěka an abedo ĩ mar mērē.

11 An akobo köp nī bothwu ěk yom cwinya obed ĩ un, ěk yom cwinywu opong.

12 Man ěnē cīkna: Marē unu kenwu, kite na an amarōwu kōdē.

13 Ngat mörō ope na tye kī mar na dit na lōö man—nī dhanō jalō kwō mērē pī nyikonei mērē.

14 Un ibedo nyikoneina ka itio unu gin na an acīkōwu.

¹⁵ An ba dök acwodowu ni ibedo unu etic, piën atic ba ngeo gin n'adwong mërë tio. Ëntö an acwodowu ni nyikoneina, piën gin na kibëc na an awinyo ki both Apapna, atyeko dong miöwu ngeo.

¹⁶ Pathi un ënë iyëra, ëntö an ayëröwu ëka akethowu ëk icidh inyak unu nyigwu na bedo naka naka. Cë Apap bino miöwu gin mörö kékën na un ibino penyo ki nyinga.

¹⁷ Man ënë cikna: Marë unu kenwu.

Jö më lobo ödagö ëlückör Yecu

¹⁸ “Ka jö më lobo ödagöwu, nge unu ni gin öcakö dagöna.

¹⁹ Ka un ibedo më lobo, jö më lobo onwongo twërö maröwu na calö jögë. Kite na tye ködë, un ba ibedo më lobo, ëntö ayëröwu ki i lobo, pi manön ënë ömïö jö më lobo dagöwu.

²⁰ Po unu i kom köp na an atwakö bothwu ni: ‘Atic mörö ope na löö adwong mërë.’ Ka gin oyela, un thon ebino yelowu. Ka gin owinyo pwonyna, gin thon bino winyo mewu.

²¹ Gin bino timö i komwu kömanön pi nyinga, piën ba ngeo gini ngat n'oorä.

²² Ka onwongo an ba abino ëka atwak ködgi, onwongo bal mörö ope na twërö bedo i komgi. Ëntö kobedini, balgi kibëc tye i wigi.

²³ Ngat na daga, nwongo dagö Apapna thon.

²⁴ Ka onwongo an ba atio i kin-gi tic na dhanö mörö nökenë ba ötimö, onwongo ba twërö gini bedo ki bal. Ëntö kobedini, gin önënö tango ni gini ëka pod ödaga gini kanya acël k'Apapna.

²⁵ Ëntö man ötimërë ëk köp n'ecöo i Cikgi ocobere ni: ‘Ödaga gini abonge köp mörö.’

²⁶ “Ëntö an abino oro niwu Aköny, Tipo më köp adyer. Ën bino bino bothwu nakun yaa ki both Apap ëka bino miö caden i koma.

²⁷ Un thon myero imii unu caden i koma, piën ibedo unu botha cakërë ki i acaki.

16

¹ “An atyeko kobo köp ni kibëc bothwu ëk kür iwëk unu yeewu ökö.

² Gin bino ryëmöwu ökö ki i cinagoga, adyer karë tye ka bino na jö kibëc na nekowu bino thamö gini ni etye ka tic pi Obanga.

³ Gin bino timö man i komwu piën ba ongeo gini Apap, kadï thon an.

⁴ Ëntö an akobo niwu köp ni gini, ëk ka karë bino thuno, un ibino po ië ni an akobo niwu cön. An ba akobo niwu köp ni i acaki piën an onwongo pod atye kodwu.

Tic ka Tipo Naleng

⁵ “Kobedini an atye ka cidhö yo both ngat n'oorä, ëka ngat mörö acël ki kinwu ope na penya ni, ‘In itye ka cidhö yo kwene?’

⁶ Cwinywu opong ki kumo piën akobo niwu köp ni gini.

⁷ Ëntö an atye ka kobo niwu köp adyer: Obedo pi bër na mewu ka an acidhö, piën ka an ba acidhö, Aköny ba bino bino bothwu; ëntö ka an acidhö, an abino oro ën yo bothwu.

⁸ Ka Aköny obino, ën bino nyutho both jö më lobo köp i kom bal ëka köp i kom kite atir, ëka köp i kom ngölö-köp:

⁹ na lübërë ki köp i kom bal, piën gin ba yee gini i koma;

¹⁰ na lübërë ki köp i kom kite atir, piën an atye ka cidhö yo both Apap, kanya un ba doki ibino nënöna;

¹¹ na lübërë ki köp i kom ngölö-köp, piën alöc më lobo ni dong etyeko ngölö köp ninë ökö.

¹² “An pod atye ki köp na pol na myero akob bothwu, ëntö ba itwërö unu niang ië kobedini.

¹³ Ka Tipo më adyer obino, ën bino tölöwu i köp më adyer kibëc. Ën ba bino twak pürë kënë; ëntö ën bino twakö gin na kibëc na ën bino winyo kékën. Ën bino kobo niwu gin na bino timërë i karë më anyim.

¹⁴ Ën bino ketho dheo i koma, piën bino kwanyö köp na an akobo, ëka bino kobo niwu.

¹⁵ Gin na kibëc n'Apapna tye ködë obedo mëga. Man ënë ömïö an akobo ni Tipo bino kwanyö ki kom man obedo mëga ëka bino kobo niwu.”

Cwer cwiny bino lōkērē dōkō yom cwiny

¹⁶ Yecu ōmēdērē mē kobo nī, “Odong karē na nōnōk, ba dōkī ibino unu nēnōna, ēka kinge karē na nōnōk, un ibino nēnōna.”

¹⁷ Ēlūbkōr Yecu mōkō ōcakō twak ī kin-gī kēn-gī nī, “Ngō na ēn tye ka kobo both onu nī, ‘Odong karē na nōnōk, ba dōkī ibino unu nēnōna, ēka kinge karē na nōnōk, un ibino nēnōna,’ ēka ‘Piēn an atye ka cīdhō yo both Apap?’”

¹⁸ Gīn ōmēdērē mē penyo nī, “Tyēn kōp ī kom ngō na ēn tye ka kobo nī, ‘karē na nōnōk’? Wan ba etye ka nīang ī kom gīn na ēn tye ka twak iē.”

¹⁹ Yecu ongeō nī gīn onwongo mītō penyo ēn ī kom kōp nī, ōmīō ēn okobo bothgī nī, “Un itye ka penyere kenwu pī kōp na an akobo bothwu nī, ‘Odong karē na nōnōk, ba dōkī ibino unu nēnōna, ēka kinge karē na nōnōk, un ibino nēnōna’?”

²⁰ Adyer an akobo niwu nī un ibino kok ēka ikumo unu nakun jō mē lobo cwinygī yom. Un ibino bedo kī cwer cwiny, ēntō cwer cwinywu bino lōkērē dōkō yom cwiny.

²¹ Ka dhakō mītō nywōl, cakō bedo k'arem, piēn caa mērē nwongo dong ōrōmō; ēntō ka dong ōnywōl ōkō, wie wil ī kom arem piēn cwinye nwongo yom pī nywōlō athīn ī lobo.

²² Kobedini, un itye kī cwer cwiny, ēntō an abino nēnōwu dōkī, cē cwinywu bino bedo na yom, ēka ngat mōrō ope na bino kwanyō yom cwinywu kī bothwu.

²³ Ī nīnō nōn un ba ibino kwaō gīn mōrō kī botha. Adyer an akobo niwu nī Apapna bino mīōwu gīn mōrō kēkēn na un īkwaō kī nyīnga.

²⁴ Mē thuno naka tin un ba īkwaō gīn mōrō kī nyīnga. Kwa unu ēka ibino unu nwongo, cē ibino pong unu kī yom cwiny.

²⁵ “An atwakō kōp nī bothwu kī carolok, karē tye ka bino na an ba dōkī abino twak kodwu kī koth lēb nī, ēntō an abino kobo bothwu kanya leng kōp ī kom Apapna.

²⁶ Ī nīnō nōn ibino unu kwaō kī nyīnga. An ba atye ka kobo nī abino kwaō Apap na kakarwu,

²⁷ piēn Apap kikome marōwu, piēn un thon īmara, ēka iyee unu nī an aya kī both Apap.

²⁸ An aya kī both Apap, ēka an abino ī lobo; kobedini an dong atye ka wēkō lobo, ēka atye ka dōk cen yo both Apap.”

²⁹ Cē ēlūbkōr Yecu okobo gīnī nī, “Kobedini in itye ka twak kanya leng, ēka abonge carolok.

³⁰ Kobedini wan engeo nī in ingeo gīn na kībēc, ēka ba dōkī īmītō nī ngat mōrō openyi kī peny. Man mīō wan eyee nī in iya kī both Obanga.”

³¹ Yecu ōgamō nī, “Un dong iyee?

³² Karē tye ka bino ēka dong othuno ōkō, na un ibino kēth ōkō, ngat acēlacēl yo pacō mērē. Un kībēc ibino wēkōna kēna. Ēntō an ba atye kēna, piēn Apapna tye kanya acēl kōda.

³³ “An akobo kōp nī kībēc bothwu, ēk ibed unu kī kuc ī an. Ī lobo nī itye unu kī can. Ēntō dīi unu cwinywu! An dong alōō lobo ōkō.”

17

Lēga ka Yecu

¹ Kinge na Yecu otyeko kobo kōp nī, ēn otingo wangē malō ī polo ēka ōlēgō nī:

“Apap, karē dong ōrōmō. Keth dheō ī kom Wodi, ēk Wodi thon oketh dheō ī komi,

² piēn in īmīō ēn twēr ī kom jō kībēc, ēk ēn ōmīi kwō na ba thum both jō kībēc na in īmīō bothe.

³ Man ēnē kwō na ba thum: ēk ongei gīnī nī in keni ēnē ibedo Obanga mē adyer, ēka onge gīnī Yecu Kiricito na in ioro.

⁴ An atyeko ketho dheō ī komi ī lobo, nakun acobo tic na in īmīa nī an atīm.

⁵ Ēka kobedini, Apap, keth dheō ī koma ī nyimi, kanya acēl kī dheō n'onwongo atye kōdē ī nyimi na bara lobo ōcakērē.

Yecu ōlēgō pī ēlūbkōrē

⁶ “An atyeko nyutho nyingi both jō na in īmīa kī ī lobo. Gīn onwongo obedo megī; in īmīōgī botha ēka gīn ōgwōkō kōpni.

⁷ Kobedini gīn ngeo nī jami kībēc na in īmīa ōya kī bothi,

⁸piën an amiögi köp na in imia, ëka gin ögamö. Gin onge na bër ni an aya ki bothi, ëka oyee gini ni in iora.

⁹An alëgö pîrgi. An ba alëgö pî jö më lobo ëntö pî jö na in imia, piën obedo gini megî.

¹⁰Jö kibëc na an atye ködë obedo megî, ëka jö kibëc na in itye ködë obedo mëga ëka eketho dheo i koma pîrgi.

¹¹An kobedini atye k'aya ki i lobo, ëntö gin pod tye i lobo, ëka an atye ka bino bothi. Apap Naleng, gwökgi ki tükö më nyingi—nyingi na in cön imia, ëk obed gini acël kite na calö ön etye acël.

¹²I karë na an atye ködgi kanya acël, an agwokogi na bër ki tükö më nyïng nön na in imia. Ba tye ngat mörö n'orwenyo ki kin-gi, na path ki ngat na myero orweny, ëk Cöc na Leng ocobere kakarë.

¹³“An atye ka bino yo bothi kobedini, ëntö an akobo köp ni gini nakun nwongo pod atye i lobo, ëk obed gini ki yom cwiny na mëga n'opong i cwinygi.

¹⁴An atyeko miögi köp na megî ëntö jö më lobo ödagögi, piën gin ba obedo më lobo ni, na calö an ba abedo më lobo.

¹⁵An ba akwaö ni myero ikwanygi ökö ki i lobo, ëntö ni igwökgi ki i kom ngat na rac.

¹⁶Gin ba obedo më lobo, kite na calö an ba abedo më lobo.

¹⁷Miigi obed na leng ki köp adyer; köpni ënë adyer.

¹⁸Kite na calö in iora i lobo, an thon aorogi i lobo.

¹⁹An abedo na leng pîrgi, ëk ëmiigi thon obed na leng i adyer.

Yecu ölägö pî jö n'oye kibëc

²⁰“An ba alëgö pî jö ni kékën, ëntö alëgö pî jö na bino yee i koma pî köpgi.

²¹An alëgö ni gin kibëc obed gini acël, Apap, kite na calö in itye i an ëka an atye i in. An thon alëgö ni gin kibëc obed i ön, ëk jö më lobo oye gini ni in iora.

²²An amiögi dheo na in iketho i koma, ëk gin obed acël na calö ön etye acël:

²³An i gin ëka in i an. Myero obed gini acël adyer, ëk jö më lobo onge ni in ënë iora ëka in imarögi kite na in imara ködë.

²⁴“Apap, an amitö ni jö na in imiögi botha ëk obed gini kanya an atye ië, ëka önën gini dheona, dheo na in iketho i koma piën in imara na bara ecweo lobo.

²⁵“Apap na kite atir, kadî bed ni jö më lobo ba ngei, ëntö an angei, ëka ëlëbköra ngeo gini ni in ënë iora.

²⁶An amiö nyingi ongere bothgi ëka an abino mëdara më miö nyingi ngere ëk mar na in imara ködë obed i gin, ëka an thon abed i gin.”

18

Ëmakö Yecu

¹I karë na Yecu otyeko lëga, ën öya öcïdhö kanya acël k'ëlëbkörë ëka öngölö gini ora më Kidron. Pwodho* onwongo tye kunön, ëka Yecu k'ëlëbkörë ödönyö gini ië.

²Yuda, n'oketho örörö i kome, onwongo ngeo kabedo nön, piën wang na pol, Yecu k'ëlëbkörë onwongo marö cökërë gini kunön.

³Elamdhök na dito ëka Eparicayo onwongo ömiö gini Yuda lwak acikari ëka acikari më öt k'Obanga më woth ködë. Gin öcïdhö kunön nakun ömakö gini tara, mac raa ëka jami lwëny.

⁴Yecu, n'onwongo ngeo gin na kibëc na bino timërë i kome, öcïdhö bothgi ëka openyogi ni, “Nga na un itye ka rangö?”

⁵Gin ögamö ni, “Yecu më Najaret.”

Yecu ögamö ni, “An ënë ën.” (Yuda n'oketho örörö i kome, onwongo ocung kanya acël ködgi.)

⁶I karë na Yecu okobo nigî ni, “An ënë ën,” ojer gini ki ngeegi, ëka opodho gini piny.

⁷Cë Yecu dökî openyogi ni, “Nga na un itye ka rangö?”

Gin ögamö ni, “Yecu më Najaret.”

⁸Yecu ögamö ni, “An akobo niwu ni, ‘An ënë ën.’ Ka un itye ka rangöna, cë miï unu jö ni öcïdhî.”

⁹Man ötimërë ëk köp na ën ötwakö ocobere kakarë ni: “An ba arwenyo ngat mörö acël ki kin jö kibëc na in imia.”

¹⁰Cë Cimon Petero n'onwongo ömakö pala abadë, öwödhö ëka otongo ki ith opii

* 18:1 18:1 Pwodho Man onwongo obedo pwodho yen jeituni. 18:9 18:9 Jon 6:39

k'Alamdhök na Dit, onguno ithe më kucem ökö. (Nyïng opii nön onwongo ecwodo ni Maliko.)

¹¹ Yecu okobo both Petero ni, “Dwök pala abadëni i akürarö mërë. In ithamö ni an myero kür amadh ekopo n'Apap ömïa?”

Yecu i nyim Alamdhök na Dit

¹² Cë lwak acikari, aditgi ëka acikari më öt k'Obanga, ömakö gini Yecu, cë otweo gini ën.

¹³ Gin öcakö tero Yecu both Anac n'onwongo Kayapa Alamdhök na Dit önyömö nyarë.

¹⁴ Kayapa ënë onwongo obino ömïö thama both ëtëla k'Eyuda ni bër ka dhanö mörö acël öthöö pi jii.

Petero ökwërö Yecu
(Matayo 26:69, 70; Marako 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Cimon Petero ëka alübkör Yecu nökenë onwongo tye ka lübö gini kör Yecu.

Alübkör Yecu ni onwongo ngere both Alamdhök na Dit, ömïö ën ödönyö i dyekal k'Alamdhök na Dit kanya acël ki Yecu,

¹⁶ ëntö Petero ocung yökö ki dhö wangkac. Cë alübkör Yecu nön n'onwongo ngere both Alamdhök na Dit, ödök cen yökö, ötwak ki nyakö na gwökö dhö wang kac, ëka ën ömïö Petero ödönyö i dyekal.

¹⁷ Nyakö n'onwongo gwökö dhö wang kac openyo Petero ni, “In thon ba ibedo ngat acël n'obedo alübkör dhanö ni?”

Petero ögamö ni, “An ba abedo.”

¹⁸ Etic ëka acikari onwongo omoko gini mac piën piny onwongo ngic, cë ocung gini nakun etye ka oo mac më miö komgi bedo na lyeth. Petero thon onwongo ocung kanya acël ködgi ka oo mac.

Alamdhök na Dit openyo Yecu
(Matayo 26:59-66; Marako 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Alamdhök na Dit openyo Yecu köp i kom ëlëbkörë, ëka pwony mërë.

²⁰ Yecu ögamö ni, “An atwak kanyalër both jö më lobo. An ninö kibëc abedo ka pwony i cinagoga onyo i öt k'Obanga, kanya Eyuda kibëc cökërë gini ië. An ba akobo gin mörö i müng.

²¹ Pingö in itye ka penyona? Peny jö n'owinyo gini köpna. Gin ngeo ngö na an akobo.”

²² I karë na Yecu ötwakö köp ni, ngat acël ki kin acikari n'ocung i ngete, odhongo lem Yecu, nakun kobo ni, “Man ënë kite na in igamö ki köp k'Alamdhök na Dit?”

²³ Yecu ögamö ni, “Ka an atwakö gin mörö na rac, nyuth caden më gin na rac, ëntö ka an atwakö köp adyer, pingö in idhonga?”

²⁴ Cë Anac ödwökö Yecu na pod etweo yo both Kayapa, Alamdhök na Dit.

Petero dökü ökwërö Yecu
(Matayo 26:71-75; Marako 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Cimon Petero onwongo pod ocung kunön oo mac. Gin openyo ën ni, “In ba ibedo ngat acël i kin ëlëbkörë?”

Petero ökwërö ökö, nakun kobo ni, “An ba abedo.”

²⁶ Ngat acël i kin opii k'Alamdhök na Dit, wat ka dhanö na Petero onguno ithe, openyo ën ni, “An ba aneni kanya acël ködë i pwodho?”

²⁷ Petero dökü ökwërö ökö, cë cücüth thwön gwënö öcakö kok.

Yecu i nyim Pilato
(Matayo 27:1-2, 11-14; Marako 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Kodiko cön, Eyuda ökwanyö Yecu ki i öt ka Kayapa, ëka otero gini i pacö k'adit më Roma. Jö n'odotho Yecu ba ödönyö gini ië piën onwongo miögi ëbal ökö, ëka miögi ba ekwero ninö më Poth.

²⁹ Cë Pilato odonyo yökö bothgi, ëka openyogi ni, “Tyën köp mënë na un i dotho ki dhanö ni?”

³⁰ Gin ögamö ni, “Ka onwongo dhanö ni ba ötimö gin na rac, onwongo wan ba ekelo ën yo bothi.”

³¹ Pilato okobo niggi ni, “Un kikomwu ënë iter unu ën, ëka ingöl unu ninë köp na lübö cik na mewu.”

Ëtëla k'Eyuda ögamö ni, “Wan ba etye ki twër më ngölö thöö i wi ngat mörö.”

³² Man ötimërë më cobo köp na Yecu onwongo ötwakö na nyutho kit thöö na ën bino thöö ködë.

† 18:33 18:33 **Praitonion** Man obedo pacö k'alöc na dit.

³³ Cē Pilato ödök cen i Praitorion† ēka openyo Yecu ni, “In enē ibedo rwoth k'Eyuda?”

³⁴ Yecu ögamö ni, “In itye ka kobo köp ni piri keni, onyo jö nökenē enē okobo nini köp i koma?”

³⁵ Pilato ögamö ni, “In ithamö ni an abedo Ayuda? Jö na megī ēka ēlamdhök na dito enē okeli gini botha. Ngö enön na in itimö?”

³⁶ Yecu ögamö ni, “Kerna ba obedo mē lobo ni. Ka onwongo kerna obedo mē lobo ni, elübköra onwongo twērö gini lwēny mē jükö etēla k'Eyuda kür ömaka gini. Entö kerna ba obedo mē lobo ni.”

³⁷ Pilato openyo en dökī ni, “Cē in ibedo rwoth?”

Yecu ögamö ni, “In ikobo ni an abedo rwoth. Pi tyen köp ni enē ömīö enywöla, ēka pi tyen köp ni enē ömīö an abino i lobo mē moko caden pi köp adyer. Jö kibēc mē adyer winyo gini dwöna.”

³⁸ Pilato openyo en ni, “Adyer enē ngö?” Ka okobo köp ni, cē ödönyö yökö dökī both Eyuda, ēka okobo ni, “An ba anwongo köp mörö i kome.”

³⁹ Entö obedo kite mē thēkwarö bothwu ni myero an agöny niwu amabuc acēl i karē mē Poth. Un imitö ni an agöny niwu ‘rwoth k'Eyuda’?”

⁴⁰ Gini ögamö ki wöö ni, “Pathi en! Miiwa Baraba!” Baraba onwongo obedo ayak.

19

Engölö thoö i wi Yecu

¹ Pilato otero Yecu, ēka ömīö twērö ni ek epwod en ki del.

² Acikari ocweo gini tok öküdhö ēka oketho gini i wie. Gini oketho böngü na kwar i kome

³ ēka öcīdhö gini bothe nakun kobo gini ni, “Örēm, rwoth k'Eyuda!” Odhongo gini Yecu.

⁴ Pilato dökī öcīdhö yökö, ēka okobo both etēla k'Eyuda ni, “Nēn, an atye ka kelo en yökö yo bothwu, ek inge unu ni an ba anwongo köp mörö i kome.”

⁵ I karē na Yecu oduonyo yökö bothgi n'oruko tok öküdhö ēka ki böngü na kwar, Pilato okobo nigī ni, “Nēn unu, dhanö ni ene!”

⁶ I karē n'ēlamdhök na dito ēka acikari mē ot k'Obanga önönö gini en, gini öwöö ni, “Gur en i kor yath! Gur en i kor yath!”

Entö Pilato ögamö ni, “Un iter ēka igur unu en i kör yath, piēn an ba anwongo köp mörö i kome.”

⁷ Etēla k'Eyuda ögamö gini ni, “Wan etye ki cik, ēka na lübērē ki cik nön, en myero öthöö, piēn en tye ka kobo ni en ebedo Wod k'Obanga.”

⁸ I karē na Pilato owinyo köp ni, en obedo ki lworö rwök,

⁹ ēka ödök cen i Praitorion.* En openyo Yecu ni, “In iya ki kwene?” Entö Yecu ba ögamö dhögē.

¹⁰ Ömīö Pilato okobo ninē ni, “In ikwērö twak köda? In ba ingeo ni an atye ki twēr mē gönyöni, onyo mē guro ni i kor yath?”

¹¹ Cē Yecu ögamö ni, “In onwongo ba itwērö bedo ki twēr i koma ka onwongo ba emii ki i polo. Pi manön ngat n'ömia bothi tye ki bal na dit rwök.”

¹² Cakērē i karē nön, Pilato ötēmö mē gönyö Yecu, entö etēla k'Eyuda ömädērē mē wöö ni, “Ka in igönyö dhanö ni, cē in ba ibino bedo okone ka Cija. Dhanö mörö na kethere kēnē mē bedo rwoth, nwongo pyem ki Cija.”

¹³ I karē na Pilato owinyo köp ni, en okelo Yecu yökö, cē obedo i wi then mē ngölö-köp i kabedo n'ēcanö kite iē, (i lēb lburu ecwodo ni Gabbata.)

¹⁴ Ninö nön onwongo obedo ninö mē Yübērē mē Poth, caa abicēl onwongo cwök.

Pilato okobo both etēla k'Eyuda ni, “Nēn unu, rwothwu enene!”

¹⁵ Cē gini öwöö ni, “Nek en ökö! Nek en ökö! Gur en i kor yath aria!”

Pilato openyogi ni, “An myero agur rwothwu i kor yath aria?”

Elamdhök na dito ögamö gini ni, “Wan epe ki rwoth mörö, na path ki Cija kēkēn.”

¹⁶ Cē Pilato ömīö Yecu bothgi ek ogur gini en i kor yath aria.

Guro Yecu i kor yath aria

(Matayo 27:32-44; Marako 15:21-32; Luka 23:26-43)

Cē gini otero Yecu yökö,

* 19:9 19:9 Praitorion Man obedo pacö k'alöc n'adit.

17 nakun otingo yath ariä mërë, ën öcïdhö yo kabedo n'ecwodo nï “Kabedo më Cogo Wic” (i lëb Iburu ecwodo nï Golgota.)

18 Kunön ënë gïn oguro Yecu i kor yath ariä, kï jö ariö nökënë—ngat acël i nget Yecu kucël, ëka ngat acël kucël nakun Yecu tye i dyere.

19 Pilato onwongo öcöö köp n'eguro i wi yath ariä na kwanërë nï: “YECU MË NAJARET, RWOTH K'EYUDA.”

20 Eyuda na pol ökwanö gïni köp ni, piën kabedo n'onwongo eguro Yecu ië onwongo tye na cwök kï pacö na dit, ëka köp ni onwongo ëcöö i lëb Iburu, i lëb Latin, ëka i lëb Girik.

21 Ëlamdhök na dito k'Eyuda ökwërö gïni both Pilato nï, “Kür icöö nï, 'Rwoth k'Eyuda,' ëntö cöö nï, 'Dhanö ni okobo nï, an abedo rwoth k'Eyuda.' ”

22 Pilato ögamö nï, “Gin na an acöö, an acöö dong ökö.”

23 Kinge na dong acikari otyeko gïni guro Yecu i kor yath ariä, ökwanyö gïni böng mërë, cë opoko gïni i dul angwën, dul acël pï acikari acëlacël, ëka böngü mërë më ië odong. Böngü ni onwongo ba ëkwö akwöa, ëntö ecweo acwea cakërë kï malö naka pïny.

24 Gïn ötwak i kin-gï kën-gï nï, “Eru kür eyecu, ëntö eru ebol kwir ëk ënën nga na bino tero.”

Man ötimërë ëk Cöc na Leng ocobere na kobo nï,

“Gïn opoko böngna i kin-gï,
ëka obolo gïni kwir pï böngüna.”
Cë acikari ötimö kite na gïn omoko ködë.

25 Jö n'ocung i nget yath ariä ka Yecu ene, aya ka Yecu, amïn aya ka Yecu, Maria dhakö ka Kelopa, ëka Maria më Magadala.

26 I karë na Yecu önënö aya mërë k'alübkörë na ën marö ocung gïni i ngete kany nön, okobo both aya mërë nï, “Aya, wodi ene!”

27 Cë okobo both alübkörë nï, “Nën, ayani ene.” Cakërë i caa nön më cïdhö ködë anyim, alübkör Yecu ni otero ën yo pacö mërë.

Thöö ka Yecu

(Matayo 27:45-56; Marako 15:33-41; Luka 23:44-49)

28 Kinge, Yecu ongeö nï jami kibëc dong othum, ëka më müö Cöc na Leng cobere, Yecu okobo nï, “Öriö oneka.”

29 Agulu köngö ölöc na wac onwongo tye kunön, gïn olutho amor i köngö ölöc na wac ëka ërwakö i wi lüth, cë etingo malö eketho i dhögë.

30 I karë na Yecu öbilö köngö ölöc na wac, okobo nï, “Othum dong ökö.” Cë okulo wie ëka öthöö.

31 Nïnö nön onwongo obedo nïnö më Yübërë, ëka kodiko mërë onwongo dong bedo nïnö na pïrë tæk më Cabit k'Eyuda. Piën ëtëla k'Eyuda onwongo ba mitö nï kom jö n'egurogï odong i kor yath ariä i nïnö më Cabit. Gïn ökwaö Pilato nï myero ëtür tyën jö n'egurogï, ëka komgï ëkwany ökö pïny kï i kor yath ariä.

32 Acikari obino gïni, cë ötürö gïni tyën dhanö më acël n'onwongo eguro kï Yecu, ëka tyën ngat nökënë.

33 Ëntö ka obino gïni i kom Yecu, onwongo gïni nï ën dong öthöö ökö, cë gïn ba dök ötürö tyënë gïni.

34 Ëntö ngat acël kï kin acikari öcöbö lak nget Yecu kï täng, cë cücüth remo kï pii omolo.

35 Ngat n'obino önënö gin n'ötümërë obino ömïö caden, ëka caden mërë tye atir. Ën ngeo nï ën ekobo köp adyer, ëka ën müö caden ëk un thon myero iye.

36 Jami ni kibëc ötimërë ëk Cöc na Leng ocobere nï: “Cogo mërë mörö ba ebino türö,”

37 ëka na calö Cöc na Leng nökënë kobo nï, “Gïn bino nënö ngat na gïn öcöbö.”

Eiko kom Yecu i bur lyël

(Matayo 27:57-61; Marako 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 Kinge, Yocepu më Arimataya öcïdhö cë ökwaö Pilato kom Yecu. Yocepu onwongo obedo alübkör Yecu ëntö i müng pï lworö ëtëla k'Eyuda. Pilato ömïö ën twër, cë öcïdhö ökwanyö kom Yecu ökö pïny.

³⁹ Yocepu onwongo owotho kanya acël kî Nikodemo, êcwô n'obino ôcîdhô both Yecu î kiwor. Nikodemo okelo mûra n'erubo k'athakarac, na pêk mërë mîto romo kilo pyer adek wie angwën.

⁴⁰ Na lûbërë kî kite më ik î thêkwarô k'Eyuda, gîn otero kom Yecu êka eboo kî bôngû na leng, cê oketho gîni mōô na ngwece kur.

⁴¹ Pwodho onwongo tye î kabedo n'eguro Yecu ië, êka î pwodho nōn onwongo tye ië bur lyël na nyen, na naka yam ngat mōrô bara eiko ië.

⁴² Kite na nîno nōn onwongo obedo nîno më Yûbërë k'Eyuda, êka bur lyël onwongo tye na cwök, gîn opyelo kom Yecu kunōn.

20

*Cer ka Yecu
(Matayo 28:1-8; Marako 16:1-8; Luka 24:1-12)*

¹ Kodiko cōn î nîno më acël më cabî na pîny onwongo pod cōl, Maria më Magadala ôcîdhô î bur lyël cê ônenô nî êkwanyô kidi ôkô kî î dhô lyël.

² Ên obino na tye ka ngwêc both Cimon Petero êka alûbkör Yecu nôkênë na Yecu onwongo marô, cê okobo nî, “Ôkwanyô gîni kom Rwoth ôkô kî î bur lyël. Wan ba engeo kanya gîn oketho ên ië!”

³ Cê Petero êka alûbkör Yecu nôkênë nōn, ôcakô gîni cîdhô yo bur lyël.

⁴ Gîn kibêc onwongo tye ka ngwêc kanya acël, êntô alûbkör Yecu nôkênë nōn oyomo Petero ôkô êka ôcakô thuno î bur lyël.

⁵ Ên ogungo, êka ônenô î bur lyël, cê ônenô bôngû na leng na gîn oboo ên kôdê odong kany nōn, êntô ba ôdönyô î ië.

⁶ Cê Cimon Petero n'onwongo odong cen î nge, othuno êka ôdönyô î bur lyël. Ên ônenô bông na leng n'onwongo eboo ên kôdê odong kany nōn,

⁷ nakun atam n'onwongo eumo kî wii Yecu onwongo êdölô ôkô êka ba tye kanya acël kî bông na leng nôkênë.

⁸ Cê alûbkör Yecu nôkênë nōn n'ôcakô thuno î bur lyël, ôdönyô thon î ië. Ên ônenô êka oye.

⁹ (Gîn thon onwongo bara ôniang gîni kî î kom Cōc na Leng nî Yecu myero ocer kî î kin jô n'ôthôô.)

*Yecu onen both Maria më Magadala
(Matayo 28:9-10; Marako 16:9-11)*

¹⁰ Cê êlûbkör Yecu ôdök gîni cen yo pecigî,

¹¹ êntô Maria ocung yökô kî î bur lyël nakun kok. Na ên tye ka koko, ên ogungo pîny më nêno î bur lyël,

¹² êka ônenô emalaika arîô n'oruko gîni bông na tar. Gîn onwongo obedo kanya onwongo epyelo kom Yecu ië, acël î kuwie, êka acël î kutyênë.

¹³ Gîn openyo ên nî, “Dhakô, pîngô in itye ka koko?”

Cê ên okobo nî, “Gîn ôkwanyô kom Rwothna ôkô, êka an ba angeo kanya gîn oketho ên ië.”

¹⁴ Kinge na ên dong ôtwakô köp ni, cê ôlökêrë êka ônenô Yecu ocung î nyime, êntô ên ba ongeo nî Yecu onwongo ênōn.

¹⁵ Yecu openyo ên nî, “Dhakô, pîngô in itye ka koko? Nga na in itye ka rangô?”

Ên ôthamô nî gwök onyo ên obedo apur, ên ôcakô kobo nî, “Adwong, ka in ênë iterô ên ôkô, kob nîna kanya in iketho kome ië, êk acîdh akwany.”

¹⁶ Cê Yecu okobo nî, “Maria.”

Ên ôlökêrë yo bothe êka okok kî lëb Iburu nî, “Rabbi!” (na gönyô nî Apwony.)

¹⁷ Yecu okobo nî, “Kür îmaka, piën an bara adök yo both Apap. Êntô apê both êlûbkôra, êka ikob bothgî nî, ‘An atye ka dök yo both Apapna êka Apapwu, both Obangana êka Obangawu.’”

¹⁸ Maria më Magadala ôcîdhô both êlûbkör Yecu k'emuth êka okobo bothgî nî: “An anênô Rwoth!” Êka ên okobo nîgî nî Yecu okobo nî, jami ni kibêc.

*Yecu onen both êlûbkörë
(Matayo 28:16-20; Marako 16:14-15; Luka 24:36-49)*

¹⁹ Î kothyeno nōn më nîno më acël më cabî, n'êlûbkör Yecu onwongo tye gîni kanya acël, na dholokek kibêc eloro ôkô pî lworo êtëla k'Eyuda. Athura, Yecu onen êka ocung î dyeregî cê okobo nî, “Kuc obed kodwu!”

²⁰ Kinge na ên okobo köp ni, cê onyutho nîgî wang ret kî î cîngê êka kî î lak ngete. Êlûbkör Yecu obedo gîni kî yom cwiny rwök î caa na gîn ônenô Rwoth.

²¹ Yecu dōkī okobo nīgī nī, “Kuc obed kodwu! Kite n'Apap oora, an thon aorowu.”

²² Ī karē na ěn okobo kōp ni, cē oyweo ĩ komgī ěka okobo nī, “Gam unu Tipo Naleng.

²³ Ka ĩtīmō unu kīca ĩ bal ka jīī, nwongo ětīmō nīgī kīca; ěka ka ba ĩtīmō unu kīca ĩ balgī, nwongo ba ětīmō kīca nīgī.”

Yecu onen both Tomaci

²⁴ Ngat acēl kī kin ělūbkōr Yecu apar wie ariō, Tomaci (n'ecwodo nī Rudi), onwongo ope bothgī ĩ karē na Yecu onen athura.

²⁵ ělūbkōr Yecu nōkēnē obino okobo nīnē nī, “Wan ěnēnō Rwoth!”

Ĕntō Tomaci okobo nīgī nī, “Thwara ka an anēnō poo mē ěcūmarī kī ĩ cīngē, ěka aketho nya cīnga ĩ wang poo mē ěcūmarī, ěka aketho cīnga ĩ lak ngete, an ba abino yee.”

²⁶ Kinge na nīnō aboro opoth, ělūbkōrē onwongo obedo gīnī ĩ ōt dōkī, ěka Tomaci thon onwongo tye kanya acēl kōdgī. Kadī bed onwongo eloro dholokek ōkō, athura, Yecu onen ěka ocung ĩ dyeregī cē okobo nī, “Kuc obed kodwu!”

²⁷ Cē okobo both Tomaci nī, “Keth nya cingi kany; nēn cīnga gīnī. Ryē cingi ěka iketh ĩ ret mē lak ngeta. Wēk bedo k'akalakala ěka iyee.”

²⁸ Tomaci okobo both Yecu nī, “In ibedo Rwothna ěka Obangana!”

²⁹ Cē Yecu okobo nīnē nī, “Piēn in ĩnēna, ěnē ōmīō in iye; tye gīnī kī gum jō na ba ōnēna ěka pod oyee gīnī.”

³⁰ Yecu otio anyuth mē tango na pol ĩ nyim ělūbkōrē, na ba ěcōōgī ĩ buk nī.

³¹ Ĕntō man ěcōōgī ěk iyee unu nī Yecu ěnē Meciya, Wod k'Obanga, ěka pī yeewu ĩ kome, ibino unu nwongo kwō ĩ nyīngē.

21

Yecu onen both ělūbkōrē abīrō

¹ Kinge nīnō na nōnōk, Yecu dōkī onen both ělūbkōrē ĩ dhō nam mē Tiberia.* Ĕn onen bothgī nī kōman:

² Cimon Petero, Tomaci (n'ecwodo nī Rudi), Nathanael mē Kana mē Galilaya,

* **21:1 21:1 Tiberia** Man obedo Nam mē Galilaya.

ěthīnō ka Jebedayo, ěka ělūbkōr Yecu ariō nōkēnē onwongo tye gīnī kanya acēl.

³ Cimon Petero okobo nīgī nī, “An acīdhō ka makō rēc.” Gīn ōgamō nī, “Wan ebino cīdhō kodi.” Cē ōcīdhō gīnī ěka ōdōnyō gīnī ĩ yeya, ěntō ĩ kiwor nōn gīn ba ōmakō gīn mōrō.

⁴ Kodiko cōn na pīny dong oruu, Yecu onwongo ocung ĩ lak kulo, ěntō ělūbkōrē ba ongeō gīnī nī Yecu onwongo ěnōn.

⁵ Ĕn openyogī nī, “Ĕthīnō, ĩmakō unu rēc mōrō?”

Gīn ōgamō nī, “Wan ba ěmakō.”

⁶ Yecu okobo nīgī nī, “Bol unu bōōwu ĩ cīngwu kucem mē yeya, cē ibino unu nwongo gīn mōrō.” Ī karē na gīn ōtīmō, ywaō bōō ōlōōgī ōkō piēn rēc onwongo pol rwōk.

⁷ Cē alūbkōr Yecu na ěn onwongo marō okobo both Petero nī, “Manōn Rwoth!” Cūcūth na Cimon Petero owinyo ka ěn kobo nī, “Manōn Rwoth,” ōcakō ruko bōng mērē, (piēn onwongo ōgōnyōgī ōkō) ěka opye ĩ pii.

⁸ ělūbkōrē nōkēnē obino gīnī ĩ yeya nakun ywaō gīnī bōō n'opong kī rēc, piēn gīn onwongo ba bor kī lak kulo, na mītō rōmō mita pyer abungwēn.

⁹ Ī karē na gīn dong othuno ĩ lak nam, ōnēnō gīnī mac makaa kunōn na lyēl, n'eketho rēc ĩ wie, ěka ogati.

¹⁰ Yecu okobo nīgī nī, “Kel unu rēc mōrō na un pod ĩmakō unu amaka.”

¹¹ Cē Cimon Petero ōcakō dōk cen ěka ōīdhō ĩ yeya, ōywaō bōō, okelo ĩ lak kulo. Rēc onwongo opong ĩē na pol, 153, ěntō kadī bed onwongo rēc pol rwōk, bōō ba ōyēc.

¹² Yecu okobo nīgī nī, “Bin unu ĩ cem.” Ĕntō ba tye ngat mōrō kī kin ělūbkōrē n'ōdiō cwinye mē penyo ěn nī, “In ěnē nga?” Piēn gīn ongeō nī manōn ěnē Rwoth.

¹³ Yecu obino, ěka ōkwanyō ogati, cē ōmīō bothgī, ěka ōtīmō nī kōmanōn thon kī rēc.

¹⁴ Man onwongo dong wang mē adek na Yecu onen kōdē both ělūbkōrē, kinge n'ecero ěn kī ĩ kin jō n'ōthōō.

Yecu ěka Petero

¹⁵ Kinge na gïn dong otyeko cem, Yecu openyo Cimon Petero nĩ, “Cimon wod ka Jon, in adyer ïmara na löö jö ni?”

Ën ögamö nĩ, “Eyo, Rwoth, in ingeo nĩ an amari.”

Yecu okobo nĩ, “Kwa ëthïnö romna.”

¹⁶ Yecu openyo Petero dökĩ wang më ariö nĩ, “Cimon wod ka Jon, in adyer ïmara?”

Ën ögamö nĩ, “Eyo, Rwoth, in ingeo nĩ an amari.”

Yecu okobo nĩ, “Gwök romna.”

¹⁷ Yecu openyo Petero wang më adek nĩ, “Cimon wod ka Jon, in ïmara?”

Petero ië öwang piën Yecu openyo ën wang më adek nĩ, “Cimon wod ka Jon, in ïmara?” Cimon okobo nĩnë nĩ, “Rwoth, in ingeo jami kibëc; in ingeo nĩ an amari.”

Yecu okobo nĩ, “Kwa romna.”

¹⁸ Adyer, akobo nini nĩ i karë na in pod ibedo athün, itweo böngüni keni, icidhö yo kanya in imitö; ëntö ka dong itii, in ibino ryëö cingĩ gini, cë ngat mörö nökenë bino tweo nini böngüni, ëka bino teroni yo kanya in ba imitö.”

¹⁹ (Yecu okobo köp ni më nyutho kit thöo n'ebino ketho i kome na Petero bino müo dheo i kom Obanga.) Cë okobo nĩnë nĩ, “Lüb köra!”

²⁰ Petero ölökerë, ëka önënö alübkör Yecu nön na ën onwongo marö tye ka lübö körgi. (Man obedo ngat acël n'onwongo obedo na cwök ki Yecu i dhö cem më kothyeno ëka onwongo okobo nĩ, “Rwoth, nga na bino ketho örörö i komi?”)

²¹ I karë na Petero önënö ën, cë openyo Yecu nĩ, “Rwoth, cë dhanö ni kono?”

²² Yecu ögamö nĩ, “Ka an amitö nĩ ën obed na kwö naka ka an adwogo, manön ënë ngö ki bothi? In myero ilüb köra.”

²³ Pi tyën köp ni, ömüo anii ökëth i kin utmego nĩ alübkör Yecu ni ba bino thöo. Ëntö Yecu ba okobo nĩ ën ba bino thöo; ëntö Yecu okobo nĩ, “Ka an amitö nĩ ën obed na kwö naka ka an adwogo, manön ënë ngö ki bothi?”

²⁴ Man ënë alübkör Yecu n'okobo caden i kom köp ni, ëka n'öcöo köp ni gini piny. Wan engeo nĩ caden mërë na ën okobo tye atir.

²⁵ Jami nökenë tye na pol na Yecu otio. Ka onwongo ëcöögĩ piny k'acëlacël, athamö nĩ kadĩ wi lobo thükül ba tye ki kabedo na römö buke n'ebino cöögĩ.

Waraga na Paulo öcöo both Jö Roma Köp na tye i waraga ka Paulo both jö Roma

Waraga ka Paulo both jö Roma onwongo öcöo më limo na Paulo öyübö më cïdhö both jö n'oye Kiricito na tye i Roma. Yüb mërë onwongo obedo më tic i kin Ekiricito na tye kunön pï karë mörö na nönök ëka kï kõnygi, më cïdhö yo Cipein. Ën öcöo më titö kite më nïang mërë më yee k'Ekiricito ëka kï kite na tio ködë i kwö k'Ekiricito. Köp ka Paulo kibëc na ën okobo tye i buk ni.

Kinge motho jö n'oye Kiricito na tye i Roma ëka kobo nïgi pï lëga mërë pïrgi, Paulo okobo wi köp më waraga: “Köp më Emuth na Bër ni nyutho kite n'Obanga miö dhanö bedo na kite atir ködë, na man timërë pï yee këkën, cakërë kï i acaki naka thon i ajiki mërë.” Jö Roma 1:17.

Paulo dong öyübö wi köp ni. Jö kibëc, Eyuda ëka Erok, myero ëmügi obed n'atir k'Obanga, piën gin kibëc tye gini i the twër më bal. Jii bedo n'atir k'Obanga pï yee i kom Yecu Kiricito. Na lübö manön Paulo okobo köp i kom kwö na nyen më ribërë kanya acël kï Kiricito n'adwogi mërë yaa kï i wat na nyen k'Obanga. Ngat n'oye tye kï kuc gin k'Obanga ëka tye agönya pï cwiny k'Obanga kï i bal ëka thöo. I cura 5-8 Paulo thon önywakö tyën köp më Cïk k'Obanga ëka tükö më Tipo k'Obanga i kwö ka ngat n'oye. Cë akwëna ölwënyö kï peny kite n'Eyuda ëka Erok twërö bedo gini i yüb k'Obanga pï jö kibëc. Ën ojiko köp mërë nï Eyuda n'ökwërö gini Yecu obedo yüb k'Obanga më kelo jö kibëc na kica k'Obanga twërö thuno ië i Yecu Kiricito, ëka ën yee nï Eyuda ba bino kwërö Yecu na twal. Më ajiki Paulo öcöo köp kite na kwö k'Akiricito myero obed ködë, rwök mërë i kom kite më marö jö nökenë. Ën ökwanyö wi köp ni na calö tic both Obanga, tic k'Ekiricito both lobo, both ngat acëlacël ëka peny më kite më kwö na bër. Ën ojiko

waraga kï köp na mëgë ëka kï köp më pakö Obanga.

¹ Waraga ni öya kï both Paulo, atic ka Kiricito Yecu, n'Obanga öyërö më bedo akwëna ëka eoro më titö köp më Emuth na Bër k'Obanga.

² Obanga öcïkö köp më Emuth na Bër ni cön, nakun wok kï both edwarpiny mërë kï i Cöc na Leng gini.

³ Köp më Emuth na Bër öcöo i kom Wode. I kite më kwö mërë më kom, ën onwongo obedo akwar Daudi,

⁴ ëka na lübërë kï tükö ka Tipo Naleng na lönyö onu, enyutho ën më bedo Wod k'Obanga i karë n'ecero ën kï i kin jö n'öthöo: Ën Yecu Kiricito Rwoth onu.

⁵ Pïrë ömiö onu enwongo kica k'Obanga ëka twër më bedo ëkwëna ëk ëmü jö më rok kibëc oye ëka obed gini kï winy i kome.

⁶ Un thon itye i kin jö n'ecwodogi më bedo jö ka Yecu Kiricito.

⁷ Both un jö kibëc na tye i Roma n'Obanga marö ëka ocwodowu më bedo jögë na leng:

Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömüwu gum ëka kuc.

Miti ka Paulo më cïdhö limö jö Roma

⁸ Më acël, an apwöyö Obangana i Yecu Kiricito pï un kibëc, piën yeewu dong ëtitö i wi lobo thükül.

⁹ Obanga na an awörö kï cwinya kibëc nakun thon an atitö köp më Emuth na Bër i kom Wode, ënë obedo caden-na na ngeo kite na an apo ködë i komwu i karë kibëc na ba adhero

¹⁰ i lëgana i karë kibëc; ëka kobedini an alëgö nï ka Obanga oye, myero an anwong yoo mörö më bino yo bothwu.

¹¹ An atye ka parö më nënöwu ëk amüwu mïc ka Tipo Naleng mökö më jingöwu—

¹² gin na an atye ka twakö ënë nï un kanya acël köda ebino kõnyërë; ënë nï yeena bino kõnyöwu, ëka yeewu thon bino kõnyöna.

¹³ Utmegona, an amitö inge unu nï wang na pol an ayübö nï abin yo bothwu ëk ömü anwong adwogi më mïc më cwiny kï kinwu, kite na an anwongo ködë kï kin

Erok nökenë ca, ëntö manön ba ötwërë kadî naka tin thon pod ëjüka ökö.

¹⁴ An atye kî banya both jö Girik ëka both jö na ba obedo jö Girik, both ëryëkö ëka both jö na ba ryëk.

¹⁵ Manön ënë ömïö an atye kî miti më titö köp më Emuth na Bër bothwu thon un jö na tye i Roma.

¹⁶ An lewic ba maka pî köp më Emuth na Bër, na ënë obedo tëkö k'Obanga më larö jö na tye kî yee, më acël Eyuda ëka thon Erok.

¹⁷ Köp më Emuth na Bër ni nyutho kite n'Obanga mïö dhanö bedo na kite atîr ködë, na man timërë pî yee këkën, cakërë kî i acaki naka thon i ajiki mërë. Na calö Cöc na Leng kobo nî, "Jö na kitegî atîr bino kwö pî yee."

Akëmö k'Obanga i kom dhanö

¹⁸ Akëmö k'Obanga enyutho dong ökö kî i polo i kom bal ëka tim na reco ka dhanö na jükö köp adyer kür ongere, pî timgî na reco.

¹⁹ Gin na dhanö twërö ngeo kî kom Obanga onen dong ökö kanya leng bothgî, piën Obanga onyutho dong ökö bothgî.

²⁰ Cakërë i karë n'ecweo kî lobo, kite k'Obanga n'onwongo ba nen dong onen ökö nakun engeo ën kî kom jami kibëc n'Obanga ocweo. Ënë tëkö mërë na ba jik ëka kite n'Obanga cal ködë. Manön ömïö dhanö ba tye kî köp mörö na myero ën ögam.

²¹ Kadî bed onwongo ngeo ginî Obanga, ëntö ba wörö ginî na calö Obanga ëka thon ba pwöyö ginî, ëntö thamagî ödwökögî i gin na ba könyö, kit thama na tye i cwinygî më mingomingo ocido dong ökö.

²² Gin kobo kën-gî nî gin ëryëkö, ëntö lökërë ginî dökö emingo.

²³ Cë lökö ginî dheo k'Obanga na ba thöö ökö, nakun poro ginî kî cal dhanö na thöö, onyo kî cal ka winy onyo cal ka leeni onyo cal ka leeni na wotho i ngöm kî korgî.

²⁴ Cë Obanga öwëkögî më timö gin mörö këkën na rac na cwinygî mitö ëka timö ginî tim mökö më lewic i kin-gî kën-gî.

²⁵ Gin lökö köp adyer i kom Obanga kî twodo, gin wörö ëka etio pî jami n'Obanga

ocweo nakaka wörö Acwec, n'opore më apaka naka naka! Amën.

²⁶ Pî tyën köp nî, ömïö Obanga öwëkögî i thamagî n'ogom na gin thamö na kelo lewic. Kadî naka mon-gî thon öwëkö ginî bedo kî cwö i kite n'ënywölögî nî obed ginî ködë, ëntö dökî öcakö ginî bedo i kite na ba ënywölögî ködë.

²⁷ Cwö thon nî kömanön öwëkö ginî bedo kî mon ökö i kite n'ënywölögî nî myero obed ginî ködë. Mitigî dökî öcakö wangö komgî calö mac, nakun mitö ginî nî ebed k'ewodhgî. Cwö onwongo bedo kî cwö ewodhgî, na manön obedo tim më lewic rwök, ëka gin nwongo can na lith i komgî pî balgî nön.

²⁸ Dong kite na calö gin ba nënö gin mörö na könyögî i ngeo Obanga, Obanga öwëkögî ökö i thamagî na köny mërë ope, ëk ötîm ginî dong gin n'onwongo myero kür ötîm ginî.

²⁹ Gin opong kî koth bal kibëc, tim na reco, woro, ëka cwiny na rac. Gin onwongo opong ginî kî cwiny më nyeko, nek, dhaa, twodo, ëka cwiny na cöl. Gin thon obedo jö na boko nying jö,

³⁰ ëyany jö, jö na dag Obanga, wegi angal, jö na wigi tëk, jö na wakërë, jö na röthö kite më timö gin na reco, jö na ba winyo enyodogî;

³¹ jö na ba ngeo piny, jö na ba genere, ba tye ginî kî mar i cwinygî, kica thon ba makögî i kom dhanö.

³² Kadî bed gin ngeo cik i kom Obanga nî jö na timö koth gin na calö manön bino thöö ginî, gin ba timö koth jami na calö manön këkën, ëntö gin thon pwöyö jö na tye ka timö.

2

Ngölö köp k'Obanga

¹ Ka in ithamö nî itwërö ngölö köp i kom jö nökenë, thamani nwongo rac. Ka in ingölö köp nigî, in nwongo ingölö köp i komi keni, piën in ngat nî ngölö köp thon itimö jami na gin timö.

² Wan engeo nî Obanga ngölö köp atîr i kom jö na timö gin na reco.

³ In ingölö köp i kom jö na timö gin na reco, ëntö un kikomwu thon itimö unu gin na reco nön. In ithamö ni itwëro unu bwöth ki ngölö-köp k'Obanga?

⁴ In icaö kica ki diö cwinye, më küröni ëk ilokiri, ëntö in ba ithamö gin mörö i kom kica mërë. In ba itye ka nïang ni Obanga obedo akica i komi ëk ingut ökö?

⁵ Ëntö pi nwang cwinyi ëka cwinyi na ba imitö ngut ködë, in onwongo itye ka mïö akëmö k'Obanga bedo i komi rwök më kürö nönö më akëmö mërë, i karë na ngölö-köp k'Obanga n'atir bino nen.

⁶ Obanga "bino cülö ngat acëlacël na lübërë ki gin na ën ötimö."

⁷ Ën bino mïö kwö na ba thum both jö na diö cwinygi më tio tic na bër pi nwongo dheo, wörö ëka kwö na bedo naka.

⁸ Ëntö pi jö na parö pïrgi kën-gi ëka na kwërö gini köp k'Obanga më adyer cë lübö gini gin na rac, akëmö ëka pwod k'Obanga bino podho i komgi.

⁹ Can ëka arem bino podho i kom jö kibëc na timö gin na reco: më acël Eyuda, cë dong Erok;

¹⁰ ëntö jö kibëc na timö gin na bër bino nwongo dheo, wörö ëka kuc: më acël Eyuda, cë dong Erok.

¹¹ Obanga ngölö köp na ba poko kin dhanö.

¹² Jö kibëc na timö bal na ba ngeo gini Cïk ka Muca, bino thöo gini kadï bed gin ba ongeö Cïk, ëka jö kibëc na balö i thë Cïk k'Eyuda, ebino ngölö köp nigi na lübërë ki Cïk.

¹³ Pathi jö na winyo köp më Cïk awinya ënë jö na kitegi atir i nyim Obanga, ëntö jö na tio gin na Cïk mitö ënë ebino kwanögi ni gin jö na kitegi atir.

¹⁴ Ka Erok na ba tye gini ki Cïk ötimö gini gin na Cïk mitö pi kitegi më anywöli, manön nwongo gin onyutho ni gin ngeo gin na myero ëtim onyo kür ëtim gini, kadï bed Cïk ka Muca ope bothgi.

¹⁵ Gin nyutho ni gin na Cïk mitö ëcöo dong ökö i cwinygi, ngec na gin tye ködë na nyutho nigi bal ënë bedo caden, ëka thamagi n'orubere bino ngölö köp nigi onyo cwakögi.

¹⁶ Man bino timërë i nönö n'Obanga bino ngölö köp i kom jii pi gin na gin ötimö i müng, na Yecu Kiricito ënë ngölö. Man lübërë ki köp më Emuth na Bër na an atye ka titö.

Eyuda ëka Cïk

¹⁷ Un jö ni cwodere ni Eyuda icung unu i Cïk, ëka iwakërë unu i kom watwu na pïrë tæk i kom Obanga.

¹⁸ Un ingeo gin na ën mitö, ingeo unu gin na tye atir piën epwonyowu ki Cïk.

¹⁹ Un ingeo ni ipëo unu ëthöo wang, ibedo unu tar pi jö na tye gini i cöl piny,

²⁰ apwony ka jö na müng, apwony k'ëthino, piën in itye ki ngec ëka adyer i kom Cïk.

²¹ In dong apwony ni pwonyo jö nökenë, ëntö in ba ipwonyiri keni? In ipwonyo ni kür ikwal, ëntö in ba ikwalö kwo?

²² In ikobo both jö nökenë ni kür idöny i elomi, ëntö in ba idönyö i elomi? In ba imitö wörö cal jwogi, ëntö in ba ikwalö gin na tye i öt wörö cal jwök?

²³ In iwakiri rwök pi ngeo Cïk, ëntö in ikwërö wörö Obanga ki türö Cïk.

²⁴ Kite n'ëcöo ködë i Cöc na Leng ni: "Erok yanyö nying Obanga pïrwu."

²⁵ Lirë könyö ka ilübö Cïk, ëntö ka itürö Cïk, in ibedo na calö dhanö na ba ëlirö.

²⁶ Pi manön, ka Erok na ba ëlirögi ögwökö Cïk na mitërë, ba ebino kwanö jö nön na calö jö n'ëlirö?

²⁷ Cë jö na ba ëlirö komgi ëka pod gwökö gini Cïk bino ngölö köp niwu, piën itürö unu Cïk kadï bed itye unu ki Cïk n'ëcöo dong acöa ëka ëliröwu.

²⁸ Dhanö na nen ki yökö këkën na calö Ayuda nwongo ba obedo Ayuda kikome, ëka lirë më adyer ba obedo lirë na nen ki yökö këkën.

²⁹ Dhanö bedo Ayuda këkën ka ën obedo Ayuda ki i cwinye; ëka thon lirë më adyer ënë lirë na dhanö bedo ködë i cwinye, na ënë tic ka Tipo Naleng, pathi cïk n'ëcöo acöa. Ngat n'obedo ni kömanön nwongo pak na yaa ki both Obanga, pathi ki both dhanö.

3

Obanga genere

¹ Pī manön, köny mēnē na tye mē bedo Ayuda, onyo magoba ngö n'enwongo kī lirē?

² Adyer köny tye na pol. Mē acēl mērē, Eyuda onwongo ēmiögī köp k'Obanga nakun egeno nī bino gwökö gīnī.

³ Adyer, jö mökö kī kin-gī onwongo obedo jö na ba genere; ēntö kite na gīn ba genere, manön twērö miö Obanga bedo ngat na ba genere?

⁴ Pathī nī kömanön! Kadī bed nī jö kibēc obedo etwodo, Obanga obedo adyer na ba twot. Kite na calö ecöo ködē i Cöc na Leng: “Ēk gin na in itwakö onyuth nī in kiteni atir ēka ilöo köp ka engölö köp i komi.”

⁵ Ēntö ka kite atir onu na rac nyutho kite atir k'Obanga kanya leng, köp mēnē na onu etwērö kobo? Onu ebino kobo nī Obanga kite mērē ba tye atir pī miö akēmö mērē podho i kom onu? (An atye ka twak i kite ka dhanö.)

⁶ Pathī nī kömanön! Ka onwongo tye nī kömanön, Obanga onwongo twērö ngölö köp i wi lobo nīngö?

⁷ Ēntö ka twodona nī miö adyer i kom Obanga mēdērē amēda nakun kelo dheo bothe, cē pīngö pod dōkī engölö köp i koma calö an abedo abal?

⁸ Pīngö ba ekob nī, “Eru etīm gin na rac ēk gin na bēr öya kī iē”? Pīen tye jö mökö na cökö köp mē dhōwa kī köp mē twodo na kobo gīnī nī wan etwak nī kömanön. Ka engölö-köp ölöo jö n'obedo nī kömanön, nwongo engölö köp nīgī kakarē.

Ngat mörö ope na kite atir

⁹ Ngö na onu dōkī ekobo? Wan Eyuda etye na bēr na löö jö nökenē ökö? Ba tye nī kömanön, piēn an dong anyutho köpna ökö mē adoth nī bal dong ölöo Eyuda ēka Erok ökö kibēc.

¹⁰ Kite n'ecöo ködē nī: “Ngat mörö ope na kite atir, kadī thon acēl;

¹¹ ngat mörö ope na nīang,
ngat mörö ope na rangö Obanga.

¹² Jö kibēc ölökerē gīnī,
gīn kibēc ödökö jö na reco;

ngat mörö ope na timö gin na bēr,
kadī thon acēl.”

¹³ “Dwön-gī obedo bur lyene na wigī
thwolo;

bwölö gīnī jö kī lēbgī.”

“Kwir ororo tye i thē lēbgī.”

¹⁴ “Dhögī kēc ēka opong kī köp mē
alem.”

¹⁵ “Tyēn-gī yot mē cidhö önyö remo;

¹⁶ kanya kibēc na gīn cidhö yo iē, balö
gīnī pīny ēka miö jīi limö pēkö,

¹⁷ ēka ba ngeo gīnī yoo mē kuc.”

¹⁸ “Lworo Obanga ope i kom kwögī.”

¹⁹ Kobedini onu engeo nī gin mörö
kēkēn na cīk kobo, kobo both jö na tye i thē
cīk, ēk jö kibēc öling ökö kür ongam dhögī
mē twak ēka wi lobo thükül obed i thē
ngölö-köp k'Obanga.

²⁰ Pī manön ba ebino kwanö dhanö
mörö nī kite atir i nyim Obanga pī lübö cīk;
gin na cīk timö enē mē miö onu ngeo nī
ēbalö.

Obanga kwanö dhanö nī kite atir pī yee

²¹ Ēntö kobedini kite n'Obanga kwanö kī
dhanö nī kite atir na ba obedo pī lübö cīk,
enyutho dong ökö kanya leng. Cīk ka Muca
ēka cöc k'edwarpīny ömiö caden pīrē.

²² Man enē kite n'Obanga kwanö kī
dhanö nī kite atir pī yee mērē i kom Yecu
Kiricito ēka pī jö kibēc na yee en.
Apokapoka mörö ope,

²³ piēn jö kibēc öbalö ēka ba twērö gīnī
nwongo dheo k'Obanga.

²⁴ Ēntö Obanga kwanögī nī kitegī atir
nono, miögī na calö mīc pī kīca mērē, pī
kite na Kiricito Yecu ökökögī ködē.

²⁵ Obanga oketho en mē bedo gin mē
tyēr mē kwanyö bal kī remo mērē, pī jö na
yee i kome, ēk enyuth kī kite atir mērē,
piēn Obanga yam ödīö cwinye ēka ba
opwodo jö n'öbalö cōn—

²⁶ en ötimö mē nyutho kite atir mērē i
karē nī, nī en kikome kite atir, ēka en miö
ēkwanö dhanö nī kite atir pī yee i kom
Yecu.

²⁷ Awaka onu dong tye kwene? Ejükö
dong ökö. Pī cīk mēnē? Pī lübö Cīk? Pathī nī
kömanön, ēntö pī yee.

²⁸ Adyer onu emoko thama ni dhanö ekwanö ni kite atir pi yee märe, entö pathi pi tic me lübö Cik.

²⁹ Onyo Obanga obedo me k'Eyuda kekän? En ba obedo Obanga k'Erok thon? Eyo, obedo me k'Erok thon.

³⁰ Obanga tye acël kekän, na en bino kwanö jö n'elirögi ni kitegi atir pi yeegi, eka thon bino kwanö jö na ba elirögi ni kitegi atir pi yeegi.

³¹ Pi manön, onu etye ka kwero Cik ka Muca pi yee ni? Pathi komanön, onu ecwakö Cik.

4

Yee k'Abraam

¹ Onu ebino kobo ngö i kom Abraam, na ene kwarö onu? Ngö na en obino ongeö i kom yee?

² Ka adyer Abraam onwongo ekwanö ni kite atir pi tic, onwongo twero bedo ki gin mörö na en wakere köde—entö pathi i nyim Obanga.

³ Ngö na Cöc na Leng kobo? Cöc na Leng kobo ni, “Abraam onwongo oyee i kom Obanga, eka ömïö ekwanö en ni dhanö na kite atir.”

⁴ Dhanö na tio tic, ba emïö öcara na calö mic, entö emïö en na calö gin mörö na en otio pire.

⁵ Entö dhanö na ba tio, eka yee i kom ngat na kwanö jö na ba lworö gini Obanga ni kitegi atir, koth dhanö na calö manön ekwanö ni kite atir pi yee märe.

⁶ Daudi thon otwakö köp acël nön i kom gum na dhanö tye köde ka Obanga okwanö en ni dhanö na kite atir abonge tic mörö na en otio:

⁷ “Gum obed i kom jö
na balgi etimö kica ökö ië,
jö na balgi ekwanyö ökö.

⁸ Gum obed i kom dhanö
na Rwoth ba bino kwanö bal mörö i
wie.”

⁹ Cë gum ni tye pi jö n'elirögi kekän onyo tye thon pi jö na ba elirögi? Onu ekobo ni pi yee ömïö ekwanö Abraam ni kite atir.

¹⁰ I karë menë na gin ni otimere köde? Otimere na bara elirö Abraam onyo

n'onwongo dong elirö ökö? Otimere na bara elirö en, pathi na dong elirö.

¹¹ Lire onwongo obedo anyuth ni Abraam onwongo dong tye ki yee eka ni Obanga okwanö en ni kite atir pi yee märe n'onwongo bara elirö en. Manön miö Abraam bedo kwarö ka jö kibec na yee gini na bara elirögi, ek gin thon ekwan-gi ni kitegi atir.

¹² Man thon miö Abraam bedo kwarö ka jö kibec na yee gini na bara elirögi, pathi pi jö n'elirögi kekän, entö pi jö n'elirögi na lübö gini thon yee na yam kwarö onu Abraam tye köde n'onwongo bara elirö en.

¹³ I karë n'Obanga ocikö Abraam k'ekwaë märe ni wi lobo thükül bino bedo megi, pathi ni Abraam onwongo ölübö Cik, entö piën ekwanö en ni kite atir pi yee märe.

¹⁴ Ka cikere k'Obanga tye pi jö na lübö Cik, cë yee pire ba tek eka cikere köny märe ope,

¹⁵ piën Cik miö akemö makö Obanga i kom dhanö. Entö kanya cik ope ië, turo cik thon ope.

¹⁶ Pi manön, cikere bino pi yee, ek obed pi kica eka doki me moko cikere märe both ekwaë k'Abraam kibec. Pathi both jö na lübö Cik kekän, entö thon both jö na tye gini ki yee na calö Abraam. En obedo kwarö onu kibec.

¹⁷ Kite n'ecöö köde i Cöc na Leng ni: “An dong akethi ek ibed kwarö ka rok na pol.” Cikere ni emoko i nyim Obanga n'Abraam oye—Obanga na miö kwö both jö n'othöo eka na cwodo gin mökö na komgi ope bedo na tye.

¹⁸ Abraam onwongo ope ki gen ni ebino nwongo ethinö. Entö Abraam oye i kom Obanga eka ömedere bedo ki gen. Ömïö en ödökö kwarö ka rok na pol kite na calö ecöö ni, “Ekwaëni bino bedo ni komanön.”

¹⁹ En ba obedo na görü i yee märe i karë n'obedo paro pi kome kënë, n'onwongo röm aröma ki gin n'othöo, piën mwaka me dit märe onwongo dong cwök römö mia acël külü. Medö i kom manön, dhakö märe thon onwongo obedo alür.

²⁰ Yee märe ba ödök cen, ba obedo ka cacapa i thama märe i kom cikere

k'Obanga, ëntö yee mërë ömëdërë amëda ödökö na tøk rwök nakun ën miö dheo both Obanga.

²¹ Ën onwongo omoko thama mërë nï Obanga tye kï twër më tïmö gin na ën öcïkö.

²² Manön ënë ömiö “ëkwanö Abraam nï kite atir pï yee.”

²³ Köp nï “ëkwanö ën” onwongo ba ëcöö pï ën kékën,

²⁴ ëntö ëcöö thon pï onu, both jö n'Obanga bino kwanögi nï kitegi atir—pï onu n'eyee i kom ngat n'ocero Rwoth onu Yecu kï i kin jö n'öthö.

²⁵ Yecu n'onwongo eneko pï bal onu, cë Obanga ocero ën ökö ëk ëkwan onu nï kite onu atir.

5

Gin na miö ëkwanö dhanö nï kite atir

¹ Pï manön, kite na calö ëkwanö onu nï kite onu atir pï yee, eru dong ebed kï kuc i nyim Obanga pï Rwoth onu Yecu Kiricito,

² Pïrë ömiö ëyabö both onu yoo më nwongo kica na onu enwongo pï yee nï. Eru ebed kï yom cwiny pï gen na onu etye ködë më nywakö dheo k'Obanga.

³ Eru thon ebed kï yom cwiny pï can na podho i kom onu, piën onu engeo nï can kelo diö cwiny më dangö can;

⁴ diö cwiny më dangö can miö ëpwöyö kite onu, ëka pwöyö kite onu miö onu ebedo kï gen.

⁵ Gen nï ba bino kelo cwer cwiny, piën Tipo Naleng ömiö ëönyö mar k'Obanga i cwiny onu.

⁶ I karë na onu onwongo pod etye kï görü, Kiricito obino öthö pï jö na ba lworo gini Obanga.

⁷ Kadï pï ngat mörö na kite atir, bedo na tøk rwök both dhanö mörö më thö pïrë. Twërö bedo thon nï dhanö na kite atir, ngat mörö twërö diö cwinye më thö pïrë.

⁸ Ëntö Obanga onyutho mar mërë both onu kï oro Kiricito më bino thö pï onu nakun onu onwongo pod ebedo ëbal.

⁹ Pï manön, kite na calö ëkwanö onu nï jö na kitegi atir pï remo mërë, rwök mërë onu ebino larë pïrë kï i kom akëmö k'Obanga!

¹⁰ I karë na onu pod ebedo lang k'Obanga, ën ödwökö onu bothe pï thö ka

Wode, ka kömanön na dong ëdwökö onu bothe, rwök mërë onu ebino larë pï kwö ka Wode!

¹¹ Pathi manön kékën, ëntö onu ebino bedo kï yom cwiny i Obanga pï Rwoth onu Yecu Kiricito, piën ënë ömiö ëdwökö onu both Obanga më riberë ködë.

Adam ëka Kiricito

¹² Pï manön, kite na calö bal obino i lobo nakun wok kï both dhanö acël, ëka thö obino pï bal, i yoo nön thö obino i kom jü kibëc, piën jö kibëc öbalö.

¹³ Bal onwongo tye i lobo cön na bara ëmiö cïk, ëntö kanya cïk ope ië, bal thon ba ëkwanö i wi ngat mörö.

¹⁴ Ëntö thö öcakö löc kï i kom Adam naka othuno ködë i kom Muca cë ölö jö n'onwongo ba ötimö gini bal kite n'Adam öbalö ködë, n'ötürö cïk n'onwongo ëmiö bothe. Adam ënë obedo anyuth na cïmö ngat na myero obin.

¹⁵ Ëntö mïc n'Obanga miö ba röm kï bal k'Adam. Kadï bed jö na pol onwongo öthö gini pï bal ka ngat acël ca, Adam, ëntö kica k'Obanga kï mïc më nono n'obino pï kica ka dhanö acël ni, Yecu Kiricito, obedo na thwönë rwök na löö, önya örömö jö kibëc.

¹⁶ Ëka döki mïc k'Obanga ba röm kï bal ka dhanö acël ca, piën pï bal ka ngat acël ca ömiö ba ëkwanö jü nï kitegi atir, ëntö tic më kica n'ölübö bal na pol ömiö ëkwanö jü nï kitegi atir.

¹⁷ Ka cë pï bal ka dhanö acël ömiö thö obedo ka löc pï dhanö acël ca ën, Adam, rwök mërë jö n'onwongo gini kica na thwönë ëka kï mïc n'ömiö ëkwanögi nï kitegi atir, gin bino bedo na kwö nakun nwongo tye gini ka löc pï dhanö acël nön thon, ën Yecu Kiricito.

¹⁸ Dong kite na calö bal ka ngat acël ömiö köp ölö jö kibëc, kömanön thon tic na miö dhanö bedo ngat na kite atir okelo löönö köp kï kwö pï jö kibëc.

¹⁹ Piën na calö pï dhanö acël na ba obedo kï winy ömiö jö na pol ödökö ëbal, kömanön thon pï winy ka dhanö acël jö na pol ebino kwanögi nï kitegi atir.

²⁰ Cïk onwongo ëmiö ëk bal önya. Ëntö kanya bal önya ië, kica nya na löö,

²¹ kite na calö bal obino ölöo löc i thöo, kica thon myero ölöo löc pi kwanö jö nï kitegi atir, ek ömügi onwong kwö na ba thum, pi Rwoth onu Yecu Kiricito.

6

Thöo ëka cer ki Kiricito

¹ Ngö na onu ebino kobo? Onu myero emedere me timo bal ek kica önya?

² Pathi ni komanon! Onu na yam ethoo ki kuboth bal; onu doki etwero medere me kwö i bal ningö?

³ Onyo un ba ingeo ni onu kibec n'onwongo ebatica onu i Kiricito Yecu onwongo ebatica onu i thöo mere?

⁴ Pi manon, onwongo eiko onu kanya acel ki Kiricito i thöo mere i batica na onu enwongo, ek onu ebed calö en. Kite na calö Kiricito onwongo ecero ki i kin jö n'othoo ki tekö me dheo k'Apap mere, ek onu thon ebed ki kwö na nyen.

⁵ Ka onwongo onu eribere kodé i thöo moro na cal ki thöo mere, komanon thon onu ebino ribere kodé i cer moro na cal ki cer n'ecero en kodé.

⁶ Onu engeo ni kwö onu na con onwongo eguro ökö i kor yath aria kanya acel kodé ek kwö me bal n'onwongo onu etye kodé othoo ökö ek onu kür doki emedere me bedo opii ka bal—

⁷ pien ngat moro n'othoo ökö egönyö dong ökö ki i bal.

⁸ Kite na calö onu ethoo kanya acel ki Kiricito, onu thon eyee ni ebino kwö kanya acel kodé.

⁹ Onu engeo ni Kiricito ecero ki i kin jö n'othoo, en ba doki bino thoo; thoo ba doki tye ki löc moro i kome.

¹⁰ Thoo na en othoo kodé, en othoo i bal wang acel na ba bino thoo doki; entö kwö na en kwö kodé, en kwö pi dheo k'Obanga.

¹¹ I yoo acel non, un thon myero itham unu i komwu kenwu ni un dong ithoo unu ökö ki kuboth bal entö itye unu na kwö ki kuboth Obanga i Kiricito Yecu.

¹² Pi manon kür imii unu bal öloo kite na un ikwö kodé ëka ömüwu me lübo miti mere na rac.

¹³ Kür imii unu dul komwu obed me timo bal, na calö jami me tic me tio gin na rac, entö thwara imii unu komwu both Obanga calö jö n'oya ökö ki i thöo obino gini i kwö;

ëka imii unu dul komwu both Obanga na calö jami me tic me kite atir.

¹⁴ Kür imii unu bal öloo kwöwu, pien un ba itye i the löc me cik, entö i the löc me kica k'Obanga.

Opie me kite atir

¹⁵ Cë onu myero etim ngö dong? Onu myero etim bal pien onu ba etye i the cik entö i the kica k'Obanga? Pathi ni komanon!

¹⁶ Un ba ingeo ni ka dong imire unu both ngat moro na calö opii me winyo gin na en kobo, cë itwero unu bedo opii ka dhanö non na un iwinyo köp mere? Un itwero bedo opii me bal na tero jö i thöo, onyo ibedo unu opii me bedo ki winy i kom Obanga na tero jö i kite atir.

¹⁷ Pwoc myero obed both Obanga pien onu onwongo ebado opii me bal, entö kobedini un itye ka lübo koth pwony n'epwonyowu kodé ni ilub unu ki cwinywu kibec.

¹⁸ Egönyowu dong ökö ki i opii me bal ëka idökö unu opii me kite atir.

¹⁹ An atye ka twak i kite ka dhanö, pien man köp na tek na un ba itwero niang ië. Kite na calö un onwongo imio dul komwu kibec me bedo opii me tim carö, ömio idökö unu etim gin mökö na reco. Kobedini dong mii unu dul komwu kibec obed opii me kite atir, ek idök unu jö na leng.

²⁰ I karé na un ibedo opii me bal, un onwongo ba itye i the löc me kite atir.

²¹ Ngö na un inwongo i karé non ki i jami na kobedini mio lewic maköwu? Adwogi ka jami non kibec obedo thoo!

²² Entö kobedini, egönyowu dong ökö ki i opii me bal ëka idökö unu opii both Obanga. Gin na un inwongo ene ni idökö unu jö na leng, ëka adwogi mere ene kwö na ba thum.

²³ Pien öcara me bal ene thoo, entö mic k'Obanga me nono ene kwö na ba thum i Kiricito Yecu Rwoth onu.

7

Apor na yaa ki nyom

¹ Utmegona, un ba ingeo ni an atye ka twak ki jö na ngeo cik—ni cik tye ki twer i kom dhanö ka pod kwö keken?

² Apor mërë, dhakö n'ënyömö, cîk tweo i kom cwörë ka cwörë pod kwö, ëntö ka cwörë öthöö ökö, ën göny ökö ki i cîk më nyom.

³ Ënë ömïö ka cwörë pod tye na kwö, cë dhakö nön önyömërë k'ëcwö nökënë, ekobo ni ödönyö i elomi. Ëntö ka cwörë öthöö ökö, ën nwongo ögöny ökö ki i cîk nön, cë ka ën önyömërë dökî k'ëcwö nökënë, nwongo ba ödönyö i elomi.

⁴ Kömanön thon utmegona, un thon ïthöö unu ki kukur cîk pî Kiricito na un iribërë i kome, ëk idök unu both ngat nökënë, na ënë ngat n'ecero ki i kin jö n'öthöö, ëk ënyak nyig onu both Obanga.

⁵ Piën i karë na onu pod etye i kite më kwö më anywöli, miti më kwö më anywöli na cîk ökwërö ökö onwongo tye ka tic i dul kom onu na papath më nyakö nyig më thöö.

⁶ Ëntö kobedini dong ëgönyö onu ökö ki i kom cîk, piën onu dong ëthöö ökö ki both gin na cön n'onwongo ömakö onu. Ömïö onu dong etye ka tic i yoo na nyen më Tipo Naleng, pathî dökî i yoo na cön ca më lübö cîk n'ëcöö acöa.

Cîk ëka bal

⁷ Wan ebino kobo nïngö? Cîk obedo bal? Pathî kömanön! Ëntö kono cîk ope, onwongo bal thon ope. Ka Cîk onwongo ba okobo ni, "Kür inir jami ka ngat nökënë," onwongo thon ba ënrö jami ka jii.

⁸ Ëntö bal onwongo karë cë ödönyö i cîk ëka öcakö kelo miti më nrö gin na kibëc i cwinya. Piën ka cîk onwongo ope, bal thon onwongo bedo n'ope.

⁹ Yam onwongo an akwö abonge cîk, ëntö i karë na cîk obino, bal öcakö bedo na kwö ëka an athöö.

¹⁰ An anwongo ni cîk nön kikome n'onwongo myero okel kwö ënë dökî okelo thöö.

¹¹ Piën bal onwongo karë më dönyö i cîk cë öbwöla ëka dong oneka ökö.

¹² Pi manön, cîk leng ëka gin n'ëcîkö thon leng, tye atir ëka bër.

¹³ Gin na bër ënë dökî okelo thöö i koma? Pe, bal ënë okelo thöö nakun tio ki gin na bër ëk ömii onen kanyalër ni bal ënön.

Kömanön, gin n'ëcîkö ömïö bal ödökö na rac rwök.

¹⁴ Wan engeo ni cîk obedo jami më tipo; ëntö an abedo më kom n'ëcadhö na calö opii both bal.

¹⁵ An ba aniang i gin na an atimö, piën gin na an amitö timö ba atimö, ëntö gin na an ba amitö timö ënë an atimö.

¹⁶ Dong ka an atimö gin na an ba amitö timö, man nyutho ni an ayee ni cîk bër.

¹⁷ Kite na tye ködë, pathî an kikoma ënë atimö, ëntö bal na bedo i koma ënë timö.

¹⁸ An angeo ni gin mörö na bër ope na bedo i koma, na ënë koma më anywöli. Piën an abedo ki miti më timö gin na bër, ëntö ba atwërö timö.

¹⁹ Piën an ba atimö gin na bër na an amitö timö, ëntö atimö gin na rac na an ba amitö timö.

²⁰ Cë ka an atimö gin na an ba amitö timö, manön nwongo dong pathî an ënë atimö, ëntö bal na tye i iya ënë timö.

²¹ An anwongo cîk ni tye ka tic: Ka an amitö timö gin na bër, gin na rac ënë an atimö.

²² An amarö cîk k'Obanga ki cwinya kibëc;

²³ ëntö dökî an atye ka nënö cîk nökënë tye ka tic i dul koma, nakun tye ka lwëny i cîk më thamana ëka mia adökö opii ka cîk më bal na tye ka tic i dul koma gin.

²⁴ An koma këc, nga ënë bino laröna ki i kom ni na thöö ökö?

²⁵ An apwöyö Obanga pî Yecu Kiricito Rwoth onu!

Pi manön, an kikoma i thamana abedo opii më cîk k'Obanga, ëntö i kwöna më anywöli abedo opii më cîk më bal.

8

Kwö më cwiny

¹ Pi manön, kobedini ba dökî ebino ngölö köp më löö jö na tye i Kiricito Yecu,

² piën cîk ka Tipo Naleng na mïö onu kwö më ribërë ki Kiricito Yecu ögönya dong ökö ki i thë cîk më bal ëka thöö.

³ Gin na Cîk onwongo ba twërö timö, piën kwö onu më anywöli onwongo ölökerë ödökö na görü, Obanga ötimö ki oro Wode më bino i kit kom na cal ki më onu na bal obuo ökö, na calö gin më atyëra n'ëtyërö both Obanga pî bal. Kobedini ën

dong öngölö köp ölöo bal na tye i kom onu n'enywölö onu ködë.

⁴ Èk kite atir na cîk mîtö ocobere i kom onu, onu jô n'ëlübö kite më kom n'enywölö onu ködë, ëntö ëlübö kite ka Tipo Naleng.

⁵ Jô na kwö i kite më kwö më anywöli oketho thamagi i kom gin na miti më kwö më anywöli mîtö; ëntö jô na kwö nakun lübö gîni kite ka Tipo Naleng, ketho thamagi i kom gin na Tipo Naleng mîtö.

⁶ Thama na lübö kite më kwö më anywöli kelo thöo, ëntö thama na lübö kite ka Tipo Naleng kelo kwö ëka kuc.

⁷ Piën kite më kwö më anywöli obedo langö both Obanga, piën ba winyo cîk k'Obanga ëka ba twërö winyo.

⁸ Jô na kwö nakun lübö kite më kwö më anywöli ba twërö gîni yomo cwiny Obanga.

⁹ Un ba itye i kite më kwö më anywöli, ëntö itye unu i cwiny, ka Tipo k'Obanga tye i iwu. Ka ngat mörö n'ope ki Tipo ka Kiricito, nwongo ba obedo më ka Kiricito.

¹⁰ Èntö ka Kiricito tye iwu, komwu nwongo thöo pi bal, ëntö tipowu bino bedo na kwö piën ëkwanöwu dong ni kitewu atir.

¹¹ Ka Tipo ka ngat n'ocero Yecu ki i kin jô n'öthöo bedo iwu, ën ngat n'ocero Kiricito ki i kin jô n'öthöo thon bino miö kwö i komwu na thöo pi Tipo mërë na bedo iwu.

¹² Pi manön utmegona, onu etye ki banya—ëntö pathi më kwö i kite më kwö më anywöli.

¹³ Piën ka un ikwö nakun ilübö unu kite më kwö më anywöli, un ibino thöo ëntö ka pi Tipo Naleng un iwëkö tic më kwö më anywöli ökö, cë ibino unu kwö

¹⁴ piën jô kibëc na Tipo k'Obanga tëlögi obedo gîni ëthîno k'Obanga.

¹⁵ Onu ba ëgamö cwiny më bedo opii ëk ëdök cen i lworö, ëntö ëgamö Cwiny më dökö ëthîno k'Obanga, ënë ömiö onu ekok ni, “Aba, Apap.”

¹⁶ Tipo Naleng kikome ribërë ki cwiny onu nakun miö caden ni onu ebedo ëthîno k'Obanga.

¹⁷ Kite na onu ebedo ëthîno k'Obanga, onu ebino nwongo gum na ën ökanö pi jögë ëka onu ebino nywakö kanya acël ki Kiricito gin n'Obanga ökanö nîne. Èntö ka

onu myero ënywak dheo mërë, cë onu thon myero ënywak can mërë.

Dheo më karë më anyim

¹⁸ An athamö ni can më karë ni ba ebino poro ki dheo n'ebino nyutho both onu.

¹⁹ Adyer gin n'ecweo kibëc tye ka kürö nyutho ëthîno k'Obanga ki miti na thwönë rwök.

²⁰ Gin acwea kibëc onwongo ekethogi i the twërö më gin na thërë ope. Pathi pi mitigi kën-gi ëntö pi miti k'Obanga na ënë okethogi i the twërö nön. Èntö gen tye ni

²¹ ceng mörö ebino gönyö gin acwea ökö ki i opii më bedo gin na töp ëk onwong gîni kuc ëka dheo n'ebino miö both ëthîno k'Obanga.

²² Wan engeo ni jami kibëc n'ecweogi acwea tye gîni ka cür acüra k'arem calö arem më nywöl naka i karë ni.

²³ Pathi gin kékën ëntö onu thon n'ëmïö Tipo Naleng na calö mïc më acël na nyutho gin n'ebino miö onu i karë më anyim, onu thon etye ka cür acüra ki i iï onu nakun ëkürö karë më lökö onu ëk ëdök ëthîno k'Obanga na ënë më kökö kom onu.

²⁴ Piën ën ölarö onu më bedo ki gen nön. Èntö gen na kome nen nwongo ba obedo gen. Nga na geno gin na ën nënö?

²⁵ Èntö ka onu etye ki gen më nënö gin na onu ba ënënö, cë onu ëkürö nënö nakun nwongo ëdiö cwiny onu.

²⁶ I yoo acël nön, Tipo Naleng könyö onu kanya onu ëgörü ki ië. Onu ba engeo lëga both Obanga kite na myero onu ëlëg ködë, ëntö Tipo Naleng kikome ënë bakö dhögë pi onu nakun nwongo cür alingaling ki i cwiny onu.

²⁷ Ngat na ngïö cwiny onu ngeo thama ka Tipo Naleng, piën Tipo Naleng bakö dhögë pi jô k'Obanga na leng nakun lübö gin n'Obanga mîtö.

²⁸ Onu engeo ni Obanga timö gin na kibëc më kelo gin na bër both jô na marö ën, jô na ën ocwodogi kite na ën öyübö.

²⁹ Jô na ën onwongo ngeogi na ën omoko ni myero önywak gîni cal ka Wode, ëk Yecu obed athîn kaö më acël ki i kin utmegö na pol.

³⁰ Jô na ën omoko thama mërë i komgi, ën thon ocwodogi; jô na ën ocwodogi, ën

thon ökwanögi nî kitegi atir; jö na en ökwanögi nî kitegi atir, en thon ömïö dheo bothgi.

Mar k'Obanga na tye i Kiricito

³¹ Onu dong ebino kobo ngö i kom köp ni? Ka Obanga tye kukur onu, nga enë bino bedo langö onu?

³² En ba öwëkö Wode kikome entö ömïö en pi onu kibëc—en ba bino mïö onu jami kibëc kanya acël ködë?

³³ Nga na bino pido ki jö n'Obanga dong öyëro? Obanga enë ökwanögi nî kitegi atir.

³⁴ Nga enön na twëro ngölö köp löönö onu? Ngat mörö ope. Kiricito Yecu enë öthöo ëka ecero en i kwö—en obedo i nget cing Obanga kucem ëka en thon tye ka bakö dhögë pi onu.

³⁵ Nga na bino poko onu ki i mar ka Kiricito? Nënö can onyo arem, onyo ayela, onyo kec, onyo bedo kotula onyo gin mörö kékën na rac onyo pala abadë?

³⁶ Kite na calö ecöo ni:

“Ebino nekowa kiceng jwi piri;

ebino kwanöwa calö rom më aneka.”

³⁷ Onu etye ka löönö jami ni kibëc pi ngat n'onwongo ömarö onu.

³⁸ An angeo adyer ni kadï thöo onyo kwö, kadï emalaika onyo tipo na reco, kadï gin na tye i karë ni onyo gin na mitö bino, kadï tükö mörö,

³⁹ kadï gin na tye malö, kadï gin na tye piny, kadï gin mörö kékën ki i kin gin acwea kibëc, ba bino poko onu ki i kom mar k'Obanga na tye i Kiricito Yecu Rwoth onu.

9

Obanga öyëro jö Icarael

¹ An atye ka twakö köp adyer i Kiricito—an ba atye ka twakö köp më twodo, thama më cwinya na nyutho bal thon obedo caden köda pi Tipo Naleng—

² an atye ki cwer cwiny rwök ëka arem na ba jik.

³ Pi mitina këna, onwongo athamö ni mitö ëlama ökö ëk ëkwanya ökö ki both Kiricito pi utmegona n'obedo gini rokna,

⁴ na gin enë jö Icarael. Jö n'Obanga ölökögi ödökö ëthinö mërë, ömïögi dheo ëka cükërë mërë kibëc. Ömïögi Cik ëka kite na myero ewör en ködë ëka cükërë mërë.

⁵ Kwere onu kibëc yam obedo mëgi, ëka Meciya thon ënywölö i kin-gi i kite ka dhanö. Onu myero epwö Obanga na löö jami kibëc naka naka! Amen.

⁶ Kür itham unu nî köp k'Obanga ba ötimö gin mörö, piën jö n'ënywölögi i kin jö Icarael onwongo ba obedo gini jö k'Obanga adyer,

⁷ ëka thon gin kibëc ba obedo ëthinö k'Abraam adyer piën onwongo ecöo ni, “ëthinö ka Icaka enë ebino cwodo ni ëkwaëwu”

⁸ Man nyutho ni pathi ëthinö n'ënywölögi i kite ka dhanö enë ebino cwodogi nî ëthinö k'Obanga, entö ëthinö n'ënywölögi pi cükërë k'Obanga enë ebino cwodogi nî ëkwaë k'Abraam adyer.

⁹ Man enë gin na cükërë okobo ni, “An abino dwogo i koth karë ni nwongo dong Cara önywölö wode.”

¹⁰ Pathi manön kékën, entö ëthinö ka Rebeka onwongo tye gini k'apapgi acël, na enë kwarö onu Icaka.

¹¹ Kadï i karë na bara ënywölögi ëka na bara ötimö gini gin mörö na bër onyo na rac—ëk ömïi yüb k'Obanga më yër ömëdërë:

¹² pathi pi tic entö pi cwodo mërë. Ekobo both Rebeka ni, “Athïn na dit bino tic pi athïn na tidï.”

¹³ Kite na calö ecöo ni, “An amarö Jakob, entö ba amarö Ecau.”

¹⁴ Cë ngö na onu ebino kobo? Onu ebino kobo ni Obanga ba ngölö köp atir ëka kakarë? Pathi ni kömanön!

¹⁵ Piën en okobo both Muca ni, “An abino timö kica both dhanö na an atimö kica ninë, ëka an abino nyutho bërna both dhanö na an abino nyutho bërna ninë.”

¹⁶ Manön ba cung i kom gin na dhanö mitö onyo i kom tic mërë na en oyelere ködë entö cung i kom kica k'Obanga.

¹⁷ Piën Cöc na Leng kobo ni Obanga okobo both Parao ni: “An akethi më bedo rwoth pi köp ni, ëk ömïi anyuth tüköna i komi ëk nyinga ëtit pïrë i wi lobo kibëc.”

18 Pī manön, Obanga tīmō kīca both dhanō na ěn mītō tīmō nīnē kīca, ěka lōkō cwiny dhanō na ěn mītō mē bedo na nwang.

19 Ngat mōrō twērō penyo nī, “Pīngō Obanga pod kobo nī onu ebedo ěbal? Nga na twērō gēngō miti mērē?”

20 Ěntō in dhanō adhana, ibedo nga na in ĩgamō dhō Obanga? Gīn n'ecweo acwea twērō penyo ngat n'ocweo ěn nī, “Pīngō icwea nī kōman?”

21 Acwe agulu ope kī twērō ĩ kom lobo mē cweno agulu acēl na pīrē tēk ěka nōkēnē na pīrē ba tēk nakun tio kī ĩ kom lobo agulu acēl nōn?

22 ĩ yoo acēl nōn, kadī bed nī Obanga tye kī twēr mē nyutho akēmō ěka tēkō mērē, ěn obedo ngat na diō cwinye ĩ kom jō n'akēmō mērē podho ĩ komgī—jō n'ēyübōgī mē apwoda.

23 Ěn ōtīmō koman ěk ōmīi lōnyō mē dheo mērē ongere both jō na ěn ōtīmō kīca nīgī, jō n'onwongo ěn ōyübō cōn pī dheo mērē—

24 naka thon onu, jō na ěn ocwodo, pathī kī ĩ kin Eyuda kēkēn ěntō thon kī ĩ kin Erok.

25 Kite na calō ěn okobo kōdē ĩ buk ka Kocēa nī,
“An abino cwodo jō n'onwongo ba obedo gīnī jōga nī, ‘Jōga,’
ěka dhakō n'onwongo an ba amarō nī,
‘Ngat na an amarō,’ ”

26 ěka,
“Bino tīmērē ĩ kabedo n'onwongo ekobo nīgī nī,
‘Un ba ibedo jōga,’
ebino cwodogī nī,
‘ěthīnō k'Obanga na kwō.’ ”

27 Icaya oredo kī dwōn na malō nī,
“Kadī bed wel jō Icarael bed na calō kwo mē dhō nam,
jō n'odong kī ĩ kin-gī ěnē Obanga bino larō.

28 Pīen Rwoth bino ngölō-köp mērē ĩ kom lobo ěka bino tyeko ōkō pīōpīō.”

29 Icaya thon okobo nī:
“Ka onwongo Rwoth Won Twēr
ba ōwēkō ěkwaē onu mōkō,
onu onwongo ebedo calō Codom,

ěka onu onwongo ebedo calō Gomora.”

Jö Icarael ěka köp mē Emuth na Bēr

30 Cē ngō na onu ebino kobo? Onu ebino kobo nī Erok na ba oyelere gīnī mē dōkō jō na kitegī atīr, ebino kwanōgī nī kitegī atīr, kite atīr n'onwongo gīnī pī yee;

31 ěntō jō Icarael n'ōtēmō gīnī kī tēk mē cobo cīk ěk ebed gīnī jō na kitegī atīr, ba ocobo gīnī cīk nōn.

32 Pīngō? Pīen gīn ba obedo rangō ĩ yoo mē yee ěntō obedo gīnī rangō calō gīn na cung ĩ kom tic. Otwomere gīnī kī kidi na mīō jīi twomere.

33 Kite na calō ěcōō nī:
“Nēn, an aketho kidi ĩ Cion na mīō jīi twomere
ěka lēla na mīōgī podho,
ěka ngat na bino ketho yee mērē ĩ kome ba ebino mīō ěn lewic.”

10

1 Utmegona, gīn na an amītō kī ĩ cwinya kībēc ěka alēgō Obanga pīrē ěnē nī jō Icarael myero ōlarē gīnī.

2 An amīō cadēn ĩ komgī nakun angeo nī gīn omoko na tēk ĩ kom Obanga, ěntō kadī bed omoko gīnī, ba ocung gīnī na tēk ĩ ngec kikome.

3 Gīn onwongo ba ngeo kite n'Obanga kwanō kī dhanō nī kite atīr, ěntō obedo gīnī rangō kitegī kēn-gī mē kwanō dhanō nī kite atīr. Gīn ba ōmīrē ĩ kite atīr n'Obanga mīō.

4 Cīk dong ojīk ōkō ĩ Kiricito, ěk ōmīi jō kībēc na yee ěkwan-gī nī kitegī atīr.

5 Muca ōcōō na lūbērē kī kite atīr na yaa kī ĩ kom Cīk nī, “Dhanō na bino gwōkō jami nī bino kwō pīrgī.”

6 Ěntō kite atīr n'enwongo pī yee kobo nī: “Kūr ikob kī ĩ cwinyi nī, ‘Nga na bino ĩdhō malō ĩ polo?’” (manön ěnē, mē kelo Kiricito yo pīny)

7 “onyo ‘Nga na bino dōnyō yo pīny ĩ thē bur na thuth?’ ” (manön ěnē, mē kelo Kiricito malō kī ĩ kin jō n'ōthōō).

8 Ěntō köp nī kobo nīngō? “Köp nī tye na cwök bothi; tye ĩ dhogi ěka ĩ cwinyi,”

manön enë, köp i kom yee na wan ëtütö pîrë:

⁹ Ka in ituco kî dhogi nî Yecu enë Rwoth nakun iyee kî i cwinyi nî Obanga ocerö en ökö kî i kin jö n'öthöö, cê ibino lari.

¹⁰ Piën dhanö yee kî i cwinye enë miö ëkwanö en nî kite mërë atîr, ëka tuco thon kî dhögë cê miö Obanga larö en.

¹¹ Kite na Cöc na Leng kobo nî, “Ngat mörö na bino ketho yee mërë i kome ba ebino miö en lewic.”

¹² Apokapoka mörö ope i kin Eyuda ëka Erok—gîn kibëc tye kî Rwoth acël nön na poko lönyö më gum both jö kibëc na cwodo nyïng Rwoth,

¹³ piën, “Jö kibëc na bino cwodo nyïng Rwoth bino larë.”

¹⁴ Gîn twërö cwodo nyïng ngat na gîn ba oyee i kome nîngö? Gîn twërö yee nîngö ka ba owinyo gîn köp n'ëtütö i kome? Gîn twërö winyo köp i kome nîngö ka ngat mörö ba ötütö nîgi?

¹⁵ Gîn twërö titö köp nîngö ka ba eorogi? Kite n'ecöö ködë nî, “Tyën jö na kelo köp më emuth na bër bino bedo më gum nîngö!”

¹⁶ Ëntö pathî jö Icarael kibëc enë oyee köp më Emuth na Bër, piën Icaya okobo nî, “Rwoth, nga n'oye köp na wan ëtütö?”

¹⁷ Adyer, yee bino pî winyo köp n'ëtütö, ëka köp n'ewinyo yaa kî i köp n'ëtütö i kom Kiricito.

¹⁸ Ëntö an amütö penyo: Gîn onwongo ba owinyo? Adyer owinyo gîn:

“Dwön-gî owinyere i wi lobo kibëc, köp na gîn twakö owinyere naka i ajiki lobo.”

¹⁹ An apenyo dökî: Jö Icarael onwongo ba öniang gîn? Më acël, Muca okobo nî, “An abino miö nyeko maköwu i kom jö na ba obedo rok kikokome; an abino miö akëmö maköwu i kom rok na ba niang.”

²⁰ Icaya dökî okobo kî tæk cwiny nî, “Jö n'onwonga gîn enë jö n'onwongo ba ranga gîn; an anyuthara both jö n'onwongo ba penya gîn.”

²¹ Ëntö i kom jö Icarael en okobo nî, “Kiceng kibëc an atingo cinga më jölö jö na ba winyo dhöga, ëka jö na pyem gîn köda.”

11

Kica k'Obanga i kom jö Icarael

¹ An dong apenyo: Obanga obino ökwërö jögë? Ba ökwërö! An kikoma abedo dhanö më Icarael, akwar Abraam, n'öya kî i kaka ka Benjamin.

² Obanga ba ökwërö jögë, na en ongeogi cön. Un ingeo gin na Cöc na Leng kobo i kom Eliya—kite na en ökwaö Obanga ëk opwod jö Icarael:

³ “Rwoth, oneko gîn edwarpînyini ëka örëdhö gîn keno tyëni gîn ökö; an këna enë adong, ëka mütö gîn nekona!”

⁴ Cê Obanga ögamö nîne nîngö? Ën ögamö nî, “An agwökö jö na mëga elip abirö n'odong na ba orumo cöng-gî pîny më wörö Baal.”

⁵ I kit yoo acël nön, tye jö mökö n'odong i karë ni n'Obanga öyërogî pî kica mërë.

⁶ Ëka ka pî kica, cê ba dökî bedo pî tic; ka onwongo ba obedo pî kica, cê kica onwongo ba dökî mëdërë më bedo kica.

⁷ Cê ngö dökî? Jö Icarael ba onwongo gîn gin na gin obedo rangö, ëntö jö n'ëyëro këkën enë onwongo. Jö nököne cwinygî ödökö na nwang,

⁸ kite na calö ecöö ködë nî:

“Obanga ömiögî cwiny n'odhil, ömiö wang-gî ba neno, ëka ithgî ëk kür owiny gîn köp, naka tin.”

⁹ Daudi okobo nî,

“Mii mëjagî më cem obed owico ëka pawaka na makögî, ëk obed gin na miögî twomere më cülö wang balgî.

¹⁰ Mii wang-gî öthöö ökö ëk kür önën gîn pîny, ëka imii wang pyërgî ogom ökö na twal.”

Larë obino both Erok

¹¹ An dökī apenyo: Jö Icarael otwomere ek opodh gini piny na ba twerö yaa gini malö? Pathi komanön! Entö pi balgi enë ömïö larë obino naka both Erok ek ömï nyeko ömak jö Icarael.

¹² Ka balgi dong okelo gum both lobo ëka thon gin na gin orwenyo kelo gum both Erok, bër mërë dong bino bedo na röm kwene ka gin odwogo kibëc ökö!

¹³ An atye ka twak kodwu un Erok. Dong kite na calö an abedo akwëna both Erok, an abino wakara pi ticna.

¹⁴ An atye ki gen ni abino miö nyeko makö jö më rokna ek ömï alar jö mökö ki i kin-gi.

¹⁵ I karë n'ëkwërö jö Icarael ökö, Obanga ödökö lobo kibëc yo bothe më ribërë ködë. Bino bedo ningö ka egamögi? Bino bedo na calö kwö n'öya ki i kin jö n'öthö.

¹⁶ Ka mökö na nönök n'etyërö both Obanga calö wi cem emïö obedo na leng, cë mökö kibëc nwongo bedo na leng. Ka orii yath leng, cë jangë kibëc thon bedo na leng.

¹⁷ Entö ka jangë mökö ëtürö ökö ki i kom yath jeituni na bër, ëka ëtürö jang jeituni mörö më thim cë ecömö i kom yath jeituni na bër ca, cë dong cakö nywakö pig yath na bër më jeituni ca. Un Erok icäl unu ki jang yath jeituni n'ëjakö ki i thim.

¹⁸ Kür iwakiri i kom jang yath nökënë gini ca. Ka in iwakiri, po ni in ba itingo orii yath malö, entö orii yath enë otingi malö.

¹⁹ In ibino kobo ni, "Jang yath gini onwongo ëtürö ökö ek ömï ecöma i kom yath."

²⁰ Adyer, ëtürögi ökö piën gin ba oyee i kom Obanga, in pod icung piën yeeni tye. Kür ibed k'awaka entö bed ki lworö.

²¹ Ka Obanga ba öwëkö jang yath kikome, cë in thon ba ebino wëköni piën in ba iyee.

²² Nën kica k'Obanga ëka gero mërë: en ger i kom jö na podho, entö nyutho kica mërë bothi, ka imediri nakun icung i kica mërë. Ka pe, cë in thon ebino tongoni ökö.

²³ Ka Eyuda obedo gini ki yee dök, cë ebino dwökögi cen i kom yath, piën

Obanga tye ki twerö më dwökögi kunön dök.

²⁴ Piën ka komanön un ibedo Erok ëka iröm unu ki yath jeituni më thim n'etongo ökö cë ecömö i kom yath jeituni na bër ca, na nwongo ba otuu ki kom jeituni n'ëpidhö apidha. Bino bedo na yot both Obanga më cömö jang yath jeituni nökënë nön i kom yath n'ëtürö en ki ië.

Jö Icarael kibëc bino larë

²⁵ Utmegona, tye müng mörö na an amitö ni inge unu, ek ömï kür itham unu kenwu ni iryëk unu: Jö Icarael cwinygi bino bedo na nwang pi karë mörö na nönök naka ka wel Erok më bino both Obanga örömö.

²⁶ Kinge, Obanga bino larö jö Icarael kibëc kite n'ecöo ni:
"Alar bino bino nakun yaa ki i Cion;
ën bino kwanyö tim na reco ökö ki
both ëkwaë ka Jakob.

²⁷ Man enë cikërëna na an aketho ködgi i karë na an abino kwanyö balgi ökö."

²⁸ Kite na gin ökwërö köp më Emuth na bër, Eyuda dong obedo gini lang k'Obanga pirwu un Erok. Entö pi yër k'Obanga, gin dong ödökö jö n'Obanga marögi pi kwereg.

²⁹ Piën Obanga ba twerö lökö thama mërë i kom ngat na en öyërö ëka na miö gum.

³⁰ Na calö un Erok, un ba iwörö unu Obanga i karë n'opoth ca; entö kobedini un dong inwongo kica k'Obanga piën Eyuda ba obedo gini ki winy i kom Obanga.

³¹ I yoo acël nön, pi kica na un inwongo, Eyuda kobedini ba dök winyo gini Obanga, ek gin thon onwong kica na calö adwogi më kica k'Obanga bothgi.

³² Piën Obanga oketho jö kibëc i buc më kwërö bedo ki winy i kome ek enyuth kica mërë bothgi kibëc.

Pak both Obanga

³³ Lönyö k'Obanga thwönë rwök! Ryökö mërë ëka ngec mërë thuth rwök!
Köp na en ngölö, niang i körë tük,
ëka niang i kite na en tio ködë tük!

³⁴ "Nga n'ongeo thama ka Rwoth?"

Onyo nga n'obedo amii thama mërë?"

³⁵ "Nga na yam ömöö Obanga gin mörö, n'Obanga myero öcül en?"

³⁶ Piën jami kibëc enë ocweo, ëka jami kibëc obedo na tye pîrë ëka obedo mëgë. Dheo obed both Obanga naka naka! Amen.

12

Kwö na nyen i Kiricito

¹ Pi manön, utmegona abakö dhöga bothwu pî kica k'Obanga nî imirë unu kenwu na calö tyër na kwö n'etyërö both Obanga, gin na leng na yomo cwiny Obanga—na enë wörö më cwinywu.

² Kür ilüb unu thama më lobo ni, ëntö mii unu Obanga ölok thamawu ödök na nyen, ëk ömii iniang unu i gin n'Obanga mitö—gin na bër, na yomo cwinye, na bal mörö ope ië.

³ Pi mïc më kica k'Obanga n'emöö botha, an akobo bothwu kibëc nî: Dhanö acëlacël kür myero ötham pî dit mërë na löö karë, ëntö obed gini jö na gwökërë kën-gi kî thama na tye atir, nakun ngat acëlacël lübö yee n'Obanga dong opimo cë ömöö bothe.

⁴ Onu etye kî dul kom na pol i kom acël, dul kom nî thon ba tio gini tic acël këkën.

⁵ Kömanön thon, kadî bed onu thon etye na pol, onu ebedo kom acël i Kiricito, na dhanö acëlacël bedo calö dul kom awodhe.

⁶ Onu etye kî mïc na papath na lübö gum n'Obanga ömöö both onu. Ka cë emöö both ngat mörö mïc më titö köp k'Obanga, myero en ötit kite na calö yee mërë tye ködë.

⁷ Ka cë emöö mïc më tic pî jii, myero en oti tic bothgi. Ngat n'obedo apwony myero opwony dhanö.

⁸ Ngat na cükö cwiny jii myero öcük cwinygi, ngat na poko jami mërë, myero opok kî cwinye kibëc, ngat na tëlö jö myero ötël jö kî mör kom, ngat na könyö écan, myero ökönygi kî yom cwiny.

Mar

⁹ Mii unu mar na un itye ködë obed mar më adyer. Kwër unu gin na rac; mok unu na tæk i kom gin na bër.

¹⁰ Marë unu kenwu kî cwinywu kibëc na calö utmego, nakun ngat acëlacël mïö wörö both awodhe.

¹¹ Komwu obed na mör abonge wac kom, bed unu na lyeth naka i cwinywu, nakun itio unu both Rwoth na calö etic mërë.

¹² Cwinywu obed na yom pî gin na un igeno, dii unu cwinywu i can, ëka imirë unu kenwu i lögö Obanga kî cwinywu kibëc.

¹³ Pok unu jamiwu both jö k'Obanga na leng n'ope gini kî gin mörö, keth unu cwinywu thon më gwökö wele.

¹⁴ Lög unu gum i kom jö na yelowu, lam unu gum i komgi, ëntö kür icën-gi acëna.

¹⁵ Bed unu kî yom cwiny kanya acël kî jö na tye kî yom cwiny; kum unu kanya acël kî jö na kumo.

¹⁶ Bed unu kî niang n'atir i kinwu kenwu, kür ibed unu k'awaka, ëntö ribërë unu kî jö na tye i rwöm na piny. Kür i kethere kenwu nî iryëk unu.

¹⁷ Kür icül unu gin na rac kî gin na rac i kom dhanö mörö, ëntö tëm unu më timö gin na kibëc na dhanö thamö nî bër.

¹⁸ Ka cë twërë, na lübërë kî kubothwu, myero ibed unu kî kuc kî jö kibëc.

¹⁹ Nyikoneina më amara, kür icül unu kwor, ëntö mii unu karë n'akëmö k'Obanga, piën ecöö nî, "Obedo ticna më cülö kwor; an abino cülö," man Rwoth enë okobo.

²⁰ Entö naka thon:

"Ka kec oneko langöni, mii ocem;
ka öriö pii oneko en, mii en pii omodhi.

Ka itimö nî kömanön, ibino miögi bedo kî lewic i wigî."

²¹ Kür imii unu gin na rac ölööwu, ëntö un enë myero ilöö gin na rac kî timö gin na bër.

13

Wörö ëlök

¹ Dhanö acëlacël myero öwör ëlök na löö en, piën ba tye alök mörö na ba öya kî both Obanga, ëlök na tye gini Obanga enë okethogi.

² Pî manön ngat na pyem k'ëlöc nwongo pyem kî ngat n'Obanga öyëro, ebino ngölö köp i kom jö na pyem k'ëlöc.

³ Piën jö na tio gin na bër ba bedo gîni kî lworö mörö i kom ëlöc, ëntö jö na tio gin na rac ënë bedo gîni kî lworö. In imitö nî kür ibed kî lworö i kom dhanö na tye ka löc? Tîm gin na bër, cë alöc bino pwöyöni,

⁴ piën ën obedo atic k'Obanga na tio tic mërë pî könyöni. Ëntö ka in itimö gin na rac, cë myero ibed kî lworö i kome, piën twërö më pwodo dhanö ëmïö ën ökö. Ën obedo atic k'Obanga na kelo pwod k'Obanga i kom jö na timö gin na rac.

⁵ Pî manön, ënë ömïö nî myero onu ëwör ëlöc, pathî pî lworö pwod k'Obanga kékën, ëntö më miö thama më cwinywu na nyutho bal ëk obed na leng.

⁶ Man thon ënë tyën köp n'ömïö icülö unu ocoro, piën ëlöc gîni obedo etic k'Obanga, na tio gîni ticgi.

⁷ Cül unu gin na myero both ngat acëlacël: Cül unu ocoro both wegî ocoro ëka ajwok both wegî ajwok, lwor unu jö na myero më alwora, wör unu jö na myero më awöra.

Mar ënë gin na cobo cîk

⁸ Kür ibed unu kî banya ka ngat mörö i komwu. Ëntö bed unu kî banya më marö awodhi i kinwu kenwu, piën jö na marö ewodhgi nwongo dong ocobo gîni Cîk.

⁹ Piën Cîk kobo nî, “Kür idöny i elomi, kür ineki, kür ikwal, kür inîr jami ka ngat nökenë,” ëka kî kwa cîk mökö nökenë thon önöthërë gîni kanya acël kî köp nî, “Mar awodhi na calö imarö komi keni.”

¹⁰ Ngat na marö dhanö ba timö gin na rac both dhanö awodhe, pî manön mar ënë gin na cobo cîk.

¹¹ Myero itii unu man, nakun ingeo unu karë na un itye unu ië, nî karë dong örömö na myero icoo unu ökö kî i wang ninö. Piën larë onu dong onyingo na cwök rwök, löö karë na onu onwongo pod etye kî yee i kom Rwoth.

¹² Kiwor dong cwök thum, pîny dong mitö ruu. Eru dong ebol tic më pîny na cöl ökö, ëka eruk jami lwëny më kiceng.

¹³ Myero onu ëlüb kite na myero më kiceng, abonge woro ëka mërö, abonge tim

më ölyang kî tim mökö më tarwang, abonge dhaa kî nyeko.

¹⁴ Ruk unu Rwoth Yecu Kiricito calö iruko unu böngü, ëka thon kür itham unu kite më kwöwu më anywöli ëka më cobo miti mërë.

14

Kür ingöl köp i kom ngat mörö

¹ Jöl unu jö na yeegi görü, ëka kür ipyem ködgi i kom thama mökö na gîni thamö.

² Dhanö twërö bedo kî yee më camö gin mörö kékën, ëntö ngat na yee mërë görü camö ngwedo kékën.

³ Dhanö na camö gin na kibëc myero kür öcaa ngat na ba camö, ëka dhanö na ba camö gin na kibëc kür öngöl köp i kom ngat na camö gin na kibëc, piën Obanga dong öjölö ën.

⁴ In inga më ngölö köp i kom atic ka ngat nökenë? Manön köp ka ngat na löö ën më ngölö köp i kome, ka cung onyo ka podho. Ëntö ën bino cung, piën Rwoth tye kî twërö më miö ën cung.

⁵ Dhanö acël thamö pî ninö acël na löö ninö nökenë, nakun nwongo dhanö nökenë thamö pî ninö kibëc nî röm. Dhanö acëlacël myero omok thama mërë pîrë kënë.

⁶ Dhanö na thamö pî ninö mörö nî pîrë tük, thamö pî Rwoth. Ngat na camö gin mörö kékën camö pî Rwoth, piën miö pwöc both Obanga, ëka dhanö na kwërö cem mökö thon kwërö pî Rwoth, ëka pwöyö Obanga.

⁷ Piën dhanö mörö ope kî i kin onu na kwö pîrë kënë, ëka thon dhanö mörö ope na thöo pîrë kënë.

⁸ Ka onu ëkwö, onu ëkwö pî Rwoth, ëka ka onu ëthöo, onu ëthöo pî Rwoth. Cë kadî onu ëkwö, onyo ëthöo, onu ebodo jö ka Rwoth.

⁹ Pî tyën köp nî, Kiricito öthöo ëka dökî obedo na kwö ëk ën obed Rwoth ka jö n'öthöo ëka kî jö na kwö.

¹⁰ Pingö in ingölö köp i kom omeru? Onyo in, pingö icaö omeru? Onu kibëc ebino cung i nyim then ker k'Obanga ëk öngöl köp nî onu.

¹¹ Piën ëcöo nî: “Rwoth okobo nî, ‘Na calö an atye na kwö,’

jö kibëc bino rumo cöng-gi i nyima;
ëka jö kibëc bino pakö Obanga.’ ”

¹² Cë dong, ngat acëlacël i kin onu bino dök
i köp na tye i kome pîrë kënë both Obanga.

¹³ Pî manön, onu myero kür ëngöl köp i
kom ewodh onu, ëntö gin na myero onu
ëjuk ökö ënë më tio gin mörö na bino miö
ömîn onu twomo tyënë onyo podho i bal.

¹⁴ An angeo ëka aniang na bër i Rwoth
Yecu, ba tye gin mörö n'obedo më kwer
pîrë kënë, ëntö bedo më kwer both ngat na
thamö ni obedo më kwer.

¹⁵ Ka cë imiö utmegoni bedo ki cwer
cwiny pî gin na in icamö, nwongo dong ba
itye ka lübö yoo më mar. Kür iwëk gin na
in icamö öbal kwö ka dhanö na Kiricito
öthöö pîrë.

¹⁶ Kür imiü unu dhanö obed ka twak i
kom gin mörö na bër ki kubothwu ni
obedo gin na rac.

¹⁷ Piën ker k'Obanga ba obedo më cem
ki math, ëntö obedo më kite atir, kuc, ëka
yom cwiny na Tipo Naleng miö.

¹⁸ Dhanö na tio tic ka Kiricito ni kömanön
ënë yomo cwiny Obanga ëka jü pwöyö.

¹⁹ Eru dong ebed ka thamö pî gin na kelo
kuc, ëka ki gin na jingö yee onu i kin onu.

²⁰ Kür ibal tic k'Obanga pî köp më cem
kekën. Cem kibëc leng, ëntö bedo na rac ka
dhanö mörö camö gin na miö awodhe
podho i bal.

²¹ Bedo na bër rwök ka ba icamö ringo,
onyo kadî më madhö köngö, onyo tio gin
mörö na bino miö omeru podho.

²² Yee na in itye ködë myero ibed ködë i
kin in k'Obanga kekën. Tye ki gum dhanö
na ba ngölö köp i kome kënë i kom gin na
ën pwöyö.

²³ Ëntö dhanö na tye k'akalakala i
cwinye, köp löö ën ka cë öcamö, piën gin na
ën camö ba öya ki i yee; ëka gin na kibëc na
ba öya ki i yee obedo bal.

15

¹ Onu jö na tük myero ëköny jö na görü i
kom gin na löögî, ëntö kür onu ëtham më
yomo cwiny onu kekën.

² Ngat acëlacël i kin onu myero oyom
cwiny awodhe, më könyö ën, ëk ödöng i yee
mërë.

³ Piën Kiricito ba oyomo cwinye kënë,
ëntö obedo ki kite na calö ëcöö ni, “Ayenya
ka jö n'obedo ka yanyöni opodho i koma.”

⁴ Gin na kibëc n'ëcöö i karë na cön ca
onwongo ëcöö më pwonyo onu, ëk onu
ebed ki gen më dangö can ëka cükö cwiny
na yaa ki i Cöc na Leng.

⁵ Dangö can ki cükö cwiny yaa ki both
Obanga, myero ën ömüwu ibed unu ki
niang na bër i kinwu kekenwu, nakun
ilübö unu kite ka Kiricito Yecu,

⁶ ëk iribërë unu ka pakö Obanga Apap ka
Rwoth onu Yecu Kiricito ki dwön acël.

⁷ Pî manön, jöl unu ngat acëlacël, kite na
calö Kiricito dong öjölöwu ködë, pî dheo
k'Obanga.

⁸ An akobo bothwu ni Kiricito ölökerë
ödökö atic na könyö Eyuda, pî nyutho ni
Obanga twakö köp adyer, nakun thon
cobo gin n'Obanga öcikerë ië both kweregî,

⁹ ëk Erok obed ginî ka pakö Obanga pî
kica mërë, kite n'ëcöö ködë ni:
“Pî manön an abino paköni i kin Erok;
an abino wero wer më pakö nyingi.”

¹⁰ Okobo dökî ni,
“Un Erok, bed unu ki yom cwiny kanya
acël ki jögë.”

¹¹ Ëka dökî ni,
“Pak unu Rwoth, un Erok kibëc,
ëka un jö më lobo kibëc wer unu wer
më pakö ën.”

¹² Ëka dökî Icaya okobo ni,
“Akwar Jece bino bino,
ën ngat na bino më löönö Erok,
Erok bino ketho gen-gi i kome.”

¹³ Obanga na miö jö kibëc bedo ki gen,
myero ömü yom cwiny kibëc ki kuc opong
i iwu pî yeewu i kome, ëk genwu obed ka
medërë amëda pî tükö më Tipo Naleng.

Paulo atic both Erok

¹⁴ Utmegona, an kikoma angeo atir ni un
ibedo jö na bëcö rwök, itye unu ki ngec
n'örömö, ëka itwërö unu pwonyere kenwu.

¹⁵ Ëntö an dong atyeko cöö bothwu köp
mökö ki tük cwiny na dit, kobedini an

amitö po wiwu ië. An atimö kömanön pi mic n'Obanga ömïa,

¹⁶ më bedo atic ka Kiricito Yecu both Erok. An atye ka tic calö alamdhök k'Obanga nakun atitö köp më Emuth na Bër n'öya ki both Obanga, ëk ömïi Erok obed gini calö tyër n'Obanga pwöyö, na Tipo Naleng ölönyö ökö ödökö na leng.

¹⁷ Pi manön, an atye ki tyën köp na müö awakara i Kiricito Yecu, pi ticna na an atye ka tio pi Obanga.

¹⁸ An ba abino twakö köp mörö nökenë, na path ki gin na Kiricito otio pi kelo Erok më bedo ki winy i kom Obanga, nakun tio kanya acël köda i köp ëka i tic—

¹⁹ ki tükö n'onen i kom anyuth ki tango mökö, pi tükö ka Tipo Naleng. Man ömïö an atyeko titö köp më Emuth na Bër i kom Kiricito, cakërë ki i Jerucallem më thuno ködë naka i Illiriko.

²⁰ An onwongo aketho cwinya më titö köp më Emuth na Bër kanya yam dhanö bara owinyo gini nying Kiricito, ëk ömïi kür agër i acaki thë öt na yam dong ngat nökenë öcakö gërö mëgë ië,

²¹ ëntö ëk obed kite na calö ëcöö ni, “Jö n'onwongo bara ekobo bothgi köp i kome bino gini nënö ën, ëka jö na bara owinyo gini pirë bino gini niang i kome.”

²² Man ënë gin n'obedo ka jüköna tyën na pol më bino bothwu.

Yüb ka Paulo më cïdhö lïmö jö Roma

²³ Ëntö kobedini dong an ba atye ki kabedo mörö më tic i lobo ni gini, ëka kite na an abedo parö pi mwaka na pol më bino yo bothwu.

²⁴ An ageno ni an abino nënöwu ka awok ki kunön na nwongo apoth më cïdhö yo Cipein. An ageno thon ni ibino unu könyöna i wothna më cïdhö yo kunön, kinge na dong atyeko bedo bothwu na bër pi karë mörö na nënök.

²⁵ Ëntö kobedini an pod atye ka cïdhö yo Jerucallem më tero jami më köny both jö k'Obanga na leng na tye kunön.

²⁶ Piën jö k'Obanga na tye gini i Macedonia ëka Akaya omoko gini dong thamagi më jwoko lïm më könyö ëcan na

tye gini i kin jö k'Obanga na leng na tye i Jerucallem.

²⁷ Gin obedo ki yom cwiny më timö ni kömanön, ëntö gin thon tye ki banya both jö më Jerucallem, piën ka Erok nywakö gini gamö mic më cwiny kanya acël k'Eyuda, myero gin thon ököny Eyuda ki jami mökö më kom.

²⁸ Ka manön othum dong ökö, nakun nwongo atyeko müö bothgi gin n'ejwoko pirgi, cë dong an abino wok ki bothwu ëka apoth acïdhö yo Cipein.

²⁹ An angeo ni ka dong athuno bothwu nwongo abino ki gum na dit n'öya ki both Kiricito.

³⁰ An abakö dhöga bothwu utmegona, i nying Rwoth onu Yecu Kiricito ëka pi mar ka Tipo Naleng, më ribërë köda i lëga both Obanga pïra,

³¹ lëg unu ëk abwöth ökö ki both jö na ba oyeo gini Kiricito na tye gini i Yudea, ëka ëk ömïi jö k'Obanga na leng na tye gini i Jerucallem öpwö gini tic na an acïdhö më timö yo kunön.

³² Pi manön ka Obanga oye ëk an abin bothwu ki yom cwiny na thwönë, cë aywe kanya acël kodwu.

³³ Obanga won kuc obed kodwu. Amën.

16

Mothna both jö na papath

¹ An anyutho bothwu amïn onu Poibe, n'obedo aköny tic ka jö n'oye Kiricito na tye i Cenikeria.

² An akwaöwu më jölö ën i Rwoth i kite n'opore na calö jö k'Obanga na leng myero öjöl ködë dhanö, ëka myero iköny unu ën i gin na kibëc na ën bino mitö ki bothwu, piën ën obedo ka müö köny both jö na pol, naka thon an.

³ Moth unu Piricila ëka Akwila, n'obedo gini etic ewodha i Kiricito Yecu.

⁴ Gin öjalö kwögi pi larö kwöna. Pathi an këna ëntö jö n'oye Kiricito kibëc na tye i kin Erok pwöyögi.

⁵ Moth unu thon jö n'oye gini Kiricito na cökërë gini i ödgi.

Moth unu okonena më amara Epaenato, na ën öcakö bedo dhanö më acël më yeo Kiricito i Acia.

⁶ Moth unu Maria, n'otio tic rwök pîrwu.

⁷ Moth unu Anduroniko ëka Yunia, na gîn obedo wat n'etweogî kanya acël köda i buc. Obedo gîni jö na pîrgî tæk rwök i kin ëkwëna, ëka gîn ënë öcakö gîni bedo i Kiricito na an podi.

⁸ Moth unu Ampuliato, okonena më amara i Rwoth.

⁹ Moth unu Urbano, atic awodh onu i Kiricito, ëka Citakic okonena më amara.

¹⁰ Moth unu Apelle, na ën obedo dhanö n'ëtëmö ëka ëpwö i Kiricito.

Moth unu jö më öt ka Aricitobulo.

¹¹ Moth unu Kerodion, n'obedo wat na mëga.

Moth unu jö më öt ka Narocico na tye gîni i Rwoth.

¹² Moth unu Terapaina ëka Terpoca, jö n'otio gîni tic rwök i Rwoth.

Moth okonena më amara Perici, dhakö nökenë n'obedo ka tic rwök i Rwoth.

¹³ Moth unu Rupo, n'ëyëro i Rwoth, gîn k'aya mërë, na an acwodo ni ayana thon.

¹⁴ Moth unu Acinkerito, Pelegon, Keremec, Patroba, Keremac ëka utmego na tye gîni kanya acël ködgî.

¹⁵ Moth unu Pilologo, Julia, Nerea ëka amîn mërë, Olimpa ëka ki jö k'Obanga na leng kibëc na tye gîni kanya acël ködgî.

¹⁶ Mothere unu kekenwu ki moth më mar.

Jö n'oye Kiricito kibëc na tye gîni i kabedo na papath omothowu.

¹⁷ An abakö dhöga bothwu, utmegona, ni inën unu na bër jö na kelo apokapoka ëka na miö dhanö podho i bal, na ba rwatërë ki pwony na yam epwonyowu ködë. Kür iribërë unu ki jö na calö manön.

¹⁸ Jö na calö manön ba obedo gîni etic ka Rwoth onu Kiricito, ëka rwothgi na gîn marö ënë igî. Bwölö gîni thama ka jö n'o pe ki thama na rac, nakun nwongo twakö gîni köp na bër na winyo mit rwök.

¹⁹ Winy na un ibedo ködë both Obanga dong owinyere both jö kibëc, manön ënë

ömïö i yomo unu cwinya. Dong an amitö ni ibed unu ki ryëkö i kom gîn na bër kibëc, nakun ibedo unu abonge gîn na rac.

²⁰ Obanga, won kuc, bino nyönö Catan ökö pïöpïö piny i the tyënwu.

Kica ka Rwoth onu Yecu obed kodwu.

²¹ Timoteo n'obedo atic awodha omothowu, ëka Lucio, Jacan ëka Cocipater, na gîn obedo wedena.

²² An, Tertio, ënë acöö waraga ni, amothowu i Rwoth.

²³ Gayo na ën ngat na an abuto i ödë thon omothowu, ëka obedo ngat n'obedo ka gwökö jö n'oye Kiricito kibëc.

Eracito na ën obedo akan lim më taun ni, ëka ömîn onu Kwarto thon ooro mothgi bothwu.

²⁴ Kica ka Rwoth onu Yecu Kiricito obed kodwu. Amën.

²⁵ Onu myero ëmii pwöc both Obanga na miö onu tükö më cung na tæk, ëka ki kite na an abedo ka pwonyowu ködë i köp më Emuth na Bër na an abedo ka titö, ki köp n'ëtütö i kom Yecu Kiricito. Müng ni Obanga ökanö öling ködë ökö moth pi karë n'opoth, kinge ën öyabö ökö kanya leng.

²⁶ Kobedini dong öyabö ökö kanya leng i köp k'edwarpiny n'ëcöö n'ömïö Erok kibëc onge gîni kite na calö Obanga na ba thöö yam öcikö, ëk ëmii Erok kibëc oye ëka obed gîni ki winy i kome.

²⁷ Dheo obed both Obanga naka naka, na ën këkën ënë won ryëkö, pi Yecu Kiricito! Amën.

Waraga më acël na Paulo öcöö both jö Korinti 1 Jö Korinti Köp na tye i waraga ka Paulo më acël both jö Korinti

Waraga më acël na Paulo öcöö both jö Korinti onwongo ecöö më tyeko pëkö më kwö k'Ekiricito ëka ki yee n'onen ki both jö n'oye Kiricito na Paulo öcakö i Korinti. I karë nön Korinti onwongo obedo pacö na dit ka jö Girik n'öcökö kwa kaka na papath na bedo ië, obedo pacö na dit më Roma na tye i Akaya. Korinti onwongo engeo rwök i kite më cadhö wil, awaka më thëkwarö, tic më ölyang n'önya rwök, ëka ki kwa dini na pol.

Köp k'akwëna Paulo na pïrë tøk onwongo tye i kom pëkö na calö apokapoka, tim më ölyang i kin jö n'oye Kiricito, peny i kom miti më kom ëka nyom. Köp më kwö n'opore, kite na jö n'oye Kiricito myero obed gin köde, mïc më Tipo Naleng ëka köp më cer. Ki neno na thwönë, Paulo onyutho kit n'Emuth na Bër twak köde i kom pëkö ni gin.

Cura 13, na nyutho mar na calö mïc k'Obanga na pïrë tøk na ën mïö both jögë, obedo köp na ngere rwök i buk ni.

Moth n'öya ki both Paulo

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'ëyerö ki miti k'Obanga më bedo akwëna ka Kiricito Yecu, ëka ki both ömïn onu Coctene.

² Wan etye ka cöönö both jö k'Obanga n'oye Kiricito na tye i Korinti, bothwu jö n'Obanga otyeko lönyöwu i Kiricito Yecu, ëka ocwodowu më bedo jögë na leng, kanya acël ki jö na tye i kabedo kibëc na cwodo nyïng Rwoth onu Yecu Kiricito n'obedo Rwothgi ëka më onu.

³ Èk Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömïiwu gum ëka kuc.

Paulo ömïö pwöc both Obanga

* **1:12 1:12Këpa** Manön Petero.

⁴ Karë kibëc an amïö pwöc both Obangana pi kica mërë na ën ömïöwu i Kiricito Yecu.

⁵ Pi bedowu i Kiricito idökö unu ëlönyö dong i yodhi kibëc. Itye unu dong ki ngec ëka kite më twak kibëc na bër,

⁶ piën köp na wan epwonyo i kom Kiricito ödönyö na thuth i cwinywu.

⁷ Kobedi dong un itye ki mïc kibëc më Tipo na un imitö na calö itye ka kürö unu karë më nyutho Rwoth onu Yecu Kiricito.

⁸ Èn bino mïöwu icung na tøk naka i ajiki ëk gin mörö obed n'ope n'edothowu köde i nïnö na Rwothwa Yecu Kiricito bino dwogo.

⁹ Obanga, n'ocwodowu më güre më ribërë kanya acël ki Wode Yecu Kiricito Rwoth onu, obedo Obanga na genere.

Apokapoka n'obedo i kin jö n'oye Kiricito

¹⁰ Abakö dhöga bothwu utmegona, ki nyïng Rwoth onu Yecu Kiricito, ni un kibëc myero iyere unu kenwu i köp acël ëk kür imïi unu apokapoka obed tye i kinwu ëntö nöthërë unu i cwiny ëka thama acël.

¹¹ Utmegona, jö mökö n'öya ki i pacö ka Koloe okobo gin botha ni dha tye i kinwu.

¹² Gin na an atye ka kobo ene: Jö mökö ki kinwu tye ka kobo ni, "An abedo dhanö ka Paulo." Jö nököne kobo ni, "An abedo dhanö k'Apolo," onyo ni, "An abedo dhanö ka Kepa,*" onyo ni, "An abedo dhanö ka Kiricito."

¹³ Kiricito opokere? Onwongo Paulo eguro i kor yath ariä pïrwu? Ngat mörö tye i kinwu n'ebatica ki nyïng Paulo?

¹⁴ An apwöyö Obanga piën yam an ba abatica ngat mörö ki kinwu na path ki Kiricipac ëka Gayo,

¹⁵ ëk ngat mörö kür okob ni ebatica ën ki nyïnga.

¹⁶ (Eyo, an thon abatica jö më pacö ka Citipwanu, ëntö an ba apo ni abatica ngat mörö nököne.)

¹⁷ Piën Kiricito ba oora më batica jïi, ëntö më titö köp më Emuth na Bër, ëka pathi ki ryëkö ka dhanö, ëk kür ömïi thöö ka Kiricito i kor yath ariä obed gin na köny mërë ope.

Kiricito ënë Tëkö ëka Ryëkö k'Obanga

18 Köp i kom yath ariä obedo köp më mingo both jö na tye ka rwenyo, ëntö ki both onu jö n'Obanga tye ka larö, obedo tükö k'Obanga.

19 Ëcöö yam ni,
“Abino balö ryökö ka jö na ryök,
ëka abino këthö ngec ka jö na ngeo
piny ökö.”

20 Cë dong ëryökö kara ut gini kwene?
Epwony Cik ka Muca ut gini kwene? Jö na
pyem më karë ni ut gini kwene? Obanga
ba ölökö ryökö më lobo ni ödökö më
mingo?

21 Pi ryökö k'Obanga ömïö jii ba ongeo ën
ki ryökögi, ëntö Obanga otio ki köp më
mingo na wan ëtitö më larö jö na yee.

22 Eyuda penyo gini pi anyuth më tango,
ëka jö Grecia rangö gini ryökö.

23 Ëntö ka wan ëtitö ni Kiricito onwongo
eguro i kor yath ariä, nwongo obedo gin
mörö na rac ki both Eyuda, ëka ki both
Erok, nwongo obedo köp më mingo.

24 Ëntö both Eyuda ëka Erok n'Obanga
ocwodogï më bedo jögë, Kiricito obedo
tükö k'Obanga ëka ryökö k'Obanga.

25 Gin n'ëthamö ni obedo mingo
k'Obanga, ryök löö ryökö ka dhanö, ëka gin
n'ëthamö ni obedo görü k'Obanga, tük löö
tükö ka dhanö.

26 Utmegona, tham unu i kom kite
n'onwongo itye unu ködë i karë
n'ecwodowu. Jö na pol ki kinwu onwongo
ba ryök gini i kite më lobo ni, polwu
onwongo ba obedo wegï twër ëka polwu
ba obedo wegï dheo.

27 Ëntö Obanga öyörö jö na jii kobo ni
müng gini, më miö lewic both jö na thamö
ni gin ëryök. Obanga öyörö jö na görü më
miö lewic both jö na tük.

28 Obanga öyörö jö mökö më rwöm na
piny na jii caö ni kënygi ope, naka thon
jami mökö n'ope, ëk etii ködgi më dwökö
piny jami na jii kobo ni pïrgi tük,

29 ëk ngat mörö kür öwakërë i nyim
Obanga.

30 Obanga ënë ömïöwu ikwö unu i Kiricito
Yecu, n'ödökö ryökö onu n'öya ki both
Obanga. Pi Kiricito, ömïö Obanga ökwanö

onu ni kite onu atir, ömïö onu ebedo jö na
leng ëka ögönyö onu ki kom bal.

31 Pi manön, kite n'ëcöö ködë i Cöc na
Leng ni, “Ngat mörö na mitö wakërë,
myero öwakërë i Rwoth.”

2

1 I karë na an abino bothwu, utmegona,
an ba abino ki ryökö onyo twak mörö na
malö më kobo niwu müng* i kom Obanga.

2 Piën an onwongo ba amitö ngeeno gin
mörö i karë na an atye i kinwu, na path ki
Yecu Kiricito këkën ëka thöö mërë i kor
yath ariä.

3 An abino bothwu na an atye ki görü, ki
lworo ëka ki myël kom rwök.

4 Twakna ëka titö köpna onwongo ba
obedo më ryökö ëka köp na ywaö thama,
ëntö më nyutho tükö më Tipo,

5 ëk yeewu kür ocung i kom ryökö ka
dhanö, ëntö i kom tükö k'Obanga.

Ryökö na yaa ki both Obanga

6 Wan ëtwakö köp më ryökö i kin jö
n'otengo i cwinygi, ëntö pathi ryökö më
karë ni onyo ryökö k'ëlöc më karë ni, na
gin kikomgi dong tye ka rwenyo ökö.

7 Ëntö wan ëtwakö ryökö k'Obanga më
müng, ryökö n'onwongo ëkanö ökö ëka
ryökö n'Obanga öyübö më kelo ni onu
dheo na bara wi lobo öcakërë.

8 Ba tye ëlöc mörö më karë ni n'öniang ië,
kono yam gin öniang, kono ba oguro gini
Rwoth won dheo i kor yath ariä.

9 Ëntö kite n'ëcöö ködë ni,
“Gin na wang ba önënö,
ith ba owinyo,
thama ka dhanö ba ögamö
gin n'Obanga öyübö pi jö na marö ën.”

10 Ëntö Obanga ömïö Tipo Naleng otuco
both onu.

Tipo Naleng rangö jami kibëc, naka thon
müng k'Obanga na thuth.

11 Nga na ngeo thama ka dhanö nökënë,
na path ki cwiny na tye i dhanö nön
këkën? I yoo acël nön, dhanö mörö ope na
ngeo thama k'Obanga, na path ki Tipo
k'Obanga këkën.

¹² Onu ba egamö cwiny më lobo, ëntö egamö Tipo Naleng n'öya ki both Obanga, ëk ëniang i kom mic n'Obanga ömïö onu nono.

¹³ Man ënë ngö na wan ëtwakö, wan ba ëtwakö köp n'epwonyo ki ryëkö ka dhanö, ëntö köp na Tipo Naleng opwonyowa ködë, nakun pwonyo köp më Tipo n'atir both jö na tye ki Tipo.

¹⁴ Dhanö na ba oye Kiricito, ba twerö gamö ngö na Tipo k'Obanga mïö, piën ki bothe obedo gin mörö më mingo, ëka ën ba twerö niang ië piën koth gin nön ëniang ië ki Tipo.

¹⁵ Dhanö na tye ki Tipo niang jami kibëc, ëntö ën kikome, ngat mörö ope na twerö niang i kome.

¹⁶ Kite na Cöc na Leng kobo ni, “Nga n'ongeo thama ka Rwoth ëk opwony ën?”

Ëntö onu etye ki thama ka Kiricito.

3

Apokapoka i kin jö n'oye Kiricito

¹ Utmegona, i karë na an atye bothwu ba atwak kodwu na calö jö na dong tye ki Tipo, ëntö atwak kodwu na calö jö na tye ki kit kwö më lobo, na calö ëthinö na töcö i Kiricito.

² Yam apidhöwu ki cak, pathi ki cem na tètëk, piën onwongo ba itwërö unu cem, kadï thon kobedini pod bara irömö unu camö cem na tètëk,

³ un pod itye ki kit kwö më lobo. Piën un pod itye k'adinga i kinwu ëka idhaa unu kenwu, manön ba nyutho ni un pod itye unu ki kit kwö më lobo? Ba pod itye unu ka lübö kite ka dhanö?

⁴ Ka jö mökö ki kinwu kobo ni, “An abedo dhanö ka Paulo,” ëka jö nökenë ni, “An abedo dhanö k'Apolo,” ba nwongo un pod ibedo unu dhanö adhana?

⁵ Kara Apolo ënë nga? Paulo ënë nga? Wan ënë etic n'ömïö iyee unu köp më Emuth na Bër, kite na Rwoth opoko ki tic both ngat acëlacël.

⁶ An apidhö kodhi, Apolo öönyö pii ië, ëntö Obanga ömïö ödöngö.

⁷ Dong kadï ngat n'öpïdhö onyo ngat n'öönyö pii, gin kibëc ba obedo gin mörö ëntö Obanga këkën ënë mïö jami döngö.

⁸ Dhanö n'öpïdhö ëka dhanö n'öönyö pii, gin kibëc tio pi gin acël. Ngat acëlacël bino nwongo öcara mërë na röm aröma ki tic na ën otio.

⁹ Piën wan ebledo etic kanya acël k'Obanga, un ibedo unu pwodho k'Obanga, ëka thon ibedo unu gedo k'Obanga.

¹⁰ Pi gum k'Obanga n'emïa, ömïö yam an acakö the öt calö agedo n'obedo adirü, dhanö mörö nökenë tye ka gedo i wie. Ëntö dhanö acëlacël myero ögwökërë i kite na ën gedo ködë.

¹¹ Piën ngat mörö ope na twerö cakö the öt nökenë na path ki man na dong ëcakö, na ënë Yecu Kiricito.

¹² Ëntö ka ngat mörö ogedo i wi acaki the öt nön ki gol onyo ki ryal, onyo ki kite më wel, onyo yen, onyo lum agada, onyo lum öcici,

¹³ tic ka ngat acëlacël bino nen ökö kanyalër, piën nïnö më ngölö köp bino nen ki mac, na bino temö tic ka dhanö acëlacël kite na tye ködë.

¹⁴ Ka gedo ka ngat mörö odong n'ëgërö i kom acaki the öt nön, dhanö nön bino nwongo mic më pwöc.

¹⁵ Ëntö ka ngat na tic mërë öwang ökö, ën ba bino nwongo mic mörö më pwöc, ën kikome bino bwöth, na calö dhanö n'owok i mac awoka cë opoth.

¹⁶ Un ba ingeo ni ibedo unu öt k'Obanga ëka Tipo k'Obanga thon bedo i iwu?

¹⁷ Dong ka ngat mörö öbalö öt k'Obanga, Obanga thon bino balö ën, piën öt k'Obanga leng, un kikomwu ibedo unu öt k'Obanga nön.

¹⁸ Kür ibwölërë unu kenwu. Ka dhanö mörö ki kinwu thamö ni ën ëryëk ki rwöm më lobo më karë ni, myero ën ödök ngat na mïng, ëk ën ödök na ryëk.

¹⁹ Piën ryëkö më lobo ni ki i nyim Obanga obedo gin më mingo. Kite n'ëcöö ni, “Ën makö jö na ryëk i ököragi më bwölgi këngi.”

²⁰ Ëka dökî nî, “Rwoth ngeo nî thama k'ëryëkö köny mërë ope.”

²¹ Dong, ngat mörö myero kür öwakërë i kom dhanö, piën jami kibëc obedo mewu,

²² kadî Paulo, onyo Apolo, onyo Kepa, onyo lobo ni, onyo kwö, onyo thöo, onyo gin mörö na tye, onyo gin mörö na bino bedo i anyim. Manön kibëc obedo mewu,

²³ un thon ibedo më ka Kiricito, ëka Kiricito obedo më k'Obanga.

4

Ëkwëna ka Kiricito

¹ Myero inënwa unu na calö etic ka Kiricito, ëka na calö jö n'ekethogî më gwökö müng k'Obanga.

² Gin na mitërë kî both ëgwök jami ënë nî gîn myero obed jö na genere.

³ Kî kubothona man köp na tidi mörö ka ingölö unu köp i koma, onyo okiko mörö më ka dhanö. An thon ba angölö köp i koma këna.

⁴ Piën kî kubothona an angeo nî cwinya lër, ëntö man ba mia alöo köp. Rwoth ënë ngölö köpna.

⁵ Pi manön, kür ingöl unu köp mörö na karë bara örömö, na bara Rwoth odwogo. Ën bino mënyö gin n'opono i piny na cöl, dök bino nyutho tham na tye i cwiny jö kanyalër. I karë nön Obanga bino pwöyö ngat acëläcël i kite na mitërë.

⁶ Utmegona, köp ni bino dwogo i koma këna ëka i kom Apolo pi un, ëk ipwonyere unu i komwa i thë köp n'ekobo nî, “Kür ikadh unu ngö n'ëcöo,” ëk ngat mörö kî kinwu kür öwakërë, nakun pakö dhanö acël ëka caö ngat nökenë.

⁷ Nga n'ömïö in ibedo ngat na path kî jö nökenë? Ngö na in itye ködë na ba emii amia? Cë ka emii amia, pingö iwakiri ködë na calö ba emii amia?

⁸ Dong ityeko unu yeng ökö! İdökö unu dong ëlönyö! İdökö unu rwodhi abonge wan! Ka onwongo amitö adyer nî idök unu rwodhi, ëk wan thon ebed rwodhi kanya acël kodwu!

⁹ Piën kî kubothona nen calö, Obanga onyuthowa wan ëkwëna i nyim lwak kî cen na calö jö n'engölö nigî köp më thöo, piën

wan dong ëdökö gin më anëna both wi lobo thükül, both emalaika ëka both jii.

¹⁰ Wan ëdökö emingo piën eyee i kom Kiricito, ëntö un ıryëk unu i Kiricito! Wan ëgörü, ëntö un itëk unu! Eketho wörö i komwu, ëka wan ëcaöwa!

¹¹ Naka i caa ni kec k'orio nekowa, wan eruko opeki, jii pwodowa, ëka pacöwa thon ope.

¹² Wan etio tic na tük kî cingwa. Ka jii lamöwa, wan ëlamö nigî gum. Ka eyelowa, wan ëdangö adanga.

¹³ Ka ëbalö nyingwa, wan ëgamö kî mwolo. Wan dong ëcal kî yugi më wi lobo, wan ebedo cilo më jami kibëc naka tin.

¹⁴ An ba atye ka cöönö köp ni më miöwu lewic, ëntö më pwonyowu na calö ëthünöna na an amarö.

¹⁵ Piën kadî bed nî itye unu kî jö elip apar na tölöwu i yoo ka Kiricito, un ba itye kî bebe na pol. An yam adökö apapwu i Kiricito Yecu pi köp më Emuth na Bër.

¹⁶ Pi manön an akwaöwu, më poro kitenä.

¹⁷ Man ënë ngö n'ömïö aoro Timoteo bothwu. Ën obedo athün na mëga i Rwoth na an amarö, ëka genere. Ën bino po wiwu i yoo na an alübö i Kiricito Yecu, na an apwonyo kî lwak jö n'oye Kiricito na tye i kabedo kibëc.

¹⁸ Jö mökö kî kinwu tye ka thamö nî an ba abino bothwu, ëka ömïö gîn tye ka wakërë.

¹⁹ Ëntö ka Rwoth oyeo, an abino thuno bothwu piöpïö, cë abino niang i tükö ka jö na wakërë nön, ëntö pathi köp na gîn twakö atwaka.

²⁰ Ker k'Obanga ba obedo twak atwaka ëntö më tükö.

²¹ Ngö na un imitö? Myero abin bothwu kî lüth, onyo abin kî mar ëka kî cwiny më mwolo?

5

Tim më ölyang

¹ Köp owinyere botha adyer nî tim më ölyang tye i kinwu. Tim më ölyang nön ba timërë naka thon i kin jö na ba ngeo Obanga. Dhanö mörö tye n'ömaö apap mërë dhakö.

² Ēka pod iwakërë unu! Ba itwërö unu thon kumo ëk ngat n'ötümö koth tım nön ëryëm ökö kī kinwu?

³ An kī kubotha, kadī koma ope kunön, an atye kodwu i cwiny. An na calö ngat na tye kunön atyeko ngölö köp ökö i kom dhanö n'ötümö tım na rac nön.

⁴ Ka igürë unu i nyīng Rwothwa Yecu, ëka an atye kodwu i cwiny ëka tēkö ka Rwothwa Yecu ute,

⁵ mīi unu dhanö ni both Catan, ëk onek miti mē kwö mē anywöli ökö, ëka tipo mērë ölarë i nīnō ka Rwoth.

⁶ Awakawu ba bër. Un ba ingeo nī thöbī na tīdī mörö mīö mökö ogati yenyö?

⁷ Kwany unu thöbī na cön ökö, ëk ibed unu ogati na nyen na thöbī ope ië na calö itye unu. Pīën athīn römö onu mē Poth na ënë Kiricito, ëtyërö dong ökö.

⁸ Pī manön dong, onu myero kür ekwer karama kī thöbī na cön, na ënë thöbī mē rac cwiny ëka tım mökö na reco, ëntö eru ekwer k'ogati na thöbī ope ië, na ënë lër ic ëka kī köp adyer.

⁹ Yam acöö niwu i waragana nī kür iribërë unu kī jö na tımö tım mē ölyang.

¹⁰ An onwongo ba akobo jö na tımö tım mē ölyang mē lobo ni, onyo eworo mē jami ëka ëyak, onyo ewör cal jwogi. I köp nön un myero iya unu ökö kī i lobo ni.

¹¹ Ēntö kobedini an acöö bothwu nī kür iribërë unu kī dhanö mörö na cwodere nī ngat n'oye, ka ën ötimö tım mē ölyang onyo ën obedo aworo mē jami, onyo awör cal jwök onyo ayany jö, amërö, onyo ayak. Kür thon icem unu kī koth dhanö nön.

¹² Manön ba obedo ticna mē ngölö köp both jö na ba ngeo gīnī Yecu. Pathī un ënë myero ingöl unu köp both jö na tye i kinwu?

¹³ Obanga ënë bino ngölö köp both jö na ba ngeo gīnī Yecu. “Ryëm unu dhanö na rac ökö kī kinwu.”

6

Pido i kin jö n'oye

¹ Ka dhanö mörö kī kinwu tye kī köp mörö i kom awodhe, pīngö lewic ba makö ën mē pido dhanö nön i nyim jö na kitegī

ba tye atir nakaka pido dhanö nön i nyim jö k'Obanga na leng?

² Un ba ingeo unu nī jö k'Obanga na leng bino ngölö köp both jö mē lobo? Ēka ka un ibino ngölö köp both jö mē lobo, un ba irömö ngölö köp mökö na thithinö?

³ Un ba ingeo nī onu ebino ngölö köp n'emalaika? Köp na makö kwö na onu etye ië ni kono?

⁴ Kara ka dong itye unu kī köp mē alara, pīngö iterö unu i nyim jö na pīrgī ba tēk both jö n'oye Kiricito?

⁵ Akobo man ëk lewic ömakwu. Ngat mörö na ryek ope i kinwu na twërö tyeko köp na tye i kin jö n'oye?

⁶ Ēntö nakaka tımö nī kömanön, ngat mörö n'oye dök pidere k'ömin mērë i nyim jö na ba oye Kiricito.

⁷ Pidere i kinwu kenwu nyutho nī köp ölööwu ökö. Thwara idang unu gin na rac. Thwara iwök unu jīi obuwu.

⁸ Nakaka tımö nī kömanön, un kī komwu ibuo unu jö ëka itımö unu gin na rac, naka i kom utmegowu kikome.

⁹ Un ba ingeo unu nī jö na kitegī ba tye atir, ker k'Obanga ba bino bedo mēgī? Kür imīi ëbwölwu, kadī jö na tımö tım mē ölyang, onyo ewör cal jwogi, onyo jö na dönyö gīnī i elomi, onyo cwö n'obedo gīnī jö ölyang, onyo cwö na buto kī cwö ewodhgī,

¹⁰ onyo ekwoe, onyo eworo mē jami, onyo ëmërö, onyo jö na yanyö jīi, onyo ëyak—ker k'Obanga ba bino bedo mēgī.

¹¹ Jö mökö kī kinwu yam obedo gīnī koth jö nön. Ēntö un dong etyeko lwököwu ökö, etyeko lönyöwu mē bedo jö na leng, etyeko kwanöwu nī un jö na kitewu atir i nyīng Rwoth Yecu Kiricito ëka kī Tipo k'Obanga onu.

¹² “An atwërö tımö jami kibëc,” ëntö ba nyutho nī jami kibëc könyö. “An atwërö tımö jami kibëc,” ëntö ba abino yeo gin mörö mē lököna mē bedo opii mērë.

¹³ “Cem tye pī ic, ëka ic tye pī cem.” Ēntö gīn ariö nön kibëc Obanga bino tyekogī ökö. Kom ba obedo mē tım mē ölyang, ëntö tye pī Rwoth, ëka Rwoth tye pī kom.

¹⁴ Obanga yam ocero Rwoth kī kin jö n'öthö, bino cero onu thon kī tēkö mērë.

15 Un ba ingeo unu ni komwu obedo dul kom Kiricito? Myero dong akwany dul kom Kiricito alök ödök dul kom ölaya? Ba twërë!

16 Onyo ba ingeo unu ni dhanö na ribërë ki dhanö n'obedo ölaya dökö kom acël ködë? Piën yam ecöo ni, "Gin ariö bino dökö kom acël."

17 Entö dhanö n'örübërë ki Rwoth dökö cwiny acël ködë.

18 Ring unu ökö ki kom tim më ölyang. Bal nökenë kibëc na dhanö timö ba gudo kome, entö dhanö na timö tim më ölyang balö kome kënë.

19 Un ba ingeo unu ni komwu enë obedo öt ka Tipo Naleng na bedo i iwu, n'Obanga ömiöwu? Un ba ibedo unu mewu kenwu.

20 Un ewilöwu awila ki wel. Pi manön, ti unu ki komwu më ketho dheo i kom Obanga.

7

Köp i kom nyom

1 Kobedini më dök i köp na un icöo waraga ië: Bër ka ecwö mörö ba obedo ki dhakö.

2 Entö pi tim më ölyang, ecwö acëlacël myero obed ki dhakö mërë ëka dhakö acëlacël obed ki cwörë.

3 Ecwö myero ocob miti ka dhakö mërë, dhakö thon myero ocob miti ka cwörë.

4 Dhakö ba tye ki twër i kome kënë, entö cwörë enë tye ki twër i kome, kömanön thon ecwö ba tye ki twër i kome kënë, entö dhakö mërë enë tye ki twër i kome.

5 Kür itwon awodhi komi, kono pi karë mörö na nöök këkën na nwongo iyübö unu ayüba, ëk inwong unu karë më lëga both Obanga. Kinge ribërë unu dökü kanya acël, ëk kür Catan ötëmwu, pi mitiwu na ba jükërë.

6 An akobo man nakun ayeo ayea, entö ba amiö na calö cïk.

7 Kono twërë, onwongo amitö ni jii kibëc obed calö an. Entö dhanö acëlacël tye ki mic mërë na pirë tük n'Obanga ömiö, dhanö ni tye ki mic ni, dhanö nökenë tye ki maca.

8 Both jö na bara onyomo ëka mon na cwögi öthöo, akobo ni köman, bër ka gin obedo na ba onyomo, kite na an atye ködë.

9 Entö ka gin ba twërö gwökërë kën-gi, gin myero onyom, piën nyom bër löo n'ecwö onyo dhakö më dangö miti më kom.

10 Both jö na dong onyomo, acikögi ni dhakö kür opokere ki cwörë, (entö pathi an enë acikö, Rwoth enë öcikö).

11 Entö ka dhakö opokere ki cwörë, en myero obed kür önyömërë, onyo odwog cen both cwörë. Eka ecwö myero kür opokere ki dhakö mërë.

12 Both jö nökenë kibëc (an enë akobo, pathi Rwoth), ka omego mörö n'oye Kiricito tye ki dhakö mërë na ba oye Kiricito ëka dhakö nön yeo më bedo ködë, en myero kür ökwër dhakö mërë.

13 Eka ka dhakö mörö tye ki cwörë na ba oye Kiricito ëka ecwö nön yeo më bedo ködë, en myero kür ökwër cwörë.

14 Piën ecwö na ba oye Kiricito dökö na leng pi dhakö mërë, ëka dhakö na ba oye Kiricito dökö na leng pi cwörë. Ka onwongo ba obedo ni kömanön ëthünöwu ba bedo na leng, entö kite na tye ködë, gin dong leng.

15 Entö ka dhanö na ba oye Kiricito mitö pokere k'awodhe, en twërö pokere. Ecwö onyo dhakö n'oye Kiricito ope ki dïc ië, piën Obanga ocwodo onu më bedo ki kuc.

16 In itwërö ngeo nüngö, in dhakö, ka ibino larö cwori? Onyo in ingeo nüngö, in ecwö, ka ibino larö dhaköni?

17 Dong dhanö acëlacël myero ölüb kit kwö na Rwoth ömiö en, ëka kwö n'Obanga ocwodo en ië. Man enë ngö na an acikö both jö kibëc n'oye Kiricito.

18 Tye ngat mörö n'onwongo ëlirö i karë n'ecwodo en? En kür dök örang yoo më dwökö kome ëk obed calö dhanö na ba ëlirö. Tye ngat mörö n'onwongo ba ëlirö i karë n'ecwodo en? En myero kür ölirë.

19 Bedo dhanö n'ölirë onyo na ba ölirë obedo gin mörö na köny mërë ope. Gwökö cïk k'Obanga enë ngö na pirë tük.

20 Dhanö acëlacël myero obed kite n'Obanga onwongo en i karë n'ecwodo en ködë.

21 In onwongo ibedo opii i karë n'ecwodi? Kür ibed ki par, entö ka itwërö

nwongo yoo mörö më yaa ökö ki i opii, tii ködë.

²² Pi ngat n'onwongo obedo opii i karë na Rwoth ocwodo ën, ënë dhanö na Rwoth ögönyö ökö ki i opii. Kömanön thon, dhanö n'onwongo löörë kënë i karë n'ecwodo ën, obedo opii ka Kiricito.

²³ Un onwongo ewilöwu ki wel na malö, kür ibed unu opii ka dhanö mörö.

²⁴ Utmegona, dhanö acëlacël myero obed i nyim Obanga i kite na yam ecwodo ën ködë.

Jö na bara onyomo ëka mon thöo

²⁵ Köp na makö jö na bara onyomo, ba atye ki cik mörö n'öya ki both Rwoth, ëntö an amiö thamana ië na calö dhanö n'Obanga ötimö nënë kica ëka ömiö obedo dhanö na genere.

²⁶ Pi can na kobedini ödiöwa, an athamö ni bër ka dhanö mörö obedo kite na ën tye ködë.

²⁷ Ka ibedo dhanö n'onyomo, kür irang yoo më pokere. Eka ka ba inyomo kür irang dhakö më anyöma.

²⁸ Entö ka inyomo, nwongo ba itimö bal, ëka ka nyakö mörö na bara ongeö ecwö önyömëre, nwongo ba ötimö bal. Entö jö na nyomo bino nwongo gini pëkö na pol i kwö ni. An amitö ni akwany pëkö ni ökö ki komwu.

²⁹ Utmegona, ngö na an atye ka twakö ënë ni karë dong cwök. Cakërë kobedini cidh ködë anyim, jö na tye ki mon myero obed gini na calö jö n'ope ki mon.

³⁰ Jö na kumo, myero obed gini na calö jö na ba tye ka kumo. Jö na cwinygi yom myero obed gini na calö jö na igi ba yom. Jö na wilö jami myero obed gini na calö jö n'ope ki gin mörö.

³¹ Jö na tio ki jami më lobo ni myero obed gini na calö jö na ba tye ka tic ködë, piën lobo kite na tye ködë, bino thum ökö.

³² An amitö ni ibed unu abonge par. Dhanö na bara onyomo, cwinye parö köp ka Rwoth, kite na myero eyom ki cwiny Rwoth ködë.

³³ Entö dhanö na dong onyomo ökö, parö pi jami më lobo ni, kite na myero eyom ki cwiny dhakö mërë,

³⁴ ëka thama mërë popoka. Dhakö na bara ënyömö onyo nyakö na bara ongeö ecwö mörö, parö köp ka Rwoth ëk ebed na leng i kome ëka i cwinye. Entö dhakö na dong ënyömö parö pi köp më lobo ni, kite na myero eyom ki cwiny cwörë ködë.

³⁵ An akobo köp ni pi könyöwu, pathi më jüköwu, ëntö më miö jami kibëc owoth kakarë, cwinywu thon obed i kom Rwoth na gin mörö ope na lökö thamawu thenge.

³⁶ Ka ngat mörö thamö ni kite më bedo mërë ki nyakö na ën ecikërë ködë më nyömö ba tye na bër, ëka mwaka ka nyakö nön tye ka bedo na thwönë, ëka ën thamö ni myero ënyöm, ën myero ötim kite na ën mitö ködë. Eñ nwongo ba tye ka timö bal. Gin myero onyom.

³⁷ Entö ka dhanö mörö cwinye tæk na gin mörö ope na diö ën, na dong otyeko thon yeo më wëkö nyakö nön na bara ënyömö, ën nwongo ötimö gin na bër.

³⁸ Kömanön thon, dhanö n'önyömö nyakö na ën öcikërë ködë nwongo ötimö bër, ëntö dhanö na ba önyömö nyakö na ën öcikërë ködë nwongo ötimö bër rwök.

³⁹ Cik gëngö dhakö më pokere ki cwörë ka pod kwö, ëntö ka cwörë öthöo ökö, ën dong twërö nyömëre k'ecwö mörö kékën na ën mitö, ëntö ecwö nön myero obed dhanö na tye i Rwoth.

⁴⁰ Entö ki thamana ën bino bedo ki yom cwiny ka obedo kënë, ëka an athamö ni atye ka miö ngö na yaa ki i Tipo k'Obanga ka atye ka kobo köp ni.

8

Cem n'ëtyëro both cal jwogi

¹ Köp na makö cem n'ëtyëro both cal jwogi, eyo onu engeo ni "onu kibëc etye ki ngec." Koth ngec nön miö onu ebedo k'awaka ëntö mar ënë miö onu ecung na tæk.

² Ka dhanö mörö thamö ni engeo gin mörö, nwongo ba ngeo gin mörö kite n'onwongo myero ën onge ködë.

³ Entö ka ngat mörö marö Obanga, Obanga thon ngeo ën.

⁴ Cë dong köp i kom camö cem n'ëtyëro both cal jwogi, onu engeo ni cal jwök ba obedo gin mörö na tye i lobo, ëka dökü ni

obanga nökënë ope na path k'Obanga acël kékën.

⁵ Kadî bed nî gin mökô tye n'ecwodo nî obanga i wi polo onyo i wi lobo, tye “obanga” na pol ëka “rwodhi” na pol,

⁶ ëntö onu etye k'Obanga acël, na ënë Apap, na jami kibëc yaa kî bothe, na onu ëkwô pî ën, ëka Rwoth tye acël, Yecu Kiricito, na jami kibëc öya kî bothe ëka onu ëkwô pî ën.

⁷ Kadî bed nî kömanön, jö kibëc ba tye kî ngec nön. Jö nökënë tye na dong önaa ökö kî cal jwogi naka tin, gîn cemo nakun nwongo pod thamö gîni nî man cem n'ëtyërö both cal jwogi, ëka miö thama na görü na tye i cwinygi na nyuthigi balgi bal ökö.

⁸ Ëntö cem ba bino miö onu bedo na cwök k'Obanga. Onu ba ebino bedo na rac ka ba ecemo, ëka thon ba ebino bedo na bër ka ecemo.

⁹ Gwökërë unu, ëk twërö nî ut unu ködë kür ödök gîn mörö na miö jö na görü podho gîni i bal.

¹⁰ Piën ka dhanö mörö na tye kî thama na görü i cwinye oneni ka in itye ka cem i öt cal jwök nakun in itye kî ngec, ba bino mëdö nîne tèk cwiny më camö cem n'ëtyërö both cal jwogi?

¹¹ Ëka dong omeru ni na görü na yam Kiricito öthöö pîrë, ën bino thöö pî ngec na megî.

¹² Ka ibalö unu both utmegowu na yeegi görü, ëka iwanö unu thama më cwinygi na pod görü, nwongo ibalö unu i kom Kiricito.

¹³ Pî manön ka cem miö ömëra podho ökö i bal, cë ba abino camö ringo dökî ëk kür amii ömëra opodh i bal.

9

Twërö k'Akwëna

¹ An ba alööra këna? An ba abedo akwëna? An yam ba anënö Rwoth onu Yecu? Un ba ibedo unu adwogi më ticna i Rwoth?

² Ka jö mökô ba yeo nî an abedo akwëna, ëntö kî kubothwu an abedo akwëna, piën un kikomwu ibedo unu anyuth nî an abedo akwëna ka Rwoth.

³ Man ënë pidona both jö na ngölö köp i koma.

⁴ Wan ba etye kî twër më cem ëka math?

⁵ Wan ba etye kî twër më miö dhakö n'oye woth ködwa, kamë ëkwëna nökënë ëka utmego ka Rwoth, ëka Kepa?

⁶ Onyo an ëka Baranaba kékën ënë myero etii pî kwö?

⁷ Nga na tio kamë acikari, cë cakö cülö öcara mërë kënë? Nga na pîdhö öläk i pwodho mërë, na ba camö nyig öläk n'öcëk kî ië? Nga na kwaö kwath na ba madhö cak n'öya kî kom rom na ën kwaö?

⁸ An atye ka twakö köp ni i kite ka dhanö kékën? Cîk kono ba kobo nî kömanön?

⁹ Piën i Cîk ka Muca ëcöö nî, “Kür itwe dhö thwön ka tye ka nyönö kal.” Obanga onwongo mönö thama mërë ut i kom thwoni?

¹⁰ Ën ba okobo köp nön both onu? I adyer, köp mërë yam ëcöö pî onu, piën apur myero opur nakun tye kî gen, ngat na pwodo bël thon myero opwod nakun tye kî gen më nwongo gîn mörö kî ië.

¹¹ Ka wan ëcwö kodhi më tipo i kinwu, manön twërö bedo thwön köp mörö na thwönë ka wan ëkaö jami mökô më kom kî bothwu?

¹² Ka jö nökënë tye kî twërö më köny nön kî bothwu, cë wan ba ëlöögî ökö kî twërö nön?

Ëntö kadî bed nî twërö nön tye bothwa, wan ba etio ködë, wan ëdiö cwinywa i köp kibëc ëk kür eketh orii mörö na gëngö kobo köp më Emuth na Bër i kom Kiricito.

¹³ Un ba ingeo nî jö na tio i öt k'Obanga gîn nwongo cemgi kî i öt k'Obanga, ëka jö na tio gîni i kom keno tyër epoko nîgi tyër n'ëtyërö?

¹⁴ Rwoth yam thon öcîkö i kit yoo acël nön nî jö na titö köp më Emuth na Bër myero onwong gîni gîn mörö na gîn kwö ködë pî titö köp më Emuth na Bër.

¹⁵ Ëntö an ba atio kî twërö nî mörö. Ëka an ba acöö köp ni ëk itim unu i koma nî kömanön. Bedo na bër ka athöö löö na dhanö mörö lökö wakërëna dökö gîn mörö na ka cungo mërë ope.

¹⁶ Ka an atitö köp më Emuth na Bër, myero kür awakara ködë, piën ëdiä adia ië.

Ka ba atitö köp më Emuth na Bër, cë an abino nënō can.

¹⁷ Ka atimō man kī cwinya këna, abino nwongo cül, ëntō ka atimō nakun ba amitō, nwongo atye ka cobo tic n'ëmia.

¹⁸ An abino nwongo koth cül mënē? Cül na mëga ënē yom cwiny na an anwongo kī kom titō köp më Emuth na Bër, na ba angölō cül mörō ië both jō na winyo gīnī, nakun thon ba atio kī twērō na an aute kodē ëk anwong köny mörō kī both jō na an atitō nīgī köp më Emuth na Bër.

¹⁹ Kadī bed nī alööra këna i nyim jō kibëc, ëntō dong atyeko mīra më bedo opii ka jō kibëc, ëk anwong-gī na pol.

²⁰ Ka atye both Eyuda, abedo calō Ayuda ëk anwong Eyuda mökö. Both jō na tye i thë cīk ka Muca an abedo thon na calō dhanō na tye i thë cīk, (kadī bed an ba atye i thë cīk), ëk anwong jō na tye i thë cīk.

²¹ Both Erok n'ope i thë cīk ka Muca an abedo na calō dhanō n'ope i thë cīk, (nakun nwongo ba atye abonge cīk k'Obanga, ëntō abedo i thë cīk ka Kiricito), ëk anwong jō na ba tye i thë cīk.

²² Both jō na görü gīnī i yeegī, an abedo na calō dhanō na görü thon, ëk anwong jō na görü. An alübō kite kibëc na dhanō tye kodē, ëk ömīa alar jō mökö i yoo kibëc.

²³ Manön kibëc atio pī köp më Emuth na Bër, ëk an thon anywak gum mörō na yaa kī ië.

²⁴ Un ba ingeo unu nī jō na pyem kī ngwëc kibëc ngwëcō gīnī, ëntō dhanō acël kēkēn ënē nwongo mīc më pwöc? Un thon ngwëc unu kömanön ëk inwong unu mīc më pwöc.

²⁵ Dhanō acëlacël na pyem i tuko myero ögwökërë kënë i yodhi kibëc. Gīn timō manön ëk enwong gīnī tok më dheo na ba rii, ëntō onu ëtimō pī nwongo tok më dheo na rii naka naka.

²⁶ An gira angwëcō atir na ba acacapa, ba adhongo pīny ata kamē ngat mörō na dhongo yamō nono.

²⁷ Ayelo koma, ëka amīō bedo opiina ëk ka dong atyeko titō köp both jō nökēnē, kür abed dhanō na ba ebino mīō mīc.

10

¹ Utmegona, amitō nī inge unu nī kwere

onu kibëc yam obedo gīnī i thë pöl, ëka gīn kibëc yam owok i dye nam.

² Gīn kibëc yam ebaticagī i pöl ëka i nam, ëk obed gīnī jō ka Muca.

³ Gīn kibëc yam öcamō cem acël nön më tipo,

⁴ gīn kibëc omodho pii acël nön n'öya kī i lëla më tipo n'owotho ködgī, ëka lëla nön onwongo obedo Kiricito.

⁵ Kadī bed nī kömanön, Obanga onwongo cwinye ba yom i kom jō mökö ëka dong komgī n'öthöo onwongo ökëth ata i thim.

⁶ Jami ni ötimërë na calō apor both onu, cīkō onu nī kür dök ebed parō gin na reco, na calō yam gīn öparō.

⁷ Kür ibed unu jō na wörō cal jwogi kite na jō mökö kī kin-gī ötimō kodē. Kite n'ëcöo kodē i Cöc na Leng nī, "Lwak obedo pīny i cem kī math, cë öya gīnī malō më myël."

⁸ Onu myero kür ëdöny i timō tim më ölyang, na calō jō mökö kī kin-gī yam ötimō kodē, ëka jō elip pyer arīō wie adek öthöo gīnī ökö i nīnō acël.

⁹ Onu kür ëtēm Kiricito, na calō jō mökö yam ötimō ëka thwone onekogī.

¹⁰ Ëka kür ingüngüta unu na calō jō mökö kī kin-gī yam öngüngüta gīnī kodē, ëka malaika më thöo otyekogī ökö.

¹¹ Jami ni ötimërë bothgī na calō apor both onu. Ëcöo jami ni kibëc i Cöc na Leng më pwonyo onu jō n'ëkwō i karē ni më ajiki.

¹² Pī manön ëk ngat mörō na thamō nī ecung na tēk, ögwökërë ëk kür opodhi.

¹³ Atëmatëma mörō ope na maköwu na ba makö jō kibëc. Obanga genere, ëka ën ba bino yeo nī ëtëmwu rwök na löö ngö na un itwērō dangö. Ka ëtëmwu, Obanga bino mīöwu yoo më bwöth ökö, ëk ibed unu kī tēkö më dangö.

¹⁴ Pī manön, ewodha më amara, wëk unu wörō cal jwogi ökö.

¹⁵ An atwak kodwu na calō jō na ryëk, tham unu kenwu i köp na an atwakö.

¹⁶ Ekopo më gum na onu ëlëgö gum ië, ba obedo më gürë më ribërë i remo ka Kiricito? Ogati na onu epoko ië, ba obedo ribërë i kom Kiricito?

¹⁷ Piën ogati tye acël, onu n'epol ebledo kom acël, piën onu kibëc ënywakö camö ogati acël nön.

¹⁸ Tham unu pî jö Icarael, jö na camö gin n'ëtyërö both Obanga ba ribërë gîni më tic i keno tyër?

¹⁹ Ngö na an atye ka kobo? An atye ka kobo nî cem n'ëtyërö both cal jwogi obedo gin mörö, onyo nî cal jwök obedo gin mörö?

²⁰ Pe, ngö na an atye ka kobo ënë nî gin aryëda na jö na ba ngeo Obanga ryëdö gîni, gîni tyërö both cene, ëntö ba tyërö gîni both Obanga. An ba amitö nî iribërë unu kî cene.

²¹ Ba itwërö unu madhö ekopo ka Rwoth ëka më cene. Ba itwërö unu cem i mëja ka Rwoth ëka dökî i mëja ka cene.

²² Onu ëmitö nî nyeko ömak cwiny Rwoth? Un ithamö nî onu ëtëk ëlöö ën?

Tii unu jami kibëc pî dheo k'Obanga

²³ “An atwërö timö jami kibëc,” ëntö manön ba nyutho nî jami kibëc kõnyö. “An atwërö timö jami kibëc,” ëntö manön ba nyutho nî jami kibëc döngö yee ka dhanö.

²⁴ Ngat mörö kür örang gin na kõnyö ën kékën, ëntö myero ölüb gin na kõnyö awodhe.

²⁵ Cam unu gin mörö kékën n'ëcadhö i cuk më ringo, abonge penyo gin mörö pî lworö thama më cwinywu.

²⁶ Piën “lobo ëka jami kibëc na tye ië obedo më ka Rwoth.”

²⁷ Ka cë dhanö mörö na ba oye Kiricito ocwodowu icem, ëka imitö unu cidhö cem, cam unu gin mörö kékën n'eketho i nyimwu abonge penyo gin mörö pî lworö thama më cwinywu.

²⁸ Ëntö ka ngat mörö okobo niwu nî, “Man ngö na dong ëtyërö ökö both cal jwök,” cë kür icam unu, pî parö ngat na dong okobo köp nön më po wiwu, ëka pî thama më cwinye na nyutho bal.

²⁹ Manön an akobo pî thama na tye i cwiny dhanö nökenë ca, pathî pî thama na ute i cwinyi. Pingö egëngö twëröna na an atye ködë më timö gin mörö ni ökö, pî thama na tye i cwiny dhanö nökenë?

³⁰ Ka an acemo nakun apwöyö Obanga, pingö ëyanya pî gin na dong atyeko pwöyö Obanga ökö pîrë?

³¹ Dong ka icamö unu cem onyo imadhö unu math, onyo jami kibëc na un itio, tim unu kibëc më miö dheo both Obanga.

³² Kür ibal unu cwiny Eyuda, kadî thon jö Grecia, onyo jö k'Obanga n'oye Kiricito,

³³ kit na calö an atëmö yomo cwiny ngat acëlacël i gin na an atio kibëc. An ba arangö ngö na kõnya këna, ëntö arangö gin na kõnyö jö na pol, ëk ölarë gîni.

11

¹ Lüb unu kitenä, na calö an thon alübö kite ka Kiricito.

Umo wic i caa më wörö Obanga

² Apwöyöwu piën i köp kibëc ipo unu pîra, nakun ilübö unu pwonyna na yam amïö bothwu.

³ Ëntö amitö inge unu nî Kiricito ënë obedo wi ëcwö acëlacël, ëcwö ënë obedo wi dhakö mërë, ëka Obanga ënë obedo wi Kiricito.

⁴ Ëcwö mörö na lëgö, onyo na titö köp k'Obanga, nakun oumo wie, manön nwongo okelo lewic i wie.

⁵ Ëntö dhakö na lëgö, onyo na titö köp k'Obanga nakun ba oumo wie, nwongo okelo lewic i wie, piën ba tye apokapoka mörö i kin ën kî dhakö n'ölyëlö wie.

⁶ Ka dhakö mörö ba umo wie, myero ölyël yer wie ökö, ëka ka obedo më lewic nî dhakö ka ölyëlö wie, onyo önyarö yer wie anyara, ën myero dong oum wie.

⁷ Ëcwö kür myero oum wie, piën ën obedo cal k'Obanga ëka dheo k'Obanga. Ëntö dhakö ënë dheo k'ëcwö.

⁸ Piën ëcwö ba öya kî kom dhakö, ëntö dhakö ënë öya kî kom ëcwö.

⁹ Ëcwö onwongo ba ecweo pî dhakö, ëntö dhakö ënë ecweo pî ëcwö.

¹⁰ Pî tyën köp nî, ëka piën pî emalaika, dhakö myero oruk gin mörö më umo wie më nyutho nî etye i the twër ka cwörë.

¹¹ Ëntö i kin jö ka Rwoth, dhakö ba twërö cung këne abonge ëcwö, ëka ëcwö ba twërö cung këne abonge dhakö.

12 Piën na calö dhakö öya ki kom ecwö, i yoo acël nön, ecwö thon dhakö ënë önywölö. Ëntö jami kibëc öya ki both Obanga.

13 Ngöl unu köp ni kenwu: Pore ni dhakö më lëga both Obanga na ba oumo wie?

14 Kite n'enywölö onu ködë thon ba pwonyo onu ni ka ecwö ömïö yer wie ölöth na boco ba mïö ën lewic?

15 Ëntö ka dhakö tye ki yer wie n'ölöth na boco manön obedo më dheo mërë, piën ëmïö ën yer na boco nön ëk oumere ködë.

16 Ëntö ka ngat mörö mitö kelo pyem ië, wan epe ki kit na calö manön, ope thon i kin jö k'Obanga n'oye Kiricito.

Bal n'ödönyö i Cem ka Rwoth

17 An aciköwu nakun thon atye ki köp mökö na an ba abino pwöyöwu ië, piën cökërewu gin mörö ope ië na bër, ëntö kelo bal kékën.

18 Köp më acël na an atyeko winyo ënë ni ka un icökëre kanya acël na calö jö n'oye Kiricito, apokapoka bedo tye i kinwu ëka an thon aye köp nön,

19 piën apokapoka myero obed tye i kinwu, ëk jö na genere onen gini ökö kanya leng.

20 Ka icökëre unu kanya acël, nwongo ba obedo cem ka Rwoth ënë un icamö adyer,

21 piën ngat acëlacël cakö camö cem mërë ökö, nakun jö mökö kec nekogï, ëka jö mökö mër ökö.

22 Un ba itye unu ki peciwu, kanya un itwëro cem ki math ië? Onyo icaö unu jö k'Obanga n'oye Kiricito, nakun iketho unu lewic i kom jö na ba tye ki gin mörö? Ngö na myero akob bothwu? Ìmitö unu ni apwöwu? Ba abino pwöyöwu pi köp ni.

Cem ka Rwoth

23 Piën pwony na yam apwonyowu ködë, Rwoth ënë ömïa, ni, i kiwor nön n'eketho örörö i kome, Rwoth Yecu ökwanyö ogati,

24 ëka i karë na dong öpwöyö, opoko ië, ëka okobo ni, "Man ënë koma na tye pirwu, tim unu ni köman më po ködë pira."

25 Kömanön ka öcamö gini cem më kothyeno othum, ökwanyö ekopo ëka okobo ni, "Ekopo ni ënë cikëre na nyen i remona. Tim unu ni köman i karë kibëc na un imadhö, më po ködë pira."

26 Pi karë kibëc na un icamö ogati ni, ëka thon ka imadhö unu ki i ekopo ni, nwongo itye unu ka titö köp më thöö ka Rwoth, naka ka ën bino dwogo.

27 Pi manön, ka dhanö mörö öcamö ogati ni, onyo ömadhö ki i ekopo ka Rwoth ni, nakun kite mërë ba opore, nwongo ën ödökö abal më pyedö kom ki remo ka Rwoth.

28 Dhanö acëlacël myero kono öngirë kënë, na bara öcakö camö ogati ëka madhö ngö na ute i ekopo nön.

29 Piën ngat na camö onyo madhö nakun ba öniang na bër i kom ngö n'ecwodo ni kom Rwoth, nwongo ën tye ka kelo ngölö köp i kome kënë ka cë öcamö onyo ömadhö.

30 Manön ënë ömïö jö na pol ki kinwu görü ëka two gini, jö mökö thon öthöö gini ökö.

31 Ëntö ka onu etwëro ngölö köp i kom onu ki köp n'atir, onwongo ba ëngölö köp i kom onu.

32 Dong ka Rwoth ënë ngölö köp i kom onu, ën pwodo onu më pwonyo onu, ëk kür ëngöl köp ölöö onu kanya acël ki jö më lobo.

33 Pi manön dong, utmegona, ka un icökëre kanya acël më camö cem ka Rwoth onu, ngat acëlacël myero ökür awodhe.

34 Ka dhanö mörö kec oneko, myero ën kono ocem ki i pacö mërë, ëk köp kür ölööwu ka icökëre unu kanya acël. Köp nökenë n'odong an abino yübö ka an athuno bothwu.

12

Mic na Tipo Naleng mïö

1 Kobedi dong utmegona, köp i kom mic na Tipo Naleng mïö, amitö ni inge unu na bër.

2 Ingeo unu ni, i karë na un onwongo pod ibedo unu jö na ba ngeo Obanga, onwongo irwenyo unu ökö më wöro cal jwogi na ba twak.

3 Pi manön an amitö iniang unu ni ngat mörö ope na Tipo k'Obanga mïö ën kobo ni, "Yecu ëlamö," ëka ngat mörö ope na twëro kobo ni, "Yecu ënë Rwoth," na path ka Tipo Naleng ënë mïö ën kobo.

4 Mic tye na kothgi papath, ëntö Tipo acël nön ënë poko.

⁵ Tic tye na kothgi papath n'etio pi Rwoth, entö etio pi Rwoth acël nön.

⁶ Yodhi më tic tye na papath, entö Obanga acël nön enë tio ki jii i yodhi kibëc.

⁷ Dhanö acëlacël emiö mic më Tipo më könyö jö nökenë.

⁸ Tipo Naleng miö dhanö acël köp më ryëkö, Tipo Naleng nön miö dhanö nökenë köp më ngec.

⁹ Tipo Naleng nön miö yee both dhanö nökenë, both dhanö nökenë, Tipo Naleng nön miö mic më cangö jii,

¹⁰ both dhanö nökenë en miö mic më tio tango, both dhanö nökenë më twakö köp na calö adwarpiny, both dhanö nökenë poko kin cwiny na papath, both dhanö nökenë dhümö lëb na papath, ëka both dhanö nökenë më gönyö lëb na papath.

¹¹ Entö Tipo Naleng nön enë tio tic ki mic ni kibëc, en poko mic na papath both dhanö acëlacël kite na en mitö ködë.

Kom acël ki dul na papath

¹² Kom dhanö tye ki dul na pol na papath, entö dul na papath nön bedo dul kom acël. Enë kom Kiricito.

¹³ Piën onu kibëc, Eyuda ëka jö Grecia, opii ëka jö na löörë kën-gi, onu ebatica ëka ëdökö kom acël i Tipo acël nön, onu kibëc enywakö Tipo acël nön.

¹⁴ Piën kom dhanö ba tye ië dul acël këkën, entö tye ië dul na pol.

¹⁵ Ka onwongo tyen jö kob ni, "An ba abedo dul kom piën an ba abedo cing," manön ba miö en kwërö më bedo dul kom.

¹⁶ Ka onwongo ith kob ni, "An ba abedo dul kom piën an ba abedo wang," manön ba miö en kwërö më bedo dul kom.

¹⁷ Ka onwongo kom kibëc obedo wang jö, onwongo ëtwërö winyo köp ningö? Ka onwongo kom kibëc obedo ith jö, onwongo ëtwërö ngweno piny ningö?

¹⁸ Entö kite na tye ködë, Obanga oketho dul na papath i kom, dul acëlacël kite na en mitö ködë.

¹⁹ Ka onwongo gin kibëc obedo dul kom acël këkën, kom onwongo ba twërö bedo tye.

²⁰ Na calö tye ködë, dul kom tye na papath, entö kom tye acël.

²¹ Wang jö ba twërö kobo ni cing jö ni, "An ba amiti!" Wic thon ba twërö kobo ni tyen jö ni, "An ba amiti!"

²² Nakaka manön, dul më kom mökö n'ëthamö ni görü enë dök nwrongo mitëre rwök,

²³ ëka dul kom mökö n'ëthamö ni dheogi ope enë onu emiö wörö na pïrë tük, ëka dul kom na ba nen na bër enë eruko ki ruk na bër,

²⁴ nakun dul kom onu na nen na bër ba dök mitö gin mörö. Obanga öribö dul më kom nakun miö dheo na thwönë na löö both dul na dheogi nökö,

²⁵ ëk apokapoka kür obed tye i kom, entö ëk dul acëlacël öpar pi dul kom awodhe.

²⁶ Ka dul kom mörö acël tye ka rem, dul kom nökenë thon rem kanya acël ködë. Ka ewörö dul kom acël, dul kom na papath kibëc bedo ki yom cwiny ködë.

²⁷ Dong un kibëc ibedo unu kom Kiricito, ëka dhanö acëlacël ki kinwu obedo dul kom Kiricito.

²⁸ Obanga oketho jö ni i kin lwak jö n'oye Kiricito, më acël ëkwëna, më ariö edwarpiny, më adek epwonye, ëka jö na tio tango, ëka thon jö na tye ki mic më cangö jii, jö na twërö könyö jö nökenë, jö na tye ki mic më tëla ëka jö na dhümö gini lëb na papath.

²⁹ Jö kibëc obedo gini ëkwëna? Jö kibëc obedo gini edwarpiny? Jö kibëc obedo epwonye? Jö kibëc tio tango?

³⁰ Jö kibëc tye ki mic më cangö jii? Jö kibëc dhüm ki lëb na papath? Jö kibëc gönyö gini lëb?

³¹ Keth unu cwinywu më nwrongo mic na pïrgi tük.

Ëka dong an abino nyutho niwu yoo na bër na löö.

13

Mar

¹ Ka an adhüm ki lëb jö nökenë ëka më k'emalaika, nakun ba atye ki mar an abedo calö ölang na kok rwök onyo agece.

² Ka an atye ki mic më twakö köp na calö adwarpiny nakun aniang müng, ëka atye ki ngec kibëc, ëka ka an atye ki yee kibëc, na an arömö köbö kidi na thwönë kany ökenë,

nakun ba atye kī mar, an nwongo ba abedo gin mörö.

³ Ka an amïö jami kibëc na an atye ködë both ëcan, ëka ajalö thon koma më awanga kī mac, nakun ba atye kī mar, ba bino könyöna kī gin mörö.

⁴ Mar diö cwinye, obedo thon nyakīca, mar ba nyek, ba wakërë,

⁵ ba ger, ba rangö gin na makö kome kënë, ba ngöö piöpiö, ba kanö gin na rac n'ëtīmō i kome.

⁶ Cwinye ba bedo na yom i tim na ba tye atir, ëntö cwinye yom i köp na tye adyer.

⁷ Mar diö cwinye i jami kibëc, yee köp kibëc, tye kī gen i karë kibëc, dangö köp kibëc.

⁸ Mar ba jik. Dwaropiny bino thum ökö, naka thon dhümö lëb bino jik ökö, ëka ngec bino jik thon ökö.

⁹ Piën onu engeo dul mökö na nönök kékën, ëka edwaro thon dul na nönök,

¹⁰ ëntö ka gin n'opong obino, gin n'obedo dudul bino jik ökö.

¹¹ I karë na an abedo athin, atwak kamë athin, athamö thama kamë athin ëka apyem kamë athin. Kobedini na dong atengo, awëkö kite më thino ökö.

¹² Gin na onu ënënö i caa ni, obedo calö cal na nen ribiribi kī i kiyo, ëntö i karë na bino anyim ca onu ebino nënërë wang kī wang. Kobedini an angeo dul mörö kékën, ëntö i nünö na bino anyim ca an abino bedo kī ngec kibëc, kadī bed engea na bër.

¹³ Dong tye gin adek na bino bedo naka naka: yee, gen, ëka mar. Ëntö gin na pirë tük na löögī kibëc ënë mar.

14

Mic më dhümö lëb na papath

¹ Yelere unu më nwongo mar, keth unu cwinywu thon më nwongo mic më Tipo, na löö kibëc mic më twakö köp na calö adwarpiny.

² Piën dhanö na dhümö lëb na papath ba twak kī jii ëntö nwongo ën tye ka twak k'Obanga. Ngat na nīang i köp mërë ope, nwongo ën tye ka kobo müng më Tipo Naleng.

³ Ëntö dhanö na twakö köp na calö adwarpiny, twak kī jii nakun döngö yeegi, cükö cwinygi, ëka kweo cwinygi.

⁴ Dhanö na dhümö lëb na papath döngö yee mërë kënë, ëntö dhanö na twakö köp na calö adwarpiny nwongo tye ka döngö jö n'oye Kiricito.

⁵ An amitö nī idhüm unu lëb na papath, ëntö na löö kibëc an amitö nī itit unu köp k'Obanga. Dhanö na twakö köp na calö adwarpiny pirë tük löö ngat na dhümö lëb na papath, thwara ka ngat mörö ögönyö both jii gin na ën kobo, ëk ököny jö n'oye Kiricito më döngö.

⁶ Utmegona, ka an abino bothwu nakun adhümö lëb na papath, köny ngö na an abino bedo ködë bothwu, ka ba an akelo niwu köp mörö n'Obanga onyutho nina, onyo ngec mörö, onyo köp mörö na calö më k'adwarpiny, onyo pwony mörö?

⁷ Naka thon gin n'ope kī kwö, na kok na calö pelu onyo adungu, ka dwönë ba winyere na bër, jii bino nīang nīngö i wer n'etye ka küdhö onyo n'etye ka göönö?

⁸ Ëka buruji, ka ba ëküdhö kī dwön më cwodo, nga na bino yübërë më cidhö i lwëny?

⁹ I kite acël nön, nga na bino nīang i gin na un ikobo ka itye unu ka dhümö lëb na papath, nakun ikobo unu köp na ba ënīang ië? Köpwu bino keth i wi yamö ata.

¹⁰ Tye koth lëb na pol i wi lobo na gin kibëc papath, ëntö ba tye mörö na tyen köp mërë ope.

¹¹ Ka an ba angeo lëb dhanö mörö na tye ka twakö, an abedo na calö arok bothe, ëka ën thon bedo na calö arok botha.

¹² Dong kömanön, un thon na calö iketho unu cwinywu më nwongo mic më Tipo, tēm unu më löönö mic na mïö jö n'oye Kiricito döngö.

¹³ Pi manön, dhanö na tye ka dhümö lëb na papath ën myero öläg both Obanga ëk ömii ën mic më gönyö ngö na ën etye ka kobo.

¹⁴ Piën ka an alëgö nakun adhümö lëb, cwinya lëgö, ëntö nwongo thamana ba timö gin mörö ië.

¹⁵ An atim ngö kobedini? An abino lëgö both Obanga kī cwinya nakun alëgö kī

thamana thon. An abino wero wer ki cwinya nakun abino wero ki thamana thon.

¹⁶ Ka in ipwöyö Obanga ki cwinyi kékên, dhanö nökenë n'obino i gürëwu twërö kobo “Amën” nîngö i pwöcni i kite mënë nakun ba öniang i kom ngö na in ikobo?

¹⁷ Kadî onwongo imiö pwöc na bër, ba bino könyö dhanö nökenë ca më döngö kadî kicël mörö.

¹⁸ An apwöyö Obanga piën an adhümö lëb na papath na lööwu kibëc,

¹⁹ ëntö i gürë ka jö n'oye Kiricito an amitö kobo köp mörö abic kékên ki thamana më pwonyo ki jö nökenë, nakaka kobo köp elip apar nakun adhümö ki lëb na ba ngere.

²⁰ Utmegona, kür ibed unu kamë ëthînö i thamawu. Bed unu ëthînö i timö gin mörö na rac, ëntö i thamawu bed unu jö n'otengo.

²¹ Yam ëcöo i Cîk nî,
“An abino twak ki jö më rok ni ki lëb na jîi
dhüm ködë na papath
ëka ki dhö Erok.
An abino twak both jö ni,
ëntö kadî bed nî gin ba bino winyona,”
man köp ka Rwoth.

²² Manön nyutho nî dhümö lëb na papath ëmiö ëk obed anyuth both jö na ba oye Kiricito, pathî both jö n'oye, ëntö twakö köp na calö adwarpîny tye pî jö n'oye, pathî pî jö na ba oye.

²³ Dong ka jö kibëc n'oye Kiricito ögürë kanya acël nakun jö kibëc dhümö lëb na papath, ëka jö nökenë na ba niang, onyo jö na ba oye Kiricito obino ië, gin ba bino kobo nî un ipo?

²⁴ Ëntö ka jö kibëc tye ka twakö köp na calö adwarpîny, ëka dhanö mörö na ba oye Kiricito, onyo dhanö na ba niang obino i cökërë, ën bino niang i kom bal mërë pî gin na ën owinyo ki both jö kibëc. Köp na jîi kibëc okobo bino ngölö nîne köp.

²⁵ Müng na tye i cwinye ebino kelo kanyalër, ëka bino ryeberë pîny, wörö Obanga nakun tucu nî, “Adyer, Obanga tye i kinwu.”

Kite më wörö Obanga

14:21 14:21 Icaya 28:11-12

²⁶ Utmegona, ka igürë unu, dhanö acëlacël tye ki wer, ngat nökenë pwonyo, ngat nökenë kobo ngö n'Obanga onyutho nîne, ngat acël bino dhümö lëb na papath, ëka ngat nökenë bino gönyö ngö n'ekobo. Ëntö jami ni kibëc myero ötimërë i yoo na könyö döngö ka jö n'oye Kiricito.

²⁷ Ka dhanö mörö dhümö lëb na papath, myero gin obed jö ariö onyo jö adek, kür ökal wel nön, nakun eleo alea, ëka ngat mörö myero ögöny ngö na gin kobo.

²⁸ Ëntö ka ngat mörö ope na gönyö, myero ngat na mitö twak ki lëb na papath nön öling alinga i ka gürë ka jö n'oye Kiricito, myero ötwak ën kënë ëka both Obanga.

²⁹ Edwarpîny myero obed jö ariö onyo jö adek, ëka jö nökenë pimo köp na gin tye ka kobo.

³⁰ Ka cë Obanga onyutho köp mörö both ngat mörö nökenë n'obedo pîny i kinwu, dhanö n'onwongo tye ka twak myero öling ökö.

³¹ Piën un kibëc itwërö twakö köp na calö adwarpîny nakun ileo unu alea, ëk jö kibëc opwonyere ëka dök thon öcük cwinygi.

³² Ngat na tye ka twakö köp na calö adwarpîny myero ölöö mic mërë më twak,

³³ piën Obanga ba obedo won arubaruba, ën obedo won kuc.

Na calö jö k'Obanga na leng kibëc n'oye Kiricito,

³⁴ mon myero öling alinga ka tye gin i kin jö n'oye Kiricito. Ba eyeo nigî më twak, ëntö gin myero ömîrë i thë löc kite na Cîk kobo ködë.

³⁵ Ka cë gin mitö ngeno köp mörö, myero gin openy cwögi ki pacö. Obedo lewic rwök both dhakö më twak i ka gürë ka jö n'oye Kiricito.

³⁶ Onyo ithamö unu nî köp k'Obanga yam öcakërë ki bothwu, ëka dökî obino bothwu kékên?

³⁷ Ka ngat mörö thamö nî ën ebedo adwarpîny onyo etye ki mic mökö më Tipo, myero ën ongeë nî köp na an acöo bothwu ënë cîk n'öya ki both Rwoth.

³⁸ Ëntö ka ngat mörö ba oketho köp ni i thama, ën thon ba ebino ketho thama i kome.

³⁹ Dong utmegona, keth unu cwinywu mē twakō kōp na calō adwarpiny, ěntō dhūmō lēb na papath thon kūr ijūk unu.

⁴⁰ Ěntō gin mōrō kibēc myero ětīm ĩ kite na bē, kōrē kī kōrē.

15

Cer ka Kiricito

¹ Kobedi dong utmegona, an amitō poono wiwu ĩ kom kōp mē Emuth na Bēr na yam atitō bothwu, na un dong igamō ökō, ěka thon icung unu iē.

² Pī kōp mē Emuth na Bēr ni ěnē ōmīō ĩlarē unu, ka dong imakō unu na tēk kōp na yam atitō bothwu, kono onwongo ba iyee unu nono.

³ Pī kōp na an amīōwu na pīrē dit mē acēl, na an thon agamō kobo nī—Kiricito yam ōthōō pī bal onu, nakun lūbō Cōc na Leng na yam ěcōō.

⁴ Eiko ěn, ěka ecero ěn ökō ĩ nīnō mē adek, nakun lūbō Cōc na Leng na yam ěcōō.

⁵ Ěn onen both Kepa, cē onen both ěkwēna apar ariō.

⁶ Kinge manōn onen both utmego na lōō mia abic wang acēl, pol jō mōkō kī kom jō nōn pod tye gīnī na kwō, kadī bed nī jō mōkō ōthōō gīnī dong ökō.

⁷ Cē ěn onen dōkī both Yakobo, ěka both ěkwēna kibēc,

⁸ cē ĩ ajiki mērē kibēc onen botha thon, kadī bed nī an abedo calō ngat mōrō n'enywōlō ĩ karē na ba opore.

⁹ Piēn an atidī rwōk kī kin ěkwēna kibēc, n'onwongo ba apora nī ěk ecwoda nī akwēna, piēn yam ayelo jō k'Obanga n'oye Kiricito.

¹⁰ Ěntō pī kīca k'Obanga n'ōmīa, ěnē ōmīō an atye kite na an aute kōdē, ěka kīca mērē na ěn ōmīa onwongo ba obedo mē nono. An atio tic na tēk rwōk na lōō jō nōn kibēc, kadī bed nī pathī an, ěntō kīca k'Obanga ěnē otio kōda.

¹¹ Adyer kadī bed onwongo nī an onyo gīn, kōp na wan dong ětītō, ěnē kōp na un iyee.

Cer ka jō n'ōthōō

15:27 15:27 Jabuli 8:6

¹² Kobedi dong ka ětītō nī ecero Kiricito kī kin jō n'ōthōō, pīngō jō mōkō kī kinwu kobo nī cer ka jō n'ōthōō ope?

¹³ Ěntō ka cer ka jō n'ōthōō ope, cē Kiricito thon ba ecero.

¹⁴ Ěka ka Kiricito ba ecero, cē tītō kōpwa bedo na kōny mērē ope, naka thon yeewu kōny mērē ope.

¹⁵ Mēd ĩ kom manōn, onu thon ebedo ecaden mē twodo ĩ kom Obanga, piēn onu ětwakō kōp ĩ kom Obanga nī ěnē ōmīō Kiricito ocer kī ĩ thōō. Ěntō ka tye adyer nī jō n'ōthōō ba ecerogī, cē Obanga ba ocero Kiricito.

¹⁶ Ka cero jō n'ōthōō ope, cē nwongo Kiricito thon yam ba ecero.

¹⁷ Ka Kiricito yam ba ecero, cē yeewu kōny mērē ope thon, nwongo pod itye unu ĩ thē bal.

¹⁸ Cē jō na dong ōthōō gīnī na yee ĩ Kiricito nwongo orwenyo gīnī ökō.

¹⁹ Ka genwa ĩ Kiricito kōnyōwa ĩ kwō mē karē nī kēkēn, cē nwongo ěnēnō onu kī kīca rwōk na lōō jō kibēc.

²⁰ Ěntō ĩ adyer mērē, Kiricito ecero dong ökō kī ĩ kin jō n'ōthōō, ěn tye na calō wi kac ka jō n'ōthōō.

²¹ Piēn dhanō ěnē okelo thōō, dōk thon cer ka jō n'ōthōō dhanō ěnē okelo.

²² Kite na jō kibēc thōō kōdē ĩ Adam, kōmanōn thon jō kibēc ebino mīōgī kwō ĩ Kiricito.

²³ Ěntō ngat acēlacēl kī kakarē, mē acēl Kiricito, na ěnē wi kac, ěka kinge jō ka Kiricito ĩ karē mē dwogo mērē.

²⁴ Cē ajiki pīny dong bino thuno, na Kiricito bino mīō ker ĩ cīng Obanga Apap, na nwongo dong otyeko tūrō kit lōc kibēc, twērō kibēc ěka tēkō.

²⁵ Piēn Kiricito myero obed ĩ lōc naka wang n'Obanga oketho lang mērē kibēc ĩ thē tyēnē.

²⁶ Langō n'ebino tyeko mē ajiki ěnē thōō.

²⁷ Piēn yam ěcōō nī, “Obanga oketho jami kibēc ĩ thē tyēnē.” Ěntō ka ekobo nī oketho “jami kibēc” ĩ thē lōc mērē, cē nen kanyalēr nī ba ěkwanō ěn Obanga kikome n'oketho jami kibēc ĩ thē lōc ka Kiricito.

²⁸ Ka dong etyeko ketho jami kibēc ĩ thē

lök mërë, ën Wod kikome thon ebino ketho i the löc k'Obanga ëk Obanga öcök jami kibëc i the löc mërë.

²⁹ Kobedi dong, ka cer ka jö n'öthöö ope, jö na dong ebaticagi pi jö n'öthöö bino gini timö ngö? Ka cer ka jö n'öthöö ope kadï thon kicël, pingö dong ebatica dhanö na kakargi?

³⁰ Pingö onu dong ebedo kanya rac caa kibëc?

³¹ An athöö ninö kibëc, utmegona, manön akobo bothwu atir, pi wakërë na an atye ködë i Kiricito Yecu Rwoth onu.

³² Kadï bed yam alwënyö ki leeni na ger i Epeco, kite na dhanö kobo ni, kit köny mënë n'anwongo ië? Dong ka cer ka jö n'öthöö ope,

“Eru ecemu ëka emedhu, piën diki onu ebino thöo ökö.”

³³ Kür imii ëbwölwu: “Woth ki jö na reco balö kite na bëcö.”

³⁴ Dwog unu cen i tham n'atir ëka ikwër unu bal ökö. Piën jö mökö ba tye gini ki ngec nön i kom Obanga. Akobo man ëk lewic ömakwu.

Kit kom na dhanö bino cer ködë

³⁵ Gwök onyo ngat mörö bino penyo ni, “Jö n'öthöö ebino cerogi ningö? Kit kom mënë na gin bino bedo ködë?”

³⁶ In iming! Kodhi na in icwö i ngöm, ba twërö nwongo kwö wang n'öthöö kono.

³⁷ Eka gin na in icwö ënë kodhi nono, onyo kodhi kal onyo koth kodhi na path na ba obedo kom gin na donyo.

³⁸ Entö Obanga miö kom i kodhi nön kite na yam ën öyërö ködë, kodhi acëlacël ki kit kothe.

³⁹ Ringo kom gin na kwö kibëc ba röm: Ringo dhanö path, ringo leeni path, ringo winy path ëka më rëc thon path.

⁴⁰ Dök thon kom më polo ëka më lobo tye, entö kom më polo tye ki dheo mërë na path, ëka kom më lobo thon tye ki dheo mërë na path.

⁴¹ Ceng tye ki koth dheo mërë acël, dwe thon tye ki dheo mërë na path, cër thon tye gini ki dheogi na path, ëka cër thon kitegi papath ki dheo na gin miö.

⁴² Obedo thon ni kömanön i kom cer ka jö n'öthöö. Gin ecwö obedo gin na thöo, entö ka ecero ba dök thöo.

⁴³ Ecwö na nwongo ope ki dheo mërë, entö ecero na nwongo dheo mërë dong tye, ecwö na nwongo pod görü, entö ecero na nwongo tye ki tükö.

⁴⁴ Ecwö na nwongo obedo kom më lobo ni, ëka ecero ën na nwongo obedo kom më cwiny.

Ka kom më lobo ni ute, cë nyutho ni kom më cwiny thon ute.

⁴⁵ Cök na Leng kobo ni onu ni, “Dhanö më acël obedo Adam n'ödökö dhanö na kwö.” Entö Adam më ajiki ödökö tipo na miö kwö.

⁴⁶ Entö kom më tipo ba öcakö bino entö kom më lobo ni ënë öcakö bino, cë dong kom më tipo bino ki körë.

⁴⁷ Dhanö më acël ecweo ki kom apua më lobo, entö dhanö më ariö na ënë Kiricito öya ki i polo.

⁴⁸ Jö më lobo cal gini ki dhanö n'ecweo ki kom ngöm më lobo, ëka jö më polo cal gini ki dhanö n'öya ki i polo.

⁴⁹ Dong kite na yam onu eruko cal ka dhanö n'ecweo ki ngöm më lobo ni, kömanön thon onu ebino ruko cal ka dhanö n'öya ki i polo.

⁵⁰ Man ënë ngö na an akobo bothwu, utmegona, ni gin na tye ki ringo kom ëka remo ba twërö leeno ker k'Obanga. Eka gin na töp ökö thon ba twërö leeno gin mörö na ba töp.

⁵¹ Winy unu müng ni: Pathi ni onu kibëc ebino thöo, entö ebino lökö onu kibëc ökö—

⁵² piöpïö pi karë na nönök mörö këkën, na calö wang na ryapi ëka ka buruji më ajiki bino kok, piën buruji bino kok, ëka dong ebino cero jö n'öthöö ökö na ba dök bino gini thöo, cë ebino lökö onu thon.

⁵³ Pi kom na töp myero orukere ki gin na ba töp, ëka gin na thöo myero orukere ki gin na ba thöo.

⁵⁴ Dong ka gin na töp orukere ki gin na ba töp, ëka gin na thöo thon orukere ki gin na ba thöo, cë bino nyutho köp na yam ecöo ni bino cobere kakarë ni, “Thöo dong ëmwönyö ökö i löc.”

55 “In, thöo, löcni tye kwene?

In, thöo, kwirni tye kwene?”

56 Kwir ka thöo ënë bal, ëka tükö më bal ënë cïk.

57 Ëntö pwöc myero obed both Obanga na miö onu löc pï Rwoth onu Yecu Kiricito.

58 Pï manön, utmegona më amara, cung unu na tük abonge gin mörö na yengowu, mëdërë unu thon ki tic ka Rwoth ninö kibëc, nakun inïang unu ni i Rwoth onu, yelerewu pathi më nono.

16

Mic më kõnyö jö k'Obanga

1 Dong na makö köp më jwoko lim më kõnyö jö k'Obanga na leng, kite na calö acikö jö n'oye Kiricito na tye i Galatia, un thon myero itim unu ni kömanön.

2 I ninö më acël kibëc më cabit, dhanö acëlacël ki kinwu myero opok lim mökö oketh path, nakun lübö kite na ën onwongo ködë. Kür dök iküra unu naka ka an athuno kunön ëka icak unu ajwok.

3 Ëka ka an athuno bothwu, an abino miö waraga më nyuthere both jö na un iyërö ëka më orogï ki mic na mewu yo Jerucalem.

4 Ëka ka pore nina më cidhö, cë gin twërö woth köda.

Köp ka Paulo më ajiki

5 An abino limöwu kinge wok ki Macedonia, piën an atye ka yübö më wok ki i Macedonia.

6 I karë mökö gwök onyo an abino bedo bothwu pï karë mörö onyo an abino bedo kunön pï karë më cwir, ëk ikönya unu i wothna kanya an abino cidhö ië.

7 An ba amitö ni anënwu kobedini, ageno ni an abino bedo bothwu pï karë mörö, ka Rwoth oyeo.

8 Ëntö an abino bedo i Epeco naka i ninö më Pentekot.

9 Dholokek na lac më tic etyeko yabö ökö nina, kadï bed ni jö na pol tye ka pyem köda.

10 Ka Timoteo obino, nën unu ni ba obedo ki lworö mörö i karë na ën tye i kinwu. Piën ën tye ka tio tic ka Rwoth, kite na an atye ka tic ködë.

11 Ngat mörö kür ökwër ën, ëntö kõny unu ën, ëk owoth ki kuc ka ën tye ka dwogo botha. An atye ka kürö ën më dwogo botha kanya acël ki utmego.

12 Kobedi dong köp i kom ömïn onu Apolo, an akwaö ën më bino limöwu kanya acël ki utmego nökenë, ëntö ën onwongo ba mitö bino i karë nön, cë bino bino ka karë na bër onwongere.

Köp më ajiki

13 Bed unu na wangwu thwolo, cung unu na tük i kom yeewu, bed unu cwö na cwinygi tük, cung na tük.

14 Tim unu jami kibëc ki mar.

15 Ingeo unu ni Citipwanu ëka jö më ödë ënë öcakö gini dökö jö n'oye më acël i lobo Akaya, dök thon öjalërë gini kën-gi më tic pï jö k'Obanga na leng. Dong akwaöwu utmegona,

16 më bedo ki winy bothgi ëka ki jö nökenë kibëc na yelere gini më tic kanya acël ködgi.

17 Cwinya onwongo yom i karë na Citipwanu, Porotunatuc ëka Akaika othuno gini, piën gin obedo ka miö kõny n'onwongo un ipe kany më miö.

18 Gin dong okweo cwinya ëka cwinywu thon. Myero imii unu pwöc both koth jö na calö man.

Moth më ajiki

19 Jö n'oye Kiricito na tye gini i lobo Acia omothowu. Akwila ëka Piricila omothowu gini ki cwinygi kibëc i Rwoth, kanya acël ki jö n'oye Kiricito na cökërë gini i ödgi.

20 Utmego kibëc omothowu. Motherere unu ki moth më mar.

21 An, Paulo, acöö moth ni ki cinga kikokome.

22 Ka ngat mörö ba marö Rwoth, cen myero ömakï. Rwothwa, bin!

23 Kica ka Rwothwa Yecu obed kodwu.

24 Mar na mëga obed bothwu kibëc i Kiricito Yecu. Amën.

Waraga më ariö na Paulo öcöo both jö Korinti 1 Jö Korinti Köp na tye i waraga ka Paulo më ariö both jö Korinti

Waraga më ariö na Paulo öcöo both jö Korinti, ëcöo i karë n'onwongo wat mërë ki jö n'oye Kiricito na tye i Korinti öbal rwök. Jö mökö ki kin jö n'oye Kiricito onwongo ötwakö gini köp na rac kanyalër i kom Paulo, ëntö ën onyutho bothgi köp më riberë kanya acël ëka ën thon onyutho yom cwiny mërë i karë na köp ni ötimërë.

Köp mërë më acël ki i waraga ni, Paulo önywakö köp më wat mërë ki jö n'oye Kiricito na tye i Korinti, nakun kobo bothgi pingö ën ëgamö ki gero më yanyö ëka ki jem na tye i kin jö n'oye Kiricito. Paulo onyutho yom cwiny mërë ni twak na ën ëtwakö ki gero okelo ngut ëka riberë. Cë ën ökwaö jö n'oye Kiricito më miö köny both ëcan n'obedo gini Ekiricito na tye i Yudea. I cura më ajiki, Paulo ocung na tek i kom tic mërë na calö akwëna nakun jükö jö mökö na nönök na tye i Korinti n'onwongo gin öyübërë nakun kobo gini ni gin ënë ebedo ëkwëna n'atir, nakun dotho gini Paulo ni obedo akwëna na twot.

Moth n'öya ki both Paulo

¹ Waraga ni öya ki both Paulo, n'ëyerö ki miti k'Obanga më bedo akwëna ka Kiricito Yecu ëka ki both ömin onu Timoteo.

Both jö k'Obanga n'oye Kiricito na tye i Korinti, kanya acël ki jö k'Obanga na leng kibëc na tye i Akaya kibëc:

² Ëk Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömüwu gum ëka kuc.

Obanga na kweo cwinywa kibëc

³ Pwöc obed both Obanga Apap ka Rwoth onu Yecu Kiricito, Apap n'obedo akica ëka Obanga na kweo cwiny jö kibëc.

⁴ Ën kweo cwinywa ki i canwa kibëc, ëk wan thon ekwe cwiny jö na tye ki can na

papath ki kweo cwiny na wan kikomwa enwongo ki both Obanga.

⁵ Pi kite na can na Kiricito ödangö opodho i komwa na thwönë, kömanön thon pi Kiricito wan thon ekweo cwinywa rwök.

⁶ Ka wan ëdangö can, manön miö ekweo cwinywu ëka inwongo unu larë. Ka ekweo cwinywa, manön thon miö ekweo cwinywu, miö un icakö nwongo tekö më dangö kit can na wan thon ëdangö.

⁷ Wan etye ki gen na tek pi un, piën wan engeo ni ka un inywakö unu ködwa can na wan ëdangö, un thon ebino kweo cwinywu kite n'ekweo ki cwinywa.

⁸ Utmegowa, wan ëmitö ni inge unu can na wan ëdangö i lobo Acia. Pëkö ödiöwa rwök na wan ba dök ërömö dangö, ömiö wan ba dök ebedo ki gen mörö më kwö.

⁹ Adyer, wan onwongo engeo ki i cwinywa ni dong etyeko ngölö niwa köp më thöo. Ëntö man ötimërë ëk kür eketh gen i komwa kënwa ëntö both Obanga na cero jö n'öthöo.

¹⁰ Ën ölaröwa ki i can na rac më thöo, ëka ën dök bino laröwa. Wan dong eketho genwa i kome ni ën bino laröwa dök.

¹¹ Myero iriberë unu ködwa i lëga, ëk ömü jö na pol öpwö Obanga pirwa pi gin na bër n'ëtimo i komwa pi lëga ka jö na pol.

Gin n'ömiö woth ka Paulo ögalërë

¹² Gin na wan ëwakërë pirë ën ene, wan engeo ki i cwinywa adyer ni wan ëkwö na bër i lobo ni, ëka rwök mërë wan ëkwö kanya acël kodwu abonge bal mörö na cwinywa leng kit n'Obanga ömitö ködë. Pathi pi ryëkö ka dhanö ëntö pi kica k'Obanga.

¹³ Wan ba ëcöo bothwu gin mörö na un ba irömö kwanö onyo niang ië. Ageno ni ibino unu niang na bër,

¹⁴ kite na calö dong iniang unu na nönök ni i ninö na Rwothwa Yecu bino dwogo, un ibino wakërë unu pirwa kite na wan thon ebino wakërë pirwu.

¹⁵ Piën an onwongo aniang na bër, ömiö ayübö ni myero acak limöwu ëk inwong unu gum wang kirio.

¹⁶ An ayübö më wok limöwu ka acidhö yo Macedonia ëka dök ka adwogo ki

Macedonia, ëk ikönya unu i wothna yo Judea.

¹⁷ I karë na an ayübö kömanön, onwongo ba abedo lölökö köpna. Ba ayübö calö dhanö mörö na kobo ni, “Eyo” onyo “Pe” awang acël.

¹⁸ Entö kite n'Obanga obedo ngat na genere, köp n'onwongo wan ekobo bothwu ba obedo “Eyo” ëka “Pe.”

¹⁹ Piën Yecu Kiricito, Wod k'Obanga, n'onwongo wan ki Cilibwano ëka Timoteo ëtito bothwu ni ba obedo ngat na kobo ni, “Eyo” ëka “Pe,” entö i ën, wan enwongo “Eyo” këkën.

²⁰ Piën gin n'Obanga öcïkö ni ëtimö kibëc ocobere i kome, pi manön wan ekobo ni, “Amën” i Yecu Kiricito pi müö dheo both Obanga.

²¹ Obanga ënë ömïö wan ecung na tæk kanya acël kodwu i Kiricito, ëka ën owirowa.

²² En dong ömwönö anyuth mërë i komwa, ëka oketho Tipo mërë i cwinywa më moko ni ën ebino müö gin na kibëc na ën öcïkö.

²³ An acwodo Obanga më bedo caden-na nakun akobo ki cwinya kibëc ni an ba abino adwogo i Korinti, piën onwongo amito timö niwu kica.

²⁴ Pathi ni wan etye ki twërö i kom yeewu, entö wan etio kodwu kanya acël ëk un ibed ki yom cwiny, piën un icung na tæk i kom yee.

2

¹ Entö ki kubotha onwongo athamö ni dwogona myero kür okel niwu cwer cwiny nökenë.

² Ka acwero cwinywu, cë nga na dökï bino yomo cwinya? Pathi dhanö na an acwero cwinye?

³ Manön ënë ömïö an acöö waraga nön bothwu, ëk ka abino, jö na myero oyom cwinya kür ömïa gini cwer cwiny, piën onwongo ageno ni yom cwinya ënë yom cwiny na mewu.

⁴ An onwongo acöö niwu waraga ki thwön kumo ëka ki cwer cwiny na pii wanga cwer, pathi pi cwer cwinywu entö ëk ömïi inge unu mar na thwönë na an aute kodë i komwu.

Timö kica both Abal

⁵ Ka ngat mörö okelo cwer cwiny, nwongo ba ocwero cwinya an këna, entö nwongo ocwero cwinywu kibëc. Akobo ni kömanön piën ba amito ni adii ën rwök.

⁶ Koth dhanö n'obedo ni kömanön, pwod na jö na pol oketho i kome nwongo örömö ën.

⁷ Kobedini, myero itim unu kica ninë ëka ikwee unu cwinye, ëk ömïi cwer cwiny na dit kür obuu ën ökö.

⁸ Pi manön akwaöwu ni myero inyuth unu mar na un itye kodë i kome.

⁹ Man ënë gin n'ömïö acöö waraga më tëmöwu ëk anën ka iwinya unu i yodhi kibëc.

¹⁰ Ka ngat mörö na un dong itimö kica ninë, an thon atimö kica ninë, ëka gin mörö na an dong atimö kica ië, ka mörö tye, nwongo atimö kica i nyim Kiricito pirwu,

¹¹ ëk Catan kür ölööwa ki ryëkö mërë. Piën wan dong engeo thama mërë.

Gin n'ömïö Paulo cwinye ba obedo na yom i Teroa

¹² I karë na an athuno i Teroa më titö köp më Emuth na Bër ka Kiricito, anwongo ni Rwoth dong öyabö yoo nina.

¹³ Entö cwinya ba obedo na yom piën ba anwongo ömëra Tito kunön. Cë amotho jö n'oye na tye kunön ëka apoth yo Macedonia.

¹⁴ Entö pwöc obed both Obanga, na karë kibëc tëlöwa i dore më nyutho löc ka Kiricito, dökï tio ködwa ëk Kiricito ongere na calö gin na kur na ngwece dung i kabedo kibëc.

¹⁵ Piën wan ebodo gin na ngwece kur ka Kiricito both Obanga, na dung na mit both jö na tye ka larë ëka both jö na tye ka rwenyo.

¹⁶ Both jö na tye ka rwenyo ngwecewa obedo gin n'öthö na kelo thöö, entö ki both jö na tye ka larë ngwecewa obedo gin na kwö na kelo kwö. Eka nga na twërö tic ni?

¹⁷ Wan ba ëcal ki jö na pol nökenë na rubo gini köp k'Obanga më nwongo magoba. Entö i Kiricito, wan ëtwak na cwinywa leng i nyim Obanga na calö jö n'Obanga ooro.

3

Etic më cîkêrê na nyen

¹ Wan dökî êcakö më pakêrê kênwa? Onyo un ïmitö nî wan ebin kî waraga më nyuthere bothwu calö jö nökênê onyo waraga na un ïcöö?

² Un kikomwu ïcal kî waragawa më nyuthere n'êcöö ï cwinywa, na ngere êka jö kibêc kwanö.

³ Un dong inyutho nî ibedo unu waraga n'öya kî both Kiricito, na wan ekelo. Waraga ni ba êcöö kî kalam êka ingki, êntö êcöö kî Tipo k'Obanga na kwö, ba êcöö ï kidi êntö êcöö ï cwiny dhanö.

⁴ Gin n'ömiö akobo kömanön piën wan ecung na têk ï nyim Obanga ï Kiricito.

⁵ Wan kî komwa ba êrömö kobo nî gin mörö öya kî bothwa, êntö têkôwa kibêc öya kî both Obanga.

⁶ Ên ömiöwa êrömö bedo etic më cîkêrê na nyen, pathî më cîk n'êcöö acöa êntö më Tipo, piën cîk n'êcöö acöa kelo thöö, êntö Tipo kelo kwö.

Dheo më Cîkêrê na Nyen

⁷ Cîk na yam êcöö kî nyukuta ï kom kidi n'apada na tic mërê kelo thöö, onwongo obino kî dheo. Ömiö nënö wang Muca obino ölöö jö Icarael ökö pî ryëny ka terinyime, na dheo na ryëny nön obino orwenyo ökö.

⁸ Cê dong tic ka Tipo ba bino bedo kî dheo na löö?

⁹ Cê ka tic na miö köp löö dhanö tye kî dheo, kara tic na kelo kwanö dhanö nî kite atîr dheo mërê ba bino löönö manön ökö?

¹⁰ Adyer gin na yam tye kî dheo dong ödökö gin na dheo mërê ope, pî dheo nökênê ca na dong löö ên rwök.

¹¹ Êka ka gin n'onwongo orwenyo ökö obino kî dheo, cê gin na ruu myero obed kî dheo na löö!

¹² Pî manön, wan etye kî koth gen ni, ênê ömiö wan êtwak kî têk cwiny.

¹³ Wan ba êcal kî Muca na yam oumo terinyime kî böngü êk jö Icarael kür önên ginî kit na tar na ryëny rwenyo ködê kî ï terinyime.

¹⁴ Êntö thamagî onwongo oumere ökö, naka thon tin thamagî pod oumere ka

êkwanö cîkêrê na cön. Gin më um nön bara êkwanyö, piën twêrö kwanyêrê ökö pî yee ï Kiricito kékên.

¹⁵ Naka tin ka êkwanö cîk ka Muca, gin më um nön pod umo thamagî.

¹⁶ Êntö ka dhanö mörö ölökerê both Rwoth, gin më um nön êkwanyö ökö.

¹⁷ Kobedini, Rwoth ênê Tipo, êka kanya Tipo ka Rwoth tye iê, kuc thon tye iê.

¹⁸ Êka wan kibêc na dong êkwanyö gin më um ökö kî ï terinyimwa, dong etye na calö dheo ka Rwoth, na miö êlökerê êdökö calö ên, nakun dheo mërê mêdêrê amêda, na bino kî both Rwoth, na ênê Tipo.

4

Tar më köp më Emuth na Bêr

¹ Pî manön, wan na dong êmiöwa tic ni pî kîca k'Obanga, cwinywa ba bino dök cen.

² Êntö wan dong êkwêrö kit na reco kibêc n'êkanö êka më lewic. Êka dökî êkwêrö tic më bwöl ökö êka kî dwanyö köp k'Obanga, êntö wan êtwakö köp adyer ï nyim Obanga, êka jö kibêc na genere ngeo.

³ Ka cê köp më Emuth na Bêr na wan ekelo oumere ökö, nwongo oumere kî both jö na tye ka rwenyo kékên.

⁴ Gîn jö na ba yee nonu, obanga më lobo ni dong oumo thamagî ökö êk kür önên ginî tar më köp më Emuth na Bêr ï kom dheo ka Kiricito, na ênê cal k'Obanga kikome.

⁵ Wan ba êtütö köp ï komwa kênwa, êntö ï kom Yecu Kiricito n'obedo Rwoth, êka wan kikomwa ebedo eticwu pî Yecu.

⁶ Piën Obanga yam okobo nî, "Wêk tar öryëny nakun yaa kî ï cöl pîny," man ênê Obanga acêl nön n'ömiö tar mërê öryëny ï cwinywa më miöwa tar më ngec ï kom dheo k'Obanga na ryëny ï wang Kiricito.

Lönyö n'êkanö ï tabö

⁷ Êntö wan etye kî lönyö ni na tye ï tabö n'ecweo kî lobo, më nyutho nî têkô na thwönê yaa kî both Obanga, êntö ba yaa kî bothwa.

⁸ Êdiöwa ï yodhi kibêc, êntö ba êridöwa rwök. Thamawa ocung ökö, êntö genwa ba öbal.

⁹ Eyelowa, êntö Obanga ba öwêkôwa ata, êtêöwa pîny, êntö ba êthöö.

¹⁰ Karë kibëc wan ëyëö thöo ka Yecu i komwa, ëk kwö ka Yecu thon onen i komwa.

¹¹ Piën karë kibëc wan n'ëkwö ëmire më thöo pi Yecu, ëk kwö mëre onen i komwa na thöo ökö.

¹² Man dong nyutho ni thöo tye ka tic i komwa, ëntö kwö tye ka tic i komwu.

¹³ Wan etye ki koth tipo nön ëk yee na yam ëcöo ni, "An ayee, ënë ömïö atwak." Wan thon eyee, ënë ömïö wan ëtwak.

¹⁴ Wan engeo ni ngat n'ocero Rwoth Yecu bino cerowa thon kite n'ocero ki Yecu, ëka ën bino kelowa i nyime kanya acël kodwu.

¹⁵ Jami ni kibëc ötimëre pirwu, ëk kica k'Obanga ömëdëre both jö na pol, ëk gin thon ömëdëre ki pwöc rwök më miö Obanga dheo.

Kwö më yee

¹⁶ Pi manön, cwinywa ba tye ka dök cen, kadï del komwa ni tye ka bal, ëntö kwö më iwa tye ka röc ninö ki ninö.

¹⁷ Piën can n'eyelowa ködë yot, tye pi karë mörö na nönök, ëka tye ka yübö niwa dheo na thwönë na ba thum ëka thwönë na löö.

¹⁸ Wan ba ëcikö wangwa më nönö gin na nen, ëntö më nönö gin na ba nen. Gin na nen bedo pi karë na nönök këkën, ëntö gin na ba nen bedo naka naka.

5

Öt na ba ëgërö ki cing

¹ Kobedini onu engeo ni ka kom onu më lobo ni n'ebedo ië ëbalö ökö, etye ki gedo n'öya ki both Obanga na ba ëgërö ki cing, öt na bedo na twal i wi polo.

² Adyer onu ëcür acüra i kom onu më lobo ni piën onu etye ki miti ni ëk eruk onu ki kom më polo,

³ piën ka eruko onu, ba ebino nwongo onu etye kotula.

⁴ Piën ka wan pod etye i kom më lobo ni, ëcür acüra ki cwer cwiny n'önüöwa, pathi ni wan ba ëmitö ni ebed na ba erukowa, ëntö wan ëmitö ni erukwa ki kom na nyen, ëk gin na kwö ömwöny gin n'öthöo ökö.

⁵ Ngat n'öyüböwa pi köp ni ënë Obanga, ëka thon ömïöwa Tipo mëre na calö gin na moko ni ën ebino cobo gin n'ëcikö.

⁶ Pi manön i karë kibëc wan ecung na tük ëka thon engeo ni ka wan ëkwö i komwa ni nwongo ebedo na bor ki both Rwoth,

⁷ piën kwöwa cung i kom yee, pathi gin n'ënënö ki wang.

⁸ Wan ecung na tük, nakun ëthamö ni thwara ëwëk komwa ökö, ëk ebed i pacö kanya acël ki Rwoth.

⁹ Dong kadï bed etye i kom kany onyo kunön, wan eketho cwinywa më bedo jö na yomo cwiny Rwoth.

¹⁰ Piën onu kibëc myero ecung i nyim then më ngölö-köp ka Kiricito ëk ngat acëlacël onwong gin n'opore na ën ötimö i karë n'onwongo ën pod tye i kom, ka bër onyo rac.

Tic më dwökö dhanö më riberë k'Obanga

¹¹ Pi manön, wan kibëc engeo ni Rwoth myero elwor, wan ëtëmö më ywanö thama ka jö nökenë. Ëntö kitewa ngere both Obanga, ëka thon ageno ni ngere i ngec na tye i cwinywu na nyutho niwu bal.

¹² Wan ba dökï etye ka pakërë kënwä bothwu, ëntö etye ka miöwu karë më wakërë i komwa, ëk ömïiwu igam unu köp ka jö na wakërë i kom gin na nen ki yökö, ëka pathi pi gin na tye i cwiny jö.

¹³ Ka wan ëdökö jö n'opo, nwongo wan epo pi Obanga, ëntö ka wiwa tye ka tic na bër, manön obedo më könyöwu.

¹⁴ Piën mar ka Kiricito tye ka löönö kwöwa, piën wan dong ëngölö köp köman ni ngat acël öthöo pi jö kibëc, manön dong ömïö jö kibëc öthöo gin.

¹⁵ Ën yam öthöo pi jö kibëc, ëk jö na kwö kür dökï obed na kwö pirgi këngi, ëntö obed gin ki kwö pi ngat na yam öthöo ëka ocer pirgi.

¹⁶ Dong cakërë tin më cidhö ködë anyim wan ba dökï ënënö dhanö mörö i kite më lobo, kadï bed yam wan engeo Kiricito i kite më lobo, wan ba dökï engeo ën i kite nön.

¹⁷ Pi manön ka ngat mörö tye i Kiricito, ën dökö cwec na nyen, gin na cön nwongo

orwenyo ökö, gin na nyen ënë dong oleo kakarë.

¹⁸ Man kibëc obedo tic n'öya ki both Obanga, n'ödököwa bothe pi Kiricito ëka ömiöwa tic më dwökö jii bothe më ribërë ködë,

¹⁹ Obanga onwongo tye ka dwökö jö na tye i lobo yo bothe më ribërë ködë i Kiricito nakun ba ökwanö balgi i komgi. Eka ën ömiöwa köp më dwökö jii bothe më ribërë ködë.

²⁰ Pi manön, wan dong ëdökö ewang Kiricito, Obanga kwaöwu ki dwönwa. Wan thon ëbakö dhöwa bothwu nakaka Kiricito ni imii unu Obanga ödökwu bothe.

²¹ Obanga ömiö ngat n'onwongo ba obedo abal ödökö abal pi onu, ëk i Kiricito onu ënywak kite atir k'Obanga.

6

¹ I ticwa kanya acël k'Obanga, wan ëkwaöwu ni kür iwëk unu kica mërë öbal nono.

² Piën ën okobo ni,
“Yam awinyi i karë më timö dhanö na bër,
ëka i karë më larë abino akonyi.”
Winy unu, tin ënë caa më timö dhanö na bër. Tin ënë ninö më larë.

³ Wan ba eketho orii i yoo ka ngat mörö, ëk kür enwong bal mörö i ticwa.

⁴ Entö na calö etic k'Obanga, wan enyutho bërwa kënwa i kite na papath: ki dangö pëkö na tük, i ayela na pol, i can, ëka ki kwö na tük n'ödiöwa,

⁵ epwodowa, etweowa i buc, ëcüpo lwak i komwa, etio tic na tük, ebedo abonge ninö ëka cem oremowa.

⁶ Wan enyutho ni wan etic k'Obanga pi kitewa na leng, pi ngec na wan etye ködë, pi diinö cwinywa ëka kicawa, pi Tipo Naleng, ëka pi mar na wan etye ködë na twodo ope ië,

⁷ i twakwa n'atir, ëka pi tükö k'Obanga, wan ëmakö jami lwëny më kite atir i cingwa kucem ëka kucam.

⁸ Gin öwöröwa, ëka ba öwöröwa gin thon, ëyanyöwa ëka ëpaköwa. Eterowa na calö etwodo, nakun wan ëtwakö köp adyer,

⁹ eterowa na calö jö na ba engeo, ëntö engeowa na bër, na calö jö n'öthöo ëntö

ëkwö, na calö jö n'epwodogi ëntö ba enekowa,

¹⁰ na calö jö na kumo ëntö cwinywa nwongo pod tye na yom, na calö ëcan ëntö ëmiö jö na pol ödökö ëlönyö, na calö jö n'oqe ki gin mörö ëntö etye ki jami kibëc.

¹¹ Un jö Korinti, wan dong ëtwak kodwu kanyalër, ëka ëyabö cwinywa na lac bothwu.

¹² Wan ba eumo cwinywa ki bothwu, ëntö un ënë iumo unu cwinywu ki bothwa.

¹³ An atwak kodwu na calö un ëthinöna, yab unu thon cwinywu na lac.

Öt k'Obanga na kwö

¹⁴ Kür iribërë unu ki jö na ba oyee. Kite atir twërö ribërë kanya acël ki kite na ba tye atir ningö? Onyo tar twërö ribërë ki cöl piny kanya acël ningö?

¹⁵ Thama ka Kiricito twërö rwatërë ki më ka Belial ningö? Onyo ngö na dhanö n'oye Kiricito twërö nywakö ki dhanö na ba oye Kiricito?

¹⁶ Öt k'Obanga twërö ribërë ki cal jwogi ningö? Piën wan ënë ebedo öt k'Obanga na kwö, na calö Obanga okobo ni, “An abino bedo ködgi, ëka abino woth i kin-gi, abino bedo Obangagi, ëka gin thon bino bedo jöga.”

¹⁷ “Pi manön dong yaa unu ökö ki bothgi, ëka ipokere unu, man köp na Rwoth okobo.

Kür igud unu gin na ba leng,
ëka abino gamöwu.”

¹⁸ “An abino bedo apapwu,
ëka un ibino bedo awopena ëka anyirana,
man köp na Rwoth Won Twër Kibëc okobo.”

7

¹ Nyikoneina më amara, kite na wan dong etye ki cikërë ni, myero onu dong ëlönyërë ökö ki kom gin na kibëc na lino kom onyo tipo, nakun elworo Obanga, ëk ebed jö na leng kikokome.

Yom cwiny ka Paulo pi ngut ka jö Korinti

² Yab unu cwinywu bothwa. Wan ba ëtimö gin mörö na rac both ngat mörö,

wan ba ëbwölö ngat mörö ëka wan thon ba ebuo ngat mörö.

³ An ba akobo köp ni ëk köp ölöwu, piën akobo bothwu cön ni un pïrwu tøk bothwa rwök, më kwö kanya acël onyo më thöo kanya acël kodwu.

⁴ Atye ki gen rwök i komwu, awakara thon pïrwu. Cwinya okwe na bër, ëka apong ki yom cwiny i canwa kibëc.

⁵ I karë na wan ethuno i Macedonia wan ba enwongo karë më yweo, can onwongo ögüröwa tungi ki tungi, lwëny i kin dhanö ëka lworö n'onwongo tye i cwinywa.

⁶ Entö Obanga, na kweo cwiny jö na cwinygi ötür, okweo cwinywa pi bino ka Tito.

⁷ Pathi pi bino mërë kékën, entö thon pi kite na un icükö unu ki cwinye. En okobo bothwa miti na un itye ködë më nënöna, cwer cwiny na un itye ködë, kit cwiny na un ibedo ködë i koma, ëk yom cwinya ömëdërë amëda.

⁸ Kadï bed waragana ocwero cwinywu, an ba angut më cöönö, kadï bed ni angut aniang ni waraga nön ocwero cwinywu pi karë mörö na nönök.

⁹ Kobedi dong an cwinya yom, pathi ni acwero cwinywu, entö piën cwer cwinywu ömïö un ingut. Cwer cwinywu nön onwongo öya ki both Obanga, ëk ömïiwu kür inwong unu can mörö pïrwa.

¹⁰ Piën cwer cwiny n'Obanga miö kelo ngut na tero dhanö i larë, abonge kobo ni kono angeo, entö cwer cwiny më lobo kelo thöo.

¹¹ Nën unu kite n'Obanga otio ki cwer cwinywu ködë! Nën kite na dong iketho unu ki cwinywu më nyutho ni ipe unu ki bal, i akëmöwu, i lworö, mitiwu më nënöna, i kite na un ilara unu ködë, ëka kite na un iyübërë ködë më miö pwod i kom gin na rac! Un dong ityeko nyuthere kenwu i yoo kibëc ni ba ingeo unu gin mörö i kom köp nön.

¹² Kadï bed acöö waraga bothwu, ba acöö pi ngat mörö n'onwongo ötimö gin na rac, onyo pi ngat mörö n'etimö gin na rac i kome, entö acöö ëk ömï kite na un idyërë ködë pïrwa onen ökö bothwu i nyim Obanga.

¹³ I kom köp ni kibëc ekweo cwinywa.

Mëd i kom kweo cwinywa, wan ebedo ki yom cwiny më nënö kite na Tito onwongo tye ki yom cwiny ködë, piën un kibëc ikweo unu cwinye.

¹⁴ An onwongo awakara bothe pïrwu, ëka ba imia unu lewic. Entö kite na gin na kibëc na wan ekobo bothwu onwongo tye atir, cë dong wakërëwa pïrwu i nyim Tito tye atir.

¹⁵ Eka mar mërë pïrwu ödökö na tøk, ka ën opo kite na un ibedo ki winy i kome, kite na un igamö unu ën ködë ki lworö ëka ki myël kom.

¹⁶ An cwinya yom, piën atye ki gen i komwu.

8

Obanga marö ngat na miö mïc

¹ Kobedini, utmegowa, wan ëmitö ni ibed unu ki ngec i kom kica n'Obanga ömïö both jö n'oye Kiricito na tye i Macedonia.

² Gin owok i atëmatëma na ger, ëka ki yom cwiny na gin obedo gini ködë i can na thwönë rwök n'ödiögi, ënë lönyö na dit më cwiny n'obedo gini ködë më miö mïc.

³ Piën gin ömïö gin na gin römö miö, ëka thon na kadhö. Gin ötimö na ba ëdiögi adia.

⁴ Gin ökwaöwa nakun bakö dhögi ni ëk enwong gini karë më riberë ködwa më könyö jö k'Obanga na leng.

⁵ Gin otio tic n'ölöö genwa ökö, piën gin öcakö mirë kën-gi both Rwoth ëka dong ki miti k'Obanga gin öcakö mirë gini bothwa thon.

⁶ Pi manön wan dong ecükö cwiny Tito ni kite na calö ën dong öcakö tic më kica i kinwu, myero ën dong ocob ökö.

⁷ Entö kite na calö un ilöö dhanö i yodhi kibëc—i kom yee, i twakö köp, i ngec, i ketho cwinywu, ëka mar na un itye ködë i komwa—bër ilöö unu dhanö thon i tic më kica më miö mïc.

⁸ Gin na an atwakö ba obedo cik na an ënë amïö, entö amitö nyutho bothwu kite na jö nökenë oketho gini cwinygi, ëk atëm mar na un itye ködë ka obedo mar n'atir.

⁹ Piën un ingeo cwiny më kica na Rwoth Yecu Kiricito obedo ködë, kadï bed ën obedo alönyö, entö pïrwu ölökerë ödökö acan, ëk i can mërë ibed unu ëlönyö.

¹⁰ Ēka man enē thama na an amiō i kom köp ni, twērō bedo na bër ka icobo unu gin na yam icakō i mwaka n'opoth ca. Yam un enē ibedo unu jō n'onwongo tye anyim, pathi tic kēkēn, entō naka thon mē ketho cwinywu i miō mīc.

¹¹ Kobedi dong amītō nī imēdērē unu kī ticwu anyim, ēk icob unu ökō. Bed unu kī miti mē tyeko na rōm arōma kī maca na yam icakō unu kodē nakun ikwanyō unu gin na mītērē kī i kom gin na tye bothwu.

¹² Obanga gamō mīc na dhanō tye kodē ka cē en tye kī miti mē miō, na ba parō pī gin na en ope kodē.

¹³ Wan ba etye ka kobo nī ēk jō nōkēnē obed gīnī na bër nakun ēdiōwu, entō nī ēk jō kibēc obed gīnī na rōm arōma.

¹⁴ Kite na calō kobedini un itye kī jami na büp, mīi unu gin na gīn mītō, ēk wang mörō ka gīn thon bino bedo gīnī kī jami na büp, gīn thon bino miōwu gin n'orem kī bothwu, ēka dong bino miō un ibedo na rōm arōma,

¹⁵ na calō ēcōō nī, “Ngat n'ōcökō na büp, ba tye kodē na pol, ēka ngat n'ōcökō na nōnōk ba tye kodē na nōnōk.”

Eoro Tito yo Korinti

¹⁶ An apwōyō Obanga n'oketho i cwiny Tito miti na thwōnē na rōm kī mēga mē könyōwu.

¹⁷ En ba ögamō kwacwa kēkēn, entō oketho cwinye iē rwök, n'ömiō en tye ka bino bothwu pī miti mērē kēnē.

¹⁸ Wan eoro en kanya acēl k'ömīnwa n'epakō rwök both jō n'oye Kiricito kibēc pī kite na en titō kodē köp mē Emuth na Bër.

¹⁹ Pathi manōn kēkēn, entō jō n'oye Kiricito öyērō gīnī en mē woth kanya acēl kodwa i tic mē miō mīc mē kīca na wan etye ka tio pī miō dheo both Rwoth, ēka pī mitiwa mē miō köny both dhanō.

²⁰ Wan etye n'ēgwökērē rwök ēk ngat mörō kür onwong bal mörō i kit na wan etye ka tic kī mīc na büp ni kodē.

²¹ Pī manōn thamawa tye mē tio gin na bër, pathi i nyim Obanga kēkēn, entō naka thon i nyim dhanō.

²² Wan thon etye ka orogī kanya acēl k'ömīnwa nōkēnē na wan ebedo ka tēmō

kite i yodhi kibēc, ēka wan enwongo nī en obedo dhanō na ketho cwinye i kom tic na pol, entō i karē ni dong tye ka ketho cwinye na tēk rwök na lōō tic na yam cōn, pī gen na thwōnē na en tye kodē i komwu.

²³ Entō pī Tito, en obedo atic kanya acēl kōda ēka awodha i kinwu, ēka pī utmegowa, gīn obedo eor na cung pī jō n'oye Kiricito, ēka gīn enē jō na kelo dheo both Kiricito.

²⁴ Pī manōn, nyuth unu mar na un itye kodē both jō n'oye Kiricito, ēk gīn önēn wakērēwa na wan etye kodē i komwu.

9

Mīc mē könyō jō k'Obanga

¹ Kobedi dong ba mītērē an mē cōönō bothwu köp i kom mīc n'emiō pī jō k'Obanga na leng.

² Piēn an angeo miti na un itye kodē mē miō köny, ēka an abedo ka wakara pīrwu rwök both jō mē Macedonia, nakun akobo bothgī nī un jō na tye i Akaya onwongo iyübērē unu ökō cōn mē miō mīc anaka i mwaka n'opoth. Ketho cwinywu ömiō jō na pol thon oketho cwinygī i miō mīc.

³ Entō an atye ka oro utmego onu bothwu ēk wakērēwa pīrwu i köp ni kür ojik i köp kēkēn, ēk ibed unu nī yübērē i kite na an akobo bothgī kodē.

⁴ Ka cē jō mökö mē Macedonia owotho kōda ēka onwongo nī un ba iyübērē, wan ebino bedo kī lewic pī gen n'onwongo wan eketho i komwu.

⁵ Pī manōn an athamō nī bër aor utmego ni anyim ēk otyek gīnī yüb mē mīc na un icikērē mē miō, ēk obed n'oyübērē na calō mīc na un imiō kī cwinywu kenwu na ba ēdiōwu adia.

⁶ Köp tye nī köman, dhanō mörō na cwōö kodhi na nōnōk, bino kaō thon na nōnōk, ēka dhanō mörō na cwōö kodhi na büp, bino kaō thon na büp.

⁷ Dhanō acēlacēl myero ömīi kite na cwinye omoko mē miō, abonge cwer cwiny onyo dīc mörō, piēn Obanga marō ngat na miō kī yom cwiny.

⁸ Ēka Obanga twērō miōwu gum mē jami na pol, ēk i jami kibēc ēka i karē kibēc ibed

unu kī jami na rōmōwu na bër, na mīō un thon itwërō mīō kōny na thwōnē mē kōnyō tic kībēc na bēcō.

⁹ Kite n'ēcōō kōdē i Cōc na Leng:

“Ōmīō jami mērē na pol both ēcan, kite atir mērē bedo naka naka.”

¹⁰ Ngat na mīō kodhi both acwō kodhi ēka cem mē acama, bino thon mīōwu kodhi ēka mēdō dērō mē kodhiwu cē bino nyanō kac mē kite atirwu mē mīō mīc.

¹¹ Ēn bino mīōwu ibedo ēlōnyō i kit yodhi kībēc ēk ibed unu jō na rōmō bedo kī cwiny mē mīō mīc i karē kībēc, ēka ka wan etero mīcwu both jō na mītō, gīn bino pwōyō Obanga.

¹² Tic mē kōny ni na un itye ka tīmō bino kelo gīn na mītērē both jō k'Obanga na leng, ěntō pathi manōn kēkēn, bino kelo thon pwōc na thwōnē rwōk both Obanga.

¹³ Piēn gīn na bër na ticwu kelo bino mīō jō na pol mē mīō dheo both Obanga, piēn nyutho winy na bër na un itye kōdē i kōp mē Emuth na Bër i kom Kiricito ēka pī cwiny na bër na un inywakō kī līmwu kōdgi ēka kī jō kībēc.

¹⁴ Ēka i lēgagī pīrwu cwinygī bino parō pīrwu, piēn pī kīca k'Obanga na thwōnē n'ōkadhō karē na dong onen bothwu.

¹⁵ Pwōc obed both Obanga pī mīc mērē na bër na ba kobere!

10

Pido ka Paulo pī tic mērē

¹ An, Paulo, akok bothwu nakun abakō dhōga, an n'ekobo nī amwol ēka dōkī awōr thon ka atye kanya acēl kodwu, ěntō an abedo na ger ka atye thenge. Pī mwolo ēka dōkī pī kīca ka Kiricito,

² an akwaōwu nī ka an abino bothwu, kūr imīa unu abed kī gero ēka kī tēk cwiny na an ageno nī atwērō bedo kōdē i kom jō mōkō na thamō gīnī nī wan ēlūbō kite mē lobo nī.

³ Kadī bed nī wan etye i lobo, wan ba ēlwēnyō kī jami lwēny mē lobo nī.

⁴ Jami lwēny na onu ēlwēnyō kōdē ba obedo jami lwēny mē lobo, ěntō obedo gīnī jami lwēny mē tēkō k'Obanga, na tūrō cēl ka lang onu.

⁵ Wan ětūrō thama na ba tye atir, ēka awaka kībēc na tingere malō na mīō jīi ba ngeo Obanga. Wan ěmakō thamagī mē jēm ēka ěmīō bedo kī winy i kom Kiricito.

⁶ Ēka kinge na dong idōkō unu jō na tye kī winy n'ōrōmō, cē wan ebino pwodo ngat acēlacēl na ba bino bedo kī winy.

⁷ Nēn unu gīn na tye i nyimwu. Ka dhanō mōrō tye kī tēk cwiny nī ěn ebledo dhanō ka Kiricito, myero ěn ōnēn dōkī nī onu ebledo jō ka Kiricito kite na ěn obedo kōdē.

⁸ Piēn kadī bed awakara rwōk pī twērō na Rwoth ōmīō bothwa, an ba abino bedo kī lewic mē tic kī twērōna. Twērō nōn ěn ōmīō bothwa mē kōnyōwu, ēka mē dōngōwu ěntō pathi mē dwōkōwu pīny.

⁹ An ba amītō nī abed calō ngat mōrō na tye ka mīō lworō bothwu kī waraga na an acōōgī.

¹⁰ Piēn jō mōkō kobo nī, “Waraga mērē pēk ēka tēk, ěntō ka ěn othuno bothwu kome bedo na görū, ēka thon gīn mōrō ope i kōp mērē na ěn twakō.”

¹¹ Jō n'obedo nī kōmanōn myero ōnīang gīnī nī kite na wan ětwak kōdē i waragawa ka wan epe, wan ebino tīmō nī kōmanōn thon ka etye bothwu.

¹² Wan ba ěparō mē kethere kēnwa onyo mē pore kī jō mōkō na pakērē gīnī kēn-gī. ěntō ka gīn opimere kēn-gī ēka opore gīnī kēn-gī, nwongo gīn ba ryēk.

¹³ Wan ba ebino wakērē n'ōkadhō wangē n'ēmīō, ěntō wan ebino wakērē kanya Obanga opoko nīwa mē tic, mē thuno naka thon bothwu.

¹⁴ Wan ba ebino kadhō kanya myero ejik iē calō yam ba ethuno bothwu, piēn wan ěnē ěcakō thuno bothwu mē tītō kōp mē Emuth na Bër i kom Kiricito.

¹⁵ Wan ba ěwakērē n'ōkadhō wangē n'ēmīōwa i kom tic na jō nōkēnē ěnē oyelere iē, ěntō wan etye kī gen nī ka yeewu ōmēdērē, ticwa thon bino mēdērē rwōk i kinwu, nakun lūbō kanya yam epoko nīwa.

¹⁶ Cē wan ětwērō tītō kōp mē Emuth na Bër i lobo na tye kanya bor. Piēn wan ba ěmītō wakērē kī tic na dong ngat nōkēnē ōtīmō i kakar tic ka dhanō nōkēnē.

¹⁷ Ëntö ngat na wakërë myero öwakërë i Rwoth.

¹⁸ Piën pathi ngat na pakërë kënë ënë Obanga pwöyö, ëntö dhanö na Rwoth pakö.

11

Paulo ëka ëkwëna na twot

¹ Athamö ni idii unu cwinywu na nönök i koma pi mingona. Dii unu cwinywu koda.

² An abedo ki nyeko i komwu ki koth nyeko n'Obanga tye kodë. Piën an acikara më miöwu both ëcwö acël na ënë Kiricito ëk amiiwu both na calö nyakö na leng na bara ongeo ëcwö.

³ Ëntö an atye ki lworö ni kite na calö thwol yam öbwölö Eba k'ököra mërë, un thon jii bino balö thamawu ökö, ëka bino miöwu ba ibino marö unu Kiricito ki cwinywu kibëc na leng.

⁴ Piën ka ngat mörö obino bothwu cë ötitö Yecu nökenë na path ki Yecu na wan ëtitö, onyo ka igamö unu tipo na path ki kom maca na un igamö, onyo köp më Emuth na Bër na path ki kom maca na un iyeo, manön un iyeo më tic kodë.

⁵ Ëntö an ba athamö ni an atidi both "ëkwëna na dito."

⁶ Kadï bed ni an ba aryëk i twak, ëntö an atye ki ngec. Wan enyutho bothwu köp ni kanyalër i yodhi kibëc.

⁷ Onyo an onwongo atimö bal i karë na an amwolara ëk etingwu malö, piën an atitö bothwu köp më Emuth na Bër k'Obanga abonge cül mörö?

⁸ An ayakö jö n'oye Kiricito nökenë nakun agamö cül ki bothgi ëk atii niwu tic.

⁹ Eka i karë na an onwongo atye kodwu na mitö gin mörö, an onwongo ba abedo pekö both ngat mörö, piën utmego n'obino gini ki i Macedonia ömiö ngö n'onwongo an amitö. An agwökara kür abed pekö bothwu i yoo mörö këkën, ëka abino mëdara më timö ni kömanön.

¹⁰ Na calö köp n'adyer ka Kiricito tye i cwinya, ngat mörö ope na bino jükö awakana ki i lobo Akaya.

¹¹ Pingö? Piën an ba amaröwu? Obanga ngeo ni an amaröwu!

¹² Eka an abino mëdara më timö ngö na an atye ka timö, ëk kür amii jö na mitö

nwongo karë më miögi bedo na röm aröma kodwa i tic na gin wakërë ië.

¹³ Piën koth jö nön obedo gini ëkwëna na twot, etic na bwölö jii, na lökërë gini calö ëkwëna ka Kiricito.

¹⁴ Ngat mörö myero kür obed ki ur i köp ni, piën kadï Catan kikome thon lökërë na calö malaika na mënyö piny.

¹⁵ Pi manön man ba abedo gin mörö më aura ka cë etic ka Catan lökërë gini calö etic na kitegi atir. Ajikigi bino bedo na röm aröma ki tic na gin otio.

Can ka Paulo na calö akwëna

¹⁶ An akobo dökï ni ngat mörö kür ötham ni an abedo aming. Ëntö ka ithamö unu ni kömanön, cë ijöla unu na calö dhanö na ming, ëk ömia thon awakara na nönök.

¹⁷ Gin na an atye ka kobo k'awaka ba abedo gin na Rwoth ömia ni akob bothwu ëntö an atwak calö aming.

¹⁸ Kite na jö na pol wakërë i kite na lobo wakërë kodë, an thon abino wakara.

¹⁹ Un idiö cwinywu ki yom cwiny ki jö na ming, nakun un ibedo jö na ryëk!

²⁰ Adyer un idiö cwinywu kadï ngat mörö tye ka lököwu më bedo opii mërë, onyo tye ka camö limwu, onyo buowu, onyo na bwönöwu, onyo bapö lemwu.

²¹ Ki lewic na mëga an ayeo ni wan onwongo ëgörü rwök pi köp nön!

Ëntö gin mörö na dhanö diö cwinye ië më wakërë pïrë, an atye ka twak na calö aming, an thon adiö cwinya më wakara i kom gin nön.

²² Gin obedo jö Iburu? Cë an thon abedo. Gin obedo jö Icarael? Cë an thon abedo. Gin obedo ëkwaë k'Abraam? Cë an thon abedo.

²³ Gin obedo etic ka Kiricito? (An atwak na calö ngat n'opo.) An alöögï, atio tic na thwönë rwök, abedo i buc wang na pol, epwoda ki wel lüth na ba kwanërë, ëka abüc ki i thöo wang na pol.

²⁴ Eyuda opwoda gini wang abic ki del wang pyer adek wie abungwën.

²⁵ Opwoda gini wang adek ki lüth, ecela ki kite wang acël, mel ötür koda wang adek, abuto i nam kiwor ëka kiceng.

²⁶ An abedo ka woth pi karë na pol. Anwongo can n'öya ki i kulo na möl ëka

can n'öya ki both eyak. Anwongo can n'öya ki both jö me thurwa kikokome ëka can n'öya ki both Erok. Anwongo can n'öya ki i pacö na dit, can n'öya ki i thim, can n'öya ki i nam. Anwongo can n'öya ki both utmego n'obedo etwodo.

²⁷ An atio tic na tøk rwök pi karë na lac na ba aninö kiwor. An ario kec k'oriö pii, na ba acamö gin mörö. Adangö thon piny na ngic abonge gin mörö me aruka.

²⁸ Mëd i kom gin nökenë kibëc, tye gin acël na kelo pëkö botha karë ki karë, ënë par na an atye ködë pi jö n'oye Kiricito kibëc na tye i kabedo na papath.

²⁹ Nga na tye ki görü ëka an ba awinyo görü? Nga n'ëmiö opodho i bal na ia ba öwang ië?

³⁰ Ka onwongo myero awakara, an abino wakara pi gin na nyutho görüna.

³¹ Obanga ëka Apap ka Rwoth Yecu, na myero ëpak naka naka, ngeo ni an ba atwot.

³² I karë na an atye i Damaciko, gabuna na tye i the löc ka rwoth Areta onwongo obedo ka kürö pacö ka jö Damaciko ni ëk ëmaka,

³³ ëntö ëmia adönyö yökö n'elwa piny k'adita nakun awok ki i wang derica na tye i kom cël, ëka alüü ökö ki i cingë.

12

Lek ka Paulo ëka öküdho na tye i ringo kome

¹ An myero amëdara me wakara. Kadï bed ni gin mörö ope n'enwongo ki ië. An abino mëdara me twak i kom gin na an anënö i wang lek ëka gin na Rwoth onyutho botha.

² An angeo dhanö na tye i Kiricito na dong ökadhö mwaka apar wie angwën na yam etingo etero ökö malö i wi polo me adek. Kadï bed ni onwongo tye i kom onyo ba tye i kom, an ba angeo ëntö Obanga ënë ngeo.

³ Eka an angeo ni dhanö ni kadï bed tye i kom onyo ba tye i kom, an ba angeo ëntö Obanga ënë ngeo,

⁴ onwongo etingo etero malö i polo. En onwongo owinyo köp na ba römö atwaka, na ba eyeo dhanö me kobo.

⁵ An abino wakara pi koth dhanö na cal ki manön, ëntö ba abino wakara pira këna, na path ki görüna.

⁶ Kadï bed an amitö yërö me wakara, an ba abino bedo aming, piën nwongo an abino twakö köp n'atir. Entö an ba abino wakara ëk dhanö mörö kür obed ki thama i koma na löö gin na en önënö onyo köp na en owinyo awinya ki botha.

⁷ Me gwököna ëk kür atingara malö këna pi jami me aura na pol na yam Obanga onyutho botha, yam eketho öküdho i ringo koma, aor ka Catan, ëk oketh can i koma ëk kür atingara malö këna.

⁸ Wang adek an akwaö Rwoth ëk ökwany ökö ki botha.

⁹ Entö en okobo nina ni, "Kicana tye na romi, piën tøköna bedo na tøk rwök kanya görü tye ië." Pi manön an abino wakara rwök ki yom cwiny i kom görüna, ëk tøkö ka Kiricito obed i koma.

¹⁰ Pi Kiricito ömiö cwinya yom pi görü na papath na an atye ködë, ayeny, can, pëkö mökö n'eyela ködë, pëkö na dia rwök, piën kanya an agörü ki ië, ënë kanya an atëk ki ië.

Mar ka Paulo pi jö n'oye Kiricito na tye i Korinti

¹¹ An onwongo abedo aming! I dia unu ië, piën un onwongo myero ipaka unu. An ba atidi both "Ekwëna na dito" kadï bed an ba abedo gin mörö.

¹² Gin na kibëc na nyutho ni an abedo akwëna kikome ötimërë yam i kinwu ki diö cwiny na thwönë, anyuth mökö, gin me aura, ëka tango.

¹³ Gin acël këkën na an ba atimö, na an atimö both jö n'oye Kiricito nökenë, an kikoma onwongo ba abedo pëkö bothwu. Tim nina unu kica i bal ni.

¹⁴ Kobedini dong an ayübara me bino bothwu wang me adek, ëka an ba abino bedo pëkö bothwu, piën gin na an amitö ba obedo jamiwu ëntö un. Ka obedo ni kömanön, ëthinö kür myero ökan jami pi enyodogï ëntö enyodo ënë myero ökan jami pi ëthinögï.

¹⁵ An abino bedo ki yom cwiny rwök me tic ki jami kibëc na an atye ködë, kadï tøköna kibëc pi könyö kwö me tipowu. Ka

an amaröwu rwök, un ibino maröna na nönök?

¹⁶ Ëntö kadī bed nī kōmanön, an ba abedo pēkö bothwu. Cē kite na an onwongo abedo ököra, an abino amaköwu kī bwöl.

¹⁷ Tye ngat mörö kī i kin jö n'onwongo an aorogī bothwu n'obuo gin mörö kī bothwu pīra?

¹⁸ An akwaö Tito nī myero obin bothwu ēka aoro ömīn onu mē woth ködē kanya acēl. Tito obino obuowu? Pe! Onu yam ba etio tic kī cwiny acēl ēka ēlübö yoo acēl kēkēn?

¹⁹ Un ibedo thamö pī karē kibēc nī wan ebedo ka pido pīrwa kēnwa i nyimwu? Wan ebedo twak i nyim Obanga na calö jö na tye i Kiricito, ēka jami kibēc na wan ētīmō, utmegona mē amara, obedo mē jingöwu.

²⁰ Piēn an atye kī lworo nī caa nökēnē ka an athuno atwērö nwongowu ipath kī kite na an amītö nī ibed unu ködē, ēka un thon dōkī ibino nwongo unu nī an apath kī kite na un imītö nī an abed ködē. An atye kī lworo nī gwök onyo itye unu kī dha, adīnga, akēmō, woro, ayeny, anīi, awaka ēka arubaruba.

²¹ An atye kī lworo nī ka adwogo bothwu dōkī, Obangana bino mīöna amwolara i nyimwu, ēka an abino kok pī jö na pol n'öbalö cōn cē ba ongut gīnī kī i kom tīmgi na ba bēr, tīm mē ölyang ēka miti mē kom na gīn ötīmō.

13

Limo ka Paulo mē adek yo Korinti

¹ Man ēnē wang mē adek na an atye ka bino ködē yo bothwu. “Caden na römō ariö onyo adek ēnē myero omok gīnī köp kibēc n'ekelo mē alara.”

² An onwongo dong akobo niwu ökö cōn i karē na an onwongo atye bothwu i limona mē ariö. Kobedi dong anwö na an ape bothwu nī ka adwogo dōkī, ba abino tīmō kīca both jö n'öbalö cōn,

³ kite na un imītö moko nī Kiricito twak nakun wok kī botha. Ën ba obedo ngat na görü mē tic kodwu ëntö ën tēk i kinwu.

⁴ Ën onwongo eguro i kor yath ariā piēn ën onwongo ope kī tēkö, ëntö kobedini ën tye na kwö pī tēkö k'Obanga. Kadī onu

thon egörü i ën, ëntö i ticwa kodwu onu ebino kwö kanya acēl kī Kiricito pī tēkö k'Obanga.

⁵ Ngirē unu kenwu, ëk inēn unu ka cē icung unu na tēk i yeewu. Tēmērē unu kenwu. Un ba itye ka nīang nī Yecu Kiricito tye i iwu? Thwara ka ibedo unu jö n'Obanga ba pwöyö.

⁶ An ageno nī un ibino nīang na bēr nī wan ba ebedo jö na ba epwöyögi.

⁷ Wan elögö Obanga pīrwa ëk kür itīm unu gin mörö na rac. Pathi mē nyutho nī wan jö n'Obanga pwöyö, ëntö wan emītö nī un itīm gin na bēr, kadī bed nī wan enen calö jö na ën ba öpwöyö.

⁸ Piēn wan ba etwērö tio gin mörö na ba rwatērē kī köp na tye atir, ëntö etwērö tio gin na rwatērē kī gin na tye atir kēkēn.

⁹ Cwinywa yom ka wan egörü, nwongo un itēk, dōkī wan elögö nī idök unu jö n'otengo.

¹⁰ Man ēnē gin n'ömīö an acöö köp ni na an pod atye kanya abor kodwu, ëk kür abed na ger i komwu ka an abino nakun atio kī twērö na yam Rwoth ömīa ëk akönywu mē döngö, ëntö pathi mē dwököwu pīny.

Moth ka Paulo mē ajiki

¹¹ Mē ajiki, utmegona, bed unu dong. Yüb unu dong kitewu na bēr, ēka dōkī myero iwiny unu kokona pī gin na an akwaöwu pīrē. Bed unu kī thama acēl, bed unu kī kuc, ēka Obanga na won mar kī kuc bino bedo kodwu.

¹² Mothere unu kenwu kī moth mē mar.

¹³ Jö k'Obanga na leng kibēc omothowu.

¹⁴ Kīca ka Rwothwa Yecu Kiricito, mar k'Obanga, ēka kī ribērē ka Tipo Naleng obed kodwu.

Waraga ka Paulo both Jö Galatia

Köp na tye i waraga ka Paulo both jö Galatia

Na calö emuth na bër i kom Kiricito n'ecakö titö ëka ëgamö i kin jö n'onwongo ba obedo gini Eyuda, peny öya ka cë dhanö twerö lübö cik k'Eyuda më bedo dhanö n'oye Kiricito adyer. Paulo okobo cön ni man onwongo ba mitërë—ni i adyer, köp na pîrë tək pî kwö i Kiricito onwongo obedo yee, na nwongo eketho jami kibëc atir k'Obanga. Ëntö i kin jö n'oye Kiricito kibëc na tye i lobo Galatia na tye i Acia, n'onwongo tye i the löc ka jö Roma, kunön onwongo jö na pyem ki Paulo kobo gini ni dhanö myero ölüb cik k'Eyuda ka mitö bedo n'atir k'Obanga.

Waraga ka Paulo both Jö Galatia onwongo ecöö më dwongo cen jö n'onwongo ëbwölögi ki pwony më twodo i yee n'atir ëka i kwö n'Obanga mitö. Paulo öcakö twak nakun gwökö twerö mërë n'ecwodo ën ködë ni akwëna ka Yecu Kiricito. Paulo ocere ni cwodo mërë më bedo akwëna öya ki both Obanga, pathi ki i twerö ka dhanö mörö, ëka tic mërë na pîrë tək onwongo obedo pî jö na ba obedo Eyuda. Cë ën okobo ni yee kəkən ënë mïö jïi twerö bedo n'atir k'Obanga. I ajiki më cura gini Paulo onyutho ni kite ka jö n'oye Kiricito wotho na bër ki mar n'adwogi mërë yaa ki i yee i Kiricito.

Moth n'öya ki both Paulo

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'obedo akwëna. Pathi jö mörö ënë oora, ëntö Yecu Kiricito ëka Obanga Apap n'ocero Yecu ki i kin jö n'öthöö.

² Utmego kibëc na tye gini kanya acël köda kany ömïö mothgi.

Both jö n'oye Kiricito kibëc na tye i Galatia.

³ Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömïiwu gum ëka kuc.

⁴ Kiricito ömïö kwö mërë pî bal onu, kite n'Obanga Apap onu onwongo öyübö ködë, ëk ëlar onu ökö ki kom gin na rac më karë ni.

⁵ Dheo obed both Obanga naka naka. Amën.

Köp më Emuth na Bër nökenë ope

⁶ An auro kite na un ilökërë unu ködë pïöpïö, ikwërö unu ngat na yam ocwodowu i kica ka Kiricito, ëka itye ka lökërë unu i emuth na bër nökenë na path k'Emuth na Bër.

⁷ Adyer köp më Emuth na Bër nökenë ope, ëntö tye jö mökö na tye ka balö thamawu ökö nakun mitö gini lökö köp më Emuth na Bër i kom Kiricito dökö gin na path.

⁸ Ëntö kadï bed wan onyo emalaika mörö n'öya ki i polo ötitö niwu emuth na bër nökenë na path k'Emuth na Bër na yam wan ëtitö niwu ca, myero ëcën dhanö nön ökö.

⁹ Na calö wan ekobo niwu cön, pod anwö kobo dökï: Ka ngat mörö tye ka titö niwu emuth na bër nökenë na path k'Emuth na Bër na yam igamö unu, myero ëcën dhanö nön ökö!

¹⁰ An kobedini atye ka rangö cwak ka dhanö, onyo cwak k'Obanga? Onyo an atye ka tëmö yomo cwiny jö? Ka onwongo an pod ayomo cwiny jö, kono an ba abedo atic ka Kiricito.

Kite n'Obanga ocwodo ki Paulo

¹¹ Utmegona, an amitö inge unu ni köp më Emuth na Bër na an atitö ba obedo gin mörö na dhanö ënë öcakö.

¹² An ba agamö ki both ngat mörö, onyo epwonya ködë apwonya; ëntö an anwongo ki both Yecu Kiricito n'onyutho botha.

¹³ Un ityeko winyo kite na kwöna na cön onwongo tye ködë i lübö dini k'Eyuda, ëka kite na an onwongo aketho ki can i kom jö k'Obanga n'oye Kiricito ëka atëmö tyekogi ökö.

¹⁴ I dini k'Eyuda, an onwongo alöö pol jïi n'obedo gini nyelwaga ëka alübö thëkwarö ka kwerena kibëc.

¹⁵ Ëntö i karë na bara ënywöla, Obanga onwongo öyëra ökö, ëka ocwoda pî kica mërë. Cë oyomo cwinye

¹⁶ më nyutho nina Wode, ëk atit köp i kome both Erok. I karë na köp ni ötimërë, an ba acïdhö më penyo thama ki both ngat mörö,

¹⁷ an thon ba acïdhö yo Jerucalem both jö n'onwongo obedo gini ëkwëna cön nina, ëntö cücüth an acïdhö i lobo Arabia ëka kinge adwogo yo Damaciko.

¹⁸ Cë kinge mwaka adek, an acïdhö naka yo Jerucalem më rwatërë ki Petero ëka abedo bothe pi ninö apar wie abic.

¹⁹ An ba anënö akwëna mörö ëntö an anënö Yakobo kékën ömîn Rwoth.

²⁰ Adyer i nyim Obanga, gin na kibëc na an atye ka cöönö niwu i waraga ni, twodo mörö ope ië.

²¹ Kinge manön an acïdhö yo Ciria ëka Cilicia.

²² I karë nön, jö n'oye Kiricito na tye gini i Yudea onwongo bara ngeo gini koma.

²³ Gin onwongo owinyo köp i koma kékën ni, “Ngat na yam oyelo onu kobedini dong tye ka titö köp i kom yee na yam ën ötëmö türö.”

²⁴ Cë öpakö gini Obanga pi gin na ën ötimö i koma.

2

Ëkwëna oyeo Paulo

¹ Cë kinge mwaka apar wie angwën, an adök dökï yo Jerucalem ki Baranaba. An thon awotho ki Tito.

² An acïdhö kunön piën Obanga onyutho nina ni myero acïdhï ëk atit i nyimgi körë ki körë köp më Emuth na Bër na an atitö both Erok. Ëntö an atimö man i müng both jö na pïrgi tæk, ëk kür ökwër gini ticna na an atio onyo na dong atyeko tio, ëk obed më nono.

³ Tito n'onwongo owotho köda ba ëdiö ni ëk ëlir, kadï bed ni ën onwongo obedo Arok n'öya ki Grecia.

⁴ Köp ni öya piën utmego mökö n'obedo etwodo onwongo oduonyo i kinwa më ripö kuc na wan etye ködë i Kiricito Yecu ëka më miöwa bedo opii.

⁵ Ëntö më gwökö köp adyer më Emuth na Bër pïrwu, wan ba eyeo ni gin ölööwa kadï na tidï mörö.

⁶ Both jö na pïrgi tæk—kite n'onwongo gin tye ködë ba okelo apokapoka mörö botha, piën Obanga ba lengere both ngat

mörö pi kite na ën tye ködë—jö nön ba ömëdö gini gin mörö i köpna.

⁷ Nakaka manön, gin obino ongeo ni Obanga ömia tic më titö köp më Emuth na Bër both Erok, na calö ömiö Petero tic më titö both Eyuda.

⁸ Obanga n'ooro Petero na calö akwëna më tic both Eyuda, ën onwongo thon tye ka tic köda na calö akwëna both Erok.

⁹ Yakobo, Petero ëka Jon, n'onwongo ngere më bedo calö wir ka jö n'oye Kiricito, na dong öniang gini pi gum n'Obanga ömia wan ki Baranaba, gin omotho cingwa më nyutho ni wan kibëc ëribërë dong kanya acël. Gin oye ni wan myero ëcïdh both Erok, ëka gin ëcïdh both Eyuda.

¹⁰ Gin na gin ökwaöwa kékën ënë ni wan myero ëmëdërë më könyö ëcan, gin n'onwongo an aketho cwinya ni myero atim.

Paulo ocoko Petero

¹¹ I karë na Petero obino yo Antiokia, an ajükö ën wang ki wang, piën ën onwongo ötimö gin na ba tye na bër.

¹² Na bara jö n'öya ki both Yakobo othuno, Petero onwongo cemo kanya acël k'Erok. Ëntö i karë n'othuno gini, cë Petero öcakö jer thenge ëka opokere ökö ki both Erok piën ën onwongo lworö jö na mitö ni ngat mörö kékën n'oye Kiricito myero kono ëlir.

¹³ Eyuda nökenë n'oye öcakö gini lübö kite ka Petero nön më twodo ëka Baranaba thon öcakö lübö kitegi më twodo nön.

¹⁴ I karë na an anënö ni gin ba dökï tye ka tic na lübërë ki köp adyer më Emuth na Bër, an akobo both Petero i nyimgi kibëc ni, “In ibedo Ayuda, ëntö ikwö calö Arok ëka ba ikwö calö Ayuda. Cë dong in itwërö diö Erok nïngö më lübö kite k'Eyuda?”

¹⁵ “Onu n'ebedo Eyuda i anywöli ëka ba ebedo ‘Erok n'obedo gini ëbal’

¹⁶ engeo ni dhanö ba ëkwanö ni kite atir piën timö gin na cik mitö, ëntö pi yee i kom Yecu Kiricito. Kadï onu thon Eyuda, eketho yee onu i kom Yecu Kiricito ëk ëkwan onu ni kite onu atir pi yee i kom Kiricito, ëka pathi pi timö gin na cik mitö. Pi manön, ba ëkwanö dhanö ni kite atir piën timö gin na cik mitö.

17 “Ëntö ka onu ërangö nî ëkwan onu nî kite onu atîr pî Kiricito, cê enwongo nî onu kikome ebedo ëbal dökî, manön twërö nyutho nî Kiricito ömïö onu ëdökö ëbal? Adyer pathî nî kômanön!

18 Ka an agërö gin na yam arëdhö ökö pîny, an amoko këna nî an abedo ngat na türö cîk.

19 Cîk kikome ënë ömïö an athöö ëk akwö pî Obanga.

20 An dong etyeko gurona ökö kî Kiricito i kor yath ariä mërë ëka pathî an ënë dökî akwö, ëntö Kiricito ënë tye ka kwö i ia. Kwö na an atye ködë i koma, an akwö pî yee i kom Wod k'Obanga, n'ömara ëka ömîrë këne pîra.

21 An ba akwërö kîca k'Obanga, piën ka ëkwanö dhanö nî kite atîr pî cîk, cê Kiricito öthöö nono abonge tyën köp mörö.”

3

Cobo cîk onyo bedo kî yee

1 Un jö Galatia kara imîng unu kôman! Nga n'örögöwu? Yam cön onwongo enyutho niwu kanyalër kite n'eguro kî Yecu Kiricito i kor yath ariä.

2 Ëk an apenywu peny acël: Un inwongo Tipo Naleng pî lübö cîk, onyo pî yeo köp më Emuth na Bër na un iwinyo?

3 Un kara imîng kôman? Un icakö kî Tipo Naleng k'Obanga ëntö kobedini dong imitö unu tyeko kî tæk komwu?

4 Un ilimö can na pol nono? I adyer onwongo ba obedo më nono.

5 Obanga miöwu Tipo Naleng ëka tio tango na pol i kinwu piën ilübö unu cîk onyo pî yeo köp na un iwinyo?

6 I yoo acël nön, “Abraam oye i kom Obanga, ëka ëkwanö ën nî kite atîr pî yee mërë.”

7 Myero inge unu nî jö na tye kî yee, gin ënë ëthînö k'Abraam.

8 Cöc na Leng onyutho nî Obanga bino kwanö Erok nî kitegî atîr pî yee. Obanga yam ötitö köp më Emuth na Bër both Abraam cön nakun kobo nîne nî, “Rok kibëc bino nwongo gum piri.”

9 Pî manön, jö na tye kî yee bino nwongo ginî gum k'Abraam n'obedo kî yee.

10 Jö kibëc na jengere i lübö cîk ëlamögi dong ökö, piën ëcöö nî, “Cen opodh i kom jö kibëc na ba lübö gin na kibëc n'ëcöö i buk më cîk.”

11 Kobedini köp dong ongere ökö nî ba ëkwanö dhanö mörö nî kite atîr i nyim Obanga pî timö gin na cîk mitö, piën ëcöö nî, “Jö na kitegî atîr bino kwö pî yee.”

12 Ëntö cîk ba ocung i kom yee, piën ëcöö nî, “Dhanö na bino gwökö jami nî bino kwö pîrgî.”

13 Kiricito ënë yam ökökö onu kî i cen n'opodho i kom onu piën onu ba ëlübö cîk. Ën obino cê ölökerë ödökö dhanö n'ëlamö nakaka onu, piën yam ëcöö nî, “Cen myero opodh i kom dhanö n'ëngabö malö i wî yath.”

14 Ën ökökö onu ëk gum na yam Obanga ömïö both Abraam myero Erok thon onwong ginî pî Yecu Kiricito. Ëk onu thon enwong Tipo Naleng na yam ën öcîkö pî yee.

Cîk ëka gin më Cîkërë

15 Utmegona, ëk kono amîi apor më kwö më karë kibëc. Ka jö ariö öcîkerë ginî i gin mörö na gin omoko, ngat mörö ope na dökî twërö lökö onyo mëdö gin mörö ië.

16 Obanga yam öcîkerë both Abraam ëka akwarë. Cöc na Leng ba okobo nî, “kî both ëkwaëni,” na nyutho jö na pol, ëntö okobo nî, “kî both akwaru,” na nyutho ngat acël këkën na ënë Kiricito.

17 Ngö na an akobo ene: Cîk na dong obino kicen kinge mwaka 430 ba dökî twërö türö cîkërë n'Obanga otyeko moko cön ëka thon ba miö gin n'ëcîkö rwenyo.

18 Ka mîc n'Obanga miö obedo pî cîk, cê nwongo ba lübö cîkërë mërë, ëntö Obanga i kîca mërë ömïö mîc both Abraam pî cîkërë mërë.

19 Pingö ëmïö cîk dökî? Cîk ebino ëmëdö i kom cîkërë ëk türö cîk onen ökö kanyalër naka wang n'akwar Abraam n'eketho cîkërë pîrë obino. Emalaika ënë yam okelo cîk cê ëmïö i cîng ngat na ribö dhanö kanya acël.

20 Ngat na ribö dhanö ba mîterë ka ngat acël këkën ënë tye; ëntö Obanga tye acël.

²¹ Cîk dong tye ka pyem kî cîkêrê k'Obanga? Pathî kômanôn, piên ka onwongo êmiö cîk na twêrö miö kwö, cê kwanö dhanö nî kite atîr obedo pî lûbö cîk.

²² Êntö Cöc na Leng kobo nî jö kibêc tye gîni î thê löc më bal, êk gin n'onwongo êcîkö êmiî both jö n'oye pî yeegî i kom Yecu Kiricito.

²³ Na bara yee i kom Kiricito enyutho both onu, cîk onwongo gwökö onu na calö emabuc, naka i karê na dong enyutho nî onu yee.

²⁴ Kômanôn, cîk onwongo obedo gin na gwökö onu naka Kiricito obino; cê dong êcakö kwanö onu nî kite onu atîr pî yee.

²⁵ Kobedini dong yee i kom Kiricito tye, onu ba dökî êtwêrö bedo i thê gwök më cîk.

Êthînö k'Obanga

²⁶ Un kibêc ibedo êthînö k'Obanga pî yee i kom Kiricito Yecu.

²⁷ Piên un kibêc n'onwongo ebaticawu i Kiricito, iruko unu dong Kiricito calö böngü na nyen.

²⁸ Apokapoka ope i kin Ayuda k'Arok,* i kin opii êka ngat na löörê kênê, i kin êcwö êka dhakö, piên un kibêc itye unu acêl i Kiricito Yecu.

²⁹ Ka un ibedo jö ka Kiricito, cê un dong ibedo unu êthînö k'Abraam na bino leo gin na yam Obanga öcîkö both Abraam.

4

¹ Gin na an atye ka kobo ênê nî alee jami ka pod obedo athîn, bedo na röm aröma k'opii, kadî bed ên obedo won jami kibêc.

² Ên bedo i thê löc ka jö na gwökö ên êka edite na gwökö jami naka ka karê n'apap mërê öcîkö örömö.

³ Man ênê kite n'obedo ködê i kom onu, i karê na onu pod ebedo calö êthînö, onu onwongo etye calö opii na tye i thê twêr më lobo nî.

⁴ Êntö ka karê n'êcîkö kikome örömö, Obanga obino ooro Wode na dhakö önywölö êka ökwö i thê cîk,

⁵ më kökö jö n'onwongo tye i thê cîk, êk êlök onu êdök êthînö k'Obanga kî twêr n'örömö.

* **3:28 3:28** Arok obedo dhanö më Grecia.

⁶ Kobedini kite na un dong ibedo êthînö k'Obanga, ênê ömiö Obanga ooro Tipo ka Wode i cwinywu na kok nî, “Aba, Apap.”

⁷ Pî manôn un ba dökî ibedo unu opii. Un ibedo êthînö k'Obanga, êka ebino miöwu gin na ên öcîkö.

Par ka Paulo pî jö Galatia

⁸ I karê na un bara ingeo Obanga, onwongo ibedo unu opii ka gin mökö na ba obedo gîni obanga kikome.

⁹ Êntö kobedini dong un ingeo Obanga—onyo nî Obanga dong ngeowu—pîngö un dökî îmitö dök cen i opii më bedo i thê twêr më lobo nî na görü êka na pîny ölöögî? Îmitö unu dök më bedo opiigî dökî?

¹⁰ Un iketho cwinywu më kwero nîno mökö, dwe, karê na papath, êka mwaka.

¹¹ An atye kî lworö rwök nî ticna kibêc na an atio pîrwu onwongo obedo më nono.

¹² Utmegona, an akwaöwu nî ibed unu calö an, piên an dong adökö calö un. Un ba îtimö gin mörö na rac i koma.

¹³ Kite na un ingeo nî onwongo obedo pî lith koma, ênê ömiö an acakö titö niwu köp më Emuth na Bêr.

¹⁴ Un ba ibino îcaa onyo ikwêra unu kadî bed lith koma onwongo obedo atëmatëma bothwu, êntö ijöla unu na bër na calö an onwongo abedo malaika k'Obanga, onyo na calö an onwongo abedo Kiricito Yecu kikome.

¹⁵ Ngö n'öbalö yom cwinywu kibêc n'onwongo itye unu ködê? An arömö miö caden nî, ka onwongo twêrê, onwongo myero igol wangwu ökö êka îmiî unu botha.

¹⁶ An dong adökö langöwu piên an akobo niwu köp adyer?

¹⁷ Jö nökenê ca tëmö gîni kî tæk më lököwu, êntö thamagî rac. Gin na gîn mitö ênê nî îlökêrê unu ökö kî botha êk îcak unu winyogi.

¹⁸ Ka ngat mörö tye kî miti më tîmö gin na bër bothwu, manôn kibêc bër, êntö myero ötîm gîni i karê kibêc, pathî ka an atye kodwu kékên.

¹⁹ Êthînöna më amara, pod dökî atye ka dangö arem kodwu calö dhakö na dangö

arem i karë më nywöl naka ka Kiricito obedo na tye rwök i kwöwu.

²⁰ An onwongo amitö nĩ kono abin abed bothwu kobedini ëk añiang i kom gin na myero atwak bothwu, piën thama i komwu dong ocungo wia ökö!

Apor k'Aga ëka Cara

²¹ Un jö na mitö nĩ cĩk ölööwu, un ba ingeo ngö na cĩk kobo?

²² Piën ëcöo nĩ Abraam onwongo tye k'awope ariö, acël obedo wod ka dhakö n'onwongo obedo opii, ëka acël wod ka dhakö na ba obedo opii.

²³ Wod ka dhakö n'onwongo obedo opii ënywölö i kite më kom; ëntö wod ka dhakö na ba obedo opii ënywölö na calö adwogi më cĩkërë n'Obanga öcökö.

²⁴ Man ërömö nĩang ië na calö carolok, mon ariö ni nyutho cĩkërë ariö. Cĩkërë acël öya kĩ i wi kidi Cinai, önywölö ëthĩnö na bino bedo gĩnĩ opii: Dhakö ni ënë Aga.

²⁵ Kobedini Aga cung pĩ kidi Cinai na tye i Arabia na röm aröma kĩ Jerucalem më karë ni piën tye i opii kanya acël k'ëthĩnö mërë.

²⁶ Ëntö dhakö nökenë ca cung pĩ Jerucalem na tye i polo; ën löörë kënë ëka ënë obedo aya onu.

²⁷ Piën ëcöo nĩ:
“Bed kĩ yom cwiny, in dhakö nĩ bedo alür,
na ba önywölö ëthĩnö mörö;
red kĩ yom cwiny rwök,
in n'arem më nywöl ba ogoi;
piën ëthĩnö ka dhakö na cwörë öwëkö pol
na löö ëthĩnö ka dhakö na tye kĩ
cwörë.”

²⁸ Utmegona, un ibedo ëthĩnö më cĩkërë k'Obanga, na calö Icaika.

²⁹ I karë nön, athĩn n'ënywölö i kite më kom obedo yelo athĩn n'ënywölö pĩ tükö ka Tipo k'Obanga, ëka röm aröma thon kobedini.

³⁰ Ëntö ngö na Cöc na Leng kobo? “Ryëm dhakö n'obedo opii ökö kĩ wode, piën wode ba bino leeno jami kanya acël kĩ wod ka dhakö na ba obedo opii.”

³¹ Pĩ manön, utmegona, onu ba ebedo ëthĩnö ka dhakö n'obedo opii, ëntö ëthĩnö ka dhakö na ba obedo opii.

5

Kuc i Kiricito

¹ Onu dong ebedo jö më kuc piën Kiricito otyeko gönyö onu dong ökö kĩ i opii. Cung unu na tük, ëka kür idök unu i opii më cĩk dökĩ.

² Winy unu köpna, an, Paulo, kobedini akobo bothwu nĩ: Ka imiö ëliröwu, cë Kiricito bino bedo gin mörö na kõny mërë ope bothwu.

³ An anwö köpna dökĩ both dhanö acëlacël na miö ëlirë nĩ ën dong tye kĩ banya më lübö cĩk kibëc.

⁴ Un jö na mitö nĩ ëkwanwu nĩ kitewu atir pĩ lübö cĩk, un dong ityeko pokere ökö kenwu kĩ both Kiricito; inyikö unu ökö kĩ cecen kĩ kom kica k'Obanga.

⁵ Pĩ Tipo Naleng, onu etye kĩ gen na thwönë rwök më nwongo kite n'atir n'ëmiö pĩ yee.

⁶ Piën i Kiricito Yecu, lirë onyo bedo abonge lirë ope kĩ kõny mörö. Gin na kõnyö këkën ënë yee na tio kĩ mar.

⁷ Un onwongo itye ka ngwëc na bër. Nga n'öjükwöwü më lübö köp më adyer?

⁸ Ëka pwony na calö man ba öya kĩ both Obanga n'ocwodowu.

⁹ Pwony më twodo ni cal kĩ thöbĩ na tidĩ mörö na yenyo mökö ogati kibëc.

¹⁰ An atye kĩ gen i Rwoth nĩ thamawu ba bino pokere kĩ mëga. Ngat na tye ka miöwu dönyö i arubaruba, Obanga bino pwodo kadĩ bed ën nga.

¹¹ Utmegona, ka an onwongo pod atitö niwu köp më lirë, pingö dökĩ pod eketho ayela i koma? Köp na makö yath ariä onwongo ba dökĩ römö bedo pëkö, ka an atitö nĩ lirë bër.

¹² An onwongo athamö nĩ ka twërë jö nön na tye ka rubowu kĩ köp më lirë myero ömëdërë gĩnĩ anyim ëka opudhere gĩnĩ kën-gĩ.

¹³ Utmegona, un yam ecwodowu më bedo kĩ kuc. Ëntö kür dök ilök unu kuc na mewu obed më cobo miti më kwö më anywöli. Nakaka timö kömanön, myero dhanö acëlacël ömirë më kõnyö awodhe kĩ mar.

¹⁴ Piën cîk kibêc ëribögi ökö i köp acël kékên nî, “Mar awodhi na calö imarö komi keni.”

¹⁵ Ëntö ka îkarë unu calö leeni më thim, cê myero igwökêrë unu êk kür ithum unu ökö kenwu.

Tipo Naleng ëka kite ka dhanö

¹⁶ Gin na an akobo niwu ene, mîi unu Tipo Naleng ötêlwu, êk kür icob unu mitiwu më kwö më anywöli.

¹⁷ Piën miti më kwö më anywöli pyem ki miti ka Tipo Naleng, ëka miti ka Tipo Naleng pyem ki miti më kwö më anywöli. Gin ariö ni dagêrë gîni, manön ënë gin na jüköwu më timö gin na un imitö.

¹⁸ Ëntö ka Tipo Naleng ënë tye ka tölöwu, un ba itye i thê cîk.

¹⁹ Tic më miti më kwö më anywöli nen ökö kanya leng. Gin ene: tim më ölyang, carö, tarwang,

²⁰ wörö cal jwogi, tic më jwöjwök, adagë, dhaa, nyeko, akëmö, larö dito, pyem, apokapoka,

²¹ woro, mërö, cem më yom cwiny na rac, ki mökö nökenë na calö manön gîni. Pod dökî aciköwu na tük, kite na calö aciköwu cön, nî jö na timö koth jami na calö man gîni, ker k'Obanga ba bino bedo mëgi.

²² Ëntö nyig na nyak pi Tipo Naleng ene: Mar, yom cwiny, kuc, diö cwiny, kîca, bër, gen,

²³ mwolo, ëka gwökêrë kên. Cîk mörö ope na kwêrö jami na calö man gîni.

²⁴ Jö n'obedo gîni jö ka Kiricito Yecu otyeko gîni guro miti më kwö më anywöli ki kite mërë kibêc i kor yath ariä.

²⁵ Tipo Naleng ömïö onu kwö, cê onu myero ewothu nakun ëlübö ën.

²⁶ Onu myero kür ebed k'awaka, kür ebed nyuthere rwök both ewodh onu, ëka kür ebed ki nyeko i kin onu.

6

Timö gin na bër both jö kibêc

¹ Utmegona, ka cê ëmakö dhanö mörö timö bal, un jö na Tipo Naleng tölöwu myero iköny unu ën êk odwog i yoo n'atir, nakun ikönyö unu ën ki cwiny më mwolo. Ëntö myero igwökêrë unu êk un thon kür ëtëmwu.

² Ting unu pëkö k'ewodhwu, manön ënë bino miöwu icobo cîk ka Kiricito.

³ Ka dhanö mörö thamö nî ën pîrë tük ëlöö jö nökenë, nakun i adyer nwongo ën pîrë ba tük, nwongo ën bwölêrë kënë.

⁴ Dhanö acêlacêl myero önën tic mërë kënë ka bër. Manön miö tyën köp më wakêrë mërë bedo pi tic mërë kikome na ën otio, na ba dök poro ki tic ka ngat mörö nökenë,

⁵ piën dhanö acêlacêl tye ki yêc mërë na myero oting.

⁶ Dhanö n'etye ka pwonyo ki köp i kom Kiricito myero önywak jami kibêc na bécö na ën tye ködë k'apwony mërë.

⁷ Kür iwêk ëbwölwu: Obanga ba etuko ködë. Gin na dhanö öcwö ënë ën thon bino kaö.

⁸ Ngat n'öcwö kodhi mërë i pwodho më miti më kwö më anywöli, gin na ën bino kaö ki ië ënë thöö, ëntö ngat n'öcwö kodhi mërë i pwodho ka Tipo Naleng, gin na ën bino kaö ki ië ënë kwö na ba thum.

⁹ Kür myero onu edher më timö gin na bër, piën ka karë örömo, onu ebino kaö kac ka onu ba edhero.

¹⁰ Dong pi manön kite na onu pod etye ki karë, onu myero ëtim gin na bër both jö kibêc, na löö kibêc myero onu etii both utmego onu n'oye gîni Kiricito.

Cîk ka Paulo më ajiki

¹¹ Un itwêrö nönö nyukuta na thwon na an atye ka cöönö ki cînga kikome.

¹² Jö nonu na tye ka tëmö më diöwu nî myero ilirë unu, obedo gîni jö na mitö nî gînenen na bër both jö nökenë. Tyën köp na miögi timö ënë më jükö kür eketh ayela i komgi pi yath ariä ka Kiricito.

¹³ Naka thon jö n'ëlirögi ba lübö gîni cîk, ëntö gîni mitö nî ëlirwu êk ëwakêrë gîni pi lirë më komwu.

¹⁴ Ëntö an ba amitö nî awakara pi gin mörö, kono pi yath ariä ka Rwoth onu Yecu Kiricito, ki kubotha lobo kibêc dong eguro ökö i kör yath ariä, ëka an kikoma thon egura ökö i kom lobo pi yath ariä.

¹⁵ Piën ka ngat mörö ëlirö onyo ba ëlirö, manön ba obedo gin mörö na pîrë tük; gin na pîrë tük ënë më bedo cwec na nyen.

¹⁶ Kuc ki kîca obed i kom jö na lübö pwony ni, ëka both jö k'Obanga kibêc.

¹⁷ Cakërë kobedini cïdhö ködë anyim, an
ba amïtö nï ngat mörö oyela, pïën an atye
kï poo na dong eketho i koma na nyutho nï
an abedo opii ka Yecu.

¹⁸ Utmegona më amara, kïca ka Rwoth
onu Yecu Kiricito obed kodwu. Amën.

Waraga na Paulo öcöö both Jö Epeco

Köp na tye i waraga ka Paulo both jö Epeco

Më acël, waraga ka Paulo both jö Epeco makö köp më “Yüb k'Obanga na ën bino cobo ka karë örömö, ënë më cökö jami kibëc na tye i polo ëka i wi lobo, më rибögi ökö kanya acël i Kiricito” (Epeco 1:10). Obedo thon köp both jö k'Obanga kür öwëk gin i yüb na pирë tèk ni pi rибëre ka jö kibëc i bedo acël i Kiricito Yecu.

I cöc më acël na tye i waraga ka Paulo both jö Epeco, ngat n'öcöö oketho wi köp më rибëre nakun twakö kite n'Obanga Apap öyëro ki jögë, kite n'ëtïmö nīgi kica ëka ëgönyögi ki i kom balgi nakun wok ki both Wode Yecu Kiricito, ëka kite na cikëre na dit k'Obanga na Tipo Naleng omoko.

I köp më ariö Paulo okobo both jö na kwanö më kwö i yoo na miö bedogi acël i Kiricito twëro bedo adyer i kwögi kanya acël.

I carolok mëre na pol nyutho bedo acël ka jö k'Obanga i rибëre ki Kiricito: jö n'oye Kiricito cal ki kom, ki Kiricito na calö awie; onyo calö gedo, ki Kiricito na calö kidi më gwic; onyo calö dhakö, ki Kiricito na calö cwörë. Jami kibëc nen i tar më mar ka Kiricito, tyër, timö kica, ëka bedo na leng.

Moth n'öya ki both Paulo

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'obedo akwëna ka Kiricito Yecu pi miti k'Obanga.

Both jö k'Obanga na leng na tye i Epeco, na gin ënë jö na genere i kwögi kanya acël ki Kiricito Yecu:

² An alëgö Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömiiwu ibed unu ki gum ëka kuc.

Gum më tipo na tye i Kiricito

³ Eru ëmii pak both Obanga ëka Apap ka Rwoth onu Yecu Kiricito, n'ömïö onu gum kibëc më tipo na tye i polo i Kiricito.

⁴ Ën öyëro onu cön i Kiricito na pod bara öcakö cweo lobo, ëk onu ebed jö na leng i

nyime abonge bal mörö i kom onu. Pi mar mëre,

⁵ Obanga ki miti mëre kënë onwongo dong öyübö cön ni onu myero ebed ëthïnö mëre pi tic na Yecu Kiricito otio.

⁶ Eru ëmii pak both Obanga pi kica mëre më dheo na dit, na ën ömïö onu nono i Kiricito na ën marö.

⁷ Pi remo ka Kiricito Yecu, etyeko kökö onu ökö, ëtimö kica i kom bal onu ökö, na lübëre ki lönyö më kica k'Obanga na dit

⁸ na ën ömïö onu na thwönë i ryëkö mëre kibëc ëka ki niang.

⁹ Obanga ötimö man i karë na ën otuco müng më miti mëre both onu, nakun lübö yüb mëre na bër na ën onwongo öyübö më cobo i Kiricito.

¹⁰ Yüb k'Obanga na ën bino cobo ka karë örömö, ënë më cökö jami kibëc na tye i polo ëka i wi lobo, më rибögi ökö kanya acël i Kiricito.

¹¹ Jami kibëc timëre na lübëre ki yüb k'Obanga ëka thama mëre. Obanga öyëro onu më bedo jögë i Kiricito nakun ën onwongo dong öyübö anaka ki i acaki

¹² ëk wan, n'onwongo ëcakö bedo ki gen i kom Kiricito, myero ëmii pak ëka dheo both Obanga.

¹³ Kiricito thon öyërowu më bedo jö k'Obanga i karë na un iwinyo köp adyer, köp më Emuth na Bër n'okelo niwu larë. Un iye Kiricito, ëka ënë ömïö ëmiöwu Tipo Naleng n'onwongo Obanga öcikö pирë cön ëk obed na calö anyuth mëre n'ëmwönö i komwu,

¹⁴ na ënë gin n'ejengo na nyutho ni onu ebino nwongo gin na kibëc n'Obanga öyübëre më miö onu i karë n'Obanga bino kökö jögë—na bino miö jii pakö dheo mëre.

Lëga ka Paulo

¹⁵ Pi tyën köp ni, anaka an awinyo köp i kom yeewu i Rwoth Yecu ëka pi mar na un imarö ki jö k'Obanga na leng,

¹⁶ an ba awëkö më miö pwöc both Obanga pирwu, nakun apo pирwu i lëgana.

¹⁷ An alëgö ni Obanga ka Rwoth onu Yecu Kiricito, Obanga më dheo, myero ömiiwu Tipo Naleng më ryëkö ëka onyuth niwu Obanga ëk inge unu ën na bër rwök.

¹⁸ An thon alëgö ni ömëny thamawu ëk inge unu gen na ën ocwodowu ië, kit lönyö

ëka dheo na thwönë na ën miö both jögë na leng ëk obed mëgi.

¹⁹ An thon alëgö nî inïang unu kite na tükö mërë na dit tio ködë i kom onu jö n'oye Yecu. Tükö ni na tio i kom onu röm ki tic na dit më twër na ën tye ködë

²⁰ n'ocero Kiricito ki kin jö n'öthöö ëka ömiö ën obedo i nget cingë më kucem i polo.

²¹ Ën dong tye malö i polo, löö ëlök kibëc më polo, twërö, tükö, ëka nyïng kibëc n'ëcakö, pathi i lobo më karë ni kékën ëntö thon i lobo më karë na tye ka bino.

²² Obanga oketho jami kibëc i thë twër ka Kiricito ëk ölöö, ëka ömiö ën both jö n'oye Kiricito na calö wic nakun löö jami kibëc.

²³ Jö n'oye Kiricito obedo gini kom Kiricito, na miö jö n'oye pong na bër, nakun Kiricito thon pong i jami kibëc.

2

İ Kiricito jö n'öthöö dökö jö na kwö

¹ İ karë n'opoth un onwongo ibedo calö jö n'öthöö pi türö cik ëka balwu.

² İ karë ca onwongo un ilübö yodhi na reco më lobo ni, nakun iwinyo unu köp ka ngat na rac na löö twër mökö na tye malö i yamö, na ënë cwiny na kobedini tye ka tic i cwiny jö na ba mitö winyo köp k'Obanga.

³ Onu kibëc onwongo ëröm ki jö nön i lübö miti më kwö më anywöli, nakun ecobo miti më kom onu ki gin na onu ëthamö. İ kite na yam onu etye ködë, akëmö k'Obanga onwongo myero opodh i kom onu calö jö nökenë kibëc.

⁴ Ëntö Obanga obedo alönyö i kica mërë, mar na ën ömarö ki onu ködë dit rwök,

⁵ kadı bed nî onu ëdökö jö n'öthöö ökö pi türö cik mërë, ën ömiö onu kwö kanya acël ki Kiricito—obedo pi kica k'Obanga ënë ömiö ilarë unu.

⁶ Obanga ocero onu ki i thöö ki Kiricito, ëka ömiö onu kabedo më bedo kanya acël ki Kiricito Yecu i polo.

⁷ Obanga ötimö jami ni kibëc ëk enyuth i karë kibëc na tye anyim lönyö mërë na thwönë na ba pimere më kica n'onen i mar mërë both onu na Kiricito Yecu timö nî onu.

⁸ Piën pi kica mërë ömiö Obanga ölaröwu pi yeewu—ëka man ba ötimërë pi tic mörö na un itimö, manön obedo mïc k'Obanga—

⁹ pathi pi tic na dhanö timö, ëk kür ömii ngat mörö öwakërë.

¹⁰ Onu ebedo gin n'Obanga otio, ën ocweo onu i Kiricito Yecu ëk ebed jö na tio tic na bécö na ën yam öyübö cön nî ëk onu ëtim.

Bedo acël i Kiricito

¹¹ Pi manön, po nî un cön onwongo ibedo unu Erok i kite n'enywölöwu ködë ëka Eyuda cwodowu nî “jö na ba ëlirö,” nakun gin cwodere kën-gi nî “jö n'ëlirö” (na cing dhanö ënë ötimö i komgi)—

¹² po unu nî i karë nön un onwongo ipokere ökö ki both Kiricito. Un onwongo ëkööwu ökö ki i kom jö Icarael, ba inywakö unu cikërë k'Obanga ëka ki gin na kibëc na ën öcikö nî ebino timö pi jögë. Ibedo unu i lobo ni abonge gen ëka na ba ingeo unu Obanga.

¹³ Ëntö kobedini i Kiricito Yecu un n'onwongo itye unu na bor k'Obanga, ekelowu dong ökö na cwök pi remo ka Kiricito.

¹⁴ Ën kikome okelo kuc i kin jö arïö, ömiöwa kodwu dong etye acël, ëka ën ötürö cël më gero n'opoko onu.

¹⁵ Pi kelo kuc, ën öjwaö cik ka Muca ökö ki cik mërë kibëc. Ën ötimö man ëk eketh jö arïö obed rok acël na nyen n'örübërë kanya acël i ën.

¹⁶ Pi thöö mërë i kor yath arïa, Kiricito odwongo jö arïö both Obanga i kom acël, ömiö adagë ojik ökö.

¹⁷ Kiricito obino ötitö köp më kuc bothwu un jö n'onwongo itye unu na bor ki both Obanga ëka both jö n'onwongo tye na cwök.

¹⁸ Pi Kiricito onu kibëc etyeko yabö nî onu yoo më thuno both Apap ki Tipo Naleng acël.

¹⁹ Kobedini dong un ba ibedo erok onyo wele, ëntö un ibedo jö më pacö acël ki jö k'Obanga na leng ëka ibedo unu jö më ödë.

²⁰ Un dong ical ki gedo n'ëgërö, n'acaki thërë obedo ëkwëna ëka edwarpiny, ki Kiricito Yecu kikome na calö kidi më gwic.

²¹ Gedo ni kibëc okubere kanya acël i Kiricito ëka tye ka döngö më bedo öt k'Obanga na leng pî Rwoth.

²² Kiricito thon tye ka gëröwu kanya acël i kome, ëk ibed unu kanya Tipo k'Obanga bedo ië.

3

Tic ka Paulo pî Erok

¹ Pî köp ni, an Paulo na an abedo amabuc ka Kiricito Yecu pîrwu, un Erok—

² Adyer iwinyo unu kite n'Obanga ömïa më tio tic më kîca mërë pîrwu,

³ dök thon kite na ën onyutho nîna müng mërë, na calö atyeko cöönö pîrë na cecek.

⁴ Ka ikwanö unu ngö na an acöo, cë un ibino nîang na bër kite na an anîang kî müng i kom Kiricito ködë.

⁵ I karë n'opoth anged, Obanga ba onyutho müng ni both dhanö, ëntö kobedini pî Tipo Naleng Obanga onyutho both ëkwëna mërë na leng ëka edwarpîny.

⁶ Müng ni ënë nî pî köp më Emuth na Bër, Erok ödökö gîni dong jö na leo lönyö k'Obanga kanya acël k'Eyuda, ödökö gîni dul kom acël ködgi, ëka gîni thon nywakö cikërë n'Obanga öcikërë ködë i Kiricito Yecu.

⁷ An adökö atic më köp më Emuth na Bër ni pî mîc më kîca k'Obanga n'ëmïa pî tic më tükö mërë.

⁸ Kadî bed nî an pîra ba tük rwök kî kin jö k'Obanga na leng kibëc, kîca ni onwongo ëmïa më titö köp më Emuth na Bër both Erok pî lönyö na Kiricito müö na ba ërömö pimo,

⁹ ëka më müö jö kibëc ngeo yüb më müng k'Obanga, n'onwongo Obanga n'ocweo jami kibëc ökanö pî karë n'opoth anged.

¹⁰ Miti k'Obanga i köp ni kibëc onwongo mitö tic kî jö n'oye Kiricito më müö ëlök ëka wegî twër kibëc na tye i polo ngeo ryëkö k'Obanga na kothe papath.

¹¹ Obanga ötimö man na lübërë kî yüb mërë na ba thum na ën ömïö ocobere i Kiricito Yecu Rwoth onu.

¹² Pî Kiricito kobedini dong ën ömïö onu diö cwiny ëka tük cwiny piën onu dong ëtwërö bino both Obanga pî yee.

¹³ Pî manön an alëgö nî kür idwök unu cwinywu cen nî piën an atye ka limö can pîrwu, man kibëc obedo më müöwu dheo.

Lëga pî jö Epeco

¹⁴ Pî tyën köp ni an arumo cönga i nyim Apap,

¹⁵ na ënë Acwec më jami kibëc na tye i polo ëka i lobo.

¹⁶ An alëgö both Obanga ëk kî i lönyö mërë më dheo ömïiwu twër ibed unu na tük i cwinywu pî Tipo mërë,

¹⁷ ëk Kiricito obed i iwu piën iyee unu ën. An alëgö nî Obanga ömïi icung unu na tük i mar.

¹⁸ Ibed unu kî tükö më nîang kanya acël kî jö k'Obanga na leng kibëc, kite na mar ka Kiricito pî onu lac ködë, bor ködë, ödöngö ködë malö, ëka kite na thuth ködë.

¹⁹ An amitö nî inge unu mar ka Kiricito na löö nged kibëc—ëka ipong unu i gin mörö kibëc n'opong i Obanga.

²⁰ Dheo kibëc obed both Obanga, na ënë twërö tio tic na thwönë rwök, na löö gin na onu ëtwërö kwaö pîrë onyo ketho thama onu ië, pî tükö mërë na tye ka tic i kom onu.

²¹ Dheo obed both Obanga naka naka i Kiricito Yecu ëka kî jö n'oye Kiricito më wang rok kibëc! Amën.

4

Nöthërë kanya acël i kom Kiricito

¹ Pî manön an na calö amabuc pî Rwoth, an akwaöwu nî ilüb unu kit kwö n'opore na rwaterë kî cwodo na yam ecwodowu ië.

² Bed unu kî wörö ëka kî mwolo i kom jö nökënë; ëka ibed unu jö na dangö gin na kibëc na balö cwiny dhanö, nakun ngat acëlacël diö cwinye i kom awodhe kî mar.

³ Tîm unu tük më gwökö rîbërë na Tipo Naleng ömïöwu ëk ibed unu i kuc na tweowu kanya acël.

⁴ Kom tye acël ëka Tipo k'Obanga tye acël—kite na gen thon tye acël n'Obanga ocwodowu ië—

⁵ Rwoth tye acël, yee tye acël, batica tye acël,

⁶ Obanga tye acël ëka Apap ka jö kibëc. Ën löö jami kibëc, tio i jami kibëc, ëka tye i jami kibëc.

⁷ Ëntö ngat acêlacêl i kin onu onwongo mîc mē kîca, n'opore kî mîc na Kiricito òmîö bothe.

⁸ Manön ënē òmîö Cöc na Leng kobo nî:
 “Î karē na ën öïdhö ködē malö,
 ën otero opii na pol
 ëka òmîö mîc gîni both jîi.”

⁹ (Tyën köp nî “öïdhö malö” gönyö nîngö? Gönyö nî ën thon obino pîny i lobo.

¹⁰ Ngat n'obino pîny ën acêl nön ënē öïdhö malö kanya bor i nge polo kîbêc, êk epong jami kîbêc.)

¹¹ Mîc na Kiricito òmîö gîni ene: òmîö jö mökö mē bedo êkwēna, mökö mē bedo edwarpîny, mökö mē bedo jö na tîtö köp k'Obanga, jö mökö mē bedo êkwath ëka epwonye.

¹² Ticgî obedo mē yübö jö k'Obanga na leng i ticgî mē könyö jîi ëka mē gērö jö n'oye Kiricito,

¹³ naka ka onu kîbêc ëdökö acêl i yee onu ëka i ngeo Wod k'Obanga, naka ka onu ëdökö jö n'otengo, nwongo ëdöngö na röm kî Kiricito, ëka onu ebino bedo calö ën.

¹⁴ Cē mîö onu ba dökî ebedo calö ëthînö, na pii na tataga tatago yeegî, jö na wêkö yamö mē pwony na papath lökögî, ryêkö ka jö ëka yübgî mē twodo na ba dökî mîögî cacapa.

¹⁵ Nakaka manön, onu myero êtwak köp atîr kî mar, onu myero ëdöng i yodhi kîbêc ëka ebed calö Kiricito, na ënē obedo awi jö n'oye Kiricito.

¹⁶ Ënē obedo wic, dul kom kîbêc rîbêrē gîni i kome ëka kubere gîni kanya acêl i wang romo kîbêc na tye iē. Cē ka dul acêlacêl tye ka tio tic mērē kakarē, mîö kom döngö na bër kî mar.

Kwö na nyen i Kiricito

¹⁷ An akobo niwu kî twër na Rwoth ömîa nî kür myero dökî imêdêrē unu mē bedo kî koth kwö na jö na ba ngeo Obanga bedo ködē, i thamagî na köny mērē ope.

¹⁸ Thamagî önyöbêrē dong ökö, ba dökî twërö nîang gîni. Gîni opokere ökö kî kom kwö n'Obanga mîö pî kwia pîny n'obino nîgî pî cwinygî n'ödökö na nwang.

¹⁹ Gîni ba dökî parö gin mörö, gîni ömîrē kên-gî i tîm mē tarwang ëka thon owor gîni rwök mē tîmö koth tîm mökö na ba bër.

²⁰ Ëntö man ba obedo kite n'onwongo epwonyowu ködē kî köp i kom Kiricito.

²¹ Adyer iwinyo unu köp i kome ëka na calö ëlûbkörē epwonyowu kî köp adyer na tye i Yecu.

²² Koth kwöwu na cön na yam ikwö unu ködē, myero iwêk unu dong ökö. Koth kwö nön öbal dong ökö pî miti na reco n'öbwölöwu.

²³ Wêk unu Obanga dong ölok thamawu mē cwiny obed na nyen,

²⁴ ëka iruk unu kom na nyen, n'ecweo mē bedo calö Obanga i adyer mē kite atîr ëka na leng.

²⁵ Pî manön ngat acêlacêl myero öwêk köp mē twodo ëka ötwak köp atîr both awodhe, piën onu kîbêc ebedo jö mē dul kom acêl.

²⁶ “Ka akēmö ömaköwu, kür ipodh unu i bal.” Kür imîi unu ceng ödöny nakun akēmö pod ömaköwu,

²⁷ ëka kür imîi unu karē both Catan.

²⁸ Ngat n'obedo ka kwalö jami ka jîi myero öwêk kwo ökö ëka öcak tio tic mē tîmö gin mörö na bër kî cîngē, êk onwong gin mörö mē könyö kî jö nökenē na mîtö köny.

²⁹ Kür imîi unu köp na rac odonyi kî i dhöwu, ëntö twak unu köp na bécö kékên na könyö mē döngö jö nökenē na lûbêrē kî gin na mîtêrē, êk jö na winyo köpwu onwong köny kî iē.

³⁰ Kür imîi unu Tipo Naleng k'Obanga okum, n'ëmîöwu êk obed calö anên mērē n'ëmwönö i komwu pî kürö nînö mē kököwu.

³¹ Wêk unu dong bedo kî kéc cwiny, wang ic, akēmö, dha i wi jö nökenē, ayeny, ëka rac cwiny kîbêc.

³² Nakaka manön, bed unu jö na tîmö kîca both ngat acêlacêl kî cwiny na bër, tîm unu kîca i kinwu kenwu kite n'Obanga ötimö niwu kîca i Kiricito.

5

¹ Lûb unu kite k'Obanga, piën onu ebedo ëthînö na ën marö.

² Bed unu nakun ilübö unu yoo më mar, na calö Kiricito ömarö onu, cê ömîrê kênê pî onu na calö tyêr n'êwangö na ngwece kur both Obanga.

³ Dong pî manön tîm më ölyang, onyo tîm mökö më carö carö, onyo woro më lîm myero kür ekob i kinwu, piên man ênê tîm na ba opore pî jö k'Obanga na leng.

⁴ Ba bër niwu më twakö köp mökö më lewic, twak mökö më mingo onyo twakö köp më arath, kür myero thon owinyere bothwu, êntö thwara imîi unu pwöc both Obanga.

⁵ Un inîang na bër nî ngat mörö ope i kin jö n'obedo jö ölyang, jö na tîmö tîm më carö carö, onyo jö n'owor i kom jami—koth dhanö ni obedo awör cal jwogi—na ba bino nwongo dul mörö më bedo mëgê i ker ka Kiricito ëka më k'Obanga.

⁶ Kür iye unu ngat mörö öbwöluwü kî köp mökö na thêrê ope, piên akêmö k'Obanga bino i kom jö na ba winyo köp mërê pî tîmgî nonu.

⁷ Pî manön kür irîbêrê unu ködgî.

⁸ Un onwongo cön itye unu i pîny na cöl, êntö kobedini un dong itye unu i pîny na tar i Rwoth. Bed unu calö êthînö më tar

⁹ (piên nyig n'onyak pî tar nen ökö i gin na kibêc na tye na bër, na kite atîr ëka adyer)

¹⁰ ëka itêm unu më pwonyo ngö na yomo cwiny Rwoth.

¹¹ Kür irîbêrê unu i tic mörö kibêc më pîny na cöl na ba konyö, êntö thwara ituc unu tic nonu ökö kanyalêr.

¹² Piên obedo më lewic thon më twak i kom jami na jö na ba winyo köp tîmö gîni i mûng.

¹³ Gin mörö na tar onyutho nen ökö kanya leng,

¹⁴ piên tar ênê miö jami kibêc nen. Man ênê ömiö ekobo nî:

“Coo ökö, in ngat inîno,
cer ökö kî i kin jö n'othöo,
cê Kiricito bino mënyöni.”

¹⁵ Gwökêrê unu, i kite na un i kwö ködê—kür ibed unu calö jö na kwia pîny, êntö bed unu calö jö na ryêk.

¹⁶ Tii unu kî caa n'onen na bër, piên man ênê karê më tîm na rac.

¹⁷ Pî manön kür ibed unu jö na mîng, êntö têm unu më niang i kom gin na Rwoth mitö nî un itîm.

¹⁸ Kür imêr unu kî köngö ölöc na kelo tîm më carö carö. Nakaka manön, wêk unu Tipo Naleng opong i cwinywu,

¹⁹ nakun itwak unu i kinwu kékênwu kî köp më jabuli, wer ëka kî wer më cwiny. Wer unu wer më pakö Rwoth i cwinywu.

²⁰ Mîi unu pwöc both Obanga Apap i karê kibêc pî jami kibêc i nyîng Rwoth onu Yecu Kiricito.

²¹ Mîrê unu kékênwu i thê löc ka jö nökenê, ngat man both awodhe, pî wörö Kiricito.

Mon ëka cwö

²² Un mon, mîrê unu kenwu i thê löc ka cwöwu, na calö imîrê unu kenwu both Rwoth.

²³ Piên ëcwö ênê obedo awi dhakö kite na Kiricito obedo awi jö n'oye ên, na gîn ênê kome, ëka Kiricito obedo alar ka jö n'oye ên.

²⁴ Kite na jö n'oye Kiricito mîrê gîni i thê löc ka Kiricito, mon thon myero ömîrê gîni i thê löc ka cwögi i jami kibêc.

²⁵ Un cwö, mar unu monwu kite na Kiricito ömarö kî jö n'oye ên ëka ömiö kwö mërê pîrgî,

²⁶ ëk ëlönygi obed na leng, kinge na dong ölwökögi kî pii ëka kî köp,

²⁷ ëk ekel jö n'oye ên i nyime na calö nyakö n'ëyübö më anyöma, na poo mörö ope i kome onyo na terinyime öjüjunga onyo gin mörö nökenê na rac, êntö obed na leng na bal mörö ope i kome.

²⁸ I yoo acêl nön, cwö myero ömar mon-gî kite na gîn marö kî komgi kên-gî. Ngat na marö dhakö mërê nwongo marö kome kênê.

²⁹ Ngat mörö ope na dag kome kênê, êntö pîdhö kî cem ëka gwökö, kite na Kiricito thon gwökö ëka pîdhö kî jö n'oye ên,

³⁰ piên onu ebedo dul kom Kiricito.

³¹ Kite n'ëcöö ködê i Cöc na Leng nî: “Pî tyên köp ni ëcwö bino wêkö apap mërê ëka aya mërê, cê rîbêrê kî dhakö mërê, ëka jö ariö bino dökö kom acêl.”

³² Man obedo mûng na dit—êntö an atye ka twak i kom Kiricito ëka kî jö n'oye ên.

³³ Pī manön, ëcwö acëlacël i kinwu myero thon ömar dhakö mërë kite na ën marö kī kome kënë ëka dhakö myero öwör cwörë.

6

Enyodo ëka ëthïnögī

¹ Un ëthïnö, winy unu enyodowu i Rwoth, piën manön ënë bër.

² Cöc na Leng kobo nī, “Wör apapni ëka ayani,” man ënë cīk mē acël n'ëcīkō pī gin mörö na bër na bino yaa kī ië—

³ “ëk ibed unu na bër ëka ibed unu i lobo pī karë na lac.”

⁴ Un jö kabebe, kür iter unu ëthïnöwu i yoo na rac na mīö akēmō makögī, ëntö mīi unugī ödöng na bër nakun ipwonyo unugī ëka inyutho unu nīgī kite na bēcö na Rwoth pwöyö.

Opii ëka editegi

⁵ Un opii, winy unu editewu mē lobo kī cwiny acël, na calö iwinyo unu Kiricito, nakun ilworo unugī kī myël kom.

⁶ Ticwu myero kür obed tic n'ënënö kī wang kēkēn mē yomo cwiny dhanö, ëntö tii unu gin n'Obanga mītö kī cwinywu kībēc, na calö opii ka Kiricito.

⁷ Tii unu ticwu kī cwiny na bër, na calö itio unu pī Rwoth, ëka pathi pī dhanö,

⁸ piën un ingeo nī Rwoth bino cülö ngat mörö kēkēn, kadī obedo opii onyo ngat mörö na löörë kënë pī gin mörö kēkēn na bër na ën otio.

⁹ Wegi opii, ter unu opiiwu i yoo acël nön. Kür ibür unugī, kite na un ingeo nī adit na löögī ëka kī un tye i polo, na ën makö jö kībēc na röm aröma.

Kwot k'Obanga

¹⁰ Mē ajiki, bed unu na tēk i Rwoth ëka i twörö mē tēkö mërë.

¹¹ Ruk unu jami mē lwëny n'Obanga mīö, ëk icung unu na tēk, nakun igëngërë unu kī kom ökörä ka Catan.

¹² Piën onu ba ëlwënyö kī dhanö adhana, ëntö ëlwënyö k'ëlöc ëka wegī twër mē yökö, na löö wi lobo thükül i karë ni mē cöl piny ëka kī tipo mökö na reco na tye malö i wi yamö.

¹³ Pī manön, myero iruk unu jami lwëny n'örömö n'Obanga mīö, ëk ökönywu mē

cung na tēk ka nönö na rac othuno, ëka kinge lwëny naka i ajiki, un pod ibino cung unu na tēk.

¹⁴ Pī manön myero icung unu nakun itweo unu wang pyërwu kī del mē köp atir, ruk unu kite atir obed nywenyo mē gwökö korwu,

¹⁵ ëka iyübërë unu mē titö köp mē Emuth na Bër mē kuc na calö wör mē tyënwu.

¹⁶ Mēd i kom jami ni kībēc, yeewu myero obed kwotwu na un itwörö neko mac kī i kom athërö na Catan yuo.

¹⁷ Ruk unu larë obed tok nywenyo mē wiwu, ëka köp k'Obanga na ënë pala abadë ka Tipo Naleng.

¹⁸ Lëg unu lëga kībēc na papath kī tēkö ka Tipo Naleng i karë kībēc. Bed nī yübërë unu i karë kībēc nakun idangö unu pēkö, ëka ilëgö unu pī jö k'Obanga na leng kībēc.

¹⁹ Lëg unu thon pira ëk Obanga öyab dhöga, ömīa ngö na myero atwakī, ëk atuc müng mē köp mē Emuth na Bër.

²⁰ An abedo akwëna mërë na röm kī ngat mörö na cung pī lobo mërë, ëntö etwea ökö kī nyör. Lëg unu ëk atwak abonge lworo i kom köp mē Emuth na Bër kite na an myero atwak ködë.

Moth mē ajiki

²¹ Ömīn onu Tukiko omego mē amara ëka atic na genere i Rwoth, bino kobo niwu köp kībēc i koma ëka i kom ticna, ëk un thon inge.

²² An atye ka oro ën yo bothwu pī tyën köp nī, ëk ën ömīiwu inge kite na wan etye ködë ëka ödīi cwinywu.

²³ An alëgö nī Obanga Apap ëka Rwoth Yecu Kiricito bino mīö kuc, mar ëka yee both utmego kībēc.

²⁴ Kīca k'Obanga obed both jö kībēc na marö Rwoth onu Yecu Kiricito kī mar na ba thum.

Waraga na Paulo öcöö both Jö Pilipi Köp na tye i waraga ka Paulo both jö Pilipi

Waraga ka Paulo both jö Pilipi onwongo öcöö both jö n'oye Kiricito më acël na Paulo öcakö i lobo më Roma na tye i Macedonia. Ëcöö i karë n'akwëna Paulo onwongo tye i buc ëka i karë na ën onwongo ayela ki both etic k'Ekiricito nökenë ëka cwinye onwongo ba yom i kom pwony na ba tye atir ki both jö n'oye Kiricito na tye i Pilipi. Ëntö waraga ni onwongo tye më miö yom cwiny ëka tük cwiny n'etwëro titö ki yee ka Paulo na thuth i Yecu Kiricito.

Tyën köp na pirë tük n'ömiö ëcöö waraga onwongo obedo më pwöyö Ekiricito më Pilipi pi mic na gin ooro më könyö Paulo i karë na ën onwongo mitö köny. Ën otio ki karë ni më niangögi, ëk obed gini ki tük cwiny kür öpar gini pëkö mërë ëka pëkögi thon. Ën odwekogë më bedo ki mwolo ka Yecu, na path ki bedo ki cwiny më nyeko ëka awaka. Ën opo wigë ni kwögi më ribërë kanya acël ki Kiricito obedo mic më kica k'Obanga na gin onwongo pi yee, pathi pi bedo ki winy i kom yüb më Cik k'Eyuda. Ën öcöö pi yom cwiny ëka kuc n'Obanga miö both jö n'öribërë kanya acël më kwö ki Kiricito.

Waraga ni ënënö ki köp mërë i kom yom cwiny, tük cwiny, nöthërë ëka diö cwiny i yee k'Ekiricito ëka kwö, nyutho thon mar na thuth na Paulo onwongo tye ködë i kom jö n'oye Kiricito na tye i Pilipi.

¹ Waraga ni öya ki both Paulo gin ki Timoteo, n'obedo gini etic ka Kiricito Yecu.

Both jö k'Obanga na leng kibëc na tye i Kiricito Yecu na bedo gini i Pilipi, kanya acël k'etëla ëka ëköny tic ka jö n'oye Kiricito:

² Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömiiwu gum ëka kuc.

Lëga ka Paulo pi jö n'oye Kiricito

³ An apwöyö Obangana i karë kibëc na an apo pirwu.

⁴ I lëgana kibëc, an alëgö pirwu kibëc ki yom cwiny

⁵ piën cakërë i ninö më acël më thuno ködë naka tin, un iribërë köda i tic më titö köp më Emuth na Bër.

⁶ An angeo na bër ni Obanga n'öcakö tic ni i kinwu bino mëdërë ki tic mërë naka ka othum i ninö na Kiricito Yecu bino dwogo.

⁷ Opore nina më parö pirwu kibëc kömanön, piën pirwu tük rwök botha; piën un kibëc iribërë unu köda kanya acël më nywakö kica n'Obanga ömia i buc kany, ëka döki i karë na an atwakö köp na bër më moko köp më Emuth na Bër më cung na tük.

⁸ Obanga ënë obedo caden-na na ngeo ni par na thuth na an abedo ködë pirwu yaa ki mar ka Kiricito Yecu kikome.

⁹ An alëgö ni marwu myero ömëdërë amëda na thwönë i ngec ëka ki niang na thuth,

¹⁰ ëk ömii iyër unu gin na bër. Cë un ibino bedo na cwinywu leng abonge bal mörö naka i ninö na Kiricito bino dwogo,

¹¹ ëka thon bino miö ticwu kibëc na bëcö më kite n'atir nya i komwu pi Yecu Kiricito—nakun miö dheo ki pak both Obanga.

Tweo Paulo ömiö köp më Emuth na Bër önya

¹² Utmegona, an amitö inge unu ni gin n'ötimërë i koma ökönyö rwök më miö köp më Emuth na Bër nya.

¹³ Acikari gini më pacö k'adit ëka jö kibëc na tye kany, ngeo gini ni an etwea piën an abedo alübkör Kiricito.

¹⁴ Bedona i buc öcükö cwiny utmego na pol na tye i Rwoth më titö köp k'Obanga ki tük cwiny abonge lworo.

¹⁵ Adyer jö mökö titö köp i kom Kiricito ki cwiny më nyeko ëka dhaa, ëntö jö nökenë titö gini ki cwiny na bër.

¹⁶ Jö na titö ki cwiny na bër titö gini pi mar, nakun ngeo gini ni Obanga oketha kany më cung na tük pi köp më Emuth na Bër.

¹⁷ Jö nökenë ca titö gini nyiing Kiricito pi larö dito nakun cwinygi nwongo ba bër, thamagi tye më mëdö can nina i buc kany.

¹⁸ Köp mörö ope, piën i yodhi kibëc, kadî i köp më twodo onyo i köp adyer, gin tye ka titö pi Kiricito ëka an abino mëdara më bedo ki yom cwiny.

Eyo, an abino mëdara më bedo ki yom cwiny,

¹⁹ piën an angeo ni pi lëgawu ëka ki kõny n'öya ki both Tipo ka Yecu Kiricito, bino miöna donyo yökö ki i can.

²⁰ Mitina ëka gen-na rwök tye ni an lewic ba bino maköna i gin mörö, ëntö an athamö më miö dheo both Kiricito i koma ki tük cwiny na thwönë rwök, i karë ni na calö karë kibëc, kadî akwö onyo athöök ökö.

²¹ Piën ki kubotha, kwö ënë bedo na kwö pi Kiricito, ëka ka athöök, abino nwongo magoba rwök.

²² Ka an myero akwö i kom, manön bino miö an atio tic mökö na kõnyö ëntö an ba angeo gin na myero ayër.

²³ Yëro acël ki kom jami ariö ni ocungo wia ökö: Mitina tye ni kono athöök ökö ëk abed kanya acël ki Kiricito, piën manön ënë bër na löö kibëc,

²⁴ ëntö pirë tük rwök pirwu ni abed na kwö.

²⁵ An dong ayee i köp ni, an angeo ni pod abino bedo ëka an abino mëdara më bedo kodwu pi döngö ëka ibed unu ki yom cwiny i yeewu.

²⁶ Manön bino miö wakërëwu pira i Kiricito Yecu bedo na thwönë rwök, ka an dökî adwogo bothwu.

²⁷ Gin na pirë tük rwök ënë ni kite më kwöwu myero örwatërë ki gin na köp më Emuth na Bër i kom Kiricito mitö, ëk kadî an abino më nënöwu, onyo kadî an atye na bor kodwu, ka an awinyo köp i komwu, myero an ange ni icung unu na tük i cwiny acël ki thama acël nakun ilwënyö unu kanya acël pi yee n'obino pi köp më Emuth na Bër.

²⁸ Kür imii jö na pyem kodwu ömiiwu lworö i kom gin mörö. Man ënë anyuth na cimö bothgi ni gin bino rwenyo ökö na twal, ëntö anyuth ni nyutho bothwu ni ebino laröwu—ëka manön obedo gin na yaa ki both Obanga.

²⁹ Piën ën ömiiwu gum më tic pi Kiricito, pathi gum më yee i kome këkën, ëntö më limö can pirë thon.

³⁰ Onu etye ka limö can kanya acël. Un inënö limö can-na i karë n'opoth ëka un ingeo ni an pod atye ka limö can.

2

Mwolo ka Kiricito

¹ Pi manön, ka un inwongo tük cwiny mörö pi bedo i Kiricito, onyo mar k'Obanga na cükö cwiny onu, onyo ka ëmiöwu riberë kanya acël më Tipo Naleng, onyo cwiny më kica ëka cwiny më timö gin na bër both jö nökökënë,

² cë imii unu yom cwinya ocobere na bër ni köman, bed unu ki thama acël ëka mar acël nakun iriberë unu kanya acël i cwinywu ëka thamawu thon obed acël.

³ Kür itim unu gin mörö pi larö dito onyo më awaka këkën, ëntö bed unu ki mwolo, nakun ngat acëlacël wörö awodhe na calö ngat na dit na löö ën ökö.

⁴ Kür itham pi gin na konyi këkën ëntö tham pi gin na kõnyö jö nökökënë thon.

⁵ Bed unu ki thama na bër i kom ewodhwu na röm ki thama na yam Kiricito Yecu tye ködë:

⁶ Kadî i cal mërë, Kiricito adyer onwongo obedo Obanga,
ën ba ocere më moko bedo na röm k'Obanga,

⁷ ëntö ën öwëkö rwöm më dit mërë kibëc,
cë ökwanyö kite më opii,
ëka ënywölö ën na calö dhanö.

⁸ I karë na ën obedo dhanö,
ën omwolere
ëka obedo ki winy i kom Obanga naka i thöök—
naka thon më thöök i kor yath ariä!

⁹ Pi manön Obanga oketho ën malö i kabedo më wörö
ëka ömiö ën nyiing na tye malö na löö nyiing kibëc,

¹⁰ ëk gin na kibëc na tye i polo ëka lobo,
naka gin na tye piny i thë lobo,
orum cöng-gi piny më wörö nyiing Yecu,

¹¹ ëka lëb kibëc otuc ni Yecu Kiricito ën Rwoth,
nakun ëmiö dheo both Obanga Apap.

Tar na tye i lobo

¹² Pi manön, utmegona më amara, na calö ibedo unu ki winy i köpna i karë kibëc

n'onwongo an pod atye bothwu, myero dong ibed unu ki winy na löö kobedini na an dong atye na bor kodwu—mëdërë unu më tio tic më cobo larëwu ki lworö ëka ki myël kom,

¹³ piën Obanga ënë tye ka tic i cwinywu, nakun miöwu miti ëka tükö më tic, ëk itim unu jami na yomo cwiny Obanga.

¹⁴ Tii unu tic kibëc abonge ngüngüta onyo pyem,

¹⁵ ëk ibed unu abonge gin mörö na rac ëka ibed unu na leng, ëthinö k'Obanga na bal mörö ope i komgi. Cë na calö ikwö unu i kin rok n'ogom n'öbal gini ökö, myero ibed unu calö cër na ryëny gini i wi lobo.

¹⁶ Mak unu dong köp më kwö na tük—ëk i ninö na Kiricito bino dwogo, an atwëro wakara ni an ba angwëcö ngwëc më nono onyo atio tic më nono.

¹⁷ Ëntö an abino bedo ki yom cwiny kadi bed ni ëöny remona ëk obed calö gin n'ëönyo i keno tyër, nakun yeewu ëka ticwu bothe bedo calö mic n'ëtyëro both Obanga, an cwinya yom, ëka an thon anywakö yom cwinya kodwu.

¹⁸ Cë un thon myero ibed unu ki yom cwiny ëka inywak unu yom cwinywu köda.

Timoteo ëka Epaprodito

¹⁹ An atye ki gen i kom Rwoth Yecu më oro Timoteo yo bothwu piöpiö, ëk ka an awinyo kite na un itye ködë öcük cwinya.

²⁰ An ba atye ki ngat mörö nökenë doki na calö ën, na twëro parö pirwu adyer.

²¹ Jö nökenë kibëc parö gini pi gin na könyögi këkën, ba thamö gini pi gin na makö köp i kom Yecu Kiricito.

²² Ëntö un ingeo kite ka Timoteo ëka köny mërë na ën onyutho. Ën ki an etye na calö wod ëka apap mërë, ën otio kanya acël köda i titö köp më Emuth na Bër.

²³ Pi manön, an atye ki gen më oro ën yo bothwu piöpiö, ka an anënö kite na piny tye ka woth ködë ki kubotha kany.

²⁴ An atye ki gen i Rwoth ni an kikoma abino nënöwu na cwöcwök.

²⁵ An athamö thon ni myero aor Epaprodito yo bothwu, ömëra na an atio ködë kanya acël ëka acikari, na ën thon obedo aor na un ioro yo botha më könyöna.

²⁶ Adyer ën parö pirwu nakun mitö ni ënënwu, ëka thon cwinye opodho, piën ibino iwinyo unu ni ën onwongo two.

²⁷ Adyer ën onwongo two rwök n'öbwöth thöo ökö. Ëntö Obanga onwongo tye ki kica i kome, ëka pathi i kome këkën ëntö i koma thon, ëk kür ömëd nina cwer cwiny i kom cwer cwiny.

²⁸ Manön ënë gin n'ömiö an amitö rwök ni myero aor ën yo bothwu ëk ibed unu ki yom cwiny ka inënö unu ën doki ëka an thon kür abed ki cwer cwiny na thwönë rwök.

²⁹ Jöl unu ën i Rwoth ki yom cwiny na dit, ëka iwör unu jö na cal ködë,

³⁰ piën ën öbwöth thöo pi tic ka Kiricito, öjalö kwö mërë ëk ecob gin n'orem i kom köny n'onwongo un ba itwëro miöna.

3

Kite atir më adyer

¹ Më ajiki mërë, utmegona, bed unu ki yom cwiny i Rwoth! An ba adhero më nwönö cöönö köp n'onwongo acöo cön bothwu, piën köp nön bino gwököwu.

² Gwökërë unu ki kom jö na reco na cal gini ki gwongi, na cere gini më ngölö dul kom dhanö.

³ Piën onu ënë jö n'ölirë adyer. Onu jö n'ëwörö Obanga ki Tipo Naleng. Onu eketho dheo i kom Kiricito Yecu nakun onu ba eketho gen i kom gin na onu ëtimö na calö dhanö.

⁴ Ëntö an kikoma thon atwëro bedo ki gen na calö manön.

Ka ngat nökenë thamö ni ën etye ki tyën köp më ketho gen i kom gin na onu ëtimö na calö dhanö, an atye ködë na löö:

⁵ An ëlira i ninö më aboro më ditna, ëka rokna obedo jö Icarael më kaka ka Benjamin. Adyer an abedo dhanö më Iburu na jö Iburu ënë önywöla. I köp na makö Cik ka Muca, an abedo Aparicayo.

⁶ Köp na makö ketho cwiny, an alwënyö i kom jö n'oye Kiricito. Köp na makö kite atir na cung i lübö Cik, köp mörö na rac onwongo ope i koma.

⁷ Ëntö jami kibëc n'onwongo cön an athamö ni könya, kobedini dong an anënögi na calö jami na könygi ope pi gin na Kiricito ötimö.

⁸ Adyer, tye gin mörö na bër na löö, ënë më ngeo Rwothna Kiricito Yecu. Manön ënë gin n'ömïö an anënö jami kibëc na calö gin na kõnygi ope. Pï Kiricito ömïö an adökö acan jami kibëc, ëka an anënögi na calö yugi, ëk anwong Kiricito

⁹ ëk an arïbara ködë kanya acël. An ba atye ki kite atir n'obedo mëga na lübërë ki lübö Cïk. An dong atye ki kite atir n'ëmïö pi yee i kom Kiricito—kite atir na yaa ki both Obanga ëka ocung i kom yee.

¹⁰ An amitö nï ange Kiricito ki tükö na ën ocer ködë. An amitö thon nywakö ködë can na ën ödangö, ëk abed na calö ën i thöo mërë,

¹¹ ëk ka twërë athun naka i cer ki i kin jö n'öthöo.

Mediri më cïdhö anyim

¹² An ba atye ka kobo nï atyeko dong timö jami ni kibëc, onyo nï atyeko dong bedo na bër, ëntö pod atye ka mëdara më cïdhö anyim nakun an atëmö më makö pïra këna gin na Kiricito Yecu ömaka pïrë.

¹³ Utmegona, an ba athamö nï atyeko dong makö. Ëntö tye gin mörö acël na an amarö timö: Wia wil ökö i kom gin n'opoth angec, nakun alarö gin na tye anyim calö dhanö na tye ka ngwëc.

¹⁴ An angwëcö më thuno naka i ajiki më ngwëc, ëk anwong mïc na ënë cwodo n'Obanga tye ka cwodona ködë i kwö na malö i Kiricito Yecu.

¹⁵ Onu jö kibëc n'etengo myero ebed ki koth thama nön. Ëntö ka thamawu opokere ökö i köp mörö, Obanga thon bino nyutho bothwu yoo n'atir.

¹⁶ Gin na miterë kékën ënë nï onu myero ëmëdërë më cung na tük i yoo na dong onu ethuno ië.

¹⁷ Utmegona, rïbërë unu kanya acël nakun ilübö unu kitena. Wan dong etyeko nyutho bothwu apor na myero ilüb unu, ëka myero inën unu na bër jö na lübö apor nön.

¹⁸ An abedo ka kobo niwu wang na pol ëka kobedini an akobo dökï ki pii wanga nï tye jö na pol na kwögi ömïögi ödökö lang më yath ariä ka Kiricito.

¹⁹ I ajiki mërë, jö nön ebino tyekogi ökö na twal, piën igi ënë obedo obangagi. Gin

nwongo dheogi ki kom gin na myero ömïgi lewic. Thamagi kemo jami më lobo ni kékën.

²⁰ Ëntö pacö onu tye i polo. Onu etye ka kürö Alar na tye ka bino ki kunön, Rwoth onu Yecu Kiricito.

²¹ Ën bino lökö kom onu na görü ëka miö dökö calö kome më dheo. Ën tio ki tükö mërë na miö ën twër më kelo jami kibëc i the löc mërë.

4

¹ Pï manön, utmegona, na an amarö ëka aparö pïrwu rwök, cung unu na tük i Rwoth kömanön, nyikoneina më amara, un ënë ibedo yom cwinya ëka tok më dheo na an anwongo pi ticna.

Bed unu ki yom cwiny i Rwoth

² An akwaöwu in Euodia ëka Cintuke, më tyeko köp i kinwu piën un ibedo jö ka Rwoth.

³ An akwai in atic awodha më adyer, kõny mon ni, piën gin thon otio rwök më titö köp më Emuth na Bër köda, kanya acël ki Kelemento ëka k'etic ewodha kibëc, na nying-gi dong etyeko cöönö ökö i buk më kwö.

⁴ Bed unu ki yom cwiny i Rwoth i karë kibëc, ëka an anwö dökï nï: Bed unu ki yom cwiny!

⁵ Mii unu jö kibëc onge mwolo na un itye ködë. Rwoth dong cwök.

⁶ Kür ibed unu ki par i kom gin mörö, ëntö i köp kibëc mii unu Obanga onge gin na un imitö i lëga ëka ki bakö dhöwu kanya acël ki miö pwöc thon.

⁷ Ëka kuc k'Obanga, na löö ngec ka jö kibëc, bino gwökö cwinywu ëka thamawu i Kiricito Yecu.

⁸ Më ajiki, utmegona, gin mörö kékën na tye adyer, gin mörö kékën na römö awöra, gin mörö kékën na tye atir, gin mörö kékën na tye na leng, gin mörö kékën na më amara, gin mörö kékën na dhanö pwöyö, gin mörö tye na bër na löö onyo gin mörö na myero apaka, tham unu i kom gin ni gini.

⁹ Keth unu i tic gin na yam ipwonyo unu onyo igamö unu onyo iwinyo unu ki botha, onyo inënö unu ka an atimö. Cë Obanga më kuc bino bedo kodwu.

Pwöyö mïc na jö Pilipi ömïö

¹⁰ An atye kî yom cwiny rwök i Rwoth piën kobedini un dökî iparö pîra. Adyer, un ibedo ka parö pîra, ëntö un onwongo ba itye kî karë më kõnyöna.

¹¹ An ba atye ka kobo köp ni piën an atye ka mitö gin mörö kî bothwu. An dong apwonyara ökö ni gin mörö na an atye ködë rōma.

¹² An angeo bedo kî gin mörö na nönök, ëka thon angeo bedo kî gin mörö na büp. An apwonyara më yeng kî gin mörö këkën na an anwongo i karë mörö, kadî yengo rwök, onyo dangö kec, bedo kî lönyö na büp onyo bedo kî can.

¹³ An atwërö timö gin na kibëc piën Kiricito ënë mia tēkö.

¹⁴ Un itimö bër më ribërë köda i pēköna.

¹⁵ Un jö Pilipi ingeo unu na bër ni i karë na an ayaa kî i Macedonia i acaki titö köp më Emuth na Bër, ba tye jö n'oye Kiricito mörö n'örübërë köda i köp më miö ëka gamö mïc, na path kî un këkën.

¹⁶ Kadî naka i karë na an atye i Tecalonika un ibedo ka oro nîna kõny na an amitö wang na pol.

¹⁷ An ba akobo köp ni piën an atye ka mitö mïc kî bothwu, ëntö an amitö ni inwong unu magoba na bino kî i miö mïc.

¹⁸ An atyeko gamö gin na un imia kibëc ëka dwong rwök; an atye kî jami kibëc na an amitö, piën an agamö mïc na un ioro k'Epaprodito. Mïc ni obedo gin na ngwece kur n'ëtyërö both Obanga, na ën pwöyö ëka na yomo cwinye.

¹⁹ An alëgö ni Obangana bino miöwu jami kibëc na un imitö, nakun kwanyö kî i lönyö mërë më dheo na ën tye ködë i Kiricito Yecu.

²⁰ Dheo obed both Obanga Apap onu naka naka. Amen.

Moth më ajiki

²¹ Moth unu jö k'Obanga na leng kibëc i Kiricito Yecu. Utmego na tye gîni kanya acël köda omothowu.

²² Jö k'Obanga na leng kibëc omothowu, rwök mërë jö na tio gîni i pacö ka Cija.

²³ Kîca ka Rwoth Yecu Kiricito obed kodwu.

Waraga na Paulo öcöö both Jö Kolocai Köp na tye i waraga ka Paulo both jö Kolocai

Waraga ka Paulo both jö Kolocai onwongo ecöö both jö n'oye Kiricito na tye i Kolocai, taun na tye i Acia kukidë më Epeco. Pathi Paulo ënë öcakö athuko ka jö n'oye Kiricito ni ëntö onwongo tye i kabedo na Paulo öparö më tic ië, kite na ën ooro etic ki i Epeco, taun na dit më Roma na tye i Acia. Paulo onwongo ongeon ni epwonye na twot onwongo tye i kin jö n'oye Kiricito na tye i Kolocai n'ocere gini ni ka ngat mörö mitö ngeo Obanga ëka onwong larë myero öwör ëtëla më cwiny ëka ëlöc. Mëd i kom manön, epwonye ni okobo ni myero dhanö ömirë i thë twerö na pirë tek na calö lirë ëka myero ölüb cik na makö cem ëka ki köp nökenë.

Paulo öcöö köp ni më kwörö pwony ni ki köp më adyer k'Ekiricito. Köp më dhö cwinye na ën ödwökö ënë ni Yecu Kiricito twerö miö larë kikokome ëka ni yee ki tic mökö gini kwanyö jö ökö ki bothe. Obanga otio ki Kiricito më cweo wi lobo ëka tio ködë më dwongo lobo yo bothe. Ribërë ki Kiricito këkën ënë gen më larë tye ië pi wi lobo. Paulo okobo kanyalër thama mërë i kom pwony na pirë tek ni pi kwö ka jö n'oye.

Adyer tye ni Tukiko, n'otero waraga ka Paulo ni both jö Kolocai, onwongo owotho gin k'Onecimo, opii na Paulo onwongo öcöö waraga both *Pilemon* na kakarë.

¹ Waraga ni öya ki both Paulo na ënë akwëna ka Kiricito Yecu pi miti k'Obanga, ëka ki both ömin onu Timoteo.

² Both utmego na tye gini i Kolocai n'obedo jö k'Obanga na leng ëka na genere gini i Kiricito:

Obanga Apap onu ömiiwu gum ëka kuc.

Miö pwöc ëka lëga

³ Wan ëmiö pwöc i karë kibëc both Obanga, Apap ka Rwoth onu Yecu Kiricito, ka wan ëlëgö pirwu,

⁴ piën wan ewinyo pi yeewu i kom Kiricito Yecu ëka pi mar na un imarö ki jö k'Obanga na leng kibëc—

⁵ yee ëka mar n'obino pi gin na un igeno n'ëkanö i polo pirwu, n'onwongo iwinyo unu cön i köp më adyer na ënë köp më Emuth na Bër

⁶ n'obino bothwu. I wi lobo thükül köp më Emuth na Bër ni tye ka nyakö nyige ëka tye ka nya i kit yo acël nön, na calö kite n'obedo timërë ködë i kinwu, cakërë i ninö na un iwinyo ië ëka iniang unu i kica k'Obanga i adyer mërë kibëc.

⁷ Un inwongo pwony ni ki both Eapira na ënë atic awodhwa më amara, n'obedo atic ka Kiricito na genere na kakarwa,

⁸ ëka ën thon okobo niwa pi mar na Tipo Naleng ömiöwu.

⁹ Pi tyën köp ni, cakërë i ninö na wan ewinyo köp i komwu, wan ëlëgö pirwu na ba ekeng, nakun ëkwaö Obanga ni ömiiwu ngec na thuth i gin na ën mitö, nakun ibedo unu ki ryëkö ëka niang kibëc na Tipo Naleng miö.

¹⁰ Cë kwöwu obed n'opore both Rwoth, na yomo cwinye na bër, nakun itio unu tic na bëcö na miö kwöwu nyakö nyige ëka më döngö i ngec k'Obanga.

¹¹ Obanga ömiiwu tükö kibëc na rwatërë ki twerö më dheo mërë, ëk idang unu can kibëc nakun idiö unu cwinywu ki yom cwiny.

¹² Mii unu pwöc both Obanga Apap na miö onu ebedo jö n'opore më nywakö jami më alea kanya acël ki jö k'Obanga na leng i ker më tar.

¹³ Ën ölarö onu ki i twër më cöl piny cë okelo onu i ker ka Wode na ën marö,

¹⁴ ënë kökö onu ëka timö kica i kom bal onu.

Tëkö ka Kiricito

¹⁵ Kiricito obedo cal k'Obanga na ba nen, ën obedo na tye n'onwongo bara ecweo gin mörö ëka ën obedo athin kaö na tye ki löc i kom gin acwea kibëc.

¹⁶ Piën i ën, Obanga ocweo jami kibëc: jami na tye i polo ëka na tye i wi lobo, gin

na nen ëka gin na ba nen, kadï wegi then ker onyo wegi tẽkõ onyo ẽlõc ëka wegi twër; jami kibẽc ecweo kï twër mërẽ ëka pïrẽ.

¹⁷ Ën öcakõ bedo na tye kï i kin jami kibẽc, ëka i ãn jami kibẽc rïbërẽ kanya acẽl.

¹⁸ Ën thon obedo wic, ëka jö n'oye Kiricito ẽnẽ obedo kome. Ën obedo acaki n'öcakõ cer kï i kin jö n'õthõõ, ẽk ẽn obed ngat na tẽlõ yoo i jami kibẽc.

¹⁹ Pïën Obanga obino obedo kï yom cwiny cẽ oyeo nï Wode obed kï kite kibẽc na cal kï mẽgẽ,

²⁰ ëka i Kiricito ẽn oyeo mẽ dwõkõ jami kibẽc bothe, gin na tye i wi lobo onyo gin na tye i polo, nakun kelo kuc pï remo ka Kiricito n'õny i kor yath ariã.

²¹ Un yam ipokere ökö kï both Obanga ëka i thamawu ibedo unu lang mërẽ, pïën itimõ unu gin na reco.

²² Ëntõ kobedini pï thõõ ka Kiricito i kite mẽ kom dhanõ, Obanga ödwoõkõwu yo bothe, ẽk ekelwu i nyime na nwongo itye unu na leng abonge bal mörõ ëka na köp mörõ na rac ope i komwu,

²³ ka ibino mẽdërẽ unu mẽ bedo kï yee, nakun icung unu na tẽk ëka imoko unu iẽ na ba ilengere kï i gen mẽ köp mẽ Emuth na Bër. Man ẽnẽ köp mẽ Emuth na Bër na un iwinyo, n'ëtõtõ both gin acwea kibẽc na tye i thẽ polo, ëka na an, Paulo, adökõ atic pïrẽ.

Tic ka Paulo pï jö n'oye Kiricito

²⁴ Kobedini an cwinya yom pï can na an anwongo pïrwu, pïën an atye ka nywakõ can ka Kiricito na tye ka mẽdërẽ pï kome, na ẽnẽ jö n'oye Kiricito.

²⁵ Obanga ömïa tic mẽ kõnyõ jö n'oye Kiricito, ẽk amïi jïi onge na bër köp k'Obanga—

²⁶ müng n'obedo kanërẽ pï mwaka na pol ëka kï wang rok n'opoth, kobedini dong Obanga ömïõ onen ökö kanyalër both jögẽ na leng.

²⁷ Obanga õthamõ mẽ mïõ jögẽ ngeo müng ni na pïrẽ dit rwök n'obedo thon pï Erok. Müng nõn ẽnẽ nï Kiricito bedo i iwu, mïõ ibedo unu kï gen mẽ nywakõ dheo k'Obanga.

²⁸ Wan ẽtõtõ pï Kiricito nakun ẽcïkõ jö kibẽc ëka epwonyo kï ryẽkõ kibẽc, ẽk ekel ngat acẽlacẽl i nyim Obanga na nwongo dong otengo i Kiricito.

²⁹ Manõn ẽnẽ ömïõ an atio ëka ayelara rwök, nakun atio kï tẽkõ mërẽ na dit rwök na tye ka tic iã.

2

¹ An amõtõ nï inge unu kite na an atye ka yelara ködẽ mẽ tic pïrwu ëka pï jö na tye i Laodikia, ëka pï jö kibẽc na pod bara õnẽnõ koma.

² Tyën köpna ẽnẽ nï gïn myero öcük cwinygï ëka öribërẽ gïni kanya acẽl i mar, ẽk onwong gïni lõnyõ kibẽc mẽ nïang na bër, ẽk onge gïni müng k'Obanga na ẽnẽ Kiricito.

³ I Kiricito ẽkanõ lõnyõ kibẽc mẽ ryẽkõ ëka ngec.

⁴ An akobo niwu köp ni ẽk ngat mörõ kür öbwõlwu kï köp na bër na winyo müt, ẽntõ nwongo obedo mẽ twodo.

⁵ Kadï bed nï an ba atye kodwu i kom, ẽntõ an atye kodwu i cwiny, nakun cwinya yom mẽ nẽnõ kite na un iyübërẽ ködẽ na bër, ëka kite na un icung na tẽk ködẽ i kom yeewu i Kiricito.

Kwõ n'opore i Kiricito

⁶ Kite na dong iyeo unu Kiricito Yecu na calõ Rwothwu, myero imẽdërẽ unu mẽ kwõ i ẽn.

⁷ Mïi oriiwu ödõny na thuth i kome, nakun ibedo unu calõ õt n'ẽgërõ i kome, na nwongo icung unu na tẽk i yeewu kite n'epwonyowu ködẽ, na nwongo pwõcwu mẽdërẽ amẽda.

⁸ Gwökërẽ unu ẽk ngat mörõ kür ömakwu na calõ opii kï ryẽkõ mërẽ na thërẽ ope mẽ bwõl, na lübërẽ kï pwony mẽ thẽkwarõ ka dhanõ n'õya kï kom tẽkõ mẽ lobo ni ëka pathi kï both Kiricito.

⁹ Obanga kwõ i Kiricito i kite mërẽ kibẽc na calõ dhanõ,

¹⁰ ëka un ipong kï kwõ i kite kibẽc i Kiricito, na ẽnẽ obedo awi ẽlõc ëka wegi twër kibẽc.

¹¹ I Kiricito, un thon onwongo ẽlirõwu kï lirẽ na Kiricito ẽnẽ õtimõ, pathi lirẽ na dhanõ õlirõ kï cing-gï i komwu, ẽntõ mẽ

kwanyö kite më kwö më anywöli ökö ki i komwu.

¹² I karë n'ebaticawu, eikowu kanya acël ki Kiricito, ëka thon ecerowu kanya acël ködë pî yeewu i kom tükö k'Obanga na ën ocero Yecu ki i kin jö n'öthöö.

¹³ Un onwongo ithöö unu ökö pî balwu, ëka piën kwöwu më anywöli onwongo bara ëlirö. Cë Obanga ömïöwu kwö kanya acël ki Kiricito. Ën ötimö kica i kom bal onu kibëc,

¹⁴ cë öwëkö banya n'onwongo ëcöo i wi onu pî Cik n'onwongo ömïö köp ölöo onu, cë ökwanyö ökö ëka oguro i kor yath ariä.

¹⁵ Kiricito dong otyeko maö jami lwëny kibëc ki both ëlöc ëka wegî twër, nakun miögi lewic kanyalër ki löögi i kor yath ariä.

¹⁶ Pî manön, kür imïi unu ngat mörö öngöl köp i komwu pî gin na un icamö onyo gin na un imadhö, onyo pî karama më nïnö na dito, onyo karama më por ka dwe, onyo ceng Cabit.

¹⁷ Manön ginï kibëc obedo tipo kékën na nyutho gin na myero obin, ëntö gin na tye adyer nwongere i Kiricito.

¹⁸ Kür imïi unu ngat mörö okob nî köp ölööwu, nakun ën mitö nî jïi omwolere kën-gî twodo twodo më wörö emalaika, nakun ocung i kom anyuth mökö na ën ënënö. Koth jö nön wakërë nono abonge tyën köp mörö nakun gin thamö thama më kom kékën.

¹⁹ Ën ba okubëre i kom Kiricito na tük na ënë obedo wic. Ën gwökö dul kom kibëc ëka kubo wang wodhi ëka ler kanya acël, cë dong cakö döngö i kite n'Obanga mitö nî ödöng ködë.

²⁰ Un ithöö kanya acël ki Kiricito ëka ëgönyöwu ökö ki kom tükö më löc më lobo ni, pïngö pod dökî imëdërë unu më bedo calö jö më lobo, nakun igwökö unu cik mökö n'obedo köman:

²¹ "Kür imaki! Kür ibil! Kür igudi!"?

²² Manön kibëc obedo cik ëka pwony ka dhanö na makö jami na thum ökö ka etio ködgî.

²³ Cik nön ginï nen calö tye ki ryëkö mökö pî ketho cik më wörö Obanga na un inwongo pîrwu kenwu, më dökö na mwol

ëka më yelo kom jö ki can, ëntö ba könyö gin mörö më löönö miti më kom.

3

Kwö na nyen i Kiricito

¹ Kite na calö dong icer unu kanya acël ki Kiricito, keth unu dong cwinywu i kom jami na tye malö kanya Kiricito obedo ië i nget cing Obanga kucem.

² Keth unu thamawu i kom jami na tye malö i polo, ëntö pathi i kom jami na tye i lobo.

³ Piën un onwongo ithöö ökö, ëka kwöwu na nyen kobedini dong ëkanö kanya acël ki Kiricito i Obanga.

⁴ Ka Kiricito na ënë obedo kwöwu bino nen, un thon ibino nen kanya acël ködë ëka inywakö unu dheo mërë kibëc.

⁵ Pî manön, nek unu gin mökö më lobo na tye i iwu ökö: tim më ölyang, carö, miti më kom, thama na reco ëka woro më jami, piën woro më jami röm aröma ki wörö cal jwogi.

⁶ Akëmö k'Obanga bino pî koth tim nön ginï i kom jö na ba winyo köp mërë.*

⁷ Un dong iwok i koth kwö ni, i karë na un ibedo më lübögi.

⁸ Ëntö kobedini kwër unu koth jami ni ökö kibëc: akëmö, kéc ic, rac cwiny, ayeny, ëka köp më lewic myero kür owinyere ki i dhöwu.

⁹ Kür ikob köp më twodo both awodhi, piën dong ityeko unu gönyö kwöwu më anywöli ëka ki tim mërë na reco kibëc

¹⁰ ëka iruko unu kom na nyen n'Acwec tye ka röcö i ngec na nyen më dwökö i cal mërë.

¹¹ I kwö na nyen ni, apokapoka ope i kin jö Girik ëka Eyuda, onyo ngat n'ëlirö ëka ngat na ba ëlirö, arok, rok na pod odong cen i kwö më lobo ni,† opii onyo ngat na löre kënë, ëntö Kiricito ënë gin na pîrë tük, ëka bedo i onu kibëc.

¹² Pî manön, na calö un ibedo jö n'Obanga öyërö, jö na leng n'Obanga marö, myero ibed unu ki cwiny na müö iparö unu pî can k'ewodhwu, bed unu ki kica, mwolo, wörö ëka diö cwiny.

* 3:6 3:6 Baibul nökenë ba kobo ni i kom jö na ba winyo köp mërë. † 3:11 3:11 I lëb Girik jö Cikutia.

¹³ Ngat acēlacēl myero ödii cwinye i kom awodhe, nakun itimō unu kica i kom ewodhwu i kinwu kenwu pi balwu. Tim unu kica na calō Rwoth otimō niwu kica.

¹⁴ Na löö manön kibēc, myero ibed unu ki mar na tweowu kanya acēl na bër.

¹⁵ Piën ecwodowu i kuc na calō dul kom acēl, mi i unu kuc ka Kiricito olōö cwinywu ēka ibed unu ki pwöc.

¹⁶ Mi i unu köp ka Kiricito obed i iwu rwök. Pwonyere unu ēka ijükere unu kenwu ki ryekö kibēc n'Obanga ömiiwu. Wer unu wer me jabuli, wer me pakö Obanga ēka wer mökö me dini. Wer unu both Obanga ki pwöc i cwinywu.

¹⁷ Gin na kibēc na un itimō, kad i ki köp onyo ki tic mörö, tim unugi kibēc i nying Rwoth Yecu, nakun imiö unu pwöc both Obanga Apap nakun wok ki bothe.

Cik mökö pi Kwö k'Ekiricito

¹⁸ Un mon, mire unu kenwu i the löc ka cwöwu, piën manön enē gin n'opore i kin jö na tye i Rwoth.

¹⁹ Un cwö, mar unu monwu, kür ibed unu ki gero i komgi.

²⁰ Un ethinö, winy unu enyodowu i köp kibēc, piën manön enē yomo cwiny Rwoth.

²¹ Un bebe, kür ibed unu ki kwinyö i kom ethinöwu, piën balö cwinygi ökö.

²² Un opii, myero iwiny unu editewu me lobo i köp kibēc; pathi ki tic na nen ki wang-gi kekēn nakun nwongo imitö unu yom cwiny na yaa ki both dhanö, entö tii unu tic ki cwiny me lworö Rwoth.

²³ Tic mörö kekēn na un itio, tii unu na bër ki cwinywu kibēc na calö itio unu pi Rwoth, entö pathi pi dhanö,

²⁴ piën un ingeo ni ibino unu nwongo jami kibēc na yam Rwoth öyübö cön pi jögē na calö cül. Rwoth na onu etio püre enē Kiricito.

²⁵ Ngat mörö n'otimō gin na rac ebino cülö en ki gin na rac na en otimō, piën Obanga ba poko kin dhanö.

4

¹ Un edite opii, tii unu k'opiiwu i yoo n'atir ēka na bër, piën ingeo unu ni un thon itye k'Adit i polo.

Pwony nökenē

² Mëdërē unu ki lēga na wangwu thwolo nakun imiö unu pwöc.

³ Lēg unu pirwa thon, ek Obanga ömiiwa karē na bër me titö köp mērē, ek wan etit köp me mung ka Kiricito. Piën köp nön enē ömiö an atye i buc kany.

⁴ Lēg unu ek atit köp ni kanyalēr i kite na myero atim ködē.

⁵ Bed unu ki ryekö i kite na un imakö ki jö na ba oyee gini; nakun itio unu ki caa n'onen na bër.

⁶ Ek köpwu na un itwakö obed gin na kelo kuc, na nwongo itwakö unu köp na mit, ek inge unu kite me gamö peny ka ngat acēlacēl.

Moth më ajiki

⁷ Tukiko, n'obedo omego me amara, aköny tic ka jö n'oye Kiricito na genere ēka atic awodha i Rwoth, bino kobo niwu köp kibēc i koma.

⁸ An atye ka oro en yo bothwu pi tyen köp ni ek ömii inge unu kite na wan etye ködē kany ēka myero öcük cwinywu.

⁹ An aoro en kanya acēl k'ömin onu Onecimo me amara. En obedo dhanö na genere ēka öya ki bothwu. Gin bino kobo niwu gin na kibēc na tye ka timērē kany.

¹⁰ Aricitako n'obedo amabuc awodha omothowu, ēka Marako wod eyaa ka Baranaba thon omothowu. (Un dong igamö cik na makö en. Ka en obino yo bothwu, jöl unu en.)

¹¹ Yecu, na nyingē nökenē ecwodo ni Yucito, thon omothowu. Jö adek ni kekēn enē obedo gini Eyuda na tio gini tic kanya acēl köda kany pi ker k'Obanga ēka gin obedo ka kweo cwinya.

¹² Epapira, n'obedo dhanö acēl i kinwu ēka atic ka Kiricito Yecu, omothowu. En yelere me lēga pirwu i karē kibēc, ek icung unu na tek i gin na kibēc n'Obanga mitö, nakun itengo unu abonge akalakala mörö.

¹³ An amio caden me moko ni en otio tic rwök pirwu ēka pi jö na tye gini i Laodikia ēka i Kerapoli.

¹⁴ Luka, n'obedo daktar me amara, ēka Dema omothowu.

¹⁵ Moth unu utmego na tye gini i Laodikia, ēka moth unu Nimpa ki jö n'oye Kiricito na cökērē i ödē.

¹⁶ Kinge na dong ëkwanö waraga ni bothwu, myero imii unu thon ëkwan both jö n'oye Kiricito na tye gini i Laodikia ëka un thon myero ikwan unu waraga na an acöö both jö Laodikia.

¹⁷ Kob unu both Arikipo ni, “Myero inën ni icobo tic na Rwoth omii.”

¹⁸ An Paulo, acöö moth ni ki cinga. Po unu i kom twecona i buc. Kica k'Obanga obed kodwu.

1 Jö Tecalonika

Köp na tye i waraga ka Paulo më acël both Jö Tecalonika

Tecalonika onwongo obedo pacö na dit më lobo Macedonia na tye i the löc ka jö Roma. Paulo onwongo jö n'oye Kiricito i kabedo nön kinge na en öwëkö Pilipi. Cücüth kinge, pyem obedo tye i kin Eyuda na tye gini ki cwiny na rac i kom titö köp ka Paulo both jö na ba obedo Eyuda n'onwongo tye gini ki miti më lökërë i dini k'Eyuda. Edïö Paulo më yaa ökö ki i Tecalonika më cïdhö yo Berea. Kinge na dong en othuno i Korinti, Paulo onwongo köp ki both awodhe Timoteo na en tio ködë i kom köp na tye both jö n'oye Kiricito na tye i Tecalonika.

Waraga ka Paulo më acël both jö Tecalonika onwongo ecöo më cükö cwiny ëka më niangö jö n'oye Kiricito na tye kunön. En miö pwöc pï emuth i kom yeegi ëka mar; Paulo po wigi i kom kwö na en ökwö ködgï i karë na en tye bothgï, ëka ki gamö peny n'onwongo tye both jö n'oye Kiricito na makö köp më dwogo ka Kiricito. Paulo ökwanyö karë ni më kobo nigï më mëdërë ki tic anyim nakun kürö gini dwogo ka Kiricito ki gen.

1 Waraga ni öya ki both Paulo gin ki Cilibwano* ëka Timoteo,

Both jö n'oye Kiricito na bedo gini i Tecalonika na gin enë jö k'Obanga Apap ëka jö ka Rwoth Yecu Kiricito:

Gum ëka kuc obed kodwu.

Yee ka jö Tecalonika

2 Wan emiö Obanga pwöc i karë kibëc pïrwu nakun wan epo pïrwu i lëgawa.

3 Wan epo kite na un iketho ki yeewu i tic i nyim Obanga Apap onu, ëka kite na un iyelere ki mar kanya acël ki kite na un idiö unu ki cwinywu, pï genwu i Rwoth onu Yecu Kiricito.

4 Utmegowa n'Obanga marö, wan engeo ni Obanga öyërowu dong ökö,

5 piën köp më Emuth na Bër na wan ëtitö bothwu, ba igamö unu ki köp këkën ëntö ki tükö ëka ki Tipo Naleng, nakun ödönyö na thuth i cwinywu. Un ingeo na bër kite na wan ebedo ködë bothwu më könyöwu.

6 Un ibino iporo unu kitewa ëka kite ka Rwoth; kadï bed inwongo unu can na thwönë rwök, un igamö unu köp mërë ki yom cwiny na Tipo Naleng ömiö.

7 Man ömiö idökö unu apor na bër both jö kibëc n'oye Yecu na tye gini i Macedonia ëka Akaya.

8 Köp ka Rwoth owinyere pathi i Macedonia ëka Akaya këkën— ëntö köp i kom yeewu i kom Obanga owinyere örömö kanya kibëc. Pï manön wan ba dökï örömö kobo gin mörö ië,

9 piën jö nön kibëc odwongo köp i komwa kite na un ijölöwa ködë. Gin thon okobo kite na un ilökërë ködë both Obanga nakun iwëkö unu wörö cal jwogi pï tio tic n'Obanga na kwö ëka n'adyer,

10 ëka më kürö dwogo ka Wode ki i polo, na en ocero ki i kin jö n'öthöo—Yecu, n'ölarö onu ki i akëmö k'Obanga na tye ka bino.

2

Tic ka Paulo i Tecalonika

1 Utmegowa, un ingeo ni binowa më limöwu ba obedo më nono.

2 Kadï bed wan enënö can ëka ëtimö tim më lewic i komwa ki i Pilipi kite na un ingeo ködë, ëka kadï bed pyem obedo na dwong, Obangawa ömiöwa tük cwiny më titö niwu Emuth mërë na Bër kanyalër.

3 Piën köp na wan ëtitö ba öya ki i thama na ba tye atir onyo ki i thama na ba leng, ököra mörö ope ië.

4 Ëntö kite na calö Obanga dong otyeko pwöyöwa ëka ömiöwa köp më Emuth na Bër më atita, wan thon ëtitö kömanön, pathi më yomo cwiny dhanö ëntö më yomo cwiny Obanga na ngeo cwiny onu.

5 Un ingeo unu ni wan ba ëtwak nono më ywaö thamawu, wan ba ëkanö thamawa pï nwongo lim—Obanga enë obedo acadenwa.

* 1:1 1:1 *Cilibwano* Baibul nököne cwodo ni Cila.

⁶ Wan ba ërangö dheo ki both dhanö, kadi ki bothwu onyo ki both ngat mörö nökenë.

Na calö ëkwëna ka Kiricito wan onwongo myero eketh pëkö i komwu,

⁷ ëntö wan ebedo na mwol i kinwu calö aya k'athin na tye ka gwökö ëthinë.

⁸ Parö pirwu ömïö ba ëmïöwu köp më Emuth na Bër këkën n'öya ki both Obanga, ëntö wan ëmïö kwöwa bothwu piën wan onwongo ëmaröwu rwök.

⁹ Utmegowa, un ipo kite na wan onwongo eyelere ködë ki tic; i karë na wan ëtitö niwu köp më Emuth na Bër n'öya ki both Obanga, wan etio kiceng ëka kiwor ëk kür eketh pëkö i kom ngat mörö ki i kinwu.

¹⁰ Un ibedo ecadenwa, ëka Obanga thon ngeo kite na wan ebedo ködë na leng ëka n'atir abonge köp mörö n'ölöowa i nyimwu un jö n'oye.

¹¹ Un ingeo kite na wan ëkönyö ngat acëlacël ki i kinwu na calö apap na könyö ëthinë,

¹² nakun ëcükö cwinywu, ekweo cwinywu ëka ëkwaöwu ëk ilüb unu kwö n'opore both Obanga n'ocwodowu i löc mërë ëka i dheo mërë.

¹³ Wan thon ëpwöyö Obanga karë kibëc pi köp ni, piën cakërë na un igamö köp k'Obanga na un iwinyo ki bothwa, ba igamö unu na calö köp ka dhanö ëntö na calö köp adyer n'öya ki both Obanga, tye thon ka tic iwu un jö n'oyeo Yecu.

¹⁴ Utmegowa, un thon por unu kite ka jö k'Obanga n'oyeo Kiricito na tye i Yudea, na tye i Kiricito Yecu: Piën un thon inënö unu can ki both jöwu kikome na röm ki can na jö n'oye Kiricito önënö ki both Eyuda,

¹⁵ n'oneko gini Rwoth Yecu ëka edwarpiny, ëka oyelowa gini thon. Gin ba oyomo cwiny Obanga ëka thon obedo gini lang ka jö kibëc.

¹⁶ Gin thon ötëmö jüköwa ökö më titö köp both Erok ëk ölarë gini. Man ömïö balgi ömëdërë na thwönë rwök, ëntö kinge akëmö k'Obanga obino i komgi.

Miti ka Paulo më limö jö Tecalonika

¹⁷ Utmegowa, i karë n'epokowa kodwu pi karë na nönök (i kom ëntö pathi i cwiny), wan ëtëmö ki miti na thwönë më nwongo yoo më nënöwu dök.

¹⁸ Wan onwongo ëmitö më bino bothwu; an, Paulo, atëmö dök atëmö—ëntö Catan öjököwa ökö.

¹⁹ Ngö ënë genwa ki yom cwinywa ëka tok dheo më cung i nyim Rwothwa Yecu ka obino? Pathi un?

²⁰ Adyer un ënë ibedo dheowa ëka yom cwinywa.

3

¹ Më ajiki, i karë na dong wan ënënö ni ba dök ërömö dangö, wan ëthamö kënw më dong i Atene.

² Cë ëcakö oro Timoteo na ënë ömïnw ëka atic k'Obanga i titö köp më Emuth na Bër i kom Kiricito, më jingö ëka më cükö cwinywu i yeewu,

³ ëk ngat mörö kür cwinye opodhi i atëmatëma nonu. Un ingeo na bër ni can ni myero opodh i kom onu.

⁴ Piën i karë na wan etye bothwu, wan ebedo kobo niwu ni karë mörö ebino yelo onu. Eka ötimërë kömanön kite na un thon ingeo na bër.

⁵ Pi köp ni, i karë na an anënö ni ba dök arömö diö cwinya, an aoro Timoteo bothwu ëk aniang i kom yeewu. An onwongo atye ki lworö ni gwök onyo Catan öbwölöwu cë ticwa römö bedo na köny mërë ope.

Köp më cükö cwiny na Timoteo odwongo

⁶ Kobedini Timoteo pod odwogo ki bothwu yo bothwa ëka ën okelo niwa emuth na bër i kom yee ëka marwu. En okobo niwa ni un ipo pirwa ëka itye unu ki miti më nënöwa kite na wan thon etye ki miti më nënöwu.

⁷ Pi manön, utmegowa, cwinywa dong okwe i komwu pi yeewu i can ëka ayela n'eyelowu ködë kibëc.

⁸ Piën kobedini wan ëkwö pirwu ka icung unu na tük i Rwoth.

⁹ Wan ëtwërö miö pwöc both Obanga ningö pirwu pi yom cwiny kibëc na wan etye ködë pirwu i nyim Obanga?

¹⁰ Kiwor ëka kiceng wan ëlögö ki cwinywa kibëc ni nënöwu dök ëk ëmëd gin n'orem ki i kom yeewu.

¹¹ Wan ëlögö ni Obanga Apap onu ëka Rwoth onu Yecu öyab yoo niwa më bino bothwu.

¹² Wan ëlëgö dökî nî Rwoth ömîi marwu ömëdërë rwök both ngat acëlacël ëka both jö kibëc kite na wan ëmaröwu ködë.

¹³ Ëk ën öjïng cwinywu ibed unu jö na leng abonge köp mörö i nyim Obanga Apap onu i karë na Rwoth onu Yecu bino bino kî jögë kibëc na leng.

4

Kwö n'Obanga Mitö

¹ Më ajiki mërë utmegowa, wan ëkwaöwu i Rwoth Yecu nî imëdërë unu anyim naka naka kî kwö na un imakö kî bothwa më yomo cwiny Obanga, na un itye ka lübö.

² Po unu i cîk na yam wan ëmïöwu kî twërö ka Rwoth Yecu.

³ Obanga mitö nî ibed unu jö na leng: wëk unu tim më ölyang.

⁴ Ngat acëlacël myero onge kite më bedo kî dhakö mërë kënë kî cwiny na leng ëka kî wörö,

⁵ kür imîi unu miti më kom obuwu calö jö na ba ngeo gîni Obanga.

⁶ Ngat mörö kür ötîm bal i kom ömîn mërë onyo öbwöl ën kî köp ni. Piën Rwoth bino pwodo dhanö pî bal nön gîni kibëc, kite na yam wan ekobo ëka ëcîköwu.

⁷ Obanga ba ocwodo onu më nyöbërë kî bal ëntö më bedo jö na leng.

⁸ Pî manön, ngat n'ökwërö cîk ni ba ökwërö dhanö ëntö ökwërö Obanga, na miöwu Tipo mërë Naleng.

⁹ Kobedini köp na makö mar më utmego wan myero kür ëcöo niwu köp mörö ië, piën un kikomwu Obanga dong opwonyowu ökö më marö ngat acëlacël.

¹⁰ Ëka adyer dong imarö unu utmego kibëc i Macedonia kibëc. Ëntö wan ëkwaöwu, utmegowa, nî imëdërë unu ië naka naka.

¹¹ Keth cwinywu i bedo moth, ngat acëlacël öpar pî tic mërë nakun tio kî cîngë kite na yam wan ëcîköwu ködë,

¹² ëk kwöwu më nînö kibëc ömîi jö na ba ngeo Yecu öwörwu ëka un ba ibino jengere i kom jö nökenë pî gin na un imitö.

Bino ka Rwoth

¹³ Utmegowa, wan ba ëmitö nî ibed na ba ingeo unu köp i kom jö na dong öthöo,

onyo më bedo kî cwer cwiny calö jö n'ope kî gen.

¹⁴ Wan eye nî Yecu öthöo ëka ocer dökî ëka thon wan eye nî Obanga bino kelo jö n'öthöo na yee i kom Yecu kanya acël ködë.

¹⁵ Wan ekobo niwu köp ka Rwoth nî onu jö na kwö na pod edong naka i nînö më dwogo ka Rwoth, ba ebino tëlö nyim jö na dong öthöo.

¹⁶ Rwoth bino idho pîny kî i polo kî cwodo më twër, dwön malaika na dit bino winyere, buruji k'Obanga bino kok ëka jö na yam öthöo n'oye i kom Kiricito bino cakö cer.

¹⁷ Kinge manön, onu jö na pod edong na kwö ebino tero onu kanya acël ködgi i wi pöl më romo kî Rwoth i wi yamö ëk dong ebed both Rwoth na twal.

¹⁸ Pî manön, cük unu cwiny ngat acëlacël kî köp ni gîni.

5

Nînö më dwogo ka Rwoth

¹ Kobedini, utmegona, köp na makö caa ëka nînö myero wan kür ëcöo niwu,

² piën un ingeo na bër nî nînö më dwogo ka Rwoth bino bino calö akwo i kiwor.

³ Na jîi pod kobo nî, "Kuc tye, pîny okwe moth, gin mörö ope na rac," cë can na rac bino podho i komgi athura calö arem më nywöl na bino i kom dhakö na yac, ëka ngat mörö ope na bino bwöth.

⁴ Ëntö un, utmegona, ba itye unu i pîny na cöl na twërö miö nînö nonu bino i komwu athura calö akwo.

⁵ Un kibëc ibedo unu jö më tar ëka jö më kiceng. Onu ba ebedo jö më kiwor onyo më pîny na cöl.

⁶ Pî manön, myero onu kür ënîn calö jö nökenë, ëntö ebed na wang jö thwolo nakun ëgwökërë kën onu.

⁷ Piën jö na nînö, nînö gîni kiwor, ëka jö na mër, mër gîni kiwor.

⁸ Ëntö kite na onu ebedo jö më kiceng, myero ëgwökërë kën onu, nakun nwongo eruko yee ëka mar na calö nywenyo më gëngö kor, ëka gen më larë na calö tok n'obedo nywenyo.

⁹ Piën Obanga ba öyërö onu nî ëk akëmö mërë opodh i kom onu ëntö më nwongo

larë na yaa kî both Rwoth onu Yecu Kiricito.

¹⁰ En yam öthöö pî onu êk kadî onu êkwö onyo êthöö, ebin êkwö kanya acêl ködë.

¹¹ Pî manön, cûk unu cwiny ngat acêlacêl êka iköny unu ngat acêlacêl më döngö, kite na un itye ka timö ködë.

Cükö cwiny êka moth më ajiki

¹² Pî manön, wan êkwaöwu utmegowa, wör unu jö n'obedo êtêlawu na tye ka tic na tük i kinwu, na yelere gîni pîrwu i Rwoth êka na pwonyowu.

¹³ Bed unu kî wörö na dit êka kî mar i komgî pî tic na gîni tio. Bed unu kî kuc i kinwu kenwu.

¹⁴ Wan êkwaöwu utmegowa, jük unu jö na balö gîni karëgi abonge tic mörö, cûk unu cwiny jö na lwor, köny unu jö na görü, dii cwinywu i kom jö kibëc.

¹⁵ Nën unu nî ngat mörö ba öcülö gin na rac kî gin na rac, êntö karë kibëc tēm unu më timö gin na bër i kinwu êka both jö kibëc.

¹⁶ Bed unu kî yom cwiny i karë kibëc;

¹⁷ lëg unu karë kibëc;

¹⁸ mii unu pwöc i gin na kibëc, piën manön enë gin n'Obanga mitö kî bothwu i Kiricito Yecu.

¹⁹ Kür ijük unu Tipo Naleng më tio tic mërë;

²⁰ kür icaa unu köp k'edwarpîny.

²¹ Tēm unu gin na kibëc. Mak unu gin na bër.

²² Kwër unu tim na reco kibëc.

²³ An alëgö nî Obanga kikome, Obanga më kuc, ömii ibed unu jö na leng i yodhi kibëc, ögwök cwinywu, tipowu êka komwu më bedo abonge bal mörö i karë më dwogo ka Rwoth onu Yecu Kiricito.

²⁴ Ngat n'ocwodowu obedo ngat na genere êka bino cobo.

²⁵ Utmegowa, lëg unu pîrwa.

²⁶ Moth unu utmego kibëc kî moth më mar.

²⁷ Aciköwu i nyiing Rwoth më kwanö waraga ni both utmego kibëc.

²⁸ Kica ka Rwoth onu Yecu Kiricito obed kodwu.

2 Jö Tecalonika

Köp na tye i waraga ka Paulo më arïö both jö Tecalonika

Arubaruba na makö nïnö më dwogo ka Kiricito ömëdërë më kelo ayela both jö n'oye Kiricito na tye i Tecalonika. Waraga ka Paulo më arïö both jö Tecalonika makö köp i kom yee nï nïnö më dwogo ka Rwoth ötimërë dong ökö. Paulo öyübö köp ni nakun kobo nï na bara dwogo ka Kiricito örömö, bal ëka tim na reco bino mëdërë rwök i the löc ka ngat n'ecwodo nï “Atür Cïk” na bino pyem ki Kiricito.

Akwëna Paulo kobo na tük i kom gin na mitërë both jö n'oye më cung na tük i kom yeegi i karë më ayela ëka can, më tic pi gin na myero ökwö gini ködë kite na Paulo ëka etic ewodhe obedo tic ködë, ëka më dangö më timö gin na bër.

¹ Waraga ni öya ki both Paulo gin ki Cilibwano* ëka Timoteo,

Both jö n'oye Kiricito na bedo gini i Tecalonika na gin ënë jö k'Obanga Apap ëka jö ka Rwoth Yecu Kiricito:

² An alëgö nï Obanga Apap ëka Rwoth Yecu Kiricito ömiiwu gum ëka kuc.

Ngölö-köp i karë më dwogo ka Kiricito

³ Utmegowa, wan myero ëmii pwöc both Obanga pi karë kibëc pirwu, piën yeewu tye ka döngö rwök ëka mar ka ngat acëlacël i kom awodhe thon tye ka mëdërë.

⁴ Pi manön, wan etye k'awaka i kin jö n'oye Kiricito n'obedo gini jö k'Obanga i kom diö cwinywu ëka yee i ayela ëka atëmatëma kibëc na un itye ka dangö.

⁵ Man kibëc nyutho nï ngölö-köp k'Obanga tye kakarë, ëka pi manön ebino kwanöwu nï jö n'opore pi ker k'Obanga na un itye ka dangö can pirë.

⁶ Obanga bino timö gin na tye atir, ën bino miö can i kom jö n'ömiiwu can,

⁷ ëka bino miö yweo both jö n'eyelo ëka bothwa thon. Man bino timërë i karë na

Rwoth Yecu bino nen k'emalaika mërë na tük ki i polo i mac na lyël.

⁸ En bino pwodo jö na ba ngeo Obanga ëka na ba wörö gini köp më Emuth na Bër ka Rwoth onu Yecu.

⁹ En bino pwodogi ki can na bedo na twal ëka ebino ryëmögi ökö ki i nyim Rwoth ëka ki i dheo më tükö mërë

¹⁰ i nïnö na en bino dwogo, en bino nwongo dheo ki both jögë kibëc na leng ëka wörö ki both jö na yee i kome. Un thon ibino bedo i kin-gi, piën iyee unu cadenwa na wan ekobo niwu.

¹¹ Enë ömii wan ëlëgö pirwu i karë kibëc ëk Obanga onu ömiiwu ibed jö n'opore ki cwodo mërë, ëka ökönywu ki tükö mërë më cobo mitiwu kibëc na bécö na un itio pi yeewu.

¹² Cë nyiing Rwoth onu Yecu ebino wörö pirwu, ëka un thon inwong dheo pirë pi kica na yaa ki both Obanga onu ëka Rwoth Yecu Kiricito.

2

Dwogo ka Rwoth

¹ Utmegowa, na lübërë ki köp i kom dwogo ka Rwoth onu Yecu Kiricito ëka cökërë onu më rwatërë ködë, wan ëkwaöwu nï

² kür iwëk thamawu orubere ökö piöpïö, cwinywu thon kür opodhi kadi pi köp k'adwarpiny onyo köp n'ëtütö onyo waraga mörö n'ekobo nï öya ki bothwa na kobo nï nïnö ka Rwoth dong othuno.

³ Ngat mörö kür öbwölwu i yore mörö kékën, piën nïnö ka Rwoth bara bino naka ka jem i kom Obanga obedo na tye ëka atür cik thon onen, ngat na myero ebol i mac më kapiny.

⁴ En bino pyem ëka bino tingere malö en kënë na löö gin na kibëc n'ecwodo nï Obanga onyo gin mörö më awöra, ëk ebed i öt k'Obanga nakun nyuthere kënë nï en ebedo Obanga.

⁵ Ba ipo unu nï an akobo niwu köp ni i karë na an atye bothwu?

⁶ Un dong ingeo ngö na tye ka jükö, ëk Ngat na Rac onen ka karë mërë n'opore örömö.

* **1:1 1:1 Cilibwano** Baibul nökenë cwodo nï Cila.

⁷ Piën müng më tēkö k'atür cīk dong tye ka tic; ëntō ngat na tye ka jükō pod mëdërē më jükō naka ka ëryēmō ën ökö.

⁸ Cē atür cīk bino nen ëka Rwoth Yecu bino neko ën ökö kī yamō më dhögē cē tyeko ökö i karē na ën bino dwogo.

⁹ Bino k'atür cīk bino yaa kī i tic ka Catan nakun tio kī koth twodo kibēc më tango, anyuth ëka gin më aura gīnī,

¹⁰ ën bino tic kī bwöl na reco kibēc i kom jö na bino rwenyo. Gīn bino rwenyo piën ökwērō gīnī marō köp adyer na larögī.

¹¹ Pī manön, Obanga bino kethogī i thē twēr më bwöl ëk gīn oyee köp më twodo

¹² ëk köp ölöō jö kibēc na yee köp më twodo ëntō cwinygī yom i timō gin na ba tye atir.

Ëyērōwu pī larē

¹³ Utmegowa na Rwoth marō, myero wan ëmī pwöc both Obanga pīrwu i karē kibēc piën Obanga öyērōwu i acaki larōwu pī Tipo Naleng na lönyōwu më bedo na leng ëka pī yee köp më adyer.

¹⁴ Ën ocwodowu i larē nī k'Emuth na Bēr na wan ëtitō niwu; ëk ömī inywak unu dheo ka Rwoth onu Yecu Kiricito.

¹⁵ Pī manön utmegona, cung unu na tēk ëka imak unu pwony na wan epwonyowu kodē kadī kī köp më dhök onyo kī waraga.

¹⁶ Kobedini ëk Rwoth onu Yecu Kiricito kikome ëka Obanga Apap onu na marō onu kī kīca mērē okwe cwiny onu kī gen na bedo naka naka,

¹⁷ öcük cwinywu ëka öjīngwu i gin na kibēc na bēr i tic ëka i köp.

3

Kwac më lēga

¹ Mē ajiki utmegowa, lēg unu pīrwa ëk köp ka Rwoth ömēdērē më kēth pīöpīō ëka ëgam kī wörō, kite n'onwongo tye kodē bothwu.

² Lēg unu thon ëk Obanga ölarwa kī both jö na timō bal ëka jö na reco; piën pathī jö kibēc ënē tye kī yee.

³ Rwoth genere, ën bino mīōwu tēkö ëka bino gwökōwu kī both ngat na rac.

⁴ Rwoth ömīōwa gen i komwu, ëka wan etye kī gen nī itye unu ka mëdērē anyim më tio ngö na wan ekobo niwu.

⁵ An alēgō nī Rwoth ötēl cwinywu i mar k'Obanga ëka idiō cwiny na yaa kī both Kiricito.

Cīk më tio tic

⁶ Utmegowa, an acikōwu i nyīng Rwoth onu Yecu Kiricito më pokere ökö kī dhanō mörō na bedo abeda abonge tic ëka na ba lübō pwony na wan ëmīögī.

⁷ Un kikomwu ingeo na bēr kite na myero ipor unu kī kitewa. Wan onwongo ba ebeto abeda abonge tic i karē na wan etye bothwu.

⁸ Wan ba ëcamō cem ka ngat mörō abonge cülō, ëntō wan eyelere kī tic i kiceng ëka i kiwor ëk kür eketh pēkö i kom ngat mörō kī i kinwu.

⁹ Wan ëtimō kōmanön pathī nī wan epe kī twērō më nwongo kōny kī bothwu ëntō wan ëmīrē kēnwa më bedo apor bothwu më alüba.

¹⁰ I karē na wan etye bothwu, wan ëmīōwu cīk nī: “Ngat n'ökwērō tic myero kür ocem.”

¹¹ Wan ewinyo nī jö mökö kī i kinwu bedo gīnī abeda abonge tic ëntō dönyō gīnī i tic ka jö nököenē.

¹² Wan ëcikō koth jö nōn ëka dōkī ëbakō dhōwa i Rwoth Yecu Kiricito nī myero gīn otii ticgī ëk ngat acēlacēl öpīdhērē kēnē.

¹³ Ëntō utmegowa, kür idher unu më timō gin na bēr.

¹⁴ Ka ngat mörō ökwērō lübō cīk na tye i waraga nī, myero inīang unu i kom ngat nōn na bēr, ëk kür irībērē unu kodē ëk lewic ömakī.

¹⁵ Kür iter unu ën na calō langō ëntō na calō ömīnwu.

Köp më ajiki

¹⁶ An alēgō nī Rwoth më kuc kikome ömīiwu kuc i karē kibēc ëka i yodhi kibēc. Rwoth obed kodwu.

¹⁷ An, Paulo, acōō moth nī kī cīnga an kikoma, man ënē kite na an aketho kī cīnga i waragana kibēc. Man ënē kite na an acōō kodē.

¹⁸ Kīca ka Rwoth onu Yecu Kiricito obed kodwu.

1 Timoteo

Köp na tye i waraga ka Paulo më acël both Timoteo

Timoteo n'obedo ngat n'oye Kiricito ki i Acia, onwongo aya mërë obedo Ayuda ëka apap mërë obedo dhanö më Grecia. Timoteo owotho ki Paulo ëka ökönyö ën i tic më titö köp më Emuth na Bër.

Waraga ka Paulo më acël both Timoteo makö köp adek na pîrgi tæk.

Köp më acël na tye i waraga ni obedo më jükö pwony më twodo na tye i kin jö n'oye Kiricito. Pwony ni orubere ki thama k'Eyuda ëka jö na ba obedo Eyuda, n'onwongo ocung i kom köp më yee ni lobo ni obedo gin na rac ëka ni ngat mörö twërö nwongo larë ka cë tye ki müng më ryëkö ëka ki lübö pwony mökö na calö kwero cem mökö ëka kwërö nyom. Waraga ni thon tye ki köp na makö kite më tēla i kin jö n'oye Kiricito ëka wörö Obanga, ëka ki kite n'ëtēla ka jö n'oye Kiricito ëka ëköny tic myero obed ködë. Më ajiki mërë, Paulo müö thama both Timoteo më bedo atic na bër ka Yecu Kiricito ëka kite na myero ën oti ködë both gurup na papath n'oye.

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'obedo akwēna ka Kiricito pi cik k'Obanga Alar onu ëka Kiricito Yecu na gen onu tye i kome.

² Both Timoteo athin-na më adyer i yee:

Obanga Apap ëka Kiricito Yecu Rwoth onu ömiiwu gum, kica ëka kuc.

Jükö pwony më twodo

³ I karë na an aya më cīdhö yo Macedonia, an akwai ni ëk idong i Epeco ëk icik jö mökö kür dōki opwony gini pwony më twodo

⁴ onyo kür oketh gini cwinygi i kom köp mökö më ödödö, ëka ki nying mökö na gin öryëö na böcöböcö na lübö thëkwarö. Koth jami ni kelo pyem këkën, ba könyö yüb k'Obanga—n'ocung i kom yee.

⁵ Tyën köp më cik ni ënë ni jö n'oye kibëc myero obed ki mar na dhanö tye ködë ka cwinye leng ëka na kite bër, na bal mörö

ope i kome, ëka yee mërë twodo mörö ope ië.

⁶ Jö mökö ölökerë gini ökö ki i kom köp ni cë ödönyö gini më twakö köp atata na köny mërë ope.

⁷ Gin mitö bedo epwony cik k'Obanga, ëntö ba ngeo gini köp na gin twakö, onyo ngö na gin tye ka twakö na gin ocung ië na tæk rwök.

⁸ Wan engeo ni cik bër ka dhanö mörö otio ködë i yoo na bër.

⁹ Wan thon engeo ni cik ba eketho pi jö na kitegi atir, ëntö eketho pi ëtür cik ëka pi jö na jem gini, pi jö na ba lworö Obanga ëka pi ëbal, pi jö na ba leng gini, jö na ba ketho cwinygi i kom Obanga, pi jö na neko apapgi onyo ayagi, pi enek,

¹⁰ pi jö na timö tim më ölyang, jö na bedo ki cwö ewodhgi, onyo jö na kwalö dhanö ëka rwenyo gini ködgi ökö i müng, etwodo, jö na kwongo kwong abonge thërë—onyo ngat mörö na kwö mërë ba rwatërë ki pwony më adyer,

¹¹ man ënë pwony na nwongere i köp më Emuth na Bër n'ëmia më atita, köp më Emuth na Bër na titö pi dheo k'Obanga më gum.

Kica k'Obanga both Paulo

¹² An amiö pwöc both Kiricito Yecu Rwoth onu, na ën ömia tækö, ëka önënö ni abedo ngat na genere, ëka öyëra më tio tic mërë.

¹³ Kadī bed yam onwongo abedo ngat na yanyö nying Kiricito ëka abedo ka ketho ayela i kom jögë, ëka ngat na ger, ëntö Obanga obino onyutho kica mërë i koma piën an abino atimö manön kibëc pi kwia piny abonge yee.

¹⁴ Kica ka Rwoth onu ömëdërë na thwönë rwök i koma, kanya acël ki yee ëka mar na tye i Kiricito Yecu.

¹⁵ Man ënë köp adyer na myero dhanö kibëc oyee gini: Kiricito Yecu obino i lobo më larö ëbal—na an ënë abedo abal na löögi.

¹⁶ Ëntö pi tyën köp ni ën obino onyutho kica mërë botha ëk i an, abal na löö ki kin ëbal, Kiricito Yecu onyuth diö cwinye më aura botha na calö apor both jö na bino gini yeo ën, ëka onwong gini kwö na ba thum.

¹⁷ Wörö ëka dheo kibëc obed naka naka both Rwoth na löö karë kibëc, na ba thöo, na ba nen, Obanga acël kënë. Amën.

¹⁸ Athin-na Timoteo, an amiö cik ni bothi na lübërë kî köp na yam edwarpiny okobo i komi, ëk ka in ilübö köpgi, ilwëny lwëny na bër,

¹⁹ nakun icung i yeeni na tæk ëka na ii lër. Jö mökö ökwërö thama më i igi na nyutho nigî balgi ëka ömïö yeegi dong öbalërë ökö.

²⁰ I kin-gi ënë Kumenayo ëka Alegijanda, na an amiögi i cing Catan ëk opwonygi öwëk ginî yanyö Obanga.

2

Cik më lëga both Obanga

¹ Köp më acël na an aciki ködë ënë nî lëg pî jö kibëc. Lëg both Obanga ökönygi ëka ömïgi gum, ëka imïi Obanga pwöc pîrgi kibëc.

² Lëg pî rwodhi ëka kî jö kibëc na tye ginî i löc, ëk ömïi onu ebed kî kwö na yot n'elworo k'Obanga nakun onu thon ebedo kî wörö n'opore.

³ Man bër, ëka yomo cwiny Obanga Alar onu,

⁴ na mitö nî jö kibëc ölarë ginî ëka onge ginî köp më adyer.

⁵ Piën Obanga tye acël, ëka ngat acël na ribö Obanga kî dhanö tye acël, na ënë Kiricito Yecu,

⁶ na ën ömïrë kënë më kökö jö kibëc. Man ënë caden n'Obanga ömïö i karë mërë n'opore.

⁷ Man ënë ömïö Obanga öyëra më titö ëka më bedo akwëna më köp më Emuth na Bër—an atye ka kobo köp adyer, an ba abedo atwodo. Obanga oora më pwonyo Erok kî köp i kom yee ëka adyer.

⁸ Pi manön amitö nî cwö ölëg ginî Obanga i kabedo kibëc nakun tingo cing-gi na leng malö abonge akëmö onyo pyem.

⁹ An thon amitö nî mon myero orukere na bër, kî wörö, nakun gwökërë ginî, pathi kî yer wic n'ekedo, onyo gol, onyo aculo, onyo ruk mökö më wel na malö,

¹⁰ ëntö bërgi myero onen i tic na bëcö na gin tio, manön ënë gin na mïtërë both mon na cwodere ginî kën-gi nî gin jö na wörö Obanga.

¹¹ Dhakö myero opwonyere aliling ëka obed kî winy.

¹² An ba ayeo nî dhakö myero opwony onyo më bedo kî twër i kom ëcwö; ën myero öling alinga.

¹³ Piën Adam ënë ëcakö cweo, ëka dong Eba.

¹⁴ Eka pathi Adam ënë ëbwölö, ëntö dhakö ënë ëbwölö ëka ödökö abal.

¹⁵ Entö dhakö bino larö kwö mërë i karë më nywöl—ka ën bino mädërë më bedo kî yee, mar ëka bedo na leng nakun gwökërë kënë.

3

Ëtëla ka jö n'oye Kiricito

¹ Man ënë köp më adyer: Ka cë dhanö mörö mitö tic më bedo atël jö n'oye Kiricito, nwongo ën ömitö tic na bër.

² Atëla ka jö n'oye Kiricito myero obed abonge köp mörö n'ëjüko ën ië, obed kî dhakö acël, ngat na lörë kënë, obed ngat na gwökërë, obed ngat n'ëwörö, obed ngat na gwökö welo, obed ngat na twërö pwony,

³ na ba obedo amërö, na ba obedo ngat na kwiny, ëntö na mwol, na ba dhaa atata, na ba obedo ngat na marö lim.

⁴ Myero obed ngat na löö jö më ödë na bër ëka önën nî ëthinë winye kî wörö n'opore.

⁵ Ka ngat mörö ba twërö löö ödë na bër, ën twërö gwökö jö n'oye Kiricito n'obedo ginî jö k'Obanga nängö?

⁶ Myero kür obed ngat na nyen na pod ölökerë alöka, mïö kethere malö k'awaka, cë podho ökö, mïö köp löö ën na calö yam ölöö Catan.

⁷ Më ajiki, ën myero obed dhanö na jö na ba obedo ëlëbkör Yecu wörö, ëk kür okel lewic i kome ëka ömïi ën omok i owico ka Catan.

⁸ Kömanön thon, ököny tic ka jö n'oye Kiricito myero obed ginî jö n'ëwörö, jö na dhögi ba tye arïö, jö na ba obedo ëmadh köngö rwök, ëka kür obed ginî eworo më nwongo lim.

⁹ Gin myero obed jö na nïang na bër i mung më yee onu, nakun cwinygi leng.

¹⁰ Myero kono ëtëmgî, ka enwongo nî köp mörö na rac ope i komgi, cë ëmïgi otii na calö ököny tic i kin jö n'oye Kiricito.

¹¹ Kömanön thon, mon-gi myero obed mon n'opore më awöra, na ba obedo jö na twakö köp më twodo i kom jö nökenë entö obed gini jö na gwökere kën-gi ëka na genere gini i jami kibëc.

¹² Aköny tic ka jö n'oye Kiricito myero obed ki dhakö acël ëka myero ölöö ëthine ëka öde na bër.

¹³ Jö n'otio na bër na calö ëköny tic i kin jö n'oye Kiricito nwongo gini dito pïrgi kën-gi, ëka dökö gini jö na cwinygi tük i kom yee na tye i Kiricito Yecu.

¹⁴ Kadï bed an atye ki gen më bino yo bothi na cwöcwök, an atye ka cöönö bothi cük ni gini ëk,

¹⁵ ka an aruu, in ibino ngeo kite na myero jii obed köde i öt k'Obanga, na ënë jö n'oye Kiricito n'obedo gini jö k'Obanga na kwö, wir ëka acaki thërë më köp adyer.

¹⁶ Adyer onu kibëc eyee ni müng më lworö Obanga na onu ëtitö pïrë dit rwök: En onyuthere i kom,

ëkwanö ën ni kite atir pi Tipo Naleng,
emalaika önönö gini ën,
ëtitö pïrë both Erok,
ebino eyeo ën i lobo kibëc,
ëka dong etero ën malö i dheo.

4

Epwonye n'obedo etwodo

¹ Tipo Naleng kobo atir ni karë mörö i anyim jö mökö bino lökërë gini ökö ki kom yeegi, cë cakö gini lübö tipo na reco më bwöl ëka ki pwony na yaa ki both cene.

² Pwony n'obedo köman yaa ki both jö n'obedo etwodo, na thama na tye i igi na nyutho nigï balgi odhil ökö na calö gin n'ëwangö ki nywenyo na lyeth.

³ Gin jükö jii ni kür onyom gini ëka cükögi ni kür öcam gini cem mökö n'Obanga oketho ëk jö na yee ën ëka ki jö na ngeo köp adyer ögam gini ki pwöc.

⁴ Jami kibëc n'Obanga oketho bëcö, ëka ba tye mörö na myero ëkwër ökö ka ëgamö ki pwöc,

⁵ piën nwongo ëlönyö ki köp k'Obanga ëka ki lëga.

⁶ Ka in ibino miö pwony ni both utmego, in ibino bedo atic ka Kiricito Yecu na bër,

n'ëpidhö ki köp më yee ëka ki pwony na bëcö na in ilübö.

⁷ Kwër köp mökö më mingö na thërë ope na ba obedo më lworö Obanga. Pwonyiri keni më lworö Obanga.

⁸ Piën pwony më ryëö ler kom tye ki köny mökö, entö lworö Obanga tye ki köny i yodhi kibëc, piën twërö kelo kwö më karë ni ëka ki karë na tye ka bino anyim.

⁹ Man ënë köp më adyer na myero jö kibëc oye.

¹⁰ Manön ënë ömiö onu etio rwök ëka eyelere piën eketho gen onu i kom Obanga na kwö, na ënë obedo Alar ka jö kibëc, ëka rwök mërë pi jö n'oye.

¹¹ Pwony cük ni gini ëka ikob ni jö kibëc më timö gin na in ikobo.

¹² Kür iye ngat mörö ocai ni in pod itidi, entö bed apor both jö n'oye i twak, i kwö, i mar, i yee ëka bedo abonge gin mörö na rac.

¹³ Mii karëni më kwanö Cöc na Leng i nyim lwak, i titö köp mërë ëka më pwonyogi naka ka an adwogo.

¹⁴ Tii ki mïc n'emii i karë n'edwarpiny ötwak ëka edite ka jö n'oye Kiricito omii gum ki ketho cing-gi i wii.

¹⁵ Keth köp ni i tic, keth cwinyi ië, ëk jö kibëc önën kite na in itye ka woth köde anyim.

¹⁶ Gwokiri keni ëka igwök pwonyini thon. Makgi na tük, piën ka itimö kömanön, in kikomi ibino lari kanya acël ki jö na winyo köpni.

5

Kite më tic both jö nökenë

¹ Kür itwak ki gero both adwong mörö n'otii, entö twak köde na calö apapni.

Myero imak awope na calö utmegoni,

² mon n'otii na calö ayani, ëka ki mon na thünö na calö amegeni, abonge thama mörö na rac.

³ Mii wörö both mon na cwögi öthöo, na mitö gini köny rwök.

⁴ Entö ka dhakö na cwörë öthöo na tye k'ëthünö onyo k'ëkwaë, myero gin kono öcak pwonyo tic më dinigi ki gwökö pacögi nakun miö gini köny both jö n'önywölögi. Man ënë gin na yomo cwiny Obanga.

⁵ Ëntö dhakö na cwörë öthöo n'odong kënë abonge ngat mörö na miö ën kõny, ketho gen mërë i kom Obanga ëka mädërë më lëga both Obanga kiceng ëka kiwor pi kõny.

⁶ Ëntö dhakö na cwörë öthöo na rangö yom cwiny më jami na bëcö këkën nwongo öthöo kadï bed pod kwö.

⁷ Mii cik ni both jii, ëk obed gini abonge köp mörö n'ëjükögi ië.

⁸ Ka cë dhanö mörö ba miö kõny both wede mërë, ëka rwök mërë pi jö më ödë, nwongo dong ökwërö yee mërë ökö, ëka rac rwök na löö ngat na ba oyeo Obanga.

⁹ Myero kür ëcö nyiing dhakö mörö na cwörë öthöo na mwaka më dit mërë bara thuno pyer abicël, ëka myero obed dhakö n'obedo ki cwörë acël këkën,

¹⁰ myero obed ngat na ngere pi tic mërë na bëcö, na calö gwökö ëthiönö, ngat na jölö wele, ngat na lwökö tyen jö k'Obanga na leng, ngat na kõnyö jö na pëkö diögi, ëka ngat na mërë pi tic na bëcö i yodhi kibëc.

¹¹ Ëntö pi mon na pod thünö na cwögi öthöo, kür iketh nyiing-gi i kin jö nön. Ka miti më komgi ödiögi, miö kwërö gini ketho gen-gi i kom Kiricito ökö, cë cakö gini bedo ki miti më nyom.

¹² Pi manön miö kelo ngölö köp i komgi, piën nwongo ötürö gini cikërë na mëgi më acël.

¹³ Mëd i kom manön, lökërë gini dökö jö na komgi wac ëka nwongo bedo gini ka woth awotha i öt ki öt. Gin ba obedo jö na komgi wac këkën, ëntö dökö gini jö na twak atata, ëka bedo gini jö na rädërë i gin na ba obedo mëgi, bedo ka twakö gini köp na ba myero ötwak gini.

¹⁴ Pi manön ömiö akobo both mon na thünö na cwögi öthöo ni myero önyömërë gini ëk önywöl gini ëthiönö, ëka ölöö gini pecigï ëk kür ömii karë both lang onu më twakö gin mörö na rac i kom onu.

¹⁵ Piën jö mökö ki kin-gi dong ölökërë gini ökö më lübö kör Catan.

¹⁶ Ka cë dhakö mörö n'oye Kiricito tye ki mon thöo na ën gwökögi, ën myero ömädërë më kõnyögi ëk kür oketh pëkö i kom jö n'oye Kiricito, ëk jö n'oye Kiricito

obed gini ka kõnyö mon na cwögi öthöo na mitö ëkõnygi.

¹⁷ Edite na löö jö n'oye Kiricito myero ëmii gi wörö rwök, pol mërë jö na ticgi obedo më titö köp k'Obanga ëka pwony.

¹⁸ Piën Cöc na Leng kobo ni, "Kür itwe dhö thwön ka tye ka nyönö kal më apwoda," ëka ni, "Atic myero ëcül öcara mërë."

¹⁹ Kür iye köp mörö më adoth i kom adit mörö thwara ka ecaden ariö onyo adek omoko gini kokogi i kome.

²⁰ Edite na timö bal myero ijukgi ökö i nyim jii, ëk ömii jö nökenë obed gini ki lworo.

²¹ An dong aciki, i nyim Obanga ëka i nyim Kiricito Yecu k'emalaika n'ëyërö, më gwökö cik ni gini abonge lengere, ëka kür ibed ngat na lengere.

²² Kür ibunyiri më ketho cingi* i wi ngat mörö piöpiö, ëka kür iribiri ki jö nökenë i kom balgi. Ëntö myero ibed na leng.

²³ Cakërë kobedini, kür imodh pii këkën, ëntö cak madhö kõngö ölöc na nönök më kõnyö ii pi two na maki karë ki karë.

²⁴ Bal ka jö nökenë nen ökö kanya leng, na bara othuno anyim i kabedo më ngölö-köp; ëntö bal ka jö nökenë lübö kõrgi.

²⁵ I yoo acël nön, tic na bëcö nen ökö kanya leng, ëka ba tye mörö na twërö kanërë.

6

¹ Jö kibëc na tye gini i thë löc më opii, myero otii gini k'editegi na calö jö na myero ëwörgi ki wörö n'opong, ëk ngat mörö kür ötwak köp na rac i nyiing Obanga ëka pwony onu.

² Jö na dong tye k'editegi n'oye myero kür ökwër gini nyutho wörö bothgi, piën gin obedo utmego. Nakaka manön, gin myero otii tic bothgi na löö, piën jö na nwongo kõny ki i ticgi obedo gini jö n'oye ëka jö na gin marö. Man ënë jami na in myero ipwony ëka ikõnygi i yodhi kibëc na in itwërö.

Marö lîm

³ Ka ngat mörö pwonyo pwony na path nakun ba lübö köp adyer ka Rwoth onu

Yecu Kiricito ëka kî kite na myero jô n'oye ökwö ködë,

⁴ nwongo ën kethere malö kënë k'awaka, ëntö ba ngeo gin mörö kadî k'acël. Ën nwongo opong kî par na reco më pyem kî dhaa î kom köp mökö, na kelo nyeko, pyem, ayeny kî par na reco na müö gen rwenyo ökö kî î kin dhanö,

⁵ ëka müö jô na thamagî ba tio, n'ope gîni dong kî köp më adyer. Gîn thamö gîni nî lworö Obanga ënë obedo yoo më nwongo lönyö.

⁶ Lönyö dit rwök î lworö Obanga ka cë iyeng kî gin mörö këkën na in itye ködë.

⁷ Piën onu ba ekelo gin mörö î lobo, ëka onu ba ebino tero gin mörö kî î lobo.

⁸ Ëntö ka onu etye kî cem kî ruk, jami ni bino römö onu.

⁹ Jô na mitö bedo ëlönyö dönyö gîni î atëmatëma cë podho gîni î bal, ëka moko gîni î miti na pol më mingo na müö rwenyo gîni ëka thöo gîni ökö.

¹⁰ Piën marö lîm ënë acaki më gin na reco kibëc. Man ënë gin n'ömiö jô mökö yaa gîni ökö kî î yee, na tye gîni kî miti rwök î kom lîm, ëka müö can na pol ata bino î komgî.

Lwëny na bër më yee

¹¹ Ëntö in, dhanö k'Obanga, kwër jami ni kibëc, ëka iketh cwinyi î kite n'atîr, î lworö Obanga, î yee, î mar, î diö cwiny ëka kî mwolo.

¹² Lwëny lwëny na bër më yee. Mak kwö na ba thum na ték na yam ecwodi ië î karë na in ituco yeeni î nyim ecaden na pol.

¹³ An aciki î nyim Obanga na müö kwö both gin na kibëc, ëka î nyim Kiricito Yecu, na ën otuco yee mërë na bër î karë na ën ömiö caden mërë î nyim Pontio Pilato:

¹⁴ Gwök cik n'ëmiö bothi abonge bal mörö onyo köp mörö n'ejuki ië, naka ka Rwoth onu Yecu Kiricito bino nen,

¹⁵ n'Obanga bino kelo î karë mërë kikome—Obanga, n'ëpwöyö, ën acël këkën ënë Won Twër, Rwoth ka rwodhi,

¹⁶ na ën Obanga acël kënë na ba thöo, na bedo î tar mörö na ngat mörö ba römö nyikö na cwök ködë, na ngat mörö pod bara önënö onyo twërö nënö. Wörö ëka twër na ba jik obed bothe na twal. Amën.

¹⁷ Cîk ëlönyö më karë ni, öwëk gîni wakërë, ëka kür oketh gîni gen-gî î kom lönyö, na gen mörö ope ië, ëntö oketh gîni gen-gî î kom Obanga na müö onu jami kibëc na büp na yomo cwiny onu.

¹⁸ Kob nigî otii tic na bécö, ëka obed gîni jô n'ölöny î timö gin na bër. Po wigi më müö jamigi kî yom cwiny, ëka önywak gîni gin na gîn tye ködë.

¹⁹ Ka ötîmö gîni kömanön, nwongo ökanö gîni lönyö na bër pîrgî këngî pî karë më anyim, ëk ömak gîni kwö na ënë kwö më adyer.

²⁰ In Timoteo, gwök gin n'ëmiö î cingi. Gwokiri kî kom köp mökö n'ëtwakö na ba obedo më wörö Obanga, ëka kî kom pyem mökö na yaa kî gin na gîn cwodo twodo twodo nî ngec,

²¹ na jô mökö orwenyo yeegî ökö pî yeo koth twak ni.

Kîca k'Obanga obed kodwu.

2 Timoteo

Köp na tye i waraga ka Paulo më ariö both Timoteo

Waraga ka Paulo më ariö both Timoteo makö thama mërë na thwönë both Timoteo, na calö awodhe na könyö ën. Wi köp na pîrë tēk ënë më dangö köp kibēc. Paulo ömïö thama ëka öcükö cwiny Timoteo më mëdërë më miö caden i kom Yecu Kiricito, më cung na tēk i kom pwony më köp më Emuth na Bër ëka ki Cik na Cön, më tio tic mërë na calö apwony ëka atit köp k'Obanga, i karë më can kibēc ëka i karë na jii bino pyem ködë.

Paulo öcükö Timoteo më gwökërë ëk kür ödöny i pyem më mingo na köny mërë ope, ëntö balö jö na winyo köp mingo nonu.

Na lübërë ki köp ni kibēc, Paulo po wi Timoteo i kom apor më kwö mërë ëka tyën köp—më yee mërë, diö cwiny, mar, dangö can i karë më ayela.

Moth n'öya ki both Paulo.

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'obedo akwëna ka Kiricito Yecu pi miti k'Obanga, na lübërë ki cikërë mërë më miö onu kwö na tye i Kiricito Yecu.

² Both Timoteo athin-na na an amarö:

Obanga Apap ëka Kiricito Yecu Rwoth onu ömii bothi gum, kica, ëka kuc.

Paulo öpwöyö Obanga pi Timoteo

³ An amïö pwöc both Obanga, na an atio bothe ki thama n'atir, kite na kwerena otio gini bothe. Kiceng ëka kiwor an apo piri i lëgana.

⁴ Ka an apo i kom pii wangi, miö athamö më nënöni, ëk ka twërë apong ki yom cwiny.

⁵ An apo i kom yeeni na twodo mörö ope ië, n'öcakö bedo both adhani Loi ëka ayani Yuneki, ëka an angeo ni yee nön tye bothi thon.

⁶ Pi tyën köp ni an apo wii më tic ki mïc n'Obanga ömii i karë na an aketho cinga i wii.

⁷ Piën Obanga ba ömïö onu cwiny më lworö, ëntö cwiny na miö onu tēkö, mar ëka gwökërë kën jö.

⁸ Dong pi manön lewic kür ömakï më miö caden i kom Rwoth onu, onyo i koma na an abedo amabuc mërë. Ki tēkö n'Obanga mii, yubiri më dangö can köda pi köp më Emuth na Bër.

⁹ En ölarö onu ëka ocwodo onu më bedo jögë na leng—pathi pi gin mörö na onu ëtimö ëntö pi tyën köp më yüb mërë ëka kica. Kica ni ëmïö both onu i Kiricito Yecu na bara ecweo lobo,

¹⁰ ëntö kobedi dong enyutho ökö both onu i bino k'Alar onu Kiricito Yecu n'ökwanyö thöö ökö ëka okelo kwö na bedo na twal n'onen kanya leng pi köp më Emuth na Bër.

¹¹ Obanga öyëra na calö akwëna ëka apwony më titö köp më Emuth na Bër ni.

¹² Man ënë gin n'ömïö an atye ka limö can kobedini. Entö an lewic ba ömaka, piën an angeo ngat na yeena ocung i kome ëka angeo ni ën twërö gwökö na bër gin n'eketho i cinga naka i ninö nön.

¹³ Köp na in iwinyo ki botha, gwök na calö gin na pîrgi tēk më pwony, ki yee ëka mar na tye i Kiricito Yecu.

¹⁴ Gwök gin na bër n'eketho i cingi pi tēkö ka Tipo Naleng na bedo ii onu.

¹⁵ In ingeo ni jö kibēc na bedo gini i Acia öwëka gini ökö, ëka Pugelo gin ki Kermogen tye gini i kin-gi.

¹⁶ An alëgö ni Rwoth myero obed ki kica i kom pacö k'Oneciporo, piën ën obedo ka kweo cwinya ëka lewic ba obino ömakö ën i koma i karë n'etwea i buc.

¹⁷ Entö i karë na ën othuno i Roma, obedo ka rangöna rwök naka obino onwonga.

¹⁸ An alëgö ni Rwoth myero ömii ën onwong kica na yaa ki both Rwoth i ninö nön! In ingeo na bër rwök kit köny na pol na ën ökönya ködë i Epeco.

2

Acikari na bër ka Yecu

¹ Timoteo, athin-na, cung na tēk i kica n'ëmïö both onu i Kiricito Yecu.

² Gin na in iwinyo ki botha i nyim ecaden na pol, in thon ikob both jö na genere na römö pwonyo ki jö nökenë.

³ Dang gin na rac n'ëtimo i komi kanya acël ködwa, calö acikari na bër ka Kiricito Yecu.

⁴ Acikari mörö ope na tye i dhö tic na miö tic ki yökö bodo wie, piën thama mërë tye ni myero eyom cwiny adit n'öcöo ën i acikari.

⁵ Röm aröma, ka ngat na tye ka pyem i ngwëc, ba twërö löönö ngwëc ka ba ölübö cik më ngwëc.

⁶ Apur n'otio tic na tük ënë myero öcak camö gin n'öcök ki i pwodho mërë.

⁷ Tham pi gin na an atye ka kobo. Rwoth bino miöni kite më niang i kom jami ni kibëc.

⁸ Po i kom Yecu Kiricito, akwar Daudi n'Obanga ocerö ki kin jö n'öthöo. Man ënë köpna më Emuth na Bër,

⁹ na an atye ka limö can pirë, nakun etwea ki nyör calö abal. Ëntö köp k'Obanga ba etweo.

¹⁰ Pi manön ënë gin n'ömiö atye ka limö can kibëc pi jö n'ëyërogï, ëk gin thon onwong larë na tye i Kiricito Yecu, kanya acël ki dheo na ba thum.

¹¹ Man ënë köp më adyer:

Ka onu ëthöo ködë,
onu thon ebino kwö kanya acël ködë;

¹² ka onu ëdangö can,
onu thon ebino löc kanya acël ködë.

Ka onu ëkwërö ën,
ën thon bino kwërö onu,

¹³ ka onu ba egenere,
ën gire genere naka naka,
piën ën ba twërö kwërë kënë.

Atic n'Obanga pwöyö

¹⁴ Bed ka po wi jö k'Obanga i kom köp ni, ëka icikgi doki i nyim Obanga ëk öwëk gini pyem i kom köp mökö; piën manön ba bino könyö ngat mörö, ëntö balö jö kibëc na winyo.

¹⁵ Tim ki tük më miri keni both Obanga na calö atic n'ëpwöyö, atic na lewic myero kür ömakï ëka makö köp më adyer i yoo n'atir.

¹⁶ Kwër boko köp mökö na ba obedo më wörö Obanga, piën jö na dönyö ië bino rwenyo arwenya i kite më wörö Obanga.

¹⁷ Pwonygi bino këth calö bür na camö kom dhanö. Kumenayo gin ki Pileto tye gini i kin jö nön,

¹⁸ n'ölökërë gini ökö ki kom köp më adyer. Gin kobo ni cer ötimërë dong ökö, ëka tye ka balö gini yee ka jö mökö.

¹⁹ Ëntö acaki thërë n'Obanga oketho tye n'ocung na tük, na tye ki cöc i kome ni: "Rwoth ngeo jö n'obedo mëgë," ëka ni, "Dhanö acëlacël na cwodo nying Rwoth myero ölökerë ökö ki i kom bal."

²⁰ I öt na thwönë, ba bedo ië jami më gol ki ryal këkën, ëntö bedo ië thon jami mökö n'ëyübögi ki bao ëka lobo; mökö ëyübö pi tic na pirë tük ëka nökenë pi tic na pirë ba tük.

²¹ Ka dhanö mörö ölönyërë nakun öwëkö kite mërë na reco ökö, ën bino bedo gin më tic n'etio ködë i karë më dheo, kwö mërë bino bedo na leng, ëka bino bedo dhanö na pirë tük both Adwong nakun yübërë më tio tic mörö këkën na bër.

²² Pi manön, kwër miti më awobi ökö, ëntö iketh cwinyi i kite n'atir, yee, mar ki kuc, kanya acël ki jö kibëc na tye ka cwodo gini Rwoth ki i cwinygi na leng.

²³ Kwër pyem më mingo ökö na bino pi kwia piny, piën in ingeo koth pyem na calö manön kelo dhaa.

²⁴ Atic ka Rwoth myero obed ngat na ba dhaa atata, ëntö myero obed ngat n'obedo akica both jö kibëc, obed apwony na ryëk na ngeo pwony, ngat na diö cwinye.

²⁵ Obed ngat na twërö tirö jö na pyem ködë ki mwolo, ëk karë nökenë Obanga twërö miö jö nön cwiny më ngut ëk öniang gini na bër i kom köp adyer,

²⁶ cë miö ryëkögi dwogo ëka bino gini bwöth ki kom pawaka ka Catan n'onwongo miögi tio gin na ën mitö.

3

Kite ka dhanö i karë më ajiki

¹ Myero iniang unu ni i karë më ajiki, piny bino bedo na rac.

² Jii bino marö komgi kën-gi, nakun bedo jö na marö lim, jö na wakërë, jö na caö jii, jö na yanyö jii. Ba bino gini winyo enyodogi, ba bino gini miö pwöc mörö, bino bedo gini jö na ba leng,

³ ba tye gini ki mar, ba timö gini kica both jii, obedo gini jö na twakö köp më twodo i kom jö nökenë, obedo gini jö na mitigi ba jükërë, jö na ger, jö na dag gini gin na bër,

⁴ obedo gini jö örörö, jö na tye atata na ba parö gini piny, jö na kethere gini malö kën-gi ki wakërë, jö na marö kwö na yot nakaka marö Obanga—

⁵ bino gini makö kite më lworo Obanga na nen ki yökö, ëntö kwërö gini tükö mërë ökö. Pokiri ökö ki i kom jö na calö manön.

⁶ Jö mökö tye i kin-gi na dönyö gini i peci ka jö nökenë, cë löö gini thama ka mon mökö na tye ki görü, na pëkö më bal obuogi ökö, na mitigi tye na papath cë bedo ka ywaögi tungi ki tungi,

⁷ nakun pwonyere gini karë kibëc, ëntö ba twërö gini niang i kom köp adyer.

⁸ Jö nön röm aröma ki Yane ëka Yambure na yam opyem gini ki Muca. Gin thon tye ka pyem ki köp adyer i kite acël nön, thamagi dong köny mërë ope, ëka yeegi ba tye kakarë.

⁹ Ëntö gin ba bino mëdërë anyim piën mingogi nön bino ngere ökö both lwak kibëc calö më ka Yane ëka Yambure.

Cik ka Paulo më ajiki both Timoteo

¹⁰ Ëntö in, dong ingeo pwonyna ökö kibëc, ki kite na an abedo ka kwö ködë, yübna kibëc inënö, yeena, diö cwinya, mar na an atye ködë, ki kite na an abedo ka dangö ki can ködë,

¹¹ inënö thon kite na gin obedo ka yelona ködë, ki can na pol—dök ingeo gin n'ötimërë i koma i Antiokia, i Ikonio, ki Licitra, ayelayela na pol na an anwongo. Ëntö Rwoth ölara ökö ki ië kibëc.

¹² Adyer, jö kibëc na mitö gini kwö i kite më lworo Obanga i Kiricito Yecu ebino yelogi,

¹³ nakun jö na reco ki jö n'obedo gini etwodo bino gini mëdërë ki bedo na rac rwök na dong löö ökö, nakun bwölö gini jö nökenë ëka gin thon ëbwölögi.

¹⁴ Ëntö na calö in, myero imediri i gin na in ipwonyiri ië ëka na in iyeo, nakun ingeo jö na yam opwonyi gini,

¹⁵ ëka kite na in ingeo ki Cöc na Leng ködë i karë më thinoni na twërö miöni bedo na ryëk i yoo më larë pi yee i Kiricito Yecu.

¹⁶ Cöc na Leng kibëc ëcöo pi tükö ka Tipo Naleng k'Obanga. Könyö më pwony, më cokö, më tirö kite ka dhanö, ëka më pwonyo dhanö i yoo më kite atir,

¹⁷ ëk dhanö k'Obanga obed n'otengo, na nwongo öyübërë i yoo kibëc më tio tic na bër kibëc.

4

¹ Aciki i nyim Obanga ëka i nyim Kiricito Yecu, na bino ngölö köp ka jö na kwö ki jö n'öthöo, ëka ka bino dwogo më löc na calö Rwoth, an amio cik ni bothi:

² Tit köp k'Obanga; bed ni yubiri i karë na bër ëka i karë na rac, tir jii, cokgi ëka icük cwinyi—nakun idiö cwinyi rwök ëka ki pwony na pürgi tük.

³ Piën karë tye ka bino na dhanö ba bino winyo gini pwony më adyer. Nakaka manön, gin bino rangö epwonye na bino yomo cwinyi më kobo gin na ithgi mitö winyo.

⁴ Gin bino lökö ithgi ökö ki kom köp më adyer ëka lökërë gini i köp mökö më ödödö.

⁵ Ëntö in, myero ibed ngat na gwökërë i karë kibëc, i dangö can, i diö cwinyi, tii tic më titö köp më Emuth na Bër, dök icob ticni kibëc na bër.

⁶ An dong ëcwök önyö remona calö gin më atyëra i wi keno tyër, ëka karëna më wëkö lobo ni dong cwök.

⁷ An dong alwënyö lwëny na bër, atyeko ngwëc, ëka agwökö yee.

⁸ Kobedi dong ëkanö nina tok më kite atir, na Rwoth na ngölö köp atir bino miö botha i ninö nön—ëka pathi botha kékën, ëntö both jö kibëc na cwinyi tye ka kürö pi dwogo mërë.

Köp ka Paulo më ajiki

⁹ Tim ki tük më bino botha piöpö,

¹⁰ piën Dema dong öwëka ökö pi marö jami më lobo ni, ëka öcïdhö ökö yo Tecalonika. Krecen öcïdhö yo Galatia, ëka Tito öcïdhö yo Dalmatia.

¹¹ Luka kënë ënë tye kanya acël köda.
Nwong kom Marako ëka ibin ködë, piën ën
bër rwök ëka könya i dhö ticna.

¹² An aoro Tukiko öcïdhö yo Epeco.

¹³ Ka in ibino, kel nïna böngü na bor na
yam awëkö i Teroa i pacö ka Karpo. Kel
thon bukena nökenë na pïrgi tøk n'ëyübö kï
pyen.

¹⁴ Alegijanda n'obedo athedh mola
ötïmö tïm na rac rwök i koma, Rwoth bino
cülö ën i kom tïm mërë nön.

¹⁵ In thon myero igwokiri rwök ködë,
piën ën obino opyem rwök i kom köp onu.

¹⁶ I pidona më acël, ngat mörö ope
n'obino ocung pïra. Jö kibëc obino öwëka
gïni ökö. Pï manön Obanga kür öngöl köp i
wigï.

¹⁷ Ëntö Rwoth ocung ka ngeta ëka ömïa
tëkö, ëk an abed ka tuco köp mërë kakarë,
ëk Erok kibëc owiny gïni. Ëka Rwoth obino
ölara kï i dhö kibwor.

¹⁸ Rwoth bino laröna kï i kom gin na reco
kibëc, ëka bino kelona na bër i ker mërë më
polo. Dheo obed bothe naka naka. Amën.

Moth më ajiki

¹⁹ Moth Piricila gin k'Akwila, kï jö më
pacö ka Oneciporo.

²⁰ Eracito obedo i Korinti, ëka awëkö
Tropimo na two i Mileto.

²¹ Tïm kï tøk ibin na bara karë më cwïr
öcakërë. Yubulo omothi, Pudën gin kï Lino,
Kalaudia, ëka utmego kibëc.

²² Rwoth obed kodi. Kïca mërë obed
kodwu.

Waraga na Paulo öcöö both Tito Köp na tye i waraga ka Paulo both Tito

Tito onwongo obedo Arok n'ölökërë i dini k'Ekiricito. Ën obino ödökö awodh Paulo na könyö ën i tic mërë.

Waraga ka Paulo both Tito ëcöö both aköny mërë na tye i Kurete, n'onwongo ewëkö kunön më nënö tic ka jö n'oye Kiricito. Köp tye adek na pîrgi tük i waraga ni.

Më acël, etye ka nïangö Tito më po i kite n'ëtëla ka jö n'oye Kiricito myero obed ködë, rwök mërë i kite më kwö na ba bër ka jö na pol më Kurete. Më ariö, etye ka miö thama both Tito kite na myero opwony dul na papath ka jö n'oye Kiricito, jö na döngö, mon na döngö (na twërö pwonyo gini mon na thünö), cwö na thünö ëka opii gini. Më ajiki, acöc miö Tito thama na lübërë ki kite më kwö k'Ekiricito, rwök mërë më bedo ki kuc, wat na bër ëka më wëkö adagë, pyem, ëka popoka i kin jö n'oye Kiricito.

Moth

¹ Waraga ni öya ki both Paulo, n'obedo atic k'Obanga ëka akwëna ka Yecu Kiricito. An eora më jingö yee ka jö n'Obanga öyëro ëka më pwonyogi më ngeo köp më adyer na nyutho niggi kite më kwö më lworö Obanga.

² Yee ëka ngec ni ocung i kom gen më kwö na ba thum, n'Obanga, na ba twakö köp më twodo, onwongo öcökö na bara ecweo lobo.

³ Man ënë karë n'Obanga onyutho köp mërë kanyalër na wan ëtitö both jö kibëc. Man ënë köp n'onwongo egena ködë, n'Obanga Alar onu öcökö botha më atita.

⁴ Both Tito, athin-na më adyer na an anywakö kodi yee:

Obanga Apap ëka Alar onu Kiricito Yecu ömiiwu gum ëka kuc.

Tic ka Tito i Kurete

⁵ Tyën köp n'ömiö an aweki i Kurete onwongo obedo më yübö tic n'odong na ba othum, ëka më ketho edite i taun acëlacël, kite n'onwongo an aciki ködë.

⁶ Atëla myero obed ngat na köp mörö na rac ope i kome. Ën myero obed ngat na tye ki dhakö acël. Ëthinë myero obed jö n'oye Yecu Kiricito, na köp mörö më carö carö kür owinyere i komgi, onyo na ba winyo gini piny.

⁷ Piën atëla ka jö n'oye Kiricito obedo ngat na gwökö jami k'Obanga, myero obed ngat na köp mörö na rac ope i kome—kür obed ngat na wakërë, kür obed ngat n'akëmö makö pïöpïö, kür obed ngat na mër, kür obed akwinyö, kür obed ngat n'owor i lim.

⁸ Ën myero obed ngat na gwökö welo, ngat na marö timö gin na bër, ngat na lörë kënë, ngat na kite atir, ngat na cwinye leng, ëka na gwökërë kënë.

⁹ Ën myero ömak köp më adyer na tük kite n'epwonyo ködë, ëk ömii ën öcük cwiny jö nökenë ki pwony më adyer ëka më yübö thama ka jö na pyem ködë.

¹⁰ Piën jö n'obedo epyem pol gini, jö na twakö köp na thërë ope ëka jö na bwölö gini jii, pol mërë gurup ka jö na mitö ni jö kibëc myero ëlirgi pi larë.

¹¹ Koth jö nön myero imiwugi öling ökö, piën nwongo tye ka balö gini jö na pol naka ki jö më udigi kibëc ki pwonyo jami na myero gin kür opwony—ëka ni pi woro më nwongo lim.

¹² Naka thon ngat mörö acël ki kin edwarpinygi okobo ni, “Jö Kurete obedo gini etwodo karë kibëc, cal gini ki leeni na ger, eworo na komgi wac.”

¹³ Caden ni tye atir. Pi manön, myero ijükgi na tük ëk obed gini ki yee më adyer,

¹⁴ ëka kür obed gini më ketho cwinygi më winyo köp k'Eyuda më ödödö mökö na thërë ope, onyo cik ka jö na kwërö gini köp adyer.

¹⁵ Both jö na leng, jami kibëc tye na leng, ëntö both jö na kitegi öbal ökö ëka ba yee gini, gin mörö na leng dong ope bothgi. I adyer, ryëkögi ëka thama na tye i igi na nyutho niggi bal otyeko bal dong ökö.

¹⁶ Gin tuco ki dhögi ni gin engeo Obanga,

ëntö ticgi nyutho ni gin ba ngeo Obanga.
Gin obedo jo na reco, jo na ba winyo piny
eka ba twero gini timo gin moro na ber.

2

Pwony me adyer

¹ In myero ipwony gin na rwatere ki kop me adyer.

² Pwony cwö na dito me bedo jo na lore ken-gi, jo na romo awora, jo na gwokere ken-gi, jo na yeegi ki margi tye kakare nakun dio cwinygi.

³ Komanon thon, pwony mon na dito ni gin myero obed ki woro i kite me bedogi kibec, kur obed gini wegi anii na nwongo coko kop ki both jo nokene, kur obed gini jo na dong odoko gini opii ka kongö, entö obed gini jo na pwonyo gin na ber.

⁴ Ce gin dong twero pwonyo mon na thinö me maro cwogi eka ethinogi,

⁵ obed gini mon na lore ken-gi eka mon na leng, na tio gini tic me pacö, mon n'obedo gini ekica nakun mire gini both cwogi, ek kur omii jo nokene oyany kop k'Obanga.

⁶ I yoo acel non, cuk cwiny awope ni myero obed gini jo na gwokere ken-gi ki thama na tye atir.

⁷ In kikomi myero ibed apor me timo gin na ber i yodhi kibec. Bed ngat na kite atir i pwonyini, keth cwinyi ie rwök,

⁸ nakun itwakö kop adyer na ba miögi karé me nwongo bal moro ie, ek omii lewic ömak ngat moro na mitö pyem kod onu, pien nwongo gin ba nenö gin moro na rac na myero okob gini i kom onu.

⁹ Pwony opii obed gini ki winy both editegi i karé kibec, me temö yomo cwinygi. Gin myero kur opyem kodgi,

¹⁰ eka kur ökwäl gini gin moro ki bothgi, entö myero onyuth gini ni gin jo na genere rwök, ek i gin na kibec na gin bino timo omii pwony i kom Obanga Alar onu onen na ber.

¹¹ Pien kica k'Obanga na kelo laré onen dong ökö both jo kibec.

¹² Kica non pwonyo onu me kwero lubö kite ka jo na ba lworö Obanga eka ki miti kibec me lobo ni. Pwonyo onu me gwokere

këken onu, ek ebed na cwiny onu tye atir, eka ki kwö me lworö Obanga i lobo ni,

¹³ nakun onu ekürö gum na gen onu ocung ie—ene me nenö Obanga onu na dit eka Alar, Yecu Kiricito ka bino dwogo ki dheo.

¹⁴ En ömire kene pi onu me gönyö onu ökö ki i kom bal kibec eka me lönyö onu ek ebed jogé kikome, na tye gini ki miti me timo gin na ber.

¹⁵ In myero dong ikob kop ni gini. Cük cwinygi eka ijükgi ki twer kibec. Kur imii ngat moro ocai.

3

Kit kwö k'Ekiricito

¹ Po wi jo n'oye me mire ken-gi i the löc k'etela eka wegi twer, me bedo ki winy, me yubere pi tio tic kibec na becö.

² Kob nigi kur ötwak gini kop na rac i kom ngat moro, obed gini ki kuc, obed gini ki mwolo eka me timo kica both jo kibec.

³ I karé moro n'opoth anged, onu thon onwongo pod ebedo jo na ming, jo na ba winyo piny, onu onwongo erwenyo ökö eka ebedo opii me miti ka jami na papath na yomo cwiny onu. Onu ebalö karé onu i cwiny me nyeko eka adage, jii odagö onu eka onu thon edageré këken onu.

⁴ Entö i karé na kica eka mar k'Obanga Alar onu onen,

⁵ en ölarö onu, pathi pi tic moro na becö n'onwongo onu etimö, entö pi kica mere. En ölwökö bal onu nakun miö onu nywölere me ariö eka me miö onu dökö jo na nyen ki Tipo Naleng.

⁶ En öönyö Tipo Naleng i kom onu na thwöné i Alar onu Yecu Kiricito.

⁷ Pi kica mere en ökwanö onu ni kite onu atir eka ömiö onu me bedo ki gen me nwongo kwö na ba thum.

⁸ Man ene kop adyer. An amitö ni icung unu na tek i kop ni gini, ek jo na dong oye gini Obanga obed gini ki thama me mire me tio tic na becö. Manon ene ber rwök eka bedo me köny both jo kibec.

⁹ Entö kwer unu kop me pyem mökö me mingo mingo eka ki kop i kom nying mökö me thekwarö, dhaa eka larö kop i kom cik.

Man gĩnĩ kibęc ba bino kõnyöwu, ěka kõny mĕrĕ ope.

¹⁰ Cok dhanö na kelo apokapoka wang mĕ acĕl, ěka icok wang mĕ ariö. Kinge manön, kür dökĩ iribiri ködĕ.

¹¹ Myero inge nĩ koth dhanö nön ölökerĕ dong ökö kĩ köp adyer ěka ötimö bal; ěn dong öngölö köp i kome kĕnĕ.

Köp mĕ ajiki

¹² Ka an abino oro Artema onyo Tukiko bothi, nĕn nĩ itimö tĕk mĕ bino yo botha i Nikopoli, piĕn an dong atyeko moko thamana mĕ bedo kunön i karĕ mĕ cwĭr.

¹³ Tim kĩ tĕk mĕ miö kõny both Jena, na ěn obedo ngat na ngeo cĭk, gĩn k'Apolo i wothgi ěka inĕn nĩ gĩn tye kĩ jami kibęc na gĩn mitö.

¹⁴ Jö onu myero opwonyere gĩnĩ mĕ mĭrĕ mĕ tio tic na bęcö, ěk obed gĩnĩ jö na twĕrö kõnyö ewodhgĩ na can mökö diögĩ, ěka kür obed gĩnĩ kĩ kwö na kõny mĕrĕ ope.

¹⁵ Utmego kibęc na tye gĩnĩ kanya acĕl köda kany omothi gĩnĩ. Moth utmego kibęc na marö onu i yee.

Kĩca k'Obanga obed kodwu!

Waraga na Paulo öcöö both Pilemon Köp na tye i waraga ka Paulo both Pilemon

Pilemon onwongo obedo Akiricito n'oywek rwök, nen calö ën onwongo obedo ngat acël i kin jö n'oye Kiricito na tye i Kolocai ëka obedo ngat n'onwongo tye k'opii mërë na nyingë Onecimo. Opii ni onwongo öngwëcö ökö kî both adwong mërë ëka ën obino örwatërë kî Paulo, n'onwongo tye i buc. Paulo obino ömïö Onecimo ödökö Akiricito.

Waraga ka Paulo both Pilemon obedo kwac both Pilemon më ribö watgi gin k'opii mërë, na Paulo tye ka oro cen yo bothe ëka öjöl ën pathi na calö opii n'ëtïmö kica këkën ëntö na calö omego n'obedo Akiricito.

Moth n'öya kî both Paulo

¹ Waraga ni öya kî both Paulo, n'obedo amabuc ka Kiricito Yecu, ëka Timoteo ömîn onu,

Both Pilemon okone onu më amara ëka atic awodh onu,

² kî jö n'oye Kiricito na cökërë i odi gin k'amîn onu Apia, ëka both Arikipo acikari awodh onu:

³ Obanga Apap onu ëka Rwoth onu Yecu Kiricito ömïïwu gum ëka kuc.

Mar ka Pilemon ëka yee mërë

⁴ An apwöyö Obangana i karë kibëc kite na an apo piri i lëgana,

⁵ piën an atye ka winyo köp i kom marni pî jö k'Obanga na leng kibëc ëka yeeni i kom Rwoth Yecu.

⁶ Kite na in itye ka nywakö yeeni kî jö nököënë i güre kanya acël, an alëgö nî ëk iniang na thuth i kom gin na bër kibëc na onu etye ködë i Kiricito.

⁷ Marni ömïa yom cwiny na thwönë rwök ëka thon öcükö cwinya, piën in, ömëra, ikweo cwiny jö k'Obanga na leng.

Kwac ka Paulo pî Onecimo

⁸ Pî manön, kadî bed nî an atye kî tæk cwiny i Kiricito na müö an aciki më tio gin mörö na mitërë,

⁹ ëntö pî mar, an anënö nî bër akwai. An Paulo, na bedo ngat n'otii ëka kobedini thon abedo amabuc pî Kiricito Yecu,

¹⁰ an akwai pî athin-na Onecimo, na an adökö apap mërë nakun onwongo an atye i buc kany.

¹¹ I karë n'opoth ën onwongo ba tye kî köny mörö bothi, ëntö kobedini ën dong tye kî köny na thwönë rwök bothi ëka botha.

¹² An atye ka oro ën cen yo bothi—na ën obedo dhö cwinya kikome.

¹³ An onwongo amitö nî agwök ën botha kany, ëk ömïa köny na kakari nakun pod atye i buc pî titö köp më Emuth na Bër.

¹⁴ Ëntö an onwongo ba amitö nî atim gin mörö nakun in ba iyeo, ëk bërne kür obed na calö gin mörö n'ediî adia ië, ëntö obed kite na in iyeo ködë.

¹⁵ Gwök onyo gin n'ömïö ën opokere kodi pî karë na nönök onwongo obedo nî ëk igam ën yo bothi dong na twal—

¹⁶ pathi dökî na calö opii, ëntö na löö opii ökö, na calö omego më amara. Ën pîrë tæk botha ëntö pîrë tæk bothi rwök na calö dhanö na konyi ëka na calö omeru i Rwoth.

¹⁷ Pî manön, ka in ingeo nî an abedo atic awodhi, jöl ën kite na in onwongo itwërö jölöna ködë.

¹⁸ Ka cë ën ötimö gin mörö na rac bothi, onyo tye kî banyani mörö, kwan-gî i wia.

¹⁹ An, Paulo, ënë acöö waraga ni kî cinga. An abino cülöni—nakun an ba akobo nî in thon itye kî banyana, ën kwöni kikome.

²⁰ Eyo, ömëra, an amitö köny mörö kî bothi i Rwoth. Kwe cwinya i Kiricito.

²¹ An atye kî gen na tæk i komi nî in ibino winyo dhöga, ënë ömïö an acöö nini köp nî nakun angeo nî ibino timö na löö gin na an akwaö.

²² Gin acël nököënë: Yüb nîna kabedo mörö na an abino bedo ië, piën an atye kî gen nî lëgawu bino müö ëgönya më dwogo yo bothwu.

²³ Epapira, amabuc awodha i Kiricito Yecu, omothowu.

²⁴ Marako, Aricitako, Dema ëka Luka
etic ewodha thon omothowu.

²⁵ Kica ka Rwoth Yecu Kiricito obed
kodwu.

Yakobo Köp na tye i waraga ka Yakobo

Waraga na Yakobo öcöö obedo köp n'ecökö kanya acël më pwonyere na myero eketh i tic, ëcöö both “jö k'Obanga kibëc n'ökëth gini i wi lobo thükül.” Acöc otio ki kwa cöc na papath n'ëkanö tyënë ökö më miö pwonyere na lübö ryëkö n'eketho i tic ëka ki kite n'Ekiricito myero obed gini ködë. Ki kom kite k'Ekiricito ën otio ki wi köp na papath na calö lönyö ëka can, atëmatëma, kwö na bër, apokapoka, yee ëka ketho gin mörö i tic, kite më tic ki lëb, ryëkö, dha, awaka ëka mwolo, ngölö köp both jö nökenë, wakërë, diö cwiny, ëka lëga.

Waraga ni twakö köp na pïrë tük i kom ketho gin mörö i tic na wotho kanya acël ki yee, i kite më tic më dini k'Ekiricito.

Moth n'öya ki both Yakobo

¹ Waraga ni öya ki both Yakobo atic k'Obanga ëka Rwoth Yecu Kiricito.

Both kaka apar wie ariö n'ökëth gini i wi lobo thükül.

Amothowu.

Yee ëka dangö atëmatëma

² Utmegona, bed unu ki yom cwiny na thwönë ka ëtëmöwu i yodhi na papath,

³ piën ingeo unu ni tëmö yeewu miö idio unu cwinywu.

⁴ Wëk unu diö cwiny ocob tic mërë ëk ibed unu jö n'otengo, na bal mörö ope i komwu ëka doki ibed unu na gin mörö thon ba orem ki bothwu.

⁵ Entö ka ngat mörö tye i kinwu na ryëkö mërë nönök, myero ën ökwa ki both Obanga na miö both jö kibëc ki yom cwiny, nakun ba coko ngat mörö, ëka ebino miö bothe.

⁶ Entö ka ën lëgö, myero ën oyee ëka kür obed k'akalakala, piën ngat na tye k'akalakala röm ki pii më nam na tagere, na yamö cwarö.

⁷ Dhanö nön myero kür ötham ni ën ebino nwongo gin mörö ki both Rwoth,

⁸ piën ën obedo dhanö na thama mërë ariö, na ba cung na tük i jami kibëc na ën timö.

Can ëka lönyö

⁹ Jö n'oye n'obedo ëcan myero öwakërë gini ka etingogi malö,

¹⁰ ëka ngat n'obedo alönyö myero öwakërë ka ëdwökö piny, piën ën bino rwenyo calö thur lum.

¹¹ Ceng donyo ki lyetho mërë ëka nero lum ökö, thure öny cë lengo mërë bal ökö. I kit yoo acël nön, ngat n'ölöny bino rwenyo ökö i dyere tic mërë më karë kibëc.

Bwöl ëka atëmatëma

¹² Ngat na cung na tük i atëmatëma tye ki gum, piën ka ën ölöö atëmatëma, ën bino nwongo tok më kwö n'Obanga öcikërë më miö both jö na marö ën.

¹³ Ka ëbwölö ngat mörö, ën kür okob ni, “Obanga ënë öbwöla.” Piën gin na rac ba twërö bwölö Obanga, ëka ën thon ba bwölö ngat mörö.

¹⁴ Entö ngat acëlacël miti mërë kënë ënë bwölö ën, ywaö ën ökö, ëka ömö cwinye.

¹⁵ Cë kinge ka miti dong öyac, nywölö bal. Bal ka ödongö n'otengo dong, nywölö thö.

¹⁶ Utmegona më amara, kür iwëk ëbwölwu.

¹⁷ Gin mörö na bër ëka mïc kibëc na bal mörö ope ië bino ki malö both Obanga Apap, na ënë acwec më tar na ryëny, na ba lökërë calö tipo na wirë.

¹⁸ En öyëro më nywölö onu ki köp mërë n'adyer, ëk onu ebed calö cem na tye i pwodho n'öcakö cëk ki kin jami kibëc n'ecweo.

Winyo ëka tiino

¹⁹ Utmegona më amara, ngee unu köp ni: Dhanö acëlacël myero owiny köp piöpiö, entö kür myero öbünyërë më twak, ëka kür akëmö ömak ën piöpiö.

²⁰ Piën akëmö ka dhanö ba cobo kit kwö n'atir n'Obanga mitö.

²¹ Pi manön, kwër unu gin na kibëc më lewic ëka ki tim na reco na tye i kwöwu. Gam unu ki mwolo köp n'Obanga öpidhö i cwinywu na twërö laröwu.

²² Ëntö bed unu jö na ketho gin n'etwakö i tic. Kür ibed unu jö na winyo awinya kékên nakun ibwölërë unu kenwu.

²³ Piën ka dhanö mörö obedo ngat na winyo köp ëka ba ketho i tic, ën bedo calö ngat na röpö wangë ki i kiyo.

²⁴ Ëntö ka otyeko dong röpërë, cïdhö ökö ëka cücüth wie wil ökö i kite na ën ebedo ködë.

²⁵ Ëntö ngat na röpö i cïk na bal mörö ope ië na kelo kuc, ëka ketho thama mërë ië, na wie ba wil i kom gin na ën owinyo, ëntö tio gin nön—ën bino bedo ki gum i kom gin na ën tio.

²⁶ Ka ngat mörö thamö ni ën ebedo adini nakun ba gwökö lëbë, ën nwongo tye ka bwölërë kënë ki i cwinye ëka dini mërë köny mërë ope.

²⁷ Dini na leng i nyim Obanga Apap na gin mörö na rac ope ië ënë: më könyö ëthinö kic ëka mon thöo na tye i can, ëka më gwökërë kën kür gin mörö më lobo obali.

2

Apokapoka na thërë ope

¹ Utmegona, na calö jö n'oye Rwothwa më dheo Yecu Kiricito, kür dökï inyuth unu apokapoka mörö.

² Cë ka dhanö mörö n'oruko agïth më gol ëka ki böng na bëcö obino i athukowu, ëka dökï dhanö n'obedo acan n'oruko böng na reco obino,

³ un ïcakö unu thamö pï ngat n'oruko böng na bëcö nakun ikobo unu ni, “Adwong, bed i then kany,” ëntö both acan ikobo unu ni, “Cung kunön, onyo bed pïny ka tyëna kany,”

⁴ manön nwongo ba dong iketho unu apokapoka ökö i kinwu nakun ibedo unu ëngöl-köp ki thama na reco?

⁵ Winy unu, utmegona më amara: Pathï Obanga ënë öyërö ëcan i lobo ni më bedo ëlönyö i yee ëka më leeno ker na ën öcïkö both jö na marö ën?

⁶ Ëntö un ïcaö ëcan. Pathï ëlönyö ënë büröwu? Pathï gin ënë terowu i nyim okiko?

⁷ Pathï gin ënë jö na twakö köp na reco i kom nyïng na bër n'ëmiö bothwu?

⁸ Ka igwökö unu cïk na pïrë tük n'ëcöö i Cöc na Leng ni, “Mar awodhi na calö imarö komi keni,” nwongo itimö na bër.

⁹ Ëntö ka inyutho unu apokapoka, nwongo itimö unu bal ëka ebino ngölö niwu köp na calö jö n'ötürö cïk.

¹⁰ Piën ngat na gwökö cïk kibëc ka opodho i acël nwongo ötürö cïk kibëc.

¹¹ Piën ngat n'okobo ni, “Kür idöny i elomi,” ënë thon okobo ni, “Kür ineki.” Cë ka ba idönyö i elomi ëntö ineko nek, nwongo ibedo ngat na türö cïk.

¹² Twak na un itwakö ëka tic na un itio myero obed na calö më ka jö n'ebino ngölö köp nigi ki cïk na kelo kuc.

¹³ Piën ngölö-köp abonge kica bino timërë both ngat mörö kékên na ba obedo timö kica. Ngat na timö kica ba bino lworö ngölö-köp.

Yee abonge tic

¹⁴ Köny mërë ngö, utmegona, ka ngat mörö kobo ni eut ki yee nakun ba ketho i tic? Koth yee nön twërö larö ën?

¹⁵ Ka omego onyo amego mörö ope ki böngü ëka cem më ninö kibëc,

¹⁶ cë ngat mörö ki kinwu okobo ninë ni, “Apë ki kuc; komi obed na mömör ëka cem na bër,” ëntö nwongo ba imiö ën gin mörö na mitërë pï kom, cë manön könyö ngö?

¹⁷ Kömanön thon, yee kékên, ka ba eketho i tic, nwongo dong öthöo.

¹⁸ Ëntö ngat mörö bino kobo ni, “In itye ki yee; ëka an atye ki tic.”

Nyuth nina yeeni abonge tic, ëka An abino nyutho nini yeena ki ngö na an atimö.

¹⁹ Un iyee ni Obanga tye acël. Bër! Cene thon yee kömanön—ëka komgi myël ki lworö.

²⁰ In amingo, imitö ni enyuth nini ni yee abonge tic köny mërë ope?

²¹ Kwarö onu Abraam yam ba ëkwanö ni kite atir pï gin na ën ötimö i karë na ën ömiö wode Icaka më aryëda i wi keno tyër?

²² Un inënö ni yee ëka tic mërë onwongo tio kanya acël, ëka yee mërë onwongo ocobere pï gin na ën ötimö.

²³ Ömiö Cöc na Leng ocobere na kobo ni, “Abraam oyee Obanga, ëka ömiö ëkwanö ën

nī kite atir,” ēka dōkī ecwodo ēn nī okone k'Obanga.

²⁴ Un inēnō nī ēkwanō dhanō nī kite atir pī tic na ēn tīmō ēka pathī pī yee kēkēn.

²⁵ I yoo acēl nōn, yam Raab n'obedo ōlaya ba ēkwanō nī kite atir pī ngō na ēn ōtīmō i karē na ēn ōjōlō ērōth pīny ēka ōmiōgī owok kī i yoo nōkēnē na path?

²⁶ Kite na calō kom abonge yweo nwongo dong ōthōō, yee abonge tic thon nwongo ōthōō.

3

Lēb

¹ Utmegona, myero jō na pol kī kinwu kūr obed gīnī epwonye, piēn ingeo unu nī wan epwonye ebino ngōlō nīwa kōp na tēk na lōō jō nōkēnē.

² Adyer onu kibēc ētīmō bal i yodhi na pol. Ēntō ka cē ngat mōrō ba ōtīmō bal i ngō na ēn kobo, nwongo ēn obedo dhanō na kite bēr ēka dōkī twērō gwōkō kome kibēc.

³ Onu eketho nywenyo i dhō angole ēk ōmīi owiny onu, ēka onu ērōmō mīō angole cīdhō kanya onu ēmītō.

⁴ Onyo nēn unu apor kī kom mel. Kadī bed nī dōngō gīnī rwōk na yamō ēnē kōlōgī, ēntō adwō mel twērō wīrō wie cīdhō kanya ēn mītō kī gin n'ēdwō kī mel na tīdī mōrō.

⁵ Kōmanōn thon, lēb obedo dul kom na tīdī mōrō, ēntō wakērē i kom jami na thwon rwōk. Nēn kite na mac na tīdī mōrō wangō kī thwōn bunga kōdē.

⁶ Lēb thon cal kī mac, obedo tēkō na rac na balō kom dhanō. Lēb balō kwō ka dhanō kibēc, ketho kwō ka dhanō kibēc kanya rac, ēka ēn kikome mac mē kapīny moko i kome.

⁷ Dhanō rōmō gwōkō kwa leeni kibēc, wīny, leeni na wotho i ngōm kī korgī ēka leeni na kwō i pii,

⁸ ēntō ngat mōrō ope na rōmō gwōkō lēb. Lēb rac ēka ba jūkērē, opong kī kwir na rac.

⁹ Kī lēb onu ēpakō Rwoth onu ēka Apap, ēka kī lēb onu ēlamō kī jō n'ecweogī i thē cal k'Obanga.

¹⁰ Kī i dhō jō acēl nōn donyo kī iē gum ēka alem. Utmegona, man myero kūr obed kōmanōn.

¹¹ Pii na mīt ēka pii na wac rōmō mōl kī i wang kulo acēl?

¹² Utmegona, yath ōlam twērō nyakō yaū, onyo yath ōlōk twērō nyakō ōlam? Kōmanōn thon pii na wac ba rōmō molo kī i wang pii na mīt.

Ryēkō n'ōya kī malō

¹³ Nga na tye kī ryēkō ēka na nīang kī i kinwu? Ēk ēn onyuth tic mērē mē ryēkō kī mwolo pī kwō mērē na bēr.

¹⁴ Ēntō ka itye unu kī nyeko na reco, ēka woro i cwinywu, kūr iwakērē unu kōdē onyo ikwēr unu kōp n'atir.

¹⁵ Koth “ryēkō” nōn ba obino pīny kī i polo ēntō obedo mē lobo, ba wōrō Obanga ēka obedo mē ka cene.

¹⁶ Kanya nyeko ēka larō dito tye iē, nwongo anyōbanyōba ēka tīm na reco kibēc tye iē.

¹⁷ Ēntō ryēkō n'ōya kī i polo n'ōcakō bedo na leng, ēka bedo mē kuc, mē mwolo, gamō thama kibēc na bēcō, opong kī kīca, ēka nyakō nyige na bēcō, ngat na ute kōdē ba poko kin dhanō, bedo na cwinye atir.

¹⁸ Jō na kelo kuc cwōō gīnī kodhi mē kuc ēka kaō gīnī kac mē kite atir.

4

Makō okone kī lobo

¹ Ngō na kelo dha ēka lwēny i kinwu? Pathī miti na reco na un itye kōdē i cwinywu ēnē tye ka lwēny i dul komwu?

² Un imītō gin mōrō ēntō ba inwongo unu. Un ibedo kī miti i kom jami ka jō nōkēnē ēka ineko unu nek, ēntō ba inwongo unu gin na un imītō. Idhaa ēka ilwēnyō unu. Ba inwongo gin imītō unu, piēn un ba ikwaō kī both Obanga.

³ Ka ikwaō unu, ba inwongo unu, piēn ikwaō unu kī thama na rac, ēk inwong unu gin na un imītō mē cobo mitiwu.

⁴ Un jō nī balō watwu k'Obanga, ba ingeo unu nī makō okone kī lobo mīō dhanō dōkō langō k'Obanga? Ngat mōrō na yērō mē bedo okone kī lobo bedo langō k'Obanga.

⁵ Onyo un ithamō nī Cōc na Leng na yam ecōō obedo kōp na thērē ope na kobo nī, “Tipo na yam Obanga oketho i kom onu tye kī nyeko rwōk?”

⁶ Ëntö en miö both onu kica. Manön enë ömïö Cöc na Leng kobo ni,
“Obanga pyem ki jö na wakërë,
ëntö miö kica both jö na mwol.”

⁷ Pi manön dong, mirë unu kenwu më bedo i thë löc k'Obanga. Kwër unu Catan, ëka en bino ringö ökö ki bothwu.

⁸ Nyingi unu na cwök both Obanga, ëka en thon bino nyingo na cwök bothwu. Lwök unu cingwu, un ëbal, ëka ilönyërë unu i cwinywu, un jö na thamawu tye ariö.

⁹ Bed unu ki cwer cwiny, kum unu, ëka ikok unu. Nyëröwu myero ölökerë ödök kumo, ëka yom cwinywu myero ölökerë ödök kumo.

¹⁰ Mwolere unu i nyim Rwoth, ëka en bino tingowu malö.

Ngölö köp i kom omeru

¹¹ Utmegona, kür itwak unu köp mörö na rac i kom awodhi. Ngat na twakö köp na rac i kom ömïn mërë, onyo ngölö köp i kom ömïn mërë, nwongo twakö köp na rac i kom cik ëka ngölö köp i kom cik. Ëntö ka in ingölö köp ki cik, in ba ibedo ngat na cobo cik ëntö idökö angöl-köp.

¹² Ngat na miö cik ëka angöl-köp tye acël, na enë ngat na twërö larö ëka ki neko. Ëntö in—ibedo nga më ngölö köp i kom awodhi?

Kür iwakiri pi nïnö na diki

¹³ Winy unu, un jö na kobo ni, “Tin onyo diki wan ebino cidhö i pacö ni onyo maca, wan ebino tyeko mwaka acël kunön, wan ebino cadhö jamiwa ëka enwongo magoba.”

¹⁴ Un ba ingeo ngö na bino timërë diki. Kwöwu tye nïngö? Un icäl k'edou na nen pi karë mörö na nönök, ëka kinge rwenyo ökö.

¹⁵ Nakaka manön, un onwongo myero ikob unu ni, “Ka Rwoth oye, onu ebino bedo na kwö, ëka etimö man onyo maca.”

¹⁶ Kite na calö, un iwakërë ëka inyuthere unu. Koth wakërë ni kibëc obedo gin na rac.

¹⁷ Ngat mörö na ngeo gin na bër na en myero ötim, ëka ba ötimö, nwongo en ötimö bal.

5

Köp n'ecikö both elönyö

¹ Winy unu, un elönyö, kok unu ëka ikok unu rwök, pi can na tye ka bino më podho i komwu.

² Lönyöwu dong ötöp ökö, ëka nyënyë öcamö böngwu ökö.

³ Gol ëka ryalwu nyalï ömakö ökö. Nyalï enë bino bedo caden i komwu, ëka bino camö ringo komwu calö mac. Un ityeko kanö lönyö pi karë më ajiki.

⁴ Nën! Öcara k'etic n'otio gini i pwothiwu na un ikwërö cülö, tye ka kok i komwu. Koko k'ekac owinyere i ith Rwoth Won Twër.

⁵ Un ikwö i wi lobo ki jami na bécö rwök ëka ki yom cwiny. Un icwëë unu, ëntö nïnö më nekowu dong örömö.

⁶ Un ingölö köp ëka ineko unu ngat na kite atir, n'onwongo ba ökwëröwu.

Diö cwiny i karë më can

⁷ Utmegona, dii unu cwinywu naka i nïnö na Rwoth bino dwogo ködë. Nën unu kite n'apur kürö ki gin na bër na cëk ki i ngöm, ëka kite na en diö ki cwinye ködë naka köth më cwir ki oro cwee.

⁸ Un thon, dii cwinywu ëka icung unu na tæk, piën dwogo ka Rwoth onyingo na cwök.

⁹ Kür ingüngüta unu i kinwu kenwu, utmegona, onyo ebino ngölö niwu köp. Nën, Angöl-köp ocung i dholokek.

¹⁰ Utmegona, na calö apor më dangö can ëka diö cwiny, nën unu apor ki both edwarpiny na yam ötwak gini ki nyïng Rwoth.

¹¹ Na calö ingeo unu, wan ecwodo jö na yam ödangö can ni jö na komgi gum. Un iwinyo kite na Job ödangö ki can ëka inënö unu gin na Rwoth onwongo mitö. Rwoth opong ki timö gin na bër ëka kica.

¹² Na löö kibëc, utmegona, kür ikwong unu kwong—ki nyïng polo onyo ki nyïng lobo onyo ki nyïng gin mörö kékën. Mii unu “Eyo” na mewu obed eyo, ëka “Pe” obed pe, onyo ebino ngölö niwu köp.

Lëga më yee

¹³ Ngat mörö ki kinwu tye ki can? En myero ölëg both Obanga. Ngat mörö tye

na cwinye yom? Ën myero ower wer më pakö Obanga.

¹⁴ Ngat mörö tye na kome lith? Ën myero ocwod edite ka jö n'oye Kiricito ëk öläg gini pîrë ëka ewir ën ki möö i nying Rwoth.

¹⁵ Ëka lëga n'ëlëgö ki yee bino miö atwo cang, ëka Rwoth bino tingo ën malö. Ka ën onwongo ötimö bal, ebino timö ninë kica.

¹⁶ Pi manön ngat acëlacël otuc bal mërë both awodhe, ëka ngat acëlacël öläg pi awodhe, ëk icang unu. Lëga ka dhanö na kite atir tük ëka tio rwök.

¹⁷ Eliya onwongo obedo dhanö kamë onu. Ën ölägö Obanga na tük ni köth kür ocwee, ëka köth ba ocwee i wi lobo pi mwaka adek ki nucu.

¹⁸ Ën dökü ölägö, ëka ömiö köth ocwee ki i polo, ëka lobo öcëgö cem.

¹⁹ Utmegona, ka cë dhanö mörö ki kinwu öngël ökö ki i köp n'atir, ngat mörö nökenë myero odwongi ën cen,

²⁰ po unu i köp ni: Ngat mörö na bino lökö abal ki i yoo mërë na rac bino larö ën ki kom thöö ëka ebino timö kica ninë.